

100 metodikas karjeras attīstības atbalstam

Rīga, 2019

Valsts izglītības
attīstības aģentūra

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Eiropas Savienības fondu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" projekts Nr.8.3.5.0/16/I/001 "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs"

Satura rādītājs

Metodiku mērķgrupas un karjeras izglītības jomas	5
Karjeras izglītības metodes.....	9
1. metodika “Mans mācīšanās stils”	15
2. metodika “Manas karjeras asociācijas”	24
3. metodika “Mana darbu mape”	29
4. metodika “Profesiju klasifikators”	35
5. metodika “Tehnoloģiju mācību joma un profesijas”	38
6. metodika “Mana ideālā darba vide”	40
7. metodika “Četri stūri”	45
8. metodika “Izjūtu šovs”	48
9. metodika “Mācību priekšmeti profesijai”	54
10. metodika “Profesija un raksturs”	56
11. metodika “Profesiju ābece”	60
12. metodika “Vajadzību saule”	63
13. metodika “Darba stili”	67
14. metodika “Darbs un profesija”	71
15. metodika “Izjūtu ābece”	74
16. metodika “Novērot un pamanīt izmaiņas”	77
17. metodika “Novērot un sniegt norādījumus”	80
18. metodika “Palīdzošo izjūtu bingo”	82
19. metodika “Pavāra darba vietas ”	85
20. metodika “Pavāra darbarīki”	87
21. metodika “Pavāra palīga darba pienākumi”	94
22. metodika “Tas man patīk, to es daru!”	98
23. metodika “Traucējošo izjūtu bingo”	102
24. metodika “Uzmini profesiju!”	105
25. metodika “Vajadzību trauki”	107
26. metodika “Lūdzu, mana vizītkarte!”	112
27. metodika “Atrodi un noskaidro!”	115
28. metodika “Labdien, es esmu!”	121
29. metodika “Ledus gabali”	124
30. metodika “Digitālā darbu mape”	126
31. metodika “Profesiju kaleidoskops”	129

32. metodika “Sieviešu profesijas - vīriešu profesijas”	133
33. metodika “Sarunas profesijās”	135
34. metodika “Mācību priekšmetu saturs un profesijas”	140
35. metodika “Es un mani klases (grupas) biedri”	145
36. metodika “Mirkļis profesijā”	149
37. metodika “Mana diena, nedēļa, mēnesis”	151
38. metodika “Stāstījums par profesiju”	154
39. metodika “Veiksmnieka CV”	156
40. metodika “Komanda darbnīcā”	163
41. metodika “Darba stili profesijas aprakstā”	166
42. metodika “Laika zagļi”	170
43. metodika “Manas izvēles sekas”	174
44. metodika “Mani darbi skolā un mājās”	177
45. metodika „Nakts profesijas”	180
46. metodika “Mēs domājam tā!”	183
47. metodika “Mani nākotnes nodomi”	185
48. metodika “Vecāku karjeras attīstības atbalsts izlaiduma klašu skolēniem”	188
49. metodika “Iekāp sava bērna kurpēs!”	193
50. metodika “Profesionāļa darba diena”	195
51. metodika “Izglītības iespējas Latvijā”	198
52. metodika “Ražots skolā”	201
53. metodika “Atnāc un uzzini!”	205
54. metodika “Nodarbinātības jomas”	216
55. metodika „Esmu vispiemērotākais kandidāts!”	220
56. metodika “Mana darba prakse”	222
57. metodika “Ceļvedis profesiju pasaulē”	226
58. metodika “Darba saturs profesijās”	257
59. metodika “Darba tirgus pilsētā (novadā)”	267
60. metodika “Kontaktu dibināšana: personisko sakaru izmantošana”	270
61. metodika “Mans neparastais CV”	274
62. metodika “Sālsmaize pie prakses vadītāja”	277
63. metodika “Mana nākotnes darbavieta?”	280
64. metodika “Amatam ir zelta pamats”	283
65. metodika “Ceļš uz uzņēmējdarbību”	285
66. metodika “Iespēju durvis”	288
67. metodika “Kas notiek aiz šīm durvīm?”	292

68. metodika “Vai pazīsti šo uzņēmumu (iestādi)?”	295
69. metodika “Ģimenes sniegtais karjeras attīstības atbalsts”	300
70. metodika “Mans pašportrets”	302
71. metodika “Darbu mape nākotnei”	305
72. metodika “Nozīmīgās profesijas”	307
73. metodika „Vaļasprieka sasaiste ar profesiju pasauli”	309
74. metodika “Profesijas kolāža”	311
75. metodika “Iepazītā profesija”	313
76. metodika “Profesijas un mācību priekšmeti”	316
77. metodika “Fizisks un garīgs darbs”	320
78. metodika “Profesijas infografika”	326
79. metodika “Atrodi atbilstošo!”	329
80. metodika “Profesijas mums apkārt”	343
81. metodika „Profesiju māja”	347
82. metodika “Vietējā darba tirgus izpēte”	350
83. metodika „Darba vides riska faktori”	352
84. metodika “Tautsaimniecības nozares un atbilstošās profesijas”	360
85. metodika “Profesijas”	366
86. metodika “Vai es gribu un varu būt uzņēmējs?”	368
87. metodika “Darba intervija”	371
88. metodika „Darba un izglītības nozīme”	377
89. metodika „Karjeras izvēles situācijas”	380
90. metodika “Skolotāja profesijas profils”	385
91. metodika „Uzmini savu profesiju!”	387
92. metodika “Es protu! Iemācies arī Tu!”	390
93. metodika “Tirdziņš/gadatirgus”	393
94. metodika “Manas vērtības”	402
95. metodika “Absolventa karjeras veiksmes stāsts”	409
96. metodika “Profesionālā izglītība, darbs un karjera”	413
97. metodika “Izglītības un darba iespējas ārzemēs”	416
98. metodika “Virtuālā orientēšanās spēle”	420
99. metodika “Zinātniskās pētniecības darbs karjeras izglītībā”	423
100. metodika “Karjeras iespēju kolāža”	427

Metodiku mērķgrupas un karjeras izglītības jomas

Metodika		Mērķgrupa			Karjeras izglītības joma
Nr.	Nosaukums	vispārējā izglītība	profesionālā izglītība	speciālā izglītība	
1	Mans mācīšanās stils	7.-12. klase	1.- 4. kurss	-	PI
2	Manas karjeras asociācijas	1.-12.klase	1.- 4. kurss	4.-9.klase ^{V,S}	PI; KII; KLP
3	Mana darbu mape	4.-12.klase	-	-	PI; KII; KLP
4	Profesiju klasifikators	10.-12.klase	1.- 4. kurss	-	KII
5	Tehnoloģiju mācību joma un profesijas	4.-7.klase		4.-9.klase ^V	KII
6	Mana ideālā darba vide	10.-12.klase	1.- 4. kurss	-	PI; KII; KLP
7	Četri stūri	1.-9.klase	-	1.-9.klase ^V 5.-9.klase ^S	PI
8	Izjūtu šovs	1.-9.klase	-	1.-9.klase ^V	PI; KII
9	Mācību priekšmeti profesijai	2.-9.klase	-	3.-9.klase ^V	PI; KII; KLP
10	Profesija un raksturs	2.-9.klase	-	3.-9.klase ^V	PI; KII
11	Profesiju ābece	5.-12.klase	-	5.-9.klase ^V	KII
12	Vajadzību saule	1.-9.klase	-	3.-9.klase ^V	PII
13	Darba stili	5.-9.klase	-	5.-9.klase ^V 5.-9.klase ^S	KII
14	Darbs un profesija	1.-6.klase	-	1.-6.klase ^V 5.-9.klase ^S	PI; KII
15	Izjūtu ābece	5.-12.klase		5.-9.klase ^V	PI
16	Novērot un pamanīt izmaiņas	1.-6.klase	-	3.-9.klase ^V 3.-9.klase ^S	PI; KII
17	Novērot un sniegt norādījumus	2.-6.klase	-	3.-9.klase ^V 5.-9.klase ^S	PI; KII
18	Palīdzošo izjūtu bingo	2.-7.klase	-	3.-9.klase ^V 5.-9.klase ^S	PI
19	Pavāra darba vietas	2.-5.klase	-	2.-9.klase ^V 7.-9.klase ^S	KII
20	Pavāra darbarīki	1.-3.klase	-	1.-3.klase ^V 3.-9.klase ^S	KII
21	Pavāra palīga darba pienākumi	1.-3.klase	-	1.-3.klase ^V 4.-9.klase ^S	KII; KLP
22	Tas man patīk, to es daru!	1.-9.klase	-	1.-9.klase ^V	PI
23	Traucējošo izjūtu bingo	2.-7.klase	-	3.-9.klase ^V 5.-9.klase ^S	PI
24	Uzmini profesiju!	1.-3.klase	-	1.-9.klase ^V 7.-9.klase ^S	KII
25	Vajadzību trauki	3.-9.klase	-	3.-9.klase ^V	PI
26	Lūdzu, mana vizītkarte!	7.-12.klase	1., 2. kurss	-	PI
27	Atrodi un noskaidro!	-	1. kurss	-	KII; KLP
28	Labdien, es esmu!	3.-6.klase	-	3.-9.klase ^V	PI
29	Ledus gabali	1.-9.klase	-	1.-9.klase ^V	PI; KLP
30	Digitālā darbu mape	7.-12.klase	1.- 4. kurss	-	PI; KII; KLP

Metodika		Mērķgrupa			Karjeras izglītības joma
Nr.	Nosaukums	vispārējā izglītība	profesionālā izglītība	speciālā izglītība	
31	Profesiju kaleidoskops	7.-12.klase	1.- 4. kurss	-	KII; KLP
32	Sieviešu profesijas - vīriešu profesijas	10.-12.klase	1.- 4. kurss	-	PI; KII; KLP
33	Sarunas profesijās	1.-5.klase	-	1.-9.klase ^V 4.-9.klase ^S	PI; KII
34	Mācību priekšmetu saturs un profesijas	2.-12.klase	1.- 4. kurss	4.-9.klase ^V	KII
35	Es un mani klases (grupas) biedri	7., 10.klase	1.kurss	-	PI
36	Mirkļis profesijā	5.-12.klase	1.- 4. kurss	5.-9.klase ^V	KII
37	Mana diena, nedēļa, mēnesis	5.-12.klase	1.- 4. kurss	7.-9.klase ^V	PI; KLP
38	Stāstījums par profesiju	1.-9.klase	-	4.-9.klase ^V 7.-9.klase ^S	KII
39	Veiksmnieka CV	10.-12.klase	1.- 4. kurss	-	PI
40	Komanda darbnīcā	-	1. kurss ¹	-	PI; KII; KLP
41	Darba stili profesijas aprakstā	7.-12.klase	1.- 4. kurss	7.-9.klase ^V	KII
42	Laika zagļi	9.-12.klase	1.- 4. kurss	-	PI
43	Manas izvēles sekas	5.-9.klase	-	5.-9.klase ^V	PI; KLP
44	Mani darbi skolā un mājās	2.-5.klase	-	2.-9.klase ^V 5.-9.klase ^S	PI; KII; KLP
45	Nakts profesijas	5.-12.klase	-	-	KII
46	Mēs domājam tā!	5.-9.klase	-	5.-9.klase ^V 7.-9.klase ^S	KII; KLP
47	Mani nākotnes nodomi	11., 12.klase	-	-	KII; KLP
48	Vecāku karjeras atbalsts izlaiduma klašu skolēniem	9., 12.klase ⁴	-	-	PI; KII; KLP
49	Iekāp sava bērna korpēs!	7., 10.klase ²	1. kurss ²	-	PI; KII; KLP
50	Profesionāla darba diena	2.-6.klase	-	4.-9.klase ^V 7.-9.klase ^S	KII
51	Izglītības iespējas Latvijā	7.-12.klase	1.- 4. kurss	-	KII; KLP
52	Ražots skolā	-	3.,4. kurss	-	PI; KLP
53	Atnāc un uzzini!	8.-12. klase	-	-	KII; KLP
54	Nodarbinātības jomas	10.-12.klase	1. kurss	-	PI; KII
55	Esmu vispiemērotākais kandidāts!	9.-12.klase	1.-4. kurss	-	PI; KII
56	Mana darba prakse	-	2.-4. kurss	-	KII
57	Ceļvedis profesiju pasaulē	8., 9.klase	-	-	KII
58	Darba saturs profesijās	4.-9.klase	-	-	KII; KLP
59	Darba tirgus pilsētā (novadā)	10.-12.klase	2.-4. kurss	-	KII; KLP
60	Kontaktu dibināšana: personisko sakaru izmantošana	10.-12.klase	2.-4. kurss	-	PI; KII; KLP
61	Mans neparastais CV	7.-12.klase	1.-4. kurss	-	PI

Metodika		Mērķgrupa			Karjeras izglītības joma
Nr.	Nosaukums	vispārējā izglītība	profesionālā izglītība	speciālā izglītība	
62	Sālsmaize pie prakses vadītāja	-	3., 4. kurss	-	PI; KII; KLP
63	Mana nākotnes darbavieta?	4.-9.klase	-	4.-9.klase ^V 7.-9.klase ^S	KII; KLP
64	Amatam ir zelta pamats	1.-12.klase	-	1.-9. klase ^V	PI; KII
65	Ceļš uz uzņēmējdarbību	10.-12.klase	2.-4. kurss	-	PI; KII; KLP
66	Iespēju durvis	7.-12.klase	-	7.-9. klase ^V	KII
67	Kas notiek aiz šīm durvīm?	9.-12.klase	1.-4. kurss	-	KII
68	Vai pazīsti šo uzņēmumu (iestādi)?	7.-12.klase	1.-4. kurss	-	KII
69	Ģimenes sniegtais karjeras attīstības atbalsts	-	1., 2. kurss ³	-	PI; KII; KLP
70	Mans pašportrets	9.-12.klase	1.-4. kurss	-	PI
71	Darbu mape nākotnei	-	1. kurss	-	PI; KII; KLP
72	Nozīmīgās profesijas	1.-3.klase	-	1.-9.klase ^V 4.-9.klase ^S	KII
73	Vaļasprieka sasaiste ar profesiju pasauli	5.-12.klase	-	-	PI; KII; KLP
74	Profesijas kolāža	1.-12.klase	-	1.-9.klase ^V	KII; KLP
75	Iepazītā profesija	4.-9.klase	-	4.-9.klase ^V	KII
76	Profesijas un mācību priekšmeti	1.-9.klase	-	4.-9.klase ^V 7.-9.klase ^S	KII
77	Fizisks un garīgs darbs	2.-12.klase	-	4.-9.klase ^V	KII; KLP
78	Profesijas infografika	7.-12.klase	-	-	KII; KLP
79	Atrodi atbilstošo!	7.-9.klase	-	-	PI; KII
80	Profesijas mums apkārt	1.-3.klase	-	1.-9.klase ^V 4.-9.klase ^S	KII; KLP
81	Profesiju māja	1.-12.klase	-	-	KII
82	Vietējā darba tirgus izpēte	6.-12.klase	-	-	KII
83	Darba vides riska faktori	7.-12.klase	1.-4. kurss	-	KII; KLP
84	Tautsaimniecības nozares un atbilstošās profesijas	10.-12.klase	1.-3. kurss	-	KII
85	Profesijas	1.-9.klase	-	3.-9.klase ^V 6.-9.klase ^S	KII; KLP
86	Vai es gribu un varu būt uzņēmējs?	7.-12.klase	1.-4. kurss	-	PI; KII; KLP
87	Darba intervija	10.-12.klase	1.-4. kurss	-	PI; KII; KLP
88	Darba un izglītības nozīme	10.-12.klase	1., 2. kurss	-	KII; KLP
89	Karjeras izvēles situācijas	10.-12.klase	1.-4. kurss	-	PI
90	Skolotāja profesijas profils	5.-12.klase	-	-	KII; KLP
91	Uzmini savu profesiju!	7.-12.klase	2.,3. kurss	-	PI; KII; KLP
92	Es protu! Iemācies arī Tu!	1.-12.klase	-	-	PI; KII; KLP
93	Tirdziņš / gadatirgus	1.-12.klase	-	-	PI
94	Manas vērtības	10.-12.klase	1.-4. kurss	-	PI
95	Absolventa karjeras	9.-12.klase	1.-4. kurss	-	KII

Metodika		Mērķgrupa			Karjeras izglītības joma
Nr.	Nosaukums	vispārējā izglītība	profesionālā izglītība	speciālā izglītība	
	veiksmes stāsts				
96	Profesionālā izglītība, darbs un karjera	10.-12.klase	1.-4. kurss	-	PI; KII; KLP
97	Izglītības un darba iespējas ārzemēs	10.-12.klase	3., 4. kurss	-	PI; KII; KLP
98	Virtuālā orientēšanās spēle	7.-12.klase	1.-4. kurss	-	KII; KLP
99	Zinātniskās pētniecības darbs karjeras izglītībā	8.-12.klase	-	-	PI; KII; KLP
100	Karjeras iespēju kolāža	1.-12.klase	1.-4. kurss	3.-9.klase ^v 6.-9.klase ^s	KII; KLP

Paskaidrojumi:

PI – pašizpēte (pašizziņa)

KII – karjeras iespēju izpēte

KLP – karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana (karjeras plānošana)

^v – skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem

^s – skolēni ar smagiem vai vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem

¹ – metodikas mērķgrupa ir reflektanti un viņu vecāki (ģimenes locekļi)

² – metodikas mērķgrupa ir reflektantu vecāki

³ – metodikas mērķgrupa ir audzēkņi un viņu vecāki

⁴ – metodikas mērķgrupa ir skolēnu vecāki

Karjeras izglītības metodes

Aptauja

Jautājumu vai jautājumu un atbilžu formā mutvārdos vai rakstveidā veidota informācijas iegūšanas metode (Pedagoģijas terminu ..., 2000). Aptauju izmanto kā heuristisku mācību metodi, lai iegūtu citu mācību mācību metožu (piem., diskusijas, projekta darba u.c.) īstenošanai nepieciešamo informāciju (Rubana, 2004).

Asociāciju kartes

Neliela izmēra daudznozīmīgi attēli, kuri izraisot asociācijas un “atdzīvinot” atmiņas un izjūtas, palīdz veidot stāstījumu par noteiktām, stāstītājam nozīmīgām tēmām (Popova, Miloradova, 2015).

Apskats (pārskats)

Skolēni veicot mācību uzdevumu vāc informāciju (datus), piem., veic aptauju, anketēšanu u.c. un rezultātus apkopo rakstiskā apskatā (pārskatā) (Sociālās zinības, 2014).

Āra nodarbības

Skolotāja organizēta mācību organizācijas forma, kuras laikā skolēni (audzēkņi) ārpus skolas veic skolotāja sagatavotos uzdevumus un meklē atbildes uz skolotāja sagatavotiem jautājumiem. Pārskatu par paveikto āra nodarbībās skolēni (audzēkņi) var sagatavot klasē vai mājās (Literatūra, 2008).

Darbu mape (portfolio)

Skolēna (audzēkņa) veidota attīstības (t.sk., karjeras attīstības) programma noteiktam laika posmam un kritisks programmas īstenošanas pašnovērtējums. Noteiktā, iepriekš iepļānotā laikā skolotājs kopā ar skolēnu (audzēkni) kopīgi izvērtē skolēna (audzēkņa) sasniegtos rezultātus un programmas īstenošanas laikā radušās problēmas, veicinot skolēna (audzēkņa) pašizpēti, pašanalīzi un pašregulāciju (Klases stundu programmas paraugs, 2016). Darbu mape ir pašziņas, pašatklāsmes, paraksturošanas un pašanalīzes instruments, kas cilvēkam palīdz apzināties dabas dotos talantus, savas stiprās puses un priekšrocības, novērtēt sevi un palīdz saskatīt karjeras iespējas. (Work on it, 2018). Darbu mapi skolēni (audzēkņi) var veidot papīra formātā vai digitāli.

Darbs ar tekstu

Skolotājs piedāvā tekstus (rakstveidā, audio un videoierakstos) mācību uzdevuma veikšanai, skolēni (audzēkņi) iepazīstas ar tekstiem un atbilstoši mācību uzdevumam veido jautājumus par tekstu, analizē tekstu, atbild uz tekstā ietvertajiem jautājumiem u.c. (Psiholoģija, 2014).

Demonstrēšana

Skolotājs vai skolēni (audzēkņi) demonstrē vizuālu informāciju (videofilmas, attēlus, tabulas utt.), parasti – papildinot stāstījumu (lekciju, izklāstu) (Psiholoģija, 2014).

Didaktiskā spēle

Pieredzes izglītības metode, *spēle*, kurai ir skolotāja definēts izglītojošs mērķis un noteikta struktūra. Didaktiskās spēles var iedalīt trīs kategorijās: konstruēšanas spēles (spēles ar materiāliem, detaļām, dažādu telpisku objektu un mehānismu konstruēšana), lomu (simulācijas) spēles (reālās dzīves notikumu, darbību un situāciju atveidošana) un spēles ar noteikumiem (spēles, kurās jāievēro noteikti nosacījumi – galda spēles, kāršu spēles, bingo, sporta spēles, muzikālās spēles u.c.) (Jančič, Hus, 2017).

Diskusija

Skolotājs vai skolēni (audzēkņi) piedāvā apspriešanai kādu tematu, skolēni (audzēkņi) individuāli vai iepriekš mērķtiecīgi izveidotās grupās iesaistās sarunā, argumentēti aizstāvēt savu viedokli (Psiholoģija, 2014). Galvenie skolēna (audzēkņa) uzdevumi diskusijā ir: skaidri izteikt savas domas, ieklausīties citos, censties izprast citu viedokli un uzņemties atbildību (Klases stundu programmas paraugs, 2016).

Domu karte

Grafiskais organizators – tīklveida zīmējums (“zirnekļis”), kuru veido, lapas vidū apļa centrā ierakstot tēmu (nozīmīgāko jēdzienu) un to ar atzariem savienojot ar apakštēmām. Atzariem piezīmē zariņus, pie kuriem pieraksta atslēgas vārdus (vai pievieno attēlus), kuri saistās ar apakštēmu. Ja nepieciešams, šīs saites, veidojot loģisku sistēmu, var sazarot tālāk. Domu karte palīdz strukturēt domas gaitu: sākt ar vispārīgo (tēmu), pāriet uz konkrēto (apakštēmu) un tikai tad iedziļināties detaļās (Miķelsone, 2002; Sociālās zinības..., 2014).

Grafiskais organizators (grafiskais informācijas organizators)

Noteiktā sistēmā sakārtotas informācijas vizuāls attēlojums, izmantojot specifiskus simboliskus apzīmējumus. Grafiskie informācijas organizatori (tabulas, shēmas, diagrammas, domu kartes u.c.) palīdz abstraktas idejas attēlot konkrētākā veidā, parādīt informācijas vienību (faktu, jēdzienu, koncepciju u.c.) savstarpējās attiecības, sakārtot un organizēt idejas, vieglāk iegūmēt un atcerēties informāciju (Birziņa, 2010).

Heiristiskas (daļēju meklējumu) pārrunas

Skolotāja vadītas pārrunas, kuru laikā skolēni (audzēkņi) nonāk pie subjektīvi jauniem atklājumiem (Miķelsone, 2002).

Intervija

Skolēni (audzēkņi), atbilstoši skolotāja dotajam uzdevumam, iztaujā par noteiktu tematu vienu vai vairākus cilvēkus, pēc sarunas apkopo rezultātus un veido secinājumus (Psiholoģija, 2014).

Jautājumi – atbildes

Skolotājs vai skolēni mutvārdos vai rakstiski uzdod jautājumus par noteiktu tematu un atbild uz tiem (Sociālās zinības, 2014).

Katehētiskas pārrunas

Pārrunas, kuru laikā skolēni (audzēkņi) precizē un nostiprina esošās zināšanas (Miķelsone, 2002).

Klausīšanās metode

Skolēni (audzēkņi) uzmanīgi klausās stāstījumu, individuāli pieraksta mācību uzdevumam atbilstošu informāciju (jautājumus, problēmas, viedokļus), stāstījuma beigās uzdod jautājumus (ja nepieciešams), un noslēgumā, atbilstoši mācību uzdevumam, sniedz atgriezenisko saiti vai ziņojumu (Miķelsone, 2002)

Kolāža

Skolēnu (audzēkņu) individuāli, pāros vai grupās veidots kompozicionāli vienots attēls, kurā skolēni (audzēkņi) atklāj savu priekšstatu par kādu skolotāja dotu tematu, piem., veido kolāžu par sociālo vidi klasē, vērtējot savstarpējās attiecības (Klases stundu programmas paraugs, 2016). Kolāžas veidošanā var izmantot visdažādākos materiālus (Literatūra, 2008), metode ļauj skolēniem (audzēkņiem) izmantot savas prasmes jaunākajās tehnoloģijās, savā darbā lietojot, piemēram, interneta resursus, digitālās kameras (Kulturoloģija, 2008), kolāžas, izmantojot datoru vai viedtālruni, var veidot arī internetā (Ivbule, 2017).

Kooperatīvā mācīšanās (grupu darbs)

Mācību metode, kuru īstenojot skolotājs izveido skolēnu (audzēkņu) grupas tādu uzdevumu vai projekta darbu veikšanai, kuros nepieciešama produktīva grupas dalībnieku sadarbība, t.i., uzdevuma rezultāti atkarīgi no katra grupas dalībnieka ieguldījuma kopējā darbā. Risinot uzdevumu, grupas dalībnieki pilnveido saskarsmes prasmes, mācās sadarboties un mācās viens no otra. Skolotājs organizē mācības un konsultē skolēnus (audzēkņus). Metodi var izmantot gan plaša informācijas klāsta apkopošanai, gan arī radošu uzdevumu izpildei, piem., komiksa veidošanai par noteiktu tēmu (Psiholoģija, 2014).

Krustvārdu mīklas

Viens no intelektuāli radošo didaktisko spēļu (projektēšanas spēles, burtu, skaitļu mīklas, anagrammas u.c.) veidiem, kas īpaši lietderīgs jēdzienu izpratnes nostiprināšanā (Rubana, 2004).

Lomu spēles

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem (audzēkņiem) mācību situācijas, ko iespējams atveidot lomās, aprakstu (rakstveidā vai mutvārdos). Skolēni (audzēkņi) iejūtas lomās atbilstoši mācību situācijā ietvertajam uzdevumam. Citi skolēni (audzēkņi) veic skolotāja dotu uzdevumu – vēro, pieraksta, vērtē atbilstoši noteiktiem kritērijiem u.c., lai pēc situācijas izspēlēšanas izteiktu viedokli diskusijā (Psiholoģija, 2014).

Mācību ekskursija

Āra nodarbību forma, kas dod iespēju skolēniem (audzēkņiem) dabiskos apstākļos iepazīt dažādas parādības un procesus; reālu notikumu vai darbības vietu apmeklējums, kas ļauj iegūt jaunu informāciju dabiskā vidē, padziļināt mācību satura izpratni, integrēt dažādos mācību priekšmetos gūtās zināšanas un prasmes un pilnveidot skolēnu (audzēkņu) sociālās prasmes. Pirms mācību ekskursijas skolēni (audzēkņi) saņem uzdevumus, kuri individuāli vai grupās jāveic ekskursijas laikā. Pēc ekskursijas skolēni (audzēkņi) sagatavo pārskatu par paveikto un prezentē to pārējiem vai iesniedz skolotājam (Sociālās zinības., 2014).

Pārrunas

Dialogiska mācību metode, kuru īstenojot runātājs (skolotājs, skolēns vai audzēknis) ar mērķtiecīgu un loģiski secīgu jautājumu palīdzību klausītājiem, kuriem ir vai pārrunu laikā ir iespēja iegūt priekšzināšanas, palīdz jaunu atziņu konstruēšanā. (Miķelsone, 2002).

Piramidālā diskusija

Mācību metode, kurā notiek pakāpeniska pāreja no individuālā darba uz diskusiju klasē (grupā). Pēc mācību uzdevuma saņemšanas, skolēni strādā individuāli, izdarot uzdevumā paredzētās izvēles un pieņemot lēmumus. Pēc tam skolēni apvienojas pāros un apspriež individuāli pieņemtus lēmumus, izveidojot kopīgu pāra viedokli par veicamo uzdevumu. Nākamajā posmā, diviem pāriem apvienojoties, diskusija un lēmuma pieņemšana, no visām izvēlēm izveidojot vienu kopēju izvēli, notiek četratā. Diskusija turpinās aizvien lielākās grupās, kamēr viens kopējs lēmums tiek pieņemts klases kopējā diskusijā. Nobeigumā skolēni skolotāja izvēlētā veidā izvērtē kopējo lēmumu un tā pieņemšanas gaitu (Sociālās zinības., 2014).

Praktiskais darbs

Skolēni (audzēkņi) atbilstoši mācību uzdevumam veic mācību darbu, lietojot apgūtās zināšanas, prasmes un īstenojot savas radošās ieceres, strādājot individuāli vai grupā (Mājsaimniecība, 2014).

Prātavētra

Mācību metode, kurā skolotājs uzdod jautājumu vai izvirza problēmu, un skolēni (audzēkņi) īsi izsaka iespējamās atbildes, idejas, risinājumus u.c., uzmanīgi klausoties, papildinot, bet nekomentējot un nevērtējot citu teikto. Metodi ieteicams izmantot kā ieaicināšanas fāzes sastāvdaļu, lai aktualizētu esošās skolēnu (audzēkņu) zināšanas un izpratni, sākot jaunu tēmu (Psiholoģija, 2014).

Projektu metode

Mācību metode, kuru īstenojot, skolēni individuāli vai darba grupās formulē idejas un jautājumus, iegūst informāciju, pēta un risina problēmas, apkopo darba rezultātus un iepazīstina ar tiem citus skolēnus (audzēkņus). Skolotājs palīdz skolēniem (audzēkņiem) formulēt projekta mērķi, izveidot darba grupas un sniedz atbalstu projekta izveidē (Literatūra, 2008).

Radošais darbs

Skolēnu (audzēkņu) pašizpaušmes metode, mācību uzdevuma īstenošana individuālās vai kooperatīvās mācīšanās rezultātā radīta stāsta, esejas, dzejas, aforisma, zīmējuma, attēla u.c. formā (Miķelsone, 2002).

Sarunas mazās grupās

Mācību metode, kurā skolēni (audzēkņi), saskaņā ar pašu pieņemtiem noteikumiem, veic skolotāja dotu uzdevumu, sarunājoties mērķtiecīgi izveidotās grupās, kur katrs izsaka savu viedokli vai vērtējumu un dalās pieredzē, kā arī saņem informāciju no citiem (Klases stundu programmas paraugs, 2016)

Simulācija

Situāciju izspēles metode, kurai, salīdzinot ar lomu spēli, raksturīga lielāka nenoteiktība skolotāja piedāvātajā situācijas aprakstā, elastīgums un sarežģītība (Psiholoģija, 2014).

Situāciju analīze

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem (audzēkņiem) reālas vai izdomātas situācijas aprakstu (rakstiski vai mutiski), audio vai videoierakstu un uzdod jautājumus par šo situāciju. Skolēni (audzēkņi) pārrunā, analizē, pieraksta, secina, un atbilstoši situācijas analīzes mērķim veido kopsavilkumus vai ieteikumus (Psiholoģija, 2014).

Situāciju izspēle

Mācību metode, kurā skolotājs piedāvā skolēniem (audzēkņiem) reālas vai izdomātas problēmsituācijas aprakstu (rakstveidā vai mutvārdos). Skolēni (audzēkņi) meklē situācijas risinājumus, izspēlējot situāciju lomu spēlē (ja situācijas aprakstā skaidri definētas dalībnieku lomas) vai simulācijā (ja lomas situācijā ir nenoteiktas vai neviennozīmīgas). Metodi īstenojot, skolēni (audzēkņi) var veidot un izspēlēt iespējamās situācijas attīstības scenārijus, un saņemt atgriezenisko saiti no citiem skolēniem (audzēkņiem) un skolotāja. Skolotājs var modelēt izspēlei skolēnu (audzēkņu) dzīves pieredzei līdzīgas situācijas (Psiholoģija, 2014).

Spēle

Noteiktu darbību kopums vēlamā rezultāta sasniegšanai, kam piemīt sacensības pazīmes, un kas ietver ne tikai prasmju un iemaņu mērķtiecīgu, noteikumiem atbilstošu izmantošanu, bet arī nejaušības elementus un brīvas interpretācijas, darbības un rīcības iespējas. Spēle veicina izziņas spēju, sadarbības prasmju un radošuma attīstību, un veicina spriedzes samazināšanos (Latvijas Universitātes., 2013)

Stāstījums (izklāsts, lekcija)

Mācību metode, kuru īstenojot skolotājs vai skolēns (audzēknis) izklāsta kāda temata saturu (piem., idejas, viedokļus, faktus, teorijas vai notikumus), bet klausītāji (piem., citi skolēni (audzēkņi)) klausās, veido pierakstus atbilstoši uzdevumam, uzdod jautājumus (Psiholoģija, 2014).

SVID analīze

Ārējo (iespējas un draudi) un iekšējo (priekšrocības un trūkumi) ietekmes faktoru noteikšanas metode. Metode ļauj izvērtēt un prognozēt indivīda, grupas vai organizācijas un apkārtējās vides faktoru mijiedarbību (Allison, Kaye, 2005; Tāšica, 2009).

Venna diagramma

Grafiskais organizators, kuru izmanto kopīgā un atšķirīgā noteikšanai un jēdzienu definēšanai. Venna diagrammu zīmē kā vairākus, parasti divus vai trīs pārklājošos apļus. Diagramma ļauj uzskatāmi parādīt dažāda rakstura attiecības starp jēdzieniem, grupām, kategoriju kopām u.c. Atspoguļojot informāciju diagrammā, apļu daļās, kuras nepārklājas, raksta atšķirīgo, daļās, kurās apļi pārklājas – kopīgo (Sociālās zinības., 2014). Apkopojot individuāli vai mazajās grupās izveidoto Venna diagrammu saturu, skolotājs, uzklusot argumentētus skolēnu (audzēkņu) viedokļus, var veidot lielu diagrammu uz tāfeles un organizēt diskusiju par jēdzienu attiecībām (Ētika, 2008).

Viktorīna

Spēles veids, kas liek skolēniem (audzēkņiem) koncentrēt zināšanas, saskatīt būtisko, lietu un parādību loģisko kārtību un noformulēt to vārdos. Skolēnus (audzēkņus) var iesaistīt viktorīnā kā dalībniekus, kā arī var piedāvāt skolēniem (audzēkņiem) pašiem mācību procesā veidot uzdevumus (Rubana, 2004).

Vizualizēšana

Mācību metode, kurā skolotājs vai skolēni (audzēkņi) informācijas uztveres atvieglošanai un papildināšanai izmanto vai patstāvīgi izveido simboliskus uzskates līdzekļus (īstenības objektu attēlus ar vārdu, simbolu un krāsu palīdzību), piem., domu kartes, shēmas, diagrammas, tabulas, plānus, kartes, zīmējumus u. c. (Psiholoģija, 2014). Lietojot vizualizācijas metodes, skolēni (audzēkņi) pilnīgo vizuālo uztveri, apgūst skaidrāku redzējumu uz lietām un pilnveido spēju paskatīties uz problēmām no cita skatupunkta un ieraudzīt problēmu risinājumu skaidrākā perspektīvā (Riņķis, 2007).

Zinātniskās pētniecības darbs

Mācību metode, kuru īstenojot skolēni (audzēkņi) patstāvīgi vai ar skolotāja palīdzību izvēlas pētāmo problēmu, izvirza pētījuma jautājumus vai hipotēzi, definē pētījuma mērķi un uzdevumus, izvēlas pētniecības metodes, kā arī plāno un veic pētījumu. Pētījuma noslēgumā, pamatojoties uz tā rezultātiem skolēni (audzēkņi) izdara secinājumus, sagatavo pētījuma atskaiti un iepazīstina ar pētījuma rezultātiem citus skolēnus (audzēkņus) (Veselības mācība, 2014).

Bibliogrāfija

1. Allison, M., Kaye, J. (2005). *Strategic Planning for Nonprofit Organizations: A Practical Guide and Workbook*. Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.
2. Birziņa R. (2010). Bioloģijas metodoloģija. Pieejams: <http://profizgl.lv/mod/book/view.php?id=20423&chapterid=5109>
3. Ētika. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2008). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/vidskolai/etika_200508.pdf

4. Ivbule, L. (2017). Iepazīsti zemapziņu – mācies veidot kolāžu. Pieejams: <http://www.monday.lv/iepazisti-zemapzinu-macies-veidot-kolazu/>
5. Jančič, P., & Hus, V. (2017). Didactic Games in Social Studies in Primary School. *Creative Education*, 8, 1892-1902.
6. Klases stundu programmas paraugs. Metodiskais līdzeklis. (2016). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: https://visc.gov.lv/audzinasana/dokumenti/metmat/klases_stundu_progr_%20paraugs.pdf
7. Kulturoloģija. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2008). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/vidskolai/kulturologija_2005_08.pdf
8. Latvijas Universitātes Speciālās izglītības laboratorija. (2013). Atbalsta materiāls skolotājiem darbam ar interaktīvu mācību materiālu valodas prasmju veidošanai un attīstīšanai skolēniem ar speciālām vajadzībām. Rokasgrāmata skolotājiem. Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: <https://visc.gov.lv/specizglitiba/dokumenti/metmat/esfpr/VISC%203.1%20-%20rokasgram%20skolotajiem%20-%20valodas%20prasmju%20veidosana.pdf>
9. Literatūra. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2008). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/vidskolai/literatura_2variants_200508.pdf
10. Mājsaimniecība. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2014). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: <https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/vidskolai/majsaimn.pdf>
11. Miķelsone L. (2002). Mācību metodes sociālajās zinībās. Rīga: RaKa.
12. Psiholoģija. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2014). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: <https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/vidskolai/psihologija.pdf>
13. Riņķis, J. (2007). Intelektuālo spēju attīstīšana. Rīga: RaKa.
14. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.
15. Sociālās zinības 1.–9. klasei. Pamatizglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2014). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: <https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/pamskolai/soczin.pdf>
16. Tāšica L. (2009). *SVID analīze*. Karjeras konsultēšanas metodes (134.-143.lpp). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_kons_metodes.pdf
17. Veselības mācība. Vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta programmas paraugs. (2014). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/programmas/vidskolai/veselibas_maciba.pdf
18. Work on it! (2018). Handbook of good practice to support young people in occupational orientation. Pieejams: http://www.workonit.eu/wp-content/uploads/2018/07/final-handbook_EN.pdf

► 1. metodika “Mans mācīšanās stils”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Savu interešu, spēju un dotību attīstīšana
Teorija	
<i>Mācīšanās stils</i> ir unikāls kognitīvo, afektīvo un fizioloģisko faktoru kopums, kas izpaužas cilvēka relatīvi nemainīgā mācību vides uztverē un mijiedarbībā ar mācību vidi (Keefe, 1979). Katram skolēnam (audzēknim) lielākā vai mazākā mērā piemīt visi mācīšanās stili, tomēr daži no tiem dominē. Mācīšanās stilos var dominēt viens no <i>uztveres veidiem</i>: • vizuālais (skolēns (audzēknis) labāk uztver informāciju skatoties, vērojot demonstrējumus, attēlus, mācoties mēdz zīmēt piktogrammas, struktūru attēlus u.c.),• audiālais (labāk uztver vārdisku instrukciju, mācās klausoties, skaļi atkārtoti apgūstamo informāciju, lekcijas ieraksta diktofonā un vēlāk noklausās),• kinētiskais (mācās darot, tieši iesaistoties, rīkojoties ar priekšmetiem) (Karjeras izglītība profesionālās..., 2006).	
Mērķauditorija	7.-12. klašu skolēni, 1. – 4. kursa audzēkņi
Mērķis	Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) izzināt savu mācīšanās stilu
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) pašizziņas prasmes sava mācīšanās stila noteikšanā.• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) pašvērtēšanas prasmi.• Paaugstināt skolēnu (audzēkņu) spēju mācīties sev vispiemērotākajā veidā.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums, diskusija, individuāls praktisks darbs (aptauja)
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo stāstījumu par mācīšanās stiliem un uztveres veidiem. Stāstījuma sagatavošanai var izmantot (Karjeras izglītība profesionālās..., 2006, 44-57; Karjeras izglītība 7. klasē, 2006, 15-33).
Nepieciešamie resursi	Rakstāmpiederumi
Darba un izdales materiāli	Mācīšanās stila noteikšanas aptaujas lapa (Pielikums Nr.1); Rezultātu aprēķināšanas lapa (Pielikums Nr.2, pielikumā ietvertas 2 darba lapas, kuras jāatdala pa raustīto līniju); <i>Mācīšanās stilu</i> raksturojumi (Pielikums Nr.3) un <i>Uztveres veidu</i> raksturojumi (Pielikums Nr.4).
Darba gaita	
1. Skolotājs iepazīstina ar nodarbības plānu, izdala <i>Mācīšanās stila noteikšanas aptaujas lapas</i> (Pielikums Nr.1) un iepazīstina skolēnus (audzēkņus) ar aptaujas noteikumiem.2. Aptaujas laikā skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) uzdot jautājumus par neskaidrajiem jēdzieniem aptaujas lapā un atbild uz skolēnu jautājumiem, izskaidrojot apgalvojumu saturu.3. Skolotājs individuāli pieiet pie skolēniem (audzēkņiem), kuri pabeiguši aptaujas lapas aizpildīšanu, un izsniedz Rezultātu aprēķināšanas lapu (Pielikums Nr.2).4. Skolotājs pārliecinās, ka skolēni (audzēkņi) pareizi apkopo rezultātus un individuāli palīdz, ja skolēnam (audzēknim) radušās neskaidrības vai grūtības.5. Pēc aptaujas rezultātu apkopošanas skolotājs stāstījumā izskaidro skolēniem (audzēkņiem) mācīšanās stilu raksturīgākās pazīmes, piedāvā mācīšanās stilu un uztveres veidu	

raksturojumus (Pielikums Nr.3) un (Pielikums Nr.4), un iesaka, kā labāk izmantot katru mācīšanās stilu un uztveres veidu.
Refleksija
Skolēni (audzēkņi) diskusijā dalās pieredzē par saviem mācīšanās paradumiem, secinot, kādā mērā tie atbilst atklātajam mācīšanās stilam un uztveres veidam.   Aptaujas rezultātus (Pielikums Nr.2) skolēni (audzēkņi) ievieto darbu mapes sadaļā „Pašizziņa”.
Piezīmes
Skolotājs var izskaidrot un komentēt skolēna (audzēkņa) rezultātus individuālā sarunā.   Skolotājs var sadalīt skolēnus (audzēkņus) grupās kopīgai konkrēta mācību uzdevuma veikšanai, piemēram, vizuālā mācīšanās stila pārstāvjus noformēšanas uzdevumu veikšanai u.c. Veicot daudzpusīgus mācību uzdevumus grupās, pienākumus var sadalīt atbilstoši katra skolēna mācīšanās stilam, piemēram: projektā audiālā tipa pārstāvji intervē, kinestētiskā tipa pārstāvji veic praktisko darbību, vizuālā tipa pārstāvji – noformēšanas darbus.   Skolotājs var ieteikt skolēniem (audzēkņiem) mācīšanās un uztveres stilu padziļinātā izpētē izmantot metodiku “Nosaki savu mācīšanās stilu” (Karjeras izglītība 7. klasē, 2006, 15-33) vai atsevišķas tās nodaļas.
Bibliogrāfija
1. Karjeras izglītība 7. klasē. (2006). Metodiskie ieteikumi. Rīga: Profesionālās izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgliitiba_7_klase_metodika_2006.pdf2. Karjeras izglītība profesionālās vidējās izglītības iestādēs. (2006). Rīga: Profesionālās izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/722/prof_karjeras_izgl_rokasgr_skolot.pdf3. Keefe J.W. (1979) Learning style: An overview. <i>NASSP's Student learning styles: Diagnosing and proscribing programs</i> (pp. 1-17). Reston: National Association of Secondary School Principles.4. Mackeviča L. (2010). Mācīšanās stili. Pieejams: http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=12113&chapterid=27505. The 4MAT Research Guide. (2002). Pieejams: http://www.4mat.eu/media/17158/research%20guide%204mat.pdf

Mācīšanās stila noteikšanas aptaujas lapa*Adaptēts no Mackeviča, 2010*

Kādā mērā tu piekrīti šiem apgalvojumiem? Levelc X atbilstošajā rūtiņā.	nemaz	nedaudz	daļēji	lielā mērā	Punkti	Nr.
Es izmantošu izdevību iegūt pieredzi tikai tās iegūšanas dēļ						1.
Ja es nokļūstu neparastā situācijā, es rūpīgi vēroju vidi, lai pēc iespējas precīzāk to izprastu						2.
Es domāju loģiski						3.
Es gūstu prieku, ja spēju mainīt situāciju						4.
Es bieži emocionāli reaģēju uz notiekošo						5.
Pirms sāku rīkoties, es cenšos pamatīgi izprast situācijas jēgu						6.
Es reti emocionāli iesaistos kādā situācijā						7.
Kad viss „iet kā nākas”, es esmu laimīgs/a, un daudz nedomāju, kāpēc tā ir						8.
Es vairāk vēlos izprast vienu atsevišķu situāciju, nevis zināt vispārīgas teorijas						9.
Es bieži veltu laiku tam, lai atrastu atbildes uz jautājumiem, ko sev uzdodu ikdienas dzīvē						10.
Man drīzāk gribas iegūt konkrētas zināšanas par teorijām, nekā intuitīvi tās izprast						11.
Es bieži iejaucos situācijā bez kādas vajadzības – vienkārši tādēļ, ka man tā gribas						12.
Man drīzāk gribas intuitīvi (nevis sistemātiskā un zinātniski pamatotā veidā) izprast situāciju						13.
Man patīk pašam/-ai interpretēt situācijas un mēģināt tās risināt tālāk pēc sava prāta						14.
Man patīk sistemātiska plānošana						15.
Man patīk sekot līdzi, kā es sasniedzu savus mērķus						16.
Man patīk kontaktēties ar cilvēkiem						17.
Man labi padodas aplūkot problēmas no dažādiem skatupunktiem						18.
Man patīk darboties ar skaitļiem, un veikt dažāda veida aprēķinus						19.
Es labprāt riskēju, lai gūtu panākumus un sasniegtu savus mērķus						20.

Man labi veicas pieņemot lēmumu pat tad, ja tam nav stabila pamatojuma						21.
Es uzticos savām domām un jūtām, un mani reti var ietekmēt, lai es mainītu savas domas						22.
Man patīk pamatīgi iedziļināties problēmā un to analizēt						23.
Es augstu vērtēju to, ka es spēju ietekmēt situāciju sev apkārt						24.
Es esmu gatavs/-a tam, ka problēmas nerisinās tieši tā, kā es iepriekš esmu izplānojis/usi						25.
Parasti es esmu pacietīgs/a, taisnīgs/a un pieņemu rūpīgi apdomātus lēmumus						26.
Es ar prieku lasu labu, profesionāli uzrakstītu grāmatu vai tekstu						27.
Es efektīvi strādāju un sasniedzu mērķus						28.

Rezultātu aprēķināšana

1. Darba lapas (Pielikums Nr.1.) ailē "Punkti" katrā rindiņā ieraksti atbilstošo punktu skaitu:
 - nemaz – 0;
 - nedaudz – 1;
 - daļēji – 2;
 - lielā mērā – 3.
2. Pārraksti rezultātus šajā tabulā un saskaiti pa rindiņām.

Rezultāti no darba lapas							Summa	Mācīšanās stils
1.	5.	9.	13.	17.	21.	25.		Iztēles
2.	6.	10.	14.	18.	22.	26.		Analītiskais
3.	7.	11.	15.	19.	23.	27.		Praktiskais
4.	8.	12.	16.	20.	24.	28.		Dinamiskais

1. Darba lapas (Pielikums Nr.1.) ailē "Punkti" katrā rindiņā ieraksti atbilstošo punktu skaitu:
 - nemaz – 0;
 - nedaudz – 1;
 - daļēji – 2;
 - lielā mērā – 3.
2. Pārraksti rezultātus šajā tabulā un saskaiti pa rindiņām!

Rezultāti no darba lapas							Summa	Mācīšanās stils
1.	5.	9.	13.	17.	21.	25.		Iztēles
2.	6.	10.	14.	18.	22.	26.		Analītiskais
3.	7.	11.	15.	19.	23.	27.		Praktiskais
4.	8.	12.	16.	20.	24.	28.		Dinamiskais

Mācīšanās stilu raksturojumi

Adaptēts no The 4MAT Research Guide, 2002; Mackeviča, 2010

1. Iztēles mācīšanās stila raksturojums

Atslēgas vārds: Kāpēc [darīt]?

Raksturīgās iezīmes:

- mācās, izmantojot vizualizāciju;
- cilvēki, kuriem patīk sajūst, izjust un vērot;
- uztver informāciju konkrēti un reflektīvi;
- balstās uz savu pieredzi;
- izcili cilvēku novērotāji, ar bagātu iztēli, kas uzticas un paļaujas uz savām izjūtām;
- rūpīgi vēro, pirms izdara spriedumu;
- pacietīgi mācību procesā;
- mācās klausoties un daloties ar idejām;
- aplūko jautājumus no dažādām perspektīvām;
- patīk harmonija un čakls darbs;
- meklē visam nozīmi un jēgu – tas ir būtiski;
- iesaistās jebkurā uzdevumā, kuru uzsāk, un gaida to pašu no citiem;
- nepieciešama skaidrība savā dzīvē.

Stiprās puses: radošums, citu cilvēku un viņu izjūtu izpratne.

Vājās vietas: nenoteiktība, apjukums liela izvēļu daudzuma gadījumos, emocijas traucē loģiskai lēmumu pieņemšanai.

2. Analītiskā mācīšanās stila raksturojums

Atslēgas vārds: Ko [darīt]?

Raksturīgās iezīmes:

- mācās rūpīgi apdomājot un pārdomājot;
- patīk domāt un vērot;
- uztver informāciju abstrakti un reflektīvi;
- veido jēdzienus un teorijas, integrējot savus novērojumus ar esošajām zināšanām;
- pārdomā, balstoties uz pieredzi, to analizējot un klasificējot;
- loģiski analizē faktus un teorijas, cenšas izzināt ekspertu domas;
- kritiski izvērtē datus un informāciju, līdz izprot lietu saturu un būtību;
- interesējas par lietu uzbūvi;
- spēj sevi organizēt, sistemātiski plāno, strādā secīgi, pievēršoties detaļām;
- ir racionāli, reflektīvi, abstrakti, labi plānotāji, meklē saskaņotību un nepārtrauktību.

Stiprās puses: spēja uzņemties risku, vadīt.

Vājās vietas: neapdomība, darbošanās darbošanās (procesa) dēļ.

3. Praktiskā mācīšanās stila raksturojums

Atslēgas vārds: Kā [darīt]?

Raksturīgās iezīmes:

- mācās pārbaudot teoriju praksē;
- patīk domāt un darīt;
- uztver informāciju abstrakti un aktīvi reflektē;
- domā par teoriju un darbojas, lai to praktiski pielietotu;

- produktīvi darbībā, aktīvi eksperimentētāji gan ar idejām, gan lietām;
- padodas uzdevumu veikšana laikā, izdara līdz galam;
- tic savām spējām paveikt darbu, izcili darītāji, ieinteresēti ražīgumā;
- izcili problēmu risinātāji, nepieņem gatavas atbildes;
- nebaidās riskēt, augstu vērtē stratēģisko domāšanu;
- reizēm šķiet valdonīgi un bezpersoniski.

Stiprās puses: spēja risināt problēmas, pieņemt lēmumus.

Vājās vietas: var risināt “nepareizo” problēmu, pieņemt pārsteidzīgus lēmumus.

4. Dinamiskā mācīšanās stila raksturojums

Atslēgas vārds: Kas notiks, ja ...?

Raksturīgās iezīmes:

- mācās, izmantojot „kļūdu – mēģinājumu” metodi;
- patīk sajūst, izjust un darīt;
- uztver informāciju konkrēti un aktīvi reflektē;
- tic pašatklāsmei un savām spējām ietekmēt nākotnes notikumus;
- apkopo pieredzi, mācās no tās un darbojas, lai to praktiski pielietotu, paplašinātu un bagātinātu;
- bieži izdara precīzus secinājumus bez loģiskas izvērtēšanas;
- patīk nenoteiktība, pārmaiņas, mīl piedzīvojumus, tiecas pēc visa jaunā;
- spēj pielāgoties, ir elastīgi;
- nebaidās riskēt, ieinteresēti attīstībā un atjaunošanā;
- respektē citus cilvēkus, viņu jūtas; saskarsmē ar viņiem iespējams justies brīvi;
- vēlas izzināt savas pasaules radītās robežas.

Stiprās puses: plānošana, modeļu un teoriju radīšana.

Vājās vietas: nepraktiskums, teorētiskums, var būt manipulatīvi un uzspiest savu gribu.

Uztveres veidu raksturojumi

1. Vizuālā uztvere – labāk uztver to, ko redz vai lasa

Raksturīgākās iezīmes:

- patīk māksla un zīmēšana;
- mācību stundās patīk vērot demonstrējumus;
- labi prot lasīt kartes, diagrammas, tabulas;
- labs rokraksts;
- darbā ir svarīgs izskats un noformējums;
- izteikta redzes atmiņa;
- pieraksta to, ko vēlas atcerēties;
- īpaši nepievērš uzmanību trokšņiem;
- traucē koncentrēties nekārtība vai kustība;
- cenšas visu izplānot iepriekš;
- domas sakārto, tās uzrakstot;
- skatās tālumā, mēģina atrast, ko varētu vērot;
- spēj sapņot ar atvērtām acīm;
- sarunā pakluss, nerunā ilgi, runā loģiski, bez liekiem papildinājumiem;
- nepacietīgs, ja ilgi jāklausa;
- pēc sejas izteiksmes var viegli noteikt, ko viņš izjūt;
- gērbjas kārtīgi, patīk nēsāt rotaslietas un aksesuārus, mēdz būt perfekts ārējais izskats;
- spēj ilgstoši būt vienatnē.

Sarunā raksturīgi vārdi un izteicieni, kas saistīti ar redzi: spožs, spilgta personība, skaists, krāšņs, liels, mazs, ievērojams, viss šķiet neskaidrs.

Mācīšanās efektivitāti var paaugstināt:

- izmantojot vizuālās un atmiņas spēles;
- kopīgi lasot grāmatas;
- ieaicinot pašam uzburt ainu un par to pastāstīt;
- rakstu darbos izmantojot dažādu krāsu pildspalvas;
- brīvajā laikā griežot, veidojot figūriņas, liekot "puzles";
- apgūstot krāsas, figūras, formas.

2. Kinestētiskā uztvere – labāk uztver darbību, kustību, notiekošo

Raksturīgākās iezīmes:

- patīk praktiska darbošanās.
- cenšas visu darīt un izmēģināt pats/pati;
- labāk atceras darbību nekā to, kas redzēts vai dzirdēts;
- raksturīga impulsivitāte;
- problēmsituācijās biežāk pielieto fizisku spēku;
- izvēlas aktīvas darbības;
- ja nav ko darīt, atrod iespēju, lai kaut kur aizietu;
- runājot lieto žestus;
- raksturīgas izteiktas emocijas;
- patīk apskāvienu, pieskārienu;
- dusmojoties var piesist ar dūri vai piespert ar kāju;

- valkā komfortablu apģērbu;
- ērtumam pievērš lielāku nozīmi nekā izskatam;
- necieš gaidīšanu, stāvēšanu rindā;
- vienmēr cenšas atrast kādu nodarbi;
- grūti nosēdēt uz vietas ilgāku laika periodu;
- komunicē, izmantojot ķermeņa valodu un žestus;
- biežāk cenšas parādīt, nevis pastāstīt;
- patīk izjust pasauli ap sevi;
- labi prot parādīt dažādas mīmikas un žestus;
- patīk sports un citas aktivitātes, kur daudz jākustas;
- nepatīk teorētiskas lietas, darba burtnīcas, sarežģīti projekti.

Sarunā raksturīgi vārdi un izteicieni, kas raksturo sajūtas: komfortabls, silts, maigs, sajūst, ērts, spēcīga personība, man iekrita prātā, es to nevaru aptvert, tā ir smaga atbildība, es to nevaru uzņemties.

Mācīšanās efektivitāti var paaugstināt:

- kustoties mācīšanās laikā, piemēram: mācoties dzejoli, izmantot kustības;
- turot rokās priekšmetus un darbojoties ar tiem, iespējams labāk koncentrēties;
- pielietojot roku kustības un sīko motoriku;
- iesaistoties aktīvā darbībā.

3. Audiālā uztvere – labāk uztver dzirdot; patīk mūzika un klausīšanās

Raksturīgākās iezīmes:

- plašs vārdu krājums;
- domāšana vārdos un jēdzienu verbalizēšana;
- vārdu skaidra izrunāšana;
- ir labi lasītāji;
- labi atceras vārdus, datumus, sīkas detaļas;
- patīk vārdu spēles;
- patīk klausīties mūziku, mēdz būt muzikāli apdāvināti;
- patīk sarunas;
- īpaši neievēro ilustrācijas grāmatās;
- labāk patīk klausīties, nekā lasīt;
- balss tonis var būt melodisks, izteiksmīgs, mainīgs;
- rakstu darbus veic ar nelielu piespiešanos;
- runā labāk, nekā raksta;
- labāk atceras runāto un dzirdēto nekā redzēto;
- labāk atceras cilvēku vārdus nekā sejas;
- mēdz sarunāties ar sevi un tā rast problēmu risinājumus;
- mēdz dungot pie sevis.

Sarunā raksturīgi vārdi un izteicieni, kas raksturo ar dzirdi uztveramo: paklausies, dzirdams, skaļš, tonis, esmu dzirdējis, mani tas uzrunā, izklausās labi.

Mācīšanās efektivitāti var paaugstināt:

- skaļi lasot;
- ierakstot lasīto un pēcāk atskaņojot;
- klausoties ierakstus;
- pie sevis skaļi atkārtot;
- ieklausoties runātajā, lasījumā, stāstījumā.

► 2. metodika “Manas karjeras asociācijas”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Pašvērtējums
Teorija	
Asociācijas ir domu, priekšstatu, izjūtu sakarības, kurām pastāvot viens priekšstats vai doma uz līdzības vai radniecības pamata izraisa apziņā citu priekšstatu vai domu (Kagaine, 2005). Attēli asociāciju kartēs kalpo kā palīglīdzeklis ideju saskatīšanai un kā instrumenti domu noformulēšanai arī karjeras iespēju atklāšanā, tādēļ asociāciju karšu izmantošana var būt lietderīga karjeras izglītības nodarbībās skolēniem (audzēkņiem), kuriem ir grūtības patstāvīgi izteikt savas domas un izdomāt risinājumus. Karjeras izglītībā ieteicamās tēmas asociācijas karšu izmantošanā pārsvarā saistītas ar skolēnu (audzēkņu) pašizpēti, piem., “Mana vizītkarte”, “Mani sasniegumi”, “Manas intereses un aizraušanās”, “Manas vērtības”, “Mans raksturs”, “Mani sapņi par karjeru un karjeras mērķi” u.c. Prezentējot izvēlētas kartes grupā, svarīgi vispirms dot iespēju stāstītājam izskaidrot savas asociācijas, pārdomas un izjūtas, kādas attēls izraisa, un tikai pēc tam iesaistīt pārējos grupas dalībniekus sava redzējuma, ideju un secinājumu izteikšanā. Stāstītājam ir vērts uzzināt, kā citi grupas dalībnieki saskata saistību starp attēlā redzamo un cilvēka personību, īpaši – ja pašam stāstītājam ir grūti izskaidrot asociācijas un nav daudz sakāmā par izvēlēto attēlu. (Ozoliņa-Nucho, Vidnere, 1999)	
Mērķauditorija	1.- 12. klašu skolēni, 1. - 4. kursa audzēkņi, 1. – 9. klašu skolēni ar viegliem, smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) apzināties savus dotumus, stiprās puses, intereses, karjeras mērķus un vajadzības.
Uzdevumi	
• Attīstīt skolēnu (audzēkņu) komunikatīvo kompetenci. • Attīstīt skolēnu (audzēkņu) sevis prezentēšanas prasmes. • Veicināt skolēnu (audzēkņu) asociatīvās domāšanas izmantošanu karjeras iespēju saskatīšanā. • Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi izmantot radošu pieeju karjeras izglītības uzdevumu risināšanā.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs (asociāciju karšu izvēle un sakārtošana), stāstījums, diskusija
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs apgūst asociāciju karšu izmantošanas principus un izveido vai iegādājas asociāciju kartes
Nepieciešamie resursi	Telpa, aplī sakārtoti krēsli, galds asociāciju karšu izvietošanai
Darba un izdales materiāli	Asociāciju kartes - foto kartes, grafiskās kartes, attēli, fotogrāfijas u.c. (paraugi skatāmi Pielikumos Nr.1 – Nr.3).
Darba gaita	
1. Skolotājs izvieto asociāciju kartes uz galda virsmas ar attēlu uz augšu. Vēlams, lai karšu skaits būtu apmēram 2 reizes lielāks par dalībnieku skaitu.	

2. Skolotājs uzaicina skolēnus (audzēkņus) izvēlēties vienu (1. variants) vai 2 - 4 (2. variants) mācību uzdevuma tēmai atbilstošas asociāciju kartes.   3. Skolotājs vēro, kā skolēni (audzēkņi) izvēlas kartes: cik ātri, cik pārliecināti, vai šaubās un maina izvēli, vai lūdz kādam citam izvēlēties viņam piemērotu attēlu. Novērojumi var palīdzēt izprast skolēna (audzēkņa) lēmumu pieņemšanas prasmes veidošanos, piem., vai skolēns (audzēknis) jau ir gatavs pats veikt izvēli, vai vēlas, lai izvēli viņa vietā izdara kāds cits u.tml.   1. variants. Skolēni (audzēkņi) apsēžas aplī un, rādot savu izvēlēto attēlu, stāsta citiem grupas dalībniekiem par asociācijām, ko saskata attēlā, sasaistot tās ar sevi mācību uzdevuma tēmas kontekstā, piem., sasaistot attēlā redzamo ar saviem karjeras sapņiem un mērķiem. Citi grupas dalībnieki var izteikt savus viedokļus un idejas, par to, kurās profesionālās darbības jomās viņi saskata stāstītāja veiksmīgas karjeras iespējas.   2. variants. Skolotājs uzaicina skolēnus (audzēkņus) sakārtot kartes noteiktā secībā. Piemēram: tēmas „Manas vērtības” kontekstā skolēns (audzēknis) izveido karšu „topu”- 1. vietā liekot vissvarīgāko vērtību un sekojošajās vietās pārējās kartes pēc to nozīmības.   4. Skolēni (audzēkņi) rāda savas kartes un komentē viņu raksturojošo vērtību, interešu vai citu kategoriju sakārtojumu. Grupas diskusijā apspriež, kuros karjeras attīstības virzienos vai profesijās var būt noderīgas skolēna īpašības.   5. Izvēlētās asociāciju kartes vēlams nofotografēt un ievietot darbu mapes sadaļā „Pašizziņa”. Skolēns (audzēknis) novieto karti uz lapas vai uz neaprauktas darba burtnīcas lappuses, pievieno virsrakstu, piemēram: „Mani sapņi par karjeru”, „Manas intereses”, „Man padodas”, īsu pierakstu no stāstījuma un nofotografē. Skolotājs var nofotografēt skolēnu (audzēkņu) grupas kopējo asociāciju karti, saliekot visas kartes kopā un pievienojot virsrakstu, piemēram: „9.a klases karjeras mērķi”.
Refleksija
Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) izteikties, vai nodarbības laikā viņi atklāja ko jaunu par sevi un saviem klases (grupas) biedriem; cik viegli vai grūti bija izteikties par sev nozīmīgiem jautājumiem. Skolotājs aicina katru skolēnu (audzēkni) pārdomāt, kā viņš var sasaistīt asociācijās saskatīto ar karjeras iespējām.
Piezīmes
Lielu audzēkņu vai skolēnu grupu (vairāk kā 25 dalībnieki) vēlams sadalīt 2 grupās, iesaistot nodarbībā vēl vienu skolotāju, lai strādātu ar katru grupu atsevišķi. Metodiku var izmantot tajās mācību stundās, kurās klases ir sadalītas grupās.
Asociāciju kartes mācību procesā var izmantot, sākot jau no pirmskolas un sākumskolas, kad bērniem saistībā ar vecumposmam raksturīgajām īpatnībām ir spilgti izteikta vēlme fantazēt, sapņot un vizualizēt idejas.
Nodarbības turpinājumā (nākamajā nodarbībā) pēc karjeras virzienu noteikšanas ar asociāciju kartēm, ieteicams turpināt karjeras attīstības mērķu izpēti un apzināties turpmākos soļus vai šķēršļus.
Bibliogrāfija
1. Kagaine, Z. (2005). Tēlainā domāšana vizuālajā mākslā. Rīga: Zvaigzne ABC.
2. Ozoliņa-Nucho, A., Vidnere, M. (1999). Māksla un pašatklāsmē. Rīga: Izdevniecība AGB.

Asociāciju karšu sakārtojums par tēmu "Manas intereses"

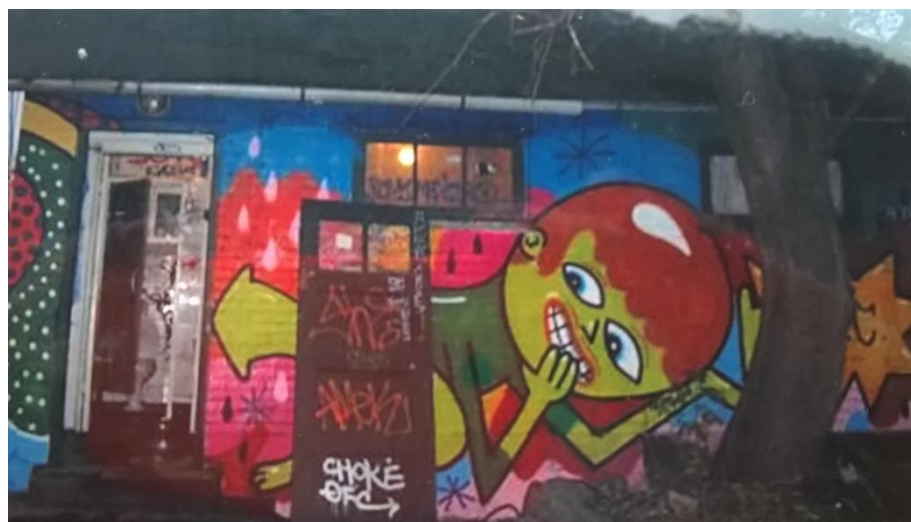

Asociāciju karšu paraugi I. Lemešonoka

Pielikums Nr.2
Metodika “Manas karjeras asociācijas”

Asociāciju karšu sakārtojums par tēmu “Man padodas”

Asociāciju karšu paraugi I. Lemešonoka

Asociāciju karšu sakārtojums par tēmu "Manas vērtības"

Asociāciju karšu paraugi I. Lemešonoka

▶ 3. metodika “Mana darbu mape”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Karjeras izvēle. Individuālais karjeras plāns
Teorija	
Materiālu apkopojums darbu mapē ne tikai apliecina skolēna personības un individualitātes attīstību, mācību darba attīstību un rezultātus, kā arī sasniegumus dažādās jomās, darbu mape ir arī profesionāļu vidē atzīts vērtēšanas instruments karjeras izglītībā valstīs, kurās karjeras vadības prasmes ir integrētas izglītības saturā (Saltana, 2011). Darba mapes veidošanu var uzskatīt par individuālu izpētes projektu, kura “<i>mērķis – iegūt un sistematizēt informāciju</i>” (Klases stundu programmas..., 2016, 44) par sevi un karjeras iespējām. Veidojot darbu mapi skolēni mācās apkopot, sistematizēt un klasificēt pašizpētes un karjeras iespēju izpētes procesā iegūto informāciju, lai to varētu lietderīgi izmantot karjeras lēmumu pieņemšanā un īstenošanā. Tādēļ karjeras izglītībā nepieciešams palīdzēt skolēniem izveidot, pilnveidot un pārveidot individuālos karjeras attīstības plānus (programmas) un to veidošanā un īstenošanā iegūto informāciju apkopot un papildināt, veidojot darbu mapi.	
Mērķauditorija	4.-12.klašu skolēni
Mērķis	Sniegt atbalstu skolēniem, izzinot sevi, analizējot un izvērtējot savus panākumus un izaugsmi, veidojot darbu mapi.
Uzdevumi	
• Iepazīstināt skolēnus ar dažādiem karjeras izpētes un pašizziņas, kā arī sasniegumu u.c. materiālu apkopošanas veidiem. • Palīdzēt pilnveidot prasmes strukturēt un vizualizēt informāciju. • Pilnveidot prasmi publiski prezentēt savu darbu mapi.	
Prasmes	
• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme veidot karjeras vīziju. • Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi. • Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, stāstījums, slaidrāde, patstāvīgs individuāls praktiskais darbs (darbu mapes izveidošana un papildināšana).
Norises ilgums	Ievadstunda – 40 min (jaunāko klašu skolēniem – 2 x 40 min), papildināšana mājās neierobežoti, klasē – saskaņā ar karjeras izglītības pasākumiem, prezentācija – reizi mācību gadā vai semestrī (atkarībā no skolēnu skaita un prezentācijas veida).
Sagatavošanās	Sagatavot darbu mapes titullapu un saturu (Pielikums Nr.1, Pielikums Nr.2).
Nepieciešamie resursi	Resursi atkarīgi no darbu mapes satura un veida. Mapes. Lapas kopēšanai un izdālei. Rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Darbu mapes titullapa, satura rādītājs un saturam atbilstošas lapas darbu mapes struktūras veidošanai katram skolēnam.
Darba gaita	
1. Skolotājs organizē pārrunas par darbu mapes nepieciešamību.	

2. Skolēni raksturo iespējamo darbu mapes saturu, skolotājs to pieraksta uz tāfeles. To var organizēt arī darbā grupās – katra skolēnu grupa izveido savu iespējamā darbu mapes satura variantu, klase kopīgi vienojas par vienu variantu visiem. Šis darbs veicams atkarībā no skolēnu vecumposma un patstāvīgā darba iemaņām.
3. Skolotājs var demonstrēt darbu mapes izveides struktūru (iepriekš vai skolēnu patstāvīgi izstrādātu) slaidrādē (Pielikums Nr.2).
4. Katrs skolēns saņem mapi, darbu mapes titullapu un satura rādītāju un patstāvīgi veido savas mapes struktūru, to noformējot pēc saviem ieskatiem.
5. Klasē pārrunā, ko katrā sadaļā varētu ievietot, un vienojas, kam jābūt pievienotam līdz klases stundai, kurā tiks pārrunāts katra skolēna veikums.
6. Stundas noslēgumā skolēnus aicina pateikt, kāpēc katram no viņiem ir būtiski veidot individuālo darbu mapi.

Refleksija

Skolotājs aicina skolēnus izteikties par darbu mapes nozīmīgumu sevis izzināšanas un izpētes procesā, savu sasniegumu dinamikas izvērtēšanā, savu nākotnes nodomu noteikšanā un tālākās izglītības vai profesijas izvēles procesā.

Piezīmes

Darbu mapes papildināšanas laikā skolēns var individuāli ar skolotāju pārrunāt mapes izveides gaitu, konsultēties, kā labāk apkopot materiālus, ko iekļaut vai neiekļaut tajā u.c.

Nākamajās tikšanās reizēs klasē pārrunas par darbu mapes izveidi var organizēt divējādi: katru reizi pārrunāt vienu no izveidotajām struktūras sadaļām vai arī visu mapi kopumā, katru reizi akcentējot to, kas tajā papildināts.

Semestra vai mācību gada noslēgumā katrs skolēns prezentē savu darbu mapi. Semestra noslēgumā tas var būt stāstījums un demonstrējumi, bet mācību gada noslēgumā tā var būt darbu mapju izstāde, ja skolēni tam piekrīt, un stāstījums, ko var papildināt slaidrāde, fotogrāfiju u.c. materiālu apkopojums vai videoklips par saviem nozīmīgākajiem sasniegumiem (demonstrēšanas veidu izvēlas atbilstoši skolēnu vecumposmam un individuālajām prasmēm).

Uz darbu mapju prezentācijām mācību gada noslēgumā var aicināt skolēnu vecākus.

Darbu mape pēc klases audzinātāja un skolēnu vienošanās var glabāties skolā, vai pie skolēna.

Darbu mapi var sākt veidot jau 2. vai 3. klasē, papildinot sākumskolas skolēnu radošo un pašizpētes darbu mapes.

Bibliogrāfija

1. Klases stundu programmas paraugs. Metodiskais līdzeklis. (2016). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams:
https://visc.gov.lv/audzinasa/dokumenti/metmat/klases_stundu_progr_%20paraugs.pdf
2. Saltana R. (2011). Karjeras vadības prasmes: vērtēšana kā mācību procesa daļa. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/19710/r_sultana_assessment_of_cms_finalize_ts.pdf

Skolēna darbu mapes satura paraugs

I. Vispārīgā nodaļa

1. Titullapa (sākšanas gads, fotogrāfija u.tml.)
2. CV vai autobiogrāfija

II. Mācību darba izpēte kopumā

1. Lapa katram priekšmetam pa gadiem
2. Rezultāti (prognozējamie vērtējumi 1., 2. semestrim, gadam, iegūtie vērtējumi, skolēna komentāri)

III. Personības izpēte

1. Klases stundu u.c. stundu un nodarbību materiāli
2. Izpētes rezultāti, ko veikuši dažādi speciālisti – psihologs, klases audzinātājs, pedagogs, karjeras konsultants vai karjeras konsultants u.c.

IV. Ārpusstundu un ārpusklases aktivitātes

1. Pasākumi

Datums	Pasākumi, kuros piedalījies	Pasākumi, kurus organizēju vai vadīju

2. *Labie darbi*

Datums	<i>Labais darbs</i>	Komentāri

V. Apliecinājumi (kalpo nevis faktu konstatācijai, bet sevis pašapliecināšanai, lai mobilizētu sevi tālākajam darbam, lai motivētu turpināt iesākto)

1. Diplomi, sertifikāti, apliecības, atzinības, liecības
2. Ieskaites, radošie darbi, esejas (vēlams to izvērtējums no skolotāju puses, recenzijas, atsauksmes u.tml.)

VI. Pašvērtējums un klases audzinātāja novērtējums

1. Pašvērtējums (var būt brīvā formā, var būt lapa ar kritērijiem punktu sistēmā)
2. Klases audzinātāja novērtējums (lapa ar kritērijiem punktu sistēmā vai aprakstoši)

Skolēna darbu mapes struktūras paraugs

Mani sauc <i>Mans foto / mani raksturojošs zīmējums / kolāža u.tml. vizuāls darbs:</i> <i>X skolā mācos kopš ... klases ... mācību gadā</i>	Vispārīgas ziņas - CV vai autobiogrāfija, - raksturojums u.tml.
Mācību darbs - liecības (vai to kopijas); - grafiki, kopsavilkumu tabulas, - ieskaites, to analīzes u.tml.; - veiksmīgākie darbi mācību priekšmetu stundās u.tml.; piedalīšanās mācību priekšmetu olimpiādēs un / vai skolēnu ZPD konferencēs skolā, novadā, reģionā, valstī, panākumi tajās; - ieceres mācību darba uzlabošanā, pilnveidē.	Interēšu izglītība - apmeklētās interēšu izglītības programmas nosaukums; - aktivitātes, paveiktais; - panākumi, sasniegumi; - ieceres savu interēšu attīstīšanai.

Personības izpēte

- anketas;
- testi;
- darba lapas;
- grafiki, diagrammas u.tml. materiālu apkopojums un analīze, t.sk. dažādu speciālistu atzinumi.

Sasniegumi

(diplomi, sertifikāti, atzinības, medaļu kopijas u.tml.)

Ārpusstundu aktivitātes (skolā)

<i>Datums</i>	<i>Pasākuma nosaukums</i>	<i>Piedalījos kā skatītājs, klausītājs</i>	<i>Organizēju, vadīju</i>

Ārpusstundu aktivitātes (ārpus skolas)

<i>Datums</i>	<i>Pasākuma nosaukums</i>	<i>Piedalījos kā skatītājs, klausītājs</i>	<i>Organizēju, vadīju</i>

Labie darbi
(skolā vai ārpus tās)

Datums	Paveiktais

Dažādi materiāli

- klases stundās paveiktais;
- projekta darbu vai ZPD atskaites, recenzijas;
- radošie darbi (zīmējumi, apsveikumi, raksti avīzēm, literārās jaunrades darbi u.tml.);
- publikācijas par mani (grāmatās, skolas, novada, Latvijas plašsaziņas līdzekļos u.tml.);
- pārraides par mani (radio, TV),
- ...

Darba pieredze

- motivācijas vēstules;
- darba līgumi;
- darba vietas atsauksmes;
- apraksts (laiks, vieta (nosaukums, darba devēja vārds, uzvārds), veicamais darbs, darba pienākumi u.tml.);
- foto u.c. materiāli;
- ...

Mani nākotnes nodomi /ieceres

- mērķis;
- izpildes termiņš;
- sasniegtais rezultāts (paveiktais);
- kas jādara turpmāk?
- kā?
- kas var palīdzēt?
- kur meklēt palīdzību?

4. metodika “Profesiju klasifikators”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Daudzveidīgā darba pasaule
Teorija	
<i>Profesiju klasifikators</i> ir sistematizēts profesiju (arodu, amatu, specialitāšu) saraksts, kas izveidots, lai nodrošinātu starptautiskai praksei atbilstošu darbaspēka uzskaiti un salīdzināšanu. LR Profesiju klasifikatoru apstiprina LR Ministru kabinets. Profesiju klasifikatorā profesijas sakārtotas grupās, atbilstoši Starptautiskās Darba organizācijas noteiktiem kodiem, noteiktas kvalifikācijas pamatprasības un profesionālās darbības pamatuzdevumi, raksturots, kas jāzina un jāprot, uzsākot darbu attiecīgajā profesijā. Profesiju klasifikatora lietošana ir obligāta darba tiesiskajās attiecībās un dienesta attiecībās, kur profesijas nosaukumu nepieciešams norādīt atbilstoši Profesiju klasifikatoram; darbaspēka uzskaitē nepieciešamās informācijas aprītē; oficiālās statistikas jomā; ar darbaspēku saistītu pētījumu veikšanā; darbaspēka uzskaitē un salīdzināšanā; ārējā ekonomiskajā sadarbībā un citās jomās, kur nepieciešams norādīt profesiju nosaukumus. (Jaunais Profesiju klasifikators, 2018)	
Mērķauditorija	10.- 12. klašu skolēni, 1. - 4. kursu audzēkņi
Mērķis	Iepazīties ar profesiju kvalifikācijas pamatprasībām un profesionālās darbības pamatuzdevumiem.
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) informācijas par darba pasauli un profesijām atrašanas un izmantošanas prasmi.• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmes strukturēt un sistematizēt iegūto informāciju.• Nodrošināt iespēju skolēniem (audzēkņiem) sagatavot kopsavilkumu par vienu profesiju ievietošanai digitālajā darbu mapē.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Patstāvīgs individuāls darbs ar tekstu, vizualizēšana (slaidrādes izveidošana), stāstījums, slaidrādes demonstrēšana
Norises ilgums	40 - 60 min (patstāvīgajam darbam – pēc nepieciešamības).
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darbu ar tekstu “Profesiju klasifikators” vērtēšanas kritēriju sarakstu un struktūras aprakstu, un vienojas par sadarbību ar datorikas un latviešu valodas skolotāju metodikas īstenošanā.
Nepieciešamie resursi	Dators ar interneta pieslēgumu, projektors.
Darba un izdales materiāli	Darba ar tekstu “Profesiju klasifikators” vērtēšanas kritēriji un struktūras paraugs – ieteicams ievietot vietnēs e-klase.lv vai mykoob.lv
Darba gaita	
1. Latviešu valodas vai datorikas stundā skolēniem (audzēkņiem) uzdod patstāvīgi veicamu darbu ar tekstu. Darba izpildes termiņi (1- 2 nedēļas) atkarīgi no skolēnu (audzēkņu) noslodzes un iespējām veltīt laiku patstāvīgai pētniecībai.2. Skolēnus (audzēkņus) informē, ka darbu vērtēs ar atzīmi latviešu valodas un datorikas skolotāji.3. Skolotājs demonstrē LR Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē speciālajā programmatūrā iekļauto Profesiju klasifikatoru (Jaunais Profesiju klasifikators, 2018).4. Skolotājs izlozē pētāmās profesijas, vai aicina skolēnus (audzēkņus) patstāvīgi izvēlēties izpētei vienu profesiju un sagatavot lakonisku kopsavilkumu (1 – 2 lappuses) par profesijas	

kodu, grupu, kvalifikācijas pamatprasībām, profesijas pamatuzdevumiem un citu Profesiju klasifikatorā un Nozaru kvalifikāciju struktūru aprakstos atrodamo informāciju (Pielikums Nr.1) un elektroniski iesniegt darbu (vai ievietot digitālajā darbu mapē) norādītajā termiņā.   5. Skolotāji novērtē darbu atbilstību kritērijiem (Pielikums Nr.1) un sniedz veidojošu atgriezenisko saiti skolēniem (audzēkņiem).   6. Pēc atgriezeniskās saites saņemšanas, skolēni (audzēkņi) sagatavo 3-5 min. slaidrādi par pētīto profesiju.   7. Skolotājs organizē nodarbību, kurā skolēni (audzēkņi) pastāsta par konkrētām profesijām Profesiju klasifikatorā saviem klases (grupas) biedriem.
Refleksija
Pēc prezentācijas skolēni (audzēkņi) dalās pārdomās par Profesiju klasifikatora nepieciešamību, lietošanas ērtumu un ietvertās informācijas lietderību. Skolēni (audzēkņi) patstāvīgi darbu un sagatavoto slaidrādi ievieto digitālajā darbu mapē.
Piezīmes
Darbu mapē ievietotos skolēnu (audzēkņu) sagatavotos materiālus par profesijas grupu, profesijas pamatuzdevumiem u.c. var izmantot citās nodarbībās, iepazīstinot citu klašu (grupu) skolēnus (audzēkņus) ar izpētītajām profesijām.   Pētāmās profesijas (pēc skolotāju izvēles) var izlozēt, izvēloties piem., retāk sastopamās profesijas, vai arī ar skolēnu (audzēkņu) pašpieredzi saistītās profesijas (piem., profesijas, kuras apgūst audzēkņi).
Bibliogrāfija
1. Jaunais Profesiju klasifikators. (2018). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=801542. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml

Patstāvīga darba ar tekstu “Profesiju klasifikators” vērtēšanas kritēriju paraugs

Vērtētājs	Vērtēšanas kritēriji
Latviešu valodas un literatūras skolotājs	1. Tekstuālais noformējums 2. Valodas lietojums 3. Pareizrakstība 4. Interpunkcija
Datorikas skolotājs	1. Teksta apstrāde 2. Teksta izkārtojums; grafisko organizatoru izmantošana 3. Teksta organizēšana un ievietošana digitālajā darbu mapē

Patstāvīga darba ar tekstu “Profesiju klasifikators” struktūras paraugs

1. Profesijas nosaukums un kods.
2. Profesijas pamatgrupa, apakšgrupa, mazā grupa, atsevišķā grupa (nosaukumi, kodi, īss raksturojums).
3. Kvalifikācijas pamatprasības (minimālais izglītības līmenis, teorētisko zināšanu, prasmes un atbildības pakāpe, kas nodrošina darba pamatuzdevumu sekmīgu izpildi, kas norādītas profesiju mazajā grupā un attiecināmas uz visām tajā iekļautajām atsevišķo grupu profesijām).
4. Profesionālās darbības pamatuzdevumi (klasifikācijas grupā ietvertajām profesijām atbilstošu galveno darba uzdevumu īss apraksts, kas norādīti katrai atsevišķajai grupai).
5. Pārdomas par Profesiju klasifikatora lietošanas ērtumu un ietvertās informācijas lietderību.

► 5. metodika “Tehnoloģiju mācību joma un profesijas”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Ar tehnoloģiju mācību jomu saistītās profesijas
Teorija	Vērojot skolotāja mērķtiecīgi izvēlētos klipus, skolēni iepazīst dažādas profesijās un var pamanīt tās darba operācijas, kuru pamatus apgūst tehnoloģiju mācību jomas priekšmetos, piem., “Dizains un tehnoloģijas”. Metodikas īstenošana palīdz pilnveidot izpratni par apgūstamo iemaņu nozīmi sekmīgā darba pienākumu izpildē un paaugstina skolēnu mācību motivāciju.
Mērķauditorija	4.-7. klašu skolēni, 4.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Atklāt mācību priekšmetā “Dizains un tehnoloģijas” apgūstamo zināšanu un prasmju nozīmi karjerā.
Uzdevumi	
• Sekmēt prasmi apzināties nepieciešamās kompetences noteiktai profesijai.• Attīstīt prasmi mācīties no pašpieredzes un citu pieredzes.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Individuāls radošs darbs (zīmējums), klipu demonstrēšana, skolotāja stāstījums, diskusija
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo stāstījumu un 2-3 min klipus (var izmantot arī multfilmās) par vairākām (2 – 3) profesijām, kurās tiek izmantotas mācību priekšmetā “Dizains un tehnoloģijas” apgūstamās prasmes, no interneta resursiem, piem., (Careers with Videos, 2019; Video Library, 2019). Klipu atlasē jāņem vērā tehnoloģiju mācību jomas stundās apgūstamais mācību saturs mērķgrupā, lai skolēniem būtu iespēja atpazīt mācību stundās apgūto videoklipā.
Nepieciešamie resursi	Projektors, dators, papīrs zīmēšanai vai klipos redzētā pierakstīšanai, krāsu zīmuļi, flomāsteri, krītiņi.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotājs izdala skolēniem papīra lapas un lūdz uzrakstīt vai uzzīmēt, ko viņi dara tehnoloģiju mācību jomas stundās.2. Darba laikā skolotājs aicina skolēnus atcerēties, ko vēl viņi apgūst tehnoloģiju mācību jomas stundās, un papildināt sarakstu (zīmējumu).3. Skolotājs demonstrē klipus (pa vienam), pirms demonstrēšanas aicinot skolēnus uzmanīgi vērot, un atzīmēt savos sarakstos (zīmējumos) tās darbības, kuras sarakstā (zīmējumā) atbilst sižetā redzamajām. Ja nepieciešams, klipus demonstrē atkārtoti.4. Skolotājs aicina papildināt sarakstu (zīmējumu), ja sižetā skolēni pamanījuši tās darbības, kuras viņi apgūst mācību priekšmetā “Dizains un tehnoloģijas”.5. Skolotājs apkopo skolēnu atziņas par tehnoloģiju mācību jomas saistību ar izvēlētajām profesijām stāstījumā, un pārrunā ar skolēniem, kādi temati tehnoloģiju mācību jomā jāapgūst izvēlētajās profesijas kontekstā. Veidojot stāstījumu un aicinot diskusiju, skolotājam ieteicams ņemt vērā konkrētās klases skolēnu pašpieredzi, stundās un ārpusstundu aktivitātēs piedzīvoto, lai, akcentējot to jaunā kontekstā, paplašinātu skolēnu pieredzi un veicinātu izpratni par mācību stundās apgūtā noderīgumu reālajā dzīvē.6. Nodarbības noslēgumā skolēni veido zīmējumu izstādi.	

Refleksija	
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Ko jaunu uzzināji par profesijām?• Kura no šīm profesijām tev patīk visvairāk?• Kurā no šīm profesijām tu vēlētos strādāt?• Kuri mācību priekšmeti vēl ir nozīmīgi, lai labi strādātu šajā profesijā?	
Piezīmes	
Ja metodika tiek īstenota skolēniem ar speciālām vajadzībām, jāņem vērā izziņas procesu (uzmanības, uztveres, domāšanas, iztēles un atmiņas darbības) īpatnības. Nodarbību laikā galvenā uzmanība veltāma praktiskai darbībai, dažādojot darba veidus, metodes un paņēmienus, ņemot vērā izglītojamo spējas, prasmes, un attīstības līmeni un veselības stāvokli. Ja klasē ir liels skolēnu skaits ar speciālajām vajadzībām, metodiku ieteicams īstenot pāros. Metodiku ieteicams īstenot periodiski, sasaistot ar tehnoloģiju mācību jomas stundās apgūstamo mācību saturu. Metodiku iespējams modificēt un sasaistīt ar citiem mācību priekšmetiem, piem., īstenot sadarbībā ar sociālo zinību skolotāju tēmas “Izglītības vērtība. Saistība starp izglītību, profesiju un nodarbinātību” apgūvē.	
Bibliogrāfija	
1. Careers with Videos. (2019). My Next Move. Pieejams: https://www.mynextmove.org/find/videos2. Video Library. (2019). The Pennsylvania CareerZone. Pieejams: https://www.pacareerzone.org/videos	

6. metodika “Mana ideālā darba vide”

Joma	Pašizziņa, karjeras lēmumu pieņemšana, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Izvēlētās profesijas un darba vides sasaiste
Teorija	
Apmierinātība ar izvēlēto darbu ir atkarīga darbinieka interešu un dotību, un darba apstākļu un darba prasību (darba vides) savstarpējās atbilstības (Starptautiskā karjeras atbalsta., 2012). Darba vide ir darba vieta ar tās fizikālajiem, ķīmiskajiem, psiholoģiskajiem, bioloģiskajiem, fizioloģiskajiem un citiem faktoriem, kuriem darbinieks pakļauts, veicot darbu (Karjeras izglītība 7. klasē, 2006, 59). Darba vides izpēte kā karjeras iespēju izpētes daļa karjeras attīstības plānošanā ir tikpat svarīga kā pašizpēte.	
Mērķauditorija	10. -12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi
Mērķis	Veidot priekšstatu par vēlamu darba vidi un pilnveidot prasmi par to publiski izteikties.
Uzdevumi	
• Attīstīt skolēnu (audzēkņu) spēju apzināties darba vides faktoros un to lomu sekmīgā karjerā.• Pilnveidot prasmi apkopot un sniegt informāciju par karjeras iespējām.	
Prasmes	
• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, demonstrēšana, praktiskais darbs (vizualizēšana, izmantojot sektoru diagrammas), skolēnu (audzēkņu) stāstījums un diagrammu demonstrēšana, diskusija.
Norises ilgums	40 – 60 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo informatīvu materiālu par darba vidi – plakātu vai slaidrādi, darba lapas ar jautājumiem, sektoru diagrammas paraugu.
Nepieciešamie resursi	Izdāles materiāls ar jautājumiem, A3 un A4 izmēra papīra lapas, rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa ar jautājumiem (pielikums Nr.1); sektoru diagrammas paraugs (pielikums Nr.3).
Darba gaita	
1. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) padomāt, kādos darba apstākļos viņi nākotnē gribētu strādāt, un paskaidro, kā to attēlot sektoru diagrammās, demonstrējot <i>Darba vides elementu sektoru diagrammu paraugus</i> (Pielikums Nr.3, A. daļa).2. Skolēni (audzēkņi) saņem darba lapas <i>Darba vides elementi</i> (Pielikums Nr.1) un individuāli attēlo savas ideālās darba vides elementu vēlamu īpatsvaru sektoru diagrammas (Pielikums Nr.1).3. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) papildināt ideālās darba vides elementu sarakstu ar tiem darba vides raksturojumiem, kas katram nozīmīgi, un uzzīmēt sektoru diagrammas.4. Skolotājs izdala darba lapas <i>Mana ideālā darba vide</i> (Pielikums Nr.2) un, demonstrējot <i>Ideālās darba vides sektoru diagrammas paraugu</i> (Pielikums Nr.3, B. daļa), paskaidro, kā sektoru diagrammā attēlot savu ideālo darba vidi. Attēlojot, vissvarīgāko prioritāti zīmē kā lielāko diagrammas sektoru, bet vismazsvarīgāko — kā vismazāko. Nenožīmīgus elementus neattēlo.	

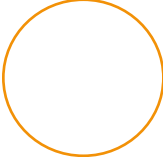
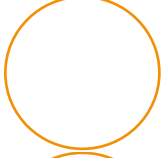
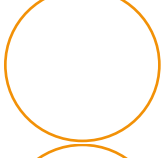
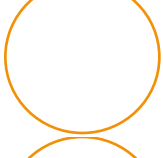
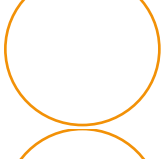
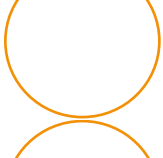
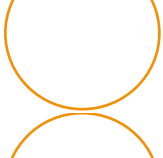
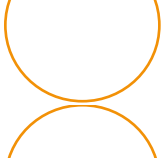
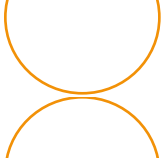

5. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus), balstoties uz iepriekšējās izvērtēšanas rezultātiem, noteikt savas prioritātes un attēlot tās sektoru diagrammā. Skolēniem (audzēkņiem) šī uzdevuma izpildei paredzētas 10 min.   6. Pēc individuālā darba pabeigšanas skolēni (audzēkņi) diagrammas demonstrē klases (grupas) biedriem un īsi pastāsta, kas tajās attēlots.
Refleksija
Skolotājs ar audzēkņiem pārrunā praktiskā darba gaitu un rezultātus – grūtības, jautājumu un terminu saprotamību, un veicina grupas diskusiju nozīmīgāko darba vides faktoru noteikšanai.
Piezīmes
Padziļinātai darba vides izpētei var izmantot LR Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē pieejamos resursus (Darba vides iekšējā uzraudzība, 2018). Metodiku ieteicams īstenot pirms metodikas “Darba vides riska faktori”.
Bibliogrāfija
1. Darba vides iekšējā uzraudzība. (2018). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=80163   2. <i>Karjeras izglītība 7. klasē.</i> (2006). Metodiski ieteikumi. Rīga: Profesionālās izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgliitiiba_7_klase_metodika_2006.pdf   3. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Darba vides elementi

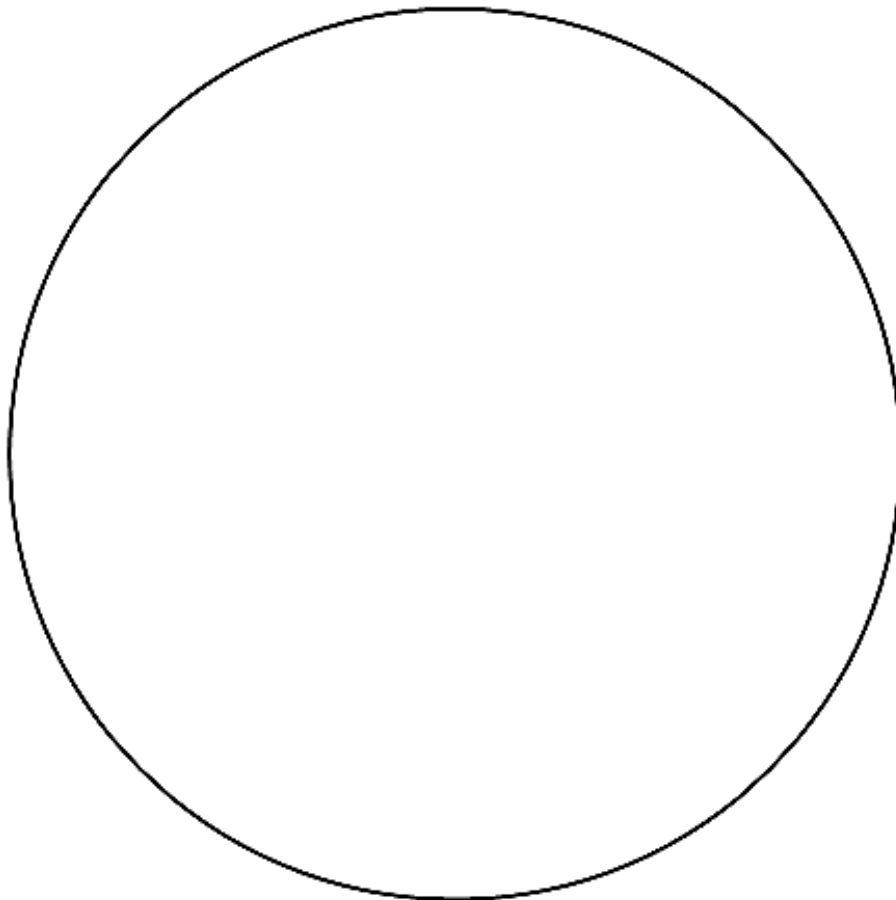
Darba lapa

algots darbinieks →		← pašnodarbinātais
fiksēts darbalaiks →		← elastīgs darbalaiks
vienveidīgs darbs →		← darbs, kurā nemitīgi ir jauni izaicinājumi
sazināšanās ārpus uzņēmuma (ar klientiem, piegādātājiem un sadarbības partneriem) →		← sazināšanās uzņēmuma ietvaros (ar darbabiedriem, vadību)
individuāls darbs →		← darbs komandā
stratēģiju un plānu izstrādāšana →		← stratēģiju un plānu īstenošana
darbs lielā uzņēmumā →		← darbs mazā uzņēmumā
alga, kas nodrošina minimālās vajadzības →		← alga, kas ļauj dzīvot pārticībā
stabilitāte →		← iespējas iegūt paaugstinājumu
→		←

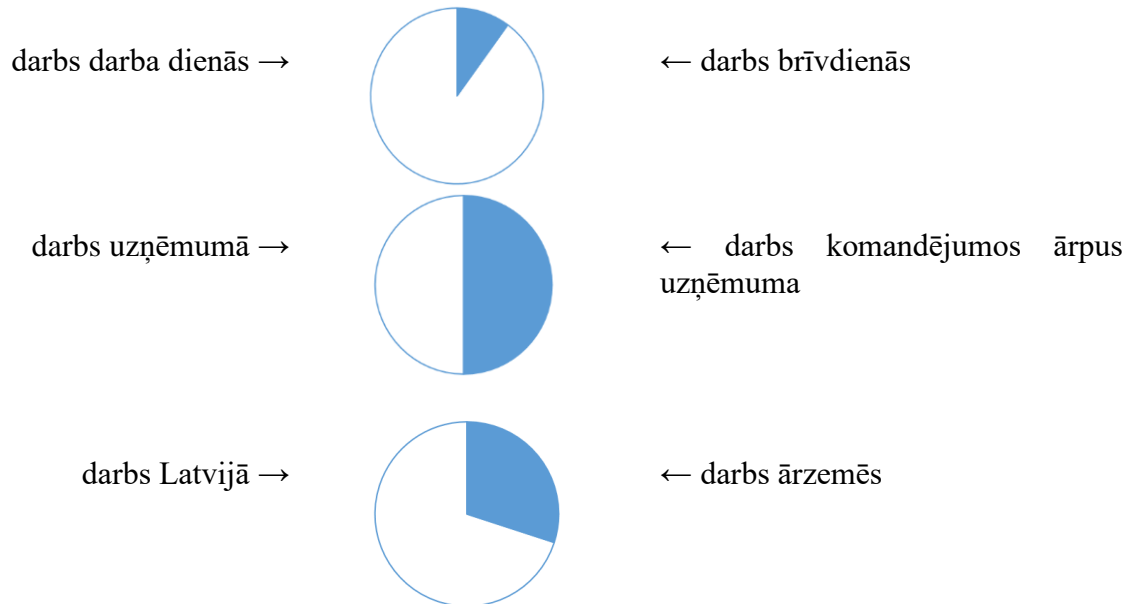
Mana ideālā darba vide

Darba lapa

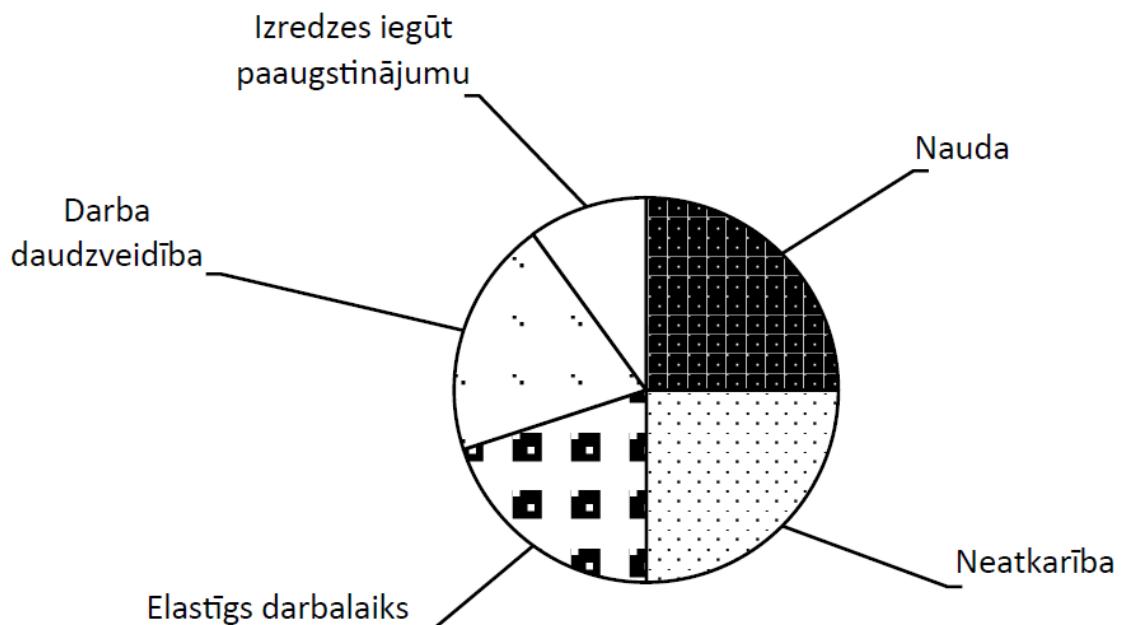

A: Darba vides elementu sektoru diagrammu paraugi

B: Ideālās darba vides sektoru diagrammas paraugs

Starptautiskā karjeras atbalsta ..., 2012, 132

7. metodika “Četri stūri”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Prasme sadarboties un risināt konfliktus
Teorija	
Prasme vienoties un risināt konfliktus ir sekmīgas profesionālās darbības priekšnoteikums daudzās profesijās (Negotiation, 2019). M. Rozenberga nevardarbīgās (<i>nonviolent</i>) vai cenošas (Muller, 2016) komunikācijas četru soļu modelis ietver novērojumu valodu, izjūtu valodu, vajadzību valodu un lūgumus (Rosenberg, 2003). Modeļa pamatā ir atziņa, ka nepatīkamas izjūtas izraisa novērotājam nozīmīgi novērojumi, fakti, kas liecina, ka viņa vajadzību apmierināšana ir apdraudēta. Lai rastu iespēju apmierināt vajadzības, tās jāietver lūgumā. M. Rozenbergs uzskata, ka lūgums ir vienīgā saskarsmes forma, kas aicina iesaistīties un palikt dialogā tik ilgi, līdz būs atrasti risinājumi, kuriem piekrīt visi situācijas dalībnieki. Metodika palīdz skolēniem, t.sk., skolēniem ar speciālajām vajadzībām, izprast savas izjūtas un apgūt nevardarbīgas sadarbības prasmes.	
Mērķauditorija	1.-9. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem un 5.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot pašizziņu un prasmi sadarboties un risināt konfliktus, iepazīstot savas un citu izjūtas.
Uzdevumi	
• Sekmēt prasmi izzināt un izvērtēt savas personības iezīmes, dotumus, intereses, spējas un vērtības.• Attīstīt prasmi pašvērtēt savu darbību un uzvedību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Heiristiskas pārrunas, didaktiskā spēle, diskusija, prātavētra.
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo lielas lapas ar uzrakstiem: 'prieks' uz dzeltenas lapas, 'dusmas' uz sarkanās lapas, 'bailes' uz zaļās un 'skumjas' uz zilās lapas, kā arī sagatavo problēmsituāciju sarakstu (Pielikums Nr.1). Problēmsituāciju kopumu skolotājs pielāgo mērķgrupas (klases, vecumposma u.c.) skolēnu pašpieredzei.
Nepieciešamie resursi	Telpa, kurā skolēni var netraucēti pārvietoties un veidot grupas stūros
Darba un izdales materiāli	Lapas ar izjūtu vārdiem: 'prieks' uz dzeltenas lapas, 'dusmas' uz sarkanās lapas, 'bailes' uz zaļās un 'skumjas' uz zilās.
Darba gaita	
1. Skolotājs organizē pārrunas par izjūtām klasē, skolā, ārpus skolas, un aicina skolēnus minēt izjūtu piemērus.2. Skolotājs novieto katru lapu ar izjūtu vārdiem citā telpas stūrī.3. Skolotājs pa vienam lasa problēmsituāciju aprakstus (Pielikums Nr.1), un, pēc katra apraksta nolasīšanas, aicina skolēnus nostāties pie tā izjūtu vārda, kas visvairāk atbilst skolēna izjūtām jautājumā minētajā situācijā.4. Skolotājs var jautāt katras grupas skolēniem, paskaidrot, kāpēc viņi nostājušies pie šīs izjūtas.5. Spēles noslēgumā skolotājs organizē diskusiju, lai palīdzētu skolēniem apzināties nepatīkamu izjūtu pārvarēšanas iespējas	

• Diskusijas sākumā skolotājs jautā, ko skolēni nepatīkamu izjūtu (piem., dusmu, riebuma) gadījumos visbiežāk dara (piem., iet prom, aizcērt durvis, sarauc degunu vai runā ar kādu).• Skolotājs apkopo skolēnu nosauktos paņēmienus uz tāfeles, kopā ar skolēniem izvērtē, un, organizējot nelielu prātavētru, papildina paņēmieni sarakstu ar jauniem risinājumiem. 6. Nodarbības noslēgumā skolotājs organizē pārrunas par nevardarbīgas saskarsmes nozīmi problēmsituācijās un iepazīstina skolēnus ar nepatīkamo izjūtu nevardarbīgas pārvarēšanas modeli (novērojums → izjūta → vajadzība → lūgums), piem.:   • "Tu man saki, ka es esmu stulbs" (novērojums),• "es kļūstu sadrūmis" (izjūta),• "es negribu strīdēties, bet gribu ar tevi spēlēties, tādēļ" (vajadzība),• "es vēlos, lai tu man pasaki, kas tevi sadusmo!" (lūgums). 7. Skolotājs aicina skolēnus izdomāt piemērus problēmsituāciju pārvarēšanai, izmantojot demonstrēto modeli.   8. Skolotājs var aicināt skolēnus demonstrēt izdomātos piemērus nerunājot, izmantojot vienīgi neverbālo komunikāciju (ķermeņa pozas, žestus un mīmiku).
Refleksija
Noslēgumā skolotājs organizē diskusiju par to, kā skolēni jutās spēles laikā un ko iemācījās, apgūstot nepatīkamo izjūtu nevardarbīgās pārvarēšanas modeli.
Piezīmes
Lai apgūtu nepatīkamo izjūtu pārvarēšanas paņēmienus, nepieciešama to atkārtota, regulāra izmantošana. Palīdzot apgūt nepatīkamo izjūtu pārvarēšanas paņēmienus skolēniem ar speciālām vajadzībām, vēlama skolotāju palīgu un asistentu aktīva līdzdarbība, jo skolēni dzīvei nepieciešamās prasmes apgūst galvenokārt no tā, kā pieaugušie (t.sk. skolotāji, skolotāju palīgi un asistenti) izturas ikdienā.
Bibliogrāfija.
1. Muller M. (2016). Cienošā komunikācija sākumskolā. Uz pārdzīvojumu un valodu orientēta rokasgrāmata deviņos moduļos. Leipciga: VILLA.2. Negotiation. (2019). Pieejams: https://www.onetonline.org/find/descriptor/result/2.B.1.d3. Rosenberg M. (2003). Nonviolent Communication: A Language of Life. Encinitas, CA: PuddleDancer Press.

Problēmsituāciju saraksta paraugs

1. Skolas biedrs tev iekniebj kājā.
2. Tu esi norunājis tikšanos ar draudzeni, un viņa ierodas ar kavēšanos.
3. Skolēns, ar kuru tu gribi spēlēties, tev atbild: "Nē".
4. Skolas biedrene tev stāsta kaut ko, kas neatbilst patiesībai.
5. Skolotājs tev uzdod papildus mājas darbus.
6. Tu pakrīti un sasmērē savas jaunās bikses.
7. Tu zaudē spēlē.
8. Tev kaut kas netīšām nokrīt, un tevi par to sabar.
9. Tu esi nokavējis stundu.
10. Tu kādu esi nepatiesi apvainojis.
11. Kāds tev atņem penāli.
12. Tavs galds/ krēsls ir nosmērēts.
13. Tu pamani, ka mājas darbos esi pieļāvis daudz kļūdu.
14. Tu redzi, kā lielāks bērns pagrūž mazāku.
15. Skolotāja tevi neizsauc, lai gan tu jau sen cel roku.
16. Skolas biedrs visas klases priekšā tev pasaka: "Tu esi neglīts."
17. Tu dzirdi, kā kāds stāsta aizvainojošu joku par kādu skolas biedru.
18. Tava draudzene teica, ka piezvanīs tev, taču nepiezvanīja.
19. Mamma apsollīja atbraukt tev pakaļ un ieradās stundu vēlāk.
20. Tu netīšām uzgrūdies citam bērnam un tiec apvainots, ka esi to izdarījis tīši.

8. metodika "Izjūtu šovs"

Joma	Pašizziņa
Tēma	Saskarsme un sadarbība darba grupā
Teorija	
Sekmīgu karjeru raksturo līdzsvars starp emocionālajām, fiziskajām, kognitīvajām, sociālajām un garīgajām vajadzībām (Amundsons, 2016), tādēļ karjeras attīstības uzdevums ir ne tikai racionāla karjeras iespēju izvērtēšana un lēmumu pieņemšana, bet arī emocionālās inteligences pilnveide. Emocionālā inteligence ietver savu un citu cilvēku izjūtu apzināšanos, pieņemšanu, pārvaldīšanu un mērķtiecīgu izmantošanu. Izjūtu apzināšanās pamatā ir dzīves laikā pilnveidojama spēja atpazīt pamatemocijas mīmikā, žestos un balss tonī, kas, regulāri to vingrinot, ļauj atpazīt aizvien sarežģītākas un grūtāk pamanāmas izjūtas (Mayer, Salovey, Caruso, 2008).	
Mērķauditorija	1.-9. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Iepazīt un pilnveidot savas saskarsmes spējas.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi uztvert savas un citu izjūtas.• Pilnveidot prasmi paust savas izjūtas verbāli, ar mīmiku un žestiem.• Pilnveidot prasmi pašvērtēt savu darbību un uzvedību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Heiristiskas pārrunas, didaktiskā spēle, diskusija
Norises ilgums	30-40 min.
Sagatavošanās	Iepriekš sagatavotas nelielas kartītes, uz kurām uzrakstīts kādas izjūtas nosaukums (Pielikums Nr.1) vai nosaukums un attēls – zīmējums, vai fotogrāfija, kurā attēlota minēto izjūtu izjūtoša dzīva būtne (cilvēks vai dzīvnieks) (Pielikums Nr.2). Pielikumos pievienoti kartīšu paraugi, skolotājam ieteicams pašam sagatavot unikālu, mērķgrupas skolēniem piemērotu kartīšu komplektu.
Nepieciešamie resursi	Telpa nodarbībai, ērti krēsli, asistenti, skolotāju palīgi, ja nepieciešams.
Darba un izdales materiāli	Kartītes ar izjūtu nosaukumiem (Pielikums Nr.1) vai kartītes ar nosaukumiem un attēliem (Pielikums Nr.2) pēc skolotāja izvēles.
Darba gaita	
1. Skolēni apsēžas aplī.2. Skolotājs jautā, vai viņi kādreiz ir dzirdējuši, kā runā dzīvnieki. Skolēni parasti atbild noliedzoši vai piedāvā dažādus variantus. Skolotājs jautā: "Kā mēs varam saprast dzīvniekus, viņu izjūtas?", "Kā mēs spējam saprast tos cilvēkus, kuri ir nedzirdīgi (kuri nerunā)?" Var jautāt: "Kā runā zīdaiņi?", "Kā mēs varam saprast zīdaiņus?"3. Skolēni dalās savā saskarsmes pieredzē ar dzīvniekiem (zīdaiņiem).4. Skolotājs piedāvā spēli "Izjūtu šovs" un iepazīstina ar spēles gaitu.5. Spēles gaita: • Viens skolēns izlozē vienu kartīti, un pēc īsa pārdomu brīža attēlo šo izjūtu darbībā - uzvedībā, žestos, mīmikā, runā u.c. [Svarīgi! Skolēns drīkst attēlot, kā runā, piem., nobijies cilvēks, bet nedrīkst nosaukt attēlojamo izjūtu (teikt, ka ir nobijies)!];	

• Citi skolēni cenšas uzminēt, kādu izjūtu skolēns attēlo. Kad tas izdodas, aicina citu skolēnu attēlot izjūtas.• Spēli turpina, kamēr izspēlētas 3 – 5 izjūtas (atkarībā no skolēnu spējas aktīvi iesaistīties un spēles gaitas). 6. Pēc spēles skolotājs organizē grupas diskusiju, kuras laikā apkopo skolēnu pieredzi izjūtu izjušanā un atpazīšanā, un lūdz nosaukt profesijas, kurās nepieciešama cilvēku un dzīvnieku izjūtu atpazīšana (Pielikums Nr.3).
Refleksija
Refleksiju īsteno noslēguma aplī, uzdodot jautājumus: • Kā tev izdevās atpazīt attēlotās izjūtas?• Kuru izjūtu tev izdevās atpazīt vieglāk, kuru- grūtāk?• Kā tu juties, attēlojot ... [izjūtas nosaukums] ?• Ko jaunu par izjūtām tu šodien iemācījies?
Piezīmes
Metodiku var izmantot ne tikai stundās, bet arī pasākumos, starpbrīžos u.c. Skolēni ar speciālām vajadzībām mācās galvenokārt no tā, kā pieaugušie – skolotāji un citi izglītības iestādes darbinieki – izturas ikdienā. Ja skolēni pamana pieaugušo izjūtas un jautā par tām, tās jāapstiprina vārdos (piem., „Jā, es esmu bēdīgs.“). Ja pieaugušie izjūt un apzinās ko citu, nevis to, ko skolēns ir pamanījis, to jāpasaka (piem., „Nē, es neesmu bēdīgs, es esmu piekusis.“).
Bibliogrāfija
1. Amundsons N. (2016). Aktīvā iesaistīšanās: esība un darbība karjeras konsultēšanā. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra.2. Du S., Tao Y., Martinez A. M. (2014). Compound facial expressions of emotion. <i>Proceedings of the National Academy of Sciences</i>, 111(15), E1454–E1462. Pieejams: www.pnas.org/cgi/doi/10.1073/pnas.13223551113. Frost-Gorder P. (2014). Computer maps 21 distinct emotional expressions—even 'happily disgusted'. Pieejams: https://phys.org/news/2014-03-distinct-emotional-expressionseven-happily-disgusted.html#jCp4. Jaunais Profesiju klasifikators. (2019). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=801545. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. (2008). Emotional Intelligence. <i>New Ability or Eclectic Traits?</i>, <i>American Psychologist</i>, 63, 6, 503-517.

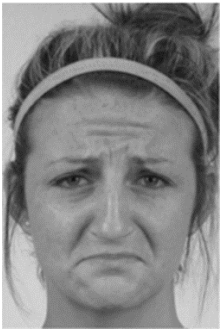

Es jūtos...

Es jūtos brīvi	Es jūtos pārliecināts/-ta par sevi
Es jūtos drošs/-a	Es jūtos apmierināts/-a
Es jūtos ieinteresēts/-a	Es esmu priecīgs/-a
Es jūtos laimīgs/-a	Es jūtos lepns/-a
Es jūtos mierīgs/-a	Es jūtos labi paēdis/-usi
Man ir patīkami	Es jūtos spēcīgs/-a
Es jūtos bezpalīdzīgs/-a	Es jūtos garlaikots/-a
Es jūtos izsalcis/izsalkusi	Es jūtos dusmīgs/-a
Es jūtos vainīgs/-a	Es jūtu kaunu
Es jūtos neizgulējies/-usies	Es jūtos nobijies/-usies
Es jūtos noguris/-usi	Es jūtos satraukts/-a
Es jūtos saīdzis/saīgusi	Es jūtos apdraudēts/-a

Izjūtu kartīšu paraugs

Adaptēts no Frost-Gorder, 2014; Du, Tao, Martinez, 2014

	Priecīga		Priecīgs
	Bēdīga		Bēdīgs
	Nobijusies		Nobijies
	Dusmīga		Dusmīgs

	Izbrīnīta		Izbrīnīts
	Izjūt riebumu		Izjūt riebumu
	Iepriecināta		Iepriecināts
	Apbēdināta		Apbēdināts
	Sadusmota		Sadusmots

Profesijas, kurās nepieciešama citu cilvēku vai dzīvnieku izjūtu atpazīšana

Jaunais Profesiju klasifikators, 2019

1. Aukļi un aprūpētāji
2. Aviācijas drošības dienestu darbinieki
3. Ārsti, bērnu ārsti, zobārsti, zobu higiēnisti, medicīnas māsas un ārstu palīgi
4. Bukmeikeri, krupjē un tiem radniecīgu profesiju spēļu industrijas darbinieki
5. Ceļu, pašvaldības un valsts policijas virsnieki, inspektori un kārtībnieki
6. Dzimtsarakstu inspektori un speciālisti
7. Iekšlietu inspektori un izmeklētāji
8. Klientu apkalpošanas un pārdošanas speciālisti
9. Lopkopji un tiem radniecīgu profesiju darbinieki, mājlopu fermu strādnieki
10. Mācītāji un pastorālie konsultanti
11. Mājdzīvnieku kopēji un dzīvnieku aprūpes darbinieki
12. Muitas eksperti un uzraugi
13. Personāla vadītāji un speciālisti
14. Psihologi
15. Skolotāji
16. Sociālie darbinieki un sociālie aprūpētāji
17. Ugunsdzēsēji un glābēji
18. Valsts robežsardzes virsnieki un inspektori
19. Veterinārārsti

► 9. metodika “Mācību priekšmeti profesijai”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana.
Tēma	Mācību priekšmetu saistība ar profesijām
Teorija	
Īstenojot mācīšanos lietpratībai, skolēni mācās iedziļinoties, t.i., mācās risināt uzdevumus līdzīgi tam, kā tas notiks viņu profesionālajā darbībā, mācību procesu raksturo skaidrs, izmērāms, skolēnam saprotams mērķis (sasniedzamais rezultāts), noderīga: personalizēta, attīstoša atgriezeniskā saite; kognitīvi un metakognitīvi mācīšanās paņēmieni kompleksu mācību uzdevumu risināšanā daudzveidīgos kontekstos kopā ar citiem un jēgpilna informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošana (Namsone, Oliņa, 2018). Metodika palīdz skolēniem apzināties mācību priekšmetu stundās īstenojamo mācību uzdevumu sasaisti ar profesionālo darbību un veicina mācīšanās motivāciju.	
Mērķauditorija	2.-9. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Izzināt mācību priekšmetu saistību ar profesijām
Uzdevumi	
• Sekmēt prasmi mācīties no pašpieredzes un citu pieredzes • Veicināt sadarbības prasmju pilnveidi • Pilnveidot prezentācijas un stāstījuma veidošanas iemaņas	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Prātavētra, praktisks vai radošs darbs (vizualizēšana) pāros vai grupās, stāstījums un demonstrēšana
Norises ilgums	40 min
Sagatavošanās	Skolotāja sagatavotas A3 izmēra darba lapas, kuras centrā uzrakstīts profesijas nosaukums, vai attēlots konkrētās profesijas pārstāvis darbībā (katram pārim vai mazajai grupai viena darba lapa). Sagatavojoties skolotājs var izmantot resursus par profesiju saturu un saistību ar mācību priekšmetiem (Profesijas, 2019; Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2012; Profesiju definīciju katalogs, 2007; Profesiju saraksts, 2019; Mācību priekšmeti ir..., 2018), kā arī profesiju pārstāvju attēlus, piem., (Job and Professions..., 2019).
Nepieciešamie resursi	A3 izmēra lapas, flomāsteri, tāfele, vai dators un projektor
Darba un izdales materiāli	Darba lapas, sadarbībā ar mācību priekšmetu skolotājiem sagatavotas kartītes ar mācību priekšmetos apgūstamo darbību nosaukumiem vai attēliem.
Darba gaita	
1. Skolotājs organizē <i>prāta vētru</i> par darbībām, kuras skolēni apgūst dažādos mācību priekšmetos. Katrai metodikas īstenošanas reizei ieteicams izvēlēties ne vairāk kā 2- 3 mācību priekšmetus, kuru nosaukumus skolotājs uzraksta kā virsrakstus uz tāfeles (var izmantot datoru un projektoru (interaktīvo tāfeli)). 2. Skolēni nosauc darbības, un skolotājs, palīdzot tās precīzi noformulēt, pieraksta uz tāfeles zem atbilstošā virsraksta.	

3. Kad pierakstītas 10 – 15 darbības, skolotājs sadala klasi (grupu) pāros vai grupās (3 – 4 skolēni grupā).
4. Katra mazā grupa (pāris) izlozē vienu darba lapu un pieraksta vai uzzīmē profesijai atbilstošās darbības no tāfeles. Darba laikā skolotājs aktīvi seko grupu (pāru) darbam, un, ja nepieciešams, aicina skolēnus atrast citas darbības, kuru saistību ar izlozēto profesiju viņi vēl nav atraduši.
5. Katra grupa (pāris) demonstrē savu zīmējumu vai stāstījumu par mācību priekšmetos apgūstamo darbību un izlozētās profesijas savstarpējo saistību.
6. Pēc katras grupas (pāra) uzstāšanās citi skolēni papildina dzirdēto un redzēto. Skolotājs īsi apkopo un, ja nepieciešams, papildina skolēnu teikto.
7. Metodiku iespējams vairākkārt atkārtot, mainot skolēnus grupās (pāros) un no jauna izlozējot citu profesiju.

Refleksija

Pēc nedēļas skolēnus aicina aplūkot mazajā grupā vai pāri veidoto prezentāciju un pateikt, ko viņi vēlētos plakātā papildināt.

Piezīmes

Vairākkārtīgi īstenojot metodiku un apkopojot skolēnu formulētas darbības, kuras viņi veic mācību stundās, iespējams izveidot mācību priekšmetu satura kartītes (uz katras kartītes norādīts mācību priekšmets, piem., “Matemātika”, un attēlota (uzrakstīta) viena darbība, piem., “Mēra taisnstūra garumu”). Speciālajā izglītībā, veidojot kartītes, skolotājs teksta papildināšanai var izmantot zīmējumus (piktogrammas) vai skolēnu fotogrāfijas, kas uzņemtas mācību stundās (ja skolēns attēlā nav identificējams).

Izmantojot darbību kartītes, darba gaitas 4. posmā katrā mazā grupā (pāris) izlozē vienu darba lapu un saņem vienu mācību priekšmetos apgūstamo darbību kartīšu komplektu. Katra grupa (pāris) izvēlas tās kartītes, kurās minēta darbība, kas atbilst darba lapā norādītajai profesijai un pieņem (pielīmē) pie darba lapas. Tālākā darba gaita neatšķiras no augstākminētās.

Bibliogrāfija

1. Job and Professions Coloring Pages (2019). Pieejams: <http://www.printactivities.com/ColoringPages/jobs/job-coloring-pages.html>
2. Mācību priekšmeti ir būtiska profesijas sastāvdaļa. (2018). Infogrāfikas. Pieejams: http://viaa.gov.lv/lat/karjeras/atbalsts/lat_karjeras_atbalsts/info_mater/
3. Namsone D., Oliņa Z. (2018). Kas ir mācīšanās iedziļinoties jeb kādā procesā mācīšanās rezultāts var būt kompetence. Z. Oliņa, D. Namsone, I. France, I. Dudareva, L. Čakāne, P. Pestovs, D. Bērtule, J. Logins, J. Volkinšteine, G. Lāce un A. Butkēviča. *Mācīšanās lietpratībai*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 44- 65. lpp.
4. Profesijas. (2019). Pieejams: <https://www.prakse.lv/profession/list>
5. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
6. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
7. Profesiju definīciju katalogs. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: <http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf>
8. Profesiju saraksts. (2019). Profesiju Pasaule. Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=

➤ 10. metodika “Profesija un raksturs”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Noteiktu profesiju izpildei nepieciešamās īpašības
Teorija	
Lai uzzinātu, kā cilvēks īsteno savas spējas un iespējas, “<i>mums jāzina, kas viņš ir, kuras īpašības viņa raksturā nostiprinājušās un kļuvušas par noteicošajām. Tas ir jautājums par cilvēka raksturu</i>”. (Karjeras izglītība 8. klasē, 2007, 58). Raksturu veido tās cilvēka individuālpsiholoģiskās īpašības, kuras apzinātas un neapzinātas audzināšanas rezultātā izveidojušās uz iedzimtā temperamenta bāzes. Raksturs izpaužas indivīda darbības (uzvedības, izturēšanās) individuālajā stilā (Reņģe, 2000). Rakstura īpašībām ir būtiska nozīme apmierinātībā ar darbu un karjeras attīstību – par darbā sasniegtā gandarījuma esamību vai neesamību var runāt tad, ja noteikts personības iezīmju skaits saskan ar darba vides aspektiem – ja indivīda personības tips atbilst darba videi, var sagaidīt, ka indivīds gūs profesionālu gandarījumu (Jigau, 2009).	
Mērķauditorija	2.-9. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot izpratni par sekmīgam darbam profesijā nepieciešamajām īpašībām.
Uzdevumi	
• Sekmēt izpratni par profesijā nepieciešamajām rakstura īpašībām. • Attīstīt prasmi izvērtēt rakstura īpašību piemērotību profesijai.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Prātavētra, praktiskais darbs, heuristiskas pārrunas.
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājam ieteicams iepazīties ar spēlē izmantojamo profesiju aprakstiem (Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2012). Ja skolotājs plāno izmantot Rakstura īpašību kartītes (Pielikums Nr.1), nepieciešams sagatavot katram skolēnam iespēju izlozēt noteiktu skaitu rakstura īpašību kartīšu (pēc skolotāja izvēles), vai sagatavot katram skolēnam vienu kartīšu komplektu, sagriežot darba lapu pa raustīto līniju.
Nepieciešamie resursi	Telpa, rakstāmpiederumi, katram skolēnam 3-4 līmlapiņas, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams), 3-4 skolēnu auguma papīra loksnes, aploksnes kartīšu ievietošanai (ja skolotājs izmanto <i>Rakstura īpašību kartītes</i>).
Darba un izdales materiāli -	
Darba gaita	
1. Skolotājs organizē “prātavētru”, lai kopā ar skolēniem apzinātos pēc iespējas vairāk rakstura īpašību. Rakstura īpašības pieraksta uz tāfeles. 2. Skolotājs lūdz pieteikties skolēnus, kuri vēlas kļūt par pavāriem, dārzkopjiem, mājstrādniekiem u.c. (atkarībā no skolēnu izvēles, izvēlēto profesiju skaita vēlams ne vairāk kā 4), vai izlozē, kurā grupā katrs skolēns darbosies. 3. Katra skolēnu “profesionālā grupa” saņem vienu papīra loksni, uz kuras uzzīmē “pavāru”, “celtnieku” u.c. (Parasti tas notiek, kādam skolēnam apguļoties uz papīra loksnes un citiem aptuveni apvelkot viņa kontūru) 4. Zīmējuma centrā uzraksta “Pavārs” vai “Celtnieks” u.tml., un stingri piestiprina zīmējumu pie tāfeles vai citas virsmas. 5. Skolotājs izdala katram skolēnam tik līmlapiņas, cik “profesionālu figūru” izveidotas.	

6. Katrs skolēns salasāmi uzraksta uz katras līmlapiņas vienu, viņaprāt, nozīmīgu rakstura īpašību (var izmantot tās, kuras apzinātas “prātavētrā”, kā arī izdomāt savas). Ja skolēniem darba gaitas 1.posmā bija grūtības nosaukt rakstura īpašības, skolotājs var izlozēt rakstura īpašību kartītes (Pielikums Nr.1).7. Kad visi skolēni uzrakstījuši pa vienai īpašībai uz katras līmlapiņas, viņi piestiprina katru līmlapiņu (kartīti) pie kādas “profesionāla figūras” – pie tās, kurā profesijā šī īpašība skolēnaprāt šķiet nozīmīga, neatkarīgi no tā, vai skolēnam patīk vai nepatīk šī profesija (piem., skolēns, kurš vēlas kļūt par pavāru droši drīkst lapiņu ar uzrakstu “Pacietīgs” pielīmēt celtnieka figūrai).8. Kad visas līmlapiņas (kartītes) piestiprinātas, skolotājs lūdz “profesionālo grupu” skolēnus apkopot rezultātus, saskaitīt, kādas īpašības minētas un cik lielā skaitā katra no tām nozīmīga konkrētajā profesijā.9. Spēles noslēgumā skolotājs veido kopsavilkumu, apkopojot skolēnu izvēlētas rakstura īpašības un profesiju aprakstus, un organizē pārrunas par rakstura īpašību nozīmi profesionālajā darbībā.10. Vecāko klašu skolēni var individuāli veikt visu rakstura īpašību kartīšu šķirošanu grupās “Nepieciešamas”, “Neitrālas” un “Traucē” darbam konkrētā profesijā (Pielikums Nr.1).
Refleksija
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Ko jaunu tu uzzināji par profesijām un rakstura īpašībām?• Kādas ir tavas izteiktākās rakstura īpašības?• Kādas rakstura īpašības tu esi novērojis savam draugam (draudzenei)?• Kādā profesijā šīs rakstura īpašības varētu būt noderīgas?
Piezīmes
Metodikas īstenošanas laiku ieteicams saskaņot ar ētikas un sociālo zinību skolotājiem.
Bibliogrāfija
1. Jigau M. (2009). Holanda aptauja – pašizpētes tests. <i>Karjeras konsultēšanas metodes</i>. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra, 19.-29. lpp.2. Karjeras izglītība 8. klasē. (2007). Rīga: V/A Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgl_8_klasee.pdf3. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf4. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2.sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf5. Reņģe V. (2000). Psiholoģija. Personības psiholoģija. Rīga: Zvaigzne ABC.

Rakstura īpašību kartītes

Adaptēts no *Karjeras izglītība 8. klasē, 2007, 64*

Agresīvs	Aizdomīgs	Aizrautīgs
Aktīvs	Asprātīgs	Atbildīgs
Atsaucīgs	Atturīgs	Bailīgs
Bezbēdīgs	Centīgs	Citus cenošs
Cietsirdīgs	Čakls	Darbu mīlošs
Divkosīgs	Draudzīgs	Drosmīgs
Emocionāls	Godīgs	Gudrs
Ar humora izjūtu	Iedomīgs	Iejūtīgs
Izlēmīgs	Kautrīgs	Kārtīgs
Labsirdīgs	Lepns	Maigs
Mērķtiecīgs	Neatlaidīgs	Nekārtīgs

Nesavtīgs	Neuzņēmīgs	Nievājošs
Optimists	Pacietīgs	Pašreizējais
Paškritisks	Patiess	Patstāvīgs
Pārliecināts par sevi	Piekāpīgs	Pieklājīgs
Piesardzīgs	Pieticīgs	Pievilcīgs
Prasīgs	Precīzs	Principiāls
Radošs	Savaldīgs	Sirsnīgs
Spēj pielāgoties	Taisnīgs	Taupīgs
Uzņēmīgs	Uztājīgs	Uzticams
Uzticīgs	Vērīgs	Vienaldzīgs
Vienkāršs	Zinātkārs	
		(ierakstiet īpašību)
NEPIECIEŠAMAS	TRAUCĒ	NEITRĀLAS

► 11. metodika “Profesiju ābece”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Profesiju klasifikatorā iekļauts vairāk nekā 4000 profesiju (Jaunais Profesiju klasifikators, 2019). Lai informācijas meklējumi par karjeras iespējām būtu sekmīgāki, svarīgi apzināties profesiju un to nosaukumu daudzveidību. <i>Bieži vien ne skolotāji, ne vecāki nezina par daudzu profesiju eksistenci. Tādēļ, iepazīstoties ar tām profesionālās darbības jomām, kas interesē un padodas, ļoti svarīga ir skolēnu iniciatīva un neatlaidība.</i> (Veido savu karjeru pats!, 2007). Metodika sniedz iespēju skolēniem dalīties pieredzē un mācīties no līdzinieku pieredzes.	
Mērķauditorija	5.-12. klašu skolēni, 5.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Paplašināt skolēnu izpratni par profesiju daudzveidību.
Uzdevumi	
• Attīstīt prasmi izprast un izvērtēt informāciju par profesiju daudzveidību.• Pilnveidot prasmi saskatīt profesiju raksturīgās pazīmes	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle grupās, praktiskais darbs, stāstījums, prātavētra
Norises ilgums	30 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapu “Profesiju ābece”.
Nepieciešamie resursi	Telpa, galdi mazo grupu (3 – 4 skolēni) darbam, rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams).
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Profesiju ābece ” (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolotājs sadala klasi grupās (3 – 4 skolēni grupā). Grupas uzdevums ir ierakstīt pēc iespējas vairāk profesiju darba lapās.2. Katrs skolēns saņem darba lapu “Profesiju ābece” un ieraksta tās augšdaļā savu vārdu.3. Skolēna uzdevums ir darba lapā 3 minūšu laikā ierakstīt pēc iespējas vairāk profesiju katrā rindiņā atbilstoši norādītajam sākuma burtam, piem., profesiju “ārsts” raksta pirmajā rindiņā, “dizainers” – ceturtajā).4. Pēc 3 minūtēm (pēc skolotāja signāla), katrs skolēns grupās padod savu darba lapu blakussēdētājam pa kreisi (pulksteņa rādītāja kustības virzienā).5. Katrs skolēns izlasa saņemto darba lapu, un papildina, ierakstot tās profesijas, kuras nav ierakstītas.6. Pēc 3 minūtēm (pēc skolotāja signāla), katrs skolēns grupās padod pie viņa esošo darba lapu blakussēdētājam pa kreisi (pulksteņa rādītāja kustības virzienā).7. Katrs skolēns izlasa saņemto darba lapu un papildina, ierakstot tās profesijas, kuras vēl nav ierakstītas.8. Spēli turpina tik ilgi, kamēr katrs skolēns saņem to darba lapu, uz kuras rakstīts viņa vārds.9. Katra grupa saskaita, cik profesiju nosaukumu ierakstīts visās grupas dalībnieku lapās, un paziņo rezultātu. (Katra profesija tiek “pieskaitīta” tikai vienu reizi, neatkarīgi no tā, cik lapās tā ierakstīta!)	

10. Skolotājs aicina skolēnus grupās atrast pēc iespējas vairāk profesiju “pāru”, t.i., profesijas, kuras skolēni uzskata par saderīgām, un pamatot, kāpēc šīs profesijas ir saderīgas. Katra profesija var būt iekļauta vairākos pāros.
11. Grupas nosauc “profesiju pārus” un pamato kopīgās pazīmes.
12. Skolotājs pieraksta visas pazīmes, kuras ir profesiju pāru pamatā, pat ja tās šķiet nenozīmīgas, un aicina skolēnus nosaukt arī citas kopīgas pazīmes.
13. Noslēgumā skolotājs veido kopsavilkumu, ietverot skolēnu minētos pazīmju formulējumus.
14. Ja nepieciešams, nodarbības noslēgumā skolotājs demonstrē atsevišķu profesiju aprakstus (Profesiju definīciju katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2012; Profesiju klasifikators, 2017; Profesiju saraksts, 2019; Profesijas, 2019) vai videoklipus (Careers with Videos, 2019; Video Library, 2019).

Refleksija

Skolēni atbild uz jautājumiem:

- Ko jaunu par profesijām tu šodien uzzināji?
- Kurā no šīm profesijām strādā kāds tavas ģimenes loceklis?
- Kas šajā uzdevumā tev padevās viegli, kas bija grūti?

Piezīmes

Metodiku ieteicams īstenot pirms metodikas “Darba stili”.

Metodiku var īstenot arī individuāli.

Metodiku, stingri ievērojot laika limitu katram dalībniekam, var modificēt, iekļaujot informācijas meklēšanu tīmeklī, piem., viedtālruni, datoru vai planšetdatoru izmantošanu, lai atrastu profesiju nosaukumus un aprakstus (Profesiju definīciju katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2012; Profesiju saraksts, 2019; Jaunais Profesiju klasifikators, 2019; Profesijas, 2019).

Bibliogrāfija

1. Careers with Videos. (2019). My Next Move.
Pieejams: <https://www.mynextmove.org/find/videos>
2. Jaunais Profesiju klasifikators. (2019). Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/80>
3. Profesijas. (2019). Pieejams: <https://www.prakse.lv/profession/list>
4. Profesiju aprakstu katalogs. (2007) 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra.
Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
5. Profesiju aprakstu katalogs. (2012) 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra.
Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
6. Profesiju definīciju katalogs. (2007).
Pieejams: <http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf>
7. Profesiju saraksts. (2019).
Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=
8. Veido savu karjeru pats! Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/_51f9ff8ca00116.19265717.pdf
9. Video Library. (2019). The Pennsylvania CareerZone.
Pieejams: <https://www.pacareerzone.org/videos>

Darba lapas paraugs

Skolēns: _____

Sākuma burts	Profesijas
A, Ā	
B	
C, Č	
D	
E, Ē	
F	
G, Ģ	
H	
I, Ī	
J	
K, Ķ	
L, Ļ	
M	
N, Ņ	
O	
P	
R	
S, Š	
T	
U, Ū	
V	
Z, Ž	

► 12. metodika “Vajadzību saule”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Manas vajadzības
Teorija	
Vajadzība ir objektīvi (bioloģiski, sociāli, intelektuāli u. tml.) nosacīta cilvēka vai sociālas grupas iekšēja prasība pēc materiālām, sociālām, intelektuālām, kultūras u. c. vērtībām, kas nepieciešamas cilvēka dzīvē un darbībā (pārtika, personiskā saskarsme, zināšanu apgūšana, sasniegumi, gandarījuma izjūta, sociālais prestižs u. tml.); iekšēja nepieciešamība, prasība, tieksme (pēc kā) (Skujiņa, 2000). <i>Vajadzības ir labumu trūkuma sajūta ar cenšanos šo trūkumu novērst</i>; vajadzības ir dažādas – paēst, apģērbties, ceļot, nopirkt mašīnu, piedalīties kultūras pasākumos, iegūt izglītību (Škapars, 2010). Mūsu veselība, labsajūta, dzīvesprieks lielā mērā ir atkarīgi no tā, vai mūsu vajadzības ir apmierinātas, jo agresīva rīcība, diskriminēšana, mobings un aizspriedumi ir neapmierinātu vajadzību izpausmes. Visiem cilvēkiem ir vienādas vajadzības, taču katrs tās apmierina atšķirīgi, dažas vajadzības ir apmierināmas tikai ar citu cilvēku palīdzību. Spēja citiem saprotami paust savas vajadzības un uzklaustīt citu vajadzības, palīdz izveidot savstarpēju izpratni un saikni ar citiem cilvēkiem (Rosenberg, 2004; Vaclava, Aldenrūda, Ilsteds, 2012).	
Mērķauditorija	1.-9. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Veicināt skolēnu emocionālā intelekta pilnveidi.
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu spēju sadarboties noteiktos apstākļos.• Pilnveidot skolēnu pašregulācijas spējas.• Pilnveidot sadarbības, vajadzību izteikšanas prasmes.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs, prātavētra, pārrunas
Norises ilgums	30 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo papīra aplus (diametrs apm. 15 cm) katrai grupai un 3 – 5 dzeltena papīra sloksnes (platums apm. 3 cm) katram skolēnam
Nepieciešamie resursi	Sagatavotie papīra apli un dzeltena papīra sloksnes, rakstāmpiederumi, krāsu zīmuļi, līme, telpa, galdi nodarbībai. skolēniem ar garīgas attīstības traucējumiem var būt nepieciešams <i>Vajadzību saraksts</i> (Pielikums Nr.2).
Darba un izdales materiāli	Papīra aplis un dzeltena papīra sloksnes.
Darba gaita	
1. Skolotājs izveido mazās grupas (3 – 4 skolēni). Katra grupa saņem papīra apli un dzeltenas papīra sloksnes.2. Aplī skolēni ieraksta vienu vajadzību. Var izmantot arī metodikā “Vajadzību trauki” nosauktās vajadzības, ja skolotājs jau īstenojis šo metodiku, vai izlozēt vajadzības, izmantojot <i>Vajadzību sarakstu</i> (Pielikums Nr.2, jāsagriež pa raustīto līniju).3. Grupas dalībnieki prātavētrā mēģina noskaidrot, ko viņi var darīt, lai šo vajadzību apmierinātu (ja skolēni nevar atrast risinājumus, skolotājs vai skolotāja palīgs var ieteikt, kas jādara).4. Skolēni uzraksta atrastos vajadzību apmierināšanas veidus uz dzeltenajām sloksnēm (katrs vajadzības apmierināšanas veids uz vienas sloksnes) un pielīmē tās pie apla, izveidojot saulīti.	

5. Pēc darba pabeigšanas klasē veido "saulīšu" izstādi.
6. Skolotājs organizē <i>pārrunas</i> par atšķirīgiem vajadzību veidiem (Pielikums Nr.1).
Refleksija
Skolotājs pievērš skolēnu uzmanību tam, ka vajadzības var veiksmīgāk apmierināt, ja skolēni zina dažādus vajadzību apmierināšanas veidus. Skolēni jau "saulīšu" veidošanas un izstādes laikā uzzina, kādas vajadzības ir svarīgas citiem, un kā tās var apmierināt. Pēc metodikas īstenošanas skolēni atbild uz jautājumiem: • Kas izdevās viegli?• Kas bija grūti?• Ko jaunu uzzināji par vajadzībām un to apmierināšanu?
Piezīmes
Pielikumā pievienotajam vajadzību sarakstam ir ilustratīvs raksturs. Skolotājam ieteicams veidot savu, realitātei pietuvinātu un mērķgrupas skolēniem saprotamu vajadzību sarakstu.
Bibliogrāfija
1. Rosenberg M.B. (2004). Gewaltfreie Kommunikation: eine Sprache des Lebens ; gestalten Sie Ihr Leben, Ihre Beziehungen und Ihre Welt in Übereinstimmung mit Ihren Werten. Junfermann Verlag GmbH2. Skujiņa V. (red.). (2000). Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. Rīga: Zvaigzne ABC.3. Škapars R. (2010). Vajadzības. Pieejams: http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=610&chapterid=3404. Vaclava V., Aldenrūda U., Ilsteds S. (2012). Bērni, kuriem ir autisms un Aspergera sindroms. Futurum un autori.

Vajadzību iedalījums

Adaptēts no Škapars, 2010

Klasifikācijas pamats – vajadzību apmierināšanas **secība**:

1. **eksistenciālās** vajadzības, kas nodrošina cilvēka bioloģisko eksistenci (miegs, pārtika, ūdens, apģērbs, dzīves vieta, vajadzība elpot, dzert, atpūsties, būt siltumā, izvadīt atkritumus no organisma, kustēties u.c.);
2. **drošības** vajadzības (vajadzība izjust un piedzīvot stabilitāti, kārtību, paredzamību u.c. tagadnē un nākotnē);
3. **sociālās** vajadzības (vajadzība būt garīgā saskaņā, veidot un uzturēt sociālos kontaktus ar citiem sabiedrības locekļiem; vajadzība sadarboties, izjust emocionālu tuvību, biedroties, draudzēties, dzīvot kopā ar kādu u.c.);
4. **vajadzība** izjust cieņu un godu (vajadzība būt noteiktā statusā, vajadzība būt slavenam, uzturēt labu reputāciju, pašcieņas vajadzība, vajadzība justies kompetentam, autonomam, brīvam);
5. **pašattīstīšanās, pašpiepildīšanās, pašrealizēšanās un pašīstenošanās** vajadzības.

Klasifikācijas pamats – vajadzību **neatliekamība**:

1. **absolūtās** vajadzības (vajadzības ēst, dzert, nodrošināt sevi ar apģērbu un laika apstākļiem piemērotu mājokli; garīgās vajadzības - kultūras un reliģiski pasākumi, izglītības ieguve) – primārās vajadzības, bez kuru apmierināšanas nav iespējama fiziskā un garīgā eksistence;
2. **relatīvās** vajadzības (tūrisma ceļojumi, greznumlietas, delikateses) – sekundārās vajadzības, kuru apmierināšana nav vitāli nepieciešama tomēr ir vēlamas.

Klasifikācijas pamats – vajadzību **subjekts**:

1. **individuālās** vajadzības – viena cilvēka vajadzības;
2. **kolektīvās** vajadzības – cilvēku kopuma – ģimenes, darba kolektīva, klases, skolas, apvienības vai valsts vajadzības (sabiedrības tiesiskais nodrošinājums – likumi, noteikumi; valsts aizsardzība).

Klasifikācijas pamats – **pārmaiņu pakāpe**:

1. **elastīgas**, mainīgas vajadzības (greznumlietas, ceļojum)
2. **neelastīgas**, nemainīgas vajadzības (eksistenci nodrošinošās vajadzības – pārtika, dzīvokļa īre u.c.)

Klasifikācijas pamats – vajadzību **materiālā pazīme**:

1. **materiālās** vajadzības (apģērbs, pārtika, instrumenti, mēbeles u.c.);
2. **nemateriālās** vajadzības (vajadzības, kas saistītas ar garīgo, etnisko vai reliģisko sfēru).

Klasifikācijas pamats – vajadzību **atklātības pakāpe**:

1. **atklātās** vajadzības (skaidra noteiktu labumu trūkuma izjūta)
2. **slēptās** vajadzības.

Klasifikācijas pamats – vajadzību rašanās **biežums**:

1. **vienreizējās** vajadzības pēc to apmierināšanas izzūd (brīļļu vai medikamenta recepte).
2. **atkārtojošās** vajadzības pēc to apmierināšanas periodiski atkārtojas (pārtika, apģērbs).

Vajadzību saraksts

Vajadzība saņemt padomu	Vajadzība justies mīlētam
Vajadzība saņemt atbalstu	Vajadzība sadarboties
Vajadzība vairāk uzzināt par...	Vajadzība atpūsties
Vajadzība būt uzmanības centrā	Vajadzība uzzināt kaut ko jaunu
Vajadzība draudzēties	Vajadzība uzturēt kārtību
Vajadzība saņemt atzinību	Vajadzība izjust skaistumu
Vajadzība būt klusumā	Vajadzība paēst
Vajadzība svinēt svētkus	Vajadzība izvēlēties nākotnes profesiju
Vajadzība justies droši	Vajadzība būt zinošam/-ai
Vajadzība palīdzēt kādam	Vajadzība kaut ko izveidot
Vajadzība būt labā fiziskā formā	Vajadzība būt veselam/ -ai
Vajadzība _____	Vajadzība _____

► 13. metodika “Darba stili”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Katrā profesijas vispiemērotākie ir cilvēki ar profesijai atbilstošu darba stilu. Piemēram, celtniecībā visbiežāk darbu rod tie, kam patīk rīkoties ar instrumentiem, darbarīkiem, kam patīk strādāt fizisku darbu un būvēt mājas. Bet gandrīz vai ikvienā profesionālo interešu jomā savu vietu var atrast dažādu darba stilu pārstāvji (Veido savu karjeru pats!, 2007, 22).	
Mērķauditorija	5.-9. klašu skolēni, 5.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Paplašināt skolēnu izpratni par profesiju daudzveidību.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi izvērtēt informāciju par profesiju daudzveidību. • Pilnveidot izpratni par profesiju un darba stilu savstarpējo saistību	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle, katehētiskas pārrunas
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs iepazīstas ar darba stilu raksturojumu (Jigau, 2009, 19.-23. lpp) un sagatavo darba lapu “Darba stili” katram skolēnam.
Nepieciešamie resursi	Telpa, galdi mazo grupu (3 – 5 skolēni) darbam, rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams).
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Darba stili”.
Darba gaita	
1. Skolotājs sadala klasi grupas (3 – 5 skolēni grupā). 2. Katrs skolēns saņem darba lapu “Darba stili” un ieraksta tās augšdaļā savu vārdu. 3. Skolēni izlasa darba stilu raksturojumus un noskaidro neskaidros jautājumus (ja tādi ir). 4. Katrs skolēns darba lapā 3 minūšu laikā ieraksta pēc iespējas vairāk katram darba stilam atbilstošu profesiju. 5. Pēc 3 minūtēm (pēc skolotāja signāla), katrs skolēns grupās padod savu darba lapu blakussēdētājam pa kreisi (pulksteņa rādītāja kustības virzienā). Skolēns izlasa saņemto darba lapu, un papildina, ierakstot tās profesijas, kuras viņaprāt vēl nav ierakstītas. 6. Pēc 2-3 minūtēm (pēc skolotāja signāla) skolēni grupās atkal padod pie viņiem esošās darba lapas blakussēdētājam pa kreisi, lai tās papildinātu. 7. Spēli turpina tik ilgi, kamēr katrs skolēns saņem to darba lapu, uz kuras rakstīts viņa vārds. 8. Skolēni nosauc kopējo katrā grupā darba lapās ierakstīto profesiju skaitu (katru profesijas nosaukumu iekļauj kopskaitā tikai vienu reizi!) 9. Skolēni pēc kārtas (katra grupa vienu profesiju) nosauc darba lapās minētās profesijas un tām atbilstošos darba stilus. 10. Skolotājs apkopo visas skolēnu minētās profesijas uz tāfeles (grupējot pa darba stiliem, un, neatbilstības gadījumā, komentējot, kādēļ minētā profesija labāk iederas citā grupā). 11. Skolotājs organizē pārrunas par darba stilu un profesiju savstarpējo atbilstību un aicina skolēnus darba lapās atzīmēt (vai ierakstīt) trīs profesijas, kuras viņiem patīk vai interesē visvairāk.	

Refleksija
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Ko jaunu par profesijām tu šodien uzzināji?• Kuras profesijas tu atzīmēji savā darba lapā?• Cik labi tu pazīsti šīs profesijas?• Kurā no šīm profesijām strādā kāds tavas ģimenes loceklis?
Piezīmes
Metodiku ieteicams īstenot pēc metodikas “<i>Profesiju ābece</i>”. Aizpildītās darba lapas pievieno skolēna darbu mapei.   Metodiku var modificēt, izmantojot profesiju nosaukumu kartītes (Pielikums Nr.2), kuras skolēni individuāli sakārto pa darba stilu grupām. Turpinājumā skolotājs īsteno darba gaitas 9. punktu, un skolēni, ja nepieciešams pārkārto profesiju izvietojumu.   Pielikumā Nr.2 minēto profesiju sarakstu, ja skolēni nespēj atcerēties profesiju nosaukumus, var izmantot kā atgādni, tomēr šādā gadījumā jāvienojas, ka katrs skolēns darba lapā ieraksta tikai divas- trīs profesijas.
Bibliogrāfija
1. Jigau M. (2009). Holanda aptauja – pašizpētes tests. <i>Karjeras konsultēšanas metodes</i>. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra, 19.-29. lpp.2. Veido savu karjeru pats! Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/51f9ff8ca00116.19265717.pdf

Darba stili

Skolēns: _____

Darba stilu raksturojums	Profesijas
Praktisks darbs Patīk: - darboties ar lietām, instrumentiem, dzīvniekiem, mašīnām;- pielietot darbā savu veiklību, roku prasmīgumu un fizisko izturību;- veikt praktisku darbu.	
Pētniecisks darbs Patīk: - pielietot savas prāta spējas;- zinātnisks, pētniecisks darbs;- analizēt, domāt, izgudrot, eksperimentēt, izstrādāt dažādus projektus;- strādāt vienatnē.	
Darbs ar cilvēkiem Patīk: - sadarboties ar cilvēkiem;- rūpēties par citiem;- mācīt citus;- rūpēties par cilvēku labsajūtu, veselību- palīdzēt citiem mainīt uzvedību.	
Precīzs darbs Patīk: - biroja darbs;- veikt aprēķinus;- noformēt, pārbaudīt un kārtot dokumentus.	
Darbs, kur nepieciešama iniciatīva Patīk: - pieņemt lēmumus;- parādīt savu uzņēmību; drosmi, entuziasmu, enerģiju;- profesijas, kas saistītas ar tirdzniecību, organizēšanu, vadīšanu;- kontrolēt vai uzraudzīt cilvēkus un materiālas vērtības;- riskēt.	
Radošs darbs Patīk: - pielietot radošās spējas, radošo domāšanu;- ar mākslu saistītas profesijas.	

Profesijas

mehāniķis	aktieris	konsultants
auto tirgotājs	grāmatvedis	zemnieks
ģeologs	skolotājs	pavārs
elektrotehniķis	komponists	detektīvs
zobārsts	programmētājs	modes dizainers
pasta darbinieks	pilots	ārsts
gleznotājs	sociālais darbinieks	lietvedis
psihologs	mūziķis	žurnālists
sekretārs	medmāsa	celtnieks
autovadītājs	vilciena mašīnists	remontstrādnieks
apkopējs	sētnieks	biškopis
dziedātājs	treneris	policists

► 14. metodika “Darbs un profesija”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Darbs ir cilvēka mērķtiecīga darbība, lai radītu materiālas vai garīgas vērtības, strādāšana, vērtību radīšana, par ko cilvēks saņem algu, darbību kopums, cilvēku lietderīgas darbības rezultāts, veicams uzdevums. Profesija - pamatdarbs, pastāvīga nodarbošanās, kas prasa noteiktu sagatavotību, izglītību (Karjeras izglītība skolā, 2009, 89). Metodika vērsta uz abu jēdzienu savstarpējās saistības izpratnes veicināšanu.	
Mērķauditorija	1.-6. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem un 5.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot skolēnu izpratni par profesiju daudzveidību, lai veicinātu mērķtiecīgu karjeras izvēli.
Uzdevumi	
• Pilnveidot izpratni par profesijā veicamajiem darba pienākumiem.• Pilnveidot prasmi atšķirt profesijas.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Prātavētra, praktiskais darbs, radošais darbs (vizualizēšana zīmējumā), stāstījums
Norises ilgums	40 min (ja skolēni ne tikai zīmē darbu, ko viņi prot vislabāk, bet arī stāsta par saviem zīmējumiem, nepieciešamas vēl 20- 30 min, šo metodikas daļu var integrēt latviešu valodas stundā).
Sagatavošanās	Skolotājs katram skolēnam sagatavo darba lapu “Kurš ko dara?” (Pielikums Nr.1).
Nepieciešamie resursi	Telpa, rakstāmpiederumi, krāsu zīmuļi, krītiņi, flomāsteri, balta A4 formāta papīra lapa katram skolēnam, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams).
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Kurš ko dara?” (Pielikums Nr.1.).
Darba gaita	
1. Skolotājs organizē īsu “prātavētru”, lai dotu iespēju skolēniem apzināties pēc iespējas vairāk viņiem zināmo profesiju. Darba gaitas 1.posmu var īstenot mazajās (3-4 dalībnieki) grupās, organizējot sacensības starp grupām “Kura grupa 5 minūšu laikā pierakstīs visvairāk profesiju nosaukumu?”. Skolēnu nosauktās profesijas skolotājs pieraksta uz tāfeles (var rakstīt arī datorā un parādīt ar projektora (interaktīvās tāfeles) palīdzību).2. Skolotājs izdala darba lapas “Kurš ko dara?” (Pielikums Nr.1.) un paskaidro, kas jādara.3. Skolēni veic uzdevumu darba lapā.4. Pēc uzdevuma veikšanas, skolēni salīdzina rezultātus, ja nepieciešams, labo kļūdas.5. Skolotājs organizē īsu prātavētru par dažu (3-4) skolēniem labāk zināmo profesiju darba pienākumiem. Visus skolēnu minētos darba pienākumus (ja nepieciešams – precizējot) pieraksta uz tāfeles.6. Turpinājumā, uzdodot jautājumu: “Kādus darbiņus jūs zināt vai protat darīt?”, skolotājs organizē īsu prātavētru par skolēniem zināmajiem darbiem. Visus skolēnu minētos darbus un darbiņus (ja nepieciešams – precizējot) pieraksta uz tāfeles.	

7. Skolēni lapas augšdaļā uzraksta “Es protu...” un individuāli uzzīmē to darbu (piem., istabas sakārtošana, puķu laistīšana, trauku mazgāšana u.c.), kuru viņi prot vislabāk.   8. Skolēnu zīmējumus izvieto izstādē klasē un pēc izstādes ievieto darbu mapē.   9. Ja iespējams izmantot vēl 20-30 min, skolēni komentē zīmējumus, pastāsta par savām prasmēm.
Refleksija   Skolēni atbild uz jautājumiem: • Ko jaunu tu uzzināji par profesijām un darba pienākumiem?• Kādus darbus tev patīk darīt?• Kādus darbus tev nepatīk darīt?• Kādi darbi tev labi padodas?• Kādi darbi vislabāk padodas taviem draugiem (draudzenēm)?
Piezīmes   Metodiku, saglabājot mācību organizācijas formu daudzveidību, iespējams pielāgot dažādiem vecumposmiem, skolēnu interesēm un aktualitātēm konkrētajā vecumposmā.   Metodiku, to nedaudz papildinot, var izvērst par nodarbību ciklu, pirmajā nodarbībā iepazīstot un akcentējot profesiju daudzveidību, otrajā – izvērtējot prasmes, kas katram padodas vislabāk.
Bibliogrāfija   1. Karjeras izglītība skolā. (2009). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiba_skolaa_2010.pdf

Pielikums Nr.1
Metodika “Darbs un profesija”

Kurš ko dara?

SAVIENO ATBILSTOŠOS

Skolotājs	<u>Ārstē zobus</u>
Ārsts	<u>Pārdod maizi</u>
Zobārsts	<u>Gatavo pusdienas</u>
Pavārs	<u>Krāso sienas, logus</u>
Bankas darbinieks	<u>Būvē mājas</u>
Pārdevējs	<u>Ārstē cilvēkus</u>
Žurnālists	<u>Izgatavo, remontē apavus</u>
Celtnieks	<u>Māca bērnus lasīt, rakstīt</u>
Autobusa šoferis	<u>Skaita naudu</u>
Fotogrāfs	<u>Šuj apģērbus</u>
Maiznieks	<u>Raksta rakstus avīzēm, žurnāliem</u>
Krāsotājs	<u>Ved cilvēkus uz darbu, ciemos</u>
Bērnudārza audzinātājs	<u>Fotografē</u>
Šuvējs	<u>Māca bērnus, rotalājas ar viņiem</u>
Kurpnieks	<u>Cep maizi</u>

► 15. metodika “Izjūtu ābece”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Saskarsme un sadarbība darba grupās
Teorija	
Izjūta ir uz emocionālas uztveres un novērtēšanas spēju un analītisku prāta vai pieredzē gūtas intuīcijas spēju balstīts pārdzīvojums, noskaņa, jūtas; emocionāla izpratne (Izjūta, 2002). Izjūtas var sajust ķermenī, piem., nogurumā “<i>acis krīt ciet un gribas žāvāties</i>”; dusmās “<i>ir sasprindzinājums kaklā</i>” u.c. Var teikt, ka izjūtas ir jēgpilna ķermeņa informācija. Izjūtu raksturojumi parasti ir īsi un konkrēti, piem., “Es esmu bēdīgs, priecīgs, laimīgs u.c.”, vai “Es jūtos brīvi, noguris, neizgulējies u.c.”. Didaktiskajā spēlē “Izjūtu ābece” skolēni tiek aicināti izjūtas uztvert kā signālus, kuri par kaut ko paziņo un uz kaut ko pamudina (Muller, 2016).	
Mērķauditorija	5.-12. klašu skolēni, 5.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Paplašināt pašizziņu, iepazīstot savas izjūtas.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi izzināt un izvērtēt savas personības iezīmes, dotumus, intereses, spējas un vērtības.• Attīstīt prasmi pašvērtēt savu darbību un uzvedību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums, praktiskais darbs individuāli, pāros vai grupās, diskusija,
Norises ilgums	30 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo stāstījumu par to, kas ir izjūtas un darba lapu “Izjūtu ābece” katram skolēnam. Metodikā ieteicams metodiku “Palīdzošo izjūtu bingo” un “Traucējošo izjūtu bingo” īstenošanas laikā apkopoto izjūtu sarakstus.
Nepieciešamie resursi	Rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams).
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Izjūtu ābece” (Pielikums Nr.1.)
Darba gaita	
1. Skolotājs īsi pastāsta vai atgādina (ja iepriekš īstenotas metodikas “<i>Palīdzošo izjūtu bingo</i>” un “<i>Traucējošo izjūtu bingo</i>”, var izmantot to rezultātu apkopojumus, lai atgādinātu un nostiprinātu skolēnu izpratni par izjūtām) kas un kādas ir izjūtas.2. Skolotājs sadala klasi pāros vai grupās (3 – 4 dalībnieki grupā). Uzdevumu var veikt arī individuāli.3. Skolēni saņem darba lapu “Izjūtu ābece” (Pielikums Nr.1.). Skolēna (pāra, grupas) uzdevums ir noteiktā laikā (5 -7 minūtēs) ierakstīt pēc iespējas vairāk izjūtu katrā rindiņā atbilstoši norādītajam sākuma burtam, piem., izjūtu “apjucis” raksta pirmajā rindiņā, “dusmīgs” – ceturtajā.4. Spēles laikam beidzoties, katrs skolēns (pāris, grupa) saskaita, cik izjūtas ierakstītas darba lapā.5. Pēc spēles skolotājs organizē grupas diskusiju, kuras laikā apkopo visas skolēnu minētās izjūtas uz tāfeles un kopīgi izvērtē, ko katra izjūta liecina par vajadzību apmierināšanu, vēlmju piepildīšanu un mērķu sasniegšanu, un ko “liek darīt”, “pamudina”. Skolēni diskusijas laikā papildina savas darba lapas, ierakstot tās izjūtas, kuras nosauc citi skolēni.6. Diskusijas noslēgumā skolotājs veido kopsavilkumu, uzsverot, ka katra izjūta ir nozīmīga, jo katra izjūta uz kaut ko pamudina un aicina sasniegt izvirzītos mērķus.	

Refleksija
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Cik izjūtas tu paspēji (jūs paspējāt) uzrakstīt?• Vai tu uzrakstīji (jūs uzrakstījāt) kādu izjūtu, ko citi nebija uzrakstījuši?• Ko šī izjūta mudina tevi darīt?• Ko jaunu par izjūtām tu šodien iemācījies?
Piezīmes
Īstenojot metodiku vecākajās klasēs, ieteicams refleksijas posmā izvērtēt izjūtu un veiksmīga darba mījsakarības dažādās profesijās, piem., skolotājs nosauc profesiju, un skolēni paskaidro, kā katra izjūta ietekmē darba procesu un rezultātus.
Bibliogrāfija
1. Izjūta. (2002). Latvijas Enciklopēdiskā vārdnīca. Pieejams: https://www.letonika.lv/groups/default.aspx?r=1&q=izj%C5%ABta&id=942666&&g=12. Muller M. (2016). Cienošā komunikācija sākumskolā. Uz pārdzīvojumu un valodu orientēta rokasgrāmata deviņos moduļos. Leipciga: VILLA.

Darba lapa

Sākuma burts	Izjūtu vārdi (nosaukumi)
A Ā	
B	
C Č	
D	
E Ē	
F	
G Ģ	
H	
I Ī	
J	
K Ķ	
L Ļ	
M	
N Ņ	
O	
P	
R	
S Š	
T	
U Ū	
V	
Z Ž	

Es paspēju ierakstīt _____ izjūtas

▶ 16. metodika “Novērot un pamanīt izmaiņas”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Karjeras iespēju saistība ar pašizziņas un sociālajām prasmēm
Teorija	
Cilvēka maņu orgāni sniedz vairāk informācijas, nekā mēs spējam uztvert un apstrādāt. Viens no veiksmīgas karjeras nosacījumiem ir spējas mērķtiecīgi pievērst uzmanību nozīmīgākajam, svarīgākajam un pamanīt izmaiņas attīstīšana, jo vērīgums, tīša uzmanība ir viens no darbaspēju komponentiem. Metodika palīdz skolēniem apzināties vērīguma nozīmi dzīvē un profesionālajā darbībā.	
Mērķauditorija	1.-6. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem un 3.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot skolēnu spēju izziņāt un izvērtēt savas novērošanas prasmes.
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu prasmi koncentrēt uzmanību, lai novērotu apkārtējo vidi un nosaukt novēroto.• Veicināt savas darbības izvērtēšanu.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle, stāstījums, pārrunas
Norises ilgums	30 - 40 min (skolēniem ar garīgas attīstības traucējumiem atbilstoši viņu spējām).
Sagatavošanās	Skolotājam jāpagatavo telpa tā, lai būtu pietiekami daudz brīvas vietas, lai visi var piecelties kājās, apgriezties.
Nepieciešamie resursi	Telpa, kurā ir iespēja brīvi pārvietoties, rakstāmpiederumi, piezīmju papīrs
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotājs aicina skolēnus sastāties pa pāriem ar seju vienam pret otru (sadalījumu pāros var izlozēt).2. Viens skolēns pārī pagriežas ar muguru pret otru skolēnu (lai neredzētu savu pārinieku).3. Pārinieks, otram neredzot, kaut ko izmaina savā ārienē – piemēram, nobrucina zeķi, atpin bizi, noņem brilles un tamlīdzīgi.4. Skolēni atkal pagriežas viens pret otru, un skolēnam, kurš bija pagriezis muguru, jāierauga un jānosauc, kas ir mainījies viņa pārinieka izskatā.5. Tad skolēni mainās lomām un izspēlē spēli vēlreiz.6. Spēli var atkārtot, mainot (izlozējot) sadalījumu pāros.7. Pēc spēles skolotājs aicina skolēnus 5 minūšu laikā individuāli pierakstīt pēc iespējas vairāk profesiju, kurās varētu noderēt prasme pamanīt izmaiņas apkārtnē, un padomāt, kā šī prasme izpaužas katrā profesijā (policistam jāpamana, ja kāds izdara likumpārkāpumu, pavāram jānovērtē produktu stāvoklis u.c.).8. Skolotājs sadala klasi grupās pa 3-4 dalībniekiem. Katras grupas uzdevums ir 5 minūšu laikā pierakstīt pēc iespējas vairāk profesiju, kurās nepieciešama prasme pamanīt izmaiņas cilvēkos vai apkārtnē.	

9. Skolotājs aicina katru grupu pēc kārtas nosaukt vienu profesiju un īsi paskaidrot, kā tajā izpaužas prasme pamanīt izmaiņas apkārtņē. Spēlē uzvar tā grupa, kurai ir visvairāk nosaukto profesiju.   10. Skolotājs apkopo grupu darba rezultātus. Lai veicinātu skolēnu izpratnes veidošanos par dažādām profesijām, skolotājs var uzdot jautājumus par to, kā šī prasme izpaužas Pielikumā Nr.1. minēto profesiju ikdienā.
Refleksija
Pēc spēles skolotājs aicina bērnus izvērtēt un pastāstīt citiem: • Kas bija grūti?• Kas padevās viegli?• Kā prasme pamanīt izmaiņas izpaužas skolotāja darbā?• Ko jaunu par profesijām tu šodien uzzināji?• Kāda ir tava prasme pamanīt izmaiņas?
Piezīmes
Skolēniem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem metodikas īstenošana atkarīga no uzmanības noturības un spējas koncentrēties.
Bibliogrāfija
1. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml2. Perceptual Speed. (2019). O*NET On-Line. Pieejams: https://www.onetonline.org/find/descriptor/result/1.A.1.e.33. Jaunais Profesiju klasifikators. (2019). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=801544. Selective Attention. (2019). O*NET On-Line. Pieejams: https://www.onetonline.org/find/descriptor/result/1.A.1.g.1

Profesijas, kurās nepieciešama laba prasme pamanīt izmaiņas
(alfabēta secībā)

*Selective Attention, 2019; Perceptual Speed, 2019; Jaunais Profesiju klasifikators, 2019;
Nozaru kvalifikāciju struktūras, 2019*

1. Apsardzes objekta uzraugs
2. Ārsts anesteziologs
3. Būvinspektors
4. Dzelzceļa pārbrauktuves dežurants
5. Gaisa satiksmes vadības dispečers
6. Intensīvās terapijas un anestēzijas māsa
7. Kuģa kapteinis
8. Ķirurgs
9. Lidmašīnas avioliņņu transporta pilots
10. Lidostas aviodrošības dienesta darbinieks
11. Metāllējējs
12. Meža ugunsnovērošanas torņa dežurants
13. Miesassargs
14. Motorlaivas vadītājs
15. Mutes, sejas un žokļu ķirurgs
16. Pārtikas kvalitātes kontrolieris
17. Policijas videonovērošanas centra darbinieks
18. Policists
19. Ražošanas iekārtu un mašīnu operators
20. Robežsardzes inspektors
21. Ugunsdzēsējs glābējs
22. Vilces līdzekļa vadītājs (lokomotīves vai vilciena mašīnists)
23. Zobārsts

► 17. metodika “Novērot un sniegt norādījumus”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Mana prasme sadarboties
Teorija	
Spēles, kurās ietverta instrukciju sniegšana, aicina skolēnus koncentrēt uzmanību uz notiekošo, izvērtēt to un saprotamā veidā dot norādījumus citiem, attīsta prasmi precīzi paust informāciju (Rubana, 2004). Spēles laikā skolēni pilnveido savu valodu un spēj aizvien precīzāk sniegt norādījumus.	
Mērķauditorija	2.-6. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem un 5.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot skolēnu spēju izziņāt un izvērtēt novērošanas un saskarsmes prasmes.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi novērot un nosaukt novēroto. • Veicināt savas darbības izvērtēšanu. • Pilnveidot prasmi sniegt norādījumus.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle, praktiskais darbs, stāstījums
Norises ilgums	40 min (skolēniem ar garīgas attīstības traucējumiem atbilstoši viņu spējām).
Sagatavošanās	Skolotājam jā sagatavo nepieciešamie resursi tā, lai tie ir redzami skolēniem.
Nepieciešamie resursi	Maizes šķēle, nazis, sviests, piezīmju papīrs, rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotājs aicina skolēnus iztēloties, kā viņi paskaidrotu vienkāršas lietas <i>marsiešiem</i>. Skolotājs stāsta, ka spēle ir par marsiešiem, kuri ir nolaidušies uz Zemes, lai labāk iepazītu cilvēkus. Šodien viņi grib iemācīties, kā cilvēki ēd. 2. Skolotājs iejūtas marsieša lomā, un aicina skolēnus iemācīt “marsietim” kā pagatavot sviestmaizi. Skolēni drīkst runāt, bet nedrīkst izmantot žestus.. 3. Katru sniegto ieteikumu, skolotājs – marsietis izpilda burtiski, piem., ja norādījums ir “Paņem nazi”, tad pedagogs paņem nazi aiz asmens, ne spala, uz ko reaģējot skolēni parasti norāda: „Nē, paņem nazi aiz otra gala.” 4. Tādā veidā spēli turpina, tik ilgi, kamēr skolotājs - marsietis ir pagatavojis sviestmaizi. 5. Pēc spēles skolotājs aicina skolēnus 5 minūšu laikā individuāli pierakstīt pēc iespējas vairāk profesiju, kurās varētu noderēt prasme sniegt norādījumus citiem, un padomāt, kā šī prasme izpaužas katrā profesijā. 6. Skolotājs sadala klasi grupās pa 3-4 dalībniekiem. Katras grupas uzdevums ir 5 minūšu laikā, papildinot skolēnu individuāli izveidotos profesiju sarakstus, pierakstīt pēc iespējas vairāk profesiju, kurās nepieciešama prasme sniegt norādījumus. 7. Skolēni saskaita, cik profesiju nosaukumi pierakstīti katrā grupā (katru profesijas nosaukumu pieskaita tikai vienreiz!).	

8. Skolotājs aicina katru grupu pēc kārtas nosaukt vienu profesiju un īsi paskaidrot, kā tajā izpaužas prasme sniegt norādījumus citiem. Spēlē uzvar tā grupa, kura spēj sniegt pamatojumu lielākajam skaitam nosaukto profesiju.
Refleksija   Pēc spēles skolotājs aicina skolēnus izvērtēt un pastāstīt citiem: • Kas bija grūti?• Kas paveikās viegli?• Ko jaunu par profesijām Tu šodien uzzināji?• Kā Tu vērtē savu prasmi sniegt norādījumus citiem?
Piezīmes   Piedāvātajai spēlei ir ieteikuma raksturs. Katrs skolotājs var veidot savu spēli vai konkretizēt un papildināt šo spēli, tās apguves secību, mācību metodes, izmantojamās mācību līdzekļus utt., piemērojot tos skolēnu spējām un vajadzībām, iepriekš apgūtajām prasmēm un zināšanām, klases vai grupas skolēnu sastāvam. Ja spēles laikā skolotāji novēro, ka skolēniem ar smagiem garīgās attīstības traucējumiem nepieciešama palīdzība, jāiesaista asistents (skolotāja palīgs).   Darba gaitas 1.-4. posmu 6. -9. klašu grupā var aizstāt ar spēli "Tu stāsti, es daru" (Rubana, 2004, 146-147).
Bibliogrāfija   1. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.

► 18. metodika “Palīdzošo izjūtu bingo”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Izjūtu un mācību (darba) rezultātu saistība
Teorija	
Didaktiskajā spēlē “Palīdzošo izjūtu bingo” skolēnus aicina apzināties savas izjūtas, uztvert tās kā savas labklājības signālus, būt līdzjūtīgiem un uzturēt kopības izjūtu (Muller, 2016). Spēles laikā skolēni noskaidro, kādas izjūtas palīdz sasniegt vēlamos mācību un profesionālās darbības rezultātus nākotnē un paplašina savu izjūtu vārdu krājumu.	
Mērķauditorija	2.-7. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem un 5.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Paplašināt pašizziņu, iepazīstot savas izjūtas.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi izzināt un izvērtēt savas personības iezīmes, dotumus, intereses, spējas un vērtības.• Attīstīt prasmi pašvērtēt savu darbību un uzvedību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle, diskusija, pārrunas
Norises ilgums	30 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapu “Palīdzošo izjūtu bingo”. Pielikumā pievienotajam <i>Izjūtu sarakstam</i> ir ilustratīvs raksturs, katrs skolotājs var pilnveidot sarakstu atbilstoši mērķgrupas skolēnu izpratnei par izjūtām.
Nepieciešamie resursi	Telpa, galdi, krēsli, rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams).
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Palīdzošo izjūtu bingo” (Pielikums Nr.1, vienā lappusē ievietotas 2 darba lapas).
Darba gaita	
1. Skolēni saņem darba lapu “Palīdzošo izjūtu bingo”, kurā ir taisnstūris ar deviņiem laukumiņiem un to izjūtu saraksts, kuras palīdz sasniegt labākus mācīšanās (darba) rezultātus.2. No piedāvātā saraksta skolēni izvēlas deviņus vārdus – to izjūtu nosaukumus, kurus viņi “vislabāk pazīst”, “visbiežāk izjūt” u.c., atkarībā no skolotāja dotā mācību uzdevuma, un ieraksta katru savā laukumiņā.3. Kad visi skolēni visus deviņus laukumiņus ir aizpildījuši, skolotājs brīvi izvēlētā secībā nolasa izjūtu vārdus no saraksta.4. Skolēni atzīmē skolotāja nosauktos vārdus ievilkot X aplītī zem nosauktā vārda.5. Tas, kurš vertikāli, horizontāli vai pa diagonāli ir ievilkis X trīs aplīšos, iesauca: "Bingo!"6. Spēli turpina tik ilgi, līdz kāds skolēns ir ievilkis X zem visiem deviņiem vārdiem.7. Pēc spēles skolotājs organizē grupas diskusiju, kuras laikā noskaidro tās izjūtas, kuras par “palīdzošām” uzskata lielākā daļa klases, un pievērš uzmanību citām, mazāk izvēlētām izjūtām un to ietekmei uz mācīšanās (darba) procesu un rezultātu.8. Skolotājs aicina skolēnus nosaukt vēl citas palīdzošās izjūtas, kuras kopīgi izvērtē un iekļauj spēlē, papildinot palīdzošo izjūtu sarakstu.9. Diskusijas laikā skolotājs uzraksta izjūtu vārdus uz tāfeles, un kopā ar skolēniem veido to secību, sākot ar “palīdzošākajām”.	

10. Diskusijas noslēgumā skolotājs veido kopsavilkumu, un katehētiskās pārrunās uzsver, ka katrs skolēns var palīdzēt citiem vairāk piedzīvot “palīdzošās” izjūtas, un vada sarunu tā, lai skolēni nosauktu, kā to izdarīt – uzsmaidīt, pateikt labus vārdus u.c.
Refleksija
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Kura “palīdzošā” izjūta tev <i>palīdz</i> vislabāk?• Ko tu šodien iemācījies? Refleksijas posmā var pārrunāt ar skolēniem, kādas palīdzošās izjūtas var pozitīvi ietekmēt noteiktas profesijas pārstāvja darbu, piem., kā laipnība ietekmē pārdevēja, vai ieinteresētība - pavāra darbu u.c. Skolēnus var aicināt padomāt par savu iecerēto profesiju un tās saistību ar skolēna palīdzošajām izjūtām. Refleksijas posmā var rosināt diskusiju par cēloņiem, kas izraisa palīdzošās izjūtas.
Piezīmes
Metodiku ieteicams īstenot pēc metodikas “Traucējošo izjūtu bingo” Grupās diskusijas rezultātu – <i>palīdzošāko</i> izjūtu sarakstu (darba gaitas 8. punkts) – ieteicams saglabāt un izmantot metodikas “Izjūtu ābece” īstenošanā.
Bibliogrāfija
1. Muller M. (2016). Cienošā komunikācija sākumskolā. Uz pārdzīvojumu un valodu orientēta rokasgrāmata deviņos moduļos. Leipciga: VILLA.

Darba lapa

Es jūtos _____	Es jūtos _____	Es jūtos _____
○	○	○
Es jūtos _____	Es jūtos _____	Es jūtos _____
○	○	○
Es jūtos _____	Es jūtos _____	Es jūtos _____
○	○	○

Izjūtu saraksts:

apmierināts
ieinteresēts
lepns
patīkami

brīvs
jautrs
mierīgs
priecīgs

drosmīgs
laimīgs
miermīlīgs
spēcīgs

drošs
laipns
paēdis
viegli

Palīdzošo izjūtu bingo

Darba lapa

Es jūtos _____	Es jūtos _____	Es jūtos _____
○	○	○
Es jūtos _____	Es jūtos _____	Es jūtos _____
○	○	○
Es jūtos _____	Es jūtos _____	Es jūtos _____
○	○	○

Izjūtu saraksts:

apmierināts
ieinteresēts
lepns
patīkami

brīvs
jautrs
mierīgs
priecīgs

drosmīgs
laimīgs
miermīlīgs
spēcīgs

drošs
laipns
paēdis
viegli

19. metodika “Pavāra darba vietas”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Darba nozīme cilvēka dzīvē
Teorija	
Darba vieta ir uzņēmums vai iestāde, kurā darbinieks veic savus darba pienākumus. Darba vietās var būt līdzīga vai atšķirīga darba vide – fizikālie, ķīmiskie, bioloģiskie, ergonomiskie, psihosociālie un organizatoriskie faktori (Karjeras izglītība 7. klasē, 2006). Metodikas īstenošana palīdz skolēniem iepazīt un salīdzināt darba vides dažādās vienas profesijas darba vietas.	
Mērķauditorija	2.-5. klašu skolēni, 2.-9. klašu skolēni ar viegliem un 7.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Iepazīties ar pavāra profesijas darba vietu daudzveidību.
Uzdevumi	
• Attīstīt prasmi strādāt komandā.• Attīstīt prasmi salīdzināt dažādas pavāra profesijas darba vietas.• Sekmēt domāšanas attīstību.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Radošais darbs (vizualizēšana) grupās, stāstījums, demonstrēšana
Norises ilgums	2 x 40 min (vēlams izmantot bloka stundu – 80 min).
Sagatavošanās	Skolēni ar skolotāja palīdzību sagatavo attēlus, kas būs vajadzīgi spēlei, <i>Pavāra darba vieta</i> . Skolotājs sagatavo jautājumus par dažādajām pavāra darba vietām, piem., cikos jāceļas darba dienas rītos, cikos darba diena beidzas, kāda ir parastās darba dienas norise, kādus instrumentus biežāk izmanto, kādus – retāk, kas ir visgrūtākais, kas vispatīkamākais u.c..
Nepieciešamie resursi	Iepriekš sagatavoti attēli, līme, liela papīra lapa katrai grupai, rakstāmpiederumi, krāsu zīmuļi, flomāsteri.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolēni izveido skolēnu grupas (3 – 4 skolēni grupā).2. Katra grupa apvieno savus attēlus, izvērtē, par kādu pavāra darba vietu (piem., skolā, slimnīcā, uz kuģa, kafējnīcā, mājās u.c.) veidos stāstījumu. Ja kāds attēls neatbilst izvēlētajai darba vietai, skolotājs iesaka to piedāvāt citām grupām.3. Grupas sakārto un pielīmē attēlus uz lielas lapas. Attēlu papildināšanai un savienošanai skolēni var izmantot flomāsterus un krāsu zīmuļus.4. Izmantojot apvienotos attēlus, katra grupa veido savu stāstījumu, pēc iespējas detalizētāk raksturojot pavāra darba vietu. Ieteicams pievērst uzmanību tērpiem, telpu iekārtojumam, mēbelēm, traukiem, darba laikam, gatavotajiem ēdieniem pavāru atšķirīgajās darba vietās.5. Grupas demonstrē izveidoto attēlu un stāsta par pavāra darbu izvēlētajā darba vietā. Skolotājs aicina citas grupas uzdot jautājumus par stāstīto.6. Skolotājs apkopo dzirdēto informāciju stāstījumā par pavāru darba vietām, ja nepieciešams, papildinot skolēnu teikto.7. Noslēgumā skolotājs uzdod jautājumus (jautājumu skaitu un grūtību pakāpi var izvēlēties atbilstoši skolēnu prasmēm un spējām), piem.: • Nosauciet pavāra profesijai līdzīgas vai radniecīgas profesijas?	

Nosaučiet vietas, kur strādā šīs profesijas pārstāvji.
Refleksija
Skolēni atbild uz jautājumiem: Kas tev labi izdevās un kas neizdevās?Ko jaunu uzzināji par dažādām pavāra darba vietām?Kas būtu jādara, lai labāk iepazītu pavāra profesiju?Kas sagādāja prieku nodarbības laikā?
Piezīmes
Attēlus var gan atrast žurnālos, avīzēs, reklāmas bukletos u.c., gan arī mērķtiecīgi meklēt tīmeklī. Attēli var būt arī pašu skolēnu uzņemtas fotogrāfijas, piemēram, skolas ēdnīcā, tuvākajā kafejnīcā, mājas virtuvē u.c. Metodikas īstenošanā var izmantot arī skolēnu zīmējumus. Metodiku iespējams modificēt, salīdzinot citas profesijas, piem., dārzkopja, darba vietas.
Bibliogrāfija
1. <i>Karjeras izglītība 7. klasē.</i> (2006). Metodiski ieteikumi. Rīga: Profesionālās izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgliitiiba_7_klase_metodika_2006.pdf

► 20. metodika “Pavāra darbarīki”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Darba vides fizikālie faktori ietver darba uzdevumu veikšanai nepieciešamo instrumentu un iekārtu izmantošanu. Ēdiena gatavošana ir viena no sākumskolas skolēniem pazīstamākajām profesionālās darbības jomām, tādēļ metodikā izmantoti pavāra darbarīki. Skolēniem ar speciālajām vajadzībām kā vienu pirmajiem karjeras attīstības soļiem vairākas izglītības iestādes piedāvā apgūt pavāra palīga profesiju. <i>Par pavāra palīgu var mācīties arodizglītības programmās pēc 9. vai 12. klases. Profesiju iespējams apgūt arī kvalifikācijasursos vai ārpus formālās izglītības apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas ceļā</i> (Pavāra palīga profesijas standarts, 2018; Pavāra palīgs, 2019).	
Mērķauditorija	1.-3. klašu skolēni, 1.-3. klašu skolēni ar viegliem un 3.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Veidot skolēnu izpratni par pavāra profesiju un veicināt mērķtiecīgu karjeras izvēli.
Uzdevumi	
• Pilnveidot izpratni par pavāra profesijā nepieciešamajiem darbarīkiem.• Pilnveidot prasmi grupēt priekšmetus (pavāra darbarīku attēlus vai reālas lietas) pēc raksturīgām pazīmēm (materiāla).• Veicināt saudzējošu attieksmi pret lietām un darbarīkiem.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle grupās, praktiskais darbs, stāstījums
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo pavāra palīga darbarīku attēlus no pieejamiem resursiem, piem., attēli no žurnāliem, reklāmām, savas virtuves (mājās) vai skolas virtuves priekšmetu fotogrāfijas; reāli, no dažādiem materiāliem darināti virtuves priekšmeti, pavāra darbarīki Ja skolēniem ir laba lasītprasme, var izmantot kartītes ar virtuves priekšmetu nosaukumiem.
Nepieciešamie resursi	Telpa, kurā atrodas atbilstoša lieluma galdī, uz kuriem iespējams pārskatāmi izvietot attēlus un priekšmetus.
Darba un izdales materiāli	Pavāra darbarīku attēlu kartītes (Pielikums Nr.1), aploksne kartīšu ievietošanai katrai skolēnu grupai (3 - 5 skolēni grupā) vai pārim. Kartītes ar ēdienu nosaukumiem (piem., kartupeļu pankūkas, uzputenis, ābolu pīrāgs u.c.) darba gaitas 6. posmam pēc skolotāja izvēles.
Darba gaita	
1. Skolotājs sadala klasi grupās (3 - 5 skolēni grupā). Katra grupa saņem visu attēlu komplektu un sašķiro trīs grupās (koka, plastmasas un metāla darbarīki).2. Kad grupas pareizi sašķirojušas visus attēlus, attēlu kartītes apgriež otrādi un sajauc. Katra grupa izlozē trīs darbarīkus (vienu koka, vienu metāla un vienu plastmasas), un sagatavo stāstījumu • kad (kādu produktu apstrādē, kādu ēdienu gatavošanā) šo darbarīku lieto;• kā šo darbarīku lieto;• kāpēc šis darbarīks nepieciešams;• kas (darba drošības un ugunsdrošības noteikumi u.c.) jāievēro tā lietošanas laikā.	

3. Skolotājs uzdod precizējošus jautājumus, aicinot domāt un izvērtēt, piem., kur (kad, kā u.c.) lieto plastmasas bļodas, kur- metāla.
4. Skolotājs aicina grupas nosaukt ēdienus, kuru gatavošanā jāizmanto (var izmantot) visus trīs darbarīkus.
5. Skolēni visas attēlu kartītes apgriež ar attēliem uz augšu.
6. Grupas izlozē ēdienu nosaukumus. Katras grupas uzdevums – atlasīt tos darbarīkus, kuri nepieciešami (var tikt izmantoti) izlozētā ēdiena pagatavošanā.
7. Katra grupa pastāsta par savu izvēli, citu grupu skolēni papildina, ja kāds rīks nav pieminēts. Skolotājs kā spēles vadītājs var "piešķirt zvaigznīti" konkrētās grupas "pavāriem", ja izvēlēti visi nepieciešamie darbarīki.
8. Noslēgumā skolotājs aicina skolēnus īsi pastāstīt, kur un kad viņi redzējuši šo darbarīku izmantošanu pavāra darbā.

Refleksija

Skolēni atbild uz jautājumu: "Ko jaunu tu šodien uzzināji par pavāra profesiju un darbarīkiem?".

Piezīmes

Izpratnes nostiprināšanai ieteicams šo metodiku atkārtot mājās kopā ar vecākiem.

Spēli iespējams modificēt, piem., "Dārzkopja darbarīki" u.c.

Ja nepieciešams, spēles sākuma daļā var ietvert sekojošos darba gaitas posmus:

1. Skolotājs izskaidro, no kādiem materiāliem (metāla, plastmasas, koka) gatavo pavāra darbarīkus, un, raksturojot materiāla īpašības, norāda, kā šo darbarīku izmanto un ko ar to nedrīkst darīt (piem., plastmasas bļodiņā nevar uzvārīt tēju, bļodiņa aizdegsies).
2. Skolotājs demonstrē katru priekšmetu un kopā ar skolēniem praktiski izmēģina.

Bibliogrāfija

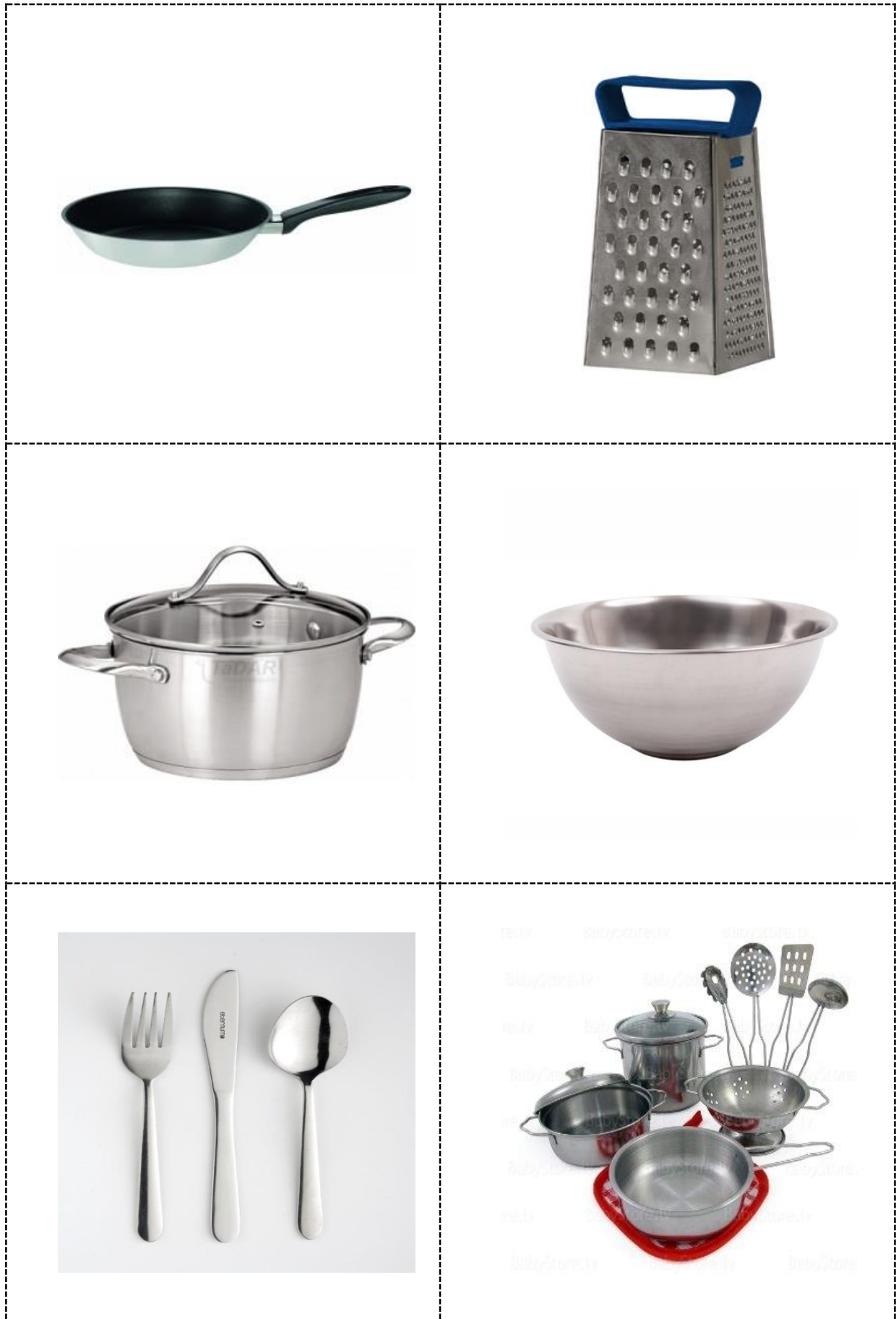
1. Pavāra palīgs (2019). Pieejams: <http://www.profesijupasaule.lv/pavara-paligs>
2. Pavāra palīga profesijas standarts. (2018).
Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/2017/PS-024.pdf>

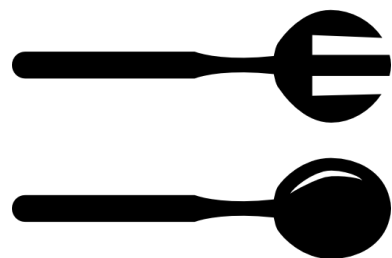

Pavāra darbarīku attēlu kartīšu paraugi

KOKS	METĀLS	PLASTMASA

Attēliem ilustratīvs raksturs. Atlasot attēlus no tīmekļa meklētāja www.google.lv, atlasei, lūdzu izmantojiet papildu iestatījumus: Rīki/Lietošanas tiesības/ atzīmēti nekomerciālai lietošanai/ atzīmēti nekomerciālai atkārtotai lietošanai ar izmaiņām/ atzīmēti atkārtotai lietošanai/ atzīmēti atkārtotai lietošanai ar izmaiņām. Plašāk par attēlu izmantošanu: <https://bit.ly/377hK2R>

▶ 21. metodika “Pavāra palīga darba pienākumi”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmuma pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesionālā kvalifikācija un tās ieguve
Teorija	
Profesija ir pastāvīga nodarbošanās, kas prasa noteiktu sagatavotību, izglītību (Karjeras izglītība 7. klasē, 2006). Skolēniem ar speciālajām vajadzībām vairākas izglītības iestādes piedāvā apgūt pavāra palīga profesiju. Pavāra palīgs veic izejvielu un produktu pirmapstrādi, gatavo starpproduktus, ēdienus un piedevas, ievērojot ēdiena gatavošanas tehnoloģiju, pavāra norādījumus un uzņēmuma paškontroles sistēmas prasības. Viņa pienākums ir arī sagatavot ražošanai tehnoloģiskās iekārtas un aprīkojumu, Pavāra palīgs strādā uzņēmumos, kas nodarbojas ar ēdināšanas pakalpojumu sniegšanu (Pavāra palīga profesijas standarts, 2018; Pavārs, 2019).	
Mērķauditorija	1.-3. klašu skolēni, 1.-3. klašu skolēni ar viegliem un 3.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Izpratnes veidošana par tehnoloģiju mācību jomā apgūto iemaņu un prasmju noderīgumu izvēlētajā profesijā.
Uzdevumi	
• Sekmēt izpratni par mācību priekšmeta “Dizains un tehnoloģijas” saistību ar konkrētām profesijām. • Veicināt skolēnus izvērtēt savas prasmes, lai veiksmīgi plānotu karjeru.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums, demonstrēšana (slaidrāde), radošais darbs (stāstījuma sagatavošana) grupās, skolēnu stāstījums, pārrunas, diskusija
Norises ilgums	40 min (individuāli atbilstoši skolēnu spējām, prasmēm un veselības stāvoklim).
Sagatavošanās	Kartītes ar pavāra palīga un citu profesiju darba pienākumiem (citu profesiju pienākumu īpatsvars ne lielāks kā 1/3), skolotāja sagatavots īss stāstījums un slaidrāde par pavāra palīga profesiju, attēli, kuros pavāra palīgs un citi darbinieki redzami, veicot dažādus profesionālos pienākumus (citu profesiju pienākumu īpatsvars ne lielāks kā 1/3).
Nepieciešamie resursi	Piezīmju papīrs, rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Kartītes ar pavāra palīga profesijas un citu profesiju darba pienākumiem stāstījumu veidošanai. Attēli, kuros pavāra palīgs attēlots, veicot dažādus profesionālos pienākumus.
Darba gaita	
1. Skolotāja stāstījums un slaidrāde par profesionālo darbības jomu un profesijām. 2. Skolotājs detalizētāk iepazīstina ar pavāra palīga profesiju. 3. Skolēni izvēlas kartītes ar pavāra profesijas darba pienākumiem un attēliem (Pielikums Nr.1. un Pielikums Nr.2.) un pāros (vai grupās pa 3) sagatavo stāstījumu par pavāra palīga profesiju. • Iesakot skolēniem izvēlēties attēlus un veidot stāstījumu, skolotājs var precizēt uzdevumu atbilstoši skolēnu pieredzei un spējām, piem., “Viena diena pavāra palīga darbā”, “Pavāra palīga darbs skolas virtuvē”, “Pavāra palīgs palīdz pagatavot dārzenų sautējumu” u.c.	

• Metodiku var īstenot kā konkrētu ēdienu pagatavošanas simulāciju, piem., skolēnus sadalot grupās pa 3-4, dot katrai grupai uzdevumu izveidot iespējamo darbu sadalījumu, lai pagatavotu skolas pusdienu ēdienkartē iekļautos ēdienus.   4. Pāri (grupas) prezentē stāstījumus (lomu un pienākumu sadalījumus). Skolotājs aicina citus pārus (grupas) papildināt vai precizēt dzirdēto.5. Skolotājs kopā ar skolēniem pārrunā, kādi mācību priekšmeti jāapgūst, lai varētu strādāt pavāra palīga profesijā.6. Skolotājs organizē un vada diskusiju par iespēju un nepieciešamību ikdienā veikt pavāra darba pienākumus, iespēju piepelnīties, strādājot par pavāra palīgu vasaras brīvlaikā, nepilnu darba laiku paralēli mācībām, vai palīdzot ģimenes uzņēmumā u.c.
Refleksija Skolēni atbild uz jautājumiem: • Kas izdevās viegli?• Kas bija grūti?• Ko jaunu uzzināji par pavāra palīga darba pienākumiem (par pavāra palīga profesiju)?
Piezīmes Pielikumā pievienotajām izdales kartītēm ir informatīva nozīme. Tās ir jāveido katrai klasei atbilstoši skolēnu vajadzībām, prasmēm un spējām, lai metodikas īstenošana sagādātu prieku un vēlmi darboties. Kartīšu skaits atkarīgs no skolēnu spējas apkopot informāciju, pārāk liels attēlu daudzums traucē skolēniem veidot viengabalainu stāstījumu. Metodiku iespējams modificēt, piem., “Dārzkopja darba pienākumi” u.c., pakāpeniski papildinot izdales materiāla kartītes. Attēlus var atrast portāla <i>Profesiju pasaule</i> galerijās (Profesiju saraksts, 2019), metodikas veidošanā un papildināšanā ieteicams izmantot mācību ekskursijās uzņemtos attēlus.
Bibliogrāfija   1. <i>Karjeras izglītība 7. klasē.</i> (2006). Metodiski ieteikumi. Rīga: Profesionālās izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgliitiiba_7_klase_metodika_2006.pdf2. Pavāra palīga profesijas standarts. (2018). Pieejams; https://visc.gov.lv/profizglitiba/dokumenti/standarti/2017/PS-024.pdf3. Pavārs. (2019). Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pavars4. Profesiju saraksts. (2019). Profesiju pasaule. Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=

Darba pienākumu aprakstu kartīšu paraugi

Ravē dārzu	Mazgā traukus
Vāra zupu	Mizo kartupeļus
Pasniedz ēdienu	Cep maizītes
Gatavo salātus	Griež redīsus
Pārdod konfektes	Gatavo sviestmaizes
Mazgā grīdu	Dekorē ēdienus
Sadala ēdienu porcijās	Cep kotletes
Tīra virtuvi	Pļauj zāli
Mazgā matus	Iznīcina kaitēkļus
Sagatavo lopbarību	Krāso skropstas

Darba pienākumu attēlu kartīšu paraugi

Attēliem ilustratīvs raksturs. Atlasot attēlus no tīmekļa meklētāja www.google.lv, atlasei, lūdzu izmantot papildu iestatījumus: Rīki/Lietošanas tiesības/ atzīmēti nekomerciālai lietošanai/ atzīmēti nekomerciālai atkārtotai lietošanai ar izmaiņām/ atzīmēti atkārtotai lietošanai/ atzīmēti atkārtotai lietošanai ar izmaiņām. Plašāk par attēlu izmantošanu: <https://bit.ly/377hK2R>

► 22. metodika “Tas man patīk, to es daru!”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Sevis iepazīšana un pašnovērtēšana
Teorija	
Karjeras vadības prasmju apgūšana veicina labāku iesaisti mācībās, sekmju uzlabošanu un tālākvirzību izglītībā, nodarbinātību un nodarbināmību, karjeras attīstību un turpmāku izglītošanos (Karjeras vadības prasmes .., 2017). Karjeras vadības prasmju pilnveide notiek vienlaicīgi ar sociālo un citu prasmju pilnveidi formālajā, neformālajā un ikdienējā izglītībā visas dzīves laikā. Lai izvērtētu karjeras iespēju piemērotību, jāapzinās un jāizvērtē ne tikai mācību sasniegumi, bet arī jāpārskata patīkamās nodarbes skolā un ārpus tās, jāpārdomā, kādas ir aizraušanās un vaļasprieki. Jo skolēns labāk pazīst sevi visos aspektos, jo atbilstošāks interesēm, prasmēm un spējām būs izvēlētais karjeras virziens.	
Mērķauditorija	1.-9. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot skolēnu zināšanas par sevi un pašnovērtēšanas prasmi.
Uzdevumi	
• Veicināt pašizziņu• Pilnveidot prasmi pielāgoties pārmaiņām dzīvē un sabiedrībā.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs, stāstījums, pārrunas, diskusija
Norises ilgums	30 – 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapas.
Nepieciešamie resursi	Rakstāmpiederumi
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Tas man patīk, to es daru!” (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolotājs izdala skolēniem darba lapas un izskaidro to aizpildīšanas kārtību: lodziņā jāieraksta vismaz viena darbība, kas skolēnam padodas un patīk. Blakus mazāk iekrāsotajiem lodziņiem, kuros norādīts zemāks vērtējums, jāieraksta tās darbības, kuras patīk un padodas mazāk (Pielikums Nr.2).2. Atkarībā no skolēnu pašnovērtēšanas prasmju līmeņa, skolotājs nosaka minimālo aizpildāmo lodziņu skaitu, piem., katram jāaizpilda 5 lodziņi.3. Pēc darba lapu aizpildīšanas skolēni prezentē savas darba lapas un pastāsta, kurās profesijās ir noderīgas vai nepieciešamas tās darbības, kas viņiem patīk un padodas.4. Ja skolēna pašnovērtējums neatbilst skolotāja novērtējumam, skolotājs var uzdot jautājumus par to, kāpēc konkrētais ieraksts atrodas tieši tajā lodziņā, un minēt piemērus no saviem novērojumiem par skolēna prasmēm, palīdzot skolēnam veidot realitātei atbilstošāku pašvērtējumu.5. Skolotājs var aicināt citus skolēnus dalīties novērojumos par skolēna spēju veikt viņa darba lapā ierakstītās darbības.6. Ar aizpildītajām darba lapām var iepazīstināt citus, veidojot izstādi klasē.	

Refleksija
Skolotājs aicina skolēnus izvērtēt un pastāstīt citiem: • Kas bija grūti?• Kas paveicās viegli?• Kas šajā uzdevumā patika visvairāk un vismazāk?• Ko jaunu par sevi un profesijām tu uzzināji, veicot šo uzdevumu?
Piezīmes
Skolēni pirms nodarbības darba lapu var aizpildīt mājās un pārrunāt to ar vecākiem. Aizpildītās darba lapas ieteicams saglabāt skolēna darbu mapē.
Bibliogrāfija
1. Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartu saturā. (2017). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/38233_Karjeras_vadibas_buklets.pdf

Darba lapas paraugs

Vērtējums	Man patīk un padodas
10	
9	
8	
7	
6	
5	
4	
3	
2	
1	

Darba lapa aizpildīta _____ . gada _____

Darba lapas aizpildīšanas paraugs

Vērtējums	Man patīk un padodas
10	
9	
8	<i>Gatavot rutku salātus</i>
7	
6	
5	
4	<i>Rūpīgi izkrāsot attēlus</i>
3	
2	
1	

Darba lapa aizpildīta _____ . gada _____

▶ 23. metodika “Traucējošo izjūtu bingo”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Izjūtu un mācību (darba) rezultātu saistība
Teorija	
Didaktiskajā spēlē “Traucējošo izjūtu bingo” skolēnus aicina apzināties savas izjūtas, uztvert tās kā savas labklājības signālus, būt līdzjūtīgiem un uzturēt kopības izjūtu (Muller, 2016). Spēles laikā skolēni noskaidro, kādas izjūtas traucē sasniegt vēlamos mācību un profesionālās darbības rezultātus nākotnē un paplašina savu izjūtu vārdu krājumu.	
Mērķauditorija	2.-7. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem un 5.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Paplašināt pašizziņu iepazīstot savas izjūtas.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi izzināt un izvērtēt savas personības iezīmes, dotumus, intereses, spējas un vērtības. • Attīstīt prasmi pašvērtēt savu darbību un uzvedību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.	
Darba forma un metodes	Klipa demonstrēšana, stāstījums un slaidrāde (pēc skolotāja izvēles), didaktiskā spēle, diskusija, pārrunas
Norises ilgums	30 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapu “Traucējošo izjūtu bingo”. Pielikumā pievienotajam <i>Izjūtu sarakstam</i> ir ilustratīva nozīme, katrs skolotājs var pilnveidot sarakstu atbilstoši mērķgrupas skolēnu izpratnei par izjūtām. Skolotājs sagatavo iespēju noskatīties <i>The Curse of Mr. Bean, Episode 3</i> . fragmentu (2’28” – 3’05”). Ja nepieciešams, skolotājs var sagatavot (atrast tīmeklī) katru traucējošo izjūtu atspoguļojošu fotoattēlu un izveidot nelielu slaidrādi, lai nodarbības pirmajā daļā skolotājs uzskatāmi demonstrētu katras traucējošā izjūtas izpausmes neverbālajā komunikācijā – žestos, mīmikā un ķermeņa pozā.
Nepieciešamie resursi	Telpa, galdi, krēsli, rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams), dators ar interneta pieslēgumu, projektor un ekrāns vai interaktīvā tāfele.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Traucējošo izjūtu bingo” (Pielikums, vienā lappusē ievietotas 2 darba lapas).
Darba gaita	
1. Skolotājs demonstrē <i>The Curse of Mr. Bean, Episode 3</i>. fragmentu (2’28” – 3’05”), pēc kura noskatīšanās īsi pārrunā ar skolēniem, kāpēc Mr. Bīnam neizdevās realizēt savu ieceri. 2. Skolēni saņem darba lapu “Traucējošo izjūtu bingo”, kurā ir taisnstūris ar deviņiem laukumiņiem un to izjūtu saraksts, kuras traucē sasniegt labākus mācīšanās (darba) rezultātus. Ja skolotājs sagatavojis slaidrādi ar traucējošo izjūtu izpausmju attēliem, to demonstrē šajā nodarbības posmā. 3. No piedāvātā saraksta skolēni izvēlas deviņus vārdus – to izjūtu nosaukumus, kurus viņi “vislabāk pazīst”, “visbiežāk izjūt” u.c., atkarībā no skolotāja dotā mācību uzdevuma, un ieraksta katru savā laukumiņā. 4. Ja skolēni vai skolotājs uzskata, ka sarakstu nepieciešams papildināt, to izdara, ierakstot vārdus tukšajās izjūtu saraksta vietās.	

5. Kad visi skolēni visus deviņus laukumiņus ir aizpildījuši, skolotājs brīvi izvēlētā secībā nolasa izjūtu vārdus no saraksta.
6. Skolēni atzīmē skolotāja nosauktos vārdus, ievielkot X aplītī zem nosauktā vārda.
7. Tas, kurš vertikāli, horizontāli vai pa diagonāli ir ievilcis X trīs aplīšos, iesaucas: "Bingo!"
8. Spēli turpina tik ilgi, līdz kāds skolēns ir ievilcis X zem visiem deviņiem vārdiem.
9. Pēc spēles skolotājs organizē grupas diskusiju, kuras laikā noskaidro tās izjūtas, kuras par "traucējošām" uzskata lielākā daļa klases, un pievērš uzmanību citām, mazāk izvēlētām izjūtām un to ietekmei uz mācīšanās (darba) procesu un rezultātu.
10. Skolotājs aicina skolēnus nosaukt vēl citas traucējošās izjūtas, kuras kopīgi izvērtē un iekļauj spēlē, papildinot traucējošo izjūtu sarakstu.
11. Diskusijas laikā skolotājs uzraksta izjūtu vārdus uz tāfeles, un kopā ar skolēniem veido to secību, sākot ar "traucējošākām".
12. Diskusijas noslēgumā skolotājs veido kopsavilkumu, uzsverot, ka katrs skolēns var palīdzēt citiem pārvarēt "traucējošās" izjūtas, un minot atsevišķus piemērus, kā to izdarīt – uzsmaidīt, pateikt labus vārdus u.c.

Refleksija

Skolēni atbild uz jautājumiem:

- Kura "traucējošā" izjūta tev mācoties (darot darbu) *traucē* visvairāk?
- Ko tu šodien iemācījies?

Refleksijas posmā var pārrunāt ar skolēniem, kādas traucējošās izjūtas var negatīvi ietekmēt noteiktas profesijas pārstāvja darbu, piem., kā bailes ietekmē glābēja, vai dusmas un īgnums - skolotāja darbu u.c. Skolēnus var aicināt padomāt par savu nākamo profesiju - vai viņiem ikdienā bieži nav kāda traucējoša izjūta, kas varētu traucēt sekmīgi darboties šajā profesijā? Refleksijas posmā var rosināt diskusiju par cēloņiem, kas traucējošās izjūtas izraisa un kā no tām izvairīties.

Piezīmes

Metodiku ieteicams īstenot pirms metodikas "Palīdzošo izjūtu bingo".

Grupās diskusijas rezultātu – traucējošo izjūtu sarakstu (darba gaitas 8. punkts) – ieteicams saglabāt un izmantot metodikas "Izjūtu ābece" īstenošanā.

Bibliogrāfija

1. Muller M. (2016). Cienošā komunikācija sākumskolā. Uz pārdzīvojumu un valodu orientēta rokasgrāmata deviņos moduļos. Leipciga: VILLA.
2. The Curse of Mr. Bean, Episode 3. Mr. Bean Official Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=VQ6THOfnukI>

Darba lapa

Es esmu juties _____	Es esmu juties _____	Es esmu juties _____
○	○	○
Es esmu juties _____	Es esmu juties _____	Es esmu juties _____
○	○	○
Es esmu juties _____	Es esmu juties _____	Es esmu juties _____
○	○	○

Izjūtu saraksts:

bezpālīdzīgs
kautrīgs
nobijies

dusmīgs
neizgulējies
piekūsis

garlaikots
nemierīgs
sādzis

izsalcis
nervozs
satraukts

-

-

-

-

Darba lapa

Es esmu juties _____	Es esmu juties _____	Es esmu juties _____
○	○	○
Es esmu juties _____	Es esmu juties _____	Es esmu juties _____
○	○	○
Es esmu juties _____	Es esmu juties _____	Es esmu juties _____
○	○	○

Izjūtu saraksts:

bezpālīdzīgs
kautrīgs
nobijies

dusmīgs
neizgulējies
piekūsis

garlaikots
nemierīgs
sādzis

izsalcis
nervozs
satraukts

-

-

-

-

▶ 24. metodika “Uzmini profesiju!”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Darba vieta ir uzņēmums vai iestāde, kurā darbinieks veic savus darba pienākumus. Darba vietās var būt līdzīga vai atšķirīga darba vide – fizikālie, ķīmiskie, bioloģiskie, ergonomiskie, psihosociālie un organizatoriskie faktori (Karjeras izglītība 7. klasē, 2006). Metodikas īstenošana palīdz skolēniem iepazīt un salīdzināt darba vides dažādās darba vietās un pilnveidot izpratni par jēdzienu “darba pienākumi”, “darba vide”, “darba vieta” un “profesija” satura un apjoma attiecībām.	
Mērķauditorija	1.-3. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem un 7.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Iepazīties ar darba vietu dažādību un daudzveidību nodarbinātības sektorā.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi strādāt komandā. • Pilnveidot prasmi salīdzināt dažādas darba vietas. • Veicināt domāšanas attīstību.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums, attēlu demonstrēšana (slaidrāde), praktiskais darbs (vizualizēšana), diskusija.
Norises ilgums	30 – 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo demonstrēšanai attēlus (papīra formātā vai slaidrādē), kuros attēlotas dažādu profesiju darba vietas un nelielu stāstījumu par darba vietu atšķirībām (darbs telpās vai ārpus telpām, darbs birojā vai cehā u.tml.).
Nepieciešamie resursi	Iepriekš sagatavoti attēli, dators, projektor vai interaktīvā tāfele attēlu demonstrēšanai. Piezīmju papīrs, rakstāmpiederumi vai krāsu zīmuļi, flomāsteri un krītiņi (pēc izvēles) katram skolēnam.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotājs īsi pastāsta par darba vietu atšķirībām. 2. Skolēni izveido komandas – “mazās grupas” vai pārus. Uzdevumu var veikt arī individuāli. 3. Skolotājs demonstrē vairākus darbavietu attēlus, pēc katra ļaujot skolēniem padomāt, apspriesties un pierakstīt vai uzzīmēt tās profesijas pārstāvi, kurš varētu strādāt šajā darbavietā. 4. Pēc visu attēlu demonstrēšanas un profesiju atminēšanas, mazās grupas (pāri, atsevišķi skolēni) salīdzina rezultātus un apspriež, kādas attēlos redzamās pazīmes palīdzēja noteikt profesiju. 5. Skolotājs apkopo informāciju stāstījumā par darbavietām, ja nepieciešams, papildinot skolēnu teikto.	
Refleksija	
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Kas tev labi izdevās un kas neizdevās? • Ko jaunu uzzināji par darbavietām, un profesijām? • Kas patika un nepatika nodarbības laikā?	

Piezīmes

Attēlu sagatavošanā var izmantot tīmekļa vietnē *Profesiju pasaule* profesiju aprakstos pieejamās attēlu galerijas.

Bibliogrāfija

1. *Karjeras izglītība 7. klasē.* (2006). Metodiski ieteikumi. Rīga: Profesionālās izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī:
http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgliitiiba_7_klase_metodika_2006.pdf
2. *Profesiju pasaule.* Pieejams: <http://www.profesijupasaule.lv/>

► 25. metodika “Vajadzību trauki”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Manas vajadzības
Teorija	Vajadzība ir objektīvi (bioloģiski, sociāli, intelektuāli u. tml.) nosacīta cilvēka vai sociālas grupas iekšēja prasība pēc materiālām, sociālām, intelektuālām, kultūras u. c. vērtībām, kas nepieciešamas cilvēka dzīvē un darbībā (pārtika, personiskā saskarsme, zināšanu apgūšana, sasniegumi, gandarījuma izjūta, sociālais prestižs u. tml.); iekšēja nepieciešamība, prasība, tieksme (pēc kā) (Skujiņa, 2000). <i>Vajadzības ir labumu trūkuma sajūta ar cenšanos šo trūkumu novērst</i>; vajadzības ir dažādas – paēst, apģērbties, ceļot, nopirkt mašīnu, piedalīties kultūras pasākumos, iegūt izglītību (Škapars, 2010). Visiem cilvēkiem ir vienādas vajadzības, taču katrs tās apmierina atšķirīgi, dažas vajadzības ir apmierināmas tikai ar citu cilvēku palīdzību (Rosenberg, 2004). Metodikas īstenošana palīdz skolēniem apzināties vajadzību un to apmierināšanas paņēmieni daudzveidību.
Mērķauditorija	3.-9. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Veicināt skolēnu vajadzību un to apmierināšanas paņēmieni apzināšanos.
Uzdevumi	• Pilnveidot skolēnu spēju apzināties savas vajadzības.• Attīstīt skolēnu pašregulācijas spējas.• Veicināt sadarbības, vajadzību izteikšanas prasmes.
Prasmes	• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.
Darba forma un metodes	Stāstījums, praktiskais darbs, vizualizēšana, diskusija, katehētiskas pārrunas, aptauja.
Norises ilgums	30 – 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapas “Vajadzību trauki” (Pielikums Nr.1) katram skolēnam un “Uzdevums grupu darbam” (Pielikums Nr.2) katrai mazajai grupai (3 – 5 skolēniem).
Nepieciešamie resursi	Telpa ar galdiem un krēsliem, lai ir ērti rakstīt un zīmēt, rakstāmpiederumi, krāsainie zīmuļi, krītiņi, tāfele rezultātu apkopošanai, krīts vai tāfeles flomāsteri
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Vajadzību trauki” katram skolēnam, darba lapa “Uzdevums grupu darbam” katrai skolēnu grupai
Darba gaita	1. Skolēni saņem darba lapu “Vajadzību trauki”2. Skolotājs jautā: "Kas tev šobrīd ir ļoti svarīgs? Kas tev ir īpaši vajadzīgs?" Skolēni uzraksta vajadzību nosaukumus uz traukiem – vienu vajadzību uz katra trauka.3. Pēc tam skolēnus aicina iekrāsot katras vajadzības apmierinātības līmeni: ja vajadzība ir mazliet apmierināta, tās trauks ir gandrīz tukšs, ja vajadzība ir apmierināta, tās trauks ir pilnāks.4. Skolotājs sadala klasi grupās (3 – 5 skolēni grupā). Skolēni salīdzina savus “vajadzību traukus”, un grupas pastāsta par salīdzināšanas rezultātiem – kuras vajadzības ir raksturīgas visiem grupas skolēniem, kuras dažiem, kuras tikai konkrētiem skolēniem, un paskaidro, kāpēc tā ir. Skolēni pastāsta arī, kuri ir pilnākie, un kuri tukšākie “vajadzību trauki” grupā,

un iesaka, ko varētu vai vajadzētu darīt, lai nākotnē tukšākos traukus piepildītu (Pielikums Nr.2).   5. Skolotājs apkopo grupu atbildes uz tāfeles divos stabiņos: vienā raksta vajadzību, tai pretī – apmierināšanas paņēmienus.6. Pēc tam skolotājs organizē diskusiju par to, cik daudzveidīgas ir vajadzības, un uzsver darba un vajadzību apmierināšanas saistību – lai apmierinātu vajadzības, kaut kas ir jādara.7. Skolotājs, brīvi izvēloties vienu uz tāfeles uzrakstīto vajadzību katram skolēnam, veic skolēnu ekspresaptauju, lūdzot pateikt, kādus paņēmienus skolēns visbiežāk izmanto šīs vajadzības apmierināšanai.
Refleksija
Pēc metodikas īstenošanas skolēni rakstiski atbild uz jautājumiem (2. uzdevums, skat. Pielikums Nr.1):   • Kas izdevās viegli?• Kas bija grūti?• Ko jaunu uzzināji par vajadzībām un to apmierināšanu?
Piezīmes
Metodikas īstenošanu ieteicams saskaņot ar metodikas “Vajadzību saule” izmantošanu.
Bibliogrāfija
1. Rosenberg M.B. (2004). Gewaltfreie Kommunikation: eine Sprache des Lebens ; gestalten Sie Ihr Leben, Ihre Beziehungen und Ihre Welt in Übereinstimmung mit Ihren Werten. Junfermann Verlag GmbH2. Skujiņa V. (red.). (2000). Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. Rīga: Zvaigzne ABC.3. Škapars R. (2010). Vajadzības. Pieejams: http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=610&chapterid=340

Vajadzību trauki

1.uzdevums

2. uzdevums

Lūdzu, pabeidz teikumus!

Man bija viegli _____

Man bija grūti _____

Par vajadzībām un to apmierināšanas paņēmieniem es uzzināju:

1. _____

2. _____

3. _____

Uzdevumi grupu darbam

(darba lapa jāsgriež pa raustīto līniju)

• Kuras vajadzības ir kopīgas visiem skolēniem grupā?• Kuras vajadzības ierakstījuši tikai daži skolēni?• Kuras vajadzības ir tikai vienam skolēnam grupā?• Kāpēc daļa vajadzību atšķiras?• Kuri ir pilnākie vajadzību trauki?• Kuri ir tukšākie vajadzību trauki?• Ko varētu (vajadzētu) darīt, lai tukšākos traukus piepildītu?	• Kuras vajadzības ir kopīgas visiem skolēniem grupā?• Kuras vajadzības ierakstījuši tikai daži skolēni?• Kuras vajadzības ir tikai vienam skolēnam grupā?• Kāpēc daļa vajadzību atšķiras?• Kuri ir pilnākie vajadzību trauki?• Kuri ir tukšākie vajadzību trauki?• Ko varētu (vajadzētu) darīt, lai tukšākos traukus piepildītu?
• Kuras vajadzības ir kopīgas visiem skolēniem grupā?• Kuras vajadzības ierakstījuši tikai daži skolēni?• Kuras vajadzības ir tikai vienam skolēnam grupā?• Kāpēc daļa vajadzību atšķiras?• Kuri ir pilnākie vajadzību trauki?• Kuri ir tukšākie vajadzību trauki?• Ko varētu (vajadzētu) darīt, lai tukšākos traukus piepildītu?	• Kuras vajadzības ir kopīgas visiem skolēniem grupā?• Kuras vajadzības ierakstījuši tikai daži skolēni?• Kuras vajadzības ir tikai vienam skolēnam grupā?• Kāpēc daļa vajadzību atšķiras?• Kuri ir pilnākie vajadzību trauki?• Kuri ir tukšākie vajadzību trauki?• Ko varētu (vajadzētu) darīt, lai tukšākos traukus piepildītu?
• Kuras vajadzības ir kopīgas visiem skolēniem grupā?• Kuras vajadzības ierakstījuši tikai daži skolēni?• Kuras vajadzības ir tikai vienam skolēnam grupā?• Kāpēc daļa vajadzību atšķiras?• Kuri ir pilnākie vajadzību trauki?• Kuri ir tukšākie vajadzību trauki?• Ko varētu (vajadzētu) darīt, lai tukšākos traukus piepildītu?	• Kuras vajadzības ir kopīgas visiem skolēniem grupā?• Kuras vajadzības ierakstījuši tikai daži skolēni?• Kuras vajadzības ir tikai vienam skolēnam grupā?• Kāpēc daļa vajadzību atšķiras?• Kuri ir pilnākie vajadzību trauki?• Kuri ir tukšākie vajadzību trauki?• Ko varētu (vajadzētu) darīt, lai tukšākos traukus piepildītu?

► 26. metodika “Lūdzu, mana vizītkarte!”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Adaptācija jaunos apstākļos
Teorija	
Karjeras vadības prasmes ietver pašorganizētību un mācību vadības prasmes – savu spēju un interešu pašizziņu, pašvērtēšanu, sociālās prasmes un plānošanu, aktīvu iesaistīšanos un dalību mācību procesā un izpratni par savu attieksmi pret mācībām un darbu (Karjeras vadības prasmes ..., 2017). Iekļaušanās un adaptācija jaunā kolektīvā ir karjeras attīstības līdzeklis un rezultāts. Adaptācija ir pielāgošanās jaunai situācijai, prasībām, noteiktiem apstākļiem, kas patstāvīgi mijiedarbojas ar negatīvo faktoru pārvarēšanu saistītu piemērošanos videi (mācību iestādei, organizācijai, darbam). (Kalniņš, 2011) Adaptācijas uzdevums ir pēc iespējas īsākā laikā iekļaut skolēnu, audzēkni vai darbinieku organizācijas komandā.	
Mērķauditorija	7. -12. klašu skolēni, 1. – 2. kursu audzēkņi.
Mērķis	Veicināt sadarbības prasmju pilnveidi un skolēnu (audzēkņu) iekļaušanos klasē (grupā)
Uzdevumi	
• Veicināt skolēnu (audzēkņu) radošumu ar vizītkaršu veidošanas palīdzību.• Attīstīt skolēnu (audzēkņu) sevis prezentēšanas prasmes.• Attīstīt sadarbības prasmes grupā.	
Prasmes	
• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Demonstrēšana, stāstījums, radošais darbs (vizualizēšana), intervija, stāstījums
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs pirms nodarbības katram skolēnam (audzēknim) sagatavo uzlīmi (apm. 10 x 12 cm) vai kartona kartīti ar piespraudi.
Nepieciešamie resursi	Uzlīmes vai kartona kartītes un apģērba piespraudes, rakstāmpiederumi, flomāsteri, telpa, kurā var brīvi pārvietoties
Darba un izdales materiāli	Vizītkartes paraugs (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolotājs demonstrē vizītkartes paraugu (Pielikums) un paskaidro, ka šajā nodarbībā, zīmējot vizītkarti, jāievēro sekojoši nosacījumi: a. vidū jāuzraksta savs vārds;b. augšējā labajā stūrī jāuzzīmē simbols tam, kā skolēns (audzēknis) pašreiz jūtas;c. augšējā kreisajā stūrī jāuzzīmē simbols tam, ko skolēnam (audzēknim) vislabāk patīk darīt brīvajā laikā;d. apakšējā labajā stūrī jāuzzīmē simbols kādai savai rakstura īpašībai;e. apakšējā kreisajā stūrī jāuzzīmē simbols, kurš attēlo skolēna (audzēkņa) nākotnes ieceres.2. Skolēni (audzēkņi) saņem uzlīmi vai kartona kartīti, uz kuras uzzīmē savu vizītkarti (10 – 15 min).3. Pēc tam, kad skolēni (audzēkņi) uzzīmējuši savas vizītkartes, viņi tās pielīmē vai piesprauž pie apģērba, apstaigā telpu un iepazīstas ar citu audzēkņu vizītkartēm.	

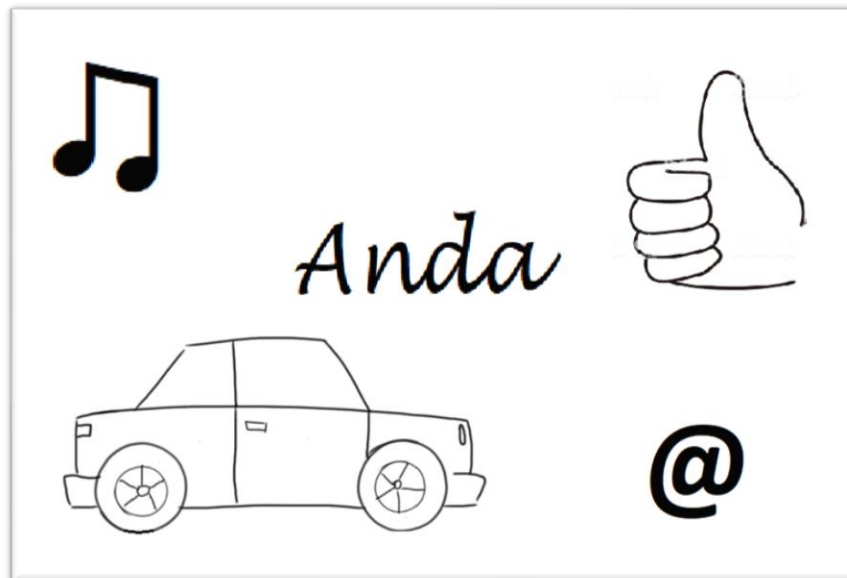
4. Katra skolēna (audzēkņa) uzdevums ir atrast vienu vai divus skolēnus (audzēkņus), kuru vizītkartē attēlots kāds līdzīgs simbols.5. Tad pārim vai trim skolēniem (audzēkņiem), kuri atraduši kopīgo, jāintervē vienam otru par vizītkartē attēloto.6. Pāri vai mazās grupas pastāsta par kopīgajām un atšķirīgajām īpašībām klasei (grupai).
Refleksija
Skolotājs var aicināt skolēnus (audzēkņus) izteikties par nodarbībā gūto atziņu saistību ar izvēlēto karjeras virzienu vai profesiju.
Piezīmes
Nodarbību var atkārtot katra mācību gada sākumā.
Bibliogrāfija
1. Kalniņš, A. (2011). Personāla adaptācija un socializācija. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/6100/23_09_2011_1.pdf2. Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartu saturā. (2017). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/38233_Karjeras_vadibas_buklets.pdf

Pielikums Nr.1

Metodika „Lūdzu, mana vizītkarte!”

Vizītkartes paraugs

➤ 27. metodika “Atrodi un noskaidro!”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Adaptācija jaunos apstākļos
Teorija	Adaptācija ir pielāgošanās jaunai situācijai, prasībām, noteiktiem apstākļiem, kas patstāvīgi mijiedarbojas ar negatīvo (nelabvēlīgo) faktoru pārvarēšanu saistītu piemērošanos videi (mācību iestādei, organizācijai, darbam). Adaptācijas uzdevums - pēc iespējas īsākā laikā iekļaut jauno skolēnu, audzēkni, studentu vai darbinieku organizācijas, t.sk., klases, grupas, darba kolektīva, komandā. Adaptācijas laikā: • sniedz vispārēju informāciju par mācību iestādi (organizāciju);• sniedz informāciju par organizācijas vēsturi, filozofiju, mērķiem, kultūru, darbību;• sniedz detalizētu informāciju par jaunā organizācijas dalībnieka vietu organizācijas struktūrā un uzdevumiem mācību iestādē (organizācijā);• organizē pirmās mācību (darba) dienas pasākumus, ievadīšanu darbā, iepazīstina ar skolas (darba) biedriem, apsveic, ierāda mācību (darba) vietu (tehnoloģijas un iekārtas). Adaptācija ir divpusēja, tā ir jaunā dalībnieka pielāgošanās jaunajai videi, psiholoģiska pielāgošanās organizācijā un citu organizācijas dalībnieku un vadītāju pierašana pie jaunā dalībnieka, izvēloties atbilstošākās vadīšanas metodes un pasākumus (Kalniņš, 2011).
Mērķauditorija	1.kursa audzēkņi
Mērķis	Pilnveidot spēju izprast pārmaiņas un prasmi pielāgoties jauniem apstākļiem.
Uzdevumi	• Iepazīt grupas biedrus.• Iepazīt sevi, savas robežas neierastos apstākļos.• Iepazīties ar mācību iestādes personālu, telpām u.c.• Pilnveidot adaptācijai jaunos apstākļos nepieciešamās prasmes
Prasmes	• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme sadarboties karjeras mērķa sasniegšanai.
Darba forma un metodes	Didaktiskā (orientēšanās) spēle, praktiskais darbs, diskusija
Norises ilgums	40 - 80 min (atkarībā no izglītības iestādes izvietojuma).
Sagatavošanās	Skolotājs iepriekš iepazīstas ar audzēkņu lietām, lai izplānotu pirmās nedēļas aktivitātes un sagatavotu orientēšanās spēli, kura visiem audzēkņiem ļautu justies komfortabli. Skolotājs sadarbībā ar citiem pirmā kursa grupu audzinātājiem un skolas atbalsta personālu sagatavo <i>Pirmkursnieka ceļvedi</i> (Pielikums Nr.1) Skolotājs sagatavo uzdevumus orientēšanās spēlei visas mācību iestādes teritorijā vai pilsētā tā, lai 1. kursa audzēkņi aktivitātes laikā maksimāli pielietotu sadarbības prasmes un atrastu tās struktūrvienības, darbnīcas vai mācību klases (kontrolpunktus), kurās jāpieregistrējas aktivitātes laikā (<i>Kontrolpunktu apmeklēšanas secība un uzdevumi</i>, Pielikums Nr.2). Spēles organizētājiem savlaicīgi jāinformē skolas tehniskais personāls un mācībspēki, ka konkrētajā laikā un vietā notiks orientēšanās spēle “Atrodi un noskaidro”, lai skolas kolektīvs vai vecāko kursu audzēkņi būtu informēti, ka 1. kursa audzēkņi pie viņiem var vērsties, lai uzdotu visdažādākos jautājumus par

	skolu. Iepriekš jāizplāno tāda kontrolpunktu apmeklēšanas kārtība, lai neradītu sastrēgumus kādā no kontrolpunktiem, ja visas komandas vienlaikus uzsāk orientēšanās spēli. Ja kāds no kontrolpunktiem atrodas ārpus skolas teritorijas (piem., kopmītnes vai kāda skolas struktūrvienība, u.c.), nepieciešama gan audzēkņu instruktāža, gan arī nepieciešamās dokumentācijas sakārtošana un skolotāja, kurš pavada audzēkņu grupu, piesaistīšana.
Nepieciešamie resursi	Krāsu lapiņas sadalīšanai grupās; A3 lapas katram kontrolpunktam; zīmodziņi vai uzlīmes par katra uzdevuma izpildi; kopsavilkuma lapa (spēles organizētājiem, īstenotājiem un palīgiem), pierakstu (A4) lapas – viena katrai komandai, rakstāmpiederumi, balvas uzvarētājiem
Darba un izdales materiāli	Pirmkursnieka ceļvedis (Pielikums Nr.1) un Kontrolpunktu apmeklēšanas secība un uzdevumi (Pielikums Nr.2) katrai audzēkņu grupai (5 varianti izlozei).
Darba gaita	
1. Skolotājs grupu sadala mazās darba grupās - komandās. Izlozē var izmantot krāsainas lapiņas vai lapiņas ar gadalaiku nosaukumiem, <i>sarkanā, zilā, zaļā, dzeltenā, oranžā (Rudens, Ziemas, Vasaras un Pavasara)</i> grupa, vai izmantot citu paņēmieni. 2. Katra komanda saņem vienu no darba lapas <i>Kontrolpunktu apmeklēšanas secība un uzdevumi</i> (Pielikums Nr.2) variantiem. Visām grupām ir jāapmeklē visi kontrolpunkti darba lapā norādītajā secībā un katrā kontrolpunktā jāsaņem zīmodziņš vai uzlīme, ka komanda uzdevumu ir veikusi. (Ja komandām sākotnēji piešķirtas krāsas, tad zīmodziņi vai uzlīmes var būt komandai atbilstošajā krāsā.) 3. Komandas, kura uzdevumu paveic visātrāk un precīzāk, dalībniekiem saņem speciālbaldas, piemēram, pildspalvas ar skolas logo, u.c. Visi dalībnieki pēc visu kontrolpunktu apmeklēšanas saņem <i>Pirmkursnieka ceļvedi</i> (Pielikums Nr.1).	
Refleksija	
Nākamajā grupas stundā audzēkņi pārrunā aktivitātes norisi. Dalībniekus aicina apsēsties aplī un izteikties par katra individuālajām veiksmēm, neveiksmēm, izjūtām, āķīgākajiem uzdevumiem, visgrūtāk un visvieglāk atrodamajiem kontrolpunktiem u.c. Jautājumi: • Ko, veicot uzdevumus, tu uzzināji par sevi? • Ko, veicot uzdevumus, tu uzzināji par savas komandas biedriem? • Kura no aktivitātēm tev patika vislabāk? Kāpēc? • Ko, organizējot līdzīgu spēli, Tu darītu citādāk?	
Piezīmes	
Šo aktivitāti vēlams organizēt pirmajā mācību nedēļā, vislabāk nākamajā dienā pēc svinīgās 1. skolas dienas pasākuma, kad audzēkņi jau zina, kurš ir viņu grupas audzinātājs un kura ir viņu grupas telpa. Modificējot uzdevumus, metodiku iespējams izmantot progimnāziju 7. klašu un vidusskolu 10. klašu skolēnu adaptācijā. Jautājumus un uzdevumus darba lapā <i>Kontrolpunktu apmeklēšanas secība un uzdevumi</i> (Pielikums Nr.2) var kombinēt un dažādot atkarībā no skolas teritoriālā izvietojuma, no laika apstākļiem (piem., ja konkrētajā dienā gaidāms stiprs lietus).	
Bibliogrāfija	
1. Kalniņš, A. (2011). Personāla adaptācija un socializācija. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/6100/23_09_2011_1.pdf	

Pirmkursnieka ceļvedis

Ieteicamais saturs un apjoms

Nr.	Saturs	Apjoms
1.	Informācija par skolas vērtībām, simboliku, mācību gada mērķiem	1 lapa
2.	Informācija par apgūstamajām profesijām	1 lapa
3.	Informācija par skolas struktūrvienībām (ja skola atrodas vairākās ēkās)	1 lapa
4.	Informācija par mācību priekšmetu skolotājiem (vārds, uzvārds, kabinets, kontaktālrūnis vai e-pasts) un skolas atbalsta personālu	1 lapa
5.	Informācija par skolas vadību	1 lapa
6.	Informācija par dienesta viesnīcu, sporta zāli, ēdnīcu u.c.	1 lapa

Kontrolpunktu apmeklēšanas secība un uzdevumi

Katra grupa apmeklē kontrolpunktus atšķirīgā secībā

I variants

1. Telpa skolā, kurā komanda atradīs dzejas grāmatu/ grāmatas un katrs dalībnieks latviešu dzejnieku grāmatās atradīs un ar izteiksmi izlasīs 1 dzejoli par darbu. Jānoskaidro un jāpieraksta: telpas nosaukums, telpas numurs un stāvs, kurā telpa atrodas.
2. Telpa skolā, kurā var atrast 5 dažādus galdnieka/ automehāniķa/ friziera (vienai no skolā realizētajām specialitātēm) darbarīkus. Jāpieraksta visu 5 darbarīku nosaukumi.
3. Kur skolā var saņemt izziņas, ka esi šīs skolas audzēknis, kā arī nokārtot transporta izdevumu kompensācijas vai veikt citus lietišķus darījumus? Jāpieraksta pakalpojuma sniedzēja amats, vārds, uzvārds, darba kabineta numurs un jānoskaidro darbinieka darba telefona numurs.
4. Telpa, kurā griezties, ja nepieciešama palīdzība IT jautājumos. Jānoskaidro telpas numurs, stāvs, kurā tā atrodas. Jāsaskaita un jāpieraksta, cik IT jomas ierīču ir šajā telpā.
5. „Mēs čaklie pavāri, kas viru vārīt prot”. Kurā stāvā atrodas telpa, kurā strādā šīs profesijas pārstāvji? Cik pavāru šeit strādā? Cik maksā ½ porcija soļankas? Jānoskaidro un jāpieraksta.
6. Pats galvenais cilvēks dienesta viesnīcā. Jāuzzina, jāpieraksta kontaktinformācija.
7. Noskaidrot un pierakstīt pārējo/ citu specialitāšu pirmkursnieku klases telpas un grupas audzinātājus. (ne konkrētās specialitātes klasi un audzinātāju).
8. Kādas interešu izglītības nodarbības ir skolā? Kurās dienās tās notiek? Kā sauc pedagogus, trenerus? Jāpieraksta nepieciešamā informācija.
9. Kā sauc skolas direktori/ direktoru un cik ilgi direktors strādā šajā skolā? Kāds ir viņas/viņa hobijs?

II variants

1. Telpa, kurā griezties, ja nepieciešama palīdzība IT jautājumos. Jānoskaidro telpas numurs, stāvs, kurā tā atrodas. Jāsaskaita un jāpieraksta, cik IT jomas ierīču ir šajā telpā.
2. Kur skolā var saņemt izziņas, ka esi šīs skolas audzēknis, kā arī nokārtot transporta izdevumu kompensācijas vai veikt citus lietišķus darījumus? Jāpieraksta pakalpojuma sniedzēja amats, vārds, uzvārds, darba kabineta numurs un jānoskaidro darbinieka darba telefona numurs.
3. Telpa skolā, kurā var atrast 5 dažādus galdnieka/ automehāniķa/ friziera (vienai no skolā realizētajām specialitātēm) darbarīkus. Jāpieraksta visu 5 darbarīku nosaukumi.
4. Kā sauc skolas direktori/ direktoru un cik ilgi direktors strādā šajā skolā? Kāds ir viņas/viņa hobijs?
5. Pats galvenais cilvēks dienesta viesnīcā. Jāuzzina, jāpieraksta kontaktinformācija.
6. Telpa skolā, kurā komanda atradīs dzejas grāmatu/ grāmatas un katrs dalībnieks latviešu dzejnieku grāmatās atradīs un ar izteiksmi izlasīs 1 dzejoli par darbu. Jānoskaidro un jāpieraksta: telpas nosaukums, telpas numurs un stāvs, kurā telpa atrodas.
7. Kādas interešu izglītības nodarbības ir skolā? Kurās dienās tās notiek? Kā sauc pedagogus, trenerus? Jāpieraksta nepieciešamā informācija.
8. „Mēs čaklie pavāri, kas viru vārīt prot”. Kurā stāvā atrodas telpa, kurā strādā šīs profesijas pārstāvji? Cik pavāru šeit strādā? Cik maksā ½ porcija soļankas? Jānoskaidro un jāpieraksta.
9. Noskaidrot un pierakstīt pārējo/ citu specialitāšu pirmkursnieku klases telpas un grupas audzinātājus. (ne konkrētās specialitātes klasi un audzinātāju).

III variants

1. „Mēs čaklie pavāri, kas viru vārīt prot”. Kurā stāvā atrodas telpa, kurā strādā šīs profesijas pārstāvji? Cik pavāru šeit strādā? Cik maksā ½ porcija soļankas? Jānoskaidro un jāpieraksta.
 2. Telpa skolā, kurā var atrast 5 dažādus galdnieka/ automehāniķa/ friziera (vienai no skolā realizētajām specialitātēm) darbarīkus. Jāpieraksta visu 5 darbarīku nosaukumi.
 3. Kādas interešu izglītības nodarbības ir skolā? Kurās dienās tās notiek? Kā sauc pedagogus, trenerus? Jāpieraksta nepieciešamā informācija.
 4. Telpa, kurā griezties, ja nepieciešama palīdzība IT jautājumos. Jānoskaidro telpas numurs, stāvs, kurā tā atrodas. Jāsaskaita un jāpieraksta, cik IT jomas ierīču ir šajā telpā.
 5. Kur skolā var saņemt izziņas, ka esi šīs skolas audzēknis, kā arī nokārtot transporta izdevumu kompensācijas vai veikt citus lietīškus darījumus? Jāpieraksta pakalpojuma sniedzēja amats, vārds, uzvārds, darba kabineta numurs un jānoskaidro darbinieka darba telefona numurs.
 6. Kā sauc skolas direktori/ direktoru un cik ilgi direktors strādā šajā skolā? Kāds ir viņas/viņa hobijs?
 7. Telpa skolā, kurā komanda atradīs dzejas grāmatu/ grāmatas un katrs dalībnieks latviešu dzejnieku grāmatās atradīs un ar izteiksmi izlasīs 1 dzejoli par darbu. Jānoskaidro un jāpieraksta: telpas nosaukums, telpas numurs un stāvs, kurā telpa atrodas.
 8. Noskaidrot un pierakstīt pārējo/ citu specialitāšu pirmkursnieku klases telpas un grupas audzinātājus. (ne konkrētās specialitātes klasi un audzinātāju).
 9. Pats galvenais cilvēks dienesta viesnīcā. Jāuzzina, jāpieraksta kontaktinformācija.
-

IV variants

1. Kur skolā var saņemt izziņas, ka esi šīs skolas audzēknis, kā arī nokārtot transporta izdevumu kompensācijas vai veikt citus lietīškus darījumus? Jāpieraksta pakalpojuma sniedzēja amats, vārds, uzvārds, darba kabineta numurs un jānoskaidro darbinieka darba telefona numurs.
 2. Noskaidrot un pierakstīt pārējo/ citu specialitāšu pirmkursnieku klases telpas un grupas audzinātājus. (ne konkrētās specialitātes klasi un audzinātāju).
 3. Kā sauc skolas direktori/ direktoru un cik ilgi direktors strādā šajā skolā? Kāds ir viņas/viņa hobijs?
 4. Telpa skolā, kurā komanda atradīs dzejas grāmatu/ grāmatas un katrs dalībnieks latviešu dzejnieku grāmatās atradīs un ar izteiksmi izlasīs 1 dzejoli par darbu. Jānoskaidro un jāpieraksta: telpas nosaukums, telpas numurs un stāvs, kurā telpa atrodas.
 5. Kādas interešu izglītības nodarbības ir skolā? Kurās dienās tās notiek? Kā sauc pedagogus, trenerus? Jāpieraksta nepieciešamā informācija.
 6. Telpa, kurā griezties, ja nepieciešama palīdzība IT jautājumos. Jānoskaidro telpas numurs, stāvs, kurā tā atrodas. Jāsaskaita un jāpieraksta, cik IT jomas ierīču ir šajā telpā.
 7. Telpa skolā, kurā var atrast 5 dažādus galdnieka/ automehāniķa/ friziera (vienai no skolā realizētajām specialitātēm) darbarīkus. Jāpieraksta visu 5 darbarīku nosaukumi.
 8. Pats galvenais cilvēks dienesta viesnīcā. Jāuzzina, jāpieraksta kontaktinformācija.
 9. „Mēs čaklie pavāri, kas viru vārīt prot”. Kurā stāvā atrodas telpa, kurā strādā šīs profesijas pārstāvji? Cik pavāru šeit strādā? Cik maksā ½ porcija soļankas? Jānoskaidro un jāpieraksta.
-

V variants

1. Telpa skolā, kurā var atrast 5 dažādus galdnieka/ automehāniķa/ friziera (vienai no skolā realizētajām specialitātēm) darbarīkus. Jāpieraksta visu 5 darbarīku nosaukumi.
2. Kādas interešu izglītības nodarbības ir skolā? Kurās dienās tās notiek? Kā sauc pedagogus, trenerus? Jāpieraksta nepieciešamā informācija.
3. Pats galvenais cilvēks dienesta viesnīcā. Jāuzzina, jāpieraksta kontaktinformācija.
4. Noskaidrot un pierakstīt pārējo/ citu specialitāšu pirmkursnieku klases telpas un grupas audzinātājus. (ne konkrētās specialitātes klasi un audzinātāju).
5. Telpa, kurā griezties, ja nepieciešama palīdzība IT jautājumos. Jānoskaidro telpas numurs, stāvs, kurā tā atrodas. Jāsaskaita un jāpieraksta, cik IT jomas ierīču ir šajā telpā.
6. Kur skolā var saņemt izziņas, ka esi šīs skolas audzēknis, kā arī nokārtot transporta izdevumu kompensācijas vai veikt citus lietišķus darījumus? Jāpieraksta pakalpojuma sniedzēja amats, vārds, uzvārds, darba kabineta numurs un jānoskaidro darbinieka darba telefona numurs.
7. Kā sauc skolas direktori/ direktoru un cik ilgi direktors strādā šajā skolā? Kāds ir viņas/viņa hobijs?
8. „Mēs čaklie pavāri, kas viru vārīt prot”. Kurā stāvā atrodas telpa, kurā strādā šīs profesijas pārstāvji? Cik pavāru šeit strādā? Cik maksā 1/2 porcija soļankas? Jānoskaidro un jāpieraksta.
9. Telpa skolā, kurā komanda atradīs dzejas grāmatu/ grāmatas un katrs dalībnieks latviešu dzejnieku grāmatās atradīs un ar izteiksmi izlasīs 1 dzejoli par darbu. Jānoskaidro un jāpieraksta: telpas nosaukums, telpas numurs un stāvs, kurā telpa atrodas.

▶ 28. metodika “Labdien, es esmu!”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Darba meklēšanas prasmju pilnveide
Teorija	
Karjeras vadības prasmju pilnveidei atbalsta sniedzēja uzdevums ir palīdzēt atbalsta saņēmējiem veidot stāstus, kas citiem un viņiem pašiem atklāj viņu prasmes un spējas, turklāt avots, no kura smelties stāstus, ir viņu dzīves gājums. Stāstīšana par sevi ir ne tikai informācijas sniegšanas, bet arī informācijas apkopošanas veids (Amundsons, 2016; Savicks, 2017; Savicks, Hārtungs, 2018). Stāstos var ietvert gan izglītības un darba, gan arī vaļasprieku un brīvā laika pavadīšanas pieredzi.	
Mērķauditorija	3.-6. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot skolēnu prasmi sniegt informāciju par sevi saistītā tekstā
Uzdevumi	
• Pilnveidot izpratni par pārlicinošas informācijas sniegšanas nozīmi. • Attīstīt prasmi pārlicinoši sniegt informāciju par sevi.	
Prasmes	
• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs, didaktiskā spēle, stāstījums, klausīšanās
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapu “Es, mans, mana” katram skolēnam.
Nepieciešamie resursi	Rakstāmpiederumi
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Es, mans, mana” (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolotājs izskaidro sevis pasniegšanas prasmes nozīmi dzīvē un karjerā. Pēc tam skolēniem izdala darba lapas “Es, mans, mana”. 2. Skolēni individuāli aizpilda darba lapas. Nepieciešamības gadījumā skolotājs atbild uz skolēnu jautājumiem par to, kāda veida turpinājumus ierakstīt. Darba lapā ietverti 12 nepabeigti teikumi: 1) Mans mīļākais gadalaiks ir... 2) Pavasarī man patīk ... [ko darīt?] 3) Vasarā man patīk ... [ko darīt?] 4) Rudenī man patīk ... [ko darīt?] 5) Ziemā man patīk ... [ko darīt?] 6) Mans mīļākais ēdiens ir ... 7) Skolā man patīk mācīties ... [mācību priekšmetus, darbības u.c.] 8) Mani draugi (draudzenes) ir ... [kādi/ kādas] 9) Brīvajā laikā man patīk ... [ko darīt?] 10) Mana mīļākā spēle (aktivitāte) ir ... [ko patīk darīt?] 11) Kad izaugšu kļūšu par ... [amats, profesija] 12) Kad strādāšu šajā profesijā, es ... [ko darīšu?] Ailēs “Līdzīgas intereses” un “Kopā” šajā darba gaitas posmā neko neraksta!	

3. Skolotājs iepazīstina ar spēles noteikumiem. Katra skolēna uzdevums ir pārliecinoši pateikt darba lapā ierakstītos teikumus. Runu skolēns sāk ar ievadu: “Labdien! Es esmu (vārds). Šodien es jums pastāstīšu par sevi,” un beidz ar noslēgumu “Paldies par uzmanību!”
4. (Pieredze liecina, ka, pirmo reizi īstenojot metodiku, daļa skolēnu atsakās piedalīties vai pārtrauc uzstāšanos pēc dažu teikumu nolasīšanas, jo viņiem nepieciešams laiks, lai iegūtu nepieciešamo drošības izjūtu). Skolēni, kuri piekrīt uzstāties, izlozē uzstāšanās secību. Vienā mācību stundā vēlams ne vairāk kā 10-15 skolēnu uzstāšanās.
5. Skolotājs iepazīstina ar klausītāju uzdevumiem. Klausoties klases biedru uzstāšanos, skolēniem darba lapas ailē “Līdzīgas intereses” jāievēl svītriņa, ja klases biedra ierakstītais teikuma nobeigums ir līdzīgs skolēna ierakstītajam.
6. Pēc visu skolēnu uzstāšanās, skolēni saskaita, cik svītriņu katrs ievēljis katrā darba lapas rindiņā, un ieraksta rezultātu “Kopā”. Skolotājs aicina nosaukt lielākos rezultātus katram teikumam un to izlasīt.

Refleksija

Skolēni, kuri uzstājās, pēc kārtas atbild uz jautājumiem:

- Kāpēc jāprot par sevi pastāstīt?
- Cik labi tev izdevās pastāstīt par sevi?
- Ko šajā treniņā tev bija visgrūtāk izdarīt?
- Kura klases biedra uzstāšanās tev patika visvairāk?
- Kas tieši tev vislabāk patika viņa/ viņas stāstā?
- Ko tu varētu mainīt, lai labāk pastāstītu par sevi?

Skolēni, kuri šajā stundā neuzstājās, atbild uz jautājumiem:

- Kāpēc jāprot par sevi pastāstīt?
- Kuram no taviem klases biedriem tas izdevās vislabāk?
- Kas tieši tev vislabāk patika viņa/ viņas stāstā?

Piezīmes

-

Bibliogrāfija

1. Amundsons N. (2016). Aktīvā iesaistīšanās: esība un darbība karjeras konsultēšanā. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/Amundsen_Aktiva_iesaistisanas.pdf
2. Savicks M. (2017). Dzīves plānošanas rokasgrāmata. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/M.Savicks_Dzives_planosanas_rokasgramata.pdf
3. Savicks M., Hārtungs P. (2018). Mans karjeras stāsts. Autobiogrāfiska darba burtnīca sekmīgai dzīvei un karjerai. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/Savicka_darba_burnica.pdf

Es, mans, mana

Darba lapa

"Labdien! Es esmu _____ Šodien es jums pastāstīšu par sevi,"

Teikuma sākums	Teikuma turpinājums	Līdzīgas intereses	Skaitis
Mans mīļākais gadalaiks ir			
Pavasārī man patīk			
Vasarā man patīk			
Rudenī man patīk			
Ziemā man patīk			
Mans mīļākais ēdiens ir			
Skolā man patīk mācīties			
Mani draugi (draudzenes) ir			
Brīvajā laikā man patīk			
Mana mīļākā spēle (aktivitāte) ir			
Kad izaugšu kļūšu par			
Kad strādāšu šajā profesijā es			

"Paldies par uzmanību!"

29. metodika “Ledus gabali”

Joma	Pašizziņa, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Prasme sadarboties
Teorija	
Viens no veiksmīgas karjeras nosacījumiem ir spēja sadarboties ar darbabiedriem, vadītājiem, klientiem u.c. Metodikas “Ledus gabali” īstenošana veicina skolēnu sociālā un emocionālā intelekta pilnveidi un sniedz komandas darba pieredzi. Pētījumi liecina, ka skolēniem, kuriem ir attīstīta prasme sadarboties ar citiem, piemīt augsta pašcieņa, spēja veidot pozitīvas savstarpējas attiecības, augsta mācību motivācija, plašāks draugu loks un prasme ne tikai veidot, bet arī uzturēt draudzīgas attiecības ar visdažādākajiem cilvēkiem (Kalniņš, 2011).	
Mērķauditorija	1.-9. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Palīdzēt skolēniem izziņāt un pilnveidot prasmi sadarboties
Uzdevums	
• Pilnveidot skolēnu spēju sadarboties noteiktos apstākļos.• Pilnveidot skolēnu pašregulācijas spējas.• Pilnveidot sadarbības un vajadzību izteikšanas prasmes.• Veicināt radošus risinājumu meklējumus sarežģītās situācijās.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme sadarboties karjeras mērķa sasniegšanai.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle
Norises ilgums	30 min.
Sagatavošanās	No bieža papīra izgatavoti “ledus gabali” (neregulāras formas papīra gabali, pietiekami lieli – aptuveni 20 x 30 cm (A4), lai skolēns varētu uz tā stāvēt). Katram skolēnam nepieciešams viens “ledus gabals”.
Nepieciešamie resursi	Liela telpa, kuras vidusdaļā uz grīdas ar uzkrāsotām līnijām, auklām, lentām vai krītu atzīmēti “upes krasti”. “Upes” platumam jābūt pietiekamam, lai “upi” nevarētu vienkārši pārlēkt. Labos laika apstākļos spēli var spēlēt ārpus telpām, un izmantot dabiskas “upes” robežas, piem., celiņu apmales u.c.
Darba un izdales materiāli	“Ledus gabali”.
Darba gaita	
1. Katrs skolēns saņem vienu “ledus gabalu”.2. Skolotājs sadala (var izlozēt) skolēnus komandās (3 – 5 skolēni grupā). Katrā komandā vēlamā vienāds skolēnu skaits.3. Skolotājs izskaidro spēles noteikumus. Komandas uzdevums ir šķērsot upi, izmantojot “ledus gabalus”, t.i., katrs skolēns drīkst atrasties “upē”, tikai stāvot uz viena vai diviem “ledus gabaliem” (ar katru kāju (roku!) uz sava).4. Skolotājs paskaidro, ka “ledus gabalus” nedrīkst vienkārši iemest upē, jo tad tos aiznes straume vai nolaupa leduslācis (skolotājs vai skolotāja palīgs paņem “brīvi peldošos ledus gabalus”). Šis ir galvenais spēles noteikums. Katram “ledus gabalam”, kurš atrodas upē, kādam skolēnam jāpieskaras ar roku vai kāju. • Piemēram, pirmais skolēns, stāvot krastā, pieliecas un ieliek “ledus gabalu” upē un pietur to ar roku. Otrās skolēns uzkāpj ar vienu kāju uz šī “ledus gabala” (šajā mirklī	

pirmais skolēns drīkst atlaist roku), un savu “ledus gabalu” ieliek un pietur upē tik ilgi, kamēr uz tā ar vienu kāju uzkāpj pirmais skolēns. Tagad otrais skolēns drīkst atlaist roku no ledus gabala u.t.t. Divi skolēni var atrasties katrs ar vienu kāju uz viena ledus gabala, ar otru kāju – uz otra.   • Ledus gabali ir komandas (skolēnu grupas) “kopīgais īpašums”, jo skolēns bez sadarbības un sava ledus gabala “ieguldīšanas kopējā darbā” viens nespēj šķērsot upi.• Ja kāda komanda jautā, vai iespējams, ka, piem., 2 skolēni, izmantojot visas komandas ledus gabalus, šķērsos upi un tad pārmet ledus gabalus atlikušajiem dalībniekiem, skolotājs paskaidro, ka tad komanda zaudē šos ledus gabalus, jo metiena laikā ledus gabalam neviens nepieskaras, bet ledus gabalus, kuriem neviens nepieskaras, aiznes straume vai nolaupa lācis. 5. Atrodoties upē, nedrīkst sarunāties (žestus un mīmiku drīkst izmantot), tādēļ skolēniem pirms spēles jāvienojas, kādā secībā viņi šķērsos upi, kurš ieliks pirmo “ledus gabalu”, nostāsies uz tā, utt.   6. Pirms spēles dažiem brīvprātīgajiem ieteicams izmēģināt spēli “šaurā upē”.   7. Vispirms “upi” šķērsos viena grupa, tad nākamā, utt. Skolotājs fiksē katras komandas upes šķērsošanas laiku. Upes šķērsošana ir pabeigta mirklī, kad no upes tiek izcelts komandas pēdējais ledus gabals.   8. Ja spēlē piedalās skolotāja palīgs un telpa ir pietiekami liela, izvērtējot skolēnu drošību, var organizēt vienlaicīgu “upes” šķērsošanu vairākām grupām vienlaicīgi. Ja skolēnu skaits grupās ir vienāds, iespējams sarīkot sacensības, kura grupa ātrāk šķērsos “upi”.   9. Spēli atkārtos vairākas reizes, līdz visi skolēni nokļuvuši otrā krastā.
Refleksija
Pārdomu veicināšanai, skolēni komandās atbild uz sekojošiem jautājumiem: • Kāda bija sadarbība jūsu grupā?• Kuram grupā bija visvairāk priekšlikumu, kā varētu sasniegt mērķi?• Ko varēja darīt, lai uzdevumu paveiktu labāk/ ātrāk?• Kāda parasti ir sadarbība klasē?• Ko varētu darīt, lai sadarbība klasē būtu labāka?• Kurās darba vietās un profesijās nepieciešama laba darbinieku sadarbība?• Vai jūsu komanda varētu strādāt šādā darbavietā?
Piezīmes
-
Bibliogrāfija
1. Kalniņš G. (2011). Klase ir komanda. Pieejams: http://www.bti.gov.lv/lat/aktualitates/?doc=2332

➤ 30. metodika “Digitālā darbu mape”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmuma pieņemšana un īstenošana
Tēma	Savu sasniegumu atspoguļojums, izmantojot IKT
Teorija	
Tīmekļa platformu izmantošana darbu mapes veidošanā un uzturēšanā paplašina skolēna karjeras vadības prasmju un kompetenču demonstrēšanas iespējas, jo papildus tekstam darbu mape var ietvert attēlus, multimedālus paraugus, elektroniskas datnes un hipersaites (Barret, 2005/2007). Digitālā darbu mape ir dažāda veida informācijas, kas dažādiem mērķiem iegūta no daudzveidīgiem avotiem, dinamisks digitāls kopums, kas atspoguļo skolēna, audzēkņa vai studenta izpratni un mācīšanās pieredzi. Formālajā izglītībā biežāk izmanto snieguma (sasniegto rezultātu), procesa un progresā (attīstības) darbu mapes, universālāks un karjeras izglītības mērķu sasniegšanā lietderīgāks ir snieguma darbu mape, kurā skolēni (audzēkņi) apkopo savus sasniegumus dažādās jomās (Renwick, 2017).	
Mērķauditorija	7.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi
Mērķis	Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmes lietot IKT un spēju pieņemt lēmumus karjeras izvēlē, izmantojot darbu mapi.
Uzdevumi	
• Sniegt atbalstu skolēniem (audzēkņiem) IKT izmantošanā darbā ar digitālo darbu mapi. • Sniegt atbalstu skolēniem (audzēkņiem) daudzveidīgi darbojoties virtuālajā vidē. • Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) pašpiederības atspoguļošanas prasmes. • Pilnveidot informācijas objektīvas izvērtēšanas prasmi.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju. • Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi. • Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs (darbu mapes veidošana un papildināšana)
Norises ilgums	Pastāvīgi mācību gada (gadu) laikā.
Sagatavošanās, nepieciešamie resursi	Dators ar interneta pieslēgumu, tīmekļa vietnes (Pielikums Nr. 1)
Darba un izdales materiāli	Darbu mapes struktūras paraugs (Pielikums Nr. 1)
Darba gaita	
1. Digitālās darbu mapes veidošanu skolotāji kopā ar skolēniem (audzēkņiem) veic datorklasē. 2. Skolēni (audzēkņi) ievieto darbu mapē personīgās izpētes rezultātus, skenētus vai digitāli veidotus izglītības dokumentus un sasniegumus apliecinošus dokumentus, kā arī noderīgus informatīvos materiālus. 3. Skolotājs iesaka skolēniem (audzēkņiem) darbu mapē ievērot laika sadalījumu: pagātne, tagadne, nākotne. Darbu mapē skatāmā pagātnes un tagadnes situācija ļauj skolēnam	

(audzēknim) sekot līdz savas karjeras attīstības dinamikai, savukārt nākotnes perspektīvu saskatīšana palīdz plānošanas un lēmumu pieņemšanas prasmju attīstīšanā.   4. Skolēni (audzēkņi) var virtuāli dalīties pieredzē, iepazīties ar klases (skolas) biedru darbu mapēm, kurām viņiem ir pieeja, sadarboties ar skolotājiem, atbalsta personālu un darba devējiem, apspriežot darbu mapes saturu.
Refleksija
Skolotājs kopā ar skolēniem (audzēkņiem) pārrunā digitālās darbu mapes lietošanas ētikas un kibernetikas jautājumus, vedinot skolēnus (audzēkņus) apzināties personīgās atbildības uzņemšanos un ētikas ievērošanu, piekļūstot citu skolēniem (audzēkņiem) personīgajai informācijai.
Piezīmes
Digitālajā darbu mapē var ievietot un pēc nepieciešamības papildināt Europass dokumentus – CV, valodu pasi, mobilitātes pasi u.c.   Digitālajā darbu mapē var ievietot informāciju par virtuālās „ēnošanas” procesā iepazītajām profesijām (attēlus, aprakstus, klipus), virtuālo spēli „Profesiju laikotājs” un klipus no tīmekļa vietnes www.profesijupasaule.lv, informāciju no izglītības iestāžu mājas lapām
Bibliogrāfija
1. Barret, H. (2005/2007) Researching electronic portfolio and learner engagement. Journal of Adolescent & Adult Literacy, 50 (6), 436-449. Pieejams arī: http://electronicportfolios.org/reflect/whitepaper.pdf vai http://electronicportfolios.org/reflect/03-JAAL-50-6Barrett.pdf2. Renwick, M. (2017). Digital Portfolios in the Classroom: Showcasing and Assessing Student Work. Alexandria, Virginia: ASCD.

Darbu mape

Struktūra

- 1. Vizītkarte**
 - 1.1. Ziņas par sevi foto, video, prezentācijas veidā
 - 1.2. Europass dokumenti - CV, valodu pase, mobilitātes pase (matrica atrodama vietnē www.europass.lv)
- 2. Pašizziņa**
 - 2.1. Testi
 - 2.2. Darba lapas
 - 2.3. Radošie uzdevumi
- 3. Sasniegumi**
 - 3.1. Mācību sasniegumi (ikdienā, pārbaudes darbos, olimpiādēs, semestru rezultāti, ZPD, projekti)
 - 3.2. Ārpusstundu darbības sasniegumi
 - 3.3. Apbalvojumi (goda raksti, atzinības, medaļas, pateicības, atsauksmes, videoliecības u.c.)
 - 3.4. Sasniegumu analīze
- 4. Dalība ārpusstundu aktivitātēs**
 - 4.1. Pasākumi
 - 4.2. Interese grupas
 - 4.3. Brīvā laika nodarbes
 - 4.4. Karjeras spēles interneta vietnēs
- 5. Karjeras iespēju izpēte**
 - 5.1. Informatīvie materiāli
 - 5.2. Izzinošie materiāli
 - 5.3. Publikācijas (tīmekļa vietnēs)
 - 5.4. Fotomateriāli
 - 5.5. Videomateriāli
 - 5.6. Virtuālā „ēnošana”
 - 5.7. Noderīgas tīmekļa vietnes
- 6. Karjeras plānošana**
 - 6.1. Mācību procesa plānojumi (elektroniski veidoti – ar iespēju mainīt un papildināt)
 - 6.2. Brīvā laika plānojumi

Ieteicamās tīmekļa vietnes:

1. Digitālā spēle „Kāds tipiņš Tu esi?”, <https://www.draugiem.lv/viaa/karjerasned/index>
2. EURES Eiropas darba mobilitātes portāls, <https://ec.europa.eu/eures/public/lv/homepage>
3. Euroguidance Network: Linking Lifelong Guidance and International Mobility Across Europe, <https://www.euroguidance.eu/>
4. Europass, www.europass.lv
5. Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra, www.jaunatne.gov.lv
6. Nacionālā izglītības iespēju datubāze, www.niid.lv
7. Portāls “Profesiju pasaule”, www.profesijupasaule.lv
8. Portāls prakse.lv, www.prakse.lv

➤ 31. metodika “Profesiju kaleidoskops”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju izpēte
Teorija	Izglītība kļūst arvien personiskāka, un pedagoģijā sāk dominēt atziņa, ka centrālais mācību procesa komponents ir saruna, kurā ar vienādām tiesībām piedalās abas puses (skolēns un skolotājs), kuras piedāvā savus izziņas laukus un rīcības modeļus. Dialogiskā saskarsmē abas puses ir atbildīgas par izaugsmes rezultātu un skolotāja (šajā metodikā – lietpratēja, profesionāļa) autoritāte nav skolēna brīvības pretinieks, bet gan papildina to. Svarīga ir skolēnu (audzēkņu) motivācija iesaistīties diskusijā (dialogā), jo zināšanas, kuras rodas, kad skolēni paši veic izzinošas darbības, risina problēmas un apzinās iegūto zināšanu vērtību, ir daudz noturīgākas, turklāt tikai dialogā var atklāt, kas patiesībā ir aktuāls skolēnam (Purens, 2012).
Mērķauditorija	7.- 12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi
Mērķis	Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) izpratni par dažādu profesiju priekšrocībām un trūkumiem.
Uzdevumi	• Sniegt iespēju skolēniem (audzēkņiem) iepazīties ar dažādu profesiju pārstāvjiem un viņu karjeras izaugsmi.• Veicināt skolēnu (audzēkņu) pašizziņu un savu zināšanu, prasmju un iemaņu atbilstības dažādu profesijas prasībām izvērtēšanu.• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) gatavību darbam noteiktās profesijās.
Prasmes	• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.
Darba forma un metodes	Diskusija grupās, stāstījums
Norises ilgums	~ 2 stundas
Sagatavošanās	Diskusijas vadītājs uzaicina 5-7 dažādu profesiju pārstāvjus piedalīties diskusijā un iepazīstina ar svarīgākajiem jautājumiem.
Nepieciešamie resursi	Vairākas telpas (galds, krēsli) vai zāle ar vairākiem galdiem un krēsliem; uz galda uzraksts ar attiecīgo profesiju vai profesiju jomu (piemēram, reklāmas speciālists, dizainers, loģistika, pavārs u.t.t.)
Darba un izdales materiāli	Jautājumi profesionāļiem (Pielikums Nr.1), diskusijas izvērtējuma aptaujas lapa katram skolēnam (audzēkņim) (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	1. Diskusija notiek ar visiem profesionāļiem vienlaicīgi vairākās telpās vai vienā lielākā telpā pie vairākiem galdiem.2. Skolēnus (audzēkņus) sadala grupās (5-7 dalībnieki grupā).3. Katrs profesionālis sēž pie sava galda. Skolēnu (audzēkņu) grupas diskusijas vadītājs noteiktā secībā apmeklē katru profesionāli.4. Saruna (diskusija) pie katra profesionāļa ilgst 10 minūtes; šajā laikā notiek savstarpēja jautājumu uzdošana (jautā skolēni (audzēkņi) – jautā profesionālis), saruna, domu un faktu apmaiņa.5. Noslēgumā profesiju pārstāvji visiem skolēniem (audzēkņiem) kopā sniedz atgriezenisko saiti par šīm diskusijām, pastāsta par to, ko guva no šīm sarunām, sniedz apkopotus ieteikumus skolēniem (audzēkņiem).

Refleksija
Izvērtējot pasākumu, skolēni (audzēkņi) mutiski vai rakstiski atbild uz jautājumiem (Pielikums Nr.2), pēc diskusijas vadītāja iepazīšanās ar skolēnu (audzēkņu) izvērtējumiem, aptaujas lapas pievieno skolēnu (audzēkņu) darbu mapei. Skolēnu (audzēkņu) aptauju var veikt e-vidē.
Piezīmes
Pasākumu var organizēt kā konkursu, uzaicinot profesionāļus vērtēt atbildes uz viņu uzdotajiem jautājumiem. Šajā gadījumā profesiju pārstāvji iepriekš sagatavo jautājumus par savu profesiju un šīs profesijas jomu.
Bibliogrāfija
1. Purenš V. (2012). Dialoga metodoloģija un teorija izziņas procesā. Scientific Journal of Riga Technical University <i>The Humanities and Social Science. History of Science and Higher Education</i> , 20, 59-63. Pieejams arī: https://ortus.rtu.lv/science/lv/publications/13120/fulltext

Profesionāliem uzdodamo jautājumu saraksta paraugs

1. Kādu izglītības programmu apgūvat, mācoties profesionālajā (augstākajā) mācību iestādē?
2. Kādas rakstura iezīmes, prasmes un iemaņas ir svarīgas jūsu profesijā?
3. Kā izdevās atrast darbu pēc skolas (augstskolas)?
4. Kā izdevās iekļauties darba kolektīvā?
5. Kādas ir izvēlētās profesijas priekšrocības?
6. Kas sniedz gandarījumu strādājot par...?
7. Kādi ir izvēlētās profesijas trūkumi?
8. Uz ko jābūt gatavam strādājot par....?
9. Svarīgi *knifīni* no personīgās pieredzes; ieteikumi jauniešiem....

Diskusijas "Profesiju kaleidoskops" izvērtējuma aptaujas lapas paraugs

Vārds, uzvārds: _____ Klase (kurss, grupa) _____

Mans galvenais ieguvums, piedaloties diskusijā ir _____

Visvairāk mani iedvesmoja sarunas ar: _____

Sarunās ar profesionāļiem es sapratu (lūdzu, ierakstiet 2-3 atziņas) _____

Man patika

Man nepatika

Ieteikumi nākotnes diskusijām: _____

Vārds, uzvārds: _____ Klase (kurss, grupa) _____

Mans galvenais ieguvums, piedaloties diskusijā ir _____

Visvairāk mani iedvesmoja sarunas ar: _____

Sarunās ar profesionāļiem es sapratu (lūdzu, ierakstiet 2-3 atziņas) _____

Man patika

Man nepatika

Ieteikumi nākotnes diskusijām: _____

▶ 32. metodika “Sieviešu profesijas - vīriešu profesijas”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Ar karjeras izvēli saistītie stereotipi un aizspriedumi
Teorija	
Kopš 2011. gada Latvijā pakāpeniski pieaug gan sieviešu, gan vīriešu nodarbinātība, turklāt 2015. gadā Latvijā sieviešu nodarbinātības līmenis bija par 6 procentpunktiem augstāks nekā vidēji Eiropas Savienībā, bet vīriešu nodarbinātības līmeņa rādītājs par vienu procentpunktu atpalika no Eiropas Savienības vidējā rādītāja (70,9%). Atšķirība starp vīriešu un sieviešu darba samaksu 2014. gadā bija 23%, kas ir labāks rādītājs nekā Eiropas Savienības vidējais (39,8%) (Informatīvais ziņojums par..., 2016). Lai gan statistiskos rādītājus var interpretēt optimistiski, svarīgi izzināt ar dzimumu atšķirībām saistītos stereotipus un pārvarēt aizspriedumus arī indivīda līmenī. Aizspriedumi ierobežo karjeras izvēles un kavē karjeras attīstību (Savicks, 2017).	
Mērķauditorija	10.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursa audzēkņi.
Mērķis	Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) izpratni par stereotipiem un aizspriedumiem karjeras lēmumu pieņemšanā.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi izzināt un izvērtēt dzimumu stereotipus darba tirgū.• Attīstīt prasmi pašvērtēt savu darbību un uzvedību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Diskusija
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolēni (audzēkņi) divas nedēļas pirms diskusijas saņem uzdevumu patstāvīgi iepazīties ar pētījumu datiem par sieviešu un vīriešu nodarbinātību (Centrālā statistikas pārvalde, 2016; "Sieviešu" un "vīriešu" profesijas, 2015; Sabiedrības priekšstati par..., 2013; Yau, 2017; Rochelay, 2017; Jobs still split..., 2018) un atrast argumentus, lai pamatotu dzimumu sadalījumus dažādās profesijās.
Nepieciešamie resursi	Telpa nodarbībai, kurā var izvietot krēslus aplī, ērti krēsli, statīva vai sienas tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, dators, projektors, ekrāns (ja nepieciešams informācijas apkopošanai) + vēl vismaz viena telpa ar datoru komandas darbam, pierakstu papīrs, rakstāmpiederumi dalībniekiem, laika kontroles ierīce. Abās telpās nepieciešams bezvadu interneta pieslēgums, lai komandas gatavošanās laikā var izmantot viedierīces un datorus argumentu atrašanai un precizēšanai.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotāja ievadrūna, piem.: “Pastāv uzskats, ka ir stingri noteiktas vīriešu un sieviešu profesijas. Šim uzskatam ir noliedzēji un aizstāvji. Šodien mēs par to diskutēsim”2. Skolotājs ar izlozes palīdzību sadala klasi (grupu) 2 komandās. Katra komanda 10 minūšu laikā atsevišķi sagatavo argumentus par noteiktu tēmu: 1. komandas tēma: “Pastāv iedalījums “sieviešu” un “vīriešu” profesijās”2. komandas tēma: “Iedalījums vīriešu un sieviešu profesijās nepastāv”	

3. Komandas izlozē uzstāšanās secību, un katra 5 minūšu laikā (laika plānojums jāievēro precīzi!) cenšas argumentēti pārliecināt pretējo komandu par savas tēmas pamatotību.
4. Pēc abu komandu uzstāšanās komandas mainās lomām. Pirmās komandas uzdevums tagad ir pārliecināt otru komandu, ka iedalījums vīriešu un sieviešu profesijās ir nepamatots, un otrādi. Komandas atsevišķās telpās gatavo argumentus 10 minūtes.
5. Komandas izlozē uzstāšanās secību, un katra 5 minūšu laikā (laika plānojums jāievēro precīzi!) cenšas pārliecināt pretējo komandu par savas tēmas pamatotību.
6. Pēc uzstāšanās, neatkarīgi no tā, vai kādai no komandām izdevās vai neizdevās otru pārliecināt, sākas refleksijas posms.

Refleksija

Refleksiju īsteno noslēguma aplī. Katrs skolēns (audzēknis) un skolotājs atbild uz jautājumiem:

- Kas tevi diskusijā visvairāk pārsteidza?
- Kā tu juties tagad, un kā juties katrā posmā?
- Kādas bija tavas izjūtas, kad bija jāatbalsta iepriekš noliegtais un kad bija jānoliedz tas, ko pirms tam aizstāvēji?
- Ko par abiem uzskatiem/ viedokļiem tu domā tagad?

Piezīmes

Noslēguma aplis ir nozīmīgākā metodikas daļa, kurā dalībnieki sniedz un saņem atgriezenisko saiti par savu stereotipu un aizspriedumu izmaiņām, tādēļ šai metodikas daļai paredzēta nosacīti liela kopējā laika daļa. Svarīgi, lai refleksijas posmā katram dalībniekam ir iespēja izteikties, neatkarīgi no tā, kāds ir viņa viedoklis šajā jautājumā.

Metodiku ieteicams īstenot sadarbībā ar sociālo zinību vai ekonomikas skolotāju.

Avotu sarakstu un saites patstāvīgiem pētījumiem (bibliogrāfijas 1., 2., 4., 5., 6. un 7. ieraksts) ieteicams nosūtīt skolēniem (audzēkņiem) elektroniski (piem., izmantojot e-klasi vai mykoob).

Bibliogrāfija

1. "Sieviešu" un "vīriešu" profesijas? (2015). Pieejams: https://www.workingday.lv/lv/karjeras-akademija/biznesam/?item_id=989
2. Centrālā statistikas pārvalde. (2016). Sievietes un vīrieši Latvijā. Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-raditaji/meklet-tema/205-sievietes-un-viriesi-latvija-2016>
3. Informatīvais ziņojums par Pekinas rīcības platformas īstenošanu Latvijā. (2016) Rīga: LR Labklājības ministrija. Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/dzimumu_lidztiesiba_a/pekinas_zinojums_30012017_1.pdf
4. Yau N. (2017). Most Female and Male Occupations Since 1950. Pieejams: <https://flowingdata.com/2017/09/11/most-female-and-male-occupations-since-1950/>
5. Jobs still split along gender lines. (2018). Pieejams: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20180307-1>
6. Rochelay M. (2017). Chart: The percentage of women and men in each profession. Pieejams: <https://www.bostonglobe.com/metro/2017/03/06/chart-the-percentage-women-and-men-each-profession/GBX22YsW10XaeHghwXfE4H/story.html>
7. Sabiedrības priekšstati par sieviešu un vīriešu lomām - dzimumu līdztiesību. (2013). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/dzimumu_lidztiesiba/dokumenti_un_tiesibu_akti/pet_at_sk_23_10_2013.pdf
8. Savicks M. (2017). Dzīves plānošanas rokasgrāmata. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/M.Savicks_Dzives_planosanas_rokasgramata.pdf

► 33. metodika “Sarunas profesijās”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Sevis iepazīšanas veidi
Teorija	
Viens no veiksmīgas karjeras priekšnoteikumiem ir spēja sazināties ar citiem, lai iegūtu informāciju par profesionālajiem jautājumiem, izmantojot tradicionālās un metaforiskās saziņas prasmes, mēs verbāli, neverbāli un rakstiski paužam savas idejas cits citam un iekļaujam citu idejas savā izpratnē (Amundsons, 2016, 211, 266). Metodikas īstenošana palīdz skolēniem izprast saziņas nozīmi profesionālajā darbībā un padziļina izpratni par saziņas atšķirībām profesionālajās lomās.	
Mērķauditorija	1.-5. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem un 4.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot skolēnu saskarsmes prasmes un izpratni par saskarsmi profesionālajā darbībā.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi izzināt un izvērtēt savas personības iezīmes, dotumus, intereses, spējas un vērtības.• Attīstīt prasmi pašvērtēt savu darbību un uzvedību.• Pilnveidot karjeras iespēju izpētes prasmi	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, diskusija, praktiskais darbs, skolēnu un skolotāja stāstījums.
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo izjūtu (Pielikums Nr.1) un profesiju nosaukumu (Pielikums Nr.2) kartītes, sagriežot darba lapas tā, lai katram skolēnam būtu iespēja izlozēt vismaz vienu izjūtu kartīti un katrai skolēnu grupai (3 – 4 skolēniem) būtu viens profesiju nosaukumu komplekts. Skolotājs sagatavo īsu stāstījumu vai slaidrādi par profesijām, kurās “daudz jāsarunājas” (Pielikums Nr.3).
Nepieciešamie resursi	Telpa nodarbībai, kurā var izvietot krēslus aplī, ērti krēsli, statīva vai sienas tāfele, dators, projektors, ekrāns (ja nepieciešams slaidrādes demonstrēšanai), aplokšnes profesiju nosaukumu kartīšu glabāšanai.
Darba un izdales materiāli	Izjūtu kartītes (Pielikums Nr.1), profesiju nosaukumu kartītes (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Skolotājs jautā, vai skolēni ir dzirdējuši, kā runā dzīvnieki. Uzklusot atbildes, skolotājs uzsver domu, ka dzīvniekiem ir sava, citiem nesaprotama valoda.2. Tālākajā diskusijas daļā ar jautājumu un pamudinājumu palīdzību skolotājs aicina skolēnus iesaistīties un aktīvi piedalīties sarunā par valodu. Jautājumi diskusijai: • Kā tu sarunāties ar savu mājdzīvnieku? (atkarībā no skolēnu pieredzes, tālākā diskusijas daļa var tikt vairāk veltīta noteiktiem mājdzīvniekiem)• Kā tu uzzini (var uzzināt), kā jūtas mājdzīvnieks?• Kā tu uzzini, ka dzīvniekam ir vajadzīga barība?• Kā tu pamani, ka kāds cilvēks ir...? (diskusijas aicināšanai katrs skolēns izlozē vienu izjūtu (Pielikums Nr.1) un īsi atbild uz šo jautājumu)	

• Kāpēc cilvēkiem ir vajadzīga valoda?• Kādās profesijās ir jāsarunājas?   3. Skolotājs sadala klasi grupās (3 – 4 skolēni grupā). Katra grupa saņem aploksni ar profesiju nosaukumu kartītēm (Pielikums Nr.2). Grupas uzdevums ir sarindot profesijas, sākot ar to profesiju, kurā visvairāk jāsarunājas, līdz tai, kurā jāsarunājas vismazāk.4. Skolēni demonstrē profesiju sakārtojumus un pamato savu viedokli, skolotājs apkopo rezultātus lielā tabulā uz tāfeles.5. Skolotājs pastāsta par profesijām, kurās daudz jāsarunājas (Pielikums Nr.3)6. Noslēguma pārrunas, skolēni atbild uz jautājumiem: • Kā sarunājas (tonis, skaļums) dažādu profesiju pārstāvji (piem., aukle, ārsts, pārdevējs, policists)?• Kādas valodas jāzina strādājot dažādās profesijās?• Kādas valodas jāzina, strādājot dažādās darba vietās (novada veikalā, lidostā, tūrisma kompānijā u.c.)?
Refleksija Refleksiju īsteno <i>noslēguma aplī</i>. Katrs skolēns un skolotājs atbild uz jautājumiem: • Kurās profesijās pārsvarā jārunā, kurās pārsvarā jāklausa, ko saka citi?• Kurās profesijās vairāk jārunā ar cilvēkiem, kurās – ar dzīvniekiem?• Vai tu esi dzirdējis, kā noteiktu profesiju pārstāvji sarunājas “nesaprotamā” valodā, lieto citiem nesaprotamus izteicienus?• Vai tu zini kādu vārdu vai izteicienu, ko lieto tikai noteiktas profesijas pārstāvji?
Piezīmes Īstenojot metodiku, skolotājs var izmantot tikai daļu profesiju nosaukumu kartīšu (Pielikums Nr.2), kā arī papildināt profesiju nosaukumu klāstu, pievienojot skolēniem zināmu profesiju nosaukumus un papildināt izjūtu kartītes atbilstoši skolēnu grupas spējām un interesēm.
Bibliogrāfija   1. Amundsons N. (2016). Aktīvā iesaistīšanās: esība un darbība karjeras konsultēšanā. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/Amundsen_Aktiva_iesaistisanas.pdf

Izjūtu kartīšu paraugi

bailīgs	bēdīgs
dusmīgs	draudzīgs
garlaikots	izbrīnīts
izsalcis	labi paēdis
miegains	nikns
piekūsis	priecīgs

Profesiju nosaukumu kartīšu paraugs

Aktieris	Apkopējs	Apsargs
Autobusa vadītājs	Ārsts	Celtnieks
Frizieris	Kasieris	Pavārs
Pārdevējs	Policists	Sētnieks
Skolotājs	_____	_____
_____	_____	_____

Profesijas, kurās daudz jāsarunājas

(alfabēta secībā)

Skills, 2019

1. Advokāts
2. Apdrošināšanas aģents
3. Aptauju un tirgus pētījumu intervētājs
4. Ārsts
5. Būvdarbu vadītājs
6. Ceļojumu konsultants
7. Ekskursiju vadītājs
8. Garīdznieks
9. Karjeras konsultants
10. Klientu informētājs
11. Konduktors
12. Mediators
13. Medmāsa
14. Nekustamā īpašuma aģents
15. Pārdevējs
16. Personāla vadītājs
17. Policists
18. Psihologs
19. Reklāmas aģents
20. Skolotājs
21. Sociālais darbinieks
22. Stjuarts
23. Tiesnesis (tiesā)
24. Uzziņu operators
25. Vilciena pavadonis
26. Zobārsts

► 34. metodika “Mācību priekšmetu saturs un profesijas”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Mācību priekšmetu sasaiste ar karjeras iespējām
Teorija	
Viens no karjeras attīstības mītiem saistīts ar karjeras turpināšanu pēc izglītības ieguves tajā mācību priekšmetā, kurš skolā vislabāk padevis. <i>Patiesībā ar vienu mācību priekšmetu ir saistītas daudz dažādu profesiju.</i> Ja skolēnu (audzēkni) <i>interesē valoda un literatūra, ir vērts padomāt arī par tādām profesionālajām jomām kā žurnālists, avīzes vai žurnāla redaktors, bibliotekārs, literatūrzinātnieks, valodnieks, sabiedrisko attiecību speciālists, jurists, arī aktieris.</i> Turklāt profesionālo karjeru iespējams veidot pavisam citā jomā, bet literatūra var būt saistoša tikai kā vaļasprieks, savukārt, labas valodas zināšanas, tāpat kā matemātiskā domāšana, var noderēt jebkurā profesijā (Veido savu karjeru pats, 2007).	
Mērķauditorija	2.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi, 4.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Atklāt mācību priekšmetos apgūstamo zināšanu un prasmju saistību ar karjeras iespējām noteiktās profesionālās darbības jomās.
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi atrast un izmantot informāciju par darba pasauli • Attīstīt skolēnu (audzēkņu) spēju strukturēt un sistematizēt iegūto informāciju. • Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi izmantot radošu pieeju karjeras vadībā	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Prātavētra, radošais darbs (vizualizēšana, piem., domu karte).
Norises ilgums	2 x 40 min (pirmā mācību stunda domu karšu izveidošanai, otrā – prezentēšanai un diskusijām).
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo informācijas resursus, profesiju sarakstus, attēlus, klipus, profesiju aprakstu katalogus, nozaru kvalifikāciju struktūru aprakstus, pieeju interneta resursiem (Nozaru kvalifikāciju struktūras, 2019; Obligāti piemērojamo..., 2019; Profesijas, 2019; Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2012; Profesiju definīciju katalogs, 2007; Profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības, 2019; Profesiju saraksts, 2019; Profesijas alfabētiskā secībā, 2017).
Nepieciešamie resursi	A2 – A3 izmēra plakātu lapas, flomāsteri, krāsu zīmuļi, rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Domu kartes paraugs (Pielikums Nr.1); darba lapa “Profesijas, kurās nepieciešamas bioloģijas mācību priekšmetā iegūtās zināšanas un prasmes” (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) izteikt idejas, kurās profesijās ir nepieciešamas konkrētā mācību priekšmetā apgūstamās zināšanas, prasmes un iemaņas, mudinot visus skolēnus (audzēkņus) aktīvi piedalīties daudzveidīgu ideju izteikšanā. Ja skolēniem (audzēkņiem) trūkst ideju, var izmantot:	

- profesiju un nozaru aprakstus (Profesijas, 2019; Profesiju aprakstu katalogs, 2007; 2012; Profesiju definīciju katalogs, 2007; Profesiju saraksts, 2019; Profesijas alfabētiskā secībā, 2017; Nozaru kvalifikāciju struktūras, 2019; Obligāti piemērojamo..., 2019), meklējot mācību priekšmetam atbilstošas profesijas;
 - metodisko materiālu “Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk?” (Kurš mācību priekšmets..., 2008).
2. Kad skolēnu (audzēkņu) idejas apsīkušas, skolotājs iepazīstina skolēnus (audzēkņus) ar iepriekš sagatavotiem profesiju nosaukumiem (Pielikums Nr.2).
 - Skolotājs var lūgt skolēnus (audzēkņus) profesiju klāstu sadalīt sīkāk pa nozarēm, piemēram: bioloģija medicīnas nozarē, sīkāk strukturējot speciālistu sarakstu (ģimenes ārsts, zobārsts, fizioterapeits, masieris, psihoterapeits, medmāsa, vecmāte, farmaceits u.tml.).
 - Profesiju sarakstu var dalīt vēl sīkāk, piemēram: augstākās kvalifikācijas medicīnas personāls (ķirurgs, anesteziologs, pediatrs u.tml.) un vidējais medicīnas personāls (ārsta palīgs, medicīnas māsa, laborants u.tml.).
 3. Izmantojot atrasto informāciju skolotājs kopā ar skolēniem (audzēkņiem) veido plakātus vai mācību priekšmetu reklāmas. Plakāta vidū ieraksta mācību priekšmeta nosaukumu un apkārt raksta atbilstošus profesiju nosaukumus. Plakātus veido, noformējot vizuāli pievilcīgu atspoguļojumu, izmantojot radošus vizualizācijas paņēmienus (zīmējot, aplicējot, darinot kolāžas veidā, ievietojot piktogrammas, datorgrafikā u.tml.).
 4. Domu kartes veidošanu var veikt arī datorklasē, izmantojot portālos www.profesijupasaule.lv; www.prakse.lv u.c. atrodamos piemērus un klipus par profesijām, izmantojot attēlus, fotogrāfijas u.c.
 5. Izveidotos plakātus izvieto mācību priekšmeta kabinetā. Plakātā ierakstītos profesiju nosaukumus var papildināt ar atbilstošiem attēliem, fotogrāfijām, piktogrammām u.tml.
 6. Mācību gada laikā skolēni (audzēkņi) papildina izveidotos plakātus, ikreiz, kad uzzina ko jaunu, piemēram, „ēnošanas” rezultātā.

Refleksija

Skolēni (audzēkņi) pārdomā, kuras profesijas viņus ir ieinteresējušas un izveido sarakstu (4-5 profesiju nosaukumi) sīkākai pētīšanai turpmāk; sarakstu ievieto darbu mapē.

Metodiku var sasaistīt ar diskusiju fokusgrupā, diskutējot, kāpēc tieši konkrētajās profesijās ir nepieciešams jau skolas laikā gūt sasniegumus atbilstošajos mācību priekšmetos.

Skolotājs var aicināt skolēnus (audzēkņus) veidot darba grupas atbilstoši interešu grupām un ieteikt darboties profesiju tālākā pētīšanā projektu nedēļā, karjeras dienās, „ēnošanā” u.c., vai arī veikt individuālu pētniecības darbu zinātniskās pētniecības darba izstrādē.

Piezīmes

Metodiku vēlams izmantot septembrī – mācību gada sākumā.

Pirms plakātu izvietošanas mācību kabinetos var veidot plakātu izstādi skolas telpās. Skolēni (audzēkņi) izveidotās domu kartes var izmantot turpmākajās nodarbībās, grupās vai individuāli izvērtējot profesiju grupu vai atsevišķu profesiju priekšrocības un trūkumus.

Skolēni (audzēkņi) plakātus, kas viņus ieinteresējuši, nofotografē un ievieto darbu mapēs.

Metodika izmantojama interešu izglītībā, skaidrojot skolēniem (audzēkņiem) nodarbībās attīstāmo prasmju saistību ar karjeras iespējām noteiktās profesijās.

Sākumskolā, pārrunājot ar skolēniem, kur dzīvē noder skolas mācību priekšmetos apgūtais, var veidot plakātus, piemēram: „Kur man dzīvē noder matemātikā apgūtais” u.c.

Profesionālajā izglītībā audzēkņi var veidot plakātus par konkrētu nozaru speciālistiem, piemēram, vidū pavārs un apkārt atbilstošu mācību priekšmetu nosaukumi.

Domu karšu plakātus var veidot speciālajā izglītībā - ja skolēniem ir grūtības rakstīt, profesiju

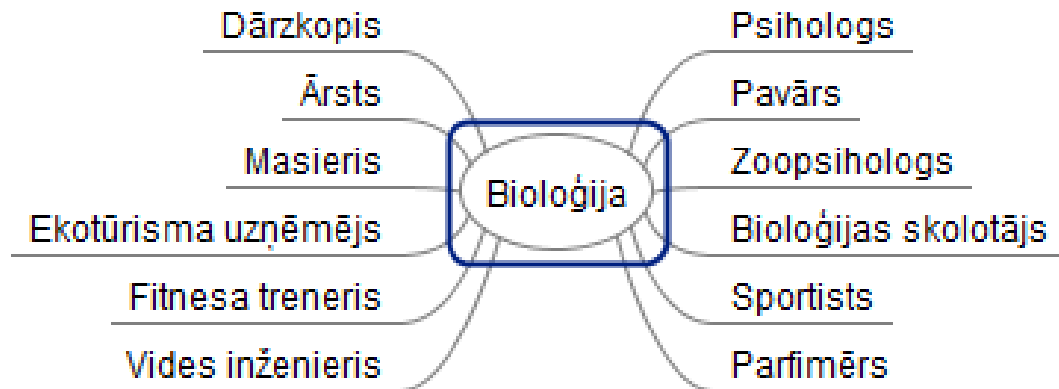
nosaukumu vietā var lietot atbilstošus attēlus, piktogrammas, darbarīku attēlus u.tml.

Bibliogrāfija

1. Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? (2008). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/722/kurs_maaciibu_priekshmets_man_patiik_vislabaak_2008.pdf
2. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml>
3. Obligāti piemērojamo profesiju standartu un profesionālās kvalifikācijas prasību (ja profesijai nav nepieciešams izstrādāt profesijas standartu) saraksts. (2019). Pieejams: https://visc.gov.lv/profizglitiba/stand_saraksts_mk_not_626.shtml
4. Profesijas alfabētiskā secībā. (2017). Pieejams: <http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?cid=10&mid=118&mode=proflist&type=1>
5. Profesijas. (2019). Pieejams: <https://www.prakse.lv/profession/list>
6. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
7. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
8. Profesiju definīciju katalogs. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: <http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf>
9. Profesiju saraksts. (2019). Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=
10. Profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības. (2019). Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/standarti.shtml>
11. Veido savu karjeru pats! Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: <http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/51f9ff8ca00116.19265717.pdf>

Domu kartes paraugs

Profesijas, kurās nepieciešamas bioloģijas mācību priekšmetā iegūtās zināšanas un prasmes

Profesiju aprakstu katalogs, 2012; Profesiju definīciju katalogs, 2007; Profesiju saraksts, 2019; Nozaru kvalifikāciju struktūras, 2019

Medicīnas/ārstniecības nozare

1. Ārsts (pediatrs, ģimenes ārsts, reanimatologs, sporta ārsts, podologs, neirologs, radiologs, anesteziologs, ķirurgs, psihiatrs un citi dažādu specialitāšu ārsti)
2. Zobārsts, zobu higiēnists, zobu tehniķis
3. Homeopāts
4. Ergoterapeits
5. Fizioterapeits
6. Rehabilitācijas ārsts
7. Optometrists
8. Masieris
9. Medicīnas māsa
10. Medicīnas laborants
11. Toksikologs
12. Uztura speciālists
13. Vecmāte
14. Veterinārārsts

Pedagoģijas nozare

15. Bioloģijas/ķīmijas/fizikas/sociālo zinību, psiholoģijas/mākslas skolotājs
16. Sociālais pedagogs
17. Izglītības psihologs
18. Pasniedzējs
19. Sporta treneris

Sabiedrības veselības nozare

20. Atkarību profilakses speciālists
21. Klīniskais psihologs
22. Mākslas terapeits
23. Sabiedrības veselības speciālists
24. Glābējs

Zinātne/pētniecība

25. Bionīķis
26. Botāniķis
27. Bioķīmiķis
28. Biofiziķis
29. Mikrobiologs
30. Biomedicīnas laborants
31. Ģeologs

Tehnoloģiju nozare

32. Biotehnologs
33. Medicīnas fizikālo tehnoloģiju inženieris
34. Lauksaimniecības tehnoloģiju inženieris
35. Kokapstrādes inženieris
36. Pārtikas tehnoloģiju speciālists
37. Meža tehnologs
38. Mežsaimniecības inženieris

39. Meliorācijas inženieris

40. Stādaudzēšanas tehniķis

Lauksaimniecības/dabas/tūrisma nozare

41. Agronoms
42. Zootehnikas speciālists
43. Lopkopis
44. Zivkopis
45. Biškopis
46. Kinologs
47. Dabas aizsardzības speciālists
48. Dārzkopis
49. Ekologs
50. Ekotūrisma speciālists
51. Ekotūrisma pārvaldnieks
52. Lauku tūrisma speciālists
53. Mežsaimnieks
54. Meža taksators
55. Mežsargs
56. Ainavu arhitekts
57. Vides inženieris
58. Vides tehnologs
59. Ūdenssaimniecības speciālists
60. Atkritumu saimniecības speciālists
61. Robežsardzes inspektors

Pārtikas nozare

62. Pārtikas produktu kvalitātes speciālists
63. Pārtikas ražošanas operators
64. Pārtikas tehnologs
65. Siera meistars
66. Maiznieks
67. Pavārs
68. Konditors
69. Bārmenis
70. Ēdināšanas organizators

Skaistumkopšanas nozare

71. Parfīmērs
72. Kosmetologs
73. Vizāžists
74. Frizieris
75. Fitnesa speciālists
76. Plastiskais ķirurgs

Amatniecība

77. Galdnieks
78. Florists

Citi

79. Sportists
80. Mākslinieks

► 35. metodika “Es un mani klases (grupas) biedri”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Es – neatkārtojama personība
Teorija	
<i>Personība</i> ir jebkurš cilvēks, kas spēj apzināti vadīt savu darbību un kontrolēt savu rīcību, psiholoģijā uzskata, ka personība ir cilvēka īpašību neatkārtojams, unikāls kopums, vienots veselums, kas vada psihiskos procesus un nosaka cilvēka izturēšanos un rīcību. Personība ietekmē cilvēka rīcību, savukārt cilvēks var ietekmēt un mainīt savu personību (Reņģe, 2000). Karjeras vadības pamatā esošā pašorganizētība ietver savu spēju un interešu pašizziņu, pašvērtēšanu, sociālās prasmes un plānošanu (Karjeras vadības prasmes., 2017), tātad arī savas personības pašizpēti.	
Mērķauditorija	10. klašu skolēni (adaptējot vecumposmam, metodiku var izmantot progimnāzijas 7. klasē), 1.kursa audzēkņi
Mērķis	Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) apzināties sevi kā unikālu personību sabiedrības kontekstā un veicināt skolēnu (audzēkņu) personības pašizpēti.
Uzdevumi	
• Veicināt skolēnu (audzēkņu) pašizziņu. • Veicināt personīgo izaugsmi un individuālo resursu izvērtēšanu. • Organizēt skolēnu (audzēkņu) pašvērtējumu. • Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) formulēt viedokli par savu personību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, 2 praktiskie darbi, diskusija
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapas katram skolēnam (audzēknim).
Nepieciešamie resursi	Telpa, kurā var brīvi pārvietoties; darba lapas; rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Kas es esmu?” (Pielikums Nr.1); darba lapa “Mans un tavs Es” (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) īsumā pastāstīt par sevi un izteikt savas domas par jautājumiem (Karjeras izglītība ..., 2006, 32): • Vai katrs cilvēks ir personība? • No kura brīža par cilvēku var sākt runāt kā par personību? • Nosauc kādu notikumu vai atgadījumu agrā bērnībā, kurā tu atceries tieši sevi? • Ko tu uzskati par saviem nozīmīgākajiem dzīves sasniegumiem līdz 5 gadu vecumam? • Kā bērnības pieredze ir iespaidojusi tavus nākotnes mērķus? 2. Skolēniem (audzēkņiem) izdala darba lapas Nr.1 “Kas es esmu”. Skolēni (audzēkņi) individuāli aizpilda darba lapu. 3. Pēc darba lapas aizpildīšanas skolotājs ierosina īsu diskusiju par to, kurus teikumus bija vieglāk papildināt, kurus grūtāk. Aizpildītās darba lapas skolēni (audzēkņi) pievieno darbu mapei. 4. Audzēkņiem tiek izdalītas lapas “Mans un tavs Es” un pārvietojoties pa telpu, skolēniem (audzēkņiem) katram jāaizpilda šī lapa, komunicējot ar citiem kursa biedriem. Pie katra apgalvojuma skolēnam (audzēknim) jāatrod klases (grupas) biedrs, kurš piekrīt, ka viņa	

vārdu ieraksta lodziņā pie attiecīgā apgalvojuma. Atkarībā no skolēnu (audzēkņu) skaita iepriekš jāvienojas, vai ieraksti drīkst atkārtoties, un, ja drīkst – cik reizes.   5. Pēc tam, kad visi skolēni (audzēkņi) veikuši visus ierakstus, skolotājs aicina visus nostāties ciešā aplī, un paspert vienu soli atpakaļ. Tad viņš pa vienam nolasa visus apgalvojumus (Pielikums Nr.2). Pēc pirmā apgalvojuma nolasīšanas, soli uz priekšu pasper visi skolēni (audzēkņi), kuri piekrituši apgalvojumam “Es esmu atbildīgs”. Grupa aplaudē viņiem, tad skolēni (audzēkņi) atgriežas aplī un skolotājs nolasa nākamo apgalvojumu u.t.t.
Refleksija   Skolotājs ar skolēniem (audzēkņiem) pārrunā: • Ko jaunu šodien esi uzzinājis par sevi?• Ko uzzināji par saviem jaunajiem klases (grupas) biedriem?• Kā bija sadarboties ar jaunajiem klases (grupas) biedriem?• Cik atklāti (%) atbildēji uz jautājumiem?
Piezīmes   Metodiku vēlams izmantot mācību gada sākumā. Metodika izmantojama arī vispārējā izglītībā 10.-12. klasēs, veicinot sevis izzināšanu.
Bibliogrāfija   1. Reņģe V. (2000). Psiholoģija. Personības psiholoģija. Rīga: Zvaigzne ABC.2. Karjeras vadības prasmes mācību priekšmetu standartu saturā. (2017). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra.

Kas es esmu ?

Adaptēts no Karjeras izglītība ..., 2006, 35

Es esmu _____

Man ir _____ gadi

Mana dzimtā pilsēta/ novads ir _____

Man patīk [darīt] _____

Mani tuvākie cilvēki ir _____

Es gribu kļūt par _____ tāpēc, ka _____

Šī profesija man patīk, jo _____

Es jau protu _____

Man padodas [mācību priekšmeti] _____

Man sagādā grūtības [mācību priekšmeti] _____

Visvairāk esmu mācījies no [cilvēka vai notikuma] _____

Mans lielākais sasniegums _____

To sasniegt man palīdzēja _____

Man svarīgākā rakstura īpašība _____

Manas vērtības _____

Manas intereses _____

Ja būtu iespējams piepildīt vienu vēlēšanos, es vēlētos _____

Mans un tavs Es

Adaptēts no *Karjeras izglītība ...*, 2006, 22

Uzdevums: Atrodi klasē (grupā) cilvēku, kurš piekrīt apgalvojumam un ieraksti viņa vārdu attiecīgajā laukumā

Es esmu atbildīgs	Es esmu komandas cilvēks	Es esmu lepns par savu ģimeni
Es izsaku savas idejas	Es nodarbojos ar sportu	Es protu filmēt un izveidot video
Es protu izmantot savas prasmes un spējas	Es protu izveidot WEB lapu	Es protu spēlēt mūzikas instrumentu
Es protu strādāt ar Photoshop	Es gribētu uzrakstīt grāmatu	Man patīk audzēt puķes
Man patīk ceļot	Man patīk darīt lietas patstāvīgi	Man patīk dziedāt
Man patīk iesākt pabeigt līdz galam	Man patīk izaicinājumi	Man patīk lasīt
Man patīk pamācīt, dot padomus	Man patīk nodarboties ar sportu	Man patīk palīdzēt citiem
Man patīk strādāt fizisku darbu	Man patīk uzstāties publikas priekšā	Man patīk vadīt pasākumus
Man patīk vākt informāciju	Man patīk zīmēt, gleznot	Es vēlos izveidot savu uzņēmumu
Es protu atrisināt domstarpības	Es protu iejusties lomās	Es protu rūpīgi salocīt apģērbu

➤ 36. metodika “Mirkļis profesijā”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Izzinot profesiju daudzveidību, katrs skolēns (audzēknis) katrā profesijā pamana kaut ko, kas sasaucas ar viņa pieredzi un izraisa noteiktas asociācijas. Atspoguļojot šīs asociācijas fotoattēlā, viņš izveido radošo darbu, kas izraisa noteiktas asociācijas skatītājos un palīdz viņiem ieraudzīt iepriekš nepamanītās attēlotā objekta, cilvēka vai procesa dimensijas. Karjeras izglītībā fotoattēls var būt mediators vai starpnieks, domu un pārdomu rosināšanai par profesiju daudzveidību un karjeras iespējām (Starptautiskā karjeras atbalsta..., 2012, 25).	
Mērķauditorija	4.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi, 5.-9. klases skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Iepazīt dažādu profesiju pārstāvju darbu viņu darba vietās
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmī saskatīt dažādu profesiju būtiskās pazīmes. • Attīstīt skolēnu (audzēkņu) spēju salīdzināt profesijas profilus un darba vietās novēroto.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām • Prasme izvērtēt karjeras iespējas	
Darba forma un metodes	Individuāls radošais darbs, stāstījums, diskusija
Norises ilgums	Līdz 1 mēnesim
Sagatavošanās	Konkursa organizators izveido un ievieto izglītības iestādes mājas lapā konkursa nolikumu un pieteikuma veidlapu, iepazīstina ar konkursa noteikumiem skolēnus (audzēkņus), uzaicina žūriju, sagatavo informāciju par balsošanas kārtību.
Nepieciešamie resursi	Dators ar interneta pieslēgumu, projektors; fotoaparāti, mobilie tālruņi, planšetdatori u.c., balvu fonds konkursa uzvarētājiem un dalībniekiem.
Darba un izdales materiāli	Konkursa nolikums, pieteikuma veidlapa
Darba gaita	
1. Skolēnus (audzēkņus) informē par konkursa noteikumiem. Piedaloties foto konkursā, fotogrāfijas iesniedzējs piekrīt šādiem noteikumiem: • apstiprina, ka autortiesības uz fotogrāfijām pieder tikai viņam; • piekrīt, ka fotogrāfijas var tikt izmantotas <i>Karjeras nedēļas</i> izstādē vai cita veida pasākumos; • piekrīt noteiktajā laikā augšupielādēt 1 – 6 melnbaltas vai krāsainas fotogrāfijas (JPG formātā sākot no 2000 x 2000 px) tīmekļa vietnē (piem., padlet.com) izveidotā konkursa profilā; • apliecina, ka augšupielādēšanas saiti izmantos tikai paša izveidotu fotogrāfiju augšupielādei; • piekrīt piedalīties konkursā noslēguma pasākumā. 2. Konkursa organizators nosūta augšupielādes saiti un konkursa kodu katram skolēnam (audzēknim), kurš pieteicies dalībai konkursā, un atgādina konkursa noslēguma laiku. 3. Skolēni (audzēkņi) augšupielādē attēlus, izmantojot saņemto saiti. Skolēni (audzēkņi) augšupielādē attēlus anonīmi, izmantojot saņemto kodu (piem., 6 zīmju kombināciju, kas nav saistīta ar skolēna (audzēkņa) personas datiem, t.sk., vārdu, uzvārdu u.c.).	

4. Konkursa organizators noteiktajā laikā slēdz pieeju vietnei un informē visus skolēnus (audzēkņus) un skolotājus par iespēju noteiktā laika posmā aplūkot attēlus un balsot par tiem e-vidē.5. Pēc balsošanas un rezultātu apkopošanas izglītības iestādē organizē konkursa noslēguma pasākumu, kurā skolēni (audzēkņi) pastāsta par savām fotogrāfijām, par to, kā tika meklēts fotogrāfijas varonis, kā notika pirmā saruna, kādas atziņas un izjūtas radušās, fotografējot un sarunājoties ar attēlos redzamo cilvēku.6. Pasākuma laikā konkursa organizators veicina diskusiju par attēlos redzamo profesiju apguves un nodarbinātības iespējām.
Refleksija
Fotogrāfijas kopā ar īsu aprakstu par konkursu skolēni (audzēkņi) pievieno darbu mapei.
Piezīmes
Ja fotogrāfijās redzami speciālisti piekrīt, no iesūtītajām fotogrāfijām var veidot gada kalendāru, kuru kā dāvanu var pasniegt dažādos karjeras attīstības atbalsta pasākumos un konkursos; kā skolas dāvanu dažādiem profesiju pārstāvjiem par piedalīšanos pasākumos.   Konkursu var saskaņot ar Ēnu dienu, fotografējot speciālistus Ēnu dienā.   Ja iespējams, sākumskolas skolēni var doties pie saviem vecākiem vai radniekiem uz viņu darba vietu un fotografēt šīs profesijas pārstāvjus.   Konkursa noslēguma pasākumā ieteicams uzaicināt fotoattēlos redzamos profesionāļus.
Bibliogrāfija
1. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

▶ 37. metodika “Mana diena, nedēļa, mēnesis”

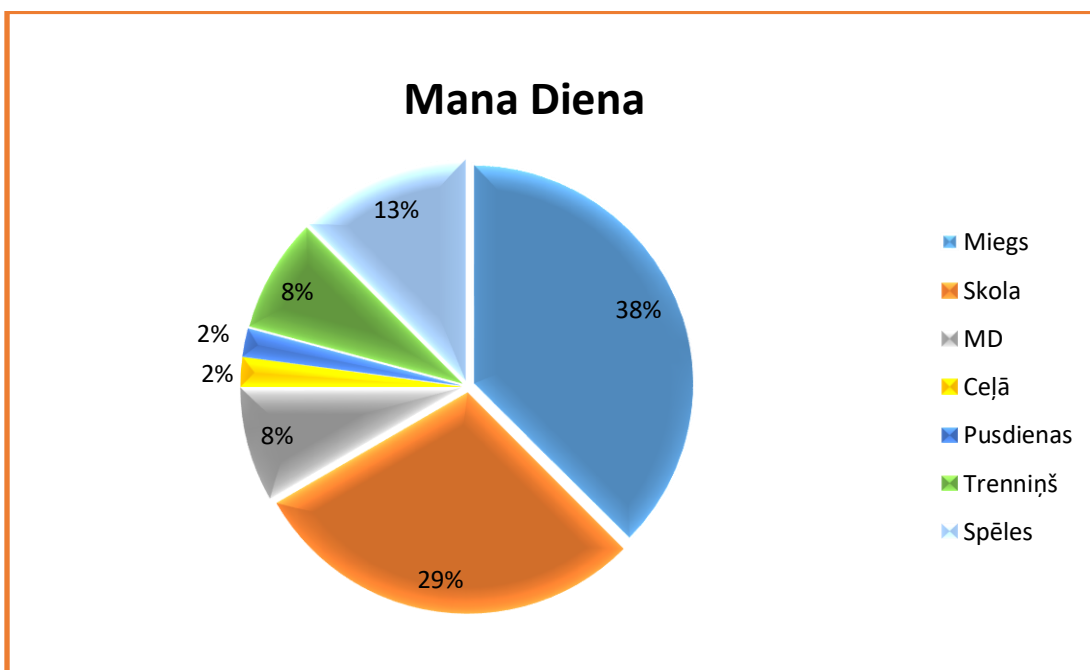
Joma	Pašizziņa, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Dienas režīms
Teorija	
Lai skolēni (audzēkņi) spētu mērķtiecīgi vadīt karjeras attīstību, nepieciešams detalizēts esošā dienas laika sadalījuma izvērtējums. Izmantojot grafiskos organizatorus, skolēni (audzēkņi) spēj labāk saskatīt sava laika sadalījuma proporcijas un izvērtēt, cik harmoniskas un sabalansētas tās ir (Lemešonoka, 2017).	
Mērķauditorija	5.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi, 7.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi veidot laika organizēšanas modeļus.
Uzdevumi	
• Attīstīt skolēnu (audzēkņu) laika sadalījuma izvērtēšanas prasmi. • Attīstīt skolēnu (audzēkņu) laika plānošanas prasmi. • Sekmēt skolēnu (audzēkņu) spēju pielietot pašizziņā vizualizēšanas paņēmienus. • Sekmēt skolēnu (audzēkņu) radošo pieeju karjeras uzdevumu risināšanā.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu.	
Darba forma un metodes	Individuāls praktiskais darbs - vizualizēšana (grafiskā organizatora – sektoru diagrammas veidošana), demonstrēšana, stāstījums.
Norises ilgums	Individuāls darbs mājās, stāstījums un demonstrēšana klasē 3 min katram skolēnam (audzēknim).
Sagatavošanās, nepieciešamie resursi	Dienas plānojuma grafikas matrica – papīra vai datordizaina formātā (kolāžas, aplikācijas, zīmējums vai datorgrafikā veidots grafiskais organizators – sektoru diagramma). Dažādu grafisko organizatoru darba lapas iespējams lejuplādēt tīmekļa vietnē <i>Easy Teacher Worksheets</i> (Categories of Graphic Organizers, 2019). Noformēšanas līdzekļi, darba lapas. Dienas laika uzskaitē.
Darba un izdales materiāli	Grafiskā organizatora paraugs (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Klases (grupas) vai sociālo zinību stundā skolēni izveido grafisko organizatoru – sektoru diagrammu uz lapas vai datora vidē. Aplis ir skolēna (audzēkņa) dzīves viena diena. Skolēna (audzēkņa) uzdevums ir: sadalīt apli sektoros atbilstoši tam, ko skolēns (audzēknis) dara dienas laikā, piemēram: mācības skolā, nodarbības interešu izglītības pulciņos, mācību uzdevumu mājās izpilde, pienākumi mājās, laika pavadīšana ar draugiem, hobijiem veltītais laiks, darbošanās datora un virtuālajā vidē u.tml. Apļa sektoru lielums atbilst laika periodam – to var izteikt stundās, var pārvērst %. Sektorus var izkrāsot dažādās krāsās, sektorus var veidot kā zīmējumus, kolāžas, aplikācijas, izmantot datorgrafiku, fotogrāfijas u.c. (Pielikums Nr.1). 2. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) izpētīt izveidoto dienas laika sadalījumu, noteikt, cik daudz laika tiek veltīts katrai nodarbei un izvērtēt, vai laika sadalījums ir samērīgs un lietderīgs. 3. Grafiskā organizatora analīzi var veikt individuāli vai diskutējot pāros, grupā, apspriežot ar skolotāju, konsultantu vai vecākiem (Karjeras izglītība 8. klasē, 2007, 55-57).	

4. Ja skolēns (audzēknis) secina, ka diena jāsaplāno mērķtiecīgāk un jēgpilnāk, tad skolotājs piedāvā izveidot jaunu dienas laika grafisko organizatoru.   5. Skolēni (audzēkņi) prezentē savu veikumu un apspriež to ar klases (grupas) biedriem un skolotājiem.
Refleksija
Dienas laika sadalījuma grafiskos organizatorus var nofotografēt un ievietot darbu mapēs. Laiku pa laikam skolēni (audzēkņi) var pārskatīt savu laika sadalījumu un atbilstoši izmaiņām skolas un personīgajā dzīvē pārveidot sektoru diagrammu.
Piezīmes
Pamatskolas posmā metodiku ieteicams īstenot sadarbībā ar sociālo zinību skolotājiem.   Metodika izmantojama arī mākslas priekšmetu stundās – izmantojot vizualizēšanas paņēmienus, datorikas stundās un datorikas pulciņā izmantojot datorvides iespējas.   Grafiskā organizatora detalizācijas pakāpi un analīzes dziļumu ieteicams izvēlēties atbilstoši skolēnu (audzēkņu) spējai veikt uzdevumu, piem., 10.-12. klašu skolēni spēj detalizētāk attēlot, rūpīgāk izvērtēt un izvērstāk pamatot laika izmantošanu nekā pamatskolas skolēni.   Metodiku ieteicams īstenot regulāri, salīdzinot izveidoto grafisko organizatoru un iepriekšējos laika sadalījumus. Ja metodikas īstenošanas laikā skolotājs secina, ka skolēni (audzēkņi) vēlas īstenot nozīmīgas izmaiņas savā laika sadalījumā, ieteicams pēc 2 mēnešiem atkārtoti īstenot metodiku, lai izvērtētu izmaiņu sekmīgumu.   10.- 12. klašu skolēniem un audzēkņiem ieteicams veidot nedēļas vai mēneša laika sadalījuma grafisko organizatoru, izvērtējot šajos laika posmos lietderīgi un nelietderīgi izmantotā laika sadalījumu.   Skolēni (audzēkņi) var veidot atšķirīgus laika sadalījumu grafiskos modeļus darbdienām un nedēļas nogalei, kā arī izveidot un salīdzināt reālos un ideālos laika sadalījumus, kā arī izveidot paredzamo laika sadalījumu nākotnē (piem., pēc 5 gadiem). (Starptautiskā karjeras atbalsta..., 2012, 18-19, 117)   Skolotāji vecāku sanāksmē var anonīmi iepazīstināt vecākus ar grafisko organizatoru izveides rezultātiem, apspriest rezultātus un sniegt ieteikumus skolēnu (audzēkņu) laika plānošanas prasmju pilnveidei.
Bibliogrāfija
1. Categories of Graphic Organizers. (2019). Easy Teacher Worksheets. Pieejams: https://www.easyteacherworksheets.com/graphorg.html2. Karjeras izglītība 8. klasē. (2007). Rīga: V/A Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgl_8_klasee.pdf3. Lemešonoka, I. (2017). Skolēna karjeras vadības prasmju veidošanās vispārīgākajās skolās pedagoģiskajā procesā. Promocijas darbs. Rīga: Latvijas Universitāte.4. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Grafisko organizatoru paraugi

Grafiku paraugus veidoja I.Lemešonoka

▶ 38. metodika “Stāstījums par profesiju”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Stāsti un stāstīšana ir karjeras atbalsta, t.sk. karjeras izglītības neatņemama sastāvdaļa, jo <i>ar stāstu palīdzību cilvēki sakārto dzīvi, konstruē identitāti un izprot problēmas</i>. Vairākkārtīgi pārradot, papildinot un izmainot stāstu, stāstītājs labāk izprot karjeras izvēles iespējas un to, kas jādara, lai sasniegtu karjeras attīstības mērķus (Savicks, 2017, 8). Nozīmīgs atbalsts stāsta konstruēšanā var būt vizuālais palīg līdzeklis – zīmējums, kas <i>palīdz konkretizēt idejas un sadarbīgi risināt problēmu</i> (Amundsons, 2016, 156).	
Mērķauditorija	1.-9. klašu skolēni, 4.-9. klašu skolēni ar viegliem un 7.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Paplašināt skolēnu izpratni par profesijām un karjeras iespējām.
Uzdevumi	
• Sekmēt prasmi apzināties nepieciešamās kompetences noteiktai profesijai.• Attīstīt prasmi mācīties no pašpieredzes un citu pieredzes.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums un klipu demonstrēšana, radošs darbs (vizualizēšana zīmējumā) grupās, stāstījums, publiskā runa, grupu darbs, praktisks uzdevums .
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotāja sagatavots īss stāstījums par 3 – 4 profesijām un 3-4 min klips par katru profesiju no interneta resursiem, piem., (Careers with Videos, 2019; Video Library, 2019).
Nepieciešamie resursi	Projektors, dators, telpa ar krēsliem, piezīmju papīrs, rakstāmpiederumi. Baltas A3 formāta papīra lapas (atbilstoši grupu skaitam), krāsu zīmuļi, flomāsteri, krītiņi.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotājs par katru profesiju īsi pastāsta un demonstrē klipus.2. Skolēni grupā vienojas, par kuru profesiju veidos zīmējumu un stāstījumu un kurš pirmais sāks veidot zīmējumu.3. Skolēni grupā veido kopīgu zīmējumu par izvēlēto profesiju, padodot lapu viens otram, t.i., pirmais skolēns iezīmē nelielu zīmējuma detaļu, katrs nākamais skolēns grupā to papildina.4. Skolotājs uzmanīgi vēro katrā grupā notiekošo, palīdz atrisināt iespējamus konfliktus un nesaskaņas, un, ja nepieciešams, aicina pārtraukt darbu un sākt gatavot stāstījumu par to, kas attēlots kopējā zīmējumā.5. Katra grupa demonstrē savu zīmējumu, paskaidrojot, kā katrs zīmējuma elements attēlo izvēlēto profesiju.6. Skolotājs uzdod jautājumus un aicina citu grupu skolēnus uzdot jautājumus par zīmējumos attēlotā saistību ar konkrēto profesiju.7. Skolotājs papildina vai precizē piedāvāto skolēnu apkopoto informāciju.8. Skolotājs aicina skolēnus nosaukt prasmes, kas nepieciešamas katrā profesijā. Nosauktās prasmes skolotājs apkopo, pierakstot uz tāfeles.	

Refleksija
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Kuras profesijas klips Tev patika vislabāk? Kāpēc?• Kuru no profesijām Tu izvēlētos? Kāpēc?• Kuru no profesijām Tu neizvēlētos? Kāpēc?
Piezīmes
Zīmēšanas vietā var veidot vārdiskus profesiju aprakstus.
Bibliogrāfija
1. Amundsons N. (2016). Aktīvā iesaistīšanās: esība un darbība karjeras konsultēšanā. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/Amundsen_Aktiva_iesaistisanas.pdf2. Careers with Videos. (2019). My Next Move. Pieejams: https://www.mynextmove.org/find/videos3. Savicks M. (2017). Dzīves plānošanas rokasgrāmata. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/library/files/original/M.Savicks_Dzives_planosanas_rokasgramata.pdf4. Video Library. (2019). The Pennsylvania CareerZone. Pieejams: https://www.pacareerzone.org/videos

▶ 39. metodika “Veiksmnieka CV”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Gatavība darba tirgum/ Savu resursu apkopojums
Teorija	
Darba meklēšanas svarīgākais posms ir darba intervija, taču, lai kandidāts tiktu uzaicināts uz darba interviju, nepieciešams sagatavot pieteikuma dokumentus, t.sk. Curriculum Vitae (CV, <i>lat.</i> – dzīvesgājums). CV ir personisks dokuments, kas raksturo pretendenta piemērotību konkrētajai darba vietai. Eiropas darba tirgū visbiežāk tiek izmantots Europass CV, tomēr katrs var izveidot savu – unikālo CV, kurā ievērotas visas mūsdienu lietišķo rakstu prasības.	
Mērķauditorija	10. – 12. klašu skolēni, 1. – 4. kursu audzēkņi
Mērķis	Informēt un izglītēt audzēkņus par mūsdienīga CV izveides principiem.
Uzdevumi	
• Apzināties un saprast kvalitatīva CV nepieciešamību turpmākajā karjerā.• Iepazīties ar CV izveides pamatprincipiem.• Analizēt kļūdainus CV.• Grupu darbā veikt uzlabojumus minētajiem CV.• Izmantojot apgūtās zināšanas, patstāvīgi sagatavot savu CV.	
Prasmes	
• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs grupās, slaidrāde, stāstījums un demonstrēšana tiešsaistē, individuāls praktiskais darbs (ja nodarbība notiek datorklasē), pārrunas.
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo slaidrādi par CV (Pielikums Nr.1).
Nepieciešamie resursi	Baltas A1-2 izmēra lapas (2 lapas katrai grupai), flomāsteri, pildspalvas, līmmasa, dators ar interneta pieslēgumu, projektor.
Darba un izdales materiāli	5 – 6 izdrukāti kļūdaini CV (Pielikums Nr.3), pareizi noformētu CV paraugi (Curriculum Vitae. Piemērs, 2017; Curriculum Vitae. Piemēri un padomi, 2019), ieteikumi CV veidošanai (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Skolotājs noskaidro, kuriem skolēniem (audzēkņiem) jau ir izveidots CV un pirms cik ilga laika tas izveidots.2. Skolotājs sadala klasi (grupu) grupās (4-5 dalībnieki grupā). Katra grupa saņem 2 A0 lapas, flomāsterus, 1 kļūdainu CV un 1 pareizi noformētu CV paraugu.3. Skolotājs demonstrē slaidrādi par CV izveides principiem (Pielikums Nr.1).4. Pie katra slaida skolotājs īsi informē par noteikumiem CV izveidē (slaidrāde kopā ar komentāriem 5 – 7 min.).5. Grupas strādā pie kļūdainā CV uzlabošanas. Kāds grupas dalībnieks var uzņemties rakstītāja funkcijas, bet visi kopā piedāvā idejas labākam CV noformējumam. Nodarbība var notikt datorikas klasē un skolēni (audzēkņi) kļūdaino CV uzlabojumus var veikt MS Word formātā. Ja tādu iespēju nav, tad CV uzlabojumus veic ar flomāsteriem A1-2 lapās.6. Izlabotos CV (A1-2 lapas) piesprauž ar līmmasu pie klases sienām, durvīm, u.c., lai dalībnieki var uzskatāmi novērtēt rezultātu.7. Skolotājs informē par Europass CV tiešsaistes redaktora iespējām un demonstrē atsevišķu sadaļu aizpildīšanu tiešsaistē. Ja nodarbība notiek datorklasē, skolēni (audzēkņi) nodarbības laikā var sākt veidot savus Europass CV.8. Noslēgumā skolotājs organizē pārrunas un aicina skolēnus (audzēkņus) izteikties par nodarbību un uzdot interesējošos jautājumus par CV izveidi.	
Refleksija	

Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) mājās veikt uzlabojumus viņu pašu Curriculum Vitae, ievērojot nodarbībā gūtās zināšanas.

Piezīmes

Pēc mēneša ieteicams atkārtot līdzīgu nodarbību, aicinot skolēnus (audzēkņus) paņemt līdzi savu CV izdrukas, kurās aizkrāsoti personas dati (Pielikums Nr.4.). Skolēni (audzēkņi) iesniedz CV skolotājam, pēc tam katrs izlozē vienu (ne savu) CV un sagatavo tā uzlabojumus, strādājot tajā pašā lapā. Pēc nodarbības katrs saņem atpakaļ savu CV ar uzlabojumiem. Darbu var veikt arī pāros vai grupās.

Atjauninātos un uzlabotos CV skolēni (audzēkņi) ievieto digitālajā darbu mapē.

Ja nepieciešams, izmantojot nodarbības aprakstu un bibliogrāfijā minētos tiešsaistē pieejamos resursus, skolotājs var sagatavot un vadīt nodarbību “Veiksmnieka motivācijas vēstule”.

Bibliogrāfija

1. Curriculum Vitae. Komentāri aizpildīšanai. (2017).
Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/_596c8ad1b923e3.73794458.pdf
2. Curriculum Vitae. Piemēri un padomi. (2019).
Pieejams: <http://www.europass.lv/curriculum-vitae/piemeri-un-padomi>
3. Curriculum Vitae. Piemērs. (2017).
Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/_596c8ae0b49768.03647094.pdf
4. CV. (2017). Pieejams: <http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?cid=311&mid=48>
5. Europass CV Tiešsaistes redaktors. (2019).
Pieejams: <https://europass.cedefop.europa.eu/editors/lv/cv/compose>
6. Europass Motivācijas vēstule. Tiešsaistes redaktors. (2019).
Pieejams: <https://europass.cedefop.europa.eu/editors/lv/cl/compose>
7. Motivācijas vēstule. (2019).
Pieejams: <http://www.europass.lv/curriculum-vitae/motivācijas-vestule>

Prezentācijas paraugs par CV saturu

1.slaidis

Pirms rakstīt CV...

Sludinājums pasaka priekšā, ko darba devējs sagaida.

Uzdevums: *darbs ar darba sludinājumiem*

KĀ PRODUKTĪVĀK SAGATAVOTIES? – Jūsu idejas

2.slaidis

Ko derētu atcerēties

! Darba devējs vienam CV velta apmēram 1 – 1,5 minūtes.

! CV tiek pielāgots katrai vakancei, lai nepastāv viens *universālais variants*.

! Iegūtā izglītība un darba pieredze uzskaitāmas hronoloģiski apgrieztā secībā.

! Vēlams CV pirms nosūtīšanas iedot izlasīt vecākiem vai draugiem.

3.slaidis

Tipiskākās kļūdas:

Nepiemērota e-pasta adrese, piemēram, panducis18@inbox.lv; abiabiabi@apollo.lv;
amurgalva@inbox.lv;

Pareizrakstības kļūdas;

Prasmju nepieminēšana;

Pārāk garš CV (vairāk par 2 lappusēm);

Slikts, nepārskatāms lappuses izkārtojums;

Nepareiza papīra izvēle, piemēram, dekoratīvs papīrs;

Saburzīta lapa, ar traipiem.

Piezīme

Slaidrādes saturā var iekļaut arī izdales materiāla "Ieteikumi labam CV" saturu (Pielikums Nr.2).

Izdales materiāla paraugs

Ieteikumi labam CV

1. Koncentrējies uz būtisko!

- a. CV ir jābūt īsam: viena vai divas lappuses.
- b. Ja tava darba pieredze ir neliela, vispirms apraksti iegūto izglītību, īpaši uzsverot prakses vietas.
- c. Ja amatā, uz kuru piesakies, ir būtiskas svešvalodu zināšanas, nosaki valodu līmeņus ar virtuālo rīku "Eiropas Valodu prasmes līmeņi – Pašnovērtējuma tabula" (pieejams <http://europass.cedefop.europa.eu/lv/resources/european-language-levels-cefr>), un CV sadaļā "Prasmes" ar virsrakstu "Valodu prasmes" ievieto atbilstošos valodu prasmju līmeņu aprakstus un kodus.
- d. Ja amatā, uz kuru pretendē, ir būtiskas digitālās prasmes, veic pašnovērtējumu ar virtuālo rīku "Digitālā prasme" (pieejams <http://europass.cedefop.europa.eu/lv/resources/digital-competences>) un iegūtos datus tabulas veidā ar virsrakstu "Digitālās prasmes" ievieto CV sadaļā "Prasmes".

2. Raksti skaidri un koncentrēti!

- a. Koncentrējies uz būtiskiem aspektiem savā izglītībā un darba pieredzē.
- b. Atspoguļo savu būtiskāko sasniegumu darba pieredzē.

3. Pielāgo CV amatam, uz kuru pretendē!

- a. Izglītību un darba pieredzi, kura nav atbilstoša konkrētajam gadījumam, CV neiekļauj.
- b. Uzsver savas priekšrocības atbilstoši potenciālā darba devēja prasībām.

4. Pievērs uzmanību CV noformējumam!

- a. Apraksti savas prasmes skaidri un loģiski, lai izceltu savas priekšrocības.
- b. Pievērs uzmanību pareizrakstībai un interpunkcijai.
- c. Drukā CV uz balta papīra.
- d. Saglabā vienotu burtveidolu (fontu) un lapas izkārtojumu.

5. Pārbaudi savu CV pēc uzrakstīšanas!

- a. Izlabo visas pareizrakstības kļūdas un parūpējies par to, lai informācija CV būtu skaidra un loģiska.
- b. Palūdz vēl kādam izlasīt CV, lai pārliecinātos, ka tā saturs ir skaidrs un saprotams.

Iegaumē!

1. Necenties uzlabot CV ar izdomājumiem – tie var atklāties intervijas laikā!
2. Pie sadaļas "Personas dati" sniedz **korektu** adresi, mobilā tālruņa numuru un – galvenais – **pārdomātu un neitrālu** (*vards.uzvards@gmail.com*) e-pasta adresi (nekādā gadījumā *amurgalva@inbox.lv*)!
3. **Nepievieno personas kodu!** Var uzrakstīt dzimšanas datumu.
4. Visbeidzot – neuzticies veciem, internetā klejojošiem CV paraugiem!

Kļūdainu CV paraugi

Curriculum Vitae

Personīgā informācija:

Vārds: Vārds

Uzvārds: Uzvārds

Adrese: Rīga: LV-10xx, XXXXXXXXX iela YYY-ZZZZ

Telefons: mob.12345678

E-pasts: ncncncncn@inbox.lv

Nacionālā piederība: latviete

Personas kods: 123456-78910.

Izglītība un kursi:

2018 – iestājos Latvijas lauksaimniecības universitātē
„Komercedarbība un uzņēmuma vadība” 1. kursā

2015 – ESF un NVA nacionālās programmas projekts
PKP specializācija- lietvedība

2005 – „B” kategorijas vadītāja apliecība

2004 – Firma „Nosaukums” mācību centrs, plaša profila meistars- friziere

Darba pieredze:

2018 - SIA „Nosaukums”- nekustāmo īpašumu firma , administratore.

2016 – 2017 - ABREVIATŪRA XXXXXXXXX un XXXXXXXXX nodaļa – lietvede

2015 - 2014 - SIA „Vvvvvvvvv” – pavārs

2014 -2013 - SIA „Llllllllllll”- datu operators

Prasmes:

Iemaņas darbā ar datoru- MS Word, Excell

Kases aparātu apliecības – Samsung 4615, Brio-2012;2020

Valodas:

Dzimtā- latviešu

Krievu- pārvaldu

Angļu- lasu, rakstu

Valasprieks:

Patīk ceļot, gatavot mājās.

2019. gada 2. februārī

Curriculum Vitae

Personas dati

Dzīvoju:

Tālrunis:

E-pasts:

Izglītība

No 2006.09.01. līdz 2010.06.22.

Liepājas Tūrisma un tekstila skolā (Saimniecības vadītāja profesijā).

1997. – 2006.g. Kapsēdes pamatskolā

Darba pieredze

2014-2016.g. Struktūrvienības vadītāja/grāmatvedis SIA “Zālītes A”

2013-2014.g. grāmatvedis SIA “Zālītes A”

2010.g. pavārs kafejnīca SIA “Pludmales attīstība”

2009.g. apkopēja ½ slodzi A/S “Liepājas papīrs”

2007.g. pārdevēja veikalā SIA “Pokers K”

2006.g. pārdevēja veikalā A/S “LPB TOP”

Papildu izglītība, kursi

Apgūti datoru kursi 2006./2007.g.

“Tekstilapstrādes pamati”

“Informācijas sabiedrības pamat prasmes”

“Izklājlapu pamati”

B kategorijas autovadītāja apliecība

Valodu prasmes

Latviešu valoda: dzimtā

Angļu, krievu valoda: vāji

Liepājā

03.03. 2016

Izvērtēšanai un uzlabošanai sagatavota CV paraugs

Curriculum Vitae

VĀRDS UZVĀRDS

LLLLLL iela 86 – 5,

05.06.1995.

Liepāja, LV - 3400

mob.: (+371) 2XXXXXXX,

e – pasts: jjjj.kkkkk@gmail.com

Izglītība:

- 09.2013. – 07.2015. Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola (LMMDV);
Metāla izstrādājumu dizains – Materiālu dizaina speciālists
- 09.2010. – 06.2013. Liepājas Valsts 1. ģimnāzija, matemātikas un IT virziena
programma; atestāts par vidējo izglītību

Darba pieredze:

- 03.2015. – 04.2015. Mācību prakse programmas „Erasmus+” ietvaros, Amatniecības
profesionālā koledža Seinajoki, Metāla izstrādājumu nodaļa
(Somija)
- 07.2014. – 08.2014. Mācību prakse metālapstrādes rūpnīcā “RK Metāls”; prakses
vadītājs – meistars Valdis Liepa

Prasmes:

Valodu zināšanas:

Latviešu valoda	dzimtā
Angļu valoda	augstākais līmenis (C1)
Krievu valoda	pamata līmenis (A2)

Komunikācijas prasmes: teicamas saskarsmes prasmes un prasmes strādāt komandā

Organizatoriskās prasmes: prasme plānot un organizēt savu darbu; labas laika plānošanas prasmes

Digitālās prasmes:

Informācijas apstrāde	Komunikācija	Satura veidošana	Problēmrisināšana	Drošība
vidējs līmenis	vidējs līmenis	vidējs līmenis	vidējs līmenis	vidējs līmenis

Prasmes strādāt ar programmatūrām *Blender; AutoCAD; Adobe Illustrator CS5; Corel Draw X5*

Transportlīdzekļa vadītāja apliecība: B kategorijas autovadītāja apliecība

Liepājā, 2018. gada 07. janvārī

▶ 40. metodika “Komanda darbnīcā”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana
Tēma	Karjeras iespēju (profesijas) izpēte
Teorija	
Komanda ir “skaitliski ierobežots, pēc kādām noteiktām pazīmēm (izpildāmās darbības raksturs, speciālā vai šķiriskā piederība, struktūra, kompozīcija, attīstības līmenis u. c.) no sociālā veselā izdalīts cilvēku kopums” (Kalniņš, 2011, 10), noteikta sociālā struktūra, kam raksturīgas kopīgas vērtības, normatīvie modeļi, simboli un saziņas metodes - kopīga dzīvespasaule (angl. — lifeworld). (Starptautiskā karjeras atbalsta..., 2012, 4). Vislabvēlīgākās aktivitātes kompetenču attīstībai ir aktivitātes ģimenē vai ģimenes atbalstītas aktivitātes (Mans bērns izvēlas karjeru, 2010, 36). Abas teorētiskās atziņas apvienotas metodikā “Komanda darbnīcā”.	
Mērķauditorija	Potenciālie profesionālās izglītības iestāžu 1. kursa audzēkņi un viņu ģimenes locekļi
Mērķis	Veicināt skolēnu interesi par tautsaimniecību un veicināt ģimenes iesaisti karjeras izpētes un plānošanas procesā.
Uzdevums	
• Popularizēt iespējas apgūt tautsaimniecībai svarīgas profesijas. • Dot iespēju konkursa dalībniekiem parādīt un pilnveidot zināšanas, prasmes un iemaņas.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju. • Prasme sadarboties karjeras mērķa sasniegšanai.	
Darba forma un metodes	Praktiskie darbi ģimenes komandā, diskusija, aptauja
Norises ilgums	2- 3 stundas.
Sagatavošanās	Plānojot un organizējot Atvērto durvju dienu profesionālās vidējās izglītības iestādē, pasākuma organizators dienas kārtībā ietver informāciju par iespēju darboties darbnīcās un paziņo par pieteikšanās veidu un laiku. Pasākuma organizators vienojas ar katras darbnīcas meistarū par sadarbību un komandu uzdevumiem, telpu un materiālu sagatavošanu. Katras darbnīcas meistars sagatavo uzdevumu, kuru nozares neprofesionālis (iesācējs) var paveikt 20 - 30 minūtēs. Pasākuma organizators sagatavo <i>Atvērto durvju dienas dalībnieka</i> lapu, kurā dalībnieki saņems meistarū parakstus. Ģimenes komanda (potenciālais profesionālās vidējās izglītības iestādes audzēknis un viens viņa ģimenes loceklis, piem., kāds no vecākiem vai cits likumiskais pārstāvis, brālis, māsa, kāds no vecvecākiem u.c.) organizatora norādītajā termiņā informē par piedalīšanos pasākumā. Ģimenes komandas dalībnieki ierodas darbam piemērotā apgērbā.
Nepieciešamie resursi	Nepieciešamie materiāli un instrumenti uzdevuma veikšanai katrā darbnīcā, darbnīcu telpas, norādes uz kopējo telpu (zāli) un darbnīcām, suvenīri un izdales (reklāmas) materiāli.
Darba un izdales materiāli	Informācija par izglītības procesu un iespējām profesionālās vidējās izglītības iestādē.
Darba gaita	

1. Pirms darba dalībniekus iepazīstina ar darba drošības noteikumiem darba vietās (darbnīcās). Katrs dalībnieks parakstās par darba drošības noteikumu ievērošanu.2. Komandas izlozētā secībā dodas uz visām profesiju darbnīcām (piem., metālapstrāde, apdares darbi, galdniecība, elektrotehnika, autoserviss). Izloze nepieciešama, lai organizētu dalībnieku plūsmu.3. Katrā darbnīcā ģimenes komanda veic sagatavotos uzdevumus. Komandas piedalās katrā darbnīcā un pēc paveikta uzdevuma saņem meistara parakstu <i>Atvērto durvju dienas dalībnieka</i> lapā.4. Pēc visu darbnīcu apmeklēšanas komandas satiekas zālē uz pasākuma izvērtējumu. Katra komanda atbild uz jautājumiem: “Kurā darbnīcā patika darboties visvairāk?”, “Ko jaunu par sevi (par savu ģimenes locekli) šodien kopā darbojoties uzzināji?”, “Kā šodienas pasākums mainīja tavu priekšstatu par kādu profesiju?” u.c. Uz jautājumiem atbild gan potenciālais audzēknis, gan arī viņa ģimenes loceklis.5. Pasākuma noslēgumā izglītības iestādes darbinieki atbild uz <i>Atvērto durvju dienas dalībnieku jautājumiem</i> un pasniedz komandām suvenīrus un reklāmas materiālus.
Refleksija
Dalībnieki anonīmi rakstiski sniedz atbildes uz aptaujas jautājumiem (Pielikums Nr.1).
Piezīmes
Ja pasākums notiek <i>Atvērto durvju dienas ietvaros</i>, <i>Atvērto durvju dienas dalībnieka</i> lapu ieteicams noformēt kā apliecinājumu dalībai <i>Atvērto durvju dienā</i>, ietverot mācību iestādes logo, adresi un kontaktus (tālruni, e-pastu, tīmekļa vietni), komandas dalībnieku vārdus un uzvārdus, darbnīcu vadītāju parakstus.   Metodika izmantojama arī vispārējā izglītībā, īpaši profesionāli orientētā virziena izglītības programmās. Komandā var startēt jaunāko vai vidējo klašu skolēni kopā ar kādu no ģimenes locekļiem. Pasākums var notikt vecāku dienu, mātes vai tēvu dienu ietvaros.
Bibliogrāfija
1. Kalniņš G. (2011). Klase ir komanda. Pieejams: http://www.bti.gov.lv/lat/aktualitates/?doc=23322. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf3. Mans bērns izvēlas karjeru. (2010). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/mans_berns_izvelas_karjeru_web.pdf

Aptaujas lapas paraugs

Es esmu: potenciālais audzēknis ģimenes loceklis
(ierakstiet X atbilstošajā laukumīnā)

Vai tev patika darboties darbnīcās? Apvelc un īsi pamato savu atbildi!

1. darbnīca (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

2. darbnīca (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

3. darbnīca (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

4. darbnīca (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

5. darbnīca (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

Komentāri (pasākuma vērtējums, ieteikumi, priekšlikumi pasākuma veidotājiem u.c.):

Paldies par līdzdalību un atsaucību!

▶ 41. metodika “Darba stili profesijas aprakstā”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju un darba stilu daudzveidība
Teorija	
Katrai konkrētai profesijai atbilst unikāls darba stils un vispiemērotākie darbam šajā profesijā ir tie cilvēki, kuru darba stils atbilst profesijai. Tomēr tas nenozīmē, ka konkrēta profesionālo interešu jomā savu vietu nevar atrast citu darba stilu pārstāvji – neatkarīgi no tā, kāds ir konkrētā skolēna (audzēkņa) darba stils, viņš var atrast sev piemērotu profesiju viņu interesējošā jomā (Veido savu karjeru pats!, 2007, 22). Metodika ļauj dažādu darba stilu pārstāvjiem apzināties un izvērtēt viņiem piemērotā darba stila piemērotību konkrētai profesijai.	
Mērķauditorija	7.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi, 7.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Paplašināt skolēnu izpratni par profesijām un karjeras iespējām profesijā.
Uzdevumi	
• Sekmēt prasmi pētīt darba stilus profesijā.• Attīstīt prasmi mācīties no pieredzes.• Pilnveidot prasmi pamatot savu viedokli.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Individuāls praktiskais darbs, diskusija grupās, vizualizēšana, pārrunas
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs iepazīstas ar darba stilu raksturojumu (Karjeras konsultēšanas metodes, 2007, 19.-23. lpp.; Veido savu karjeru pats!, 2007, 20.-22.lpp.) un, izmantojot profesiju aprakstus, (piem., Profesijas alfabētiskā secībā, 2017) sagatavo katram skolēnam (audzēknim) darba lapu “Darba stilu apraksti” (Pielikums Nr.1) un “Profesijas apraksts” (Pielikums Nr.2). Sagatavojot darba lapu “Profesijas apraksts”, skolotājs aiz katras profesijas aprakstā minētās darbības ievieto tik liela izmēra laukumiņu, lai skolēns (audzēknis) tajā varētu ierakstīt veicamās darbības darba stila kodu, piem., (Sask), apzīmējot darbu, kurš notiek saskarsmē ar citiem.
Nepieciešamie resursi	Telpa, galdi grupu (3 –5 dalībnieki) darbam, rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams).
Darba un izdales materiāli	Darba lapas “Darba stilu apraksti” (Pielikums Nr.1) un “Profesijas apraksts” (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Katrs skolēns (audzēknis) saņem Darba lapas “Darba stilu apraksti” (Pielikums Nr.1) un “Profesijas apraksts” (Pielikums Nr.2), un profesijas aprakstā individuāli ieraksta iekavās katrai darbībai atbilstošo darba stilu – (Prakt), (Pētn), (Sask), (Prec), (Ini) vai (Rad).2. Pēc paveiktā uzdevuma katrs skolēns (audzēknis) saskaita, cik bieži ierakstīts katrs darba stils, un ieraksta rezultātus tabulā (Pielikums Nr.2).3. Skolotājs sadala klasi (grupu) grupās pa 3 – 5 dalībniekiem.4. Skolēni (audzēkņi) grupās salīdzina ierakstus darba lapās, un veido grupas kopīgo viedokli par darba stiliem. Ja grupā nevar vienoties par vienotu izpratni, skolēnam (audzēknim), kurš nepiekrīt grupas viedoklim, īsi jāpamato savs viedoklis.5. Kad grupas veikušas uzdevumu, skolotājs skaļi nolasa tekstu līdz pirmajai ieraksta vietai un ietur pauzi.	

6. Grupas pēc kārtas nosauc ierakstīto darba stilu, skolēni (audzēkņi), kuri nepiekrīt grupas viedoklim, īsi pamato savu izvēli.7. Skolotājs, ja nepieciešams, ļoti īsi komentē skolēnu (audzēkņu) atbildes un turpina lasīt tekstu līdz nākamajai ieraksta vietai u.t.t.8. Skolotājs uzzīmē uz tāfeles darba stilu tabulu (Pielikums Nr.2). Atzīmē tajā katra skolēna (audzēkņa) atbildi uz jautājumu: “Kuram darba stilam ir lielākais ierakstu skaits Tavā darba lapā?” un kopā ar skolēniem (audzēkņiem) noskaidro un pārrunā pētītajai profesijai izteiktākos darba stilus.9. Noslēgumā skolotājs organizē pārrunas, uzsverot profesiju un darba stilu daudzveidību un savstarpējo saistību.
Refleksija
Skolēni (audzēkņi) atbild uz jautājumiem: • Ku jaunu Tu šodien uzzināji par ... profesiju?• Kurš no darba stiliem Tev šķiet piemērotākais? Kāpēc?• Kurš no darba stiliem Tev šķiet nepiemērotākais? Kāpēc?
Piezīmes
Lai izvēlētos profesijas darba stilu izpētei vispārējās izglītības iestādēs, pirms nodarbības plānošanas ieteicams veikt skolēnu aptauju, profesionālajā izglītībā metodiku var izmantot, lai izzinātu izvēlētajās profesijas darba stilus.
Bibliogrāfija
1. Karjeras konsultēšanas metodes. (2007). http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_kons_metodes.pdf, 19.-23. lpp2. Profesijas alfabētiskā secībā. (2017). Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?cid=10&mid=118&mode=proflist&type=13. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf4. Veido savu karjeru pats! Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/_51f9ff8ca00116.19265717.pdf5. Veterinārārsts (2017). Profesijas alfabētiskā secībā. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?cid=305&mid=118&mode=prof&pr_id=50

Darba stilu apraksti

Veido savu..., 2007, 20 – 22.

Praktisks darbs (Prakt). Veicot darbu nepieciešams darboties ar lietām, instrumentiem, dzīvniekiem, mašīnām, pielietot savu veiklību, roku prasmīgumu un fizisko izturību. Darbinieki, kuriem padodas šī stila darbi ir praktiski, precīzi, patstāvīgi, darbīgi, emocionāli līdzsvaroti. Viņiem matemātiskās spējas ir izteiktākas nekā rakstīšanas un runāšanas spējas, taču vislabāk padodas praktiska darbošanās, patīk strādāt ar dažādiem instrumentiem, darbā pielietot tehniku.

Pētniecisks darbs (Pētn). Zinātnisks, pētniecisks darbs, pielietojot prāta spējas. Veicot darbu nepieciešams analizēt, domāt, izgudrot, eksperimentēt, izstrādāt dažādus projektus. Darbs labāk padodas cilvēkiem, kuri ir zinātkāri, neatlaidīgi, pat spītīgi, neatkarīgi, oriģināli, ieinteresēti dažādu uzdevumu risināšanā un savu zināšanu nepārtrauktā papildināšanā.

Darbs saskarsmē (Sask). Darba stils raksturīgs profesijās, kur nepieciešams iejusties dažādās citu cilvēku situācijās, sadarboties ar citiem, mācīt, rūpēties par citu cilvēku labsajūtu, veselību vai palīdzēt mainīt viņu uzvedību. Darbs labāk padodas cilvēkiem, kuri ir sabiedriski, draudzīgi, jautri, drosmīgi, uzņēmīgi, neatlaidīgi, līdzjūtīgi un spējīgi iejusties otrā cilvēkā.

Precīzs darbs (Prec). Darba stilu raksturo nepieciešamība veikt dažādus aprēķinus, noformēt, pārbaudīt, rediģēt un kārtot dokumentus. Darbs biežāk tiek veikts birojā, gan darbojoties kāda cita vadībā un uzraudzībā, gan arī strādājot patstāvīgi kā ekspertam vai konsultantam. Darbinieki, kuriem padodas šī stila darbi, ir vērīgi, apzinīgi, rūpīgi, neatlaidīgi, līdzsvaroti, viņiem patīk tradīcijas.

Veicot **darbu, kurā nepieciešama iniciatīva (Ini)**, nepieciešams pieņemt lēmumus un parādīt savu uzņēmību, drosmi, entuziasmu, enerģiju, spēju pārdot, pārliecināt, organizēt un vadīt. Darbinieki, kuriem padodas šī stila darbi, ir uzstājīgi, sabiedriski, jautri, rotaļīgi, drosmīgi, uzņēmīgi, enerģiski, impulsīvi un emocionāli stabili, viņi tiecas sasniegt augstu stāvokli sabiedrībā, vēlas pārraudzīt un kontrolēt cilvēkus vai materiālas vērtības un, iesaistoties dažādās aktivitātēs, izrādīt sevi. Viņiem patīk nodarbes, kur iespējams risks.

Radošs darbs (Rad). Šī darba stila nodarbes, kurās nepieciešams pielietot radošās spējas, radošo domāšanu bieži saistītas ar mākslu (runas un vārdu māksla, gan mūzika, gan zīmēšana, gleznošana, lietišķā māksla u.c.), taču tās var būt arī profesijas, kas tiešā veidā nav saistītas ar mākslu, bet kurās nepieciešamas strādājošā radošās spējas. Darbinieki, kuriem padodas šī stila darbi, ir nedaudz noslēgti, pakļāvīgi, jūtīgi, un tajā pašā laikā neatkarīgi savos spriedumos, domāšanā un iztēlē, jo darbu veic pielietojot savas sajūtas, emocijas, intuīciju un iztēli.

Profesijas apraksta paraugs*Veterinārārsts, 2017*

Veterinārārsts ārstē dažādu sugu dzīvniekus un putnus (), kuriem ir kādi veselības traucējumi, kā arī konsultē dzīvnieku un putnu aprūpētājus/īpašniekus () par aizsargājošiem pasākumiem, lai novērstu saslimšanu vai slimības tālāku attīstību. Veterinārārsts veic gan praktisko ārstēšanas darbu (), gan konsultē dzīvnieku un putnu aprūpētājus/īpašniekus (), kā ārstniecības darbu turpināt mājās apstākļos. Veterinārārsts pārrunā ar dzīvnieka vai putna aprūpētāju/īpašnieku () novērojamās sūdzības vai slimības pazīmes, tad izmeklē slimo dzīvnieku vai putnu (), piemēram, izklausīn (), palpējot (iztaustot ar rokām) (), novērtējot viņa izskatu un uzvedību (). Atkarībā no pārbaudes rezultātiem viņš izvēlas ārstēšanu (): medikamentus, procedūras, nepieciešamības gadījumā nozīmē analīzes vai papildu izmeklēšanu ar dažādām diagnostikas ierīcēm (). Veterinārārsts izvērtē (), vai ārstēšanos varēs veikt dzīvnieka, putna mītnes vietā vai tas jāatstāj veterinārajā stacionārā (slimnīcā). Ja slimības ārstēšanai nepieciešama ķirurģiska iejaukšanās, veterinārārsts slimo dzīvnieku vai putnu operē (), kā arī uzrauga pēcoperācijas periodā () – regulāri pārbauda (), vai atveseļošanās notiek, kā paredzēts, komplikāciju (sarežģījumu) gadījumā lemj () par nepieciešamo papildu ārstēšanu vai medikamentu nomaiņu. Viņš arī pieņem dzīvnieku dzemdības () un novērtē dzīvnieku mazuļu veselību (). Veterinārārsts dodas arī mājās vizītēs () pie slimajiem dzīvniekiem vai putniem, kur tāpat kā klīnikā izmeklē tos () un nozīmē turpmāko ārstniecisko rīcību (). Lauku saimniecībās veterinārārsts regulāri veic ganāmpulku uzraudzību (). Reizi gadā, parasti pavasarī, viņš dodas uz mājlopu audzēšanas saimniecībām, lai noteiktu ganāmpulka stāvokli (), veiktu asins analīzes (), potēšanu (). Tāpat viņš regulāri, piemēram, ik pa trim mēnešiem, katrā ganāmpulkā ņem piena paraugus (), vērtē (), vai govys veselība ļauj iegūt kvalitatīvus produktus – pienu, gaļu. Veiktās manipulācijas un slimības gaitu viņš pieraksta ārstniecības dokumentos (). Veicot profilaktisko darbu, viņš konsultē dzīvnieku un putnu aprūpētājus/īpašniekus () par to, kā ikdienā nodrošināt pareizu barošanas režīmu un aprūpi, nozīmē profilaktisko vakcināciju (potēšanu) (). Veterinārārsts – pārtikas inspektors pārbauda (), kādos apstākļos dzīvnieki tiek audzēti, kā tiek iegūta, glabāta un transportēta cilvēku pārtikā lietotā produkcija, piemēram, gaļa, piens, olas, medus. Veterinārārsts - ierēdnis veterinārajā dienestā uzrauga (), kontrolē likumdošanas ievērošanu (), salīdzina (), vai Latvijas likumdošana atbilst Eiropas Savienības likumdošanai, nosaka (), kādai likumdošanai būtu jāpakļaujas Latvijas lopu audzētājiem un pārtikas produktu pārstrādātājiem. Viņš uzrauga (), pārbauda (), kā lopu turētāji ievēro normatīvos aktus, piemēram, brauc () uz saimniecībām un kautuvēm, veikaliem, lai konstatētu (), vai gaļa tiek pareizi sagatavota, transportēta, uzglabāta, un izsniedz izziņu par apsekojuma rezultātiem (). Veterinārārsts laboratorijā pieņem izmeklēšanai atsūtītos paraugus (), tos sanumurē (), reģistrē žurnālā () un sagatavo analīzei– apstrādā ar vielām, kas nepieciešamas attiecīgajai izmeklēšanai (). Analizējamo materiālu, piemēram, audu gabaliņus, asinis, pienu, viņš apskata mikroskopā () un izmeklē pēc noteiktiem parametriem (rādītājiem) (), piemēram, nosaka jutību pret zālēm (), noskaidro svešu vielu klātbūtni (). Laika intervālā no trim līdz desmit dienām veterinārārsts iegūst laboratorisko izmeklējumu atbildes, fiksē tās oficiālā dokumentā () un nosūta dzīvnieka ārstējošajam ārstam vai īpašniekam ().

Darba stils	Skaitis
Praktisks (Pra)	
Pētniecisks (Pēt)	
Precīzs (Pre)	

Darba stils	Skaitis
Radošs (Rad)	
Saskarsmē (Sask)	
Ar iniciatīvu (Ini)	

42. metodika “Laika zagļi”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Laika pārvaldība
Teorija	
Pareiza laika organizēšana ļauj sasniegt mērķus, noteikt prioritātes, gūt kopējo priekšstatu par uzdevumiem, īsākā laika sasniegt labākus rezultātus, nezaudēt līdzsvaru un veiksmīgi pieskaņoties pārmaiņām (Ciomaga, Makrides, Vintere, 2016) karjerā un dzīvē. Laika organizēšana palīdz sakārtot profesionālo un privāto dzīvi (Bicoiu, Makrides, Vintere, 2016). Lielā daļā profesiju laika sava un citu cilvēku laika plānošana un organizēšana ir īpaši nozīmīga (Time management, 2019).	
Mērķauditorija	9.- 12. klašu skolēni, 1.- 4. kursu audzēkņi
Mērķis	Paplašināt skolēnu (audzēkņu) izpratni par laika pārvaldību.
Uzdevumi	
• Veicināt savu laika pārvaldības prasmju izvērtēšanu un pilnveidi. • Pilnveidot prasmi apzināties nepieciešamās kompetences noteiktai profesijai. • Pilnveidot prasmi mācīties no pašpieredzes un citu pieredzes. • Pilnveidot prasmi noteikt un izvēlēties prioritātes.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs, situācijas analīze un stāstījums grupās, individuāls praktiskais darbs.
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs katrai grupai (grupā 3-4 dalībnieki) sagatavo <i>Laika zagļu</i> (Pielikums Nr.1) un situācijas uzdevumu (Pielikums Nr.2) kartītes.
Nepieciešamie resursi	Pierakstu papīrs, rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	<i>Laika zagļu</i> (Pielikums Nr.1) un situācijas uzdevumu (Pielikums Nr.2) kartītes katrai grupai (grupā 3-4 skolēni (audzēkņi)).
Darba gaita	
1. Skolotājs sadala klasi (grupu) grupās, (3-4 dalībnieki grupā). 2. Katra grupa sakārto <i>Laika zagļu</i> kartītes (Pielikums Nr.1). sākot no nozīmīgākā “laika zagļa”. 3. Grupas pastāsta par izveidotajiem sadalījumiem, un paskaidro, kādēļ konkrētie <i>laika zagļi</i> novietoti atbilstošajās sadalījuma vietās. 4. Nākamajā posmā katra grupa izstrādā un prezentē situācijas risinājumu (Pielikums Nr.2). 5. Skolotājs organizē pārrunas par <i>laika zagļu</i> ietekmi un prioritāšu sakārtošanas nozīmi dzīvē un karjerā (Griffith, 2019; Rampton, 2016) un aicina skolēnus (audzēkņus) individuāli izveidot visu rītdien iecerēto aktivitāšu sarakstu. 6. Kad saraksts pabeigts, skolotājs aicina pie katras aktivitātes pierakstīt tās kategoriju (piem., “steidzama”, “svarīga”, “noderīga” u.c.).	
Refleksija	
Skolēni (audzēkņi) atbild uz jautājumiem: • Kāda veida aktivitātes ir tavā rītdienas aktivitāšu sarakstā? • Kura veida aktivitāšu ir vairāk? • Vai šāds aktivitāšu iedalījums tev palīdz noteikt prioritātes? • Kā vēl varētu iedalīt rītdien paredzamās aktivitātes?	
Piezīmes	
Skolēniem (audzēkņiem) ieteicams pašiem sagatavot laika zagļu kartīšu saturu. To var darīt patstāvīgi vai skolotāja vadībā, klases (grupas) stundā organizējot pārrunas par laika lietderīgu	

izmantošanu un sekojošu prātavētru (vai grupu darbu) par nozīmīgākajiem laika zagļiem. Skolotājs, apkopojot prātavētras laikā izveidoto laika zagļu sarakstu, var izveidot skolēnu (audzēkņu) pašpiederzei atbilstošāka satura kartītes.

Bibliogrāfija

1. Bicoiu L.M., Makrides G., Vintere A. (2016). Karjeras konsultāciju un profesionālās orientācijas metodoloģija. Jelgava: NVO Izglītības inovāciju pārneses centrs.
2. Ciomaga F.S., Makrides G., Vintere A. (2016). Vadlīnijas karjeras konsultācijās un profesionālajā orientācijā. Jelgava: NVO Izglītības inovāciju pārneses centrs.
3. Griffith T. (2019). Top 20 Time Wasters and the Top 5 Worthwhile Activities. Pieejams: <https://www.lifehack.org/articles/productivity/top-20-time-wasters-and-top-5-worthwhile-activities.html>
4. Rampton J. (2016). 8 Biggest Time Wasters That Kill Your Productivity. Pieejams: <https://www.inc.com/john-rampton/8-time-wasters-that-kill-your-productivity.html>
5. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf
6. Time management. (2019). Pieejams: <https://www.onetonline.org/find/descriptor/result/2.B.5.a>

Laika zagļu kartīšu paraugi
Adaptēts no Bicoiu, Makrides, Vintere, 2016

Darbību atlikšana	Nespēja pateikt "Nē!"	Neplānotas darbības (notikumi)
Mērķtiecības trūkums	Neskaidri formulēti mērķi	Plānošanas trūkums
Bezjēdzīgi telefonzvani	Aizmāršīgums	Pārlika citu kontrolēšana
Neizlēmība	Nogurums	Perfekcionisms
Citu cilvēku pienākumu uzņemšanās	Nepietiekama komunikācija	Haotiskums
Internetā izšķērdēts laiks	Neplānoti ciemiņi	Gatavošanās krīzes situācijām, kas var notikt
Nespēja savlaicīgi pabeigt iesākto	Gaidīšana uz citiem	

Situācijas analīzes uzdevuma paraugs

Adaptēts no Bicoiu, Makrides, Vintere, 2016

Kopā ar grupas biedriem analizējiet doto situāciju un atrodi labāko risinājumu!

Jūs sēžat pie galda un rakstāt atbildi uz steidzamu skolas direktora e-pastu. Iezvanās tālrunis. Tajā pašā laikā Jums tuvojas māsa ar iesāktu mājasdarbu, lai lūgtu Jūsu palīdzību. Ko darīt? Atbildēt uz telefona zvanu e-pasta rakstīšanas laikā? Tas nozīmē, ka mātai būs jāpagaida, kamēr beigsiet runāt. Pārtraukt rakstīt, ignorēt telefonu un parunāt ar māsu? Ignorēt telefonu un māsu un pabeigt e-pastu? Nevienu no šiem?

Kopā ar grupas biedriem analizējiet doto situāciju un atrodi labāko risinājumu!

Jūs sēžat pie galda un rakstāt atbildi uz steidzamu skolas direktora e-pastu. Iezvanās tālrunis. Tajā pašā laikā Jums tuvojas māsa ar iesāktu mājasdarbu, lai lūgtu Jūsu palīdzību. Ko darīt? Atbildēt uz telefona zvanu e-pasta rakstīšanas laikā? Tas nozīmē, ka mātai būs jāpagaida, kamēr beigsiet runāt. Pārtraukt rakstīt, ignorēt telefonu un parunāt ar māsu? Ignorēt telefonu un māsu un pabeigt e-pastu? Nevienu no šiem?

Kopā ar grupas biedriem analizējiet doto situāciju un atrodi labāko risinājumu!

Jūs sēžat pie galda un rakstāt atbildi uz steidzamu skolas direktora e-pastu. Iezvanās tālrunis. Tajā pašā laikā Jums tuvojas māsa ar iesāktu mājasdarbu, lai lūgtu Jūsu palīdzību. Ko darīt? Atbildēt uz telefona zvanu e-pasta rakstīšanas laikā? Tas nozīmē, ka mātai būs jāpagaida, kamēr beigsiet runāt. Pārtraukt rakstīt, ignorēt telefonu un parunāt ar māsu? Ignorēt telefonu un māsu un pabeigt e-pastu? Nevienu no šiem?

Kopā ar grupas biedriem analizējiet doto situāciju un atrodi labāko risinājumu!

Jūs sēžat pie galda un rakstāt atbildi uz steidzamu skolas direktora e-pastu. Iezvanās tālrunis. Tajā pašā laikā Jums tuvojas māsa ar iesāktu mājasdarbu, lai lūgtu Jūsu palīdzību. Ko darīt? Atbildēt uz telefona zvanu e-pasta rakstīšanas laikā? Tas nozīmē, ka mātai būs jāpagaida, kamēr beigsiet runāt. Pārtraukt rakstīt, ignorēt telefonu un parunāt ar māsu? Ignorēt telefonu un māsu un pabeigt e-pastu? Nevienu no šiem?

Kopā ar grupas biedriem analizējiet doto situāciju un atrodi labāko risinājumu!

Jūs sēžat pie galda un rakstāt atbildi uz steidzamu skolas direktora e-pastu. Iezvanās tālrunis. Tajā pašā laikā Jums tuvojas māsa ar iesāktu mājasdarbu, lai lūgtu Jūsu palīdzību. Ko darīt? Atbildēt uz telefona zvanu e-pasta rakstīšanas laikā? Tas nozīmē, ka mātai būs jāpagaida, kamēr beigsiet runāt. Pārtraukt rakstīt, ignorēt telefonu un parunāt ar māsu? Ignorēt telefonu un māsu un pabeigt e-pastu? Nevienu no šiem?

► 43. metodika “Manas izvēles sekas”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Attieksmes un rīcības izvēles sekas karjerā
Teorija	
Morālā (ētiskā) dilemma (tikumiskais konflikts) ir situācija, kurā atbilde uz jautājumu „Kā ētiski pareizi rīkoties?” ir neviennozīmīga, jo cilvēkam jāizvēlas starp divām viņam būtiskām morālām vērtībām, normām vai principiem. Tādēļ arī karjeras izglītībā nepieciešamas nodarbības, kurās skolēni var attīstīt morālo jutīgumu un trenēt spēju spriest un izvērtēt iespējamās rīcības sekas – īstermiņa un ilgtermiņa ieguvumus un zaudējumus, izvirzīt kritērijus un izvērtēt ētiskās vērtības, lai, saskaroties ar līdzīgām situācijām dzīvē un karjerā, spētu ātrāk izvērtēt situāciju, veikt saprātīgāku izvēli un atbilstoši rīkoties (Vērtībizglītība ētikas, sociālo..., 2014; Intermediate Core Curriculum, 2015)	
Mērķauditorija	5.-9. klašu skolēni, 5.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Paplašināt skolēnu izpratni par izvēlētās attieksmes un rīcības ietekmi karjerā.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi apzināties un izvērtēt savu attieksmi un rīcību. • Attīstīt prasmi mācīties no pašpieredzes. • Pilnveidot prasmi pamatot savu viedokli.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Stāstījums, lomu spēle, prātavētra, praktiskais darbs individuāli un grupās, diskusija
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs iepazīstas skolēnus ar Anša stāstu (Vērtībizglītība ētikas, sociālo..., 2014, 52-54. lpp) un katram skolēnam sagatavo darba lapu “Rīcības izvērtēšana” (Pielikums Nr.1).
Nepieciešamie resursi	Telpa, galdi mazo grupu (3 –5 skolēni) darbam, rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams), līmlapiņas.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Rīcības izvērtēšana” (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Ja skolotājs uzskata, ka tas ir nepieciešams, viņš var nolasīt Anša stāstu (Vērtībizglītība ētikas, sociālo..., 2014, 52-54. lpp) un aicināt 4 skolēnus izspēlēt situāciju lomās (Ansis, Gusts, tēvs, māte). 2. Skolotājs organizē <i>prātavētru</i>, lai noskaidrotu pēc iespējas vairāk skolēniem aktuālo negodīgas rīcības piemēru (piem., <i>špikošana, aprunāšana, ierakstu un parakstu viltošana, izlikšanās par slimu, citu izsmiešana</i> u.c.). Skolotājs nepiedāvā negodīgas rīcības piemērus skolēniem, pirms viņi nav piedāvājuši savus! 3. Prātavētras rezultātus skolotājs pieraksta uz tāfeles. 4. Pēc prātavētras skolēni, izmantojot līmlapiņas vai flomāsterus, atzīmē nozīmīgākos negodīgās rīcības piemērus tālākai izpētei.	

5. Pēc tam, kad visi skolēni atzīmējuši nozīmīgākos piemērus, klase vienojas par 4 -5 rīcības piemēriem tālākai izpētei.6. Katrs skolēns saņem darba lapu "Rīcības izvērtēšana" (Pielikums Nr.1) un ieraksta tajā kopīgi izvēlētos piemērus.7. Skolēni individuāli ieraksta, kā šāda rīcība varētu izpausties darbavietā, piem., kā, strādājot noteiktā darbavietā, varētu izpausties <i>aprunāšana</i>, un īsi raksturo šādas rīcības pozitīvās (+) un negatīvās (-) sekas skolā un darbavietā.8. Skolotājs sadala klasi grupās (3 – 5 skolēni grupā). Skolēni turpina darbu grupās, apkopojot un papildinot negodīgās rīcības negatīvās un pozitīvās sekas darbavietās.9. Skolotājs organizē grupas diskusiju, uzsverot rīcības un attieksmes izvēles nozīmi sekmīgā karjerā īstermiņā un ilgtermiņā.
Refleksija
Skolēni rakstiski atbild uz strukturētās intervijas jautājumiem: • Ko tu šodien jaunu uzzināji (saprati) par rīcības izvēli un tās sekām?• Kurai no izteiktajām domām tu visvairāk piekrīti? Pamato savu viedokli.• Kurai no diskusijā izteiktajām domām tu vismazāk piekrīti? Pamato savu viedokli!
Piezīmes
Izvēles situācijas jāpieskaņo skolēnu attīstības posmam un pašpriedzei.
Bibliogrāfija
1. Intermediate Core Curriculum. Standard 1 <i>Career Development</i> and Standard 3a <i>Universal Foundation Skills</i>. (2015). Pieejams: http://www.p12.nysed.gov/cte/cdlearn/documents/CDOS-Inter-CareerandUniversal.pdf2. Vērtībizglītība ētikas, sociālo zinību un klases stundām 1.-6. klasē. (2014). Metodiskais līdzeklis skolotājiem. Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: https://visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/vertibizglitiba/Methodiskais_materials_Vertibizglitiba_04032014.pdf

Rīcības izvērtēšanas darba lapas paraugs*Adaptēts no Intermediate Core Curriculum, 2015*

Rīcība		Sekas	
skolā	darbavietā	skolā	darbavietā
Špikošana		(-)	(-)
		(+)	(+)
Aprunāšana		(-)	(-)
		(+)	(+)
Parakstu viltošana		(-)	(-)
		(+)	(+)
Slimības simulēšana		(-)	(-)
		(+)	(+)
Citu izsmiešana		(-)	(-)
		(+)	(+)
		(-)	(-)
		(+)	(+)

44. metodika “Mani darbi skolā un mājās”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Darbs kā katra cilvēka ikdienas nepieciešamība un zināšanu un prasmju pilnveides iespēja
Teorija	
Viens no nozīmīgākajiem karjeras izglītības uzdevumiem ir nodrošināt skolā pilnveidojamo zināšanu un prasmju sasaisti ar ikdienas dzīvi (Elementary Core Curriculum..., 2015). Bērnu tiesību aizsardzības likumā minēts, ka bērnam ir pienākums atbilstoši savam vecumam apkopt sevi un piedalīties mājas darbos (Bērnu tiesību aizsardzības likums, 1998; Lūse, 2010), savukārt Izglītības likums nosaka, ka izglītojamajiem ir pienākums piedalīties izglītības iestādes vides uzkopšanā un sakārtošanā atbilstoši izglītības iestādes iekšējās kārtības noteikumiem (Izglītības likums, 1998; Matisāne, 2010).	
Mērķauditorija	2.-5. klašu skolēni, 2.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem un 5.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem.
Mērķis	Paplašināt skolēnu izpratni par darba nozīmi dzīvē un personības attīstībā.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi apzināties ikdienas pienākumu lomu zināšanu un prasmju pilnveidē. • Attīstīt prasmi mācīties no pieredzes. • Pilnveidot prasmi paust un pamatot savu viedokli.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme veidot karjeras vīziju. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Demonstrēšana, praktiskais darbs (vizualizēšana Venna diagrammā) individuāli un grupās, stāstījums, pārrunas
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo A4 un A3 izmēra darba lapas “Mani darbi skolā un mājās” (Pielikums Nr.1).
Nepieciešamie resursi	Telpa, galdi mazo grupu (3–4 skolēni) darbam, rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams).
Darba un izdales materiāli	A4 izmēra darba lapas “Mani darbi skolā un mājās” (Pielikums Nr.1) katram skolēnam un A3 izmēra darba lapas “Mani darbi skolā un mājās” (Pielikums Nr.1), uz kuras norādīts grupas uzstāšanās Nr. katrai skolēnu grupai.
Darba gaita	
1. Katrs skolēns saņem darba lapu “Mani darbi skolā un mājās” (Pielikums Nr.1). 2. Skolotājs izskaidro uzdevumu, sakot, ka Venna diagrammā būs jāieraksta skolā un mājās veicamie “darbi” (mācību uzdevumi, izglītības iestādes vides uzkopšanas darbi, pašaprūpes pienākumi, piedalīšanās mājas darbos u.c.). 3. Skolotājs aicina skolēnus nosaukt “darbu” piemērus un demonstrē skolēnu nosaukto “darbu” sadalījumu Venna diagrammā, izmantojot statīva tāfeli vai interaktīvo tāfeli. Vispirms skolotājs aicina skolēnus nosaukt “darbu”, kuru skolēni veic TIKAI skolā, un ieraksta atbilstošajā Venna diagrammas daļā, tad – “darbu”, kuru skolēni veic TIKAI mājās, un visbeidzot – “darbu”, kuru skolēni veic GAN skolā, GAN mājās. 4. Ja nepieciešams, diskusijas rezultātā nosaukto “darbu” ierakstus maina vietām.	

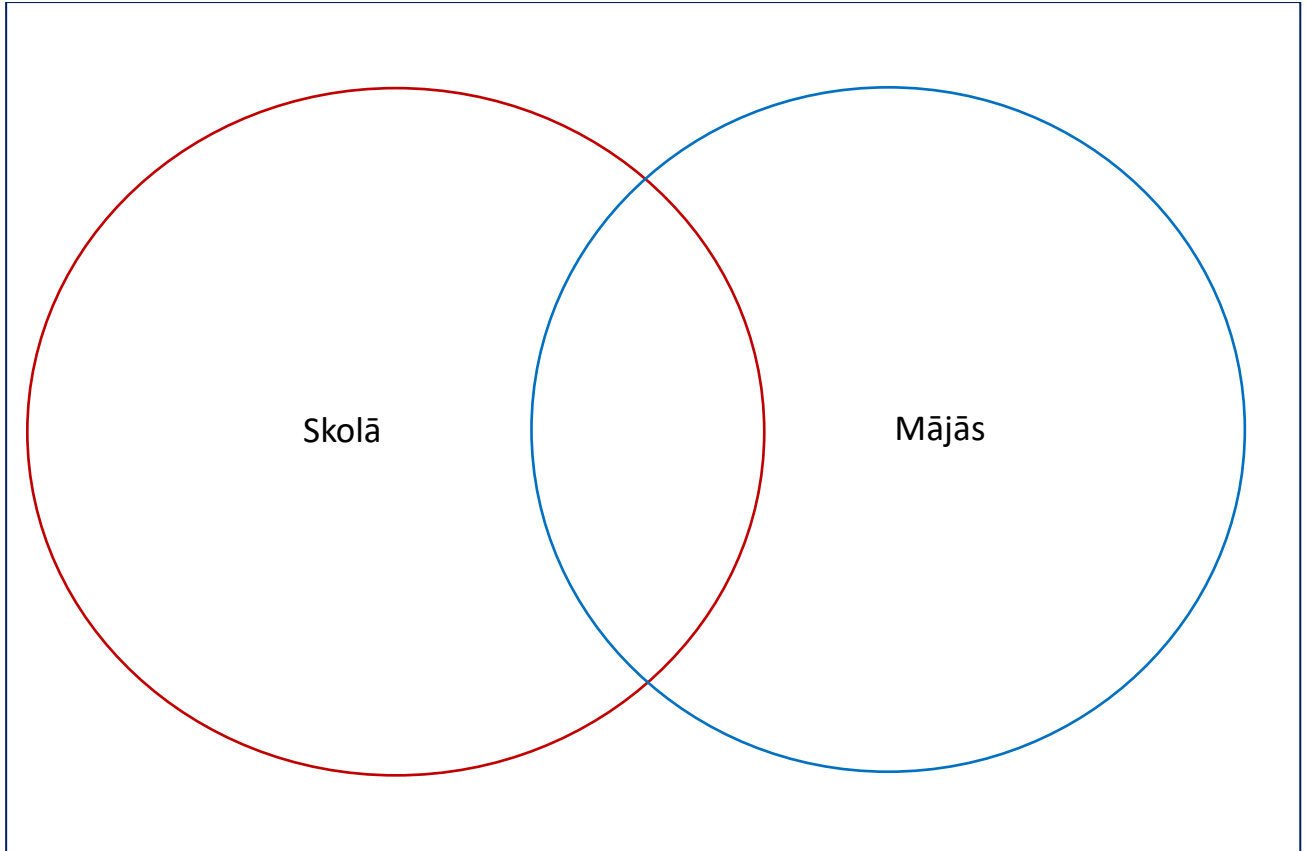

5. Nodarbības turpinājumā skolēni individuāli papildina ierakstus darba lapā 5 – 7 minūtes.6. Skolotājs sadala klasi grupās (3 - 4 skolēni grupā), un katrai grupai izsniedz A3 izmēra darba lapu “Mani darbi skolā un mājās”.7. Skolēni grupā 5 – 10 minūtes veido grupas (kopējo) darbu sarakstu A3 izmēra darba lapā, ietverot visus individuāli noteiktos “darbus” un papildinot “darbu” sarakstu, lai tas būtu pēc iespējas garāks.8. Skolēnu grupas atbilstoši izlozētajai secībai nosauc “darbu” skaitu (kopā un katrā “darbu” grupā) un īsi pastāsta par katras grupas (skolā, mājās, skolā un mājās) “darbiem”.9. Skolotājs sniedz atgriezenisko saiti, uzsverot katra skolēna un katras grupas ieguldījumu, un organizē apkopjošas katehētiskas pārrunas par skolēnu minēto, īpaši – skolā un mājās veicamo darbu nozīmību skolēnu un apkārtējo cilvēku (klases biedru, vecāku, ģimenes locekļu u.c.) dzīvē.
Refleksija
Skolēni pēc kārtas īsi atbild uz jautājumiem: • Kuru no tavā darba lapā minētajiem darbiem tev visvairāk patīk darīt? Kādas zināšanas un prasmes palīdz pilnveidot šis darbs?• Kuru no tavā darba lapā minētajiem darbiem tev vismazāk patīk darīt? Kādas zināšanas un prasmes palīdz pilnveidot šis darbs?
Piezīmes
Modificējot metodiku, darba gaitas 5.posmu var īstenot mājās kopā ar vecākiem un ģimenes locekļiem.
Bibliogrāfija
1. Bērnu tiesību aizsardzības likums. (1998). Pieejams: https://likumi.lv/doc.php?id=490962. Elementary Core Curriculum. Standard 1 Career Development and Standard 3a Universal Foundation Skills. (2015). Pieejams: http://www.p12.nysed.gov/cte/cdlearn/documents/CDOS-Elem-CareerandUniversal.pdf3. Izglītības likums (1998). Pieejams: https://likumi.lv/doc.php?id=507594. Lūse L. (2010). Bērna pienākumi mājās un sabiedrībā. Pieejams: https://lvportals.lv/skaidrojumi/218116-berna-pienakumi-majas-un-sabiedriba-20105. Matisāne I. (2010). Skolēniem ir ne tikai tiesības, bet arī pienākumi. Pieejams: https://lvportals.lv/skaidrojumi/218050-skoleniem-ir-ne-tikai-tiesibas-bet-ari-pienakumi-2010

Darba lapas "Mani darbi skolā un mājās" paraugs

Ieteicams izmantot horizontāli novietotu A4 vai A3 formāta lapu

▶ 45. metodika „Nakts profesijas”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība un darba pienākumi
Teorija	
Iepazīšanās ar dažādu jomu profesionāļiem un viņu darba pieredzi palīdz skolēniem novērtēt savu piemērotību šo jomu profesijām, paplašināt redzesloku un izpētīt karjeras iespējas. Uz tematisku tikšanos izglītības iestādēs parasti aicina vienu vai vairāku profesionālo jomu pārzinošus speciālistus - praktiķus, kuri cenšas skolēniem radīt pēc iespējas pilnīgāku priekšstatu par savu nozari. Parasti tā ir brīvā formā organizēta saruna ar jautājumiem un atbildēm neformālā gaisotnē (Korna, 2011).	
Mērķauditorija	5.-12. klašu skolēni.
Mērķis	Atklāt dažādu profesionālo jomu specifiku, speciālos darba apstākļus un strādājošo pienākumus.
Uzdevumi	
• Iepazīstināt skolēnus ar nakts režīmā strādājošo profesionāļu darbības specifiku. • Sekmēt skolēnu pašnovērtēšanu saistībā ar konkrētu profesiju specifiskajām prasībām.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Profesionālo jomu pārstāvju stāstījums, slaidrādes u.c. demonstrēšana, praktiskie darbi (individuāli un grupās), pārrunas, aptauja
Norises ilgums	2 - 3 stundas
Sagatavošanās	Skolotājs – nodarbības organizators vienojas ar profesiju pārstāvjiem par nodarbības laiku, vēlamu skolēnu skaitu katrā grupā un nodarbības gaitu (piem., par uzdevumiem, kurus skolēnu grupām sagatavo profesiju pārstāvji, un viņiem nepieciešamo atbalstu, mēbelēm, izdales materiāliem u.c.). Pirms pasākuma skolotājs organizē „Vienas pieturas aģentūru” telpu iekārtošanu un noformēšanu, izmantojot attēlus, nozaru žurnālus, reklāmas bukletus, afišas u.tml., kas atspoguļo nozarē iesaistīto speciālistu darbību. „Vienas pieturas aģentūras” iekārtošanā var palīdzēt vietējās pašvaldības struktūrvienību pārstāvji (ugunsdzēsēji, apsardzes speciālisti, mediķi, šoferi u.c.) skolēnu vecāki, absolventi. Skolotājs informē skolēnus par iespēju piedalīties pasākumā vismaz vienu mēnesi iepriekš. Skolēni piesakās, izsakot vēlmi apmeklēt noteiktas “Vienas pieturas aģentūras”. Skolotājs, atbilstoši skolēnu izteiktajām vēlmēm un profesiju pārstāvju iespējām, veido skolēnu grupas.
Nepieciešamie resursi	Telpas profesiju pārstāvju izvietošanai.
Darba un izdales materiāli	Profesiju pārstāvji ierodas ar savu darba aprīkojumu un ilustratīvo materiālu.
Darba gaita	
1. Skolas telpās: klasēs, darbnīcās, medicīnas kabinetā u.c. ir izveidotas „vienas pieturas aģentūras”, piemēram: ātrās palīdzības postenis, taksometru firma, ugunsdzēsēju depo, palīdzības izsaukumu dienests, nakts patversme, apsardzes firma u.tml. 2. Pirms aģentūru apmeklējuma katrs skolēns saņem aptaujas lapu (Pielikums Nr.1), kurā veic ierakstus apmeklējumu laikā vai uzreiz pēc nodarbības. (Skolotājs var iepriekš sagatavot aptaujas lapas, tajās vēlamajā secībā ierakstot apmeklējamo aģentūru nosaukumus).	

3. Skolēnu grupas iepriekš izlozētā kārtībā apmeklē „vienas pieturas aģentūras”, kurās profesionāli pastāsta par savu darbu, dod ar savu darbu saistītus īsus uzdevumus skolēniem, atbild uz jautājumiem, iepazīstina ar savu darba grafiku, diennakts laika sadalījumu, darba režīmu u.c. Tikšanās laikā profesiju pārstāvji var demonstrēt slaidrādes, klipus u.c. materiālus. Vēlamais vienas grupas apmeklējuma laiks katrā <i>aģentūrā</i> ir 20 – 30 minūtes.   4. Skolēni, apmeklējot „vienas pieturas aģentūras”, ar profesiju pārstāvju atļauju var fotografēt pašbildes un ievietot darbu mapes sadaļā „Profesiju pasaules izzināšana”.
Refleksija
Skolēni sniedz rakstiskas atsauksmes par ieguvumiem nodarbībā (Pielikums Nr.1.). Pēc aptaujas rezultātu apkopošanas (to veic skolotājs), skolēni ievieto aptaujas lapas darbu mapē. Skolotājs pēc pasākuma var organizēt diskusiju par naktī strādājošo speciālistu darba dzīvi.
Piezīmes
Metodiku var izmantot projektu nedēļas vai karjeras nedēļas ietvaros, skolēnu brīvlaikā, arī kā karjeras pēcpusdienu.
Bibliogrāfija
1. Korna, E. (2011). Karjeras izglītība. Rīga: RaKa.

Aptaujas lapas paraugs

20__ . gada _____

Vārds, uzvārds: _____ Klase: _____

Vai Tu vēlētos veidot karjeru šajā jomā? Apvelc un īsi pamato savu atbildi!

1. aģentūra (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

2. aģentūra (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

3. aģentūra (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

4. aģentūra (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

5. aģentūra (nosaukums) _____

Jā, jo _____

Nē, jo _____

Komentāri (nodarbības vērtējums, ieteikumi, priekšlikumi nodarbības veidotājiem u.c.):

Paldies par līdzdalību un atsaucību!

► 46. metodika “Mēs domājam tā!”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Ja zināšanas par darba uzdevumiem noteiktās nozarēs un profesijās ir nepietiekamas, skolēni karjeras iespējas izvērtē, balstoties uz stereotipiem un aizspriedumiem. Stereotipi un aizspriedumi ierobežo karjeras izvēles un bieži vien ir galvenais iemesls, kādēļ jaunieši <i>izvēlas pārapmeklētas izglītības programmas</i> (Starptautiskā karjeras atbalsta., 2012, 48.lpp). Metodikas īstenošana palīdz kļiedēt ar noteiktām profesijām saistītos stereotipus.	
Mērķauditorija	5.-9. klašu skolēni; 5.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem un 7.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem.
Mērķis	Paplašināt skolēnu izpratni par profesijām un karjeras iespējām.
Uzdevumi	
• Sekmēt prasmi apzināties nepieciešamās kompetences noteiktai profesijai. • Attīstīt prasmi mācīties no pašpieredzes un citu pieredzes.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas • Prasme veidot karjeras vīziju	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums, klipu demonstrēšana, vizualizēšana (zīmējums), stāstījums, demonstrēšana un praktiskais darbs grupās, diskusija
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotāja sagatavots stāstījums par 5 – 6 profesijām un 3-4 min klipi par katru profesiju (Careers with Videos, 2019; Video Library, 2019). Lapiņas ar izvēlēto profesiju nosaukumiem un uzstāšanās numuru izlozei.
Nepieciešamie resursi	Projektors, dators, lai skatītos video sižetus, telpa ar ērtiem krēsliem, papīrs, kur zīmēt, pierakstīt sižetos redzēto. Baltas A3 formāta papīra lapas (atbilstoši grupu skaitam), krāsu zīmuli, flomāsteri, krītiņi.
Darba un izdales materiāli	Papīrs, rakstāmpiederumi.
Darba gaita	
1. Katrs skolēns izvēlas vienu rakstāmrīku – zīmuli, krītiņu, flomāsteri. 2. Skolotājs sadala klasi grupās (4-6 skolēni grupā). 3. Katra grupa izlozē vienu profesiju un uzstāšanās secības numuru, un saņem baltu A3 izmēra lapu. 4. 10 minūšu laikā katrai grupai kopīgi jāuzzīmē izlozētās profesijas pārstāvis un jāuzraksta kādas prasmes nepieciešamas darbam šajā profesijā. Katrs skolēns iesaistās kopīgajā darbā, uzvelkot vismaz vienu līniju ar izvēlēto rakstāmrīku. (Skolotājam jāatceras, ka jebkurš no grupas dalībniekiem jebkurā brīdī drīkst atteikties no piedalīšanās aktivitātēs (Kalniņš, 2011, 16)). 5. Katra grupa izlozētajā secībā demonstrē savu zīmējumu un īsi pastāsta par izlozēto profesiju. Stāstījuma laikā citām grupām jāvērtē, cik precīzs (%) ir izveidotais profesijas attēlojums un raksturojums. 6. Pēc katras grupas uzstāšanās grupās (arī tajā grupā, kura prezentēja profesiju) notiek īsa apspriede, lai vienotos par kopīgo profesijas attēlojuma vērtējumu (%). Vērtējumus grupas pieraksta, bet vēl skaļi nepaziņo! 7. Skolotājs īsi pastāsta un demonstrē klipu par katru profesiju. Skolēni atzīmē zīmējumos un aprakstos to, kas atbilst profesijas aprakstam un videoklipam.	

8. Skolēni grupas diskusijā izvērtē savu un citu grupu prezentāciju atbilstību profesiju aprakstiem un klipiem, nosaucot vērtējumu % un to pamatojot ar saviem novērojumiem, skolotāja stāstījumā dzirdēto vai videoklipā redzēto.
Refleksija
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Kurai grupai tavuprāt izdevās visprecīzāk pastāstīt par izlozēto profesiju?• Kādas[profesijas nosaukums] profesijai nozīmīgas īpašības jūsu grupa nezināja iepriekš vai neatcerējās darba laikā?• Kuru no šīm profesijām Tu labprāt izvēlētos? Kāpēc?• Kuru no šīm profesijām Tu noteikti neizvēlētos? Kāpēc?
Piezīmes
Zīmēšanas vietā var veidot profesiju aprakstus. Atkarībā no skolotāja ieceres, nodarbības mērķa un skolēnu grupas īpašībām var izmantot skolēniem labi pazīstamas vai mazpazīstamas profesijas.
Bibliogrāfija
1. Careers with Videos. (2019). My Next Move. Pieejams: https://www.mynextmove.org/find/videos2. Kalniņš G. (2011). Klase ir komanda. Pieejams: http://www.bti.gov.lv/lat/aktualitates/?doc=23323. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf4. Video Library. (2019). The Pennsylvania CareerZone. Pieejams: https://www.pacareerzone.org/videos

▶ 47. metodika “Mani nākotnes nodomi”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana.
Tēma	Nākotnes nodomi un iespējas pēc izglītības iestādes beigšanas. Karjeras izvēles plānošana un individuālā karjeras plāna izveide.
Teorija	
Individuālā jeb personīgā projekta metode, kurā projekta īstenotājs soli pa solim virzās uz vēlamo mērķi, izstrādājot tā sasniegšanas stratēģijas ir viena no sociodinamiskās konsultēšanas stratēģijām un metodēm (Pīvijs, 2012). Īstenojot individuālo projektu, skolēniem nepiedāvā gatavus risinājumus, bet sniedz atbalstu individuālā plāna veidošanā. Metodiku īstenojot apgūtais algoritms var būt lietderīgs ne tikai izglītības iestādes izvēlē, bet arī darba meklējumos un citās izvēles situācijās karjerā un dzīvē.	
Mērķauditorija	11. un 12.klašu skolēni
Mērķis	Pilnveidot skolēnu prasmi plānot nākotni, iepazīstot dažādu profesionālās un augstākās izglītības iestāžu, mācību centru, darba devēju u.c. piedāvājumus un izvērtējot to atbilstību savām interesēm.
Uzdevumi	
• Apzināt dažādas izglītības un darba iespējas, mācīties atrast nepieciešamo informāciju un izmantot to. • No vairākām izvēlēs iespējām izvēlēties savām interesēm atbilstošākās izglītības turpināšanas vai darba uzsākšanas iespējas.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju. • Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi. • Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu.	
Darba forma un metodes	Aptauja, individuāls projekta darbs, stāstījums, vizualizēšana
Norises ilgums	2 x 40 minūtes (2 reizes mācību gada laikā – 1. un 2.semestrī)
Sagatavošanās	Skolotājs nosūta skolēniem (piem., <i>e-klasē</i>) saites uz interešu aptaujām un profesiju aprakstu un definīciju katalogiem (Interešu tests, b.g.; Interešu tests Jauniešiem, 2017; Nozaru kvalifikāciju struktūras, 2019; Profesijas alfabētiskā secībā, 2017; Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2012; Profesiju definīciju katalogs, 2007). Skolēni patstāvīgi nosaka profesionālo interešu jomu, izpildot interešu aptaujas lapas tīmekļa vietnēs. Skolotājs sagatavo darba lapu (Pielikums Nr.1) katram skolēnam.
Nepieciešamie resursi	Datori ar interneta pieslēgumu. Profesiju aprakstu katalogs (elektroniski vai papīra formātā).
Darba un izdales materiāli	Darba lapa katram skolēnam (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolotājs organizē pārrunas ar skolēniem par interešu aptaujas rezultātiem (intereses – hobijs, intereses – profesionālā joma, profesijas u.tml.). 2. Skolēni, aizpildot darba lapu, paredz savas turpmākās gaitas pēc 12.klases beigšanas. 3. Izvēloties interešu jomai atbilstošās profesijas vai studiju virzienus, skolēni izmanto Nozaru kvalifikāciju struktūras (2019), Profesiju aprakstu katalogu (2007; 2012), Profesiju definīciju katalogu (2007) vai Profesijas alfabētiskā secībā (2017). 4. Izvēloties turpmākās izglītības iestādi, skolēni apzina vairākas iespējas, izmantojot www.niid.lv u.c. resursus.	

5. Skolēni, sekojot līdzī informācijai www.niid.lv vai citos resursos, noskaidro izvēlēto izglītības iestāžu atvērto durvju dienu laikus un tās apmeklē.
6. Nākamajā klases stundā pēc atvērto durvju dienu apmeklēšanas skolēni papildina darba lapu, ierakstot, kurā izglītības iestādē ir nolēmuši turpināt mācīties un ieraksta nepieciešamo informāciju: adresi u.c. nepieciešamo kontaktinformāciju, dokumentus, kurus nepieciešams iesniegt un iestāšanās nosacījumus šajā mācību iestādē, kā arī noskaidro, kad notiek uzņemšana.

Refleksija

Skolēni klases biedriem pastāsta par sākotnējām karjeras iecerēm, kā tika veikta izvēle un kāds lēmums mācību gada noslēgumā pieņemts. Skolēni var iepazīstināt citus skolēnus ar individuālo projektu stāstījumā, slaidrādē, izmantojot plakātu, stenda referātu vai citu vizualizēšanas metodi.

Piezīmes

Līdzīgu darba lapu var veidot 9.klašu skolēniem, kā iespējas paredzot vispārējās vai profesionālās izglītības iestādes vai darba vietas izvēles.

Līdzīgu darba lapu var veidot profesionālās izglītības iestādes vecākā kursa audzēkņiem, aktualizējot darba vietas izvēles nepieciešamību.

Bibliogrāfija

1. Interesešu tests (b.g.). Pieejams: http://www.niid.lv/tests/testi/tests2_1.php
2. Interesešu tests Jauniešiem (2017). Pieejams: <http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?cid=11&mid=52&mode=testn&type=1>
3. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml>
4. Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca (2000). Rīga: Zvaigzne ABC.
5. Profesijas alfabētiskā secībā (2017). Pieejams: <http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?cid=10&mid=118&mode=proflist&type=1>
6. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
7. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
8. Profesiju definīciju katalogs. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: <http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf>
9. Pīvijs R.V. (2012). Sociodinamiskā konsultēšana: praktiska pieeja nozīmes veidošanai. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/38262_viaa_pivijs_2012_f.pdf

Darba lapas paraugs

Mani nākotnes nodomi pēc skolas absolvēšanas ir saistīti ar:

- studijām augstākās izglītības iestādē
- mācībām profesionālās izglītības iestādē
- kursu apmeklēšanu (NVA "Jauniešu garantijas" vai citas iespējas)
- darba gaitu uzsākšanu
- Cits variants: _____

Es vēlos apgūt šādas profesijas (strādāt šādās profesijās):

1.profesija: _____

2.profesija: _____

3.profesija: _____

Profesiju apgūšanas vai darba iespējas (izglītības iestādes vai darbavietas):

1.iespēja _____

2.iespēja _____

3.iespēja _____

Iespēju izvēle:

<i>Informācijas apzināšana</i>	<i>1.iespēja</i>	<i>2.iespēja</i>	<i>3.iespēja</i>
Atvērto durvju diena, tikšanās ar darba devēju			
Adrese, cita kontaktinformācija			
Nepieciešamie dokumenti			
Uzņemšanas nosacījumi (laiks, prasības u.tml.)			

Mans nākotnes lēmums ir: _____

▶ 48. metodika “Vecāku karjeras attīstības atbalsts izlaiduma klašu skolēniem”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Izglītības iespējas pēc pamatskolas vai vidusskolas
Teorija	
Karjeras virziena, t.sk. profesijas izvēle individuālo meklējumu ceļā katram cilvēkam notiek atšķirīgi. Vecākiem ir svarīgi zināt, kā atbalstīt savu bērnu karjeras izvēles laikā: • palīdzēt viņam izvērtēt savas stiprās un vājās puses; • palīdzēt atrast informāciju par profesijām, to saturu, pienākumiem un prasībām; • palīdzēt atrast informāciju par izglītības ieguves iespējām interesējošajā jomā; • palīdzēt atrast informāciju, kā izvēlēties piemērotu darbu; • palīdzēt veidot lēmumu pieņemšanas prasmes u.c. (Mans bērns izvēlas karjeru, 2010, 7). Vecāku līdzdalību skolēnu karjeras atbalstā var veicināt: uzaicinot vecākus pastāstīt par savu profesiju, piedalīties mācību stundās savas profesionālās kompetences ietvaros; piedāvājot vecākiem aicināt skolēnus ekskursijās uz darbavietām, skolēniem veicot vecāku aptauju par viņu darba ikdienu un izglītojot vecākus par karjeras attīstības atbalstu (Korna, 2011, 168). Vecāki kopā ar skolotājiem var palīdzēt skolēniem iemācīties lēmuma pieņemšanā ņemt vērā visus iespējamus aspektus, visas alternatīvas un to rezultātus, priekšrocības un trūkumus. Bērnam būtiski sekmēt izpratni, ka tikai šāds ceļš, kurš balstīts uz dažādu iespēju analizēšanu, ir visefektīvākais lēmuma pieņemšanas veids (Mans bērns izvēlas karjeru, 2010, 53). Ģimene ir bērna pirmā sociālā grupa, un izšķirīgos savas dzīves brīžos, tai skaitā karjeras izvēles procesā, viņš lūdz padomu vecākiem. Tāpēc nepieciešams palīdzēt vecākiem pilnveidot kompetenci karjeras atbalsta jautājumos.	
Mērķauditorija	9. un 12. klašu skolēnu vecāki
Mērķis	Informēt par karjeras atbalsta pakalpojumu veidiem un iespējām, kā palīdzēt savam bērnam karjeras izvēlē un lēmumu pieņemšanā.
Uzdevumi	
• Informēt, kā atrast nepieciešamo informāciju un izmantot to. • Ieteikt, kā palīdzēt skolēniem izvēlēties turpmāko izglītības ceļu atbilstoši viņu interesēm. • Ieteikt, kā uzdot jautājumus skolēniem, lai viņi spētu precizēt nākotnes nodomus un pieņemt lēmumu.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju. • Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi. • Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, stāstījums (minilekcija), slaidrādes demonstrēšana, diskusija, aptauja
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo slaidrādi, izdales materiālus un vecāku aptauju papīra formātā vai elektroniski (e-klase.lv, mykoob.lv vai izmantojot Google veidlapas). Skolotājs savlaicīgi informē vecākus par paredzēto nodarbību.
Nepieciešamie resursi	Telpa vecāku sanāksei, dators, projektor.
Darba un	Pēc skolotāja izvēles, piem., Latvijas izglītības sistēma (Izglītības sistēma

izdales materiāli	Latvijā, 2019), ieteikumi vecākiem karjeras izvēlē u.c.
Darba gaita	
1. Sanāksmes laikā skolotājs organizē pārrunas (ietverot stāstījumu) par to, kādu atbalstu vecāki var saņemt izglītības iestādē, un kādu atbalstu paši sniegt skolēniem, un demonstrē sagatavoto slaidrādi. Slaidrādē var ietvert sekojošās tēmas (pēc lektora izvēles): • izglītības sistēma un izglītības pakāpes Latvijā;• izglītības programmas skolā;• mīti un stereotipi par karjeras izvēli (Pielikums Nr.1);• ieteikumi vecākiem skolēnu karjeras izvēles procesā;• patstāvīgā lēmuma pieņemšanas nozīmība;• mūžizglītība – formālā un neformālā izglītība, tālākizglītība (skatīt pielikumu);• jēdzienu “karjera”, “karjeras attīstības atbalsta sistēma” būtība, karjeras informēšana, karjeras izglītība, karjeras konsultēšana – to saturs un pieejamība;• karjeras izglītības īstenošana skolā (klases, skolas un ārpuskolas pasākumi);• karjeras konsultēšana un palīdzība karjeras plānošanā;• pedagoga karjeras konsultanta loma, sadarbība karjeras atbalsta īstenošanai skolā un atbalsts vecākiem skolēnu karjeras izvēlē;• skolēnu ģimeņu iesaistīšanās karjeras atbalsta procesā skolā un vecāku kā karjeras atbalsta sniedzēju lomas skolēnu karjeras izvēles procesā;• informācijas resursi un to pieejamība;• informācijas meklēšanas un izmantošanas iespējas. 2. Diskusija un atbildes uz vecāku jautājumiem.	
Refleksija	
Vecāku aptauja.	
Piezīmes	
Nodarbība var tikt organizēta gan vienas klases, gan skolas vienas klašu grupas skolēnu vecākiem.	
Bibliogrāfija	
1. Izglītības sistēma Latvijā. (2019). Pieejams: http://www.niid.lv/izlgsist2. Karjeras izglītība skolā. (2009). Pieredze 2009. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiiba_skolaa_2010.pdf3. Korna, E. (2011). Karjeras izglītība. Rīga: RaKa.4. Mans bērns izvēlas karjeru. (2010). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/mans_berns_izvelas_karjeru_web.pdf5. Veido savu karjeru pats! (2007). Grāmata patstāvīgai profesijas izvēlei. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles centrs. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/_51f9ff8ca00116.19265717.pdf	

Mīti un stereotipi karjeras izvēlē. Ieteikumi vecākiem skolēna karjeras izvēles procesā

Slaidrādes satura paraugs

Mīti, stereotipi

- Jāizvēlas vienīgā piemērotā profesija.
- Jāizvēlas viena profesija visam mūžam.
- Ir vērts izvēlēties tikai augstākās kvalifikācijas profesiju.
- Ir vērts strādāt tikai prestižās profesijās.
- Manai meitai/manam dēlam patīk literatūra un valoda, tādēļ jāklūst par latviešu valodas un literatūras skolotāju. Manai meitai/manam dēlam padodas matemātika, tādēļ jāstājas matemātiķos.
- Mani vecāki vēlas, lai es apgūstu šo profesiju, tādēļ es to izvēlējos.

Veido savu karjeru pats! (2007)

Ieteikumi vecākiem (1)

- Uzklusiet idejas, kuras jūsu bērns izsaka par tālāko dzīvi pēc skolas beigšanas;
- Ievadiet sarunas par informāciju, kas ir saistīta ar darbu un karjeras izvēli;
- Kopīgi izlasiet tos materiālus par karjeras izvēli, kurus jūsu bērns ir ieguvis;
- Runājiet par to, ko jūsu bērns vēlas mācīties un apgūt;
- Palīdziet bērnam saprast, kurā izglītības pakāpē viņš atrodas patlaban un kāda varētu būt viņa tālākā izvēle izglītības jomā;
- Interesējieties, ar ko jūsu bērns nodarbojas ārpus skolas;
- Palīdziet bērnam rast iespēju iegūt nedaudz darba pieredzes;

Mans bērns izvēlas karjeru. (2010)

Ieteikumi vecākiem (2)

- Piedalieties skolas vecāku sapulcēs un citos pasākumos, kuru tēma ir karjeras izvēle;
- Apkopojiet jaunāko informāciju par karjeras izvēli un iespējām;
- Ielūkojieties dažās no ieteiktajām mājas lapām;
- Palīdziet savam bērnam noskaidrot, cik labi viņš pazīst pats sevi: savu raksturu, intereses, prasmes;
- Padalieties pieredzē par savu karjeras izvēles ceļu;
- Neuzspiediet bērnam izvēlēties tādu karjeru, par kādu sapņojāt jūs paši;
- Atgādiniet savam bērnam, ka nepieciešams pārdomāt vairākas iespējas;
- Nepieciešamības gadījumā aprunājieties ar karjeras konsultantu skolā vai ārpus skolas.

Karjeras atbalsts

- **Nevienā skolā nevar iemācīt pilnīgi visu**, tur var dot ceļazīmes, pēc kurām virzīties, bet patiesie gājēji esam mēs katrs pats visa mūža garumā.
- **Vecāku atbildība** – nedot gatavas receptes, bet informēt, konsultēt, izglīt, norādīt ceļu.
- Līdzībā to varētu izteikt tā: **nedodiet izsalkušajam zivi, bet iedodiet makškeri un iemāciet, kā ar to rīkoties, lai šo zivi iegūtu PATS nevis vienreiz, bet atkal un atkal visa mūža garumā.**
- Karjeras izglītība – tā ir visas **skolas atbildība** un, ja skatāties plašāk, tad arī visas **ģimenes un sabiedrības atbildība.**

Mēs gribētu...

- Palīdzēt,
- Virzīt,
- Ieteikt,
- Atturēt,
- Norādīt, kā labāk, pareizāk, drošāk...

Bet...

- Katram pašam jāatrod savs ceļš, meklējot, kļūdoties, secinot ...
- Jāizvērtē un jāpieņem lēmums, izvēloties starp vairākām iespējām ...
- Jābūt gatavam kļūdīties, labot kļūdas, sākt no jauna...

Būs..

- nepareizi ceļi ...
- strupceļi ...
- likumoti ceļi ...
- gari ceļi ...
- krustceles ...

Bet tie būs ceļi, ...

- Kuri ir paša izvēlēti,
- Kuri ir pārbaudīti,
- Kuri ir devuši jaunu pieredzi,
- Kuri ir parādījuši, ka iets nepareizi,
- Kuri ir devuši iespēju saprast, kurš ir īstais ceļš ...

LĒMUMU PIEŅEM, SAVU DZĪVES CEĻU IZVĒLAS CILVĒKS PATS!!!

**PADOMDEVĒJI, KONSULTANTI,
MĒS VARAM BŪT TIKAI
ATBALSTĪTĀJI**

Mūzizglītība

- Izglītības process cilvēka dzīves garumā, kas balstās uz mainīgām vajadzībām iegūt zināšanas, prasmes, pieredzi.
- Tā paver iespējas sabiedrības locekļiem izglītoties visas dzīves garumā, paaugstinot vai mainot savu kvalifikāciju atbilstoši darba tirgus prasībām un savām interesēm un vajadzībām.
- Tā apvieno neformālo mācīšanos ar formālo izglītību, attīsta iedzimtas spējas līdztekus jaunām kompetencēm.

Ķīniešu paruna:

- „Ja tu domā vienu dienu uz priekšu – ieturi azaidu!
- Ja tu domā vienu gadu uz priekšu – iestādi koku!
- Ja tu domā simts gadus uz priekšu – skolo bērnus!”

Mūzizglītība – tālākizglītība

Mani interesē nākotne, jo es gatavojos tajā aizvadīt atlikušo mūža daļu.

Čarlzs F. Keterings

► 49. metodika “Iekāp sava bērna kurpēs!”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, pašizziņa, karjeras lēmumu pieņemšana
Tēma	Izglītības process izvēlētajā mācību iestādē
Teorija	
Informatīvi izglītojoši pasākumi vecākiem ir viena no iespējām, kā vecāki var paplašināt savu redzesloku, palīdzot saviem bērniem izpētīt karjeras iespējas, salīdzināt piedāvājumus un atbilstoši savām interesēm, spējām un vajadzībām izvēlēties starp dažādām alternatīvām. Lai vecāki izprastu, kā notiek skolēncentrēts mācību darbs, izglītības iestādei jādod iespēja vecākiem līdzdarboties mācību un audzināšanas procesa simulācijas spēlēs, iejūtoties sava bērna ikdienas situācijās gan mācību priekšmetu stundās, gan interešu izglītībā, gan ārpusstundu aktivitātēs.	
Mērķauditorija	Potenciālo izglītojamo – 1. klašu, progimnāziju 7. klašu un vidējās izglītības iestāžu 10.klašu skolēnu un 1.kursu audzēkņu vecāki.
Mērķis:	Iespēja vecākiem aktīvā līdzdarbībā iepazīt izglītības procesu bērnam izvēlētajā mācību iestādē.
Uzdevumi	
• Līdzdarboties dažādu mācību stundu aktivitātēs.• Gūt priekšstatu, kā notiek aktīvā mācīšanās stundās, īstenojot kompetenču pieejā balstītu mācību saturu.• Iepazīt skolas vidi.• Uzdot jautājumus, lai precizētu savu bērnu nākotnes iespējas, mācoties piedāvātajās izglītības programmās, un spētu sniegt atbalstu bērnam, pieņemot lēmumu par izglītības iestādes izvēli.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Stāstījums, slaidrādes demonstrēšana, praktiskie darbi, pārrunas, diskusija, mācību ekskursija vecākiem
Norises ilgums	2 stundas
Sagatavošanās	Skolotājs plāno nodarbību, t.sk., iesaista kolēģus 4 nodarbību (4 x 20 min.) sagatavošanā dažādos mācību priekšmetos, organizē ekskursiju, izstrādā vecāku pieteikšanās un atgriezeniskās saites saņemšanas procesu un informē vecākus.
Nepieciešamie resursi	Telpas nodarbības ievada un noslēguma posmiem
Darba un izdales materiāli	Darba lapas nodarbībām, kurās tas nepieciešams. Nodarbību grafiks.
Darba gaita	
1. Vecākus informē par pasākuma mērķi un norisi, izmantojot izglītības iestādē ierastos saziņas līdzekļus (e-klase.lv, mykoob.lv, e-pasts, papīra formātā u.c.).2. Pasākuma atklāšana un informācija par tā norisi. Pēc pasākuma organizatora izvēles pasākuma atklāšanai var sagatavot īsu slaidrādi par vecāku lomu bērnu karjeras atbalstā mērķgrupas skolēnu (audzēkņu) vecumposmā, izmantojot (Mans bērns izvēlas..., 2010, 13-25).3. Vecāki dodas uz plānotajām nodarbībām. Notiek 4 nodarbības (4 x 20 min.) dažādos mācību priekšmetos, demonstrējot vecākiem nelielu fragmentu no mācību stundas un iesaistot vecākus aktivitātēs.	

4. Nodarbību izvērtēšana un pārrunas pa klašu grupām: mācību un audzināšanas saturs, tā īstenošanas formas, veidi un metodes, mācību līdzekļi, materiāli tehniskais nodrošinājums u.c.
5. Pasākuma noslēgums. Informācija par izglītības iespējām skolā, par īstenotajiem projektiem, par interešu izglītību skolā u.c. ārpusstundu aktivitātēm. Atbildes uz vecāku jautājumiem.
6. Individuālas pārrunas.
7. Ekskursija pa skolu (gidi – skolēnu (audzēkņu) pašpārvaldes dalībnieki).

Refleksija

Vecāku atsauksmes (e-klase.lv, mykoob.lv, Google veidlapas, e-pasts, papīra formātā u.c.), atbildot uz jautājumiem: “Kas visvairāk patika un nepatika pasākumā?”, “Uz kādu jautājumu nesaņēmt atbildi?” un “Kādi ir Jūsu ieteikumi pasākuma rīkotājiem?”

Bibliogrāfija

1. Mans bērns izvēlas karjeru. (2010). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/mans_berns_izvelas_karjeru_web.pdf

▶ 50. metodika “Profesionāla darba diena”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Tikai izpētot dažādu uzņēmumu un iestāžu darbības jomas un tajos strādājošo darbinieku darba pienākumus, pretendents var saprast, cik lielā mērā viņa kompetences atbilst darba devēja prasībām (Starptautiskā karjeras atbalsta., 2012). Viens no izpētes paņēmieniem, kas ļauj no citiem vairāk uzzināt par darba pasauli, ir informatīvā intervija, jo labākais informācijas avots ir cilvēki, kuri strādā attiecīgajā jomā un ir gatavi dalīties ar savām zināšanām (Amundsons, 2016, 211).	
Mērķauditorija	1.-3. klašu skolēni, 4.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem un 7.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Pilnveidot skolēnu pieredzi karjeras iespēju izpētē.
Uzdevumi	
• Sekmēt prasmi izmantot daudzveidīgus informatīvos resursus. • Attīstīt prasmi mācīties no pašpieredzes un citu pieredzes. • Pilnveidot izmantot daudzveidīgus IKT resursus.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Individuāla intervija, stāstījums un intervijas demonstrēšana (atskaņošana).
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs skolēnus iepazīstina ar intervijas metodi un kopā ar skolēniem rakstiski, atbilstoši skolēnu spējām un prasmēm, sagatavo jautājumus intervijai, pārrunā intervijas norisi, laiku, vietu, ilgumu, procesu, nepieciešamos palīgus. Skolēniem ar speciālām vajadzībām iepriekš nepieciešams vienoties par sadarbību ar skolotāja palīgu vai asistentu (ja nepieciešams), kā arī vienoties ar vecākiem un iepazīstināt viņus ar intervijas metodi.
Nepieciešamie resursi	Diktofons vai telefons, iepriekš sagatavoti jautājumi rakstiskā formā, mierīga vieta intervijai.
Darba un izdales materiāli	Intervijas jautājumu paraugs (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Gatavojoties intervijai, skolotājs aicina skolēnus pēc iespējas vairāk uzzināt par profesiju, kurā strādā intervējamais. 2. Skolēni vienojas ar intervējamo par intervijas laiku, vietu un norisi un informē skolotāju par norunāto, kā arī par savu gatavību intervijai, un, ja nepieciešams, saņem ieteikumus un padomus intervijas pilnveidei. Var piedāvāt intervēt vecākus, skolas darbiniekus – pavārus, apkopējas, skolotājus, sargus u.c. 3. Skolotājs atgādina, ka intervijas ievadā notiek sasveicināšanās, iepazīšanās, intervijas nolūka precizēšana, tad seko jautājumi un atbildes par konkrēto tēmu, nobeigumā skolēns pasaka “Paldies!” par interviju un atvadās. 4. Skolēni precizē un papildina intervijas jautājumus. 5. Skolēni intervē konkrētas profesijas pārstāvi, izmantojot iepriekš sagatavotos jautājumus (Pielikums Nr.1) 6. Interviju atskaņo klases biedriem un publicē klases (skolas) avīzē vai skolas mājaslapā.	
Refleksija	

Skolotājs individuāli katram skolēnam jautā:

- Kas izdevās?
- Ko gribētu labāk?

Par šiem jautājumiem var organizēt diskusiju klasē vai skolēnu grupā.

Piezīmes

Intervijas jautājumiem jābūt sagatavotiem iepriekš. Tāpat iepriekš jā sagatavo intervijai nepieciešamie palīg līdzekļi. Intervijas laikā jāievēro pieklājības normas.

Pirms intervijas jāvienojas par intervijas publicēšanas nosacījumiem ar intervējamo: kur un kā teksts tiks publicēts, vai gatavās intervijas teksts jā saskaņo ar intervējamo (arī ar vecākiem, ja viņi tiek intervēti).

Intervijas jautājumus var izmantot “Ēnu dienās”, “Atvērto durvju dienās” un mācību ekskursijās.

Bibliogrāfija

1. Amundsons N. (2016). Aktīvā iesaistīšanās: esība un darbība karjeras konsultēšanā. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra.
2. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Interviju jautājumu piemēri

- Kāds ir Jūsu amats un galvenie darba pienākumi?
- Kāda ir Jūsu darba diena?
- Kas Jums visvairāk patīk darbā, ko Jūs darāt?
- Kāpēc Jūs izvēlējāties šāda veida darbu?
- Kāda izglītība ir vajadzīga, lai darītu šo darbu?
- Vai Jūsu amatā ir nepieciešama arī kāda īpaša apmācība darba vietā?
- Kādi ir Jūsu ikdienas izaicinājumi?
- Ko Jums jāprot darīt, lai tos risinātu?
- Kas no tā, ko mācījāties skolā, Jums darbā noder visvairāk?
- Kas būtu bijis, jāmācās vairāk?

► 51. metodika “Izglītības iespējas Latvijā”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Izglītības iespējas Latvijā
Teorija	
Kompetencēs balstītas izglītības pieejai, kura ietver plašu informācijas komunikāciju tehnoloģiju (IKT) un e-vides izmantošanu raksturīga virtuālā pētniecība, piem., virtuālās laboratorijas (Dudareva, 2018). Latvijas interneta vidē izveidotas vairākas vietnes, kurās virtuālai pētniecībai pieejami karjeras izglītībā izmantojami resursi par tālākās izglītības iespējām.	
Mērķauditorija	7.-12. klases skolēni; 1. – 4. kursa audzēkņi.
Mērķis	Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi pētīt tālākās izglītības iespējas Latvijā
Uzdevumi	• Sniegt atbalstu skolēniem (audzēkņiem) IKT izmantošanā tālākās izglītības iespēju izpētē.• Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) saskatīt daudzveidīgas pētniecības iespējas virtuālajā vidē.• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) pētīšanas prasmes• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi objektīvi izvērtēt informāciju.
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums, praktiskais darbs, pārskats, SVID analīze
Norises ilgums	2 x 40 min
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapu “Latvijas izglītības sistēmas shēma” (Pielikums Nr.1) katram skolēnam (audzēknim).
Nepieciešamie resursi:	Dators vai planšetdators, interneta pieslēgums, piezīmju papīrs vai burtnīca katram skolēnam (audzēknim).
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Latvijas izglītības sistēmas shēma” (Pielikums Nr.1)
Darba gaita	
Metodiku īsteno 2 mācību stundu laikā. Pirmajā mācību stundā skolēni (audzēkņi) iepazīstas ar Latvijas izglītības sistēmas raksturojumu tīmekļa vietnes NIID sadaļā Izglītības sistēma Latvijā (2019) un apgūst informācijas meklēšanas pamatus, kopīgi aplūkojot skolotāja piedāvātās tīmekļa vietnes. 1. Pirmās mācību stundas sākumā skolotājs izdala darba lapas “Latvijas izglītības sistēmas shēma” (Pielikums Nr.1) un raksturo Latvijas izglītības sistēmu. 2. Skolēni (audzēkņi) darba lapās iezīmē pašreizējo <i>atrašanās vietu</i> un iespējamo karjeras ceļu nākotnē. Pēc nodarbības aizpildīto darba lapu ievieto darbu mapē. 3. Skolotājs iepazīstina skolēnus (audzēkņus) ar informācijas meklēšanas iespējām Nacionālās izglītības iespēju datubāzes tīmekļa vietnē niid.lv (NIID.LV Digitālais asistents, 2019). 4. Skolēni (audzēkņi) kopā ar skolotāju, ņemot vērā izteiktās un darba lapās atspoguļotās nākotnes ieceres, atrod informāciju par vairākām atšķirīgu kategoriju izglītības programmām. 5. Skolotājs pārliecinās, ka skolēni (audzēkņi) spēj patstāvīgi atrast interesējošo informāciju, atbild uz skolēnu (audzēkņu) jautājumiem un sniedz nepieciešamo papildinformāciju.	

6. Otrās mācību stundas laikā skolēni (audzēkņi) individuāli atrod interesējošo informāciju un pievieno digitālajai darbu mapei.
7. Atkarībā no skolēnu (audzēkņu) datorprātības, skolotājs var noteikt konkrētu apmeklējamo tīmekļa vietņu skaitu.

Otrās mācību stundas noslēgumā skolēni (audzēkņi) teksta redaktorā vai, izmantojot kādu no tiešsaistes sadarbības rīkiem, sagatavo īsu pārskatu par apmeklētajām tīmekļa vietnēm, norādot vietnes adresi un apzinātās izglītības programmas nosaukumu.

Refleksija

Atrastos rezultātus skolēniem (audzēkņiem) ieteicams pārrunāt ar skolotāju, karjeras konsultantu un vecākiem. Pēc skolotāja izvēles skolēni (audzēkņi) var veikt atrasto izglītības programmu SVID analīzi.

Piezīmes

Izglītības iespēju virtuālo pētniecību var veikt ne tikai datorikas vai klases stundās, bet arī ģeogrāfijas, ekonomikas, sociālo zinību priekšmetu satura apguves procesā un jebkurā mācību stundā, virtuāli pētot karjeras iespējas, kas saistītas ar konkrētajā mācību priekšmetā apgūstamajām zināšanām un prasmēm.

Metodika izmantojama profesionālajā izglītībā, pētot tālākizglītības iespējas.

Vispārējā izglītībā metodiku ieteicams īstenot otrajā pusgadā, sasaistot ar Ēnu dienām un Atvērto durvju dienām.

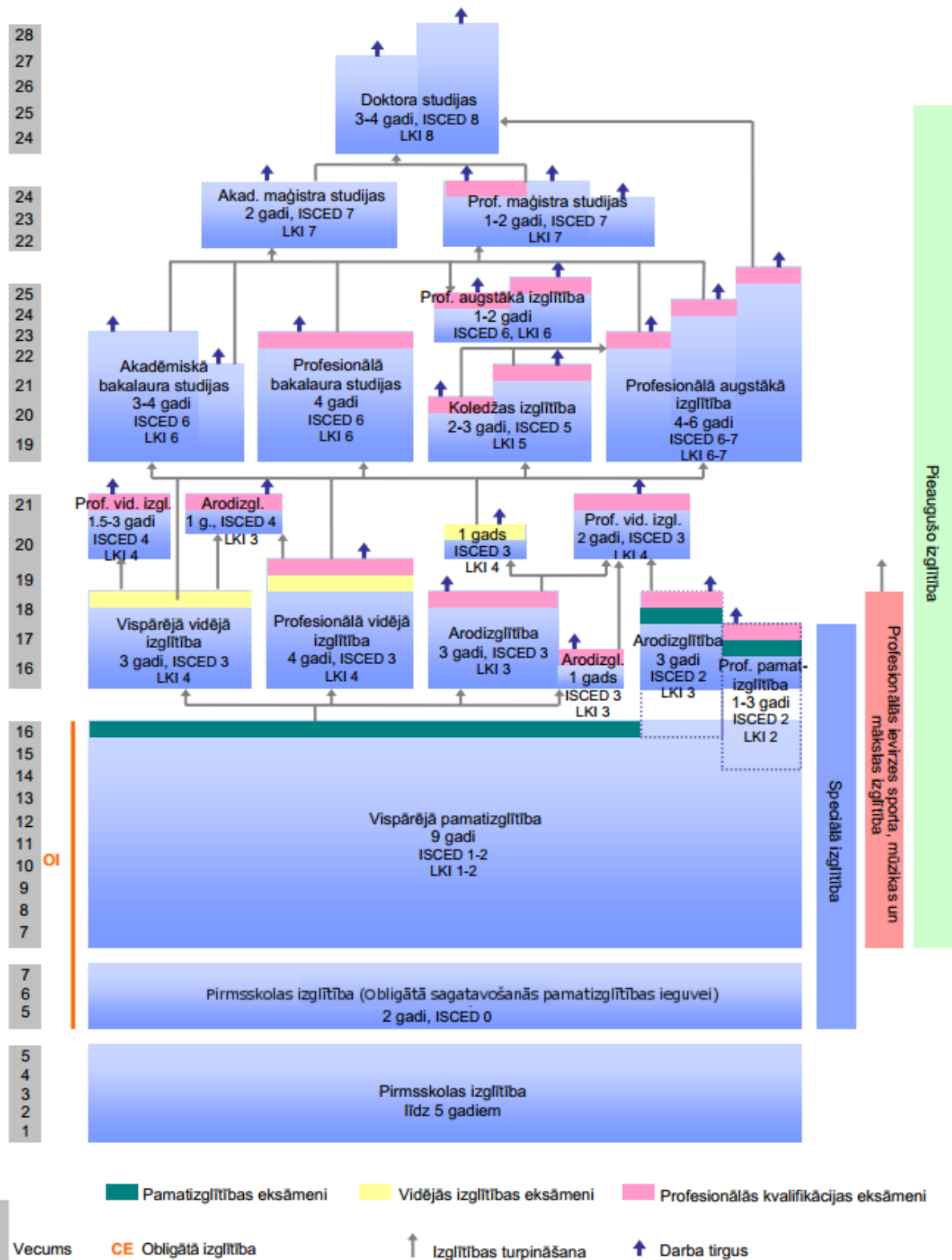
Izglītības iespēju virtuālo pētniecību var īstenot arī izmantojot tīmekļa vietnes www.profesijupasaule.lv un www.prakse.lv.

Bibliogrāfija

1. Dudareva I. (2018). Informācijas tehnoloģijas mācīšanās iedziļinoties atbalstam. Z. Oliņa, D. Namsone, I. France, I. Dudareva, L. Čakāne, P. Pestovs, D. Bērtule, J. Logins, J. Volkinšteine, G. Lāce un A. Butkēviča. *Mācīšanās lietpratībai*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 189- 211. lpp.
2. Izglītības sistēma Latvijā. (2019). Pieejams: <http://www.niid.lv/izlgsist>
3. Latvijas izglītības sistēmas shēma. (2018). Pieejams: http://www.niid.lv/sites/default/files/upload/rakst_blds/shemalv_Izglit_sist_aic_2018_corr.png
4. NIID.LV Digitālais asistents (2019). Pieejams: http://www.niid.lv/niid_search?tgsel=true

Latvijas izglītības sistēmas shēmas paraugs

3
2
1 Vecums

■ Pamatizglītības eksāmeni ■ Vidējās izglītības eksāmeni ■ Profesionālās kvalifikācijas eksāmeni

CE Obligātā izglītība ↑ Izglītības turpināšana ↑ Darba tirgus

► 52. metodika “Ražots skolā”

Joma	Pašizziņa, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Spēju un prasmju apliecināšana un novērtēšana
Teorija	
Izstāde ir pasākums, kura mērķis ir parādīt publiskai apskatei kādu (piemēram, mākslas darbu, priekšmetu) kopumu (Izstāde, 2019). Audzēkņu darbu izstāde profesionālās izglītības iestādē var būt lietderīga karjeras izglītības sastāvdaļa, jo ļauj ne tikai audzēkņiem apliecināt savu profesionālo kompetenci, bet arī iepazīt kursa un skolas biedru sasniegumus, gūt jaunas idejas turpmākajai profesionālajai pilnveidei un karjeras attīstībai. Metodikā ietvertā savas darbības pašnovērtēšana pilnveido karjeras lēmumu pieņemšanas prasmes.	
Mērķauditorija	3.un 4. kursu audzēkņi
Mērķis	Veicināt audzēkņu izpratni par savām priekšrocībām izvēlētajā profesijā
Uzdevumi	
• Izvērtēt savus dotumus, spējas un intereses.• Pielietot savas intereses, spējas, personīgās īpašības radošu uzdevumu veikšanā.• Novērtēt savu sasniegumu rezultātus.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs, aptauja, pārskata vizualizēšana (slaidrādes sagatavošana), stāstījums, slaidrādes demonstrēšana.
Norises ilgums	1 – 1,5 mēneši, 40 min grupas stundā prezentācijai.
Sagatavošanās	Izglītības iestādē izstrādā un ievieto tīmekļa vietnē izstādes nolikumu. Izstādes nolikumu var izdrukāt un izdalīt audzēkņiem.
Nepieciešamie resursi	Zāle vai lielāka telpa (atkarībā no dalībnieku skaita) izstādes iekārtošanai, galdi, krēsli, izstādes afiša un digitāla afiša izglītības iestādes mājas lapā; dators, projektor, darba izpildei nepieciešamie izejmateriāli, rakstāmpiederumi, urna vērtējumu ievietošanai.
Darba un izdales materiāli	Izstādes nolikums, pieteikuma veidlapa, izstādes eksponātu saraksts audzēkņu darbu vērtēšanai (Pielikums Nr.1) katram apmeklētājam (izņemot mācību iestādes audzēkņus), balvas labāko darbu autoriem.
Darba gaita	
1. Kursu audzinātāji vai programmu vadītāji informē audzēkņus par iespēju piedalīties izstādē un aicina apliecināt savas radošās spējas un iegūtās prasmes sevis izvēlētajā profesijā.2. Audzēkņi iepazīstas ar izstādes nolikumu un aizpilda pieteikuma veidlapu.3. Audzēkņiem noteiktajā laikā jāizveido (jāsagatavo) darbs izstādei “Ražots skolā”.4. Izstādes iekārtošanas dienā audzēkņi izveido/noformē savu stendu.5. Izstādes darbības laikā katrs apmeklētājs saņem eksponātu sarakstu un tajā atzīmē eksponātu (audzēkņu darbu) vērtējumu ballēs. Sarakstu apmeklētājs ievieto pie izstādes izejas novietotajā urnā.6. Mācību iestādes audzēkņi un skolotāji balso par labākajiem darbiem e-vidē (<i>e-klase, mykoob, u.c.</i>).7. Izstādes organizatori apkopo noslēgumā tiek apbalvoti labākie darbi.8. Audzēkņi sagatavo slaidrādi par piedalīšanos izstādē (Pielikums Nr.2), un demonstrē to grupas stundā. Skolotājs veicina grupas diskusiju par prezentācijā ietvertajiem jautājumiem.	
Refleksija	
Pēc prezentācijas grupas stundā, audzēkņi papildina prezentāciju ar diskusijas laikā saņemtajiem ieteikumiem, vērtējumiem un komentāriem un pievieno darbu mapei.	

Piezīmes

Izstādi ieteicams organizēt mācību gada beigās vai Karjeras nedēļas (Karjeras dienas) ietvaros. Par izstādi ieteicams informēt vispārīzglītojošo izglītības iestāžu skolēnus, kā arī pirmsskolas izglītības iestāžu audzēkņus, lai iepazīstinātu ar izglītības programmām un profesionālās izglītības iestādē apgūstamajām profesijām.

Bibliogrāfija

1. Izstāde. (2019). Pieejams: <http://www.tezaurs.lv/#/sv/izst%C4%81de>

Eksponātu saraksta paraugs

Lūdzu, ierakstiet vērtējumu **vismaz trim darbiem**, kuri Jums patīk vislabāk!
Ja vēlaties, paskaidrojiet savu vērtējumu.

Darba nosaukums	Vērtējums (0 – 10)	Komentārs
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		

Ieteikumi un priekšlikumi izstādes organizatoriem:

Ieteicamais slaidrādes saturs

Savu pārskatu par piedalīšanos izstādē audzēknis gatavo kā slaidrādi (5-7 slaidi), iekļaujot:

- sava darba atspoguļojumu (*“Es sagatavoju (izgatavoju, pagatavoju u.c.) izstādei...”*);
- veiksmes un trūkumus darba procesā (*“Man izdevās... un neizdevās...”*);
- darba izgatavošanas un noformēšanas laikā pilnveidotās prasmes un zināšanas (*“Gatavojot darbu izstādei es apguvu... pilnveidoju...”*);
- personīgo sasniegumu aprakstu (*“Es tagad spēju [labāk]...”*);
- izstādes eksponātu vērtējumu (*“Man vislabāk patika... darbs (darbi)..., jo...”*);
- izstādes vērtējumu un ieteikumus (*“Izstāde bija...”, “Nākotnē, organizējot šādas izstādes vēlamams (ieteicams)...”*).

► 53. metodika “Atnāc un uzzini!”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Karjeras iespējas pēc pamatskolas vai vidusskolas
Teorija	
“Karjeras diena” kā komplekss karjeras attīstības atbalsta pasākums ļauj skolēniem paplašināt redzesloku, izpētīt karjeras iespējas, salīdzināt piedāvājumus un atbilstoši savām interesēm, spējām un vajadzībām izvēlēties padziļināti iepazīstamos karjeras virzienus, lai 9. vai 12. klasē veiksmīgāk pieņemtu lēmumu par turpmāko dzīvi un karjeru (Korna, 2011).	
Mērķauditorija	8.-12.klašu skolēni
Mērķis	Dot iespēju skolēniem individuālās sarunās, meistarklasēs, prezentācijās un izstādē izzināt dažādu vidējās, vidējās profesionālās, augstākās izglītības iestāžu un mācību centru piedāvājumu un iespējas sev interesējošajā jomā.
Uzdevumi	
• Izzināt karjeras iespējas, mācīties atrast nepieciešamo informāciju un izmantot to. • Izvēlēties izglītības iestādes, kuru prezentācijas apmeklēt, atbilstoši savām interesēm. • Uzdot jautājumus, lai precizētu savus nākotnes nodomus.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Aptauja, praktiskais darbs, stāstījums, slaidrāde, klipī, pārrunas
Norises ilgums	5 stundas
Sagatavošanās	Skolēnu aptauja pirms Karjeras dienas (Pielikums Nr.1). Aptaujas datu apkopošana un izglītības iestāžu izvēle pēc skolēnu interesēm (Pielikums Nr.2). Dažādu izglītības iestāžu apzināšana dalībai novada pasākumā (Pielikums Nr.3) un pieteikumu apkopošana novadā. Informatīvu vēstuļu izsūtīšana (Pielikums Nr.4) un skolēnu – pasākuma dalībnieku apzināšana (Pielikums Nr.5). Pasākuma afišas izgatavošana un publiskošana. Telpu plānošana un iekārtošana izstādei – izstādes plānojums tiek pievienots afīšai un dienas kārtībai. Telpu plānošana un iekārtošana prezentācijām un meistarklasēm – grafiks tiek pievienots afīšai un dienas kārtībai. Izdales materiālu sagatavošana.
Nepieciešamie resursi	Telpas prezentācijām un meistarklasēm
Darba un izdales materiāli	Reģistrācijas veidlapas (Pielikums Nr. 6). Mapes novada skolu pārstāvjiem (katras skolēnu grupas atbildīgajiem pedagogiem): dienas kārtība, izstādes plānojums, nodarbību un telpu grafiks lekcijām un meistarklasēm, aptaujas veidlapas skolēniem un pedagogiem – pasākuma izvērtēšana (Pielikums Nr. 7 un Pielikums Nr. 8). Mapes Karjeras dienas dalībnieku (augstskolu, tehnikumu, koledžu u.c.) pārstāvjiem: dienas kārtība, izstādes plānojums, nodarbību un telpu grafiks, aptaujas veidlapa – pasākuma izvērtēšana (Pielikums Nr. 9), pateicības par piedalīšanos. Uzlīme – pasākuma logo katram skolēnam.
Darba gaita	
1.posms. Pasākuma plānošana un sagatavošana.	

1. Skolēnu rakstiska aptauja novada izglītības iestādēs – interešu apzināšana.
2. Pēc aptaujas rezultātu apkopošanas atbilstošo jomu izglītības iestāžu un organizāciju uzaicināšana dalībai pasākumā.
3. Uzaicināto iestāžu un organizāciju pieteikumu apkopšana un saraksta izsūtīšana novada skolām.
4. Karjeras dienas darba kārtības izstrāde (afiša, nodarbību grafiks, izstādes iekārtojuma plāns) un izsūtīšana novada skolām.
5. Novada skolu 8.-9. un 10.-12.klašu skolēni individuāli izvēlas 5 skolas, kuru nodarbības apmeklēs.
6. Novada skolu pārstāvji atsūta pieteikumu, kurā ierakstītas skolēnu izvēles nodarbību apmeklēšanai.
7. Telpu plānošana un iekārtošana izstādei, prezentācijām un meistarklasēm.

2.posms. Pasākuma norise.

1. Uzaicināto iestāžu un organizāciju ierašanās, sagaidīšana, izstāžu un meistarklašu iekārtošana, prezentācijas telpu un nepieciešamās tehnikas (datoru, projektoru u.tml.) apzināšana.
2. Novada skolu dalībnieku ierašanās un reģistrēšanās, nodarbību, meistarklašu un izstādes telpu apzināšana.
3. Nodarbību norise telpās (pēc individuāla grafika katram skolēnam) – lekcijas un meistarklases, praktiska izmēģinājumdarbība.
4. Izstādes un meistarklašu apmeklēšana (individuālas sarunas ar dažādu izglītības iestāžu pārstāvjiem, praktiska dažādu profesionālo darbību veikšana (piemēram, injicēšana, asinsspiediena mērīšana, dārzenu griešana, mezglu siešana, šaušana mērķī u.tml.), reklāmu klipu skatīšanās no nodarbībām brīvajā laikā.
5. Pusdienas (novada skolu skolēniem u.c. interesentiem pēc iepriekšējas pieteikšanās) un kafijas pauze (viesu skolu pārstāvjiem un novada skolu pedagogiem) pēc individuāla grafika.

3.posms. Pasākuma izvērtēšana.

1. Anketēšana (skolēniem - tiešsaistē līdz norādītajam datumam un novada skolu, kā arī uzaicināto iestāžu un organizāciju pārstāvjiem rakstiski klātienē, aizpildot pasākuma noslēgumā un atdodot pasākuma organizatoriem).
2. Preses relīze (mājas lapās, sociālajos tīklos).
3. Intervija (vietējā laikrakstā).
4. Intervijas un pasākuma norises atspoguļojums (reģionālā TV).
5. Vecāku atsauksmes (elektroniski vietnē, piemēram, *mykoob.lv*, *e-klase.lv* vai citi varianti pēc pašvaldības skolas ieskatiem).

Refleksija

Skolēni sniedz rakstisku atsauksmi pasākuma organizatoriem par ieguvumiem. Klašu audzinātāji skolās pēc pasākuma var organizēt piramidālo diskusiju par skolēnu ieguvumiem. Pēc refleksijas skolēnus var aicināt salīdzināt savas sākotnējās vēlmes un intereses ar pasākumā uzzināto un izveidot tuvākās nākotnes plānu, konkretizējot savus nākotnes nodomus – iecerētā skola (specialitāte, profesija, nodarbošanās pēc 9. vai 12.klases absolvēšanas). Izveidoto nākotnes plānu var izmantot īstenojot metodiku “Mani nākotnes nodomi”.

Piezīmes

Pasākumu plāno saskaņā ar skolēnu interesēm, vēlmēm un vajadzībām, balstoties uz aptaujas rezultātiem. Metodiku iespējams pielāgot jaunākiem skolēniem (sākot no 5. klases).

Bibliogrāfija

1. Korna, E. (2011) Karjeras izglītība. Tukuma 2. vidusskolas pieredze. Rīga: RaKa.

Skolēnu interešu apzināšanas aptaujas lapas paraugs

APTAUJA

par Karjeras dienas "Atnāc un uzzini!" organizēšanu

Lai veiksmīgāk izvēlētos skolas, ir nepieciešama informācija, kuru iegūsim no Tavām atbildēm. Aptauja nav anonīma, jo skolēnu vārdi, uzvārdi, klase nepieciešama, lai veidotu skolēnu grupas skolu prezentācijās.

Vārds, uzvārds _____ Skola, klase _____

Par ko Tu vēlies kļūt? (Ieraksti profesiju, nodarbošanās veidu vai profesionālo jomu!)

1. iespējamā izvēle: _____

2. iespējamā izvēle: _____

3. iespējamā izvēle: _____

Profesionālās un/vai augstākās izglītības iestādes, kuras Tevi interesē, lai turpinātu mācības pēc 9. vai 12. klases:

Aicināmo NVO vai citu iestāžu, organizāciju nosaukumi un tēmas, kuras Tev ir svarīgas, lai izvēlētos, ko darīt pēc 9. vai 12. klases:

Vai ir nepieciešamas xxx pašvaldības vidējās izglītības iestāžu (ģimnāzijas un vidusskolu) prezentācijas izstādē? (Ieraksti X un pamato savu atbildi.)

Jā, tāpēc ka _____

Nē, tāpēc ka _____

Vai ir nepieciešamas aicināto izglītības iestāžu, organizāciju u.tml. prezentācijas izstādē? (Ieraksti X un pamato savu atbildi.)

Jā, tāpēc ka _____

Nē, tāpēc ka _____

Kāds atbalsts Tev ir nepieciešams, lai palīdzētu Tev izvēlēties, ko darīt pēc 9. vai 12. klases?

Paldies!

Uz tikšanos xxx.gada xxx!

Izglītības iestāžu aptaujas lapas paraugs

Tuvojas xxx.gada xxx, kad esam ieplānojuši karjeras dienu "Atnāc un uzzini!".
Lai veiksmīgāk izvēlētos izglītības iestādes, kuras aicināt uz šo pasākumu, no katras skolas ir nepieciešama informācija, kuru ceram iegūt no šīs skolu aptaujas.
Anketas tabulu gaidīšu **līdz xxx datumam**, nosūtot elektroniski uz e-pastu (e-pasta adrese)

Izglītības iestādes nosaukums _____

Aicināmo izglītības iestāžu nosaukumi	Iespējamais interesentu skaits	
	8. – 9. klašu skolēni	10. – 12. klašu skolēni

Aicināmo NVO vai citu iestāžu, organizāciju nosaukumi un tēmas	Iespējamais interesentu skaits	
	8. – 9. klašu skolēni	10. – 12. klašu skolēni

Vai ir nepieciešamas xxx pašvaldības vidējās izglītības iestāžu (ģimnāzijas un vidusskolu) prezentācijas izstādē?

Jā, tāpēc ka _____

Nē, tāpēc ka _____

Vai ir nepieciešamas aicināto izglītības iestāžu, organizāciju u.tml. prezentācijas izstādē?

Jā, tāpēc ka _____

Nē, tāpēc ka _____

Ieteikumi veiksmīgākai šīs dienas norises organizācijai:

Jaunas idejas Karjeras dienas satura pilveidei:

Paldies par sadarbību!

Izglītības iestādes (dalībiskolas) pieteikuma paraugs

PIETEIKUMS

Izglītības iestādes nosaukums _____

Uzstāšanās (prezentācijas) norādītajās telpās(pēc grafika)

Uzstāšanās veids (lekcija, prezentācija, filma, meistarklase u.c.) _____

Nepieciešamā tehnika un aprīkojums (dators, projektors, tāfele u.c.) _____

Cita informācija, kura būtu jāzina organizatoriem, lai tikšanās ar skolēniem noritētu veiksmīgi _____

Informācijas sniegšana izstādē norādītajās vietās gaitenēs un vestibilos

Piedalīšanās izstādē skolas vestibilā jā nē

Laukums _____ m² Komentāri (*plakāts, stends, u.c.*): _____

Materiāli atsūtīšanai pa pastu (līdz XX.XX) jā nē

Lapu skaits _____ gab. Komentāri: _____

Video skolas reklāmai (līdz XX.XX) jā nē

Ilgums _____ min. Komentāri: _____

Nepieciešamais tehniskais nodrošinājums Galdi _____ Krēsli _____
(skaits) (skaits)

Cits: _____

Komentāri: _____

Ir iespējama pusdienošana – pēc vienošanās (*pusdienotāju skaits, samaksas kārtība*) ar xxx ēdnīcas darbiniekiem pa tālruni: xxx

Aptuvenais ierašanās laiks: _____

Kopējais izglītības iestādes / organizācijas pārstāvju skaits: _____

Atbildīgā kontaktpersona: _____
(vārds, uzvārds, tālrunis un e-pasta adrese)

Informatīvās vēstules paraugs

KARJERAS DIENA

"Atnāc un uzzini!"

Norises laiks: *datums un laiks.*

Norises vieta: xxx iestāde, xxx pilsēta, xxx adrese.

Pasākuma mērķis: informēt skolēnus par izglītības turpināšanas iespējām pēc 9. un 12. klases.

Mērķauditorija: xxx novada skolu 8.-9., 10.-12. klašu skolēni.

Karjeras dienas programma (uzstāšanās laiks katrai izglītības iestādei – ... minūtes):

No plkst. ... – skolu reģistrēšanās, izstādes iekārtošana, iepazīšanās kafija

Izstāde skolēniem pieejama no līdz ... (*xxx telpas*)

1.nodarbība: no līdz ... (*prezentācijas notiek paralēli x telpās – skatīt grafikā*)

2.nodarbība: no līdz ... (*prezentācijas notiek paralēli x telpās – skatīt grafikā*)

Izstādes apskates laiks: no līdz ... (*nodarbības šajā laikā nenotiek*)

3.nodarbība: no līdz ... (*prezentācijas notiek paralēli x telpās – skatīt grafikā*)

4.nodarbība: no līdz ... (*prezentācijas notiek paralēli x telpās – skatīt grafikā*)

Reklāmas video skolēniem apskatāmi no līdz ... (*x telpā*)

Dienas izvērtējuma anketas aizpildīšana: papīra formātā (*anketa tiks iedota reģistrējoties, tā jāaizpilda dienas laikā un jāatstāj xxx*) vai elektroniski (*saite tiks nosūtīta xxx*)

Piedaloties xxx novada skolu KARJERAS DIENĀ, tiek dota iespēja:

✓ **prezentēt / iepazīt izglītības iespējas** (izglītības iestāžu prezentācijas nodarbībās);

✓ **izvietot / iegūt informāciju izstādē** (izglītības iestāžu stendi, reklāmas baneri

u.tml.);

✓ **demonstrēt / skatīties video** par izglītības iespējām skolā (TV 1.stāva vestibilā).

Karjeras dienas kontaktpersona:

Vārds Uzvārds, amats,

kontakttinformācija

Skolēna individuālā grafika un novada izglītības iestādes pieteikuma paraugi**Sagatavošanās Karjeras dienai "Atnāc un uzzini!"**

- No ...līdz... [datumam] skolēni iepazīstas ar apstiprināto dalībaskolu piedāvājumu un izvēlas, kuru izglītības iestāžu prezentācijas apmeklēs. Katrs skolēns izvēlas 5 nodarbības un izveido savu individuālo Karjeras dienas grafiku tā, lai izvēlēto skolu nodarbību laiki nedublējas.
- Izglītības iestāde līdz xxx datumam apkopo skolēnu individuālos grafikus un iesūta sarakstu, kurā minēti skolēnu vārdi un uzvārdi, kuri izvēlējušies dalībaskolas prezentāciju.

Skolēna individuālais grafiks		
Nodarbības	Nodarbības laiks	Izvēlētā mācību iestāde
1.nodarbība	10.00 – 10.30	
2.nodarbība	10.40 – 11.10	
<i>Interesējošo skolu stendu apmeklējums izstādē, individuālas sarunas ar skolu pārstāvjiem</i>		
3.nodarbība	12.10 – 12.40	
4.nodarbība	12.50 – 13.20	
5.nodarbība	13.30 – 14.00	

Novada izglītības iestādes pieteikums

(Informācija par skolēniem, kuri izvēlējušies katras dalībaskolas prezentāciju)

Novada izglītības iestādes nosaukums: _____

Izglītības iestādes (dalībaskolas) nosaukums:			
Skolēna vārds, uzvārds	Klase	Skolēna vārds, uzvārds	Klase

Izglītības iestādes (dalībaskolas) nosaukums:			
Skolēna vārds, uzvārds	Klase	Skolēna vārds, uzvārds	Klase

Izglītības iestādes (dalībaskolas) nosaukums:			
Skolēna vārds, uzvārds	Klase	Skolēna vārds, uzvārds	Klase

Šo tabulu katra skola **līdz xxx datumam** atsūta elektroniski: xxx e-pasta adrese

Dalībnieku reģistrācijas lapu paraugi

KARJERAS DIENA "Atnāc un uzzini!"

Novada izglītības iestāžu dalībnieki

Nr.	Izglītības iestādes nosaukums	Skolēnu skaits	Atbildīgais pedagogs	
			vārds, uzvārds	paraksts
1.				
2.				
3.				
4.				

KARJERAS DIENA "Atnāc un uzzini!"

Dalībaskolu pārstāvji

Nr.	Izglītības iestādes nosaukums	Pārstāvju skaits	Koordinators	
			vārds, uzvārds	paraksts
1.				
2.				
3.				
4.				

Skolēnu aptaujas lapas paraugs

KARJERAS DIENAS "Atnāc un uzzini!" IZVĒRTĒJUMS

Vārds, uzvārds: _____

Skola, klase: _____

Kāds ir Tavs Karjeras dienas galvenais ieguvums? _____

Tavs vērtējums par pasākuma norisi (ievilkt x atbilstošā vērtējuma ailē):

Pasākums	Ļoti labi	Labi	Vidēji	Nepatika
Nodarbības				
Izstāde				
Meistarklases				
Pieteikšanās kārtība				

Lūdzu, īsi komentē savas izvēlētas atbildes! _____

Tavi ieteikumi šādiem vai līdzīgiem pasākumiem:

Paldies, ka piedalījies un aizpildīji anketu!

Organizatori

Novada skolu atbildīgo pedagogu aptaujas lapas paraugs

KARJERAS DIENAS "Atnāc un uzzini!" IZVĒRTĒJUMS

Karjeras dienas **idejas** (vairākas skolas vienā dienā) **vērtējums**
(apvilkt izvēlēto atbildi, 1 = zemākais vērtējums, 5 = augstākais)

1 2 3 4 5

Komentārs:

Karjeras dienas **norises** (vairākas skolas vienā dienā) **vērtējums**
(apvilkt izvēlēto atbildi, 1 = zemākais vērtējums, 5 = augstākais)

1 2 3 4 5

Komentārs:

Vislabāk bija izdevies:

Visinteresantākais likās _____

jo _____

Lielākais ieguvums (skolotāja viedoklis):

skolotājiem - _____

skolēniem - _____

Nākamgad būtu vajadzīgs:

Brīvs komentārs:

Skolas, kura aizpildīja anketu, nosaukums _____

Paldies, ka piedalījāties!

Organizatori

Viesskolu pārstāvju aptaujas lapas paraugs

KARJERAS DIENAS "Atnāc un uzzini!" IZVĒRTĒJUMS

Karjeras dienas **idejas** (vairākas skolas vienā dienā) **vērtējums**
(apvelciet izvēlēto atbildi, 1 = zemākais vērtējums, 5 = augstākais)

1 2 3 4 5

Komentārs:

Karjeras dienas **norises** (vairākas skolas vienā dienā) **vērtējums**
(apvelciet izvēlēto atbildi, 1 = zemākais vērtējums, 5 = augstākais)

1 2 3 4 5

Komentārs:

Nākamgad vēlētos piedalīties xxx pašvaldības Karjeras dienā (ierakstiet x vēlamās atbildes lodziņā, un paskaidrojiet savu izvēli)

Jā, jo _____

Nē, jo _____

Ko Jūsu skola vēl būtu gatava piedāvāt šādos vai līdzīgos pasākumos?

Brīvs komentārs:

Skolas, kura aizpildīja anketu, nosaukums _____

Paldies, ka piedalījāties!

Organizatori

► 54. metodika “Nodarbinātības jomas”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Nodarbinātības jomas, intereses un profesijas
Teorija	
Profesijas izvēles pamatā ir zināšanas par konkrētā darba veikšanai nepieciešamajām prasmēm un interesēm, jo tieši intereses un prasmes veicina vēlmi veidot noteiktu karjeru un virzīties noteiktā profesionālās attīstības virzienā (Starptautiskā karjeras atbalsta .., 2012) Skolēni (audzēkņi) ne vienmēr ir skaidrībā par savām interesēm un prasmēm, tādēļ viens no nozīmīgākajiem karjeras attīstības atbalsta uzdevumiem ir palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) noskaidrot savas intereses un prasmes, izvērtēt to atbilstību rakstura iezīmēm un dažādu nodarbinātības jomu prasībām. Metodika paredzēta interešu noskaidrošanai, kā arī atbilstošāko profesiju noteikšanai.	
Mērķauditorija	10. -12. klašu skolēni, 1. kursu audzēkņi.
Mērķis	Noteikt savas intereses un apzināt tām atbilstošos karjeras virzienus.
Uzdevumi	
• Izpētīt 10 nodarbinātības jomu lapas ar atslēgvārdiem.• Izvēlēties atbilstošāko nodarbinātības jomu.• Apzināties nodarbinātības jomu raksturojošās profesijas.• Noteikt piemērotāko profesiju (profesijas).	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.	
Darba forma un metodes	Slaidrādes demonstrēšana, prātavētra, praktiskais darbs, diskusija,
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs pirms nodarbības sagatavo 10 A2-A3 izmēra lapas, uz kurām ir kārtas numurs un darbības vārdi, kuri raksturo nodarbinātības jomu (pati joma uz lapas nav minēta) (Pielikums Nr.1), un īsu slaidrādi par nodarbinātības jomām (Pielikums Nr.2).
Nepieciešamie resursi	Liela telpa, dators, projektor. Ja klases telpa ir maza, nodarbība var notikt klasē un lapas var izvietot skolas gaitenī. Rakstāmpiederumi, pierakstu papīrs (A4), līmlapa (aptuveni 5 x 8 cm)
Darba un izdales materiāli	10 A2 – A3 izmēra lapas ar kārtas numuriem (Pielikums Nr.1)
Darba gaita	
1. Skolotājs demonstrē 1. slaidu (Pielikums Nr.2) ar saturu <i>Patīk (patiktu) darīt; Protu (gribētu) prast</i>; <i>Pielietojums profesijās</i>. Skolēni (audzēkņi) reflektē, var pierakstīt kādas idejas, ja vēlas. Šis uzdevums kalpo kā ievads visā aktivitātē (2-3 min.);2. Skolēni (audzēkņi) katrs paņem A4 lapu (var izmantot savas pierakstu burtnīcas) un dodas pie 10 telpas dažādās vietās izvietotām (t.sk., izklātām uz grīdas) A2-A3 lapām (Pielikums Nr.1). Skolēni (audzēkņi) apstaigā visas lapas un izlasa darbības vārdus uz katras lapas (aptuveni 10 min.);3. Skolotājs aicina noskaidrot, kura ir tā lapa, kurā skaitliski ir vislielākais darbības vārdu skaits, kuri atbilst skolēna (audzēkņa) interesēm; skolēnam (audzēkņim) jāpieraksta lapas numurs. Pēc vēlēšanās skolēni (audzēkņi) var savā lapā pierakstīt dotos darbības vārdus (5 min.);	

4. Skolēni (audzēkņi) veido mazās grupas atbilstoši nodarbinātības jomas numuram, t.i., visi tie skolēni (audzēkņi), kuriem lielākais darbības vārdu skaits ir no 7. lapas, ir 7. grupa.5. Katra grupa prātavētrā atrod (izdomā) savai interešu grupai atbilstošās profesijas, uzraksta tās uz līmlapiņām un piestiprina tās pie lielajām papīra lapām.6. Kad katrs dalībnieks pievienojis vismaz vienu līmlapiņu savas nodarbinātības jomas lapai, visi dalībnieki apskata pārējās lapas un profesijas un pievieno jaunas profesijas jebkurai nodarbinātības jomas lapai. Šis uzdevums paredzēts tam, lai dalībnieki, apmainoties viedokļiem ar līdzīgi domājošiem skolēniem (audzēkņiem) – tiem, kas, piemēram, apstājušies pie lapas Nr. 2, pārdomātu savas intereses un tās vai nu apstiprinātu, vai nomainītu.7. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) apsēsties savās vietās un slaidrādē demonstrē atšifrējumu tiem numuriem, kuri bija doti uz lapām. Pie katra numura slaidrādē ir dota nodarbinātības joma.8. Skolēnus (audzēkņus) aicina nosaukt pazīstamākās profesijas katrā nodarbinātības jomā (apm. 5 – 7 min.).9. Skolotājs demonstrē slaidus ar profesiju uzskaitījumu pie katras nodarbinātības jomas (saskaņā ar iepriekšējo numerāciju) un paralēli komentē nodarbinātības jomu darba lapām pievienoto profesiju atbilstību, iesaistot skolēnus (audzēkņus) diskusijā.10. Dalībnieki savos pierakstos fiksē tās profesijas, kuras viņiem šķitušas visatbilstošākās interesējošā nodarbinātības jomā, piemēram, 2. nodarbinātības joma – <i>Izglītība/ Tūrisms/ Viesmīlība</i>, atbilstošās profesijas 2. jomā – <i>skolotājs, gids</i>.
Refleksija
Jautājumi grupai: • Kas patika aktivitātē?• Kā uzdevumi palīdzēja apzināt savas intereses?• Kā demonstrējumi slaidrādē palīdzēja noskaidrot atbilstošāko profesiju?
Piezīmes
Metodiku var pilnveidot, izmantojot Nozaru kvalifikāciju struktūras (2019).
Bibliogrāfija
1. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml2. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Nodarbinātības jomas

Starptautiskā karjeras atbalsta ..., 2012, 103

1 kalpot konsultēt uzraudzīt aprūpēt atbalstīt dziedināt pieskatīt aizstāvēt mierināt uzmundrināt	2 informēt izklaidēt instruēt paskaidrot izglītot apmācīt pārliecināt vadīt mācīt demonstrēt	3 rīkoties ar naudu pirkt pārdot sastādīt budžetu krāt vadīt tirgoties taupīt pārvaldīt organizēt	4 garantēt pārbaudīt pārraudzīt nodrošināt palīdzību atpazīt bīstamas situācijas glābt
5 sēt saimniekot nodarboties ar dārzkopību audzēt novākt ražu ganīt gatavot cept	6 strādāt roku darbu veidot urbt zāgēt strādāt ar.... (darbarīku) virpot frēzēt krāsot	7 pielāgot uzraudzīt uzturēt kārtībā (iekārtas) remontēt darbināt iekārtas reproducēt	8 plānot projektēt konstruēt samontēt ierīkot noformēt uzstādīt
9 pētīt izpētīt atklāt eksperimentēt mērīt pārbaudīt aprēķināt novērot izgudrot	10 modelēt veidot dekorēt muzicēt izklaidēt lasīt gleznot vai zīmēt spēlēt teātri fotografēt filmēt rakstīt stāstus		

Slaidrādes (prezentācijas) ieteicamais saturs

1.slaidis

Individuālai izpētei un darbam grupās

Patīk (patiktu) darīt (skolā, brīvajā laikā, mājas darbos)....

Protu (gribētu prast) (skolā, brīvajā laikā, mājas darbos)....

Pielietojums profesijās: nosauc 3-4 profesijas, kuras sader ar augstākminētajām darbībām

2.slaidis

Nodarbinātības jomas/ nozares

1. Veselības un sociālā aprūpe, pakalpojumi

2. Izglītība, tūrisms, viesmīlība

3. Tirdzniecība, finanses, administrēšana

4. Drošība, civilā un militārā aizsardzība

5. Lauksaimniecība, mežsaimniecība, dabas resursi, ēdināšana

6. Celtniecība, montāža

7. Konstruēšana, tehnika, rūpniecība

8. Arhitektūra, inženierzinātnes, tehnika

9. Zinātne, ekonomika

10. Vizuālā un lietišķā māksla, mūzika, literatūra

3.slaidis

Dažas idejas (pa jomām)

1. Masieris, probācijas dienesta ierēdnis, sociālais darbinieks, ārsts, medmāsa

2. Skolotājs, bērnudārza audzinātājs, viesmīlības pakalpojumu speciālists, personāla konsultants, gids

3. Mazumtirdzniecības pārdevējs, nekustamā īpašuma aģents, bankas ierēdnis, biroja administrators,

4. Policists, ugunsdzēsējs, autostāvvietas uzraugs, cietuma uzraugs, (miesas)sargs

5. Dārzkopības inženieris, zemnieks, kvalificēts darbinieks mežsaimniecības nozarē, veterinārārsts, pavārs, maiznieks

4.slaidis

Dažas idejas (pa jomām)

6. Koka konstrukciju montētājs, mūrnieks, jumīķis, skārdnieks, izolācijas speciālists

7. Iekārtu inženieris, atkritumu aizvākšanas un pārstrādes speciālists, farmācijas inženieris, mašīnbūves inženieris

8. Zobu tehniķis, tapsētājs un dekorators, interjera dizainers, arhitekts, elektroinženieris

9. Vides inženieris, mērnieks, statistiķis, grāmatvedis, rasētājs

10. Vizāžists, keramiķis, fotogrāfs, mēbeļgaldnieks, frizieris

► 55. metodika „Esmu vispiemērotākais kandidāts!”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte.
Tēma	Adaptācija jaunos apstākļos
Teorija	
Nokļūstot jaunā kolektīvā, katram nākas pielāgoties jauniem, neierastiem apstākļiem un kolektīva saskarsmes noteikumiem. Adaptācijas procesā svarīgi saglabāt savu identitāti un apzināties savas personības unikalitāti. Metodikas īstenošana palīdz pilnveidot skolēnu (audzēkņu) pašraksturošanas prasmes, apzināties un izcelt savas stiprās puses. Pašraksturošana ir process, kurā cilvēks atklāj informāciju par sevi, tā ir stāstījuma metode, kurā dzīves notikumi tiek atklāti unikālā struktūrā (Ignata, 2012).	
Mērķauditorija	9. -12. klašu skolēni, 1. - 4. kursu audzēkņi.
Mērķis	Praktizēt pašraksturošanu un sevis prezentēšanu.
Uzdevumi	
• Iepazīt klases (grupas) biedrus atraktīvā veidā.• Iepazīt un pārbaudīt savu spēju robežas nestandarta situācijās.• Pilnveidot spēju prezentēt sevi potenciālajam darba devējam.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Radošais darbs (runas sacerēšana), lomu spēle (simulācija), jautājumi-atbildes
Norises ilgums	30 līdz 60 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo telpu darbam.
Nepieciešamie resursi	Piezīmju papīrs (A4) katram dalībniekam, rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotājs skolēnus (audzēkņus) informē, ka nodarbības uzdevums ir veidot klipus par sevi. Tas palīdzēs attīstīt sevis prezentēšanas prasmes un palīdzēs labāk iepazīt klases (grupas) biedrus.2. Skolēnus (audzēkņus) aicina iedomāties konkrētu uzņēmumu, iestādi vai populāru uzņēmēju – darba devēju (noteiktas jomas pārstāvi), pie kuriem viņi varētu vērsties, lai tiktu pieņemti darbā.3. Skolēniem (audzēkņiem) 10 - 15 minūšu laikā jā sagatavo informācija (“špikeris”) runai, t.i., jāapzinās un jāuzraksta: a. savas pozitīvās īpašības;b. prasmes;c. stiprās puses;d. līdzšinējie sasniegumi, ar kuriem skolēni (audzēkņi) var lepoties.4. Pēc tam skolēni (audzēkņi) 5 - 10 minūšu laikā sagatavo 2 – 3 min. garu runu klipam „Esmu vispiemērotākais kandidāts”.5. Skolotājs izlozē “filmēšanas”, t.i., uzstāšanās secību.6. Katrs skolēns (audzēknis) stāsta par sevi.7. Skolēns (audzēknis), kurš uzstājies pirms runātāja, uzdod viņam vienu jautājumu par stāstīto (pirmajam runātājam jautājumu uzdod skolotājs).	

Refleksija
Skolēni (audzēkņi) uzstāšanās secībā katrs atbild uz jautājumiem: • Kas bija patīkami, sevi reklamējot? Kas bija nepatīkami?• Kādas pārdomas radušās pēc uzdevuma veikšanas?• Ko jaunu atklājāt par sevi?• Kura klases (grupas) biedra klips aicināja Tevi vairāk uzzināt par karjeras iespējām noteiktā profesijā?
Piezīmes
Metodiku iespējams daudzveidīgi modificēt atkarībā no skolēnu (audzēkņu) grupas un mācību iestādes profila, piem., ja klasi (grupu) sadala grupās pa 3-5 dalībniekiem, katra grupa, ievērojot darba gaitas 2. punktā minēto informācijas sadalījumu (pozitīvās īpašības, prasmes, stiprās puses, sasniegumi) var izveidot klipus: • katram grupas dalībniekam,• vienam tās dalībniekam,• visai grupai (kā brigādei, komandai u.c.). Klipa runas tekstu skolēns (audzēkņis) pievieno darbu mapei.
Bibliogrāfija
1. Ignata A. (2012). Autobiogrāfija un pašraksturojums. Karjeras konsultēšanas metodes (153.-161. lpp). Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_kons_metodes.pdf

► 56. metodika “Mana darba prakse”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Darba prakses nozīme profesionālajā karjerā
Teorija	
Kolāža ir radošā darba izteiksmes veids, kurā cilvēks atklāj savu priekšstatu par kādu tematu, jēdzienu, parādību, lietu kārtību u.tml., koncentrējoties uz būtisko un veidojot kompozicionāli vienotu attēlu, atklājot dominējošo nozīmes struktūru (Mārtinsone, 2010). Sekmīgai karjeras vadībai nepieciešama skaidra mērķa izjūta, kas rada motivāciju, apņēmību un iniciatīvu (Amundsons, 2016). Attēli - domu apmaiņas starpnieki- pauž autora izjūtas un attieksmi, kas pirms radošā darba veikšanas bieži vien ir apslēpta ne tikai skatītājiem, bet arī pašam autoram, tādēļ vizualizēšana un attēlu interpretēšana ļauj ne tikai <i>apmainīties domām par to, kādi darba apstākļi patīk un kādi nepatīk</i>, bet arī individuāli atrast pamatojumu savām izjūtām (Starptautiskā karjeras atbalsta..., 2012, 25).	
Mērķauditorija	2.-4. kursu audzēkņi
Mērķis	Sagatavoties darba praksei.
Uzdevumi	
• Pilnveidot izpratni par nākotnes profesiju un situāciju izvēlētajā darba prakses vietā.• Attīstīt audzēkņu sociālo kompetenci – sadarbību grupā un mijiedarbību dalībnieku starpā.• Pilnveidot audzēkņu prasmi izmantot radošo pieeju karjeras izglītības uzdevumu risināšanā.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Mācību ekskursija, praktiskais darbs, radošais darbs (kolāža), stāstījums, diskusija
Norises ilgums	2 stundas
Sagatavošanās	Pirms audzēkņi dodas uz prakses vietām, skolotājs sagatavo darba lapas (Pielikums Nr.1), lai audzēkņi tās var aizpildīt prakses vietās vai pēc tam.
Nepieciešamie resursi	A3 izmēra papīra loksnes, attēli, dažādi materiāli (papīrs, vilna, šķēres, diegi, krāsas u.c.) radošajam darbam, rakstāmrīki, flomāsteri.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa (Pielikums Nr.1); vadlīnijas kolāžas veidošanai (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Pēc ekskursijas darba prakses vietā audzēkņi aizpilda darba lapu „Darba prakses vietas izpēte” (Pielikums Nr.1).2. Lai apzinātos un izvērtētu ar darba prakses vietu saistītās izjūtas, audzēkņi pāros vai grupās (3 – 4 audzēkņi) veido kolāžu (Pielikums nr.2) par pieredzēto un uzņēmumā paveikto.3. Pēc kolāžu izveidošanas grupas demonstrē darba rezultātus un pastāsta par savām izjūtām un pārdomām.4. Skolotājs organizē diskusiju, lai dalībnieki apmainītos domām par pieredzēto.	
Refleksija	
Katra darba grupa brīvā tekstā pastāsta par kolāžas tapšanas procesu un grupas dalībnieku ieguldījumu.	
Piezīmes	
Kolāžu pēc skolotāja izvēles var veidot arī virtuālajā vidē, piem., izmantojot tīmekļa vietnes <i>padlet.com</i> u.c. iespējas. Kolāžas var izvietot izstādē klases telpā, vestibilā, zālē.	
Bibliogrāfija	

1. Amundsons N. (2016). Aktīvā iesaistīšanās: esība un darbība karjeras konsultēšanā. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra.
2. Mārtinsone K. (2010). Mākslu metodes un tehnikas profesionālajā darbībā. Rīga: RaKa.
3. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Darba prakses vietas izpētes lapas paraugs

Profesija: _____

Profesionālās darbības joma: _____

Uzņēmums: _____

Prasības darbiniekiem

Nepieciešamā izglītība (izglītības dokuments): _____

Nozīmīgākie mācību priekšmeti: _____

Vēlamā uzvedība darba vietā: _____

Apmācība profesijas ieguvei

Cik praktikantu uzņēmums katru gadu pieņem? _____

Prakses ilgums: _____

Kā uzņēmums palīdz praktikantam sagatavoties eksāmenam? _____

Cik dažādos prakses gados pelna praktikanti? _____

Prasības (atzīmēt atbilstošo ar x)

	Jā	Iespējams	Nē
Roku darba prasmes un veiktība			
Darbu veic, pārsvarā stāvot kājās			
Laba redze			
Laba dzirde			
Darbs ārā dažādos laika apstākļos			
Darbs pie monitora			
Saziņas prasmes			
Spēja sadarboties			
Pacietība			
Labas IT zināšanas			
Valodu prasmes			

Vadlīnijas kolāžas veidošanai

Starptautiskā karjeras atbalsta.., 2012, 159

Kolāžā jāatspoguļo:

- precīzs profesijas nosaukums;
- apmācību ilgums;
- profesijā nepieciešamā izglītība;
- darba pienākumi;
- darbā nepieciešamās prasmes;;
- darbā nepieciešamās personības īpašības;
- prasības darbinieka fiziskās veselības stāvoklim;
- profesijas priekšrocības;
- profesijas trūkumi;
- uzņēmuma nosaukums un adrese.

► 57. metodika “Ceļvedis profesiju pasaulē”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība un profesijas izvēles nosacījumi
Teorija	
Viena no karjeras izglītības mācību metodēm ir didaktiskā spēle, kas ļauj pilnveidot zināšanas un prasmes pievilcīgā veidā, veicinot izziņas spēju pilnveidi, radošumu, sadarbību grupā un pozitīvas emocijas (Rubana, 2004). Konkursa uzdevumu sagatavošanā izmantoti Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) un Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) izveidotie materiāli: • spēle “Atver profesiju durvis” (spēles gaitā, izmantojot aprakstus, jāatmin astoņas profesijas) (Atver profesiju durvis, 2015);• infografikas (Kā iepazīt profesijas, 2014; Kā izvēlēties piemērotāko..., 2014; Kā plānot karjeru, 2014; Kas Tev jāuzzina..., 2014; Tālākās izglītības ceļi..., 2015; Tavas attīstības iespējas..., 2015; Karjeras orientēšanās karte, 2018; Tavs dzīves navigators, 2018; Latvijas izglītības sistēma, 2019).• Latvijas izglītības sistēmas apraksts un shēma (Izglītības sistēma Latvijā, 2018)	
Mērķauditorija	8.-9.klašu skolēni.
Mērķis	Iepazīt profesijas izvēles nosacījumus un profesiju pasaules daudzveidību.
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu informācijas atlasē prasmi.• Pilnveidot izpratni par karjeras izvēles iespējas pēc pamatizglītības ieguves.• Veicināt skolēnu sadarbību, pilnveidojot viņu zināšanas, komunikācijas prasmi un radošās spējas.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Grupu darbs 8 komandās (4 – 6 skolēni komandā): spēle, praktiskais darbs, viktorīna, radošais darbs (profesijas reklāmas izveidošana), stāstījums, demonstrēšana,
Norises ilgums	2 x 60 minūtes
Sagatavošanās	Konkursa organizators izveido un izsūta novada skolām konkursa nolikumu (Pielikums Nr.1). Skolēni piesakās konkursam (Pielikums Nr.2). Konkursa organizators sagatavo konkursa uzdevumus un izdales materiālus komandām, slaidrādi par konkursa gaitu.
Nepieciešamie resursi	Slaidrāde ar konkursa norises gaitu. Dators, projektors, ekrāns, laika skaitīšanas ierīce – taimers, hronometrs, smilšu pulkstenis vai lietotne. Katrai komandai nepieciešami: galds, krēsli atbilstoši dalībnieku skaitam, rakstāmpiederumi, līmlente vai līmmasa.
Darba un izdales materiāli	Katram uzdevumam <u>katrai grupai (komandai)</u> nepieciešami šādi materiāli: 1. uzdevumam – 4 krāsu kartītes atbilžu parādīšanai (Pielikums Nr.3); 2. uzdevumam – darba lapa, krāsaina Latvijas novadu karte, Latvijas izglītības sistēmas shēma; 3. uzdevumam – pieteikumā minētā tehnika, aparatūra u.c.; 4. uzdevumam – infografiku komplekts (Kā iepazīt profesijas, 2014; Kā izvēlēties piemērotāko..., 2014; Kā plānot karjeru, 2014; Kas Tev

	jāuzzina..., 2014; Tālākās izglītības ceļi...,2015; Tavas attīstības iespējas...,2015; Karjeras orientēšanās karte, 2018; Tavs dzīves navigators, 2018). 5. uzdevumam – darba lapa ar profesiju aprakstiem, darba lapa profesijas nosaukuma minēšanai, izdales materiāli papildiespējām; 6. uzdevumam – A1 lapa un vismaz 4 krāsu flomāsteri, vismaz 6 krāsu A4 lapas, izdale – profesiju apraksti uz A4 lapām (no abām pusēm).

Darba gaita

1. Konkursa atklāšana, informācija par karjeru un izvēli, skaidrojot jēdzienu “karjera” un iepazīstinot ar izglītības sistēmu Latvijā, noskaidrojot, kurā tās pakāpē šobrīd atrodas 8.- 9. klašu skolēni. Konkursa norises skaidrojums un atbildes uz skolēnu un skolotāju jautājumiem.

2. Konkursa norise.

1.uzdevums. Spēle “Atver profesiju durvis!” Spēles laikā skolēni iepazīstas ar 8 profesijām.

Spēles gaita:

- katra komanda saņem atbildes kartīšu komplektu (Pielikums Nr.3);
- spēles vadītājs nolasa pirmās profesijas aprakstu, uz ekrāna rāda 1. profesijas jautājuma slaidu un iedarbina laika skaitīšanas ierīci (pirms spēles komandas jāinformē par laika ierobežojumu);
- komanda apspriežas un izvēlas pareizo atbildi;
- komanda paceļ izvēlētajai atbildei atbilstošās krāsas lapiņu;
- spēles vadītājs (žūrija) piefiksē atbildes un ieraksta atbilžu tabulā;
- spēles vadītājs parāda 1. profesijas atbildes slaidu un nolasa pareizo atbildi ar komentāriem (Pielikums Nr.4);
- spēli turpina ar nākamo profesiju utt.

2.uzdevums. Rakstisks zināšanu pārbaudes tests (Pielikums Nr.5).

3.uzdevums. Mājas darba “Neparastākā profesija, par kuru esam dzirdējuši” demonstrēšana – stāstījums, īsfilma, fotogrāfija un apraksts par to, plakāts, dziesma, mīklas minēšana u.c (2-3 minūšu uzstāšanās katrai komandai). Vērtēšanas kritēriji: tematika, radošā oriģinalitāte, laiks, visas komandas piedalīšanās (Pielikums Nr.6).

4.uzdevums. Komandas atbild uz mutiski uzdotiem jautājumiem par infografiku saturu (Pielikums Nr.7). Pirms jautājumu uzdošanas skolēniem tiek dotas 5 minūtes, lai visa komanda kopā pārskatītu infografikās (Kā iepazīt profesijas, 2014; Kā izvēlēties piemērotāko..., 2014; Kā plānot karjeru, 2014; Kas Tev jāuzzina..., 2014; Tālākās izglītības ceļi...,2015; Tavas attīstības iespējas...,2015; Karjeras orientēšanās karte, 2018; Tavs dzīves navigators, 2018) atrodamo informāciju.

Pirms uzdevuma komandas izlozē atbildēšanas secību (jautājuma numuru).

Kad komanda atbildējusi, nākamās komandas var minēt būtiskus papildinājumus, iegūstot papildpunktus. Ja komanda nevar atbildēt, jautājumu uzdod nākamajai komandai.

Atbilžu vērtēšana:

- 3 punkti – pilnīgi vai gandrīz precīza atbilde (80 – 100% pareiza atbilde),
- 2 punkti – atbildēts daļēji pareizi (~50% minēts no pareizajām atbildēm),
- 1 punkts – minēti tikai daži fakti (mazāk kā 30%).

Kad atbildes izskanējušas, uz ekrāna parāda pareizo atbildi.

Uzdevuma beigās konkursa vadītājs atver Nacionālās izglītības iespēju datubāzes tīmekļa vietni (Infografikas karjeras plānošanai..., 2018), kurā pieejamas infografikas.

5.uzdevums. Profesiju atpazīšana (Pielikums Nr.8). Katra grupa izlozē atbilžu tabulu un saņem atbilstošo profesijas aprakstu. Skolēni var mēģināt atbildēt uzreiz, pēc profesijas apraksta, pasakot

tās nosaukumu, bet var arī izmantot papildiespēju, saņemot nosaukuma shematisku attēlojumu, kurā atklāts 1 burts. Atbilde tiek vērtēta arī tad, ja komanda nosauc profesiju, kura *Profesiju aprakstu katalogā* apzīmēta kā radniecīga profesija.

Atbilžu vērtēšana:

- 3 punkti – ja komanda uzreiz nosauc profesiju pareizi;
- 2 punkti – ja izmanto papildiespēju (uzrakstu, kurā ir dots profesijas nosaukuma shematisks attēlojums); par katru papildus atklātu burtu papildiespējā komanda zaudē 0,5 punktus;
- 1 punkts – ja nosauc šīs jomas radniecīgo profesiju.

6.uzdevums. Radošais uzdevums “Profesijas reklāma” (Pielikums Nr.9). Komandas izlozē katru vienu profesijas aprakstu no Profesiju aprakstu kataloga un izveido profesijas reklāmas plakātu.

Reklāmā vizuāli – attēlā vai verbāli – tekstā vai runā jāietver informācija par:

- darba saturu;
- darbā lietojamajiem instrumentiem / aprīkojumu;
- darba vidi, apstākļiem un iespējām;
- nepieciešamo izglītību;
- radniecīgajām profesijām;
- atbildi uz jautājumu “Ko tu vari darīt jau šodien, ja vēlies nākotnē strādāt šajā profesijā?”

Vispirms komandas izlozētajā secībā demonstrē profesiju reklāmas, tad plakātus izvieto izstādē pie sienas.

3. Rezultātu apkopošana un apbalvošana Visus rezultātus apkopo kopsavilkuma tabulā (Pielikums Nr.10) un paziņo komandām. Parāleli var tikt uzdoti dažādu uzņēmumu sagatavotie speciālu uzdevumi. Balvas no uzņēmējiem – speciālo jautājumu sagatavotājiem.

Refleksija

Pārrunas ar skolēniem par karjeras izvēles iespējām pēc pamatzglītības ieguves:

- Kur iespējams turpināt izglītību pēc 9.klases?
- Kur var uzzināt par izglītības ieguves iespējām pēc pamatskolas beigšanas?
- Kas var palīdzēt karjeras izvēles procesā?

Skolēni uz divām lapiņām uzraksta turpinājumus teikumiem:

- uz vienas – “Mans lielākais ieguvums šajā konkursā ir ...” un “Es šodien uzzināju ...”;
- uz otras – “Man palika neskaidrs ...” un “Es turpmāk gribētu vairāk uzzināt par ...”.

Piezīmes

Katru uzdevumu var izmantot kā atsevišķu aktivitāti tematiskajās klases stundās.

1., 3., 5., 6. uzdevumus bez izmaiņām var izmantot arī 10.-12. klašu grupā. 2., 4. uzdevumā nepieciešama jautājumu aktualizēšana atbilstoši vidējās izglītības iestādes vecumposmam.

Ja profesijas izvēlas atbilstoši kādā no profesionālās izglītības iestādēs apgūstamajām, tad 1., 3., 5., 6. uzdevumu var izmantot šajās mācību iestādēs.

Atbilstoši pielāgojot skolēnu spējām un vajadzībām, uzdevumus var izmantot speciālās izglītības iestādēs.

Konkursu var organizēt vienas skolas ietvaros vai dažādām pašvaldības vai pašvaldību apvienību skolām.

Bibliogrāfija

1. Atver profesijas durvis. (2015). Pieejams: <https://www.draugiem.lv/viaa/atverprofesijasdurvis/>
2. Infografikas karjeras plānošanai - tavas attīstības iespējas skolas laikā. (2018). Pieejams: <http://www.niid.lv/infografikas>
3. Izglītības sistēma Latvijā. (2018). Pieejams: <http://www.niid.lv/node/9>
4. Kā iepazīt profesijas? (2014). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams:

- http://viaa.gov.lv/files/news/732/infografika01_ka_iepazit_profesiju_150x297mm_screen.pdf
5. Kā izvēlēties piemērotāko izglītības iestādi? (2014). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/732/infografika03_ka_izveleties_skolu_150x297mm_screen.pdf
 6. Kā plānot karjeru? (2014). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/732/infografika02_ka_planot_karjeru_150x297mm_screen.pdf
 7. Karjeras orientēšanās karte. (2018). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/library/files/original/VIAA_karjeras_orientesanas_karte.pdf
 8. Kas Tev jāuzzina par sevi, lai veiksmīgi plānotu karjeru? (2014). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/732/infografika04_kas_tev_jaauzina_150x297mm_screen.pdf
 9. Latvijas izglītības sistēma. (2019). Infografika, Rīga: IZM. Pieejams:
<http://www.izm.gov.lv/images/infografikas/IZMIzglitibasSistemaSmall.jpg>
 10. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams:
http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
 11. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
 12. Rubana I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.
 13. Tālākās izglītības ceļi pēc 9. un 12. klases. (2015). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/Izglitibas_celji_fdp.pdf
 14. Tavas attīstības iespējas skolas laikā. (2015). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: <http://viaa.gov.lv/library/files/original/Prasmes.pdf>
 15. Tavs dzīves navigators. Karjeras vadības prasmes. (2018). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/VIAA_karjeras_prasmes.pdf
 16. Veido savu karjeru pats! (2015). Infografika. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/library/files/original/48455_VIAA_origami_labots_internetam.pdf

Karjeras izglītības konkursa “Ceļvedis profesiju pasaulē” nolikuma paraugs

Konkursa mērķis un uzdevumi:

- iepazīt profesijas izvēles nosacījumus un profesiju pasaules daudzveidību;
- sekmēt izglītības iestāžu skolēnu sadarbību;
- pilnveidot audzēkņu zināšanas, komunikācijas un radošās spējas.

Mērķauditorija: xxx novada izglītības iestāžu 8.-9. klašu skolēni, pedagogi.

Laiks un vieta: xxxx. gada xx. mēnesī plkst. xx.xx xxx iestādē, adrese

Norise:

1.posms – komandas pieteikuma iesūtīšana līdz xxx datumam (no katras skolas piedalās viena - divas 8.-9. klašu skolēnu komandas, kurā ir 4-6 skolēni un kuru pavada 1 skolotājs) uz xxx e-pasta adresi, aizpildot tabulu (Pielikums Nr.2.).

2.posms – novadā xx. datums – konkursa norise klātienē:

- mājas darba “Neparastākā profesija, par kuru esam dzirdējuši” prezentācija – stāstījums, īsfilma, fotogrāfija un apraksts par to, plakāts, dziesma, mīklas minēšana u.tml. (2-3 minūtes katrai komandai);
- konkursa uzdevumu veikšana (darbs komandā);
- izglītojoši atraktīvas aktivitātes.

Vērtēšana un uzvarētāja noteikšana:

- konkursā tiks vērtēts mājas darbs un konkursa uzdevumi,
- konkursa dalībnieki un uzvarētāji saņems xxx iestādes diplomus un balvas,
- vērtējot un nosakot uzvarētāju, tiks ņemts vērā pareizo atbilžu skaits, komandas uzvedība un sadarbība, vienots noformējums atbilstoši konkursa tematikai, pieteikšanās laiks konkursam, iegūto punktu skaits mājas darbā pēc šādiem kritērijiem: tematika, radošā oriģinalitāte, laiks, visas komandas piedalšanās.

Gatavojoties konkursam ieteicams iepazīties ar šādiem resursiem:

- “*Karjeras ziņu*” izdevumi. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/kad_zinu_izdevumi/
- filma par karjeras veidošanu “Zaļais pipars 1”, RTU, 2015. Pieejams:
<https://www.youtube.com/watch?v=RyxQPre5pQI>
- filma par karjeras veidošanu “Zaļais pipars 2”, RTU, 2013. Pieejams:
<https://www.youtube.com/watch?v=OpvCOOzVQnU>
- filma par karjeras veidošanu “Zaļais pipars 3”, RTU, 2014. Pieejams:
<https://www.youtube.com/watch?v=LVqC0FvyvU4>
- filma par karjeras veidošanu “Zaļais pipars 4”, RTU, 2015. Pieejams:
<https://www.youtube.com/watch?v=h6yh82XxKDw>
- filma par karjeras veidošanu “Zaļais pipars 5”, RTU, 2018. Pieejams:
<https://www.youtube.com/watch?v=OMTW5ABZku0>
- infografikas “Noskaidro, kurš izglītības ceļš vislabāk atbilst tavai situācijai un nākotnes plāniem!”, “Kā plānot karjeru?”, “Kā iepazīt profesijas?”, “Kas Tev jāuzzina par sevi, lai veiksmīgi plānotu karjeru?”, “Kā izvēlēties piemērotāko izglītības iestādi?” (2014-2015), “Karjeras orientēšanās karte” un “Tavs dzīves navigators”. (2018). Pieejamas:
http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/izglitibas_iespejas/ un
<http://www.niid.lv/infografikas>
- Karjeras izglītība 7.-9. klasei. Metodiskie ieteikumi. VIAA, 2006. Pieejams:

- http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/klasu_audzinatajiem/
- Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk? Padomi veiksmīgai karjeras izvēlei. VIAA, 2008. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/izglitibas_iespejas/
 - Profesiju aprakstu katalogs. Pieejams:
<http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?cid=10&mid=118>
 - Veido savu karjeru pats! Pieejams:
http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/_51f9ff8ca00116.19265717.pdf
 - www.niid.lv (LR izglītības sistēma, izglītības iespēju ceļvedis)
 - www.nva.gov (sadaļa “Karjera” – jauniešiem (saturs, iespējas, izmantošana))
 - www.profesijulaikotajs.lv (spēle, video)
 - www.profesijupasaule.lv (iestādes, uzņēmumi un profesijas tajos)

Novada izglītības iestādes pieteikuma paraugs

Novada izglītības iestādes nosaukums: _____

1. komanda

Komandas nosaukums:

2. komanda

Komandas nosaukums:

Skolēna vārds, uzvārds	Klase
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

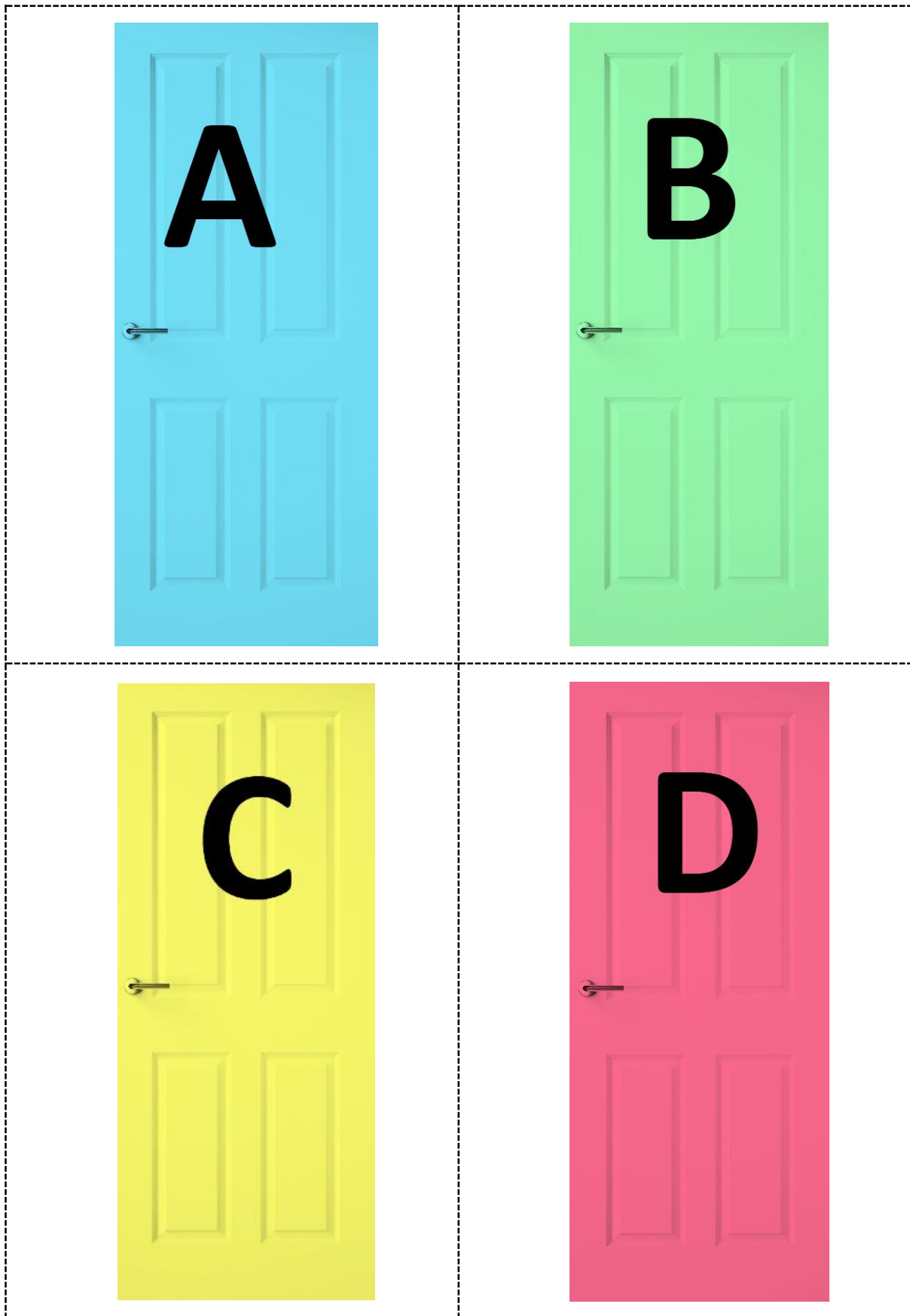
Skolēna vārds, uzvārds	Klase
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

Mājas darba prezentēšanai nepieciešamā tehnika, aprīkojums u.c.

Atbildīgais skolotājs: _____
(vārds, uzvārds, tālrunis un e-pasta adrese)

Atbilžu kartīšu paraugi

Spēles "Atver profesiju durvis" uzdevumu un slaidrādes satura paraugs

1.profesija. Profesijas pārstāvim jābūt labā fiziskā formā, labi koptam un jāatbilst konkrētiem auguma parametriem, kā arī jābūt īpašai noturībai stresa situācijās.

Jautājuma slaidis

<u>1. profesija</u>   A. aktieris B. žurnālists C. stjuarts D. pastnieks

Atbildes slaidis

<u>1. profesija</u>   A. aktieris B. žurnālists C. stjuarts D. pastnieks

STJUARTS. Pastāv izplatīts stereotips, ka stjuarta profesija ir vilinoši viegla, taču tas nebūt neatbilst patiesībai. Pasažieru prasības, ārkārtas situācijas, nogurdinoši tīrības standarti un garās maiņas ir tikai daļa no stjuartu aizņemtās ikdienas. Praktiski visās aviokompānijās stjuartiem jāatbilst konkrētām prasībām – stjuartes nedrīkst lietot košas acu ēnas, stjuarts nedrīkst nēsāt brilles, viņam jāspēj pacelt 28 kilogramus smagus priekšmetus, pastāvīgi jāuztur svaiga elpa, kā arī kandidātiem jāatbilst noteiktiem atļautā auguma parametriem (parasti aptuveni no 160 līdz 180 centimetriem).

2.profesija. Šīs profesijas pārstāvjiem jāzina latīņu valoda, kā arī jābūt ar alpīnista un ainavu arhitekta iemaņām. Viņš ir pirmais palīgs, kam jāzvana, ja vējš vai citi dabas apstākļi nodarījuši kokiem postījumus, kas apdraud ēkas un cilvēkus.

Jautājuma slaidis

<u>2. profesija</u>   A. elektriķis B. arborists C. dārznieks D. biologs

Atbildes slaidis

<u>2. profesija</u>   A. elektriķis B. arborists C. dārznieks D. biologs

ARBORISTS. Arborists jeb kokkopis ir profesionālis, kurš veic apstādījumu, koku, krūmu, vītenaugu stādīšanu, kopšanu, vainagu veidošanu, izzāgēšanu, novākšanu, pakāpenisku retināšanu. Spēj likvidēt vēja, sala un citu klimata faktoru nodarītos neatgriezeniskus postījumus un novāc bīstamus kokus, kas apdraud iedzīvotājus, ēkas, elektrolīnijas, autoceļus un citus objektus. Liela daļa arborista darba laika paiet augstumā, karājoties virvēs. Šis darbs derēs tiem, kas nevēlas visu dienu pavadīt pie datora.

3.profesija. Šajā jomā profesionālim nepieciešamas specifiskas zināšanas nozarē ne tikai kā darba veicējam, bet arī kontrolierim. Jāspēj atrast un labot kļūdas pašam savā darbā, un vienkāršiem vārdiem izskaidrot un prezentēt darba rezultātus citiem.

Jautājuma slaidis

<u>3. profesija</u>   A. dizainers B. rakstnieks C. programmētājs D. pārdevējs

Atbildes slaidis

<u>3. profesija</u>   A. dizainers B. rakstnieks C. programmētājs D. pārdevējs

PROGRAMMĒTĀJS. Maldīgs ir uzskats, ka programmētāja vienīgais darba uzdevums ir rakstīt (kodēt) programmas. Tāpat viņu uzdevums ir pirms nodošanas lietošanā tās rūpīgi testēt, meklēt un labot kļūdas (tā saucamos „bugs”). Vēl programmētāja pienākumos ietilpst arī izveidot programmas lietošanas instrukciju lietotājam vienkārši saprotamā valodā, kā arī, ja nepieciešams – apmācīt lietotājus.

4.profesija. Šajā profesijā strādājošajiem jābūt draugos ar fiziku un matemātiku. Lai arī sākotnēji varētu šķist, ka šiem speciālistiem nepieciešama medicīniskā izglītība, tomēr tā nav – šīs profesijas pārstāvji netiek uzskatīti par medicīnas personālu, un to var apgūt LU Fizikas un matemātikas fakultātē.

Jautājuma slaidis

<u>4. profesija</u>   A. optometrists B. ergoterapeits C. fizioterapeits D. fizikālās medicīnas ārsts

Atbildes slaidis

<u>4. profesija</u>   A. optometrists B. ergoterapeits C. fizioterapeits D. fizikālās medicīnas ārsts

OPTOMETRISTS. Lai arī vairumam cilvēku šķiet citādāk, optometrists jeb redzes pārbaudes un aprūpes speciālists netiek uzskatīts par ārstniecības personu. Viņam ir tiesības veikt redzes pārbaudi un noteikt redzes anomālijas, kā arī izrakstīt brilles, bet nav tiesības ārstēt. Kā jau minēts, optometristiem nav medicīniskās izglītības, bet savu arodu tie apgūst Fizikas un matemātikas fakultātē. Tomēr, neskatoties uz to, redzes anatomija un fizioloģija studiju procesā gan viņiem ir jāapgūst.

5.profesija. Šajā profesijā strādājošajiem par pagrieziena punktu karjerā var izvērsties franču, angļu un Austrumu kultūru pārzināšana. Tāpat nepieciešama fiziska izturība un spēja rūpīgi veikt smalkus uzdevumus.

Jautājuma slaidis

5. profesija

A. arābu valodas pasniedzējs
B. ūdenslīdējs
C. arheologs
D. konditors

Atbildes slaidis

5. profesija

A. arābu valodas pasniedzējs
B. ūdenslīdējs
C. arheologs
D. konditors

KONDITORS. Neesiet pārsteigti, kad lasāt, ka konditoram nepieciešamas svešvalodu zināšanas. Pavārmākslā un arī konditorejā bieži vien daudzi termini ikdienā tiek lietoti svešvalodās. Labam konditoram, kas pārzina specifiskos terminus, ir lielāka iespēja atrast labāk apmaksātu darbu. Interesanti: tā kā konditori ir pieraduši strādāt pie karstām krāsnīm, līdz ar to viņu organismam, ilgus gadus strādājot siltās un karstās telpās, ikdienas temperatūra šķiet vēsa vai pat auksta.

6.profesija. Šīs profesijas pārstāvji ir īsti multifunkcionalitātes paraugi – viņiem jāpārzina likumdošana un jāseko līdzī jaunākajām likumu izmaiņām. Viņiem jāpārzina jebkuras nozares specifika, jābūt radošiem dažādu ikdienas problēmu risināšanā, kā arī jāspēj konsultēt dažādos jautājumos gan vadība, gan kolēģi.

Jautājuma slaidis

6. profesija

A. jurists
B. politiķis
C. biznesmenis
D. grāmatvedis

Atbildes slaidis

6. profesija

A. jurists
B. politiķis
C. biznesmenis
D. grāmatvedis

GRĀMATVEDIS. Lai arī, neiedziļinoties darba specifikā, daudziem šķiet, ka grāmatvežiem jābūt ideāliem matemātiķiem, viņi paši uzskata, ka svarīgāka ir loģiskā un analītiskā domāšana. Lielu daļu laika grāmatveži pavada, sekojot līdzī aktualitātēm likumdošanā un izmaiņām nodokļu politikā, jo viņi ir tie, pie kā kolēģi un vadība nāk un lūdz izskaidrot likumdošanas prasības. Viens mīts gan ir patiess – grāmatveža profesiju labāk izvēlēties tiem, kuri draudzējas ar kārtību un precizitāti.

7.profesija. Šīs profesijas pārstāvjiem ik dienas jāizjūt stress un milzu atbildības izjūta, jo viņu rokās ir valsts nākotne. Viņiem jābūt fiziski izturīgiem un ar spēcīgu nervu sistēmu, kā arī vienmēr jāsauglabā vēss prāts un profesionalitāte. Tāpat darbs ietver jauno tehnoloģiju pārzināšanu un pielietošanu.

Jautājuma slaidis

<u>7. profesija</u>   A. politiķis B. skolotājs C. policists D. bankieris

Atbildes slaidis

<u>7. profesija</u>   A. politiķis B. skolotājs C. policists D. bankieris

SKOLOTĀJS. Ne velti apgalvo, ka bērni ir valsts nākotne un skolotāji ir tie, kas lielā mērā veido mūsu jauno paaudzi. Skolotāji ir cilvēki ar augstu misijas apziņu pret savu darbu. Lai arī šķiet, ka viņu darbs gadu no gada neatšķiras, tomēr viņiem ir ļoti būtiski sekot līdzi visam jaunajam, lai viņi varētu būt interesanti saviem skolēniem. Pētījumi rāda, ka skolotājs, vadot stundas un pārvietojoties pa klasi, var nostaigāt pat 10 km dienā.

8.profesija. Šīs profesijas pārstāvji bauda sabiedrības atzinību. Viņu darbs no malas varētu šķist kā izklaide, bet tajā pašā laikā viņiem jābūt ļoti labā fiziskā formā, jāpiemīt izteikti labai atmiņai. Lielākus panākumus gūst tie šīs profesijas pārstāvji, kuriem ir talanti arī ārpus profesijas robežām.

Jautājuma slaidis

<u>8. profesija</u>   A. aktieris B. dīdžejs C. sportists D. pianists

Atbildes slaidis

<u>8. profesija</u>   A. aktieris B. dīdžejs C. sportists D. pianists

AKTIERIS. Aktiera profesija nav tikai ziedi un aplausi. Maldīgs ir uzskats, ka aktieris ir noteikumu uzstādītājs – tā nebūt nav. Aktierim jābūt elastīgam un jāspēj pieņemt un pakļauties režisora norādījumiem. Bieži vien jākāpj pāri saviem principiem un savam ierastajam dzīves ritmam. Lai atbilstu lomai, bieži vien aktierim ir jābūt arī mūziķim, dziedātājam un pat sportistam. Aktiera galvenais darba instruments ir viņa galva – atmiņai jābūt perfektai, lai īstajā brīdī nesajauktu vai neaizmirstu svarīgu teksta rindiņu.

1. uzdevuma vērtējumu tabulas paraugs

Ja komanda uzreiz parāda pareizo kartīti – 1 punkts

Ja pēc pacelšanas, paskatoties apkārt, nomaina kartīti uz pareizo – 0,5 punkti

Ja komanda parāda nepareizo kartīti – 0 punkti

Komanda	Profesijas Nr.								Kopā
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									

Testa (2. uzdevums) paraugs**Atbilžu kopsavilkums**

Ieraksti šajā tabulā katra jautājuma izvēlētajās atbildes burtu!

Jaut.Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
Atbilde																		

1. Pēc 9. klases absolvēšanas var turpināt mācības...

- A. profesionālajā vidējā izglītībā un arodizglītībā;
- B. vispārējā vidējā izglītībā, profesionālajā vidējā izglītībā, arodizglītībā;
- C. vispārējā vidējā izglītībā un koledžas izglītībā.

2. Latvijas Republikā ir obligāta...

- A. 12 klašu – vidējā izglītība;
- B. 9 klašu vai pamatizglītība līdz 18 gadu sasniegšanai;
- C. nav noteikts, kāda izglītība ir obligāta.

3. Studijas augstskolā var turpināt uzreiz pēc...

- A. 9. klases absolvēšanas,
- B. arodizglītības programmas absolvēšanas,
- C. pēc arodizglītības programmas absolvēšanas, nokārtojot vidējās izglītības un profesionālās kvalifikācijas eksāmenus.

4. Lielākā datu bāze, kurā apkopota informācija par izglītības iespējām Latvijā ir...

- A. VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra;
- B. VIIS – Valsts izglītības informatizācijas sistēma;
- C. NIID – Nacionālā izglītības iespēju datu bāze.

5. Neformālās izglītības joma, kuru realizē vispārizglītojošajās skolās, ir...

- A. tālākizglītība;
- B. interešu izglītība;
- C. mūžizglītība.

6. Paraleli mācībām vispārizglītojošajās izglītības iestādēs iespējams apmeklēt sekojošās profesionālās ievirzes izglītības iestādes, kuras beidzot tiek izsniegta apliecība par profesionālās ievirzes izglītības ieguvu...

- A. mūzikas skola, mākslas skola, sporta skola, deju skola;
- B. mūzikas skola, mākslas skola, estētikas skola, sporta skola, pirmsskola;
- C. mākslas skola, deju skola, sporta skola, svešvalodu skola, meža skola.

7. Mācību procesu, kurā zināšanas apgūst profesionālās izglītības iestādē, bet praktiskās iemaņas mācību un kvalifikācijas kādā uzņēmumā sauc par...

- A. darba skolu;
- B. darba vidē balstītām mācībām;
- C. meistarklasi.

8. Latvijas senākā augstskola ir...

- A. Latvijas Lauksaimniecības universitāte;
- B. Latvijas Universitāte;
- C. Daugavpils Universitāte.

9. Liepājas Universitātes saīsinātais apzīmējums ir...

- A. LiepU;
- B. LU;
- C. LiepUni.

10. Vidzemes Augstskola atrodas...

- A. Cēsīs;
- B. Siguldā;
- C. Valmierā.

11. Jelgavā atrodas...

- A. Latvijas Universitāte;
- B. Latvijas Tehnoloģiju akadēmija;
- C. Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

12. Virtuālās prakses iespējas piedāvā portāls...

- A. www.darbamekletajiem.lv ;
- B. www.prakse.lv ;
- C. www.vakance.lv .

13. Lai izzinātu profesiju pasaules daudzveidību, internetā piedāvā spēles...

- A. *Profesiju pasaule, Virtuālā prakse;*
- B. *Karjeras bingo, Mēmais šovs;*
- C. *Ceļš uz karjeru, Virtuālā profesiju iepazīšanas spēle.*

14. Interneta vietnē www.niid.lv...

- A. ievietoti profesiju apraksti un darba pienākumi, darba tirgus tendences;
- B. raksturotas nākotnes idejas un iedvesma darbībā;
- C. pieejami karjeras izvēles testi, e-konsultācijas, aktuāla izglītības informācija.

15. Profesijas *arhitektūras tehniķis, namdaris, apdares darbu tehniķis, remontstrādnieks, ēku celtnieks, jumīķis, būvstrādnieks, ceļu būvtehniķis, restauratora asistents un inženierkomunikāciju tehniķis* pieder profesionālajai jomai...

- A. arhitektūra un būvniecība;
- B. celtniecība;
- C. remontdarbi.

16. Interneta vietnes www.viaa.gov.lv sadaļā “Euroguidance” skolēni var atrast...

- A. interešu testus;
- B. infografikas;
- C. informāciju par izglītības iestādēm.

17. Interneta vietnes www.nva.gov.lv sadaļā “Karjera” var atrast...

- A. informāciju par karjeras izvēli, pašizpētes testus, profesiju, interešu jomu un izglītības iespējas aprakstus;
- B. infografikas un tiešsaistes spēles par karjeras izglītību;
- C. darba devēju ieteikumus profesijas izvēlei, dažādu profesiju darba pienākumu aprakstus, darba

tirgus tendences nākotnē.

18. Profesiju aprakstu katalogos (2007, 2011), kas publicēti www.nva.gov.lv ...

A. alfabēta secībā pa dažādām profesionālajām jomām uzskaitītas profesijas un izglītības iestādes, kurās tās var apgūt, raksturoti iestājek sāmeni dažādās skolās;

B. raksturots dažādu profesiju darba saturs, pielietojamie instrumenti un aprīkojums, darba apstākļi un iespējas, nepieciešamā izglītība, interešu jomas un radniecīgās profesijas, ievietota profesijai atbilstošo prasmju noteikšanas lapa;

C. ievietoti dažādu profesiju testi atbilstoši to saturam, darba pienākumiem, darba tirgus tendencēm, atalgojumam un nodarbinātībai dažādos Latvijas reģionos.

Pareizās atbildes

Jaut.Nr.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
Atbilde	B	B	C	C	B	A	B	B	A	C	C	B	A	C	A	B	A	B

Mājas darba (3. uzdevums) vērtēšanas protokola paraugs

Komanda	Tematika	Radošums	Laiks	Dalībnieki	Kopā
	1 punkts	5 punkti	1 punkts	1 punkts	
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					

Vērtēšanas kritēriji.

Tematika – atbilstība tematam “*Neparastākā profesija, par kuru esam dzirdējuši*”, maksimālais vērtējums 1 punkts.

Radošums – stāstījuma, apraksta, fotogrāfijas, dziesmas, plakāta, mīklu minēšanas u.c. par neparastāko profesiju oriģinalitāte, maksimālais vērtējums 5 punkti,

Laiks – laika robežu (2 – 3 minūtes) ievērošana, maksimālais vērtējums 1 punkts.

Dalībnieki – visu komandas dalībnieku līdzvērtīga iesaistīšanās, maksimālais vērtējums 1 punkts.

Vērtēšanā drīkst izmantot arī *puspunktus* (0.5 punkti)

4. uzdevuma jautājumu paraugi

Atbilžu vērtēšana:

- 3 punkti – pilnīgi vai gandrīz precīza atbilde (80 – 100% pareiza atbilde)
- 2 punkti – atbildēts daļēji pareizi (~50% pareizo atbilžu)
- 1 punkts – minēti tikai daži fakti (mazāk kā 30% pareizo atbilžu)

Jautājums	Atbilde
1. Kas jāzina par sevi, lai veiksmīgi plānotu karjeru?	Jāapzinās savas zināšanas, rakstura īpašības, spējas, talanti, prasmes, intereses, vērtības, vēlmes.
2. Kurās situācijās cilvēkam sevi jāanalizē, lai noskaidrotu, ko viņš var un spēj?	Mācību stundās, starpbrīžos, sadarbībā ar klasesbiedriem, interešu nodarbībās, hobijs, tiekoties ar draugiem, pildot mājas darbus, ikdienas pienākumos ģimenē.
3. Kas jā dara, lai pēc iespējas vairāk uzzinātu par sevi un savām karjeras vēlmēm?	Jāiesaistās dažādās aktivitātēs, jāizmēģina kas jauns, jāuzzina, ko par mani domā citi, jākonsultējas ar psihologu vai karjeras konsultantu, jāizmanto karjeras testus un metodikas.
4. Kas ir jānoskaidro, pētot izglītības iespējas?	Kādas izglītības programmas ir pieejamas šajā skolā? Kādu kvalifikāciju var iegūt? Kas (kādi mācību priekšmeti) būs jā mācās? Kādi ir uzņemšanas noteikumi? Cik ilgi jā mācās un kādas ir mācību izmaksas?
5. Kas ir jānoskaidro, pētot darba tirgu?	Kāda ir darba vide? Kādas ir prasības darbiniekiem šajā jomā? Kāds šajā profesijā ir atalgojums un izaugsmes iespējas? Kāds ir šīs profesijas pieprasījums un nākotnes prognozes darba tirgū? Kā meklēt un atrast darbu pēc profesijas iegūšanas?
6. Kas ir jānoskaidro, lai iepazītu profesijas?	Kādi ir galvenie darba pienākumi? Kāda ir darba vide un darba laiks? Kādi ir darba instrumenti? Kā norit tipiska darba diena? Kas ir visgrūtākais un vispatīkamākais šajā profesijā? Kādām rakstura īpašībām jāpiemīt šajā profesijā strādājošajiem? Kādas prasmes, zināšanas un izglītība ir nepieciešama, strādājot šajā jomā? Kāda veida uzņēmumos var strādāt šīs profesijas pārstāvji? Kādas ir šai profesijai radniecīgās profesijas? Kāpēc cilvēki izvēlas šo profesiju? Kā var atrast darbu šajā profesijā? Cik pieprasīta ir un būs šī profesija? Kāds ir atalgojums? Ko šobrīd darīt jauniešiem, kuru interesē šī profesija?
7. Kur meklēt informāciju un kādus veidus izmantot, lai pētītu un iepazītu profesijas?	Internetā (www.niid.lv, www.profesijupasaule.lv u.c.) ; Ekskursijas uz uzņēmumiem; Profesijas pārstāvju ēnošana; Darba devēju iztaujāšana (intervijas); Iesaistīšanās vasaras darbos – profesiju izmēģināšana un

Jautājums	Atbilde
	profesionālu intervēšana; Brīvprātīgais darbs.
8. Kāda veida izglītību var iegūt pēc pamatizglītības iegūšanas?	Vispārējā vidējā izglītība; Profesionālā izglītība (t.sk. arodizglītība + vispārējā vidējā izglītība).
9. Ar ko atšķiras profesionālā vidējā izglītība no arodizglītības?	<u>Profesionālā vidējā izglītība:</u> - mācību ilgums 4 gadi;- iegūst 3.profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesiju;- paralēli profesijas apguvei tajā pašā skolā apgūst vispārējo vidējo izglītību. <u>Arodizglītība:</u> - mācību ilgums 3 gadi;- iegūst 2.profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesiju;- lai iegūtu vispārējo vidējo izglītību, jāmacās vakarskolā, tālmācības programmās vai izlīdzinošajā kursā.

Uzdevuma "Profesiju atpazīšana" (5. uzdevums) paraugs

Atbildes

Atbilžu vērtēšana:

- 3 punkti – ja nosauc profesiju pareizi
- 2 punkti – ja izmanto papildiespēju (uzrakstu, kurā ir dots profesijas nosaukuma shematisks attēlojums); komanda zaudē 0,5 punktus par katru papildus atklātu burtu;
- 1 punkts – ja nosauc šīs jomas radniecīgo profesiju.

1.

K	L	I	M	A	T	O	L	O	G	S

2.

E	L	E	K	T	R	O	A	T	S	L	Ē	D	Z	N	I	E	K	S

3.

A	P	R	Ū	P	Ē	T	Ā	J	S

4.

R	A	D	I	O	G	R	Ā	F	E	R	S

5.

P	O	D	O	L	O	G	S

6.

B	Ū	V	I	N	S	P	E	K	T	O	R	S

7.

F	L	E	K	S	O	I	E	S	P	I	E	D	Ē	J	S

8.

A	R	H	Ī	V	I	S	T	S

Papildiespējas

1.

						O			

2.

		E					A											

3.

			Ū					

4.

			I				Ā			

5.

			O				

6.

	Ū											

7.

		E								I				

8.

			Ī					

Papildiespējas (variants)

1.

						O		O		

2.

E		E														E		

3.

	P			P					

4.

R						R				R	

5.

	O		O		O		

6.

					S							S

7.

						I	E			I	E			

8.

						S		S

Darba lapas (katra komanda izlozē vienu atbilžu tabulu)

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

Profesiju apraksti (komandas saņem atbilžu tabulas numurus atbilstošo aprakstu)

1. Šis speciālists analizē laika apstākļu maiņu ilglaicīgās tendences, ilgā laika periodā apkopo meteoroloģisko mērījumu vidējos un ekstremālos lielumus, piemēram, gaisa un zemes virskārtas temperatūru, vēja ātrumu, atmosfēras spiedienu, gaisa mitrumu, nokrišņu un mākoņu daudzumu, sniega kārtas biezumu. Viņu apkopotos datus un secinājumus savā darbā izmanto citu jomu speciālisti medicīnā, lauksaimniecībā un būvnieki.

Atšķirībā no sinoptiķa, kurš prognozē laika apstākļus īsākam periodam, savos pētījumos šīs profesijas pārstāvis plaši izmanto datu matemātiskās apstrādes metodes un matemātisko modelēšanu. Gaidāmos sezonas laika apstākļus viņš prognozē pēc datu bāzēs atrastiem līdzīgiem gadiem.

Galvenie šīs jomas speciālista darba instrumenti ir jaudīgs dators un datu bāzes ar meteoroloģisko informāciju, kā arī dažādas datu apstrādes programmas (piemēram, Excel). Parasti viņš strādā biroja telpās. Darbadienas ilgums – astoņas stundas.

Šis speciālists var strādāt Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrā, Latvijas Universitātē akadēmisko pētījumu jomā vai par mācītbspēku, kā arī dažādu firmu zinātniski pētnieciskās laboratorijās.

2. Šis speciālists remontē, montē un regulē elektromehāniskās, elektriskās un elektroniskās iekārtas, elektromotorus, ģeneratorus, kontrolmēraparatūru, kā arī mājamatniecības iekārtas un citas elektroiekārtas rūpnīcās, transportā, aviācijā, uz kuģiem un citur. Šajā darbā nepieciešamas elektriķa un atslēdznieka zināšanas un prasmes.

Elektroiekārtu ražošanā šīs profesijas pārstāvis iekārtas montāžas procesā savieno detaļas, pievieno elektrības vadus un kabeļus atbilstīgi montāžas shēmām. Dara arī atslēdznieka darbus (vīlē, zāgē, urbj, griež vītnes, loka un cērt metālu, veidojot detaļas) un elektriķa darbus (lodē, līmē, kniedē). Samontēto iekārtu pēc tam noregulē, pārbauda darbībā un novērš pamanītos defektus, mainot detaļas vai to savienojumu. Elektroiekārtu apkāpes un remonta jomā viņš uzrauga iekārtu darbu, apkopj, pārbauda tās un, ja konstatē bojājumus, maina un labo detaļas vai elektrības kabeļus. Pirms remonta viņš iekārtu atvieno no elektrības, izjauc, atskrūvē vadus, nomaina bojātās detaļas, pēc tam iekārtu saliek un atkal pievieno elektrībai.

Nereti bez plānotajiem darbiem ir arī neplānoti remontu un avārijas situācijas, kur darbs jāveic steidzami. Viņi darbā lieto visu veidu skrūvgriežus, knaibles (plakanknaibles, asknaibles), vīles, āmuru, uzgriežņatslēgas, urbjus, leņķa slīpmašīnu un dažādas mērierīces (voltmetrus, dīcknaibles, mikroometru, megaometru, cilpas fāzes nulles mērītāju, zemējuma pretestības mērītāju) un citus instrumentus. Aizsardzībai lieto speciālu apģērbu, atsevišķos gadījumos pat tādu, kas nevar aizdegties, darba cimdus (roku mehāniskai aizsardzībai) vai dielektriskos cimdus (roku aizsardzībai pret strāvu), ķiveres ar sejas aizsargu, aizsargbrilles, zābakus ar cietiem purngaliem.

Šis speciālists var strādāt rūpniecības, elektroenerģijas ražošanas, pārvades un sadales, kā arī elektrotransporta uzņēmumos (piemēram, Rīgas satiksme, Latvijas dzelzceļš).

3. Šis speciālists tiekas ar klientu pēc tam, kad klienta situāciju un spējas sevi aprūpēt izvērtējis sociālā dienesta darbinieks vai sociālais aprūpētājs. Pie dažiem klientiem viņš ierodas katru dienu un divās līdz sešās stundās padara nepieciešamos darbus, pie citiem ierodas tikai divas vai trīs reizes nedēļā. Viņa uzdevumi ir dažādi – klienta personīgā higiēna, mājokļa uzkopšana, uztura sagādāšana un citi darbi. Šis speciālists rūpējas par klienta ādas un matu veselību, maina gultas veļu un apģērbu, uzkopj un vēdina klienta mājokli, palīdz sakārtot personiskās mantas, kopj istabas augus. Ja mājoklis nav pilnībā labiekārtots, sanes malku un ūdeni, kurina krāsnis. Dažkārt mazgā arī logus un tīra pagalmu. Darbs ir fiziski smags, jo daudz jākustas un jāpalīdz cilvēkam pārvietoties, jānes iepirkumu somas, dažkārt uz 5. stāvu, jāveic lieli attālumi kājām, neskatoties uz laika apstākļiem. Šis speciālists iegādājas pārtiku un citas sadzīvei vajadzīgas lietas, gatavo ēdienu, pasniedz to un, ja nepieciešams, pabaro cilvēku, mazgā traukus un uzkopj virtuvi. Klientam var būt nepieciešama tikai minimāla palīdzība, piemēram, pārtikas iegāde, veļas mazgāšana un viņa mazgāšana reizi nedēļā, jo pārējās darbības viņš spēj veikt pats. Ja klients pārvietojas ar grūtībām, šis speciālists pavada klientu uz viņam nepieciešamām iestādēm, ved arī pastaigās, ja nestaigā, tad viņa vietā veic komunālos maksājumus, nosūta pastu u.c.

Ja viņš atbilstīgi sastādītajam grafikam strādā maiņu darbu aprūpes iestādē, tad pamatā veic higiēnas procedūras, maina veļu, palīdz paēst un lietot medikamentus, nodrošina tīrību un kārtību tur mītošo cilvēku dzīvojamās un koplietošanas telpās. Viņa klienti pārsvarā ir veci ļaudis, kuri nespēj sevi aprūpēt, taču ir arī jaunāki cilvēki pēc smagām slimībām vai traumām (ārstēšanās slimnīcā) un dažāda vecuma cilvēki ar invaliditāti, arī bērni.

Darba vietā viņš izmanto vienreizlietojamus cimdus, halātu un maiņas apavus. Viņam jāprot rīkoties ar sadzīves tehniku – veļas mašīnu, plīti un citām ierīcēm, kā arī jāprot rīkoties ar dažādiem pārvietošanās līdzekļiem, ko klients izmanto savā ikdienas dzīvē, piemēram, staiguli, ritenkrēslu u.c.

4. Šis speciālists strādā ārstniecībā un patstāvīgi veic diagnostiskās radioloģijas, kodolmagnētiskās rezonanses, pozitronu emisijas tomogrāfijas un terapeitiskās radioloģijas procedūras pēc apstiprinātiem medicīnas izmeklējumu protokoliem, nodrošinot optimālu jonizējošā starojuma devu, kā arī pacienta aprūpi. Viņš sadarbojas ar radiologiem, medicīnas fiziķiem un citiem nozares speciālistiem, nodrošina radiologu ar vizuāliem materiāliem un informāciju diagnostikas veikšanai.

Pieņemot pacientus, viņš vispirms noskaidro, kāda izmeklēšana ir nepieciešama, un sagatavo kabinetu procedūrai. Pēc tam viņš sniedz pacientam nepieciešamo informāciju un veic izmeklējumu vai terapeitisko procedūru. Šis speciālists strādā ar augstas bīstamības iekārtām un viņam jāraugās, lai darbs vienmēr noritētu saskaņā ar radiācijas drošības normatīvajiem aktiem un drošības prasībām.

Šis speciālists var strādāt ar digitālās rentgenogrāfijas, magnētiskās rezonanses, datortomogrāfijas iekārtām un palātas rentgeniekārtām, DEXA (osteodensitometrijas izmeklējumu aparātu, ar kuru nosaka kaulu masas blīvumu), dentālo rentgenogrāfu, radionuklīdās diagnostikas iekārtām un citām ierīcēm, kuras saistītas ar rentgenogrāfiju. Lieto arī datoru, dažādas katrai iekārtai atbilstīgas datorprogrammas un radiācijas mērītājus.

Darbs prasa lielu emocionālo slodzi, ik dienu sastopoties ar ļoti slimiem cilvēkiem un redzot dažādas emocijas un pārdzīvojumus.

Šis speciālists strādā dažāda profila ārstniecības iestādēs – slimnīcās, veselības aprūpes centros, doktorātos, privātpraksēs. Var specializēties kādas noteiktas procedūras veikšanā, piemēram, diagnostikas radiogrāfijā, staru terapijā, radionuklīdajā diagnostikā un citos.

5. Šis speciālists ir medicīnas darbinieks, kurš ārstē un aprūpē pacientu pēdas – diagnosticē to slimības, apkopj brūces, čūlas, sastrutojumus, veic saspiestu, ieaugušu nagu korekciju, ārstē nagu sēnīti, pēdas deformācijas, likvidē kārpas, varžacis, ādas sabiezējumus. Pacientu pēdu veselības problēmas bieži ir citu slimību vai traumu izraisītas, tādēļ šis speciālists strādā ciešā sadarbībā ar citiem speciālistiem – ģimenes ārstu, dermatologu, flebologu, endokrinologu, ķirurgu un dažkārt arī ar tehnisko ortopēdu.

Pirms procedūru uzsākšanas viņš sagatavo savu darba vietu pacienta aprūpei, novietojot uz galda nepieciešamos instrumentus, materiālus, ārstniecības līdzekļus un sagatavojot aparāturu darbam. Pēc procedūrām noteikti sterilizē instrumentus un materiālus. Speciālists veic pēdu, dažkārt arī apakšstilba apstrādes procedūru, uzliek brūcei piemērotu pārsēju, pamāca pacientu, kā viņam pašam aprūpēt brūces mājas apstākļos, konsultē par kāju pēdu un nagu kopšanu, izskaidro, kā veicināt un saglabāt kāju pēdu un nagu veselību, iesaka vingrojumu kompleksu kāju pēdām.

Šis medicīnas darbinieks strādā speciāli aprīkotā kabinetā veselības aprūpes iestādē vai privātpraksē. Darbā viņš izmanto pedikīra instrumentus (dažāda izmēra knaiblītes, elevatorus nagu stūrīšu iztīrīšanai, skalpeli, elektriskās frēzes, slīpmašīnas ādas un nagu sabiezējumu noņemšanai), dezinfekcijas aparātu, speciālu mehānizētu elektroniski vadāmu krēslu pacientiem. Viņam noteikti jālieto aizsarglīdzekļi – aizsargmaska un aizsargbrilles, lai pasargātu sevi no ādas, nagu putekļu un alergēnu ieelpošanas, procedūru laikā jālieto cimdi.

6. Pašvaldības amatpersona, kura ir tiesīga kontrolēt būvdarbus, lai būvniecība pašvaldībā noritētu atbilstīgi normatīvo aktu prasībām. Viņa pienākumi ir noteikti Būvniecības likumā un tam pakārtotajos normatīvajos aktos. Tajos ietilpst būvdarbu pārbaudes un iedzīvotāju konsultēšana būvniecības noteikumu un procedūru jautājumos. Šis speciālists apmeklētāju pieņemšanas laikā konsultē privātpersonas vai uzņēmuma pārstāvjus, kuri vēlas ko būvēt, par normatīvajos aktos būvniecībai noteiktajām prasībām, kur un kādas ēkas pašvaldībā var būvēt, par dokumentiem, kādi jānoformē, un atļaujām, kādas jāsaņem, lai būvniecību uzsāktu, un citiem jautājumiem.

Pārbaužu laikā viņš apseko un pārbauda būves, pieprasa paskaidrojumus un dokumentus, pārliecinās, vai būvniecība notiek atbilstīgi apstiprinātajam būvprojektam. Ja tā noris bez būvatļaujas vai neatbilst akceptētajam būvprojektam, šim speciālistam ir tiesības nekavējoties pārtraukt būvdarbus. Viņš pieņem un izskata arī iesniegumus būvatļaujas izsniegšanai un pieteikumus ēkas nodošanai ekspluatācijā (lietošanā).

Šis profesijas pārstāvis savā darbā galvenokārt izmanto biroja tehniku, bet objektā lieto arī fotoaparātu vai videokameru un ķiveri. Viņa rīcībā atkarībā no pašvaldības var būt arī dienesta automašīna.

Šī amatpersona var strādāt tikai pašvaldību būvvaldēs.

7. Šis speciālists izgatavo tapetes, dāvanu papīru, etiķetes, uzlīmes, iesaiņojumu (papīra vai plastmasas maisiņus, tetrapakas, vienreiz lietojamās krūzītes, konfekšu papīrus) un drukā avīzes, izmantojot fleksogrāfijas drukas iekārtas.

Viņš pieņem pasūtījuma aprakstu, noskaidro, kādi materiāli būs nepieciešami tā izgatavošanai, izvēlas vajadzīgo papīru un drukas krāsas un sagatavo darbam iespiedmašīnu, ieprogrammē vajadzīgos parametrus – krāsas, tās atšķaidīšanas pakāpi, izmērus, darba temperatūru, produktu skaitu. Vispirms izdrukā paraugu un pārbauda tā atbilstību pasūtītā produkta parametriem. Ja viss ir kārtībā, sāk druku un seko līdz drukāšanas gaitai.

Viņš arī uztur kārtībā iespiedmašīnu, veic tās ikdienas apkopi, mazgā to un laikus ziņo par iespējamiem tehniskajiem defektiem. Speciālists tiek ar klientu tikai tadā gadījumā, ja šim pasūtītājam ir kādas specifiskas prasības drukai, un tad abi pārrunā pasūtītā darba tehnoloģiskās īpatnības.

Šis profesijas pārstāvis strādā ar fleksogrāfijas iekārtu, datoru un speciālām programmām, griežamiem instrumentiem, standarta platēm, mērierīcēm krāsu sajaukšanai un lupu, ko lieto sīku detaļu saskatīšanai.

Viņš strādā iekšējās istabas temperatūrā, lai krāsas klātos vienmērīgi. Pārsvārā viņš strādā astoņas stundas dienā.

Šis jomas speciālists var strādāt poligrāfijas, reklāmas un dizaina uzņēmumos.

8. Speciālists var strādāt dokumentu pārvaldības uzraudzības jomā un arhīvu pārvaldībā. Dokumentu pārvaldība ir organizācijas vadības atbildība par dokumentiem valsts, pašvaldību un privātajās organizācijās, iestādēs un uzņēmumos. Viņš uzrauga dokumentu pārvaldību organizācijās, ir konsultants un eksperts, pārbauda un pieprasa likumu un Ministru kabineta noteikumu ievērošanu dokumentu pārvaldībā, bet nesoda pārraugāmās institūcijas pārkāpumu gadījumos.

Šim speciālistam, uzraugot dokumentu pārvaldību, jāizprot uzņēmuma vai iestādes darbība un uzdevumi – kādēļ šī institūcija radīta, kādas darbības tai uzdots veikt, kādi dokumenti veidojas pēc šo darbu un uzdevumu pildīšanas.

Šis profesijas pārstāvis uzrauga un konsultē organizācijas vai iestādes, kad tās sagatavo dokumentus (lietas) nodošanai glabāšanā arhīvā, lai tie būtu sakārtoti pēc arhīvu dokumentu pieņemšanas prasībām.

Viņam jāzina likumi, kas nosaka glabāto dokumentu pieejamību, jāzina arhīvā glabāto dokumentu izmantošanas kārtība. Speciālisti šajā darbā izmanto datoru un biroja tehniku, kā arī speciālās iekārtas dokumentu iznīcināšanai. Arhīvu uzraudzības darbi un ikdienas padarītie darbi tiek uzskaitīti speciālās datorprogrammās.

Viņš var strādāt valsts arhīvu sistēmā, lielas valsts vai pašvaldību iestādes arhīvā (piemēram, kādas ministrijas arhīvā), liela uzņēmuma arhīvā vai arī privātajos arhīvos.

Interešu jomas un radniecīgās profesijas

Profesija	Interešu jomas	Radniecīgās profesijas
1. Klimatologs	Dabas, vides zinības	Fiziķis Statistikas matemātiķis Meteorologs Hidrologs
2. Elektroatslēdznieks	Rūpniecība (mašīnbūve, metālapstrāde, vieglā, poligrāfijas un ķīmijas rūpniecība)	Būvelektriķis Elektriķis Montāžas darbu atslēdznieks Autoelektriķis Remontatslēdznieks
3. Aprūpētājs	Sociālā palīdzība, psiholoģija	Medicīnas māsa Sociālais aprūpētājs Bērnu aprūpētājs Sociālais rehabilitētājs
4. Radiogrāfers	Veselības aprūpe un rehabilitācija	Ģimenes ārsts Neatliekamās palīdzības ārsts Radiologs
5. Podologs	Veselības aprūpe un rehabilitācija	Masieris Medicīnas māsa Pedikīrs
6. Būvinspektors	Būvniecība	Būvdarbu vadītājs Ceļu (tiltu) būvuzraugs Valsts darba inspektors
7. Fleksoiespiedējs	Rūpniecība (mašīnbūve, metālapstrāde, vieglā, poligrāfijas un ķīmijas rūpniecība)	Iespiedējs Digitālās iespiešanas operators Lāzergravēšanas operators
8. Arhīvists	Humanitārās zinātnes	Grāmatvedis Vēsturnieks Bibliotekārs Arheologs

Radošā uzdevuma "Profesijas reklāma" paraugs

Profesiju aprakstu izlozes kartītes

1. variants	2. variants
1. mežzinis	1. policists
2. galdnieks	2. arhitekts
3. mehāniķis	3. kuģa kapteinis
4. ķīmiķis	4. ceļojumu organizators
5. zobārsts	5. pilots
6. žurnālists	6. psihologs
7. mērnieks	6. fizioterapeits
8. viesmīlis	8. veterinārārsts

Reklāmā vizuāli – attēlā vai verbāli – tekstā vai runā jāietver informācija par:

- darba saturu;
- darbā lietojamajiem instrumentiem un aprīkojumu;
- darba vidi, apstākļiem un karjeras iespējām;
- nepieciešamo izglītību;
- radniecīgajām profesijām;
- atbildi uz jautājumu "Ko tu vari darīt jau šodien, ja vēlies nākotnē strādāt šajā profesijā?"

Radošā uzdevuma “Profesijas reklāma” vērtēšanas protokola paraugs

Komanda	Darba saturs	Instrumenti, aprīkojums	Vide, apstākļi, iespējas	Izglītība	Radniecīgās profesijas	Atbilde uz jautājumu	Originalitāte	Kopā
	1 punkts	1 punkts	2 punkti	1 punkts	1 punkts	1 punkts	3 punkti	
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								

Vērtēšanas kritēriji.

Darba saturs – informācija par darba saturu, maksimālais vērtējums 1 punkts.

Instrumenti, aprīkojums – informācija par darbā izmantojamajiem instrumentiem un aprīkojumu, maksimālais vērtējums 1 punkts.

Vide, apstākļi, iespējas – informācija par darba vidi, apstākļiem un karjeras iespējām, maksimālais vērtējums 2 punkti.

Izglītība – informācija par darbā nepieciešamo izglītību, maksimālais vērtējums 1 punkts.

Radniecīgās profesijas – reklāmā ietverta informācija par radniecīgajām profesijām, maksimālais vērtējums 1 punkts.

Atbilde uz jautājumu – reklāmā ietverta atbilde uz jautājumu “Ko tu vari darīt jau šodien, ja vēlies nākotnē strādāt šajā profesijā?”, maksimālais vērtējums 1 punkts.

Originalitāte – papildpunkti par reklāmas oriģinalitāti, maksimālais vērtējums 3 punkti.

Vērtēšanā drīkst izmantot arī *puspunktus* (0.5 punkti).

Maksimālais iespējamais punktu skaits katrai komandai – 10 punkti.

Rezultātu kopsavilkuma paraugs

Komanda	1.uzd.	2.uzd.	3.uzd.	4.uzd.	5.uzd.	6.uzd.	Kopā	Vieta
	8 punkti	18 punkti	8 punkti	3 punkti	3 punkti	10 punkti		
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								

Paskaidrojumi

- 1. uzdevums. Spēle “Atver profesiju durvis!”**, maksimālais vērtējums 8 punkti.
- 2. uzdevums. Rakstisks zināšanu pārbaudes tests**, maksimālais vērtējums 18 punkti.
- 3. uzdevums. Mājas darba “Neparastākā profesija, par kuru esam dzirdējuši” prezentācija**, maksimālais vērtējums 8 punkti.
- 4. uzdevums. Jautājumi par infografiku saturu**, maksimālais vērtējums 3 punkti.
- 5. uzdevums. Profesiju atpazīšana**, maksimālais vērtējums 3 punkti
- 6. uzdevums. Radošais uzdevums “Profesijas reklāma”**, maksimālais vērtējums 10 punkti.
Maksimālais iespējamais punktu skaits katrai komandai – 63 punkti.

► 58. metodika “Darba saturs profesijās”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesijas, to saturs un daudzveidība
Teorija	
Krustvārdu mīkla ir viens no spēles veidiem. Krustvārdu un citas mīklas (burtu, skaitļu mīklas, anagrammas u.c.) izmantojamas mācībās, t.sk. karjeras izglītībā, lai nostiprinātu jēdzienus, iepazītu lietu daudzveidību, mācītos meklēt informāciju (Rubana, 2004).	
Mērķauditorija	4.- 9.klašu skolēni
Mērķis	Iepazīstināt skolēnus ar profesiju daudzveidību, sekmējot izpratni par profesiju saturu un tās pārstāvju ikdienā veicamajiem darbiem, izmantojamo aprīkojumu, instrumentiem, darbarīkiem un tehniku, darba vidi un apstākļiem.
Uzdevumi	
• Iepazīt profesiju daudzveidību.• Pilnveidot izpratni par profesiju saturu, aprīkojumu, izmantojamajiem instrumentiem, darba vidi un apstākļiem.• Apzināties sev saistošās profesijas.• Pilnveidot skolēnu izpratni par visu darba veidu nozīmību sabiedrībā.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, didaktiskā spēle (krustvārdu mīkla), praktiskais darbs, stāstījums, diskusija
Norises ilgums	20 – 30 minūtes.
Sagatavošanās	Skolotājs pēc parauga sagatavo krustvārdu mīklu (Pielikums Nr.1 vai Pielikums Nr.3).
Nepieciešamie resursi	Raksti par neparastām (nestandarta) profesijām (nodarbošanās veidiem) (Pielikums Nr.5), rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Krustvārdu mīkla pēc skolotāja izvēles katram skolēnam (Pielikums Nr.1 vai Pielikums Nr.3), tabulas (Pielikums Nr.7) vai aploksne ar kartītēm (Pielikums Nr.6) profesiju grupēšanai (ja skolotājs izvēlas īstenot šo metodikas sadaļu).
Darba gaita	
1. Skolotājs organizē pārrunas par dažādām profesijām, to saturu, aprīkojumu, izmantojamiem instrumentiem un darba apstākļiem, kā arī darbā veicamajiem pienākumiem.2. Skolēnu individuālais darbs – krustvārdu mīkla. Ja skolotājs izvēlas Pielikumā Nr.1 pievienoto krustvārdu mīklu “Profesijas izglītības iestādē”, skolēniem var paskaidrot, ka mīklā minētie speciālisti nodrošina skolas vai bērnudārza (pirmsskolas izglītības iestādes) ikdienas darbu. (Ja skolēniem rodas jautājumi par 8. profesiju, jāpaskaidro, ka profesiju klasifikatorā profesija “Auklis” (kods 5311 01) ir vīriešu dzimtē).3. Skolēni pāros salīdzina savu veikumu.4. Nodarbības turpinājumā var organizēt pārrunas par katras krustvārdu mīklā ietvertās profesijas nozīmi sabiedrībā. Ja izvēlēta krustvārdu mīkla “Kurš ko dara?” (Pielikums Nr.3.), skolēnus var aicināt klasificēt profesijas fiziskā un garīgā darba grupās, izmantojot kartītes (Pielikums Nr.6) vai tabulas (Pielikums Nr.7). Profesiju sadalījuma paraugs pievienots Pielikumā Nr.8.5. Katru skolēnu aicina izteikties, kurā no šīm profesijām viņš vēlētos un kurā nevēlētos strādāt, pamatojot savu izvēli.	
Refleksija	
Skolēnu pārdomām skolotājs nolasa raksta fragmentu par nestandarta profesijām, par profesiju daudzveidību (Pielikums Nr.5) un organizē skolēnu diskusiju par nestandarta profesijas izvēli.	
Piezīmes	

Krustvārdu mīklu atbildes pievienotas pielikumos (Pielikums Nr.2; Pielikums Nr.4).

Ja krustvārdu mīklu izmanto klasēs, kurās pirms tam runāts par profesiju klasificēšanu grupās “Garīgs darbs” vai “Fizisks darbs”, tad, apgūto zināšanu nostiprināšanai ieteicams klasificēt krustvārdu mīklās ietvertās profesijas (Pielikums Nr 6) vai (Pielikums Nr.7).

Krustvārdu mīklas var veidot skolēni (īpaši vecākajās pamatskolas klasēs). Piemēram, katrs skolēns patstāvīgi (mājās) izveido skolotāja izvirzītajām prasībām atbilstošu krustvārdu mīklu un nodod to skolotājam, skolotājs organizē krustvārdu mīklu izlozi minēšanai. Līdzīgi darbu var organizēt pāros vai mazajās grupās (3-4 skolēni).

Profesiju nosaukumus ietverošus *vārdu jucekļus* var izveidot tīmekļa vietnē cirkulis.lv (Vārdu juceklis, 2019).

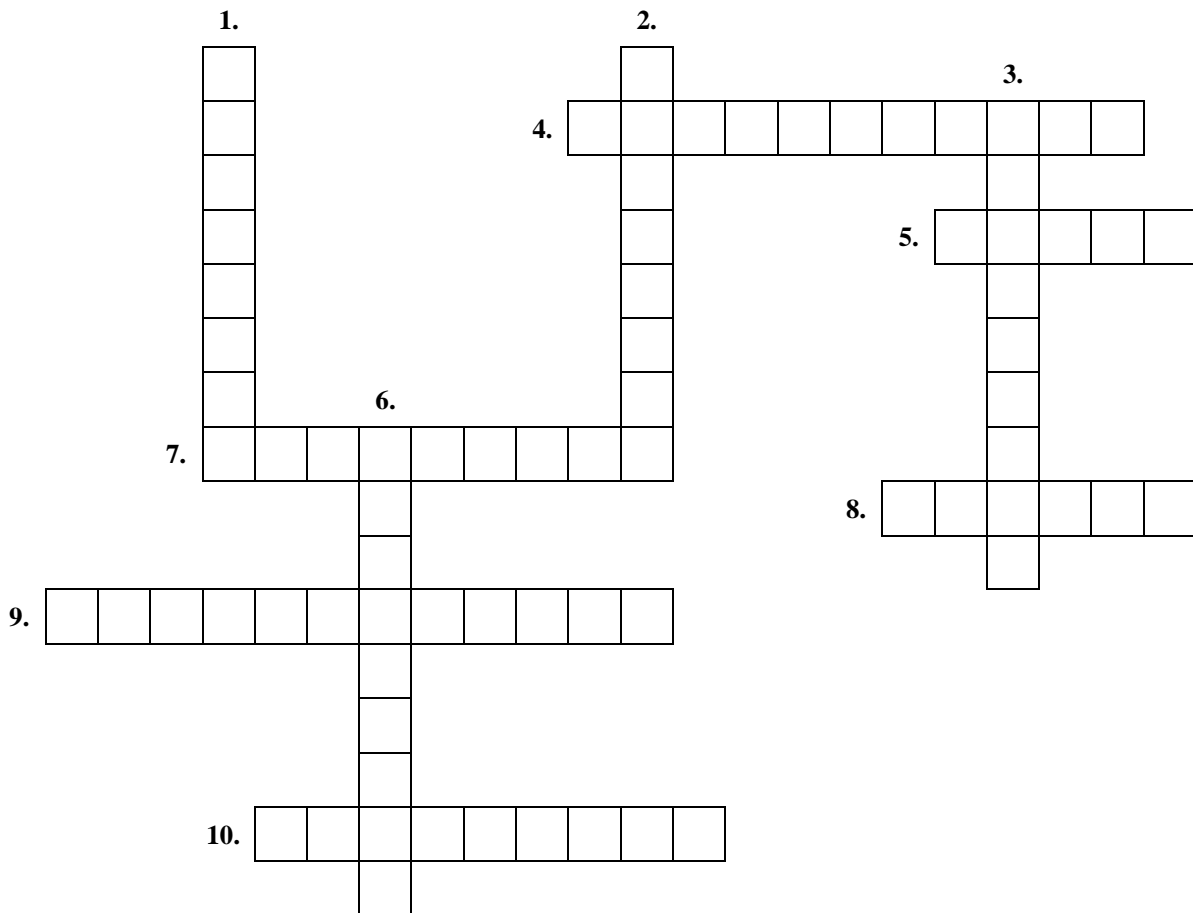
Radošai profesiju satura izpētei ieteicams piedāvāt skolēniem pašiem izgudrot nestandarta profesijas.

Bibliogrāfija

1. Rubana I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.
2. Vārdu juceklis. (2019). Pieejams: www.cirkulis.lv/vardi

Krustvārdu mīklas "Profesijas izglītības iestādē" paraugs

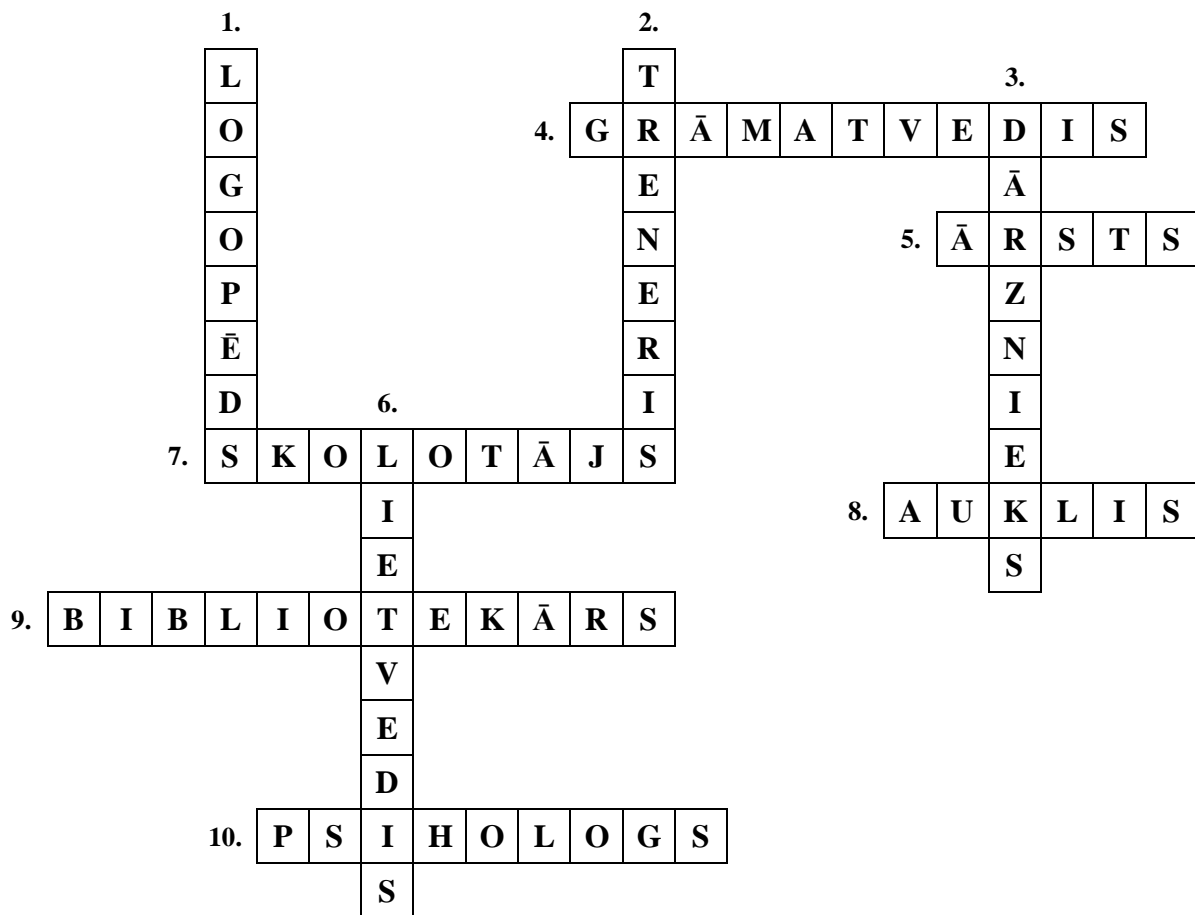
Speciālists, kurš...

1. ...palīdz novērst vai uzlabot ar runu un valodu saistītas problēmas.
2. ...trenē sportistus.
3. ...stāda un kopj dažādus augus, kā arī novāc un uzglabā ražu.
4. ...uzskaita un pārbauda finanšu darbības, reģistrē rēķinus, čekus, kvītis u.c. finanšu dokumentus.
5. ...ārstē cilvēkus.
6. ...sagatavo un noformē dokumentus, reģistrē tos un uzglabā.
7. ...māca un audzina skolēnus.
8. ...pieskata, aprūpē un audzina bērnus sadarbībā ar vecākiem vai audzinātājiem.
9. ...palīdz atrast informāciju, pieņem un izdod grāmatas un citus materiālus.
10. ...palīdz risināt saskarsmes grūtības un izprast pašam sevi.

Krustvārdu mīklas "Profesijas izglītības iestādē" paraugs

Atbildes skolotājam

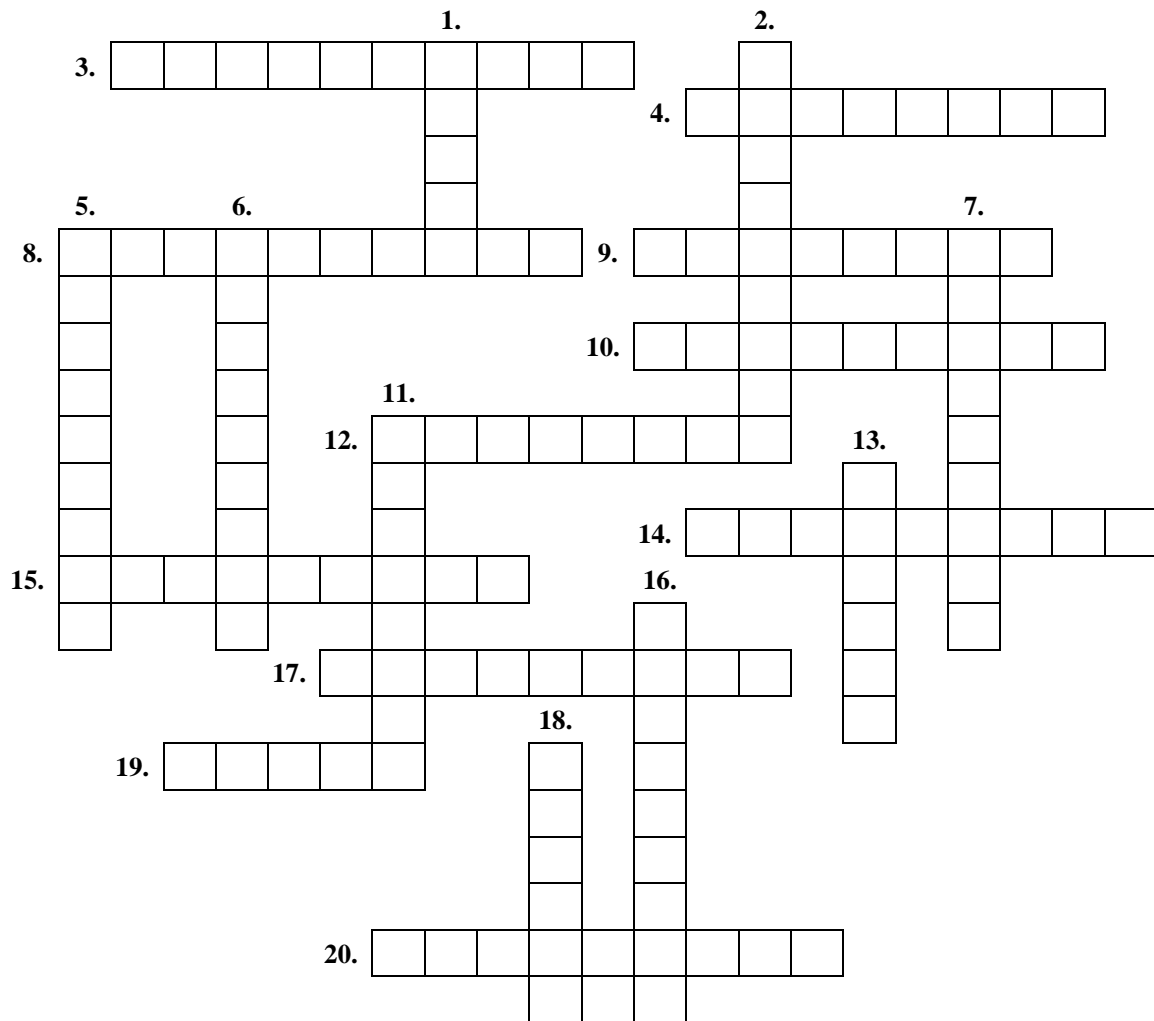

Speciālists, kurš...

1. ...palīdz novērst vai uzlabot ar runu un valodu saistītas problēmas.
2. ...trenē sportistus.
3. ...stāda un kopj dažādus augus, kā arī novāc un uzglabā ražu.
4. ...uzskaita un pārbauda finanšu darbības, reģistrē rēķinus, čekus, kvītis u.c. finanšu dokumentus.
5. ...ārstē cilvēkus.
6. ...sagatavo un noformē dokumentus, reģistrē tos un uzglabā.
7. ...māca un audzina skolēnus.
8. ...pieskata, aprūpē un audzina bērnus sadarbībā ar vecākiem vai audzinātājiem.
9. ...palīdz atrast informāciju, pieņem un izdod grāmatas un citus materiālus.
10. ...palīdz risināt saskarsmes grūtības un izprast pašam sevi.

Krustvārdu mīklas "Kurš ko dara?" paraugs

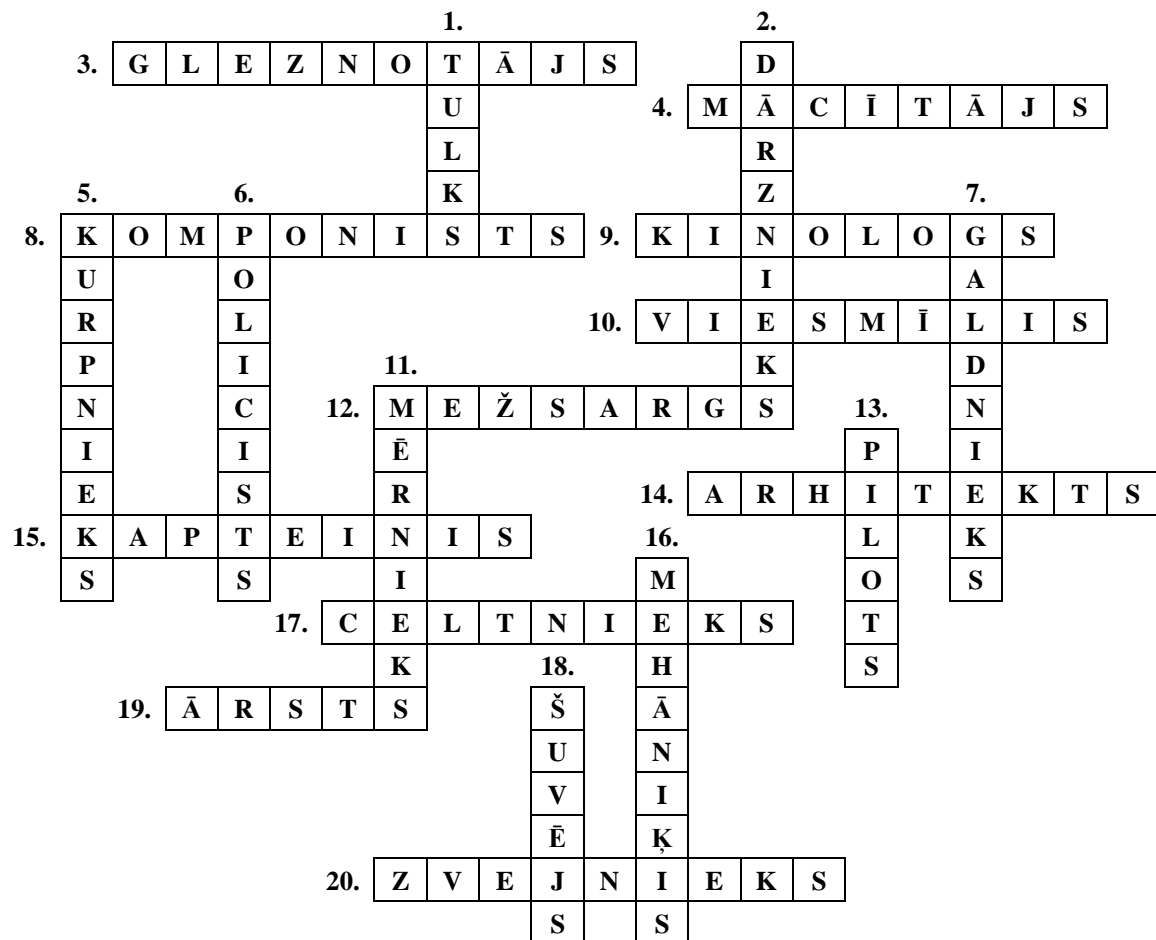

Speciālists, kurš...

1. ...citu sacīto pārtulko no vienas valodas citā.
2. ...stāda un kopj augus.
3. ...rada gleznas.
4. ...vada dievkalpojumus un veic reliģiskas ceremonijas.
5. ...izgatavo un labo apavus.
6. ...nodrošina kārtību sabiedriskās vietās.
7. ...izgatavo, montē un uzstāda dažādus koka izstrādājumus (kāpnes, durvis, logus).
8. ...sacer muzikālus skaņdarbus.
9. ...audzē un apmāca suņus.
10. ...apkalpo restorānu (kafejnīcu) apmeklētājus, piedāvā un pasniedz ēdienus un dzērienus.
11. ...iemēra un pārmēra teritorijas, nosaka to robežas, izveido un papildina kartes un plānus.
12. ...pārrauga likumu ievērošanu noteiktā meža teritorijā.
13. ...vada gaisa transportlīdzekļus.
14. ...projektē dažādas ēkas.
15. ...vada kuģi.
16. ...remontē un apkalpo mašīnu un iekārtu mehāniskās sistēmas.
17. ...būvē ēkas un veic iekštelpu izbūvi un apdares darbus.
18. ...sašuj dažādus audumus, labo vai izgatavo apģērbu.
19. ...izmeklē pacientu, nosaka diagnozi un izvērtē pacienta veselības stāvokli.
20. ...zvejo zivis iekšzemes saldūdeņos un jūrā.

Krustvārdu mīklas "Kurš ko dara?" paraugs (atbildes)

Speciālists, kurš...

1. ...citu sacīto pārtulko no vienas valodas citā.
2. ...stāda un kopj augus.
3. ...rada gleznas.
4. ...vada dievkalpojumus un veic reliģiskas ceremonijas.
5. ...izgatavo un labo apavus.
6. ...nodrošina kārtību sabiedriskās vietās.
7. ...izgatavo, montē un uzstāda dažādus koka izstrādājumus (kāpnes, durvis, logus).
8. ...sacer muzikālus skaņdarbus.
9. ...audzē un apmāca suņus.
10. ...apkalpo restorānu (kafejnīcu) apmeklētājus, piedāvā un pasniedz ēdienus un dzērienus.
11. ...iemēra un pārmēra teritorijas, nosaka to robežas, izveido un papildina kartes un plānus.
12. ...pārrauga likumu ievērošanu noteiktā meža teritorijā.
13. ...vada gaisa transportlīdzekļus.
14. ...projektē dažādas ēkas.
15. ...vada kuģi.
16. ...remontē un apkalpo mašīnu un iekārtu mehāniskās sistēmas.
17. ...būvē ēkas un veic iekštelpu izbūvi un apdares darbus.
18. ...sašuj dažādus audumus, labo vai izgatavo apģērbu.
19. ...izmeklē pacientu, nosaka diagnozi un izvērtē pacienta veselības stāvokli.
20. ...zvejo zivis iekšzemes saldūdeņos un jūrā.

Fragments no raksta par nestandarta profesijām

Laikraksts „Diena”, 31.10.1996

Nestandarta profesijas:

- **profesionāls gulētājs**, kurš guļ un sapņo, un uz viņa novērošanas un personīgo izjūtu pamata zinātnieki pēta sapņus un gulēšanas ieradumus;
- **sauļošanās krēmu pārbaudītājs**, kurš guļ pludmalē un karsējas saules staros, viņa darba pienākumos ietilpst regulāra apgriešanās, lai iedegums būtu iespējami vienmērīgāks;
- **saldējumu degustators**, kuram gada laikā jāapēd ievērojams saldējuma daudzums, kas ir samērā grūts uzdevums;
- **rotallietu izmēģinātājs**, kuram stundām ilgi jāspēlējas, piemēram, ar lelli Bārbiju, lai noskaidrotu, vai jaunais modelis patiks bērniem;
- **datorspēļu profesionālis**, kurš pa telefonu dod padomus datorspēļu spēlētājiem par to, ko darīt tālāk, ja radušās kādas problēmas;
- **pasaules ceļojumu apskatnieks**, kuram nekas cits nav jādara kā vienīgi jāapceļo pasaule un jāapraksta ceļojuma laikā gūtie iespaidi;
- **„Ferrari” mašīnu izmēģinātājs**, kuram ar lielu ātrumu jātraucas pa šosejām ar šo prestižo automobili;
- **delikatešu degustatoram** augstākās klases restorānos ir jānogaršo delikateses pirms pasniegšanas apmeklētājiem;
- **jahtas partnera** profesija ir domāta cilvēkiem, kuri spēj izklaidēt citus un kuriem alga tiek maksāta par vientuļo cilvēku izklaidēšanu uz prestižiem okeāna ceļojumu kuģiem;
- profesionālam **sporta pārraižu skatītājam** ir jāspēj stundām ilgi skatīties televizoru un jāizvēlas dažu sekunžu gari aizraujoši sporta sacensību momenti, kurus rādīt sporta notikumu reportāžās.

Kartītes krustvārdu mīklās minētu profesiju grupēšanai (paraugs)

Garīgs darbs	Fizisks darbs	Ārsts
Arhitekts	Dārznieks	Mežsargs
Celtnieks	Gleznotājs	Pilots
Galdnieks	Kinologs	Policists
Kapteinis	Mērnieks	Šuvējs
Komponists	Viesmīlis	Tulks
Kurpnieks	Mehāniķis	Zvejnieks
Mācītājs	Auklis	Grāmatvedis

Krustvārdu mīklās minētu profesiju grupēšanas tabulas paraugs

Profesija	Garīgs darbs	Fizisks darbs
Arhitekts	X	
Auklis	X	X
Ārsts	X	
Celtnieks		X
Dārznieks		X
Galdnieks		X
Gleznotājs	X	
Grāmatvedis	X	
Kapteinis	X	
Kinologs	X	X
Komponists	X	
Kurpnieks	X	X
Mācītājs	X	
Mehāniķis	X	X
Mērnieks	X	X
Mežsargs		X
Pilots	X	
Policists	X	X
Šuvējs	X	X
Tulks	X	
Viesmīlis		X
Zvejnieks		X

Krustvārdu mīklās minētu profesiju grupēšanas paraugs

Profesija	Garīgs darbs	Fizisks darbs
Arhitekts	X	
Auklis	X	X
Ārsts	X	
Celtnieks		X
Dārznieks		X
Galdnieks		X
Gleznotājs	X	
Grāmatvedis	X	
Kapteinis	X	
Kinologs	X	X
Komponists	X	
Kurpnieks	X	X
Mācītājs	X	
Mehāniķis	X	X
Mērnieks	X	X
Mežsargs		X
Pilots	X	
Policists	X	X
Šuvējs	X	X
Tulks	X	
Viesmīlis		X
Zvejnieks		X

► 59. metodika “Darba tirgus pilsētā (novadā)”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Nodarbinātības jomas, intereses un profesijas
Teorija	
Īstenojot karjeras izglītību, var tikt organizētas tematiskās tikšanās. Parasti tās organizē interesentu grupām, lai iepazīstinātu ar noteiktu darbību, norisi, situāciju, vidi, profesiju, nodarbošanās veidu, profesionālo jomu, interešu grupu u.c. Uzaicinātie speciālisti (teorētiķi vai praktiķi) cenšas interesentiem radīt pēc iespējas pilnīgāku priekšstatu par interesējošo jautājumu. Tematiskās tikšanās ir brīvā formā un neformālā gaisotnē organizēta saruna, kas ietver jautājumus un atbildes, taču tajā var iekļaut arī lekciju (minilekciju), kurā lektors sniedz pietiekami plašu un zinātniski pamatotu secīgu stāstījumu par tikšanās tēmu (Rubana, 2004).	
Mērķauditorija	10.- 12. klašu skolēni, 2.- 4. kursu audzēkņi.
Mērķis	Izprast darba tirgus situāciju un darbaspēka pieprasījumu pilsētā (novadā).
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) zināšanas par nodarbinātības rādītājiem pilsētā, novadā vai reģionā.• Palīdzēt izprast darba tirgus tendences, lai plānotu savas karjeras izvēles.• Sniegt informāciju par darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu.• Paplašināt izpratni par pašlaik pieprasītākajām profesijām.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi.	
Darba forma un metodes	Stāstījums (lekcija), klausīšanās, stāstījums, jautājumi – atbildes, diskusija
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs iepriekš sazinās ar Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) filiāles darbinieku (nodarbinātības organizatoru), ar 1 – 2 darba devējiem un vienojas par stāstījuma vai lekcijas un tematiskās tikšanās laiku un vietu. Skolotājs informē skolēnus (audzēkņus) par paredzēto tematisko tikšanos un iesaka pārdomāt, ko viņi vēlētos pajautāt darba devējam.
Nepieciešamie resursi	Dators, projektor, nodarbību telpa ar krēsliem un galdiem, piezīmju papīrs rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	NVA bukleti un darba devēju informācija par savu uzņēmumu – bukleti, produkcijas katalogi, u.c., ja tādi ir.
Darba gaita	
1. Skolēniem (audzēkņiem) iepriekš paziņo, ka pēc tematiskās tikšanās būs jāuzraksta atskaite, minot tajā 3 faktus, kas pārsteidza (bija jauni, nezināmi), 3 faktus, kas iepriecināja, un 3 faktus, kas apbēdināja (sarūgtināja) NVA speciālista un darba devēju sniegtajā informācijā.2. Skolotājs iepazīstina skolēnus (audzēkņus) ar NVA nodarbinātības organizatoru un darba devēju pārstāvjiem.3. NVA nodarbinātības organizators demonstrē slaidrādi – statistiku par jaunākajiem datiem nodarbinātībā pilsētā (reģionā). Slaidrādes ieteicamā tematika pievienota pielikumā.4. Skolēni (audzēkņi) pieraksta noderīgo informāciju, uzdod jautājumus.5. Pēc nodarbinātības organizatora prezentācijas uzaicinātie darba devēji stāsta par uzņēmumiem un darba iespējām tajos.6. Skolēni (audzēkņi) uzdod jautājumus, skolotājs var moderēt sarunu. Skolēni (audzēkņi) var izvaicāt NVA speciālistu par NVA portālā ievietotajām vakancēm, t.sk., par darba devēju	

piedāvāto atalgojumu. Skolēni (audzēkņi) var diskutēt ar darba devējiem par situāciju: “Uzņēmums vēlas pieņemt darbinieku, jaunieši vēlas uzsākt darba attiecības, bet jauniešiem nav sludinājumā norādītās 2 gadu pieredzes profesijā”.
Refleksija
Pēc tematiskās tikšanās skolotājs organizē klases (grupas) diskusiju, kurā skolēni (audzēkņi) iepazīstina klases (grupas) biedrus ar to, kas viņus pārsteidza, iepriecināja un apbēdināja NVA speciālista un darba devēju sniegtajā informācijā.
Piezīmes
Ja konkrētajā pilsētā ir Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) filiāle, tad nodarbība, iepriekš saskaņojot ar atbildīgajiem darbiniekiem, var notikt filiāles telpās.   Skolēnu (audzēkņu) individuālās atskaites par tematisko tikšanos ievieto darbu mapē.   Refleksijas laikā gūto informāciju skolotājs var apkopot un izmantot karjeras attīstības atbalsta plānošanā.   Tematisko tikšanos par izglītošanās un turpmākās nodarbinātības iespējām noteiktā reģionā vai valstī, pieaicinot mācību iestāžu pārstāvjus (skolēnus, audzēkņus un skolotājus), var organizēt arī 9. klašu skolēniem. Šai mērķauditorijai ieteicams stāstījums par Latvijas izglītības sistēmu.
Bibliogrāfija
1. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.

NVA speciālista (nodarbinātības organizatora) lekcijas ieteicamais saturs

- 1.slaidis.** Bezdarba līmenis valstī, bezdarba līmenis pilsētā (novadā, reģionā).
- 2.slaidis.** Darbaspēka pieprasījums pilsētā (novadā, reģionā).
- 3.slaidis.** Darbaspēka pieprasījums Latvijā – augstas, vidējas, zemas kvalifikācijas profesijas.
- 4.slaidis.** Plānotās no jaunas izveidotās darbavietas 20_ _ . gadā pa profesiju pamatgrupām.
- 5.slaidis.** Darbaspēka trūkums (nozares, profesijas).
- 6.slaidis.** Uzņēmumu Top 10 pilsētā (novadā, reģionā) – lielākie darba devēji.
- 7.slaidis.** NVA pakalpojumi darba devējiem un darba meklētājiem.

► 60. metodika “Kontaktu dibināšana: personisko sakaru izmantošana”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Sadarbība karjeras attīstības atbalstam
Teorija	
Lomu spēle veicina karjeras vadības prasmju pilnveidi, jo tā ir iespēja emocionāli drošā vidē sevi izmēģināt dažādās situācijās un lomās. Dažādu profesionālu darbību izspēle un imitēšana spēles laikā veicina sevis un savu spēju apzināšanos un dzīvē un darbā nepieciešamo prasmju netiešu pilnveidi (Dzintare, Stangaine, 2007). <i>Lomu spēle dalībniekiem dod iespēju izmantot iepriekš apkopoto informāciju un pieredzēt, cik svarīga ir rūpīga gatavošanās</i> (Starptautiskā karjeras atbalsta..., 2012, 76). Karjeras izglītībā lomu spēlēs var izspēlēt darba intervijas, pirmo sarunu ar darba devēju, sarunu prakses vietā, lietišķas telefonsarunas u.c.	
Mērķauditorija	10. – 12. klašu skolēni, 2.-4. kursu audzēkņi.
Mērķis	Pilnveidot prasmi uzsākt un uzturēt sarunas ar cilvēkiem, kuri var sniegt karjeras attīstības atbalstu
Uzdevumi	
• Pilnveidot audzēkņu prasmi objektīvi izvērtēt informāciju. • Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi veidot sarunu. • Veicināt pašnovērošanas un pašnovērtēšanas prasmju attīstību.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu. • Prasme sadarboties karjeras mērķa sasniegšanai.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, prātavētra, lomu spēle, diskusija. Darbs pāros, lomu spēle.
Norises ilgums	60 min.
Sagatavošanās	Skolotājs iepazīstas ar izdales materiāla <i>Karjeras attīstības atbalsta kontaktu tīkls</i> (Pielikums Nr.1) saturu un sagatavo katram skolēnam (audzēknim) vienu kopiju.
Nepieciešamie resursi	Telpa, kurā iespējams darboties pāros un mazajās grupās (3 - 5 dalībnieki grupā), rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Karjeras attīstības atbalsta kontaktu tīkls” (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolotājs ievada pārrunās uzsver kontaktu nozīmi cilvēka dzīvē, un norāda, ka daudzi cilvēki nevēlas izmantot savus kontaktus profesionālām vajadzībām vai arī uzskata, ka viņiem nav kontaktu, kas šim nolūkam būtu izmantojami. Arī plašs personisko kontaktpersonu saraksts var būt nepietiekams, ja trūkst prasmes sociālo kontaktu tīklu atbilstoši izmantot. 2. Skolotājs sadala klasi (grupu) grupās (3-5 dalībnieki grupā). Grupas uzdevums – 5 minūšu laikā prātavētrā atrast pēc iespējas vairāk ideju, kā un kāpēc karjeras attīstībā varētu būt noderīgs plašs paziņu loks, ar kuru tiek uzturētas regulāras attiecības. 3. Grupas iepazīstina citus skolēnus (audzēkņus) ar prātavētras rezultātiem, skolotājs tos apkopo, uzsverot, ka ikvienam cilvēkam vēlams attīstīt pašraksturošanas un sarunu uzturēšanas prasmes, lai saņemtu informāciju un atbalstu no citiem, un spētu to sniegt saviem draugiem un paziņām.	

4. Katrs skolēns (audzēknis) saņem izdales materiālu “Karjeras attīstības atbalsta kontaktu tīkls” (Pielikums Nr.1), iepazīstas ar tā saturu un, ja nepieciešams, uzdod precizējošus jautājumus skolotājam.5. Skolotājs sadala klasi (grupu) pāros. Katrs skolēns (audzēknis) izvēlas kādu cilvēku no sava aktivizējamā kontaktu tīkla un pastāsta par kopīgo pieredzi savam pāriniekam.6. Tad katra pāra skolēni (audzēkņi) apsēžas blakus (lai imitētu telefona sarunu) un pēc kārtas izmēģina <i>Kontaktu tīkla aktivizēšanas sarunas plānam</i> atbilstošu sarunu. Skolēni (audzēkņi) var imitēt nākotnē (piem., pēc 10 gadiem) iespējamu sarunu, t.i., iztēloties, kā viņi varētu sarunāties pēc 10 gadiem.
Refleksija
Skolotājs noslēguma diskusijā aicina skolēnus (audzēkņus) brīvā formā izteikties par to, kāda viņiem šķitusi saruna un ko viņi no tās ir iemācījušies.
Piezīmes
Ja skolēni (audzēkņi) vēlas pilnveidot sarunas nianses, ņemot vērā, ka ieraksta kopīgai analīzei un izvērtēšanai nepieciešams aptuveni 2-3 ilgāks laiks, sarunu treniņus var filmēt un izmantot videoierakstus veidojošas atgriezeniskās saites sniegšanā skolēniem (audzēkņiem).
Bibliogrāfija
1. Dzintare, D., Stangaine, I. (2007). Rotaļa bērna dzīves prasmju sekmētāja. Rīga: RaKa.2. Stabiņš J., Pupinš M. (2008). Darba meklēšanas un uzsākšanas noslēpumu atslēga. Rīga: Latvijas Pedagogu federācija.3. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Karjeras attīstības atbalsta kontaktu tīkls

Adaptēts no Stabiņš, Pupiņš, 2008

Karjeras attīstības atbalsta kontaktu tīkls (turpmāk – kontaktu tīkls) ir mērķtiecīgi aktivizēts strukturēts paziņu un citu zināmu cilvēku kopums, kas tiek aktīvi iesaistīts karjeras attīstībai nozīmīgas informācijas apmaiņā.

Kontaktu tīkla izmantošanas **principi**:

1. Kontakta tīkls nav *blats* (darba tirgū – pazīstamu cilvēku pieņemšana darbā, neņemot vērā viņu personīgās un profesionālās īpašības).
2. Karjeras atbalsta kontaktu tīkls nav tas pats, kas radnieki un draugi. Īpaši tuvas attiecības ar dažiem cilvēkiem, nenozīmē, ka šie cilvēki mērķtiecīgi sniegs informāciju par karjeras iespējām.
3. Kontakta aktivizēšanai jābūt savstarpēji izdevīgai, lai ikviens kontakta tīkla dalībnieks būtu ieguvējs no savstarpējas informācijas apmaiņas.
4. Kontakta tīklā nav atļautas manipulācijas – nav atļauta kāda cilvēka vai viņa informācijas izmantošana bez šī cilvēka piekrišanas, vai izmantošana mērķiem, kas nav pieņemami vai nav patīkami šim cilvēkam.
5. Ieguvumi no kontakta tīkla atkarīgi no tā aktivitātes.
6. Veiksmīga kontakta tīkla pamatā ir savstarpēja cieņa, draudzīga attieksme un labvēlība.

Lai mērķtiecīgi **izveidotu** kontakta tīklu, nepieciešams:

- izveidot dzīves gaitā iepazīto cilvēku sarakstu;
- izvēlēties cilvēkus, kurus iekļaut kontakta tīklā.

Izvēloties kontakta tīklā iekļaujamos cilvēkus, nav ieteicama iepriekšējā paziņu šķirošana pēc principa – var būt noderīgs vai ne. Katram cilvēkam, neatkarīgi no viņa sociālā vai materiālā stāvokļa, ir liels skaits paziņu, tādēļ vēlams aktivizēt visus.

Lai **aktivizētu** kontakta tīklu, nepieciešama mērķtiecīga saruna pa tālruni u.c. ar katru kontakta tīkla dalībnieku. Tikšanās klātienē parasti prasa pārāk daudz laika un enerģijas, un tajā nevar aprobežoties tikai ar kontakta aktivizēšanu.

Kontaktu tīkla aktivizēšanas **kļūdas**:

- ieteikuma vietā aktivizētājs lūdz palīdzību vai atbalstu no kontakta tīkla dalībnieka;
- aktivizētājs izmanto formālā saskarsmē pieņemamas frāzes: „... Es darba (karjeras, mācību u.c.) jautājumā...” vai „...Es zvanu sakarā ar darbu (mācībām, karjeru)...” u.c.;
- aktivizēšana pārvēršas par vienkāršu sarunu par dzīvi;
- aktivizēšanai tiek veltīts pārāk daudz laika, tā nelietderīgi ievelkas, nogurdina sarunas partneri un izraisa neapmierinātību ar runātāju.

Kontaktu tīkla **priekšrocības** un **trūkumi**:

Priekšrocības	Trūkumi
Iespējami konkrēti karjeras iespēju piedāvājumi sarunas laikā. Augsta piedāvājumu varbūtība nākotnē. Atjaunotas attiecības ar aktivizētajiem kontakta tīkla dalībniekiem. Kontaktu loka paplašināšana. Pilnveidotas komunikācijas prasmes.	Kontaktu tīkla aktivizēšana prasa daudz laika un enerģijas. Nav iespējams radikāli mainīt informāciju par sevi jau aktivizētam kontakta tīkla dalībniekam.

Kontaktu tīkla aktivizēšanas sarunas plāns

1. Sastādiet vai aktivizējiet tālruņa atmiņā aktivizējamā kontaktu tīkla dalībnieka numuru. Sarunas laikā nedrīkst ēst, lasīt, strādāt ar datoru u.c.
2. Kad cilvēks, kuram Jūs zvanāt, atbild, sasveicinieties un nosauciet savu vārdu un uzvārdu.
3. Ja sarunas partneris nenosauca savu vārdu un Jums radušās šaubas, (īpaši tad, ja neesat sarunājies ar šo cilvēku ilgāku laiku), pārjautājiet, vai Jūs runājat ar to, kam zvanījāt.
4. Pozitīvas atbildes gadījumā vēlreiz sasveicinieties ar kontaktu tīkla dalībnieku.
5. Ja viņa balss ir neemocionāla, runas stils vēss un oficiāls, un viņš lieto uzrunas formu "Jūs", pieskaņojieties viņa stilam.
6. Pajautājiet, vai viņš var šobrīd sarunāties.
7. Negatīvas atbildes gadījumā pajautājiet, kad būtu ērtāk pārzvanīt.
8. Pozitīvas atbildes gadījumā aktivizējiet viņa pozitīvo attieksmi pret Jums, atgādinot kaut ko neitrālu no kopējās pagātnes (kaut ko, kas Jums bija jādara kopā vai šī cilvēka vadībā un kas varētu būt saistīts ar pozitīvām emocijām šī cilvēka pieredzē).
9. Trīs – četrās frāzēs kopīgi atcerieties to, kas bija kopīgs pagātnē.
10. Pēc pagātnes pieredzes atcerēšanās, uzdodiet sarunas biedram jautājumu par viņa tagadējo dzīvi (piem., nodarbinātību, karjeru, vaļasprieku, politisko vai sabiedrisko darbību u.c.)
11. Pēc viņa atbildes pasakiet vienu – divus teikumus par saviem lielākajiem panākumiem karjerā (darbā, brīvā laika aktivitātēs, brīvprātīgo darbā u.c.).
12. Pēc sarunu biedra atbildes, kas liecina, ka viņš sadzirdējis Jūsu teikto, uzdodiet galveno kontakta aktivizēšanas jautājumu „**Tā kā Tu (Jūs) [sarunu biedra pieredzes apkopojums], iesaki (iesakiet), kur varētu [vēlamās karjeras iespējas raksturojums] es?**”. Jautājuma paraugs (teikumu veidojošās daļas izceltas) : „**Tā kā Tu (Jūs)** tik labi pārzini biznesa lietas (... Tev (Jums) visur ir bijušie skolēni, ... Tu pazīsti visu un visus mūsu pilsētā, ... visi Tevi pazīst un ciena, ... Tev ir plašs sadarbības partneru loks, ... Tavi bijušie klases biedri tagad strādā...., ... Tev (Jums) ir milzīga pieredze utt.), **iesaki (iesakiet), kur varētu** vērsties tāds profesionālis (nosauciet savu profesiju) kā es?”
13. Negatīvas atbildes vai nevēlēšanās turpināt sarunu gadījumā, pasakiet paldies par sarunu, pārtrauciet sarunu un atzīmējiet kontaktu tīkla sarakstā, ka kontakts slēgts uz nenoteiktu laiku.
14. Ja sarunu biedrs piedāvā pārrunāt šo jautājumu klātienē, vienojieties par tikšanās laiku.
15. Ja sarunu biedrs iesaka apmeklēt noteiktu cilvēku vai iestādi, ieteicams precizēt informāciju par iestādes atrašanās vietu, konkrētiem cilvēkiem, ar kuriem satikties, kontaktinformāciju u.c.
16. Pasakiet paldies aktivizētajam kontaktu tīkla dalībniekam par sarunu un Jums veltīto laiku, un pabeidziet sarunu.

Nepieciešams regulāri (aptuveni 1 x mēnesī) veikt **atkārtotu kontaktu aktivizēšanu**, piem., pateikties kontakttīkla dalībniekam par iepriekšējo padomu, pastāstīt, kāpēc tas bija vērtīgs, ko tas deva, kā pēc viņa padoma saņemšanas mainījās dzīve un karjera u.c.

► 61. metodika “Mans neparastais CV”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Savu interešu un spēju apzināšanās un sasaiste ar individuālajiem karjeras plāniem
Teorija	
Dzīves apraksta (dzīvesgājuma) jeb CV (Curriculum Vitae) mērķis ir sniegt pārskatāmu priekšstatu par personas dzīves gaitām, izglītību, prasmēm un darba pieredzi, lai potenciālais darba devējs būtu ieinteresēts uzaicināt tieši viņu uz darba interviju. Dzīvesgājums (Curriculum Vitae) jeb CV ir lietišķās rakstu valodas dokuments, kurā īsi pieminēti kādas personas arodizaugsme būtiskākie dzīves (mācību, darba) posmi un notikumi, tos datējot. (Skujiņa, 2014, 101-102) Tradicionāli ir pierasts, ka cilvēka dzīves apraksts jeb CV tiek veidots aprakstoši, to veidojot noteiktā formātā. Daudzi cilvēki informāciju labāk uztver vizuāli, tādēļ īstenojot metodiku, skolēni (audzēkņi) veido CV, izmantojot vizualizēšanas paņēmienus (kolāžu).	
Mērķauditorija	7.-12.klašu skolēni, 1.-4. kursa audzēkņi
Mērķis	Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) apgūt dzīves apraksta veidošanas prasmes, izzinot sevi, analizējot savus panākumus un izvērtējot savu izaugsmi.
Uzdevumi	
• Iepazīstināt skolēnus (audzēkņus) ar dažādiem izpētes un pašizziņas, kā arī savu sasniegumu u.c. informācijas izkārtošanas veidiem dzīves aprakstā.• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi strukturēt un vizualizēt informāciju.• Veicināt un pilnveidot skolēnu (audzēkņu) vispārējās un speciālās tehniskās zināšanas un radošās darbības pieredzi informācijas tehnoloģiju jomā.• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) publiskās uzstāšanās prasmes, prezentējot savu dzīves aprakstu.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums un slaidrāde, praktiskais darbs, radošais darbs, stāstījums un demonstrēšana, diskusija
Norises ilgums	3 mācību stundas.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo stāstījumu (slaidrādi) par tradicionālo CV
Nepieciešamie resursi	A3 izmēra lapas, rakstāmpiederumi. Skolēnu (audzēkņu) izvēlēti vai pašu zīmēti attēli, kas atklāj viņu dzīves aprakstu detaļas. Līme. IKT darba noformēšanai un izdrukāšanai.
Darba un izdales materiāli	A3 lapa katram skolēnam (audzēkņim).
Darba gaita	
1. mācību stunda. • Skolotāja stāstījums par tradicionālo dzīves aprakstu, tā nepieciešamību.• Skolēni (audzēkņi) nosauc iespējamo dzīves apraksta sadaļu saturu, skolotājs to pieraksta uz tāfeles. Šo nodarbības daļu var organizēt darbā grupās – katra skolēnu (audzēkņu) grupa izveido savu variantu iespējamam dzīves apraksta sadaļu saturam, klasē tiek pārrunāts, kas būtu ņemams vērā konkrētās informācijas iekļaušanai.• Skolotājs slaidrādē var demonstrēt tradicionālā dzīves apraksta izveides struktūru un dažādus izkārtojuma un noformējuma veidus, kā arī iepazīstināt ar Europass CV izkārtojumu (Piemēri, 2019; Piemēri un padomi, 2019).• Skolēnus (audzēkņus) informē, ka, stājoties darbā, būs nepieciešams tradicionālais dzīves apraksts, ko apgūst arī latviešu valodas mācību stundās, bet šajā uzdevumā būtiskākais ir	

atklāt savas personības dzīves aprakstu.

- Skolēniem (audzēkņiem) iesaka izdomāt sava CV struktūru, atlasīt nepieciešamo informāciju, pārdomāt noformējuma veidu tā, lai darbs būtu vizuāli interesants un oriģināls (Pielikums Nr.1).
 - Skolēni (audzēkņi) izveido netradicionāla CV plānu un pieraksta, kas būs nepieciešams kolāžām, lai sagatavotu to uz nākošo stundu.
2. **mācību stunda.** Skolēni (audzēkņi) izveido savu netradicionālo CV.
- Skolēni (audzēkņi) patstāvīgi veido savu CV pēc dotajiem nosacījumiem: darbā ir jābūt CV nepieciešamajai informācijai, tā ir radoši jānoformē, izmantojot informācijas tehnoloģijas vai kādu citu brīvi izvēlētu tehniku (kolāža, infografika, klips u.c.).
 - Konfidenciāla informācija (vārds, uzvārds, dzimšanas dati) darbā aizvietojama ar simboliem.
3. **mācību stunda.** Skolēni (audzēkņi) demonstrē savu netradicionālo CV. CV vērtēšanā var izmantot sekojošos kritērijus:
- darba saturs – atbilstība CV pamatprincipiem;
 - novitāte, radošā pieeja;
 - darbā ietvertu tekstu oriģinalitāte un pareizība;
 - CV vizuālās informācijas skaidrojums aprakstā (īsi, konkrēti, skaidri, atklājot vizualizācijā izmantotos simbolus, zīmes u.c. vizuālos elementus, kas izmantoti svarīgākāās informācijas atklāšanai);
 - uzstāšanās prasmes;
 - darba noformējums un darba kultūra.

Refleksija

Skolēnu (audzēkņu) darbus izvieto izstādē klasē, kur tos var apskatīt skolasbiedri un vecāki. Skolēnus (audzēkņus) aicina noslēguma diskusijā izteikties par CV veidošanas nozīmīgumu sevis izzināšanas un izpētes procesā, savu nākotnes nodomu noteikšanā un tālākās izglītības vai profesijas izvēlē.

Piezīmes

CV veidošanas laikā skolēns (audzēknis) var individuāli ar skolotāju pārrunāt tā izveides gaitu, konsultēties, kā labāk apkopot informāciju, ko iekļaut vai neiekļaut tajā utt.

Skolēnu (audzēkņu) CV var tikt ieskanēti un izveidota slaidrāde vai klips, iekļaujot fragmentus no skolēnu veidotā apraksta.

Uz CV prezentāciju un izstādi, saskaņojot ar skolēniem (audzēkņiem), var aicināt skolēnu (audzēkņu) vecākus vai arī tos var demonstrēt vecāku sapulcē vai kādā citā tikšanās reizē (atvērto durvju dienas u.tml. pasākumi). Jāņem vērā, ka vecāki var atpazīt sava bērna darbu arī tad, ja tas ir anonīms, piem., pēc rokraksta.

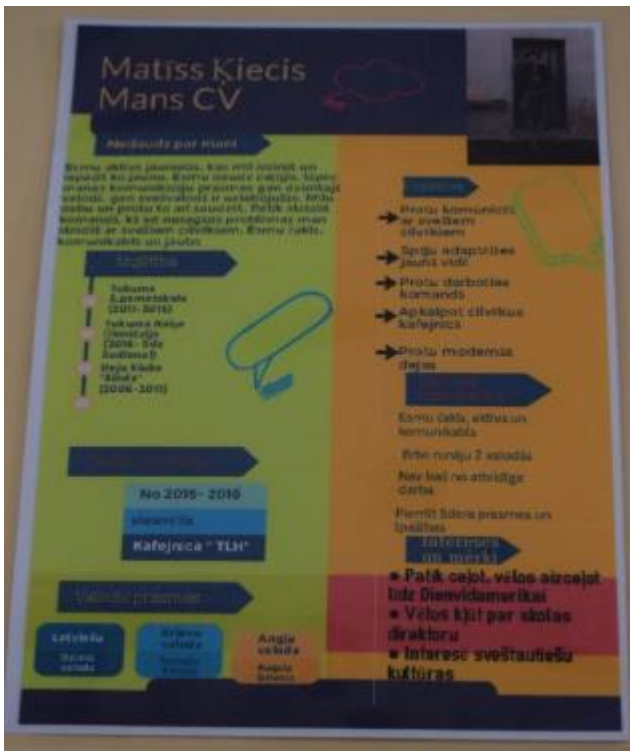
Sadarbībā ar atbilstošo mācību priekšmetu skolotājiem, metodika ļauj integrēt karjeras izglītību vairākos mācību priekšmetos (klases stunda, sociālās zinības, vizuālā māksla). Netradicionālo CV var veidot arī virtuāli, piem., vietnē www.padlet.com

Bibliogrāfija

1. Skujiņa V. (2014). Latviešu valoda lietišķajos rakstos. Rīga: Zvaigzne ABC.
2. Piemēri. (2019). Curriculum Vitae. Pieejams:
<https://europass.cedefop.europa.eu/lv/documents/curriculum-vitae/examples>
3. Piemēri un padomi. (2019). Curriculum Vitae. Pieejams:
<http://www.europass.lv/curriculum-vitae/piemeri-un-padomi>

Netradicionālo CV paraugi

Fotogrāfijas no Tukuma, Engures, Jaunpils novada karjeras nedēļas konkursa "Mans neparastais CV" (Korna-Opincāne, 2017)

➤ 62. metodika “Sālsmaize pie prakses vadītāja”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana
Tēma	Gatavība darba tirgum/ Savu resursu apkopojums
Teorija	
Mācību ekskursijas dod audzēkņiem iespēju pilnīgāk apjēgt karjeras izglītības nodarbības apgūtās zināšanas, prasmes un iemaņas. Mācību ekskursijas plāno ar mērķi, izmantojot tiešo uztveri, novērot vai izpētīt dabiskos apstākļos to, ko nevar novērot un izpētīt klasē. Ekskursijām audzēkņus iepriekš sagatavo, organizējot nodarbības klasē, sagatavojot uzdevumus ekskursijas laikā un paredzot kopīgu rezultātu apspriešanu pēc ekskursijas (Rubana, 2004). Mācību ekskursija “Sālsmaize pie prakses vadītāja” ir viens no mācību iestādes un uzņēmuma (iestādes) sadarbības veidiem, kura organizēšanā iniciatīva jāuzņemas abām pusēm.	
Mērķauditorija	3. un 4. kursu audzēkņi
Mērķis	Nodrošināt iespēju audzēkņiem iepazīt potenciālo darba vietu un prakses devējam iepazīt potenciālo darbinieku.
Uzdevumi	
• Veicināt uzņēmuma (iestādes) atpazīstamību.• Piedāvāt jauniešiem profesionālās pilnveides iespējas kā praktikantiem (potenciāliem darbiniekiem).• Izglītēt jauniešus par uzņēmuma (iestādes) darbības specifiku, par organizācijas kultūru.• Informēt jauniešus par prakses programmu uzņēmumā (iestādē).• Informēt jauniešus par nozares aktualitātēm.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, mācību ekskursija
Norises ilgums	1 – 2 h, notiek prakšu devēju uzņēmumos (iestādēs).
Sagatavošanās	Sagatavošanās var ilgt pusgadu vai vairāk – tik ilgi, līdz tiek atrasti uzņēmumi, kuri vēlas sadarboties ar izglītības iestādi. Kad ieinteresētie darba devēji apzināti, skolotājs sadarbībā ar darba devēju plāno ekskursijas norisi un izstrādā scenāriju (Pielikums Nr.1.). Ekskursijas laikā audzēkņi (ja skolotājs un darba devējs par to vienojas) var demonstrēt savus mācību sasniegumus digitālajā darbu mapē, piemēram, pašu izgatavoto tērpu, rotu, kūku, u.c. oriģinālu izstrādājumu fotogrāfijas.
Nepieciešamie resursi	Dators, projektor (ja tiks demonstrēts audzēkņu darbu sakopojums digitālajā darbu mapē).
Darba un izdales materiāli	Demonstrācijām nepieciešamo nodrošina prakses devējs, ja nepieciešams; paraugs ekskursijas scenārijam (pielikums Nr.1), ko iesniedz darba devējam.
Darba gaita	
1. Pasākuma organizators pārrunā ar audzēkņiem drošības prasības un pieklājīgas uzvedības normas.2. Audzēkņu grupa kopā ar skolotāju ierodas uzņēmumā (iestādē).3. Pasākumu īsteno saskaņā ar scenāriju.4. Audzēkņi, kuriem radušies jautājumi par turpmākām sadarbības iespējām individuāli pārrunā tos ar uzņēmuma (iestādes) darbiniekiem un vadību.	

Refleksija
Nākamajā grupas audzinātāja stundā vai nodarbībā pie pedagoga karjeras konsultanta audzēkņi dalās iespaidos par ekskursijas ieguvumiem.
Piezīmes
Sadarbības veidošana un uzturēšana ar darba devējiem ir ilgstošs process. Līdzīgus pasākumus var īstenot arī vispārējās izglītības iestādēs, kurās darbojas skolēnu mācību uzņēmumi (SMU). Praktiskajā aktivitātē (Pielikums Nr.1 - 3.daļa) vēlams iekļaut uzņēmējam un audzēkņiem nozīmīgu darbību, piem., kādas uzņēmējam nozīmīgas problēmas risināšanas mēģinājumu.
Bibliogrāfija
1. Rubana, I.M. Mācīties darot. (2004). Rīga: RaKa.

Mācību ekskursijas “Sālsmaize pie prakses devēja” scenārija paraugs

1.daļa **Iepazīšanās:**

- prakses devēja īsa prezentācija par uzņēmumu;
- ekskursija pa uzņēmumu (birojs, darbnīcas, noliktavas, u.c.).

2.daļa **Tikšanās ar uzņēmuma pārstāvjiem:**

- tikšanās ar jauniem, kurš šajā uzņēmumā pašlaik ir praksē vai ir bijis praksē;
- speciālista veiksmes stāsts (tikšanās ar uzņēmuma meistar/ inženieri u.c.).

3.daļa **Praktiska aktivitāte** (sagatavo prakses devējs)

Piemērs: Audzēkņi (grupas pa 3 – 4) saņem detaļu komplektu, no kura atbilstoši rasējumam jāizveido helikoptera modelis.

4.daļa **Audzēkņu paraugdemonstrējumi** (pēc izvēles)

Audzēkņi slaidrādē demonstrē digitālajās darbu mapēs uzkrātos materiālus par dalību dažādos profesionālos konkursos, par SMU izveidi un dalību izstādēs vai tirdziņos, fotogrāfijas par jau izveidotiem darbiem (rotas, tērpi, keramikas vāžu komplekts, tortes jubilāram, utt.)

5.daļa **Atbildes uz audzēkņu jautājumiem**

► 63. metodika “Mana nākotnes darbavieta?”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
<i>Mācību ekskursija</i> apliecina, ka kaut ko redzēt dzīvē ir daudz noderīgāk, nekā tikai par to klausīties vai lasīt. Skolotājam jāņem vērā, ka mācību ekskursijas izdošanās atkarīga no iepriekš veiktā organizatoriskā darba – jo tas rūpīgāk paveikts, jo labāk izdodas ekskursija (Miķelsone, 2002).	
Mērķauditorija	4.-9. klašu skolēni, 4.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem un 7.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem.
Mērķis	Paplašināt skolēnu izpratni par profesiju daudzveidību.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi novērot dažādu profesiju pārstāvjus viņu darbavietās. • Attīstīt prasmi izprast un izvērtēt informāciju par profesiju daudzveidību.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju. • Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi.	
Darba forma un metodes	Mācību ekskursija, praktiskais darbs, piramidālā diskusija, prātavētra, noslēguma diskusija
Norises ilgums	30 – 40min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapu “Iestādes, uzņēmuma apmeklējums” katram skolēnam.
Nepieciešamie resursi	Telpa, galdi mazo grupu (3 – 4 skolēni) darbam, rakstāmpiederumi, sienas vai statīva tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, papīrs statīva tāfelei (ja nepieciešams), dators, projektoris un ekrāns (ja izvēlēts šāds informācijas apkopošanas veids).
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Iestādes, uzņēmuma apmeklējums”.
Darba gaita	
1. Skolotājs pirms ekskursijas katram skolēnam izsniedz darba lapu “Iestādes, uzņēmuma apmeklējums”. 2. Ekskursijas laikā skolēns aizpilda darba lapu. 3. Pēc ekskursijas skolēns ar citas krāsas rakstāmrīku papildina ierakstus darba lapā. 4. Nākamajā nodarbībā skolotājs organizē piramidālo diskusiju un apkopo visas skolēnu darba lapās minētās profesijas un darba pienākumus uz tāfeles, palīdzot skolēniem paplašināt izpratni par ekskursijas laikā iepazīto profesiju daudzveidību. 5. Turpinājumā skolotājs organizē prātavētru, izmantojot divas tāfeles daļas (pierakstus var veikt arī datorā, vienlaikus atainojot tos uz ekrāna), vienā atspeļojot visus skolēnu izteiktos argumentus par labu darbam šajā uzņēmumā (iestādē), otrā – argumentus “pret”. 6. Noslēgumā skolotājs organizē diskusiju un veido kopsavilkumu, apkopojot skolēnu minētos argumentus un profesiju raksturojumus.	
Refleksija	
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Ko jaunu par profesijām un darbu šajā iestādē (uzņēmumā) tu šodien uzzināji? • Kādi ir tavi secinājumi par darbu šajā iestādē (uzņēmumā)? • Vai tu nākotnē vēlētos strādāt šajā iestādē (uzņēmumā)? Kāpēc (mini vienu, galveno iemeslu)?	

- Kādā profesijā tu nākotnē vēlētos strādāt šajā iestādē (uzņēmumā)?
- Kam būtu jāmainās šajā iestādē (uzņēmumā), lai tu nākotnē vēlētos tajā strādāt?

Piezīmes

Lai ekskursijas rezultātu apkopošana piramidālajā diskusijā izdotos sekmīgāk, ieteicams precīzi un skaidri formulēt ekskursijas mērķi un uzdevumus, piem., mācību uzdevumā noteikt konkrētas profesijas, kuru novērošana un izpēte jāveic ekskursijas laikā.

Bibliogrāfija

1. Miķelsone L. (2002). Mācību metodes sociālajās zinībās. Rīga: RaKa.
2. Karjeras izglītība skolā. (2009). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiiba_skolaa_2010.pdf

Iestādes, uzņēmuma apmeklējums

Darba lapa

Adaptēts no Karjeras izglītība skolā, 2009, 100

Skolēns: _____
(vārds)

Apmeklētā iestāde, uzņēmums: _____

Adrese: _____

Darbības joma: _____

Kādu profesiju darbinieki strādā iestādē (uzņēmumā)?

Profesija	Ko dara?

Vai tu vēlētos strādāt šajā iestādē (uzņēmumā)? Kāpēc?

Jā, jo _____

Nē, jo _____

Par ko tu vēlētos strādāt šajā iestādē (uzņēmumā)? Kāpēc?

Es vēlētos strādāt šajā iestādē (uzņēmumā), ja

▶ 64. metodika “Amatam ir zelta pamats”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju un amatu daudzveidība
Teorija	
Meistarklasēs skolēni var paplašināt savu redzesloku, izpētīt karjeras iespējas, praktiski pārbaudīt savas praktiskās iemaņas un intereses. Meistarklases ir viens no ir ārpusstundu pasākumu veidiem, kuros tiek izmantotas tiešās izziņas metodes – novērošana un praktiskā darbība, kurā “darba procesā priekšzināšanas tiek papildinātas ar jaunām atziņām” (Zelmenis, 2000, 124).	
Mērķauditorija	1.-12. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Dot iespēju skolēniem iepazīt dažādu amatniecības jomu daudzveidību un amatnieka darba specifiku.
Uzdevumi	
• Apzināt dažādu amatniecības jomu darba specifiku.• Gūt priekšstatu par amatnieka darbu, praktiski darbojoties.• Uzdot jautājumus, lai precizētu savus nākotnes nodomus un spētu pieņemt lēmumu.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Amatnieka stāstījums, praktiskais darbs, skolēna stāstījums, diskusija, slaidrāde vai stenda referāts – pēc skolotāja izvēles
Norises ilgums	40 min – 2 h (laiks atkarīgs no meistarklašu piedāvājuma).
Sagatavošanās	Skolotājs piedāvā amatniekiem (galdnieks, stikla pūtējs, metālapstrādes meistars, kokgriezējs, podnieks, rotkalis, šuvējs, audējs u.c.) vadīt meistarklases skolēniem un vienojas par pasākuma gaitu. Skolotājs informē skolēnu par meistarklašu piedāvājumu. Skolēni pēc savām interesēm pierakstās meistarklasēm.
Nepieciešamie resursi	Telpas un nepieciešamais aprīkojums (sadarbībā ar izglītības iestādi nodrošina meistarklašu vadītāji).
Darba un izdales materiāli	Darba un izdales materiālus sadarbībā ar izglītības iestādi nodrošina meistarklašu vadītāji.
Darba gaita	
1. Skolēni klausās amatnieka – uzņēmēja stāstījumā par amatniecības jomu, par iespējām apgūt amatu, par darbam nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un iemaņām, par uzņēmējdarbību produkcijas realizēšanā (vietējais tirgus, internetveikali u.c.).2. Skolēni praktiski darbojas savām interesēm atbilstošās meistarklasēs, gūst praktiskas iemaņas noteiktā amatniecības jomā.3. Noslēguma diskusijā skolēni stāsta par meistarklasē uzzināto un demonstrē pašu izgatavotos priekšmetus vai fotogrāfijas. Var iekārtot skolēnu veidoto amatniecības darbu izstādi klasē.4. Ja metodikas noslēgumu organizē kā atsevišķu nodarbību, skolēni var sagatavot slaidrādes vai stenda referātus, iekļaujot meistarklašu laikā uzņemtās fotogrāfijas un gūtās atziņas.	
Refleksija	
Refleksijai un atgriezeniskās saites iegūšanai skolotājs uzdod jautājumus (Pielikums Nr.1) katram skolēnam grupas diskusijā, strukturētā intervijā vai aptaujas lapā.	
Piezīmes	
Lai skolēni varētu iepazīt dažādas amatniecības jomas, meistarklases mācību gada laikā ieteicams organizēt vairākas reizes.	
Bibliogrāfija	
1. Zelmenis, V. (2000). Pedagoģijas pamati. Rīga: RaKa.	

Meistarklases izvērtēšanas jautājumu saraksta paraugs

Pie kura meistara Tu apmeklēji meistarklasi?

Ko *jaunu* Tu uzzināji, klausoties meistara stāstījumu?

Ko *jaunu* Tu iemācījies, darbojoties meistarklasē?

Kurās profesijās varētu būt noderīgas meistarklasē iegūtās zināšanas un prasmes?

Kur Tu nākotnē izmantosi meistarklasē apgūto?

► 65. metodika “Ceļš uz uzņēmējdarbību”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Pašnodarbinātais vai darbinieks?
Teorija	
Darbinieks ir fiziskā persona, kas uz darba līguma pamata par nolīgto darba samaksu veic noteiktu darbu darba devēja vadībā (Darba likums, 2001). Pašnodarbinātais ir persona, kura veic savu uzņēmējdarbību, profesionālo praksi vai vada lauku saimniecību ar mērķi gūt ienākumus vai labumus (Darba tirgus termini, 2019). Gan pašnodarbinātībai, gan algotam darbam (darbinieka statusam) ir priekšrocības un trūkumi, kas, vadot karjeru, ir jāizvērtē katram pašam (Starptautiskā karjeras atbalsta..., 2012, 64). Metodikas īstenošana sniedz atbalstu skolēniem (audzēkņiem) abu nodarbinātības veidu piemērotības izvērtēšanā.	
Mērķauditorija	10.- 12. klašu skolēni, 2.-4.kursa audzēkņi
Mērķis	Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) izpratni par nodarbinātības veidiem.
Uzdevumi	
• Apzināties konkurētspējīgas personības iespējas darba tirgū.• Izprast pašnodarbinātības un algota darba priekšrocības un trūkumus.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Radošais darbs (vizualizēšana zīmējumā), stāstījums, zīmējumu demonstrēšana, heuristiskas pārrunas, diskusija
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs iepazīstas ar aktivitātes “Suns vai vilks?” aprakstu (Starptautiskā karjeras atbalsta..., 2012, 64-65).
Nepieciešamie resursi	A2 vai A3 izmēra papīra lapas, flomāsteri, rakstāmpiederumi, tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri.
Darba un izdales materiāli	Lielās papīra lapas, A4 lapas, lapiņas ar uzrakstiem “suns” un “vilks” izlozei (katrām 6-8 dalībniekiem nepieciešama viena lapiņa “suns” un viena “vilks”).
Darba gaita	
1. Skolotājs sadala klasi (grupu) grupās pa 3 - 5 dalībniekiem. Skolotājs izdala grupām lielas papīra lapas un lūdz katrai grupai izlozēt vienu no lapiņām (Pielikums Nr.1).2. Grupas uzdevums ir uzzīmēt izlozēto dzīvnieku un pierakstīt tā raksturīgākās īpašības, kā arī raksturot dzīvnieka dzīvesveidu, ikdienu.3. Grupas prezentē zīmējumus un raksturo izlozēto dzīvnieku dzīvesveidu un raksturīgākās īpašības.4. Kas visas grupas beigušas prezentāciju, Skolotājs uzdod jautājumu: “Kāda ir šī uzdevuma saistība ar uzņēmējdarbību un algotu darbu?” Grupas diskusijas rezultātā skolēni (audzēkņi) secina, ka vilka raksturojums atgādina pašnodarbinātā, bet suņa – darbinieka ikdienu.5. Skolotājs aicina grupas apspriesties un, izmantojot un papildinot izskanējušo informāciju, izveidot vārdisku pašnodarbinātā un darbinieka raksturojumu (grupas, kuras zīmēja vilku, veido pašnodarbinātā raksturojumu, grupas, kuras zīmēja suni – darbinieka).6. Izveidotos raksturojumus grupas demonstrē visiem dalībniekiem.7. Pēc grupu stāstījuma skolotājs aicina katru grupu nosaukt konkrētā nodarbinātības veida (pašnodarbinātības un algota darba) trīs priekšrocības un trīs trūkumus, un pieraksta grupu teikto uz tāfeles.	
Refleksija	

Skolotājs vispirms aicina skolēnus (audzēkņus) brīvi padalīties ar saviem iespaidiem uzdevuma veikšanas laikā. Noslēgumā katrs skolēns (audzēknis) pasaka, cik viņaprāt % viņā ir pašnodarbinātā (vilka), un cik % darbinieka (suņa).

Piezīmes

Metodika izveidota uz aktivitātes “Suns vai vilks?” (Starptautiskā karjeras atbalsta., 2012, 64-65) bāzes.

Bibliogrāfija

1. Darba tirgus termini (2019). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/upload/darba_tirgus/darba_tirgus/darba_tirgus_termeni.pdf
2. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf
3. Darba likums (2001). Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=26019>

Izlozes kartīšu paraugi

suns	vilks
suns	vilks
suns	vilks
suns	vilks
suns	vilks
suns	vilks
suns	vilks
suns	vilks
suns	vilks

► 66. metodika “Iespēju durvis”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Nodarbinātības iespējas tuvākajā apkārtnē
Teorija	
Orientēšanās uzņēmumos ir mācību ekskursijas paveids, kas ļauj skolēniem paplašināt redzesloku un izpētīt karjeras iespējas. Orientēšanās uzņēmumos sasniedz izvirzīto mērķi, ja tās laikā tiek nodrošināta skolēnu drošība, sniegtas pašattīstības, pašizpaušmes un izziņas iespējas, kā arī tiek veicināta piederības izjūta grupai (Rubana, 2004).	
Mērķauditorija	7.-12.klašu skolēni, 7.-9. klašu skolēni ir viegliem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Iepazīstināt skolēnus ar konkrētas darbavietas ikdienu un pilnveidot izpratni par mācību un nodarbinātības savstarpējo saistību.
Uzdevumi	
• Apzināt dažādas nodarbinātības iespējas savā vai tuvākajā dzīvesvietā.• Mācīties atrast nepieciešamo informāciju un izmantot to.• Izvēlēties nodarbošanās veidu atbilstoši savām interesēm.• Uzdot jautājumus uzņēmumu un iestāžu darbiniekiem un vadībai, lai precizētu savus nākotnes nodomus un pilnveidotu spēju pieņemt lēmumu.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas	
Darba forma un metodes	Mācību ekskursija, praktiskais darbs, radošais darbs, stāstījums, demonstrēšana, aptauja
Norises ilgums	2 stundas (2 x 60 min), norises ilgums ir atkarīgs no skolas atrašanās vietas un attālumiem līdz uzņēmumiem. Ja uzņēmumi atrodas pilsētā un ja tos var sasniegt kājām, tad divās stundās var apmeklēt un veikt paredzētos uzdevumus 5 – 6 uzņēmumos.
Sagatavošanās	Spēles organizators vienojas ar savas pašvaldības vai tuvākās apkārtnes uzņēmumu pārstāvjiem par skolēnu ekskursiju uzņēmumā, par apmeklējuma ilgumu katrā no tiem. Spēles organizators vienojas ar skolēnu grupas pavadošajiem skolotājiem par pasākuma gaitu. Uzņēmumus ieraksta darba lapās (uzņēmumu skaits atkarīgs no grupu skaita). Ieteicams katras grupas sarakstā iekļaut attāluma ziņā līdzvērtīgus uzņēmumus. Katrai no grupām darba lapā ir ierakstīti citi uzņēmumi, to skaitu var mainīt atkarībā no apmeklējuma laika uzņēmumā, ko sagatavošanās posmā noteikuši uzņēmuma pārstāvji.
Nepieciešamie resursi	Pilsētas vai citas apdzīvotas vietas, kurā notiek orientēšanās, kartes.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa katrai grupai (Pielikums Nr.1) un pilsētas vai citas teritoriālās vienības karte (ja skolēni pārvietojas kājām).
Darba gaita	
1. Klasi vai klašu grupu sadala grupās + grupu pavadošais skolotājs (grupu skaits un skolēnu skaits tajās atkarīgs no kopējā skolēnu un grupu pavadošo skolotāju skaita). Katra grupa saņem darba lapu, kurā ierakstīti uzņēmumu nosaukumi, norādīta adrese un kontaktpersona, ar kuru jāsazinās, kā arī iespējama apmeklējuma laiks katrā uzņēmumā.2. Katras grupas skolēni, izmantojot karti, vienojas par maršrutu, sanumurējot uzņēmumus to apmeklēšanas secībā.	

3. Skolēni dodas uz uzņēmumiem, iepazīstas ar to darbības specifiku, uzdod darba lapā paredzētos jautājumus un veic citus tajā paredzētos uzdevumus. Skolēniem jānoskaidro: • Kāda ir apmeklētā uzņēmuma vai iestādes darbības specifika?• Kādu profesiju pārstāvji šeit strādā?• Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder, lai strādātu šajā uzņēmumā vai iestādē? 4. Viens no uzdevumiem var būt fotogrāfija kopā ar uzņēmuma kontaktpersonu, vai noteikta objekta fotogrāfija, piem. fotogrāfija pie uzņēmuma vai iestādes, uzņēmumā vai iestādē, ar uzņēmuma vai iestādes darbiniekiem u.c..   5. Fotogrāfijas no uzņēmumiem skolēni nosūta spēles vadītājam (organizatoram), kurš tās apvieno slaidrādē. Skolēni var augšupielādēt attēlus platformā www.padlet.com.   6. Kad skolēni atgriežas, visi kopā skatās fotogrāfijas un katra grupa tās komentē, stāstot par izvēlēto maršrutu un uzzināto uzņēmumos.
Refleksija
Rakstiska (papīra formātā vai elektroniski) skolēnu aptauja par svarīgākajiem ieguvumiem pasākumā.
Piezīmes
Ja uzņēmumos nav atļauts fotografēt, skolēni var veidot un demonstrēt slaidrādes, stenda referātus, plakātus, kolāžas u.c. par apmeklētajiem uzņēmumiem.
Bibliogrāfija
1. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa

Darba lapa

(komandas nosaukums)

Uzņēmumu saraksts

Uzņēmums	Adrese
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

Komandas dalībnieki:

Vārds, uzvārds	Skola	Klase
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

Skolotājs:

Uzņēmumos paveiktais:

Kāda ir darbības specifika Kādu profesiju pārstāvji strādā? Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?	1.uzņēmums
Kāda ir darbības specifika Kādu profesiju pārstāvji strādā? Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?	2.uzņēmums
Kāda ir darbības specifika Kādu profesiju pārstāvji strādā? Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?	3.uzņēmums
Kāda ir darbības specifika Kādu profesiju pārstāvji strādā? Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?	4.uzņēmums
Kāda ir darbības specifika Kādu profesiju pārstāvji strādā? Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?	5.uzņēmums
Kāda ir darbības specifika Kādu profesiju pārstāvji strādā? Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?	6.uzņēmums

► 67. metodika “Kas notiek aiz šīm durvīm?”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesijas tuvākajā apkārtnē
Teorija	
Orientēšanās uzņēmumos ir mācību ekskursijas paveids, kas ļauj skolēniem paplašināt redzesloku un izpētīt karjeras iespējas. Orientēšanās uzņēmumos sasniedz izvirzīto mērķi, ja tās laikā tiek nodrošināta skolēnu drošība, sniegtas pašattīstības, pašizpaušmes un izzīņas iespējas, kā arī tiek veicināta piederības izjūta grupai (Rubana, 2004). Metodikas īstenošanā ietverta Profesiju klasifikatora izmantošana.	
Mērķauditorija	9.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi
Mērķis	Aicināt skolēnus (audzēkņus) iepazīties ar dažādu profesiju pārstāvjiem un veicināt skolēnu (audzēkņu) interesi par karjeras iespējām pilsētā (novadā).
Uzdevumi	
• Attīstīt skolēnu (audzēkņu) prasmi atlasīt un izmantot informāciju.• Mācīties pieņemt lēmumu.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle, praktiskais darbs, stāstījums
Norises ilgums	1 stunda un 30 min.
Sagatavošanās	Spēles organizētājs vienojas ar uzņēmumiem par iesaistīšanos pasākumā un sagatavo leģendas par izvēlētajiem uzņēmumiem un iestādēm (uzņēmumu un iestāžu aprakstus). Katrai skolēnu (audzēkņu) grupai nepieciešama viena leģenda. Spēles organizators veido skolēnu (audzēkņu) grupas (skolēni (audzēkņi) + pavadošais skolotājs) un vienojas ar pavadošajiem skolotājiem par pasākuma gaitu.
Nepieciešamie resursi	Profesiju klasifikators, dators, ar interneta pieslēgumu, printeris
Darba un izdales materiāli	Leģenda par iestādi (Pielikums Nr.1), kuru komandas kapteinim elektroniski nosūta uz e-pastu.
Darba gaita	
1. Skolotājs iepazīstina skolēnus (audzēkņus) ar uzņēmumiem (iestādēm), kas varētu būt iekļauti leģendu aprakstos. Uzdevuma veikšanā audzēkņiem jāizmanto profesiju klasifikators. Ieteicams izmantot LR Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē pieejamo Profesiju klasifikatoru (Jaunais Profesiju klasifikators, 2019), kas iekļauts speciālā programmatūrā, kurā profesijas var atrast ar meklētāja palīdzību.2. Komandas kapteinis (skolēns vai audzēknis) savā e-pastā saņem leģendu par kādu no iestādēm (uzņēmumiem).3. Pēc leģendas izlasīšanas komanda, izmantojot profesiju klasifikatoru, atšifrē profesijas, apspriežas un grupas diskusijā secina, kurš uzņēmums (iestāde) raksturots leģendā.4. Tad komanda, izmantojot aprakstu, atrod pilsētā uzņēmumu (iestādi), un viesojas tajā.5. Viesošanās laikā uzņēmumu (iestāžu) darbinieki var uzdot skolēniem (audzēkņiem) veikt praktisku uzdevumu, uzdot jautājumus par profesijām, pastāstīt par iestādes darbību, par nodarbināto profesijām, jautāt skolēniem (audzēkņiem), ko viņi zina par apmeklēto uzņēmumu (iestādi) u.c. Viesošanās laiks uzņēmumā (iestādē) ir ierobežots (līdz 30 min.)	

6. Pēc uzdevuma veikšanas skolēni (audzēkņi) noteiktā laikā pulcējas konkrētā vietā, lai pastāstītu citiem par šo uzņēmumu (iestādi) un tur nodarbināto profesijām.
Refleksija
Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) izteikt viedokļus par apmeklētajām vietām, interesējoties, kādas atziņas tika iegūtas, apmeklējot uzņēmumu (iestādi), un tiekoties, ar tā darbiniekiem.
Piezīmes
Metodīku var organizēt kā ārpusstundu pasākumu vai <i>Karjeras nedēļas</i> atklāšanas vai noslēguma pasākumu.
Bibliogrāfija
1. Jaunais Profesiju klasifikators (2019). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=801542. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa

Uzņēmumu (iestāžu) leģendu paraugi

1. Vieta pilsētas centrā, kur senāk atradies Jaunais tirgus. Netālu atrodas Liepājas lepnums – dižkoks – Mandžūrijas valrieksts.

Iestādē, uz kuru Jums jādodas, strādā šādu profesiju pārstāvji:

Kods: 3478 04

Kods: 515101

1934. gada jaunbūvei Liepājā izvēlēts arhitekta Jāņa Blaua projekts, kurš projektēja ēku konstruktīvisma un funkcionālisma garā. Projekts ir tipisks mūsu gadsimta 30 – to gadu arhitektūrai, tas ir lakonisks un lietišķs. Fasādes atdzīvina tikai apšuvuma materiāla faktūru un ritmiskās, horizontālās logu rindas, un pirmā stāva akcentējumu ar plašiem stiklojuma laukumiem.

2009. gadā nama ēka iekļauta Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā kā vietējās nozīmes arhitektūras piemineklis.

Konsultācijas. Karšu, ceļvežu, skatu karšu un suvenīru tirdzniecība, izplatīšana. Bagāžas glabātuve.

Ja domājat, ka esat atšifrējuši īsto vietu, pārlicinieties, zvanot uz tālruni Nr. XXX-XX-XXX, nosaucot iestādi, un sekojiet tālākai informācijai.

2. Dodieties uz ielu, pa kuru, kā leģenda vēsta 1940. gada septembrī kursējusi tramvaja baltā līnija līdz stacijai. Šī ir iela, kas joprojām var lepoties ar seno bruģakmeni. Netālu atradies lielākais platformāta kinoteātris Baltijā „Liepāja”.

Iestādē, uz kuru Jums jādodas, strādā šādu profesiju pārstāvji:

Kods: 2656 01

Kods: 2451 17

Kods: 3521 11

Kods: 3521 07

Spēcīga radošā komanda, kas sevi pierādījusi profesionāli strādājot Liepājā un Kurzemē, vairāk kā desmit gadu garumā. Strādā pēc moto: “Par svarīgāko Liepājā un tās apkārtnē.”

Ja domājat, ka esat atšifrējuši īsto vietu, pārlicinieties, zvanot uz tālruni Nr. XXX-XX-XXX, nosaucot iestādi un sekojiet informācijai.

► 68. metodika “Vai pazīsti šo uzņēmumu (iestādi)?”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Uzņēmumi tuvākajā apkārtnē
Teorija	
Orientēšanās ir sporta veids, kas apvieno kartes lasīšanu un skriešanu. Dalībniekiem pēc iespējas ātrāk ir jāatrod un jāveic maršruts starp kontrolpunktiem. Ceļš starp kontrolpunktiem nav noteikts vai marķēts, dalībniekiem pašiem ir jāizlemj, kurp doties un tad jāveic izvēlētais ceļš neapmaldoties (Orientēšanās – kas tas tāds?, 2019). Orientēšanās uzņēmumos ir mācību ekskursijas paveids, kas ļauj skolēniem paplašināt redzesloku un izpētīt karjeras iespējas. Orientēšanās uzņēmumos sasniedz izvirzīto mērķi, ja tās laikā tiek nodrošināta skolēnu drošība, sniegtas pašattīstības, pašizpaušmes un izziņas iespējas, kā arī tiek veicināta piederības izjūta grupai (Rubana, 2004).	
Mērķauditorija	7.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi.
Mērķis	Iepazīstināt ar pilsētas vai novada uzņēmumiem (iestādēm) un izziņāt nodarbinātības iespējas tajos.
Uzdevumi	
• Veidot priekšstatu par apmeklētajiem uzņēmumiem un iestādēm.• Izvērtēt iegūto informāciju par darba iespējām uzņēmumos (iestādēs).• Salīdzināt darba iespējas šajos uzņēmumos.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle, mācību ekskursija, praktiskais darbs, aptauja
Norises ilgums	1-2 stundas (norises ilgumu ietekmē attālums starp uzņēmumiem un to apmeklēšanas secība).
Sagatavošanās	Spēles organizators vienojas ar uzņēmumiem un iestādēm par sadarbību pasākuma laikā, sagatavo uzņēmumu (iestāžu) fasāžu fotogrāfijas un spēles nolikumu. Spēles nolikumu ievieto izglītības iestādes mājas lapā, kā arī saīsinātā veidā izdala skolēniem (audzēkņiem) un skolotājiem.
Nepieciešamie resursi	A3 izmēra papīra lapas, flomāsteri, rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Aploksne ar fotogrāfijām (pielikums Nr.1) un darba lapa “Ko es uzzināju par šo uzņēmumu?” (pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Skolēnus (audzēkņus) iepazīstina ar spēles nolikumu.2. Grupu (klašu) vai jauktas komandas (5 skolēni (audzēkņi) + pavadošā persona - skolotājs) piesakās orientēšanās spēlei.3. Skolotājs pārrunā ar skolēniem (audzēkņiem) drošības noteikumus uz ielas un kārtības noteikumus sabiedriskajās vietās.4. Pasākuma dienā komandas pulcējas starta vietā – izglītības iestādē vai organizatoru izvēlētajā citā vietā pilsētā (novadā).5. Orientēšanās dalībniekus iepazīstina ar pasākuma uzdevumiem.6. Komandas startē izlozes kārtībā ik pēc 10 minūtēm.7. 5 minūtes pirms starta katra komanda saņem aploksni ar uzņēmumu (iestāžu) fotogrāfijām (Pielikums Nr.1).8. Komanda iepazīstas ar aploksnes saturu un izpēta darba lapas jautājumus (pielikums Nr.2).9. Noteiktā laikā komandai jāatrod fotogrāfijās redzami uzņēmumi (iestādes) un jāaizpilda darba lapa, atbildot uz jautājumiem par šo uzņēmumu (iestādi).	

10. Atgriezoties izglītības iestādē, skolēni (audzēkņi) apkopo informāciju darba lapās un nodod tās spēles organizatoriem.   11. Pasākuma noslēgums, iekļaujot refleksiju.
Refleksija   Pēc spēles audzēkņi sagatavo pasākuma izvērtējumu. Skolotājs pie sienas izvieto A3 lapas, dalībnieki uz tām uzraksta atbildes uz jautājumiem: • Ar kādām grūtībām sastapāties, veicot uzdevumu?• Kā strādāja Jūsu komanda?• Kas patika, piedaloties pasākumā?• Kādu jaunu informāciju ieguvāt?
Piezīmes   Metodiku var izmantot vispārējā izglītībā 7.-9. klašu un 10.-12. klašu grupās. Orientēšanās spēles uzdevumus var veidot ar dažādām grūtības pakāpēm, atkarīgi no vecuma grupas.   Orientēšanās spēli par uzņēmumiem (iestādēm) var veidot, izmantojot pilsētas (novada) karti, atzīmējot tajā ar krustiņu (aplīti uzņēmumus), kurus komandām jāatrod.   Skolotājs var sagatavot tikai uzņēmuma nosaukumus vai īsus aprakstus.   Darba lapā jautājumus par uzņēmumu (iestādi) skolotājs veido atbilstoši dalībnieku vecumam – jo vecāki skolēni (audzēkņi), jo grūtāki jautājumi.   Darba lapas pēc izvērtēšanas skolēni (audzēkņi) ievieto darbu mapēs.
Bibliogrāfija   1. Orientēšanās – kas tas tāds? (2019). Pieejams: http://www.ozonsok.lv/kas-ir-orientesanas/2. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa

Orientēšanās spēles "Vai tu pazīsti šo uzņēmumu (iestādi)?" darba lapu paraugs

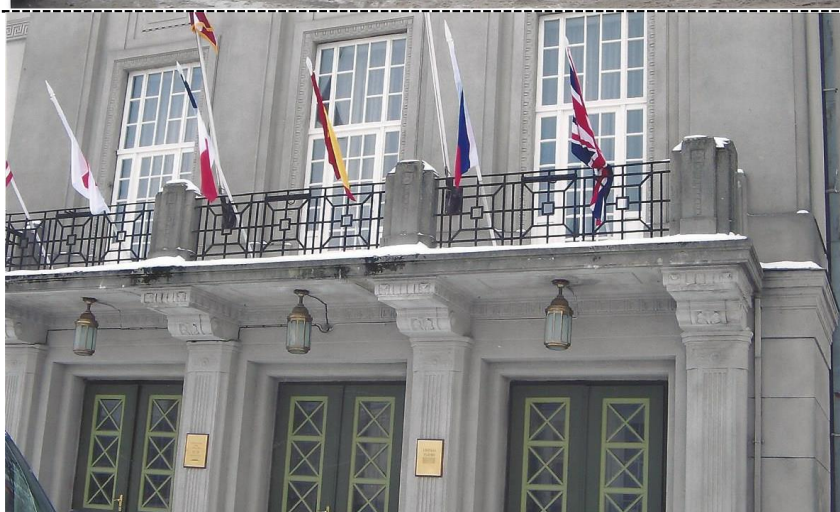

Foto: Aelita Jankovska

Orientēšanās spēle "Vai tu pazīsti šo uzņēmumu (iestādi)?"

Darba lapas paraugs

(komandas nosaukums)

Komandas dalībnieki:

Vārds, uzvārds	Klase/ grupa
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Skolotājs:

Apmeklētie uzņēmumu/ iestādes:

1.uzņēmums/ iestāde (nosaukums, adrese)
Darbības specifika
Kādu profesiju pārstāvji strādā?
Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?

2.uzņēmums/ iestāde (nosaukums, adrese)
Darbības specifika
Kādu profesiju pārstāvji strādā?
Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?

3.uzņēmums/ iestāde (nosaukums, adrese)
Darbības specifika
Kādu profesiju pārstāvji strādā?
Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?

4.uzņēmums/ iestāde (nosaukums, adrese)
Darbības specifika
Kādu profesiju pārstāvji strādā?
Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?

5.uzņēmums/ iestāde (nosaukums, adrese)
Darbības specifika
Kādu profesiju pārstāvji strādā?
Kuros mācību priekšmetos apgūtais noder?

► 69. metodika “Ģimenes sniegtais karjeras attīstības atbalsts”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesijas izpēte
Teorija	
Vecāki, kuri izprot saikni starp bērna attīstību un viņa karjeras attīstību, spēj labāk saskatīt bērna karjeras vajadzības un kļūst par vērtīgiem padomdevējiem un palīgiem bērna karjeras attīstībā (Mans bērns izvēlas karjeru, 2010). Metodika sniedz iespēju vecākiem un citiem ģimenes locekļiem paplašināt izpratni par bērna karjeras izvēli, apliecināt un sniegt karjeras attīstības atbalstu, tieši iesaistoties bērna (skolēna, audzēkņa) karjeras attīstības procesā.	
Mērķauditorija	1. un 2. kursu audzēkņi un vecāki
Mērķis	Veicināt karjeras attīstības atbalstu ģimenē.
Uzdevumi	
• Popularizēt ģimenes iesaistīšanos bērna zināšanu, prasmju un iemaņu apgūšanā. • Pilnveidot ģimenes paštēlu darbībā.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme sadarboties karjeras mērķa sasniegšanai.	
Darba forma un metodes	Radošais darbs (priekšnesuma sagatavošana un demonstrēšana), praktiskais darbs pāri (audzēknis + vecāks, cits ģimenes loceklis vai aizbildnis), aptauja.
Norises ilgums	2 stundas
Sagatavošanās	Pasākuma organizators informē par paredzēto pasākumu un pieteikšanās kārtību, veido dalībnieku sarakstu, plāno un organizē darbnīcu piedāvājumu un pasākuma norisi. Dalībniekiem jāierodas uzdevumu veikšanai piemērotā apģērbā.
Nepieciešamie resursi	Nepieciešamie materiāli un instrumenti uzdevuma veikšanai darbnīcā, darbnīcu telpas, afiša.
Darba un izdales materiāli	Uzaicinājums vecākiem (vai citiem ģimenes locekļiem) piedalīties pasākumā; uzdevumu karte dalībniekiem.
Darba gaita	
1. Pasākuma atklāšana un iepazīšanās ar ģimeņu komandām. 2. Komandas priekšnesums, ietverot priekšnesumā audzēkņa izvēlēto apgūstamo profesiju mācību iestādē. 3. Pirms darba uzsākšanas dalībniekus iepazīstina ar darba drošības un kārtības noteikumiem konkursa laikā un ar darba drošības noteikumiem darba vietā. Katrs dalībnieks (audzēkņi un vecāki, citi ģimenes locekļi vai aizbildņi) parakstās par darba drošības noteikumu ievērošanu darba vietā. 4. Komandas tiek aicinātas uz profesiju darbnīcām – (piemēram, tērpu stila speciālists, konditors, viesmīlības pakalpojumu darbinieks); vēlams plašs atšķirīgu darbnīcu piedāvājums, lai katra komanda varētu veikt 2-3 atšķirīgus uzdevumus. 5. Darbnīcās komandas veic iepriekš sagatavotus uzdevumus, galvenais uzdevumu veicējs ir audzēknis; vecāks (cits ģimenes loceklis vai aizbildnis) ir palīgs un padomdevējs. 6. Pārsteiguma moments vecākiem (piemēram, skaistumkopšanas darbnīca, kurā topošie skaistumkopšanas speciālisti apkalpo māmiņas). 7. Noslēguma daļa – apbalvošana.	
Refleksija	
Vērtējot pasākumu, diskusijā piedalās audzēkņi un vecāki (citi ģimenes locekļi vai aizbildņi). Diskusijas dalībnieki atbild uz jautājumiem:	

- Kā izpaužas komandas savstarpējā sadarbība?
- Kādas rakstura iezīmes, prasmes šodien atklājāt sevī un kādas – komandas biedrā?
- Kādās darbnīcās bija īpaši nepieciešams komandas biedra atbalsts?
- Kā vērtējat pasākumu kopumā?

Piezīmes

Metodiku var izmantot arī vispārējā izglītībā. Komandā var startēt jaunāko vai vidējo klašu skolēni kopā ar kādu ģimenes locekli. Pasākums var notikt vecāku dienu ietvaros.

Bibliogrāfija

1. Mans bērns izvēlas karjeru. (2010). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/mans_berns_izvelas_karjeru_web.pdf

▶ 70. metodika “Mans pašportrets”

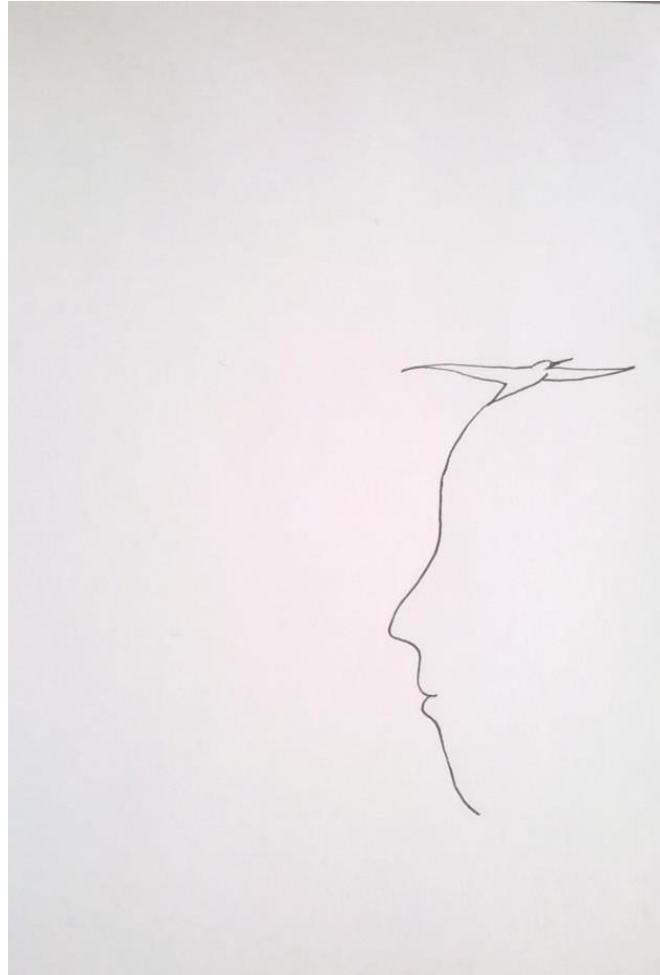
Joma	Pašizziņa
Tēma	Personības vizualizācija
Teorija	
Pašportets ir viens no vizualizācijas instrumentiem pašizziņas procesā. To var zīmēt, gleznot, aplicēt, veidot kolāžu, veidot tēlniecības tehnikā, no dabas materiāliem, izmantot datorgrafikas, datorizaina u.c. paņēmienus. Izveidotā pašportreta autoram ir vērts uzzināt, kā citi grupas dalībnieki saskata viņa personību, taču pastāv riski darbu demonstrēšanas laikā. Tā kā autors, veidojot pašportretu, lielā mērā atklāj savu jūtu un iekšējo emocionālo pasauli, grupas dalībnieki nedrīkst izteikt izsmejošas piezīmes vai negatīvas interpretācijas (Mārtinsone, 2010).	
Mērķauditorija	10.-12. klašu skolēni, 1. - 4. kursu audzēkņi.
Mērķis	Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) apzināties savas īpašības, vērtības, raksturu un izprast personības tipa nozīmi karjeras veidošanā.
Uzdevumi	
• Veicināt skolēnu (audzēkņu) pašizziņu ar pašportreta palīdzību.• Attīstīt skolēnu (audzēkņu) sevis prezentēšanas prasmes.• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) prasmi radoši risināt karjeras attīstības uzdevumus.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Individuāls radošais darbs (vizualizēšana), demonstrēšana, diskusija, aptauja
Norises ilgums	2 x 40 min (40 min klasē – vizuālās mākslas stundās vai individuāls darbs mājās neierobežotā laikā pašportreta izveidošanai) un 40 min pašportretu demonstrēšanai un apspriešanai klasē.
Sagatavošanās	Skolotājs informē skolēnus (audzēkņus) par plānoto nodarbību un aicina sagatavot nepieciešamos instrumentus un materiālus.
Nepieciešamie resursi	Telpa grupas darbam aplī. Portretēšanai nepieciešamie materiāli – papīra lapas, zīmēšanas piederumi, materiāli kolāžai u.c.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotājs demonstrē pašportreta paraugu (Pielikums Nr.1) un aicina skolēnus (audzēkņus) izveidot savus pašportetus, izmantojot dažādus radošus vizualizēšanas paņēmienus: zīmēšanu, gleznošanu, aplikāciju, kolāžu, rokdarbus, datorgrafiku, simbolu ietveršanu u.c., patstāvīgi mājās vai, vienojoties ar kolēģiem, vizuālās mākslas stundās.2. Skolēni (audzēkņi) ierodas uz nodarbību ar izveidotajiem pašportretiem. Skolotājs uzaicina skolēnus (audzēkņus) sastāties vai apsēsties aplī un demonstrēt savu veikumu. Katrs skolēns (audzēknis) iepazīstina citus ar savu pašportretu (līdz 2 min).3. Skolotājs aicina grupas dalībniekus ieskatīties pašportretos vērtīgāk un izteikt savus vērojumus: vai pašportretā ir saskatāmas īpašas personības „šķautnes”: autora rakstura iezīmes, emocijas, vērtības, sapņi u.c. ?4. Pēc skolēnu (audzēkņu) komentāriem skolotājs uzaicina pašportretu autorus izteikties par to, cik precīzi klases (grupas) biedri ir saskatījuši viņu iekšējo pasauli, vērtību sistēmu un sapņus.5. Apspiežot pašportetus, skolēni (audzēkņi) var izteikt savus viedokļus par klases (grupas) biedru karjeras iespējām saistībā ar darbos saskatītajām autora personības iezīmēm, vērtībām un ideāliem.	

6. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) pārdomāt cilvēka redzamo un neredzamo būtību - kā tās atklāšana citiem var ietekmēt karjeras veidošanu.   7. Pašportretu vēlams ievietot darbu mapes sadaļā „Pašizziņa”.
Refleksija   Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) izteikties par to,   • ko jaunu par sevi un saviem klases (grupas) biedriem skolēni (audzēkņi) atklājuši pašportreta veidošanas procesā un klases (grupas) biedru komentēšanas gaitā;• cik viegli vai grūti bija izveidot pašportretu un pamatot, kādēļ;• cik viegli vai grūti bija stāstīt par savu pašportretu un pamatot, kādēļ;• kā šo pašizziņas metodi var izmantot savu un citu karjeras iespēju saskatīšanā un karjeras attīstības atbalstā.
Piezīmes   Metodika izmantojama arī 1.-3. un 4.-6. klašu grupā tematisko loku „Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte”, „Ētiskās vērtības”, „Savstarpējās attiecības” ietvaros (Klases stundu programmas paraugs, 2016).   Vispārīzglītojošā skolā metodiku var izmantot integrēti klases un vizuālās mākslas, sociālo zinību stundās pamatskolā, psiholoģijas, filozofijas, kultūrvēstures u.c. stundās – vidusskolas posmā, kā arī integrēti interešu izglītības mākslas jomas nodarbībās.
Bibliogrāfija   1. Mārtinsone, K. (2010). Mākslu metodes un tehnikas profesionālajā darbībā. Rīga: RaKa.2. Klases stundu programmas paraugs. (2016). Metodiskais līdzeklis. Pieejams: https://visc.gov.lv/audzinasa/dokumenti/metmat/klases_stundu_progr_%20paraugs.pdf

Pašportreta paraugs

Pašporteta paraugs, autors: Santa Rauzāne

71. metodika “Darbu mape nākotnei”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Gatavība darba tirgum/ Savu resursu apkopojums
Teorija	
Tīmekļa platformu izmantošana darbu mapes veidošanā un uzturēšanā paplašina audzēkņa karjeras vadības prasmju un kompetenču demonstrēšanas iespējas, jo papildus tekstam darbu mape var ietvert attēlus, multimedālus paraugus, elektroniskas datnes un hipersaites (Barret, 2005/2007). Digitālā darbu mape ir dažāda veida informācijas, kas dažādiem mērķiem iegūta no daudzveidīgiem avotiem, dinamisks digitāls kopums, kas atspoguļo audzēkņa izpratni un mācīšanās pieredzi. Formālajā izglītībā biežāk izmanto snieguma (sasniegto rezultātu), procesa un progresā (attīstības) darbu mapes, universālāks un karjeras izglītības mērķu sasniegšanā lietderīgāks ir snieguma darbu mape, kurā audzēkņi apkopo savus sasniegumus dažādās jomās (Renwick, 2017).	
Mērķauditorija	1. kursa audzēkņi.
Mērķis	Izveidot un lietot digitālo darbu mapi kā karjeras lēmumu pieņemšanas atbalsta līdzekli.
Uzdevumi	
• Attīstīt audzēkņu pašpiederības atspoguļošanas prasmes.• Sniegt atbalstu audzēkņiem daudzveidīgu IKT līdzekļu izmantošanā darbam ar digitālo darbu mapi.• Apgūt programmēšanas pamatzināšanas.• Attīstīt informācijas objektivitātes izvērtēšanas prasmes.• Mācīt saskatīt daudzveidīgas un jēgpilnas darbošanās iespējas virtuālajā vidē.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi.• Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu.	
Darba forma un metodes	Pārrunas, individuāls praktiskais darbs, sadarbībā ar grupas audzinātāju, pedagogu karjeras konsultantu un datorikas skolotāju, diskusija.
Norises ilgums	Pastāvīgi visu mācību gadu laikā (1.-4. kurss).
Sagatavošanās	Nodarbības par digitālās darbu mapes izveidi sagatavošanā iesaista datorikas skolotāju. Digitālās karjeras mapes veidošanu var iekļaut vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta <i>Programmēšanas pamati</i> mācību satura komponenta “Praktiskā un pētnieciskā darbība” tēmas “Datorbāzētu sistēmu izstrāde” apgūvē, padarot mācību procesu jēgpilnu, jo tā rezultāts ir sev izveidota digitālā darbu mape.
Nepieciešamie resursi	Datorklase ar audzēkņu skaitam pietiekamu datoru skaitu, interneta pieslēgums, projektors.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Grupas audzinātājs organizē grupas diskusiju, lai pilnveidotu audzēkņu izpratni par darbu mapes lietderīgumu nākotnē, strauji mainīgā sabiedrībā un ekonomikā, par regulāras darbu mapes aktualizēšanas nepieciešamību, un ieguvumiem no tā, ka visi sasniegumu,	

“ēnošanas” vai prakšu pieredzes materiāli atrodami vienuviet. Skolotājs kopīgi ar audzēkņiem vienojas, cik bieži mape tiks papildināta jeb atjaunināta (piem., 1 reizi mēnesī).   2. Grupas audzinātājs ar audzēkņiem vienojas, ka turpmāk mācību procesā un ārpusstundas veidos pašizpētes materiālus, CV sagataves, motivācijas vēstule uzmetumus, u.c. materiālus nākamajos mācību gados uzkrās digitālā formātā. Skolotājs ar audzēkņiem pārrunā darbu mapes lietošanas ētikas, drošības un konfidencialitātes jautājumus un uzsver audzēkņa personīgo atbildību par darbu mapi.3. Datorikas stundās organizē vairākas nodarbības par programmēšanas pamatiem, lai sekmētu audzēkņu prasmes un spēju izveidot, papildināt un patstāvīgi lietot digitālo darbu mapi.4. Audzēkņi apgūst datorbāzētas sistēmas dzīves cikla galvenos etapus: sistēmas prasību analīzi, sistēmas projektēšanu, sistēmas izstrādi (programmēšana un testēšana), sistēmas testēšanu, sistēmas ieviešanu, sistēmas uzturēšanu (pavadišana) un prot tos ilustrēt ar piemēriem. Šīs tēmas apguve ar rezultātu “Digitālā darbu mape” tiek vērtēta ar atzīmi.5. Grupas dalībnieki individuāli un radoši veido darbu mapes struktūru, piemēram, <u>pašizpētes materiāli; profesijas/ darba tirgus; materiāli darba meklēšanai; tālākizglītība; vizuālā uzskate - attēli, foto, video; noderīgi kontakti</u> un citas sadaļas. Var arī vadīties pēc tagadnes, nākotnes laika sadalījuma vai pēc dalījuma: 1. kurss, 2. kurss, 3. kurss un 4. kurss.6. Grupas dalībnieki individuāli veic pirmo uzdevumu, piemēram, atrod materiālu par savu apgūstamo profesiju vietnē <i>profesijupasaule.lv</i>. Kad materiāls atrasts, audzēkņi to ievieto digitālajā darbu mapē.7. Darbu mapju papildināšanai nodarbībās var izmantot tīmekļa vietnes <u>www.niid.lv</u>; <u>www.prakse.lv</u>; <u>www.europass.lv</u>; <u>www.jaunatne.gov.lv</u>; <u>http://yourock.jobs.lv</u>; <u>www.euroguidance.eu</u>; <u>www.linkedin.com</u>; <u>www.profesijupasaule.lv</u> u.c.
Refleksija
Grupas audzinātājs regulāri organizē pārrunas par digitālās darbu mapes papildināšanas un izmantošanas rezultātiem.
Piezīmes
Vēlams ar datorikas skolotāju vienoties par atbalstu darbu mapes uzturēšanā visu turpmāko mācību gadu laikā. Darbu mapē ieteicams iekļaut arī audzēkņu darbību interešu izglītībā, nevalstiskajās organizācijās – biedrībās, nodibinājumos, LIAA vai citos Biznesa inkubatoros, sasniegumus sportā vai citā jomā ārpus skolas.   Audzēkņi var piedāvāt citu informācijas apkopošanas veidu, piemēram, grupas darbu mapes izveidi <i>Instagram</i> vietnē vai citās vietnēs.   Lai nodrošinātu personas datu aizsardzību, metodikas ieviešanu un pieejamību virtuālajā vidē nepieciešams saskaņot ar audzēkņu vecākiem un citiem mācību priekšmetu skolotājiem.   Izstrādājot karjeras izglītības programmu un darba plānu konkrētai grupai, ieteicams katram mēnesim paredzēt konkrētu karjeras izglītības uzdevumu darbu mapes papildināšanai un aktualizēšanai. Ņemot vērā ierobežoto datorikas stundu skaitu, vēlams karjeras izglītības uzdevumu mēnesim formulēt tā, lai tā īstenošana datorikas stundās neprasītu visu mācību stundu, bet lielākā daļa būtu paveicama individuāli, ārpusstundu laikā, izmantojot viedierīces.
Bibliogrāfija
1. Barret, H. (2005/2007) Researching electronic portfolio and learner engagement. <i>Journal of Adolescent & Adult Literacy</i>, 50 (6), 436-449. Pieejams arī: http://electronicportfolios.org/reflect/whitepaper.pdf vai http://electronicportfolios.org/reflect/03-JAAL-50-6Barrett.pdf2. Renwick, M. (2017). <i>Digital Portfolios in the Classroom: Showcasing and Assessing Student Work</i>. Alexandria, Virginia: ASCD.

72. metodika “Nozīmīgās profesijas”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Darba nozīme cilvēka dzīvē
Teorija	
Darbam kā cilvēka mērķtiecīgai darbībai materiālo un garīgo labumu izveidē atsevišķu cilvēku, cilvēku grupu, uzņēmumu vai visas sabiedrības vajadzību apmierināšanai (Škapars, 2010) ir nozīme ne tikai darba darītāja, bet arī citu sabiedrības dalībnieku dzīvē. Metodika palīdz skolēniem apzināties darba nozīmi un veicina darba kā vērtības apzināšanos.	
Mērķauditorija	1.-3. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem un 4.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem.
Mērķis	Veicināt dažādu profesiju nozīmības apzināšanos.
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu prasmi identificēt profesijas nozīmīgos aspektus.• Veicināt citu cilvēku un savas darbības izvērtēšanu.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Prātavētra, pārrunas
Norises ilgums	20 min. (skolēniem ar garīgas attīstības traucējumiem atbilstoši viņu spējām).
Sagatavošanās	Skolotājam nepieciešama izpratne par prātavētras vadīšanas principiem, un konkrētās klases (grupas) skolēnu piemērotību konkrētam (secīgajam, haotiskajam, jauktajam) prātavētras (ideju ģenerēšanas) veidam.
Nepieciešamie resursi	Sienas vai statīva tāfele, krīts (vai tāfeles flomāsteri), papīrs statīva tāfelei.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolotājs izskaidro izvēlētajā prātavētras veida noteikumus (piem., ko drīkst, ko nedrīkst darīt un sacīt, kurš pierakstīs, un kādēļ pierakstīs u.c.).2. Skolotājs, atbilstoši izvēlētajam prātavētras veidam, aicina skolēnus nosaukt visas profesijas, ar kurām viņi ikdienā saskaras - gan tādas, kurās strādā viņu tuvinieki, gan tādas, kuras skolēni sastop ikdienā (piemēram, autobusa šoferis/-e, apkopējs/-a, pavārs/-e).3. Skolotājs pieraksta uz tāfeles visas nosauktās profesijas.4. Kad idejas apsīkušas, skolotāja aicina katru skolēnu individuāli izdomāt (un pierakstīt) katrai profesijai kādu pazīmi, kas parāda, ka šī profesija ir svarīga – piemēram, “Autobusa šoferis ir svarīgs, jo ar viņa palīdzību es nokļūstu skolā” vai “Skolas pavāre ir svarīga: jo viņas centīgā darbošanās ļauj man baudīt garšīgas pusdienas”.5. Kad skolēni ir pārdomājuši iespējamās profesiju nozīmības pamatojumus, skolotājs lūdz katru skolēnu nosaukt viņa izvēlēto katras profesijas “nozīmības pamatojumu”. Vispirms visi skolēni skolotājs izvēlētajā secībā nosauc savus pamatojumus pirmajai uzrakstītajai profesijai, tad nākamajai utt.6. Skolotājs pieraksta visus nozīmības pamatojumus uz tāfeles.	
Refleksija	
Pēc spēles skolotājs aicina skolēnus dalīties pārdomās par uzdevumu – vai ir viegli atsaukt atmiņā dažādas profesijas un saskatīt to nozīmīgumu. Refleksijas noslēgumā skolotājs apkopo skolēnu paveikto un sniedz atgriezenisko saiti, uzsverot, ka ikviens cilvēks, kurš centīgi dara savu darbu, var sniegt būtisku pienesumu sabiedrībai.	

Piezīmes
Metodika piemērota nelielām skolēnu grupām.
Bibliogrāfija
1. Škapars R. (2010). Ekonomikas būtība un priekšmets. Teorija. Pieejams: http://profizgl.lu.lv/mod/book/view.php?id=610&chapterid=340

► 73. metodika „Vaļasprieka sasaiste ar profesiju pasauli”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Brīvā laika izmantošana
Teorija	
Skolas laiks ir cilvēka dzīves periods, kad viņš, izmēģinot dažādu interešu realizēšanu un, darbotamies hobiju līmenī, attīsta vēlākajā karjeras dzīvē noderīgas prasmes (Miķelsone, 2008). Metodika palīdz skolēniem pilnveidot izpratni par karjeras attīstības nepārtrauktību.	
Mērķauditorija	5.-12. klašu skolēni
Mērķis	Atklāt brīvā laika nodarbjū saistību ar karjeru noteiktās profesijās.
Uzdevumi	
• Sekmēt skolēnu pašpiederzes veidošanos slaidrāžu sagatavošanā un demonstrēšanā.• Sekmēt skolēnu izpratnes veidošanos par profesionālās darbības jomu un interešu savstarpējo saistību.• Sekmēt skolēnu prasmi izmantot radošu pieeju karjeras attīstībā.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Vizualizēšana (slaidrādes sagatavošana), stāstījums, individuāli, pāros vai interešu grupās sagatavotu slaidrāžu demonstrēšana, diskusija
Norises ilgums	40 min (vienas slaidrādes ilgums 5 min; mācību stundas laikā 6 slaidrādes, 10 minūtes noslēguma refleksijai).
Sagatavošanās	Skolotājs izskaidro slaidrādes vēlamu saturu. Skolēni individuāli vai grupā ārpus stundu laika patstāvīgi sagatavo slaidrādi par savu vaļasprieku.
Nepieciešamie resursi	Projektors, skolēnu sagatavotās slaidrādes, uzskates līdzekļi, skolēnu izgatavotas lietas, mākslas priekšmeti u.c., kas atspoguļo vaļasprieku, sasniegumus apliecinājoši materiāli: apbalvojumi, dāvinājumi, atspoguļojums presē u.c.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	
1. Skolēni demonstrē slaidrādes klases stundā vai vaļaspriekam atbilstošās mācību jomas stundās – iepazīstina klases biedrus ar savu vaļasprieku un ar to saistītām nodarbēm, noderīgiem kontaktiem, sadarbības partneriem, iespējām piedalīties izstādēs, skatēs, konkursos, sacensībās u.c., kā arī pastāsta par pienākumiem un atbildību, kas saistīti ar vaļasprieku.2. Skolotājs skolēniem uzdod jautājumus par to, kuros mācību priekšmetos apgūtās zināšanas, prasmes un attieksmes ir svarīgas vaļasprieka realizēšanā, kādi dotumi ir nepieciešami noteiktos vaļaspriekos un kā tos pilnveidot.3. Pēc skolēnu uzstāšanās skolotājs organizē diskusiju. Diskusijas tēmas: • kādās profesionālās darbības jomās var iedalīt iepazītos vaļaspriekus;• kādās profesijās var būt noderīgas vaļaspriekos apgūtās zināšanas un prasmes.	
Refleksija	
Skolotājs lūdz skolēnus izvērtēt, kādā mērā vaļasprieku demonstrējumi viņus motivē jēgpilnākai brīvā laika pavadīšanai. Skolotājs lūdz skolēnus izteikties, kā vaļasprieku iepazīšana ietekmē interesi pētīt karjeras iespējas noteiktās profesijās.	

Skolotājs var uzdot darbu mājās – izpētīt, kurās profesijās var noderēt konkrētos vaļaspriekos apgūtās prasmes.
Piezīmes   Slaidrādes noslēgumā var organizēt diskusiju par tēmām „Kā vaļasprieku pārvērst interesantā darbā?”; „Kā vaļasprieku pārvērst veiksmīgā uzņēmējdarbībā?”.   Metodika izmantojama arī speciālajā izglītībā, profesionālajā izglītībā un interešu izglītībā, iepazīstinot klases un skolas biedrus ar saviem hobijiem.   Izveidoto slaidrādi skolēni pievieno darbu mapei.
Bibliogrāfija   1. Miķelsone I. (2008). Karjeras attīstība cilvēka dzīves ciklos. <i>Karjeras attīstības atbalsts. Izglītība. Konsultēšana Pakalpojumi</i>. Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra, 9. – 40.lpp.

74. metodika “Profesijas kolāža”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmuma pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Kolāžā, izmantojot dažādus simboliskos uzskates līdzekļus jeb vizuālos balstus (attēlus, zīmējumus, aplikācijas, datorgrafiku, simbolus, fotogrāfijas u.c.), tiek atklātas jēdzienu, parādību, vides, notikumu u.c. kopsakarības, ilustrēta vārda, lietas, jēdziena nozīme un saturs, to padarot uzskatāmāku (Lemešonoka, 2017). Profesijas kolāža uzskatāmi atklāj profesijas saturu, nozīmi un iekšējo struktūru.	
Mērķauditorija	1.-12. klašu skolēni, 1.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem.
Mērķis	Pilnveidot skolēnu izpratni pat noteiktām profesijām
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi apzināties noteiktu profesiju izpildei nepieciešamās kompetences.• Pilnveidot skolēnu izpratni par karjeras iespējām profesijā.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Individuāls darbs (darbs pāros vai mazajās grupās)
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs izvēlas 3 – 4 videoklipus par darbu noteiktās profesijās (Careers with Videos, 2019; Video Library, 2019) vai izvēlas, ja nepieciešams – adaptē un izdrukā 3 – 4 profesiju aprakstus (Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2012; LR Profesiju klasifikators, 2018; Nozaru kvalifikāciju struktūras, 2019; Profesiju saraksts, 2019). Klasē sagatavo vietu kolāžu izstādei.
Nepieciešamie resursi	Dators, projektors, katrai skolēnu grupai – A3 izmēra papīrs, krāsaini zīmuļi, līme, šķēres, dažādi attēli.
Darba un izdales materiāli	Profesiju apraksti, attēli kolāžas veidošanai.
Darba gaita	
1. daļa. 1. Skolēni noskatās 3-4 videoklipus par darbu dažādās profesijās vai iepazīstas ar skolotāja sagatavotajiem profesiju aprakstiem.2. Skolotājs sadala klasi grupās (2-3 skolēni grupā).3. Katra grupa izvēlas profesiju, kuras kolāžu veidos, un saņem profesijas aprakstu.4. Skolēni izveido izvēlētās profesijas kolāžu.5. Klasē veido kolāžu izstādi.	
2. daļa. 1. Skolotājs kopā ar skolēniem pieiet pie katras kolāžas, un tās autori īsi pastāsta par to, kas redzams kolāžā. Skolotājs uzdod jautājumus un aicina citu grupu skolēnus uzdot jautājumus par kolāžā attēloto.2. Skolēni, kuri veidojuši kolāžas par vienu un to pašu profesiju, apvienojas grupās. Grupas uzdevums: 5 minūšu laikā atrast 3 īpašības, ar ko viņu izvēlētā profesija ir atšķirīga no citu grupu profesijām.3. Skolotājs organizē diskusiju par darba saturu izvēlētajās profesijās.	
Refleksija	
Skolēni atbild uz jautājumiem:	

- Par kādu profesiju jūsu grupa veidoja kolāžu?
- Kāpēc izvēlējies veidot kolāžu par šo profesiju?
- Vai tu vēlētos strādāt šajā profesijā? Kāpēc?

Piezīmes

Modificējot mācību uzdevumus, metodiku var izmantot atkārtoti.

Bibliogrāfija

1. *Careers with Videos.* (2019). My Next Move. Pieejams: <https://www.mynextmove.org/find/videos>
2. Lemešonoka I. (2017). Skolēna karjeras vadības prasmju veidošanās vispārīgizglītojošās skolas pedagoģiskajā procesā. Promocijas darbs. Rīga: RPIVA
3. LR Profesiju klasifikators. (2017). Pieejams: <http://www.lm.gov.lv/text/80>
4. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml>
5. *Profesiju aprakstu katalogs.* (2007) 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
6. *Profesiju aprakstu katalogs.* (2011) 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
7. *Profesiju saraksts.* (2019). Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=
8. *Video Library.* (2019). The Pennsylvania CareerZone. Pieejams: <https://www.pacareerzone.org/videos>

► 75. metodika “Iepazītā profesija”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju pasaules izpēte
Teorija	
Ja informācija tiek sniegta vizuāli, prātā paliek apmēram 80% redzētā (Miķelsone, 2002), vizuālā materiāla demonstrēšana padara skaidrāku un saprotamāku vārdisko informāciju (Rubana, 2004).	
Mērķauditorija	4.-9. klašu skolēni, 4.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem
Mērķis	Profesijas izpēte.
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu prasmi izmantot informatīvos resursus.• Pilnveidot prasmi izmantot daudzveidīgus informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) resursus.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Stāstījuma un slaidrādes sagatavošana un demonstrēšana
Norises ilgums	Viens stāstījums līdz 7 minūtēm, 40 min. slaidrādes sagatavošanai, 2 x 40 min. stāstījumam un slaidrādes demonstrēšanai.
Sagatavošanās	Metodiku īsteno sadarbībā ar latviešu valodas un datorikas skolotāju, integrējot karjeras izglītības saturu minētajos mācību priekšmetos. Skolotāju vadībā skolēni sagatavo slaidrādes par dažādām profesijām, slaidrādēs var iekļaut profesiju klipus.
Nepieciešamie resursi	Slaidrādes sagatavošanai un demonstrēšanai nepieciešamais aprīkojums: dators, projektor, ekrāns.
Darba un izdales materiāli	Katra skolēna iepriekš sagatavota slaidrāde par profesiju.
Darba gaita	
1. Stāstījuma un slaidrādes sagatavošana	
1. Skolotājs izvēlas un vienojas ar skolēniem, par kādām profesijām tiks veidota prezentācija (piem., populārākās, nezināmākās, interesantākās, nākotnes profesijas u.c.).2. Skolotājs parāda, kur atrast informāciju (t.sk. attēlus un klipus) par profesijām (Pielikums Nr.1), un nosūta saites skolēniem (piem., ievieto <i>e-klasē</i>).3. Skolēni datorklasē vai patstāvīgi mājās sagatavo slaidrādi.	
2. Stāstījums un slaidrādes demonstrēšana	
1. Skolēns iepazīstina ar sevi.2. Skolēns iepazīstina ar izvēlēto profesiju3. Rādot slaidus ar attēliem vai animāciju par profesiju: • informē un īsi raksturo profesiju;• nosauc šai profesijai līdzīgas profesijas;• pastāsta, kādi mācību priekšmeti palīdz apgūt darbam šajā profesijā vajadzīgās zināšanas un prasmes;• nosauc iestādes (uzņēmumus), kur strādā šīs profesijas pārstāvji.4. Skolotājs aicina skolēnus uzdot jautājumus stāstītājam.5. Skolotājs pēc katras slaidrādes īsi apkopo skolēnu sniegto informāciju, ja nepieciešams, to papildinot.	

Refleksija
Skolēni atbild uz jautājumiem: • Ko jaunu uzzināji stāstījuma un slaidrādes laikā?• Kā dzirdētais un redzētais var būt tev noderīgs karjeras plānošanā?
Piezīmes
Sagatavojot slaidrādi, katrā slaidā vēlama vizuāla (zīmējumi, attēli, fotogrāfijas) un īsa, saprotama vārdiska informācija.
Bibliogrāfija
1. Miķelsone L. (2002). Mācību metodes sociālajās zinībās. Rīga: RaKa.2. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.

Informācijas avotu saraksta un slaidrādes ieteicamās struktūras paraugs

Informācijas avoti

1. Careers with Videos. (2019). My Next Move.
Pieejams: <https://www.mynextmove.org/find/videos>
2. Job and Professions Coloring Pages (2019)
Pieejams: <http://www.printactivities.com/ColoringPages/jobs/job-coloring-pages.html>
3. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019)
Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml>
4. Profesijas. (2019). Pieejams: <https://www.prakse.lv/profession/list>
5. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra
Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
6. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra
Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
7. Profesiju definīciju katalogs. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra
Pieejams: <http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf>
8. Profesiju saraksts. (2019). Profesiju Pasaule
Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=
9. Video Library. (2019). The Pennsylvania CareerZone
Pieejams: <https://www.pacareerzone.org/videos>

Ieteicamā slaidrādes struktūra

1. Profesijas nosaukums.
2. Īss profesijas raksturojums (ko ikdienā dara tie, kas strādā šajā profesijā).
3. Radniecīgās (līdzīgās profesijas).
4. Kuri mācību priekšmeti īpaši centīgi jāapgūst, ja vēlas nākotnē strādāt šajā profesijā?
5. Kur strādā šīs profesijas pārstāvji?

76. metodika “Profesijas un mācību priekšmeti”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Mācību priekšmetu saistība ar profesijām
Teorija	
Karjera ir indivīda un sabiedrības vajadzību un prasību apmierināšanas līdzeklis, savukārt, veiksmīgai karjerai nepieciešamās prasmes skolēni apgūst mācību procesā. Skolēnu izpratnes par mācību lomu nākotnes karjerā veidošana ir viens no karjeras attīstības atbalsta sniedzēju uzdevumiem (Mans bērns izvēlas karjeru, 2010).	
Mērķauditorija	3.-9. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem un 3.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem.
Mērķis	Pilnveidot izpratni par profesiju saistību ar mācību priekšmetiem.
Uzdevumi	
• Pilnveidot prasmi mācīties no pašpieredzes un citu pieredzes. • Pilnveidot prasmes izmantot daudzveidīgus informatīvos resursus. • Pilnveidot prasmi izmantot daudzveidīgus informācijas un komunikāciju tehnoloģiju (IKT) resursus.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Praktiskais vai radošais darbs (vizualizēšana zīmējumā), stāstījums,
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo kartītes ar profesiju nosaukumiem vai attēliem (uz katras kartītes vienas profesijas nosaukums (Pielikums Nr.2.) vai attēls, kurā atpazīstama konkrēta profesija) un kartītes ar mācību priekšmetu nosaukumiem (uz katras kartītes viena mācību priekšmeta nosaukums)(Pielikums Nr.1.). Skolotājam ieteicams izvēlēties tos mācību priekšmetus, kurus apgūst skolēni; profesionāli orientēto izglītības virzienu skolēniem kartītes jāpapildina atbilstoši virzienā ietvertajiem mācību priekšmetiem. Kartīšu sagatavošanā ieteicams izmantot tīmekļa resursu “Profesiju pasaule” (Profesiju saraksts, 2019) un VIAA izveidotās infografikas (Mācību priekšmeti ir..., 2018).
Nepieciešamie resursi	A3 izmēra papīra loksne katram skolēnu pārim (grupai), rakstāmpiederumi, krāsu zīmuļi, krītiņi, flomāsteri u.c.
Darba un izdales materiāli	Kartītes ar profesiju nosaukumiem vai attēliem un kartītes ar mācību priekšmetu nosaukumiem
Darba gaita	
1. Skolotājs sadala klasi (grupu) pāros vai grupās (3 – 4 skolēni grupā). 2. Katra mazā grupa (pāris) izlozē vienu profesiju un vienu mācību priekšmetu. • Metodiku var modificēt, katram skolēnu pārim piedāvājot izlozēt vai nu mācību priekšmetu, vai arī profesiju un no saraksta piedāvājot izvēlēties izlozētajam mācību priekšmetam atbilstošās profesijas (izlozētajai profesijai atbilstošos mācību priekšmetus). • Šādā variantā katram pārim (grupai) jā sagatavo nesagriezts profesiju (ja izlozē mācību priekšmetus) vai mācību priekšmetu (ja izlozē profesijas) saraksts (Pielikums Nr.1., vai Pielikums Nr.2.) 3. Katra grupa uzraksta vai uzzīmē, ko izlozētajā mācību priekšmetā apgūst, lai varētu strādāt izlozētajā profesijā. Darba laikā skolotājs aicina skolēnus atrast pēc iespējas vairāk profesijā nodērojamu prasmju un iemaņu, kuras skolēni apgūst izlozētajā mācību priekšmetā.	

• Īstenojot modificēto metodikas variantu, katra grupa uzraksta vai uzzīmē, ko izvēlētajos mācību priekšmetos apgūst, lai varētu strādāt izlozētajā profesijā, vai arī kurās sarakstā minētajās profesijās nepieciešamas izlozētajā mācību priekšmetā apgūstamās zināšanas un prasmes, un pamato savu viedokli.   4. Katra grupa (pāris) demonstrē savu zīmējumu vai stāsta par mācību priekšmetu un profesiju savstarpējo saistību.5. Pēc katras grupas (pāra) uzstāšanās skolotājs īsi apkopo dzirdēto un, ja nepieciešams, papildina skolēnu teikto.6. Metodiku iespējams vairākkārt atkārtot, mainot skolēnus grupās (pāros) un no jauna izlozējot citu mācību priekšmetu un profesiju kombināciju.
Refleksija
Noslēguma diskusijā skolēni atbild uz jautājumiem: “Ko jaunu uzzināji šajā nodarbībā?” un “Kā dzirdētais un redzētais tev varētu būt noderīgs karjeras plānošanā?”
Piezīmes
Mācību priekšmetu kartītes jāveido atbilstoši spēkā esošajam tiesiskajam regulējumam, t.i., jāizmanto atzīti profesiju un mācību priekšmetu nosaukumi u.c.
Bibliogrāfija
1. Mans bērns izvēlas karjeru. (2010). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams: http://viaa.gov.lv/files/news/727/mans_berns_izvelas_karjeru_web.pdf2. Mācību priekšmeti ir būtiska profesijas sastāvdaļa. (2018). Infografikas. Pieejams: http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/lat_karjeras_atbalsts/info_mater/3. Profesiju saraksts. (2019). Profesiju Pasaule. Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=

Mācību priekšmetu kartīšu paraugi

Latviešu valoda	Svešvaloda
Matemātika	Datorika
Dabaszinības	Bioloģija
Ķīmija	Fizika
Ģeogrāfija	Latvijas vēsture
Pasaules vēsture	Ētika
Sociālās zinības	Kristīgā mācība
Dizains un tehnoloģijas	Sports un veselība
Literatūra	Mūzika
Vizuālā māksla	Teātra māksla

Profesiju kartīšu paraugi

Autobusa vadītājs	Ārsts	Aktieris
Apsargs	Apkopējs	Celtnieks
Dārznieks	Frizieris	Gleznotājs
Galdnieks	Pilots	Policists
Kuģa kapteinis	Mērnies	Šuvējs
Komponists	Viesmīlis	Tulks
Kurpnieks	Veterinārārstis	Pārdevējs
Pavārs	Sētnies	Skolotājs
Mācītājs	Auklis	Grāmatvedis
_____	_____	_____

77. metodika “Fizisks un garīgs darbs”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju daudzveidība: fizisks un garīgs darbs
Teorija	
Sākumskolas klasēs skolēnus ieteicams iepazīstināt un attīstīt izpratni par jēdzieniem „darbs”, „darba tikums”, „pienākums”, „atbildība”, „dienas režīms”, „nodarbošanās veidi”, „profesiju daudzveidība” (Klases stundu programmas paraugs, 2016, 27-28). Fiziskais darbs ir jebkura darbība, kuru veic, lietojot fizisku spēku (muskulu darbību), lai radītu materiālās un/vai garīgās vērtības un sniegtu pakalpojumus sabiedrības vajadzību apmierināšanai. Fiziskais darbs ietver arī tā veikšanai nepieciešamo garīgo piepūli (Noteikumi par fiziskā..., 2003). Garīgais darbs ir cilvēka mērķtiecīga darbība garīgu vērtību radīšanai (<i>Terminu un svešvārdu skaidrojošā...</i>, 1997, 2009; <i>Latvijas enciklopēdiskā vārdnīca</i>, 2002), t.i., mentāls, intelektuāls darbs, kurā pārsvarā izmanto prātu, zināšanas u.tml.	
Mērķauditorija	2.- 12.klašu skolēni, 4.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem
Mērķis	Iepazīstināt skolēnus ar profesiju daudzveidību, pilnveidojot izpratni par jēdzienu “fizisks darbs” un “garīgs darbs” atšķirībām.
Uzdevumi	
• Iepazīt dažādas profesijas.• Pilnveidot skolēnu izpratni par jēdzieniem “fizisks darbs” un garīgs darbs”.• Klasificēt profesijas grupās “Fiziska darba profesijas” un “Garīga darba profesijas”, pamatojot savu izvēli.• Pilnveidot skolēnu izpratni par darba nozīmību sabiedrībā.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Prātavētra, pārrunas, praktiskais darbs, diskusija (piramidālā diskusija)
Norises ilgums	20 – 30 min.
Sagatavošanās	Dažādu profesiju pārstāvju attēlu, piem., (Job and Professions Coloring Pages, 2019), sagatavošana izdarei. To var veikt gan skolotājs, gan skolēni.
Nepieciešamie resursi	Papīrs A3, krāsaini zīmuļi, līme, šķēres, dažādi attēli.
Darba un izdales materiāli	Pēc skolotāja izvēles, atbilstoši skolēnu vecumposmam – vairāki profesiju attēli (A4 izmērs) vai kartītes ar profesiju nosaukumiem katrai skolēnu grupai vai katram skolēnam, darba lapa “Fizisks un garīgs darbs” (Pielikums Nr.1), darba lapa “Fizisks vai garīgs darbs?” (Pielikums Nr.3).
Darba gaita	1. Skolotājs aicina skolēnus minēt katra darba veida piemērus. Darba veidi: darbs telpās, darbs ārā; darbs statiski, darbs kustībā; darbs īpašā aprīkojumā vai īpašā tērpā, darbs bez īpaša aprīkojuma (apģērba); darbs klātienē, darbs attālināti; radošs darbs, izpildītājdarbs; darbs uz zemes, darbs gaisā vai uz ūdens.2. Skolotājs aicina skolēnus minēt piemērus darba veidiem “fizisks darbs” un garīgs darbs”, un veicina šo jēdzienu izpratni, pārrunājot nosauktos piemērus un to atbilstību fiziskā un garīgā darba definīcijām. Pārrunu laikā var rasties problēmsituācija, jo vairākās profesijās nepieciešams kā fizisks, tā garīgs darbs.3. Skolotājs sadala klasi grupās (3-5 skolēni grupā). Katra grupa saņem attēlus, kurā redzami gan fiziska, gan garīga darba veicēji, vai kartītes ar profesiju nosaukumiem (Pielikums

Nr.1). Skolēnu uzdevums ir attēlus (nosaukumu kartītes) sadalīt 2 grupās: “fiziska darba veicēji” un “garīga darba veicēji”.   4. Izmantojot darba lapas “Fizisks un garīgs darbs” (Pielikums Nr.1) un “Fizisks vai garīgs darbs?” (Pielikums Nr.3), darba gaitas 3. soli var īstenot pakāpeniski, izmantojot piramidālās diskusijas principus – vispirms katrs skolēns, izmantojot vienu darba lapu (pēc skolotāja izvēles), veic tajā minēto uzdevumu, tad tiek izveidotas grupas (3-5 skolēni grupā), kuru uzdevums ir vienoties par profesiju sadalījumu, grupas darbam izmantojot tā paša vai otra veida darba lapu.5. Katra grupa nosauc izveidoto profesiju sadalījumu, pamatojot, kāpēc izvēlējušies profesijas novietot vienā vai otrā grupā. Pārējie skolēni uzklauša un, ja nepieciešams, veic papildinājumus vai labojumus šajā dalījumā. Metodikas autoru piedāvātais profesiju sadalījums ievietots Pielikumā Nr.2.6. Pārrunā problēmgadījumus, kad skolēni nevarēja izlemt, vai profesijas pārstāvis vairāk veic fizisku vai garīgu darbu. Var noderēt ieskatīšanās profesiju aprakstu katalogā (Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2011), lai iepazītos ar konkrētās profesijas darba saturu un veicamajiem pienākumiem. Kad visas grupas uzklautas, skolēni drīkst mainīt savu klasifikāciju, pamatojot savu izvēli.7. Noslēgumā katrs skolēns pasaka, kāda veida darbu viņš gribētu strādāt, pamatojot savu izvēli.
Refleksija
Pārrunas ar skolēniem un viņu pamatojums profesiju dalījumam un savai izvēlei, domājot par savu nākotnes profesiju.
Piezīmes
Profesiju klasifikāciju var veikt arī citādi: klasē izvietoti 3 uzraksti: vairāk garīga darba veicēji; vairāk fiziska darba veicēji; fiziska un garīga darba veicēji. Skolēni saņem dažādu profesiju pārstāvju attēlus (vai kartītes uz kurām uzrakstīts profesijas nosaukums) un profesiju aprakstus (Juraka, 2009). Profesijas apraksts var būt īpaši noderīgs svešākām profesijām, jaunāko klašu skolēniem vai speciālās izglītības iestāžu skolēniem. Skolēniem tiek dots neliels laiks pārdomām. Tad viņi pasaka profesijas nosaukumu (var arī lūgt nolasīt aprakstu par šo profesiju, bet tad jāizvēlas mazāks profesiju skaits) un nostājas pie atbilstošā uzraksta. Skolēnus aicina pamatot savu izvēli. Skolotājs organizē pārrunas par profesiju iedalījuma kritērijiem un ikdienā veicamiem darbiem. Tad tiek dota iespēja mainīt savu izvēli, to pamatojot.   Profesiju klasificēšanai individuāli un grupās (darba gaitas 3. solis) var izmantot arī profesiju nosaukumu kartītes un tabulu, skat. Darba lapu “Fizisks un garīgs darbs” (Pielikums Nr.1.). tabulā iespējams ierakstīt profesiju nosaukumus, vai arī ielīmēt kartītes ar profesiju nosaukumiem, tās iepriekš izgriežot.   Sākumskolas skolēni, sacenšoties, kurš to izdarīs rūpīgāk, var izkrāsot profesiju attēlus (Job and Professions Coloring Pages, 2019) un veidot izstādi.
Bibliogrāfija
1. Job and Professions Coloring Pages (2019). Pieejams: http://www.printactivities.com/ColoringPages/jobs/job-coloring-pages.html2. Juraka, I. (2009) Iepazīsti profesijas! Rīga: Jumava.3. Klases stundu programmas paraugs. Metodiskais līdzeklis. (2016) Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: https://visc.gov.lv/audzinasaana/dokumenti/metmat/klases_stundu_progr_%20paraugs.pdf4. Latvijas enciklopēdiskā vārdnīca. (2002) Nacionālais apgāds. Pieejams: https://www.letonika.lv/groups/default.aspx?r=1&q=gar%C4%ABgs%20darbs&id=936342&g=15. Noteikumi par fiziskā darba novērtēšanas un amatu kvalifikācijas kategoriju noteikšanas pamatmetodiku no valsts budžeta finansējamo institūciju darbiniekiem. 22.07.2003. Rīgā, Ministru kabineta noteikumi Nr.403. Pieejams: https://likumi.lv/doc.php?id=77569&from=off

6. Profesiju aprakstu katalogs. (2007) 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams:
http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
7. Profesiju aprakstu katalogs. (2011) 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
8. Terminu un svešvārdu skaidrojošā vārdnīca. (2009) Aut.kol. Z. Krišāns, V. Skujiņa, I. Staltmanis, K. Trautmanis. Rīga: Jumava, Tilde. Pieejams:
<https://www.letonika.lv/groups/default.aspx?r=1107&q=gar%C4%ABgs%20darbs&id=2014103&g=1>

Fizisks un garīgs darbs

Garīga darba veicēji	Fiziska darba veicēji

Režisors	Žurnālists
Pavārs	Kalējs
Celtnieks	Apdrošinātājs
Gids	Ugunsdzēsējs glābējs
Mežstrādnieks	Komponists
Izmeklētājs	Frizieris
Galdnieks	Stilists
Automehāniķis	Fotogrāfs
Metinātājs	Viesnīcas administrators

Fizisks un garīgs darbs

Atbilžu lapa skolotājam

Garīga darba veicēji	Fiziska darba veicēji
režisors	celtnieks
žurnālists	kalējs
apdrošinātājs	galdnieks
gids	ugunsdzēsējs glābējs
komponists	mežstrādnieks
izmeklētājs	frizieris
stilists	pavārs
fotogrāfs	automehāniķis
viesnīcas administrators	metinātājs

Pēc diskusijas ar skolēniem iespējama arī citāda klasifikācija!

Fizisks vai garīgs darbs?

Pielikumā ievietotas 2 darba lapas, lapa jāsadala pa vertikālo līniju

Lūdzu, atzīmējiet ar X	Garīgs darbs	Fizisks darbs
Režisors		
Celtnieks		
Kalējs		
Žurnālists		
Galdnieks		
Apdrošinātājs		
Gids		
Ugunsdzēsējs glābējs		
Komponists		
Izmeklētājs		
Stilists		
Frizieris		
Mežstrādnieks		
Fotogrāfs		
Viesnīcas administrators		
Pavārs		
Automehāniķis		

Lūdzu, atzīmējiet ar X	Garīgs darbs	Fizisks darbs
Režisors		
Celtnieks		
Kalējs		
Žurnālists		
Galdnieks		
Apdrošinātājs		
Gids		
Ugunsdzēsējs glābējs		
Komponists		
Izmeklētājs		
Stilists		
Frizieris		
Mežstrādnieks		
Fotogrāfs		
Viesnīcas administrators		
Pavārs		
Automehāniķis		

► 78. metodika “Profesijas infografika”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju daudzveidība, prestižs un pievilcība
Teorija	
Vizualizēšana palīdz ievērot mācību procesā uzskatāmības principu, nodrošina vieglu uztveramību un saprotamību. <i>Infografikā</i> , izmantojot vizualizēšanu, var uzskatāmi sakārtot plašu tekstuālo informāciju, to strukturēt un izcelt galveno. Informācija infografikā jāizkārtā tā, lai tā veidotu vienotu stāstu un būtu viegli uztverama lasītājam (Kaulēns, 2017).	
Mērķauditorija	7.-12.klašu skolēni
Mērķis	Veicināt skolēnu izpratni par profesiju saturu un ar to saistītajiem darbības veidiem, aprīkojumu, instrumentiem, darbi vidi un veidu, kā arī par darbam profesijā nepieciešamajām īpašībām un prasmēm, par gatavošanos šīs profesijas apguvei, sasaistot ar mācību darba saturu skolā.
Uzdevumi	
• Iepazīstināt skolēnus ar dažādām profesijām, sasaistot to saturu ar mācību priekšmetu saturu skolā.• Strukturēt un vizualizēt profesiju aprakstu saturu.• Publiski prezentēt savu veikumu, iepazīstinot klases biedrus ar dažādu profesiju saturu.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Grupu darbs, prezentācija.
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapu (Pielikums Nr.1) ar infografikas struktūras aprakstu.
Nepieciešamie resursi	Interneta pieslēgums, datori, planšetdatori vai viedtālruni (vismaz viena ierīce skolēnu grupai), profesiju aprakstu izpētei tiešsaistē. A0- A1 izmēra papīra lapas katrai grupai, flomāsteri, krāsu zīmuļi, krītiņi.
Darba un izdales materiāli	Katrai grupai 1 darba lapa (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
Pirmā mācību stunda	
1. Skolotājs organizē pārrunas par to, kāds ir dažādu profesiju saturs, kas būtu jāzina, lai iepazītu šīs profesijas saturu. Skolotājs uz tāfeles pieraksta skolēnu atbildes par profesiju satura izzināšanas kritērijiem.2. Uz tāfeles uzraksta vai slaidrādē parāda ieteikumus profesijas infografikas veidošanai (Pielikums Nr.1.).3. Skolotājs sadala klasi grupās (2-4 skolēni grupā), katra grupa saņem tai nepieciešamos darba un izdales materiālus.4. Skolēni grupās, izmantojot tiešsaistē atrastos profesiju aprakstus, veido pašu izvēlētas, izlozētas vai skolotāja noteiktas profesijas infografiku un gatavojas pastāstīt nozīmīgāko informāciju par šo profesiju.	
Otrā mācību stunda	
1. Pirms uzstāšanās katra grupa pasaka, par kuru profesiju stāstīs un demonstrēs infografiku.2. Skolēni demonstrē infografikas, iepazīstinot klasesbiedrus ar dažādām profesijām, un uzsver, ko katrs var darīt jau šodien, lai sagatavotos šīs profesijas apguvei un darbam tajā.	

3. Pēc uzstāšanās skolēnus aicina pateikt, kura no profesijām viņiem šķiet vissvešākā (visnepazīstamākā), kura – vistuvākā, un pamatot savu vērtējumu.
Refleksija
Skolotājs aicina skolēnus nosaukt tās profesijas, kuras pēc šīs stundas darba viņus ir ieinteresējušas, un pateikt ar kurām profesijām viņi vēlētos un nevēlētos saistīt savu nākotni, pamatojot savu izvēli.
Piezīmes
Ja skolēni veikuši pašizpēti (Karjeras izvēles testi, 2013; Kas es esmu?, 2017; Karjeras tests, 2019), skolotājs var apkopot klases rezultātus un izvēlēties grupu darbam tās profesijas, kuras skolēni minējuši biežāk.   Metodiku iespējams īstenot arī sākumskolā un skolēniem ar viegliem vai smagiem garīgās attīstības traucējumiem, ņemot vērā skolēnu kognitīvās attīstības likumsakarības (piem., grūtības īsā laikā analizēt lielu informācijas apjomu un apkopot svarīgāko), un aizstājot infografikas veidošanu ar brīvi noformēta plakāta zīmēšanu.   Infografikā iespējams integrēt kolāžas elementus (pēc skolotāja izvēles, piem., aizstājot zīmējumus ar attēliem).
Bibliogrāfija
1. Karjeras izvēles testi. (2013). Pieejams: http://www.niid.lv/tests/testi_sakums.htm2. Karjeras tests. (2019). Pieejams: http://tests.dreamfoundation.eu/career-test/page1?locale=lv3. Kas es esmu? (2017). Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/index.php?mt=304&cid=3044. Kaulēns O. (2017) Metodes projektiem: lasīšanas uzdevumi un radošie darbi. Pedagogu profesionālās pilnveides semināra “Literatūras eTwinning projekti sadarbībā ar Ziedoņa muzeju” materiāli. Sigulda: eTwinning.5. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml6. Profesijas. (2019). Pieejams: https://www.prakse.lv/profession/list7. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf8. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf9. Profesiju definīciju katalogs. (2007). Pieejams: http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf10. Profesiju saraksts. (2019). Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=

Infografikas "Profesija - ..." veidošanas uzdevuma paraugs

1. Iedomājieties, ka esat uzņēmuma pārstāvis, piemēram, sabiedrisko attiecību speciālists, kuram jāveido vienas profesijas infografika, atklājot darba saturu un ikdienu!
2. Uzņēmuma vadītājs jums devis pilnīgu rīcības brīvību infografikas veidošanā, taču sagaida prasībām atbilstošu rezultātu:
 - radošs un interesants infografikas **nosaukums**, kas atklāj profesijas būtību (2 līdz 3 atslēgas vārdi);
 - **sauklis jeb devīze**, kas paskaidro profesijas saturu (1 īsā, konkrētā izsaukuma teikumā);
 - **6 fakti**, kas atklāj profesijas saturu (katrs satura fakts uzrakstīts vienā īsā, konkrētā teikumā):
 - 1) darbs ikdienā, pienākumi, veicamie uzdevumi;
 - 2) instrumenti / aprīkojums;
 - 3) darba apstākļi;
 - 4) darba iespējas;
 - 5) nepieciešamā izglītība;
 - 6) radniecīgās profesijas.
 - 5 oriģināli, pašu zīmēti **attēli**, kuros attēlota svarīgākā informācija par šo profesiju,
 - katra attēla **skaidrojums** (uzrakstīts vienā īsā, konkrētā teikumā);
 - **pamatojums**. kāpēc šī profesija ir nozīmīga profesiju pasaulē (divos plašos, analītiskos teikumos);
 - **secinājumi** par to, ko var darīt skolēni, mācoties skolā, lai gatavotos šīs profesijas apguvei (mācību priekšmeti, interešu izglītības programmas, ārpusstundu aktivitātes, kam jāpievērš uzmanība).

Infografikas saturam jābūt vizuāli viegli uztveramam, pārskatāmam, literāri pareizā valodā.

Profesijas satura būtības atklāšanai ieteicams izmantot Profesiju aprakstu katalogus, Profesiju definīciju katalogu (Profesiju aprakstu katalogs, 2007; 2012; Profesiju definīciju katalogs, 2007), Nozaru kvalifikāciju struktūras (2019) un tīmekļa vietnēs Profesiju pasaule (Profesiju saraksts, 2019) un prakse.lv (Profesijas, 2019) pieejamo informāciju:

1. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml>
2. Profesijas. (2019). Pieejams: <https://www.prakse.lv/profession/list>
3. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
4. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf
5. Profesiju definīciju katalogs. (2007). Pieejams: <http://jvmv.lv/f/uploads/profesiju-aprakstu-katalogs-A5.pdf>
6. Profesiju saraksts. (2019). Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=

► 79. metodika “Atrodi atbilstošo!”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte
Tēma	Darba saturs profesijās
Teorija	
Lai veicinātu apzinātu un pamatotu karjeras izvēli, skolēni jāiepazīstina ar faktoriem, kuri ietekmē profesijas izvēli, kā arī ar dažādām profesiju klasifikācijām. Profesiju klasifikācijas pamats var būt gan darba mērķis (profesiju grupas – izzinošs darbs, pārveidojošas profesijas, izpētes profesijas), gan darba priekšmets (profesiju tipi – cilvēks, māksla, tehnika, zīmju sistēma, daba), gan arī darba līdzekļi (profesiju nozares – roku darbs, mehanizēts darbs, automatizēts darbs, funkcionāls darbs). (Baldiņš, Raževa, 2001, 50)	
Mērķauditorija	7.-9.klašu skolēni
Mērķis	Paplašināt skolēnu zināšanas par profesijām, to klasifikāciju veidiem un darbu saturu.
Uzdevumi	
• Iepazīstināt skolēnus ar profesionālo interešu jomām.• Pilnveidot skolēnu izpratni par profesiju saturu un ar to saistītajiem darbības veidiem un cilvēka interesēm, spējām un prasmēm.• Attīstīt prasmi klasificēt profesijas atbilstošajās grupās pēc to ikdienā veicamajiem darbības veidiem.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Aptauja, pārrunas, praktiskais darbs, diskusija
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās un nepieciešamie resursi	Pirms nodarbības skolēni nosaka savu profesionālo virzību (Baldiņš, Raževa, 2001, 50, 53-56) vai (Anketa “Orientācija” (profesionālo interešu noteikšana), 2019). Skolotājs sagatavo darba lapu (Pielikums Nr.1), sagriež to pa raustīto līniju (atsevišķās lapiņās, kurās katrā ir viens profesijas nosaukums un neatdalīts apraksts) un ievieto aploksnē.
Darba un izdales materiāli	Aploksne, kurā ievietotas 50 profesiju nosaukumu un 5 profesiju grupu (C,T,D,Z un M) nosaukumu lapiņas katram skolēnu pārim.
Darba gaita	
1. Skolotājs, balstoties uz skolēnu veiktās pašizpētes pieredzi, pārrunā ar skolēniem profesiju iedalījumu 5 grupās, katras grupas raksturīgos darbības veidus, darba objektus un to, kādām interesēm jābūt, lai strādātu šo jomu profesijās.2. Skolotājs sadala klasi (grupu) pāros, katrs pāris saņem aploksni, kurā ievietotas 50 profesiju nosaukumu un 5 profesiju grupu (C, T, D, Z un M) nosaukumu lapiņas.3. Skolēni novieto uz galdiem 5 profesiju grupu (C, T, D, Z un M) nosaukumu lapiņas un, ņemot vērā, kādas darbības veic konkrētās profesijas pārstāvji, sagrupē 50 profesijas atbilstošajās grupās.4. Skolotājs ar skolēniem pārrunā, kā sadalītas profesijas, noskaidrojot, kāpēc izvēlēts cits, atšķirīgs dalījums (ja kādam pārim tāds ir), ja nepieciešams, skolēni veic korekcijas savā darbā.5. Skolēnus aicina pievērst uzmanību tai profesiju grupai, kurā viņiem ir visaugstākie pašizpētes rezultāti.	
Refleksija	

Noslēguma diskusijā skolotājs aicina skolēnus nosaukt tās profesijas, kuras viņus interesē visvairāk, un komentēt, kādā mērā tās atbilst profesiju grupai, kurā viņiem bija visaugstākie rezultāti, veicot pašizpēti.

Piezīmes

Metodiku, atkarībā no skolotāja noteiktā mācību mērķa, var īstenot vairākos, atšķirīgos veidos.

1.variants. Katru darba lapas *Profesiju klasificēšana "Atrodi atbilstošo!"* (Pielikums Nr.1) sadaļu var sagriezt ne tikai pa raustīto līniju, bet arī atdalīt profesijas nosaukumu no tās apraksta. Šādā variantā, pirms skolēni klasificē profesijas atbilstoši to grupas nosaukumam, viņiem vispirms jāatrod katram profesijas nosaukumam atbilstošais apraksts.

2.variants. Ja darbu veic 4.-6. klašu skolēni, profesiju nosaukumam var piemeklēt atbilstošos attēlus (Juraka, 2009; 76 profesiju kartītes, 2019; Job and Professions Coloring Pages, 2019), kuros redzams konkrētas profesijas pārstāvis: forma/tērps, aprīkojums, darbarīki, darba vide u.tml. ar skolēniem var pārrunāt, vai viņiem ir saistošs un patīk konkrētās profesijas darba vide, apstākļi u.c. specifiskie darba nosacījumi. Tad skolēni var veikt pašizpēti un salīdzināt, kā viņu izvēlētas profesijas atbilst pašizpētes rezultātiem.

3.variants. Klasi sadala 5 grupās, katra grupa saņem profesiju nosaukumus no vienas profesiju grupas (C, T, D, Z vai M) un tajās veicamo darbību aprakstus uz atsevišķām lapiņām BEZ profesiju grupas nosaukuma (sagriezta viena no darba lapas (Pielikums Nr.1) daļām). Skolēni diskutējot grupā atrod atbildes uz jautājumiem: "Kas vieno visu šo profesiju pārstāvjus?" un "Kas viņiem varētu būt atšķirīgs no citu profesiju grupu pārstāvjiem?" Būtu labi, ja skolēni paši pateiktu šo grupu nosaukumus: darbs ar cilvēkiem, darbs ar mākslas tēliem, darbs ar dabas objektiem, darbs ar zīmju sistēmām, darbs ar tehniku. Tālāk var sekot skolēnu pašizpēte.

4.variants. Klasi sadala 5 grupās. Katra grupa saņem vienu darba lapu (Pielikums Nr.2). Skolēni, balstoties uz pašpieredzi un grupas diskusijas laikā iegūtajām atziņām, ieraksta katrā laukumā atbilstošu informāciju. Tad katra grupa pastāsta par konkrētās profesiju grupas pārstāvjiem, pēc katras grupas stāstījuma skolotājs lūdz citu grupu dalībniekus papildināt teikto. Katra grupa var izspēlēt nelielu etiādi par kāda šīs profesiju grupas pārstāvja ikdienu.

Skolēnu profesionālajai virzībai var izmantot metodiku "Profesijas izvēles siets", kurā var izziņāt interešu jomas (kam es dodu priekšroku?) un dotību jomas (Kādas ir manas prasmes?). Metodika pieejama Starptautiskajā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmatā darbam ar grupu (*Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu*, 2012, 11, 51, 103- 104, 135-136).

Bibliogrāfija

1. 76 profesiju kartītes. (2019). Pieejams: <https://www.dzene.com/products/76-profesiju-kartites>
2. Anketa "Orientācija" (profesionālo interešu noteikšana). (2019). Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/testi/lv/orientacija/test/new_test
3. Baldiņš, A., Raževa, A. (2001). Klases audzinātāja darbs skolēnu personības izpētē. Rīga: Pētergailis.
4. Job and Professions Coloring Pages (2019). Pieejams: <http://www.printactivities.com/ColoringPages/jobs/job-coloring-pages.html>
5. Juraka, I. (2009) Iepazīsti profesijas! Rīga: Jumava.
6. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Darba lapas paraugs

C – profesijas, kurās ir darbs ar cilvēkiem	
Pārdevējs	Apkalpo pircējus veikalā vai tirgū, sagaida pircējus, izzina viņu vēlmes, informē par precēm, demonstrē tās, palīdz izvēlēties, iesaiņo preces, pieņem samaksu par pirkumu, dienas beigās apkopo datus par dienas ieņēmumiem kasē un pieraksta tos.
Skolotājs	Māca skolēniem dažādus mācību priekšmetus.
Auklis	Pieskata, aprūpē un audzina bērnus sadarbībā ar vecākiem, audzinātājiem, sociālajiem pedagogiem, bērnu medicīnas māsām. Kopā ar bērnu rotaļājas, vingro, zīmē, lasa grāmatas, muzicē, strādā rokdarbus, dodas pastaigās. Nodrošina tīrību un kārtību telpās, kurās bērns uzturas, rūpējas par bērna ķermeņa un apģērba tīrību un kārtību.
Pirmsskolas izglītības skolotājs	Audzina un māca bērnus pirmsskolas vecumā (no 1,5 – 7 gadiem). Plāno un organizē dienas režīmu, vada rotaļas, spēles, vingrojumus.
Viesmīlis	Apkalpo restorānu, kafejnīcu, bāru vai klubu apmeklētājus, piedāvā un pasniedz tiem ēdienus un dzērienus.
Pasniedzējs augstskolā	Mācībspēks izglītības iestādēs, piemēram, universitātēs, akadēmijās, koledžu studiju programmās un vada, pasniedz mācību lekciju kursus vienā vai vairākās specializācijās, mācību priekšmetos.
Profesionālās izglītības skolotājs	Māca profesionālos priekšmetus, sniedzot teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas kādā konkrētā profesijā vai jomā.
Administrators	Koordinē un vada uzņēmuma darbu, sagaida klientus, pieņem norēķinus par pakalpojumiem. Var strādāt birojos, skaistumkopšanas salonos, datortīklu sistēmā u.tml.
Ārsts	Ārstē cilvēkus ar dažādiem veselības traucējumiem, iesaka aizsargājošos pasākumus, lai novērstu saslimšanas. Veic gan praktisko ārstēšanu, gan konsultē pacientus un viņu piederīgos.
Bibliotekārs	Atbild uz specifiskiem lūgumiem pēc informācijas un palīdz cilvēkiem atrast meklētās grāmatas un citus materiālus, kā arī sameklē informāciju internetā. Pieņem un izsniedz lasītāju grāmatas un materiālus. Apmāca bibliotēkas apmeklētājus, kā izmantot bibliotēku, lietot datubāzes un katalogus.

T – profesijas, kurās ir darbs ar tehniku

Automehāniķis	Pārbauda automašīnas, nosaka to defektus un remontē. Izpilda automašīnas regulāros apskates un uzturēšanas darbus.
Elektromontieris	Veic elektroiekārtu montāžas un vienkāršus remontdarbus, piemēram, nomaina spuldzes, montē un regulē elektroierīces.
Atslēdznieks	Veic iekārtu un to mezglu tehnisko apkopi, mezglu montāžu, demontāžu un atjaunošanu, izmantojot atslēdznieka instrumentus, iekārtas, materiālus un tehnoloģiskos paņēmienus.
Tehnologs	Seko izejvielu un palīgmateriālu kvalitātes atbilstībai ražošanas procesos, tehnoloģisko procesu norisei un saskaņošanai, kontrolē gatavās produkcijas, starpproduktu, izejvielu un palīgmateriālu uzskaiti, pārzina un pārbauda saražoto produktu kvalitāti, to atbilstību normatīvi tehniskai dokumentācijai.
Šuvējs	Piegriež, sagriež, sadiedz, sašuj dažādus audumus ar rokām vai šujmašīnu, labo apgērba defektus, izmaina jau gatavus auduma darinājumus vai izgatavo jaunus fasonus.
Autovadītājs	Vada dažādus autotransporta līdzekļus, pārvadā pasažierus vai kravu pēc noteikta maršruta, grafika vai konkrēta pasūtījuma; pārbauda automobiļa tehnisko stāvokli.
Inženieris	Izstrādā, ievieš un vada apstrādes tehnoloģiskos procesus ražošanā, rada kāda produkta (piem., iekārtas) izstrādes pamatideju, sadala to pa izstrādes posmiem un organizē izstrādi. sadarbojas ar tehnologiem, lai spētu realizēt savas idejas dzīvē.
Elektronikas montētājs	Elektronikas nozares darbinieks, kurš dažāda līmeņa nozares speciālistu vadībā izgatavo un montē elektronikas produktus.
Elektromontieris	Veic elektroietaišu un elektroiekārtu montāžas, remonta un ekspluatācijas darbus, vadoties pēc atbilstošās dokumentācijas vai augstākas kvalifikācijas speciālista vadībā.

D – profesijas, kuras ir saistītas ar dabu, dabas objektiem	
Dārzkopis	Veic augu pavairošanu, audzēšanu, kopšanu un ražas novākšanu, dārzkopības produkcijas sagatavošanu realizācijai, pirmapstrādei un uzglabāšanai, šķirojot un iepakojot atbilstoši kvalitātes un marķēšanas prasībām dārzkopības apakšnozarēs.
Lopkopības tehniķis	Plāno, organizē un veic lauksaimniecības dzīvnieku ēdināšanu, kopšanu, turēšanu, atražošanu un nodrošina kvalitatīvas lopkopības produkcijas ieguvi, uzglabāšanu un realizāciju.
Veterinārārsts	Ārstē dažādu sugu dzīvniekus un putnus, kā arī konsultē dzīvnieku un putnu aprūpētājus par pasākumiem, lai novērstu saslimšanas iespēju vai slimības tālāku attīstību.
Kinologs	Speciālists kinoloģijā (mācība par suņiem). Pārzina suņu kopšanu, audzēšanu, dresūru un trenēšanu konkrētu uzdevumu pildīšanai. Sagatavo suņus dažāda vecuma izstādēm un sacensībām, piedalās tajās pats vai konsultē suņa saimnieku.
Ģeologs	Pēta ģeofiziskos procesus, izstrādā un attīsta teorijas, koncepcijas un pētniecības metodiku ģeoloģijas un ģeofizikas nozarēs. Pēta, piemēram, zemes garozas sastāvu un struktūru, kalnu minerālus, derīgos izrakteņus, pēc tam analizē pētījuma datus, gatavo ģeoloģiskos pārskatus. Izstrādā kartes.
Meteorologs	Pēta atmosfērā notiekošos fizikālos procesus – gaisa kustības virzienu un ātrumu, spiedienu, temperatūru, mitrumu, mākoņu veidošanos, nokrišņu krišanu, Saules radiāciju. Sagatavo laika kartes un prognozes un informē par tām sabiedrību.
Agronoms	Konsultē lauksaimniekus augkopības kultūru audzēšanas jautājumos, iesaka un organizē kultūraugu sēšanu un stādīšanu, seko līdzi to augšanai un novākšanas un uzglabāšanas procesam.
Biologs	Pēta visas dzīvības formas – cilvēku, dzīvniekus un augus, to izcelsmi, attīstību, ķīmisko un fizikālo formu, struktūru, sastāvu, dzīvības un vairošanās procesus. Veic izmēģinājumus laboratorijās un laukā, nodarbojas ar zinātniski pētniecisko darbu.
Mežsargs	Pārrauga Meža likuma un Medību likuma ievērošanu konkrētā meža teritorijā, regulāri apskata savu apgaitu, pārliecinās, vai tajā netiek nelikumīgi izcirsti koki, kurināti uguns kuri vai medīti dzīvnieki. Atzīmē nocērtamos un aizsargājamus kokus, atzīmē īpašus objektus meža kartē. Organizē koku stādīšanu vai sēšanu.
Biškopis	Rūpējas par bišu saimēm, nodrošina tām barību un ievāc bišu produktus: bišu vasku, medu, propolisu un ziedputekšņus. Rūpējas par bišu iezīmošanu, seko bišu darbībai. Izsviež medu no šūnām ar medus sviedi.

Z – profesijas, kuras ir saistītas ar zīmēm, zīmju sistēmām (burti, skaitļi, simboli u.c.)	
Rasētājs	veido dažādu objektu rasējumus, tehniskos zīmējumus.
Datora operators	Strādā pie datora ar vienu vai vairākām informācijas sistēmām – ievada informāciju (tekstus), noformē dokumentus, veido un rediģē zīmējumus, izveido tabulas informācijas uzkrāšanai un apstrādei, optimāli sakārto informāciju datorā.
Grāmatvedis	Nodarbojas ar uzņēmuma finanšu darbības uzskaiti un pārraudzību, ievada datubāzēs uzņēmuma finanšu operācijas, iegrāmato uzņēmuma dokumentus (rēķinus, čekus, maksājumus, pavadzīmes).
Lietvedis	Sagatavo un noformē dokumentus un oficiālas vēstules, organizē dokumentu apriti, reģistrē tos un uzglabā, protokolē sēdes, sapulces u.c. pasākumus.
Ekonomists	Pēta dažādus ekonomiskos procesus, izzina nodarbinātības, darba ražīguma, samaksas, ražošanas izdevumu, naudas apgrozījuma procesus. Pēta faktorus, kas tos ietekmē, meklē risinājumus, kas palīdz tos uzlabot un novērst nelabvēlīgas situācijas. Nereti veic arī finansista darbu. Sastāda iestādes budžetu, piedalās valsts ekonomiskās politikas veidošanā.
Programmētājs	Izplāno, sagatavo, testē, uztur un uzlabo datora programmatūru. Soli pa solim apraksta kādu procesu datoram saprotamā programmēšanas valodā, lai kāds cits pēc tam varētu lietot izveidoto programmu.
Korektors	Labo kļūdas dažādos tekstos, pārskata tos. Galvenokārt labo gramatiskās kļūdas, Bet, tā kā viņš lasa ziņu pēdējais pirms publicēšanas, pievērš uzmanību arī dažādām niansēm – personvārdu un uzņēmumu nosaukumiem, datumiem u.c.
Auditors	Kontrolē un pārbauda, kā tiek veikts uzņēmuma grāmatvedības uzskaišu process un vai tas atbilst valsts likumdošanas prasībām, kā arī uzņēmuma iekšējās un ārējās kontroles prasībām.
Referents	Apkopo dažādu informāciju, analizē datus, un sagatavo pārskatus vai atskaites. Izstrādā dažādus dokumentus, tos saskaņo.
Statistikas matemātiķis	Apkopo, analizē un skaidro pētījumu un eksperimentu skaitlisko rezultātus, specializējas noteiktā jomā. Piedalās dažādu aptauju organizēšanā, anketu izstrādē un datu apstrādē.

M – profesijas, kuras ir saistītas ar mākslu, mākslas tēliem

Krāsotājs	Uzklāj krāsu, laku un citus apdares materiālus virsmām, veic virsmu māksliniecisko apstrādi, piemēram, veido zīmējumus, dekorējumus, apzeltījumus u.tml. izpēta skices un zīmējumus, izvēlas virsmai atbilstošāko krāsu.
Gravieris	Iegravē tekstu (burtus, ciparus, zīmes) juvelierizstrādājumos.
Arhitekts	Projektē dažādas ēkas, iesaistīts visos projektēšanas un būvniecības posmos. Apraksta celtniecības materiālus, arī tos, ko izmanto interjerā.
Fotogrāfs	Uzņem un apstrādā fotoattēlus, izvēlas attēla objektu un ar piemērotu aparatūru cenšas to parādīt atbilstoši savai mākslinieciskajai iecerei. Veido izstādes, fotomākslas grāmatas, pārdod kā mākslas darbus.
Aktieris	Piedalās teātra izrādēs, filmās u.c. skatuves uzvedumos, tēlojot kādu lomu.
Juvelieris	No dažādiem materiāliem izgatavo rotaslietas, bieži paši veido to dizainu, izvēlas materiālu.
Mākslinieks	Veido vizuāli plastiskās mākslas darbus (gleznotāji, tēlnieki, grafiķi) un meklē jaunas izteiksmes iespējas. Veido izstādes, ilustrē un noformē dažādus izdevumus.
Skaņu operators	Nodrošina pasākumu apskaņošanu, veic skaņas ierakstīšanu, sagatavoto audio materiālu atskaņošanu, veic elektroniskās aparatūras izvietošanu, strādā ar mikrofoniem, skaņas pastiprinātājiem, skaņu pultīm un skaņu ieraksta iekārtām.
Stikla pūtējs	Stikla izstrādājumu izgatavotājs, dažādu to dizainu izstrādātājs.
Modelētājs	Veido dažādu tērpu, kā arī citu sadzīves priekšmetu modeļus, izvēlas tiem materiālus, krāsas u.tml.
Dizainers	Veido dažādu priekšmetu dizainu, izvēlas to materiālus, krāsu u.c.

Darba objekti, profesijas darba veicēji

Darba lapas

C - Darbs ar cilvēkiem		
Darba objekti, ar ko strādā ikdienā	Profesijas	Darba veicēju raksturojums

M – Darbs ar mākslu, mākslas tēliem		
Darba objekti, ar ko strādā ikdienā	Profesijas	Darba veicēju raksturojums

Z – Darbs ar zīmēm, zīmju sistēmām (burti, skaitļi, simboli u.c.)		
Darba objekti, ar ko strādā ikdienā	Profesijas	Darba veicēju raksturojums

D – darbs ar dabas objektiem		
Darba objekti, ar ko strādā ikdienā	Profesijas	Darba veicēju raksturojums

T – darbs ar tehniku		
Darba objekti, ar ko strādā ikdienā	Profesijas	Darba veicēju raksturojums

Darba objekti, profesijas darba veicēji

Atbilžu lapa skolotājam

Darba objekti, ar ko strādā ikdienā	Profesijas	Darba veicēju raksturojums
Darbs ar cilvēkiem		
Cilvēki: viņu ārstēšana, apkalpošana, aizsardzība, audzināšana un apmācība, kontaktēšanās ar cilvēkiem kolektīva un cilvēku vadīšana,	Pirmsskolas izglītības skolotājs, guvernants, skolotājs, treneris, profesionālās apmācības meistars, pārdevējs, tirdzniecības aģents, frizieris, fotogrāfs, bārmenis, pirtnieks, pasūtījumu pieņēmējs, izziņu izdevējs, ekskursiju vadītājs, gids, diriģents, medmāsa, ārsts, psihologs, sociālais darbinieks, mācītājs, advokāts, izmeklētājs, policists, tiesnesis u.c.	Viegli, bez iekšēja sasprindzinājuma uzsāk sarunas ar nepazīstamiem cilvēkiem. Patīk pavadīt laiku kopā ar vienaudžiem vai jaunākiem bērniem, ja viņus vajag ar kaut ko nodarbināt, palīdzēt viņiem. Parasti viegli izdodas atrisināt nesaskaņas starp vienaudžiem vai jaunākiem bērniem. Vienmēr, kad ir iespējams, cenšas palīdzēt cilvēkiem, reizēm pat nepazīstamiem. Bieži izdodas pārliecināt citus pieņemt manu darbības plānu. Parasti izdodas atrisināt konfliktus un izvairīties no strīdiem.
Darbs ar dabas objektiem		
Dažādi dzīvie organismi (augi, dzīvnieki), bioloģiskie procesi	Dārzkopis, laborants, sēklu audzētājs, zootehniķis, ģeogrāfs, ķīmiķis, sinoptiķis, dzīvnieku audzētājs, mežzinis, veterinārs, fermeris, zivkopis u.c.	Ar interesi vēro dzīvnieku uzvedību un augu attīstību. Labprāt lasa par dabu, dzīvnieku pasauli. Labprāt un bieži palīdz citiem rūpēties par dzīvniekiem, kopt augus. Cenšas, lai augiem vai dzīvniekiem būtu labi dzīves un augšanas apstākļi. Ar interesi vēro apkārtni, vēlas izprast dzīvās un nedzīvās dabas likumsakarības.
Darbs ar mākslas tēliem		
Vizuālā un vizuāli lietišķā māksla, mūzika, literatūra, skatuves darbība. Mākslas darbs: skaņdarbs, glezna, literārs darbs, lietišķās mākslas darbs, dejas u.c.	Arhitekts, skulptors, apavu un apģērbu modelētājs, mākslinieks, juvelieris, kinooperators, komponists, mūzikas instrumentu uzkaņotājs, muzikologs, dzejnieks, žurnālists, redaktors, režisors, aktieris, dejojotājs, klauns, modelis, grimētājs u.c.	Patīk savu apkārtni padarīt skaistāku. Citi uzskata (ir to teikuši), ka ir spējas kādā noteiktā mākslas jomā. Labprāt piedalās mākslinieciskajā pašdarbībā (dzied, dejas, spēlē teātri, zīmē, veido u.tml.). Jaunrades rezultātus atzīst arī citi cilvēki (diplomi no izstādēm, konkursiem, mutiski atzinumi). Nenogurstoši var nodarboties ar iemīļoto mākslas veidu (mūziku, zīmēšanu, dejojšanu u.tml.). Cenšas izprast radošo cilvēku meistarības noslēpumus un vēlas darīt, kā viņi

		(atskaņot, zīmēt, noformēt, izgatavot u.tml.).
Darbs ar zīmju sistēmām		
Nosacītās zīmes, valoda, skaņas un krāsu signāli, programmēšanas formulas, kodi, burti, cipari, notis.	Programmētājs, kasieris, grāmatvedis, finansists, ekonomists, tirgzinis, statistiķis, sekretārs, lietvedis, tulks, tehniskais redaktors, tekstu maketētājs, datoroperators, personāla inspektors, bibliotēkas darbinieks, rasētājs, topogrāfs, zemes mērītājs, telefona operators, gaisa satiksmes dispečers, muitas inspektors, ugunsdrošības inspektors.	Ar prieku kaut ko skaita, aprēķina vai rasē. Rakstu darbos ir maz kļūdu. Ilgāku laiku var minēt sarežģītāku mīklu, risināt grūtu uzdevumu, krustvārdu mīklu, rēbusu. Izdodas precīzi un skaidri izteikt domas rakstveidā. Patīk apgūt svešvalodu vārdus, tas labi padodas. patīk lasīt literatūru, ko daudzi uzskata par garlaicīgu (populārzinātnisko, literatūras kritiku, publicistiku).
Darbs ar tehniku		
Tehniskās sistēmas, materiāli (mašīnas, mehānismi), materiāli (zemes dzīles, augsne, ūdens, metāli, smērmateriāli) enerģijas veidi (elektrība, vēja un saules enerģija), tehniskie objekti	Apdares meistars, betonētājs, inženieris – celtnieks, galdnieks, mēbeļu restaurētājs, elektromontieris, telekomunikāciju tehniķis, autoatslēdznieks, juvelieris, pulksteņmeistars, autovadītājs, bākas uzraugs, hidrogrāfs, kuģa mehāniķis, audējs, šuvējs, virpotājs.	Patīk vērot mašīnu, mehānismu, ierīču darbību. Patīk lasīt par mašīnu, dažādu mehānismu, ierīču uzbūvi un darbību. Lietas, ko pagatavo brīvajā laikā, parasti izraisa interesi citos cilvēkos. Labprāt ilgāku laiku var kaut ko meistarot, remontēt, šūt, konstruēt. Interesē izpētīt mašīnu, ierīču un mehānismu darbības principus.

► 80. metodika “Profesijas mums apkārt”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Mūžilga karjeras attīstības atbalsta jēdziens ietver visus cilvēka attīstības posmus. Arī sākumskolas klašu skolēniem ir būtiski apzināties profesiju daudzveidību, apkopojot un analizēt viņu intelektuālās attīstības līmenim un interesēm atbilstošu informāciju par profesijām. Šajā izglītības posmā viena no piemērotākajām mācību metodēm ir intelektuāli radoša galda spēle, piem., loto (Rubana, 2004).	
Mērķauditorija	1.-3.klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem un 6.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem,
Mērķis:	Paplašināt skolēnu zināšanas par profesijām, to veidiem, aprīkojumu, darba vidi un apstākļiem un tajās veicamo darbu specifiku.
Uzdevumi	
• Iepazīstināt skolēnus ar dažādām profesijām.• Veicināt skolēnos izpratni par profesiju saturu un ar to saistītajiem darbības veidiem un cilvēkam nepieciešamajām īpašībām, prasmēm, lai strādātu šajā profesijā.• Praktiski klasificēt profesijas atbilstošajās grupās pēc to ikdienā veicamajiem darbības objektiem / pēc darba vides – telpās vai ārā / fizisks darbs – garīgs darbs u.tml.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Pārrunas,
Norises ilgums	40 minūtes.
Sagatavošanās	Katrai grupai nepieciešamas 2 darba lapas - profesiju nosaukumi (Pielikums Nr.1), un atsevišķās kartītēs sagriezta darba lapa, kurā profesijas attēlotas zīmējumos (Pielikums Nr.2), aploksne attēlu ievietošanai.
Nepieciešamie resursi	
Darba un izdales materiāli	1 lapa ar profesiju nosaukumiem un 1 aploksne ar profesiju attēliem katram skolēnam.
Darba gaita	
1. Pārrunas par to, kādas profesijas skolēni zina, kādās strādā viņu vecāki vai citi ģimenes locekļi.2. Skolotājs sadala klasi pāros vai mazajās grupās (3-4 skolēni grupā). Uzdevumu var veikt arī individuāli.3. Skolēni saņem darba lapas, uz kurām ir profesiju grupu nosaukumi, kā arī aploksnēs, kurās ir sagriezti profesiju attēli.4. Skolēni novieto profesiju attēlus uz atbilstošajiem profesiju nosaukumiem.5. Skolotājs ar skolēniem pārrunā, kā sakārtotas profesijas, nosauc tās pa rindām, precizē, kam ir citādi, noskaidrojot, kāpēc tā ir, ja nepieciešams, skolēni veic korekcijas savā darbā.6. Skolēnus aicina pateikt, kura no profesijām katram ir vislabāk, un kura - vismazāk pazīstama.7. Skolotājs aicina skolēnus sagrupēt profesiju attēlus grupās, saliekot kopā profesijas, kuru pārstāvji: • ikdienā veic līdzīgas darbības (darba pienākumus);	

- strādā līdzīgos apstākļos – telpās vai ārā;
- lieto līdzīgus instrumentus;
- tērpjas līdzīgā darba apģērbā u.c.

Refleksija

Skolēnus aicina nosaukt tās profesijas, kuras viņus interesē visvairāk, kuras viņus ir ieinteresējušas tieši pēc šīs metodikas īstenošanas, ar kurām viņi vēlētos un nevēlētos saistīt savu nākotni, pamatojot savu izvēli.

Bibliogrāfija

1. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.

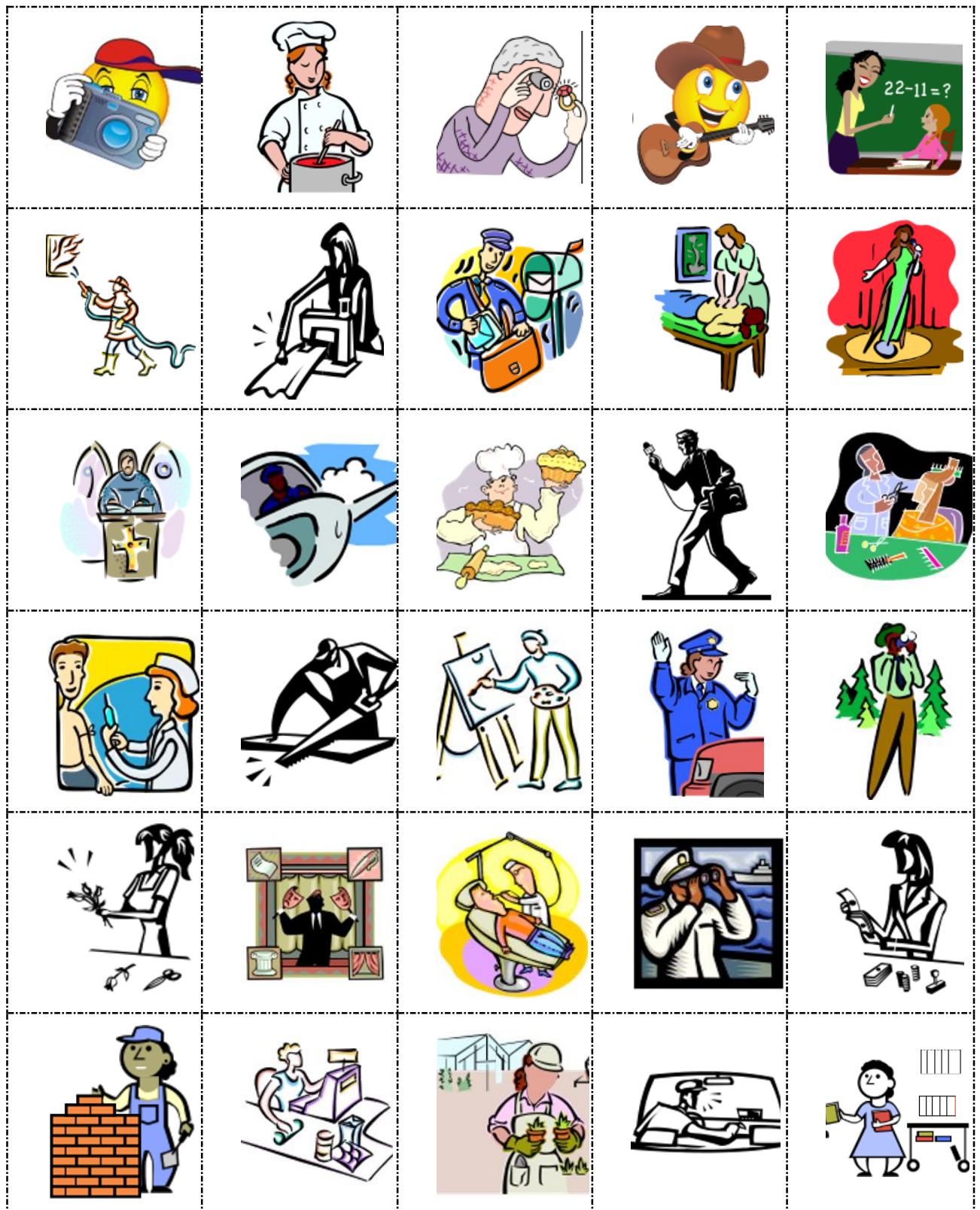

Darba lapas "Profesiju loto" paraugs

Fotogrāfs	Pavārs	Juvelieris	Mūziķis	Skolotājs
Ugunsdzēsējs	Šuvējs	Pastnieks	Masieris	Dziedātājs
Tiesnesis	Pilots	Konditors	Žurnālists	Frizieris
Medmāsa	Galdnieks	Mākslinieks	Policists	Mežsargs
Florists	Aktieris	Zobārsts	Jūrnieks	Finansists
Celtnieks	Pārdevējs	Dārzkopis	Šoferis	Bibliotekārs

"Profesiju loto" kartīšu paraugi

Attēliem ilustratīvs raksturs. Atlasot attēlus no tīmekļa meklētāja www.google.lv, atlasēi, lūdzu izmantojiet papildu iestatījumus: Rīki/Lietošanas tiesības/ atzīmēti nekomerciālai lietošanai/ atzīmēti nekomerciālai atkārtotai lietošanai ar izmaiņām/ atzīmēti atkārtotai lietošanai/ atzīmēti atkārtotai lietošanai ar izmaiņām. Plašāk par attēlu izmantošanu: <https://bit.ly/377hK2R>

Eiropas Savienības fondu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.5. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot pieeju karjeras atbalstam izglītojamajiem vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs" projekts Nr.8.3.5.0/16/1/001 "Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs"

▶ 81. metodika „Profesiju māja”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Profesiju daudzveidība un savstarpējā saistība nozarēs
Teorija	
Profesiju pasaules pētīšanu var veikt, vizualizējot “profesiju mājas”, kurās atspoguļoti dažādu speciālistu vizuālie tēli, tā aicinot skolēnu interesi par karjeras veidošanas iespējām dažādās nozarēs (Rupert, 2016). Vizualizēšanu var izmantot kolāžas, zīmējumu, datorgrafikas, maketa, leļļu mājas u.tml. radošo darbu veidošanā. Vizualizēšanas metodei piemīt ne vien informatīvi izglītojoša, bet arī motīvu veidojoša ietekme, jo vizualizēšana motivē skolēnus aktīvam darbam un veicina izziņas un radošo prasmju veidošanu un pilnveidošanu (Lemešonoka, 2017).	
Mērķauditorija	1.-12. klašu skolēni
Mērķis	Atklāt profesiju daudzveidību un daudzveidīgās karjeras iespējas.
Uzdevumi	
• Attīstīt skolēnu prasmi atlasīt un izmantot informāciju par profesionālās darbības nozarēm. • Pilnveidot skolēnu profesiju pētīšanas prasmes. • Attīstīt skolēnu spējas pielietot vizualizēšanas paņēmienus profesiju un darba vides izpētē.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Patstāvīgs praktiskais darbs nozares izzināšanā, radošais darbs –vizualizēšana individuāli pāros vai grupās, stāstījums, demonstrēšana
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs veic skolēnu aptauju par interešu jomām, par kurām skolēni vēlētos veikt vizualizēšanas uzdevumu – nozares „Profesiju mājas” izveidi. Skolēni izzina izvēlēto nozari, patstāvīgi meklējot informāciju, izmantojot LR Profesiju klasifikatoru (2017) Profesiju aprakstu katalogus (2007; 2012), Nozaru kvalifikāciju struktūras (2019), tīmekļa vietnes (Careers with Videos, 2019; Profesijas, 2019; Profesiju saraksts, 2019; Video Library, 2019), iztaujājot ģimenes locekļus, paziņas u.c., un krāj vizualizēšanai nepieciešamos resursus – apkopo attēlus par darbu izvēlētajā nozarē.
Nepieciešamie resursi	Attēli, fotogrāfijas, izgriezumi no žurnāliem, reklāmas bukletiem u.c., kas atspoguļo nozarē iesaistīto speciālistu darbību un darba vidi, noformēšanas līdzekļi, A0-A1 izmēra papīra lapas.
Darba un izdales materiāli	„Profesiju mājas” paraugs (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
Pirmā mācību stunda. 1. Skolotājs stundā kopā ar skolēniem veido „Profesiju mājas”. Plakāta lapu sadala „istabās”. Piemēram: „slimnīcas mājā” vizuāli tiek attēlotas „istabas”, kurās redzamas dažādu speciālistu darbības situācijas – fizioterapeits veic procedūru, grāmatvedis strādā ar dokumentiem, sanitārs veic palīgdarbus, virtuvē tiek gatavots ēdiens, uz jumta ir helikopters u.tml. (Pielikums Nr.1). 2. Skolēni turpina veidot „Profesiju mājas” individuāli, pāros vai interešu grupās klasē vai individuāli pabeidz darbu mājās. Strādājot pāros vai grupās, skolēni vienojas par darba uzdevumu – kuras „istabas” katrs veidos. Otrā mācību stunda. 1. Skolēni grupās, pāros vai individuāli demonstrē savu veikumu un stāsta par profesijām izvēlētajā nozarē “Profesiju mājā”.	

2. „Profesiju mājas” var nofotografēt un ievietot darbu mapes sadaļā „Profesiju pasaules izzināšana”.3. Var veidot „Profesiju māju” izstādi - to var izlikt visiem redzamā vietā: skolas telpās (gaitenā, vestibulā, zālē u.c.), mācību kabinetos, skolas bibliotēkā, jauniešu un dienas centru telpās.
Refleksija
Skolēni diskusijā dalās pieredzē ar klases biedriem par „Profesiju mājas” veidošanu: cik viegli vai grūti veicās darbā, vai bija interesanti, ko jaunu atklājuši par nozarēm, veidojot savu “Profesiju māju” un iepazīstoties ar pārējo skolēnu veikumu.
Piezīmes
„Profesiju māju” izveidotās „istabas” var būt par ierosmi tālākai attiecīgās nozares pētniecībai, piemēram, „Profesiju mājas” istabām piemeklējot atbilstošus profesionāļu profilus un veidojot kolāžas par tiem.   „Profesiju mājas” vizualizēšanā var izmantot dažādus mākslinieciskos paņēmienus: var zīmēt, veidot maketus, kolāžas, aplikācijas, izmantot datorgrafiku, fotogrāfiju salikumu u. tml.   Metodiku var izmantot projektu nedēļas, karjeras nedēļas ietvaros, skolēnu zinātniski pētniecisko darbu noformēšanā, skolēnu mācību uzņēmumu veidošanas gaitā, apzinot uzņēmumam nepieciešamos darbiniekus.   Metodiku var izmantot profesionālajā izglītībā un interešu izglītībā, pētot detalizētāk izvēlēto profesionālo vai interešu jomu.
Bibliogrāfija
1. Careers with Videos. (2019). My Next Move. Pieejams: https://www.mynextmove.org/find/videos2. Dreifelde-Gabruševa I., Zakriževska M. (2010). Vizuāli plastiskās mākslas metodes un tehnikas. No K. Mārtinsone (sast.). Mākslu metodes un tehnikas profesionālajā darbībā (38-75.lpp). Rīga: RaKa.3. Lemešonoka, I. (2017). Skolēna karjeras vadības prasmju veidošanās vispārīglītojošās skolas pedagoģiskajā procesā. Promocijas darbs. Rīga: Latvijas Universitāte.4. LR Profesiju klasifikators. (2017). Pieejams: http://www.lm.gov.lv/text/805. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml6. Profesijas. (2019). Pieejams: https://www.pakse.lv/profession/list7. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf8. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf9. Profesiju saraksts. (2019). Pieejams: http://www.profesijupasaule.lv/pw-search?categ_type=13057&search_field=10. Ruppert, J. J. (2016). Career Guidance in Luxemburg. Erasmus+ Work Programme for VET Staff Mobility; Presentation material, 29.04.2016, Luxemburg Career Guidance Centre for Youth.11. Video Library. (2019). The Pennsylvania CareerZone. Pieejams: https://www.pacareerzone.org/videos

“Profesiju mājas” paraugs

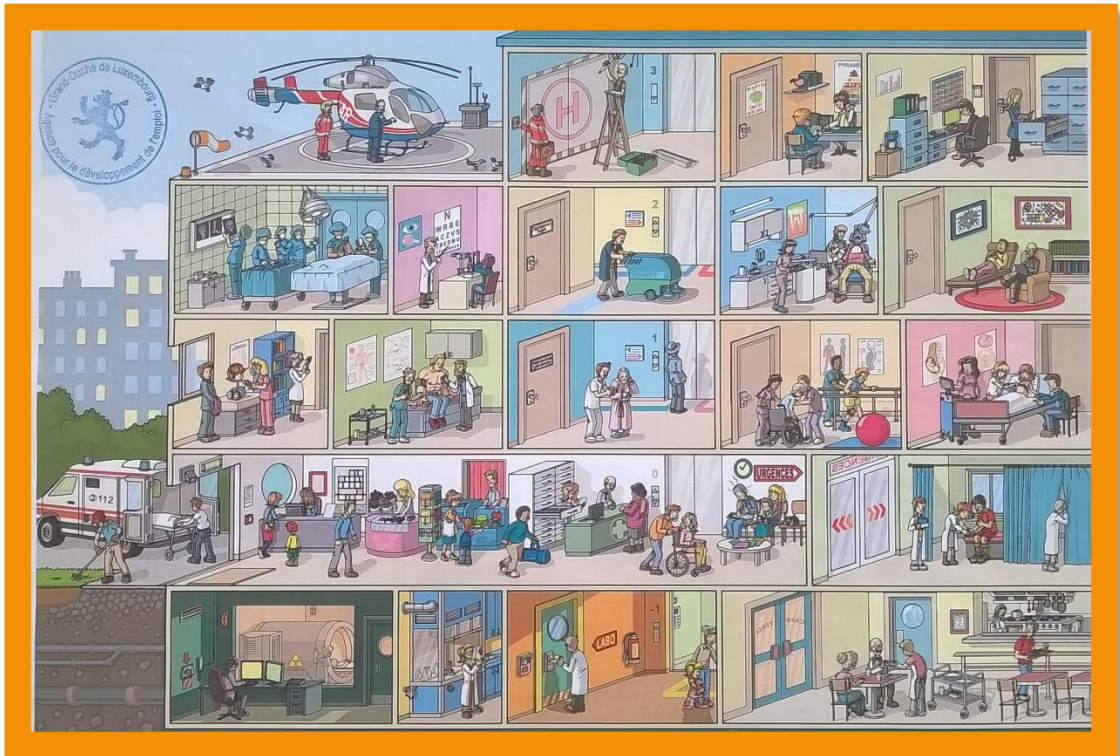

Foto: Luksemburgas pilsētas Jauniešu karjeras konsultēšanas centrs

➤ 82. metodika “Vietējā darba tirgus izpēte”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Reģiona ekonomikas attīstības tendences
Teorija	
Projekts ir vairākpakāpju uzdevums jeb makrouzdevums, kura laikā skolēni, izmantojot esošās zināšanas, prasmes un pieredzi gūst jaunu informāciju. Projekta saturu un rezultātus, sasaistot teoriju ar ikdienas dzīvi, nosaka paši skolēni (Rubana, 2004). Karjeras izglītībā, veicot karjeras iespēju izpēti, projektu metode var būt noderīga, izzinot skolēnam tuvākā reģiona - novada, pilsētas vai priekšpilsētas - darba tirgus attīstības tendences.	
Mērķauditorija	6.-12. klašu skolēni
Mērķis	Atklāt karjeras iespējas savā pašvaldībā.
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu pētnieciskās izziņas metožu apguvi. • Pilnveidot prasmi iegūt, strukturēt un sistematizēt informāciju par darba pasauli un karjeras iespējām. • Pilnveidot prasmi pieņemt lēmumus un īstenot tos darbībā.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Projekta darbs grupās vai individuāli, mācību ekskursija, slaidrāde, stāstījums
Norises ilgums	1 nedēļa - 1 mēnesis
Sagatavošanās	Skolotājs kopā ar skolēniem izpēta novada mājas lapā atrodamo informācija par vietējo nodarbinātību, un sagatavo nepieciešamos resursus. Skolotājs vienojas ar novada uzņēmumiem un iestādēm par mācību ekskursijām.
Nepieciešamie resursi	Nozaru kvalifikāciju struktūras (2019) un profesiju aprakstu katalogi (Profesiju aprakstu katalogs, 2007; Profesiju aprakstu katalogs, 2011), profesiju profilu apraksti interneta vietnēs www.profesijupasaule.lv un www.prakse.lv ; profesiju izpētes darba lapas (Profesijas apraksta izveides anketa, 2013; Infografika “Kā iepazīt profesijas?”, 2014); noformēšanas līdzekļi: fotogrāfijas, attēli, reklāmas, plakātu lapas rezultātu prezentēšanai, izpētes resursi: uzņēmumu mājas lapas, vietējās preses izdevumi, bukleti u.tml.
Darba un izdales materiāli	Profesijas apraksta izveides anketa (2013), infografika “Kā iepazīt profesijas?” (Infografika “Kā iepazīt profesijas?”, 2014).
Darba gaita	
1. Pirms projekta uzsākšanas skolēni apzina novadā esošos uzņēmumus un valsts institūcijas, izpēta novada vai pilsētas mājas lapu vai citus interneta resursus. 2. Skolotājs veido projekta darba grupas, veicot aptauju par skolēnus interesējošām darbavietām. Projektu var īstenot arī individuāli. 3. Saskaņā ar karjeras izglītības programmu, profesionālās darbības jomai atbilstošo mācību priekšmetu vai interešu izglītības skolotāji uzņemas projekta pārraudzību. 4. Skolēni grupā vai individuāli izstrādā projekta īstenošanas plānu. 5. Skolēni vispirms veic uzņēmuma (darba vietas) virtuālo izpēti mājās vai klasē datorikas, sociālo zinību, ekonomikas vai komerczinību stundās.	

6. Nākamajā posmā skolēni turpina izpēti darba vietās. Mācību ekskursiju laikā skolēni intervē uzņēmumu (iestāžu) darbiniekus un vadību, izmantojot infografikā “Kā iepazīt profesijas” vai Profesijas apraksta izveides anketā minētos jautājumus (Profesijas apraksta izveides anketa, 2013; Infografika “Kā iepazīt profesijas?”, 2014) un pieraksta atbildes, izpēta darba vidi, dokumentē, fotografē un filmē (ja tas ir atļauts).   7. Skolēni noformē projekta mapi, ievietojot tajā iegūtos materiālus, interviju pierakstus, darba vides atspoguļojumu.   8. Skolēni demonstrē slaidrādes par projektu rezultātiem un apspriež tos ar klasesbiedriem un skolotājiem sociālo zinību, ekonomikas, komerczinību, klases stundās vai projektu nedēļas noslēguma pasākumā.
Refleksija
Projektu rezultātu izstāde fotogrāfijās vai zīmējumos skolas telpās (bibliotēkā, gaitenā, vestibilos, zālē u.c.) mācību kabinetos, jauniešu un dienas centru telpās, pašvaldības telpās.
Piezīmes
Izpētītās darba vietas var būt par ierosinājumu tālākās izglītības iespēju pētniecībai saistībā ar darba vietai atbilstošu nozari.   Metodika izmantojama profesionālajā izglītībā, strādājot praksē un veidojot praksi atskaites.   Metodika ir laikietilpīga, tādēļ izglītības iestādes karjeras izglītības programmā to vēlams iekļaut īstenošanai projektu nedēļas laikā. Metodika izmantojama arī karjeras nedēļas ietvaros vai skolēnu mācību uzņēmumu veidošanas gaitā.   Projekta rezultātus var prezentēt klasē, pasākumā skolā karjeras nedēļas ietvaros, vecāku sanāksmē, jauniešu organizāciju, pašvaldības rīkotā pasākumā.   Projektu rezultātu apkopojumu var ievietot darbu mapes sadaļā „Profesiju pasaules izzināšana”.
Bibliogrāfija
1. Infografika “Kā iepazīt profesijas?” (2014). Pieejams: http://www.viaa.gov.lv/files/news/732/infografika01_ka_iepazit_profesiju_150x297mm_screen.pdf2. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml3. Profesijas apraksta izveides anketa. (2013). Pieejams lejuplādei: http://www.niid.lv/files/Profesijas_satura_izpetei.doc4. Profesiju aprakstu katalogs. (2011). Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams arī: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf5. Profesiju definīciju katalogs. (2007). Rīga: Profesionālās karjeras izvēles aģentūra. Pieejams arī: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf6. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.

► 83. metodika „Darba vides riska faktori”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana
Tēma	Darba vieta un darba vide
Teorija	
Karjeras lēmumu pieņemšanas pamatā esošā karjeras iespēju izpēte ietver arī darba vietas, tās darba vides un darba vides riska faktoru izpēti. <i>Darba vieta</i> – uzņēmums, iestāde, kurā darbinieks veic savus darba pienākumus, saņemot noteiktu samaksu; vieta, kurā nodarbinātais veic savu darbu, kā arī jebkura cita vieta uzņēmuma ietvaros, kura nodarbinātajam ir pieejama darba gaitā vai kur nodarbinātais strādā ar darba devēja atļauju vai rīkojumu. <i>Darba vide</i> – darba vietas fizikālie, ķīmiskie, psiholoģiskie, bioloģiskie, fizioloģiskie un citi faktori, kuriem nodarbinātais pakļauts, veicot savu darbu. (Karjeras izglītība 7. klasē, 2006, 57-59) <i>Darba vides riska faktori</i> - kaitīgie faktori vai apstākļi darba vietā, kas veicina arodslimības, nelaimes gadījumus darbā, stresu, neapmierinātību ar darbu, labklājības trūkumu. Par darba vides riska faktoriem uzskata aptuveni 100 000 ķīmisko vielu, 50 fizikālo faktoru, 200 bioloģisko faktoru, 20 ergonomisko faktoru un tikpat fizisko darba slodžu. (Par darba vides iekšējo uzraudzību, 2011, 5) Normatīvajos dokumentos, vadlīnijās un tīmekļa vietnēs atrodams atšķirīgs darba vides riska faktoru sadalījums. Biežāk sastopamie darba vides riska faktori ir: • ķīmiskās vielas (lakas, krāsas, sintētiskie mazgāšanas līdzekļi); • fizikālie faktori (troksnis, vibrācija, mikroklimats, apgaismojums); • putekļi (metināšanas aerosols, abrazīvie putekļi, koka putekļi); • bioloģiskie faktori (ērču encefalīta izraisītāji, vīrusa hepatīta B un C izraisītāji, HIV, AIDS); • mehāniskie faktori (strādājot ar darba aprīkojumu, ar bīstamajām iekārtām, darbs augstumā); • ergonomiskie faktori (darbs piespiedu pozā, vienveidīgas kustības, smagumu pārvietošana); • psihosociālie faktori (laika trūkums, virsstundu darbs, sliktas attiecības ar vadību, kolēģiem, konflikti). (Darba vides iekšējā uzraudzība, 2018)	
Mērķauditorija	7.-12. klašu skolēni, 1.- 4. kursu audzēkņi.
Mērķis	Iepazīt darba pasauli, analizējot darba apstākļus dažādās darba vietās un profesijās.
Uzdevumi	
• Padziļināt izpratni par darba vietas un darba vides nozīmi cilvēka dzīvē. • Gūt ieskatu par iespējamajiem riskiem darba vidē. • Izvērtēt, kādā darbavietā un darba vidē skolēni (audzēkņi) vēlētos strādāt.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs (individuāli un grupās), skolotāja stāstījums un slaidrādes demonstrēšana, stāstījums, projekta darbs grupās, vizualizēšana (slaidrāde, stenda referāts vai infografika)
Norises ilgums	2 x 40 min (2 nodarbības)
Sagatavošanās	1.nodarbībai skolotājs sagatavo darba lapu “Darba vietas un darba vides” (Pielikums Nr.1 vai Pielikums Nr.2, atkarībā no skolotāja izvēlētās metodes) un darba lapu “Darba sludinājumi” (Pielikums Nr.4). Ja skolēnu skaits ir neliels un metodiku izmanto pamatskolā, ieteicams izmantot Pielikumu Nr.1., sagriežot lapiņas grupēšanai ar darba vides un darba vietas piemēriem katram skolēnam. Vidusskolas posmā, atkarībā no

	izvēlētās mācību metodes, skolotājs katram skolēnam (audzēknim) sagatavo Pielikumu Nr.1 vai Pielikumu Nr.2. 1.nodarbībai skolotājs sagatavo slaidrādi par darba vides faktoriem, izmantojot veidlapā “Darba vietas vai darba veida pārbaude un tajā esošo darba vides faktoru noteikšana un to novērtēšana” (1.pielikums Ministru kabineta 2007.gada 2.oktobra noteikumiem Nr.660) sniegto informāciju. Grupu darbam skolotājs var izmantot Pielikumu Nr.4 vai sagatavot skolēniem (audzēkņiem) zināmu uzņēmumu (t.i., uzņēmumu, kuri apmeklēti ekskursijās, Ēnu dienās u.c.) darba sludinājumus. Lai nodrošinātu izvēles iespējas, darba sludinājumu skaitam jābūt aptuveni 2-3x mazākam par nodarbības dalībnieku skaitu. Lai īstenotu projektu, skolotājs sagatavo uzņēmumu sarakstu izlozei. Šajā sarakstā var iekļaut gan konkrētus, skolēniem (audzēkņiem) zināmus uzņēmumus, gan arī uzņēmumus, kurus paredzēts apmeklēt ekskursijās vai Ēnu dienās.
Nepieciešamie resursi	Tāfele, tāfeles flomāsteri (1. nodarbībai); dators, projektors un stendi stenda referātu izvietošanai 2. nodarbībai.
Darba un izdales materiāli	Darba lapas (Pielikums Nr.1, Nr.2 un Nr.4).
Darba gaita	
1. nodarbība	
1. Katrs skolēns (audzēknis) saņem darba lapu “Darba vietas un darba vides” un sargrupē lapiņas divās grupās (Pielikums Nr.1) vai atzīmē atbildes (Pielikums Nr.2). Šo uzdevumu var veikt arī pāros vai mazajās grupās.2. Skolotājs informē par pareizajām atbildēm (Pielikums Nr.3, ieteicams šo pielikumu ietvert skolotāja sagatavotajā prezentācijā par darba vietām un darba vidēm)3. Skolotājs, izmantojot sagatavoto slaidrādi, izskaidro jēdzienus „darba vieta”, „darba vide” un “darba vides riska faktori”.4. Skolotājs sadala klasi (grupu) grupās pa 3-4 dalībniekiem. Katra grupa izlozē vienu darba sludinājumu (Pielikums Nr.4) un izvērtē (līdz 10 min), kuri no biežāk sastopamajiem darba vides riska faktoriem var būt sastopami šajā darba vietā.5. Katra grupa īsi (2 min) pastāsta par saviem secinājumiem.6. Nodarbības noslēgumā grupas izlozē, kura uzņēmuma darba vides riska faktorus pētīs, izmantojot gan bibliotēkās un internetā pieejamos resursus, gan arī savu un savu ģimenes locekļu, paziņu u.c. pieredzi. Grupas var piedāvāt arī savus ieteikumus, kurus uzņēmumus pētīt.	
Skolēnu (audzēkņu) patstāvīgais darbs. Skolēni (audzēkņi) grupās sagatavo slaidrādi, stenda referātu vai infografiku (pēc izvēles) „Darba vides riska faktori uzņēmumā X”, ietverot tajā vismaz divu atšķirīgās profesijās (amatos) nodarbinātu uzņēmuma darbinieku darba vides riska faktoru izvērtējumu.	
2. nodarbība. Grupas stāsta un demonstrē projekta „Darba vides riska faktori uzņēmumā X” rezultātus. Paredzamais uzstāšanās laiks katrai grupai – 5 – 7 min.	
Refleksija	
Skolotājs pēc kārtas aicina skolēnu (audzēkņu) grupas izteikt savu viedokli par uzzināto. Iespējamie jautājumi: • Kas bija jaunums (atklājums) tēmā par riska faktoriem?• Ko jūs ņemtu vērā, uzsākot darbu jaunā darbavietā vai prakses vietā?• Vai zināt, kāda ir darba vide jūsu vecāku vai radnieku darba vietās?	
Piezīmes	
Pirms reālu darba vietu (uzņēmumu) apmeklējuma, izmantojot veidlapā “Darba vietas vai darba veida pārbaude un tajā esošo darba vides faktoru noteikšana un to novērtēšana” (1.pielikums	

Ministru kabineta 2007.gada 2.oktobra noteikumiem Nr.660) sniegto informāciju, iespējams izveidot skolēnu (audzēkņu) vecumposmam, uzņēmuma specifikai un apmeklējuma raksturam atbilstošu veidlapu, kuru skolēni (audzēkņi) var aizpildīt apmeklējuma (piem., ekskursijas) laikā. Minēto resursu var izmantot arī, palīdzot skolēniem (audzēkņiem) sagatavot jautājumus darba devējiem pirms viņu viesošanās izglītības iestādē (piem., organizējot *prātavētru* par iespējamajiem darba vides riska faktoriem konkrētā uzņēmumā).

Bibliogrāfija

1. Karjeras izglītība 7. klasē. (2006). Metodiski ieteikumi. Rīga: Profesionālās izglītības attīstības aģentūra. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/722/karjeras_izgliitiiba_7_klase_metodika_2006.pdf
2. Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība. (2007). Ministru kabineta noteikumi Nr.660. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=164271>
3. Darba vietas vai darba veida pārbaude un tajā esošo darba vides faktoru noteikšana un to novērtēšana. (2007). 1.pielikums Ministru kabineta 2007.gada 2.oktobra noteikumiem Nr.660. Pieejams:
https://likumi.lv/wwwraksti/2007/161/B161/MK/MK_NR_660_01.06.DOC
4. Par darba vides iekšējo uzraudzību. (2011). Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/upload/darba_devejiem/vadlin_ieks_uzr.pdf
5. Darba vides iekšējā uzraudzība. (2018). Pieejams:
http://www.lm.gov.lv/lv/index.php?option=com_content&view=article&id=80163

Darba lapas “Darba vieta un darba vide” paraugs*Darba lapa jāsgriež atsevišķās lapiņās!*

Darba vieta – uzņēmums, iestāde, kurā darbinieks veic savus darba pienākumus, saņemot noteiktu samaksu; vieta, kurā nodarbinātais veic savu darbu, kā arī jebkura cita vieta uzņēmuma ietvaros, kura nodarbinātajam ir pieejama darba gaitā vai kur nodarbinātais strādā ar darba devēja atļauju vai rīkojumu.

Darba vide – darba vietas fizikālie, ķīmiskie, psiholoģiskie, bioloģiskie, fizioloģiskie un citi faktori, kuriem nodarbinātais pakļauts, veicot savu darbu.

apdrošināšanas aģentūra	autoserviss	atbildība par cilvēkiem	darbs brīvdienās un vēlās vakara stundās
darbs ar tabulām un sarakstiem	darbs pie klienta mājās (aprūpētājs)	satiksmes autobuss	karsta saule un lietus
lielveikals	osta	slimnīca	ciešs kontakts ar cilvēkiem
darbs stāvēt kājās	troksnis un mašīnu izplūdes gāzes	darbs ar metināšanas aparātu	viesnīca
darbs ar biroja tehniku	būvlaukums	birojs/kabinets	mākslīgs apgaismojums
Darba vieta	Darba vide	svarīgu, atbildīgu lēmumu pieņemšana	lidmašīna

Aptaujas lapas “Darba vieta un darba vide” paraugs

Lūdzu, katrā rindiņā atzīmējiet pareizo atbildi, ievērojot X ailē “darba vieta” vai “darba vide”

	Darba vieta	Darba vide
apdrošināšanas aģentūra		
atbildība par cilvēkiem		
autoserviss		
birojs/kabinets		
būvlaukums		
ciešs kontakts ar cilvēkiem		
darbs ar biroja tehniku		
darbs ar metināšanas aparātu		
darbs ar tabulām un sarakstiem		
darbs brīvdienās un vēlās vakara stundās		
darbs pie klienta mājās (aprūpētājs)		
karsta saule un lietus		
lidmašīna		
lielveikals		
mākslīgs apgaismojums		
osta		
satiksmes autobuss		
slimnīca		
darbs stāvēt kājās		
svarīgu, atbildīgu lēmumu pieņemšana		
troksnis un mašīnu izplūdes gāzes		
viesnīca		

Darba vieta un darba vide*Atbildes*

	Darba vieta	Darba vide
apdrošināšanas aģentūra	X	
atbildība par cilvēkiem		X
autoserviss	X	
birojs/kabinets	X	
būvlaukums	X	
ciešs kontakts ar cilvēkiem		X
darbs ar biroja tehniku		X
darbs ar metināšanas aparātu		X
darbs ar tabulām un sarakstiem		X
darbs brīvdienās un vēlās vakara stundās		X
darbs pie klienta mājās (aprūpētājs)	X	
karsta saule un lietus		X
lidmašīna	X	
lielveikals	X	
mākslīgs apgaismojums		X
osta	X	
satiksmes autobuss	X	
slimnīca	X	
darbs stāvēt kājās		X
svarīgu, atbildīgu lēmumu pieņemšana		X
troksnis un mašīnu izplūdes gāzes		X
viesnīca	X	

Darba sludinājumu paraugi

STEIDZAMI piedāvā darbu **autobusa vadītājiem** Liepājā (3).

Prasības: D kategorijas autovadītāja apliecība un 95.kods – augsta pienākuma apziņa, precizitāte, labas saskarsmes un komunikācijas prasme, pozitīva attieksme pret darbu.

Piedāvājam: stabilu un regulāru jūsu spējām un prasmēm atbilstošu atalgojumu, visas sociālās garantijas, draudzīgu kolektīvu, summēto darba laiku.

Pieteikties personīgi **Cukura ielā 8/16, Liepājā** vai sūtīt CV uz e-pastu: info@lap.lv

Kontaktpersonas tālruna Nr.29474872, e-pasts: info@lap.lv

Alga no 750 EUR. Darba līgums uz nenoteiktu laiku Vakance aktuāla līdz 10.11.2017.

SIA ALB "Optimus Mēbeles" veikals Liepājā aicina pievienoties savai komandai **pārdevēju – konsultantu**

Prasības:

- teicamas komunikācijas un pārdošanas prasmes;
- pieredze klientu apkalpošanas jomā/mazumtirdzniecībā;
- vēlama pieredze mēbeļu montēšanā;
- atbildības sajūta, godīgums un spēja strādāt komandā;
- datorlietotāja iemaņas;
- pozitīva un lojāla attieksme pret darbu, klientiem un kolektīvu.

Piedāvājam:

- darbu stabilā un perspektīvā uzņēmumā;
- regulāru atalgojumu un piemaksas par labiem pārdošanas rezultātiem;
- sociālās garantijas.

CV un pieteikumu sūtīt uz norādīto e-pastu: uldis@alb.lv; **29266706**

Zīmols “Wooly Organic” – Latvijā ražotas biokokvilnas rotaļlietas un apģērbs mazuļiem. Produkcija tiek eksportēta uz 15 dažādām pasaules valstīm, 2016. gadā prezentējot zīmolu 13 dažādās starptautiskās izstādēs – Vācijā, Zviedrijā, Dānijā, Itālijā, Lielbritānijā, Japānā, Taivānā u.c. Uzņēmums dibināts 2011. gadā un šobrīd strauji paplašina savu darbību. “Wooly Organic” aicina darbā **noliktavas darbinieku**.

Galvenie pienākumi:

Veikt preču pieņemšanu, sadali un izsniegšanu
Iepakot izstrādājumus tiem atbilstošos iepakojumos
Veikt preču inventarizāciju
Organizēt darbu saskaņā ar termiņiem, resursiem un kvalitātes prasībām
Sadarboties ar darba kolēģiem

Mēs piedāvājam:

Stabilu atalgojumu un visas sociālās garantijas
Labus darba apstākļus
Atsaucīgus kolēģus un cieņas pilnu attieksmi par labi padarītu darbu
Nepieciešama arodizglītība. Alga no 380 EUR. Darba līgums un noteiktu laiku. Vakance aktuāla līdz 12.11.2017.

Uzņēmums, kas nodarbojas ar elektrolīniju tīrīšanu aicina darbā **krūmgrieža operatoru!**

PIENĀKUMI:

Krūmu zāģēšana ar krūmgriezi.

Koku, krūmu kraušana nokraušana malā.

PRASĪBAS:

Pieredze līdzīgā darbā ar krūmgriezi. Laba fiziskā forma. Godprātība un lojalitāte pret darba devēju.

Bez kaitīgiem ieradumiem. Latviešu valodas zināšanas.

Alga no 500 EUR. Darba līgums uz nenoteiktu laiku. Vakance aktuāla līdz 22.11.2017.

PIEDĀVĀJAM: Konkurētspējīgu atalgojumu. Interesantu un dinamisku darbu

Darba vieta: Liepāja vai Liepājas raj. CV sūtīt uz e-pastu: info@akbindustrial.lv Papildus info: 26310288

Metālapstrādes uzņēmums SIA Medzes Components aicina darbā **virpotājus**. Piedāvājam kvalifikācijai un iepriekšējai darba pieredzei atbilstošu atalgojumu, sociālās garantijas. Darba vieta Kapsēde, Medzes pag. Tel. nr.

20272994, cv@medzescomponents.lv Alga no 850 EUR. Maiņu darbs; darba līgums uz nenoteiktu laiku. Vakance aktuāla līdz 07.11.2017.

Meklējam KONDITORU!

Kas var būt jaukāks, ja vari apvienot darbu ar savu hobiju. Tāda iespēja Tev tiek dota. Tavs hobijs - kūkas, kūciņas, tortes, plātsmaizes un bulciņas. Tās varēsi cept pie mums "Lotte caffe" kafejnīcā Liepājas Olimpiskajā centrā.

Darba samaksa: Eur 500,00 – Eur 600,00

Darba laiks: 4 dienas strādā, 2 brīvas no plkst. 5:00 – 13:00, maiņu darbs. Darba līgums uz nenoteiktu laiku. Vakance aktuāla līdz 17.11. 2017.

84. metodika “Tautsaimniecības nozares un atbilstošās profesijas”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Daudzveidīgā darba pasaule
Teorija	
Tautsaimniecība ir nozaru komplekss. Tautsaimniecības nozarēs — rūpniecībā, lauksaimniecībā u. c. –, kas saistītas ar ražošanu, katras atsevišķas nozares specifiku nosaka: samērā viendabīgi izgatavojamie ražojumi vai veicamie pakalpojumi, līdzīgas izmantojamās izejvielas, materiāli un tehnoloģiskie procesi, darbinieku profesionālais sastāvs u. c. (Kā definējams..., 2003) Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem Latvijā ir 21 tautsaimniecības nozare (Pielikums Nr.1), mācību metodikā „Karjera” (Jaunzeme, Šmitiņa, 2007), izmantojot vispārējās ekonomiskās darbības klasifikāciju, minētas 17 nozares (Pielikums Nr.2), nozaru kvalifikāciju struktūru (2019) kopumā, kurā ietverts katras nozares profesiju vispārīgs raksturojums, nozares profesijās ietilpstošo specializāciju un saistīto profesiju pārskats, un norādīti profesionālās kvalifikācijas līmeņi profesijām un specializācijām ietvertas 15 nozares.	
Mērķauditorija	1. – 3. kursa audzēkņi; 10. – 12. klašu skolēni
Mērķis	Iepazīt tautsaimniecības nozares (vispārējās izglītības iestādē). Iepazīt profesionālās izglītības iestādē apgūstamās profesijas nozares kontekstā (profesionālās izglītības iestādē).
Uzdevumi	
• Patstāvīgi strādāt ar informatīviem resursiem un iegūt nepieciešamo informāciju projektam „Tautsaimniecības nozares un tām atbilstošās profesijas”. • Sagatavot detalizētu informāciju par vienu no nozarēm un tajā pārstāvētām profesijām. • Noskaidrot profesijas (profesiju) pieprasījumu tuvākajos 3 – 5 gados. • Sagatavot stāstījumu un slaidrādi demonstrēšanai saviem klases (grupas) biedriem, īpaši izpētīt to profesiju vai profesijas, kuras tiek piedāvātas konkrētajā izglītības iestādē (profesionālās izglītības iestādē), vai kuras vairāk atbilst tam profesionāli orientētajam izglītības virzienam, kuru apgūst skolēni (vispārējās izglītības iestādē).	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Individuāls projekta darbs, slaidrāde, stāstījums
Norises ilgums	2 x 40 min (projekta rezultātu prezentēšanai otrajā nodarbību dienā vienam skolēnam (audzēknim) vai skolēnu grupai nepieciešamas 5 - 7 min, kopējais norises ilgums atkarīgs no skolēnu (audzēkņu) skaita).
Sagatavošanās	Skolotājs, sagriežot pa raustīto līniju Pielikumā Nr.1, Pielikumā Nr.2 vai Pielikumā Nr.3. ievietotās darba lapas, sagatavo 15, 17 vai 21 (atkarībā no izvēlētajā klasifikācijas avota) kartītes ar nozaru nosaukumiem izlozei. Ieteicams sagatavot slaidrādi ar informāciju par projekta mērķi un uzdevumiem, par interneta resursiem un citiem avotiem, kuros pieejama noderīga informācija (Pielikums Nr.4).
Nepieciešamie resursi	Dators, projektors.
Darba un izdales materiāli	15, 17 vai 21 kartīte ar tautsaimniecības nozaru nosaukumiem (Pielikums Nr.1, Pielikums Nr.2 vai Pielikums Nr.3) nozares izlozei.
Darba gaita	
1. nodarbība	

1. Skolotājs informē par noderīgām interneta vietnēm projekta veikšanai, izskaidro projekta noformēšanas prasības, kā arī izskaidro, cik un kāda satura slaidiem jābūt klases (grupas) biedriem gatavotajā slaidrādē. Informē, ka projekta darbu vērtēs arī specialitātes skolotājs, piemēram, grāmatvedības pasniedzējs (profesionālās izglītības iestādē) vai ekonomikas skolotājs (vispārējās izglītības iestādē).
2. Skolotājs iepazīstina ar projekta darba “Tautsaimniecības nozares un tām atbilstošās profesijas” nosacījumiem, pētāmajiem avotiem, izskaidro iegūtās informācijas pielietojumu saistībā ar darba tirgu.
3. Skolēnus (audzēkņus) aicina pētīt avotus, kurus, iespējams, līdz šim nav nācies izmantot. Skolotājs izskaidro šī projekta darba ilgtspēju, to, ka iegūtos datus skolēni (audzēkņi) vēlāk varēs izmantot dažādos mācību priekšmetos, kā arī eksāmenos.
4. Katrs skolēns (audzēknis) izlozē vienu tautsaimniecības nozari (Pielikums Nr.1, Pielikums Nr.2 vai Pielikums Nr.3), skolotājs pieraksta, kurš skolēns (audzēknis) kuru pētīs nozari. Pēc skolotāja ieskatiem, atkarībā no skolēnu (audzēkņu) skaita klasē (grupā), uzdevumu var veikt nelielās grupās.
5. Skolotājs noskaidro, vai dotais uzdevums – projekts un slaidrāde par to – ir saprotams, un nosaka darba izpildes laiku (vienu – divas nedēļas) un projekta darba iesniegšanas datumu.

2. nodarbība

1. Pirms uzstāšanās skolēni (audzēkņi) sagatavotās slaidrādes iesniedz iepriekš norunātajā veidā (var ievietot e-klasē, iesūtīt grupas kopējā e-pastā, ievietot vietnē www.padlet.com u.c.). Katras prezentācijas par tautsaimniecības nozari un atbilstošām profesijām aptuvenais ilgums ir 5- 7 min.
2. Skolēni (audzēkņi) stāsta par izpētīto tautsaimniecības nozari un profesijām.

Refleksija

Pēc 2. nodarbības skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) apsēsties aplī. Skolēni (audzēkņi) stāsta par saviem atklājumiem, datiem, statistiku, un citu informāciju, kuru, nepateica prezentācijas laikā. Atgriezenisko saiti var iegūt arī rakstiski, izveidojot nelielas darba lapas (Pielikums Nr.4).

Piezīmes

Ja kādā nozarē ir ļoti daudz profesiju, skolotājs skolēniem (audzēkņiem) iesaka atlasīt izpētei populārākās profesijas vai tās, kurās vienmēr ir darbaspēka trūkums.

Profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem vairāk ieteicams pievērst uzmanību izvēlētajās profesijas nozīmes un lomas atklāšanā izlozētajā nozarē, atklājot nākamās profesijas “pienesumu”. Tas paaugstina mācību motivāciju, jo audzēkņi sāk aizvien labāk saskatīt karjeras iespējas dažādās, šķietami atšķirīgās nozarēs. Jo labāk skolēni (audzēkņi) izprot darba tirgus likumsakarības, tendences un tautsaimniecību kopumā, jo atbilstošākas realitātei ir viņu turpmākās karjeras izvēles mācību laikā skolā vai pēc tās absolvēšanas.

Bibliogrāfija

1. Jaunzeme, I., Šmitiņa, A. (2007). *Karjera. Mācību metodika*. Rīga: SIA Latvijas Uzņēmējdarbības un menedžmenta akadēmija.
2. Kā definējams jēdziens, kas ietverts terminā nozare? Kāds ir šī jēdziena apjoms un kāda tā darbības sfēra? Kādas ir jēdziena ‘nozare’ būtiskās pazīmes? (2003). Pieejams: <http://termini.lza.lv/article.php?id=97>
3. NACE: Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Kopienā, 2. redakcija. (2019). Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/klasifikacijas/nace-2-red/kodi>
4. Nozaru kvalifikāciju struktūras. (2019). Pieejams: <https://visc.gov.lv/profizglitiba/nozkval.shtml>

Tautsaimniecības nozares

NACE, 2019

A Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	B Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde
C Apstrādes rūpniecība	D Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana
E Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija	F Būvniecība
G Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	H Transports un uzglabāšana
I Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	J Informācijas un komunikācijas pakalpojumi
K Finanšu un apdrošināšanas darbības	L Operācijas ar nekustamo īpašumu
M Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi	N Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība
O Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	P Izglītība
Q Veselība un sociālā aprūpe	R Māksla, izklaide un atpūta
S Citi pakalpojumi	T Mājsaimniecību kā darba devēju darbība; pašpatēriņa preču ražošana un pakalpojumu sniegšana individuālajās mājsaimniecībās
U Ārpusteritoriālo organizāciju un institūciju darbība	

Tautsaimniecības nozares

Jaunzeme, Šmitiņa, 2007

Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	Zvejniecība
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	Apstrādes rūpniecība
Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	Būvniecība
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu, motociklu, individuālās lietošanas priekšmetu, sadzīves aparatūras un iekārtu remonts	Viesnīcas un restorāni
Transports, glabāšana un sakari	Finanšu starpniecība
Operācijas ar nekustamo īpašumu, noma datorpakalpojumi, zinātne un citi komercpakalpojumi	Valsts pārvalde un aizsardzība, obligātā sociālā apdrošināšana
Izglītība	Veselības un sociālā aprūpe
Sabiedriskie, sociālie un individuālie pakalpojumi	Mājsaimniecību darbība
Ārpusteritoriālās organizācijas un institūcijas	

Nozares

Nozaru kvalifikāciju struktūras, 2019

Mākslas nozares dizaina un radošo industriju sektors	Metālapstrādes, mašīnbūves un mašīnzinību nozare (tai skaitā mehānika)
Pārtikas rūpniecības nozare	Skaistumkopšanas nozare
Tekstilizstrādājumu, apģērbu, ādas un ādas izstrādājumu ražošanas nozare	Transporta un loģistikas nozare
Lauksaimniecības nozare	Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības, administrēšanas (vairumtirdzniecība, mazumtirdzniecība un komerczinības) nozare
Kokrūpniecības (mežsaimniecība, kokapstrāde) nozare	Ķīmiskā rūpniecība un tās saskarnozares - ķīmija, farmācija, biotehnoloģija, vide
Elektronisko un optisko iekārtu ražošanas, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas nozare	Enerģētikas nozare
Drukāšanas un mediju tehnoloģiju nozare	Tūrisma nozare
Būvniecības nozare	

A. Ieteicamie avoti projekta sagatavošanai

Preses izdevumi:

1. Žurnāls “Ir”;
2. Žurnāls “Forbes”;
3. Žurnāls “Dzīves garša”;
4. Laikraksts “Dienas bizness”.

Interneta vietnes:

5. Innovation. Pieejams: <https://www.zdnet.com/topic/innovation/>
6. The Shape of Jobs to Come. Pieejams: <https://www.youtube.com/user/Sciencesowhat>

A. Tautsaimniecības nozares un atbilstošās profesijas

Projekta izvērtējums

Kuru tautsaimniecības nozari Tu pētīji?

Kādi bija Tavi atklājumi, pētot šo nozari?

Kuras šīs nozares profesijas būs pieprasītas tuvākajos 3-5 gados?

Kurās tautsaimniecības nozarēs ir darbaspēka trūkums? Kāpēc?

Kur Tu varēsi izmantot šajā projektā iegūto informāciju?

▶ 85. metodika “Profesijas”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju daudzveidība
Teorija	
Radošie darbi ir nozīmīga metode, kas māca patstāvīgi un radoši strādāt, attīsta sadarbības prasmes, attīsta domāšanu, iztēli un prasmi izdarīt secinājumus. Zīmējumi, kolāžas un citi radošie darbi ir pazīstami katram skolēnam un skolotāji tos var sekmīgi izmantot karjeras izglītības nodarbībās. Organizējot skolēnu radošos darbus, skolotājs piedāvā tādus radošos darbus, kas grupā rada un saglabā savstarpējo uzticēšanos atbilstoši skolēnu spējām un prasmēm, akceptējot un aizsargājot atsevišķu grupas dalībnieku robežas, ja kāds nevēlas vai nespēj veikt radošu darbu. Mācību gada beigās nodarbību var organizēt ārā, dodot iespēju skolēniem izmantot pašu atrastus dabas materiālus. Radošā darbība <i>svaigā gaisā bērniem sniedz iztēles brīvību – neparastu skatījumu uz jau zināmam lietām un attīsta radošumu!</i> (Paņem dabu..., 2015, 14)	
Mērķauditorija	1.-9. klašu skolēni, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem garīgas attīstības traucējumiem un 6.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem.
Mērķis	Iepazīt un paplašināt savas radošas spējas savas personības iezīmju, dotumu, interešu un vispārējo spēju kontekstā.
Uzdevumi	
• Sekmēt prasmi izzināt un izvērtēt savas intereses, spējas un vērtības.• Attīstīt prasmi pašvērtēt savu darbību.• Uztvert savas un citu izjūtas un paust tās radoša darbā.	
Prasmes	
• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Individuāls radošais darbs, stāstījums.
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo žurnālus, avīzes, reklāmas bukletus, krāsaina papīra loksnes, dažādas krāsas un profesiju sarakstu vai attēlus ar profesijām.
Nepieciešamie resursi	Dažāda izmēra fona papīrs, lai skolēniem ir iespēja izvēlēties, šķēres, līmes, dažādas krāsas, otas, dabas materiāli u.c.
Darba un izdales materiāli	Pieejami resursi vietā, kur notiek nodarbība.
Darba gaita	
1. Skolotājs izskaidro radošā darba veidošanas noteikumus.2. Skolēni, brīvi izvēloties attēlus, dabas materiālus, krāsas u.c., uz pašu izvēlēta fona papīra veido radošo darbu par paša (vai skolotāja) izvēlētu profesiju.3. Pēc darbu pabeigšanas tiek sarīkota izstāde, kurā katrs skolēns pastāsta citiem, par kādu profesiju viņš veidojis savu radošo darbu, un paskaidro, kāpēc izvēlējies konkrētos attēlus, dabas materiālus, krāsas u.c.4. Skolotājs palīdz formulēt stāstījumu un aicina citus skolēnus uzdot jautājumus.5. Noslēgumā skolotājs apkopo nodarbībā paveikto un uzslavē katru skolēnu par viņa radošo darbu.	
Refleksija	
Pēc radošā darba skolotājs aicina skolēnus izvērtēt un pastāstīt citiem: • Kas bija grūti?• Kas paveicās viegli?	

- Kas patika visvairāk?
- Kas patika vismazāk?
- Ko jaunu par kādu profesiju uzzināji šajā nodarbībā?

Piezīmes

Pirms metodikas īstenošanas skolotājam jāizvērtē, vai tajā ietvertās aktivitātes ir piemērotas viņa klases (grupas) skolēniem, kas apgūst speciālās izglītības programmas, un atbilstoši jāmodificē metodika. Metodikas īstenošanas laikā skolotājs var izmantot paraugus un palīdzēt skolēniem, lai sasniegtu veiksmīgu rezultātu, ieteicams iesaistīt skolotāja palīgu. Lai nerastos pārpratumi, skolēni ar autiska spektra traucējumiem iepriekš jāinformē (jāinformē). Var izmantot kartītes, lai veidotu nodarbības plānu, detalizēti paskaidrojot, ko tieši darīs radošajā darbā.

Darba gaitas 2. posmu var īstenot mājās, sadarbībā ar vecākiem un citiem ģimenes locekļiem, izmantojot mājas vidē pieejamos materiālus.

Radošo darbu (kolāžu) var veidot datorā un prezentēt uz interaktīvās tāfeles.

Bibliogrāfija

1. Paņem dabu aiz rokas (2015). Āra aktivitātes pirmsskolēniem. Pieejams: https://www.izglitiba-kultura.lv/system/application/uploads/file/rokasgramata_panem_dabu_aiz_rokas.pdf

► 86. metodika “Vai es gribu un varu būt uzņēmējs?”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Es un uzņēmējdarbība
Teorija	
Uzņēmējs – fiziska persona vai juridiska persona, vai vairāku šādu personu apvienība, kas norobežo daļu no sava īpašuma uzņēmējdarbības (patstāvīgas un sistemātiskas darbības, kuru persona, uzņemoties risku, veic preču ražošanas vai pakalpojumu jomā un kuras mērķis ir peļņas gūšana) veikšanai, pārzina uzņēmumu un tā mantu, kā arī likumā noteiktajos gadījumos uzņemas par to materiālu atbildību, ir prasītājs un atbildētājs tiesā, saimnieciskajā tiesā un šķīrējtiesā (Enciklopēdiskā vārdnīca, 2002). Uzņēmējspējas ir uzņēmēja īpašība, kas nosaka spēju un drosmi veikt uzņēmējdarbību, kā arī vēlmi uzņemties attiecīgos, galvenokārt finansiālos, riskus. Daudzi ekonomisti to uzskata par vienu no ražošanas faktoriem līdztekus zemei, darbaspēkam un kapitālam (Akadēmiskā terminu datubāze, 2019). Piedāvātā metodika ļauj skolēniem diskusijā ar uzņēmējiem pilnveidot izpratni par uzņēmējdarbību un uzņēmējspējām.	
Mērķauditorija	7.-12. klašu skolēni, 1.- 4. kursu audzēkņi
Mērķis	Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) izpratni par uzņēmējdarbību.
Uzdevumi	
• Veicināt skolēnu (audzēkņu) interesi par uzņēmējdarbību. • Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) izvērtēt savu piemērotību uzņēmējdarbībai. • Veicināt skolēnu (audzēkņu) saskarsmes prasmes, prasmi diskutēt.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Diskusijas, vizualizēšana, stāstījums un demonstrēšana grupās, klases (grupas) diskusija
Norises ilgums	2 – 3 stundas (laika sadalījums atkarīgs no skolēnu (audzēkņu) skaita).
Sagatavošanās	Skolotājs vienojas ar 2 - 4 (atkarībā no skolēnu (audzēkņu) skaita) uzņēmējiem, kuri vadīs diskusijas ar skolēniem (audzēkņiem) par noteiktām tēmām. Ieteicamās tēmas: • “Uzņēmējam nepieciešamās īpašības” – diskusija par uzņēmējam nepieciešamajām īpašībām: uzņēmību, aizrautību, mērķtiecību u.c.; • “Kā uzsākt uzņēmējdarbību” – uzņēmēji dalās pieredzē par to, kā kļuvuši par uzņēmējiem; • “Uzņēmējdarbība manā pilsētā (novadā)” – ko uzņēmējdarbības attīstība varētu dot pilsētai (novadam); • “Izglītības loma uzņēmējdarbībā” – kā mācīties, ko mācīties, kur mācīties, lai kļūtu par veiksmīgu uzņēmēju; • “Biznesa ideju ģenerēšana” – biznesa ideju sagatavošanas un prezentēšanas pamatprincipi. Skolotājs sagatavo aptaujas lapas (Pielikums Nr.1) katram skolēnam (audzēkņim) vai īsteno aptauju e-vidē.
Nepieciešamie resursi	Lielāka telpa diskusijām, galdi, krēsli, projektor, dators, tāfele ar

	lapām, A4 papīra lapas, flomāsteri, rakstāmpiederumi, līmlapiņas.
Darba un izdales materiāli	Skolēnu (audzēkņu) aptaujas lapas (Pielikums Nr.1)
Darba gaita	
1. Pirmās stundas laikā skolēni (audzēkņi) grupās (6 – 10 skolēni (audzēkņi) grupā) piedalās uzņēmēju vadītajās diskusijās. Katras diskusijas ilgums 20 min.2. Pēc piedalīšanās diskusijās skolēni (audzēkņi) patstāvīgi grupās apkopo katrā diskusijā gūtās atziņas un veido prezentāciju.3. Skolēnu (audzēkņu) grupas nākamajā stundā (piem., pēc nedēļas) prezentē svarīgāko, diskusijās gūto atziņu apkopojumu.4. Pēc prezentācijām skolotājs organizē klases (grupas) diskusiju, kuras laikā apkopo svarīgākās prezentāciju laikā izskanējušās atziņas.	
Refleksija	
Pēc atziņu prezentācijas skolēni (audzēkņi) sniedz rakstiskas atsauksmes par ieguvumiem, piedaloties uzņēmēju vadītajās diskusijās (Pielikums Nr.1). Pēc aptaujas rezultātu apkopošanas (to veic skolotājs) skolēni ievieto aptaujas lapas darbu mapē.	
Piezīmes	
Atsevišķu diskusiju vadīšanā iespējams iesaistīt ekonomikas un sociālo zinību skolotājus. Ja skolēnu (audzēkņu) skaits klasē (grupā) pārsniedz 20, ieteicams paralēli īstenot 3 – 4 diskusijas.	
Bibliogrāfija	
1. Akadēmiskā terminu datubāze. (2019). Uzņēmējspējas. Pieejams: http://termini.lza.lv/term.php?term=uz%C5%86%C4%93m%C4%93jsp%C4%93jas&list=uz%C5%86%C4%93m%C4%93jsp%C4%93jas&lang=LV2. Enciklopēdiskā vārdnīca. (2002). Uzņēmējs. Pieejams: https://www.letonika.lv/default.aspx?q=uz%C5%86%C4%93m%C4%93js&s=0&g=0	

Aptaujas lapas paraugs

20__ . gada _____

Vārds, uzvārds: _____ Klase: _____

Kā piedalīšanās diskusijās ietekmēja Tavu vēlēšanos kļūt par uzņēmēju?

Apvelc un īsi pamato savu atbildi!

1. diskusija (nosaukums) _____

Palielināja, jo _____

Samazināja, jo _____

2. diskusija (nosaukums) _____

Palielināja, jo _____

Samazināja, jo _____

20__ . gada _____

Vārds, uzvārds: _____ Klase: _____

Kā piedalīšanās diskusijās ietekmēja Tavu vēlēšanos kļūt par uzņēmēju?

Apvelc un īsi pamato savu atbildi!

1. diskusija (nosaukums) _____

Palielināja, jo _____

Samazināja, jo _____

2. diskusija (nosaukums) _____

Palielināja, jo _____

Samazināja, jo _____

▶ 87. metodika “Darba intervija”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte; karjeras lēmumu pieņemšana
Tēma	Gatavība darba intervijai
Teorija	
Lomu spēles (simulācijas) ir iespēja, imitējot reālās situācijas, izzināt dažādus to aspektus, kritiski izvērtēt iespējamās risinājumus, plānot darbību un sadarboties grupā. Skolēni, iejūtoties dažādās lomās un darbojoties noteiktā vidē, izspēlē situācijas, kurās var nonākt reālajā dzīvē, sagatavojas tām un apzinās iespējamās situāciju attīstības virzienus. Karjeras izglītībā tās var būt darba intervijas, pirmā saruna ar darba devēju, saruna, ierodoties prakses vietā, lietišķas telefonsarunas u.c. (Klases stundu programmas paraugs, 2016). Darba intervija ir darba ņēmēja saruna ar darba devēju, kurā abi sarunas dalībnieki tiecas sasniegt subjektīvi <i>vislabāko</i> rezultātu: darba ņēmējs ir ieinteresēts atrast sev <i>vislabāko</i> darbu, bet darba devējs – pieņemt darbā <i>vislabāko</i> darbinieku. Intervijas laikā notiek intensīva sarunas biedra viedokļa noskaidrošana un lēmuma par tālāko sadarbību veidošana.	
Mērķauditorija	10.- 12. klašu skolēni, 1. - 4. kursu audzēkņi.
Mērķis	Veidot priekšstatu par darba devēja un potenciālā darbinieka izturēšanos darba intervijā
Uzdevumi	
• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) izpratni par vēlamu uzvedību pirms darba intervijas, intervijas laikā un pēc darba intervijas. • Nostiprināt vēlamās uzvedības iemaņas. • Izstrādāt ieteikumus sekmīgākai darba intervijas norisei.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi. • Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu. • Prasme sadarboties karjeras mērķa sasniegšanai.	
Darba forma un metodes	Skolotāja stāstījums, simulācija grupās, pārrunas
Norises ilgums	40 min vai 2X 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo stāstījumu (Pielikums Nr.3.) par to, ko un kā darīt vai nedarīt pirms darba intervijas vai intervijas laikā, un darba sludinājumus (katrai mazajai grupai nepieciešamas 3 sludinājuma kopijas, var būt vairāki vienādi sludinājumi). Ieteicams atrast interneta vietnēs un izdrukāt konkrētā reģionā piedāvātās jaunākās vakances, lai skolēni (audzēkņi) varētu izspēlēt pieteikšanos uz īstām vakancēm. Skolotājs sagatavo arī sludinājumu skaitam atbilstošu daudzumu darba intervijas jautājumu paraugu (Pielikums Nr.1.) un darba devēju lomu lapiņas (Pielikums Nr.2.).
Nepieciešamie resursi	Dators, projektor, telpa, kurā var brīvi pārvietoties, pārbīdīt galdus u.c.
Darba un izdales materiāli	Intervijas jautājumu paraugu lapas (Pielikums Nr.1.), darba devēju lomu kartīšu komplekti (Pielikums Nr.2.), darba sludinājumi, darba intervijas izvērtēšanas lapa (Pielikums Nr.4.)
Darba gaita	
1. Skolotāja stāstījums par darba interviju (Pielikums Nr.3.). 2. Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) īsi pastāstīt par viņu vai viņu draugu pieredzēm darba intervijās (5 min).	

3. Skolēni (audzēkņi) izveido mazās grupas (3 dalībnieki grupā). Katra grupa iekārtojas pēc iespējas tālāk no citām grupām.
4. Skolotājs skolēniem (audzēkņiem) izdala darba sludinājumus. Skolēni (audzēkņi) grupā apspriež piedāvātās vakances, lai izveidotu vienotu priekšstatu par uzņēmumu un vakanci.
5. Skolēni (audzēkņi) grupās vienojas, kurš būs darba devējs, kurš darba ņēmējs, kurš novērotājs (lomas var izlozēt). Novērotāji saņem darba intervijas izvērtēšanas lapas (Pielikums Nr.4.)
6. Skolotājs aicina pie sevis “darba devējus” un izlozē darba devēju noskaņojumu kartītes, informējot, ka šo informāciju nedrīkst izpaust ne potenciālajam darbiniekam, ne arī novērotājam.
7. Potenciālie darbinieki (ja iespējams) atstāj telpu, vai sapulcējas noteiktā vietā.
8. Pēc skolotāja signāla potenciālie darbinieki dodas pie saviem darba devējiem, sasveicinās un sākas darba intervijas simulācija. Paredzamais intervijas laiks – līdz 10 min.
9. Novērotāji katrā grupā neiejaucoties vēro intervijas gaitu un fiksē informāciju darba intervijas izvērtēšanas lapā (Pielikums Nr.4.)
10. Pēc noteiktā laika (5 – 10 minūtes), skolotājs pārtrauc interviju, un aicina novērotājus sniegt atgriezenisko saiti potenciālajam darbiniekam un darba devējam. Tad izsakās potenciālie darbinieki un darba devēji.
11. Skolotājs aicina katru skolēnu (audzēkni) izteikties par izjūtām savā lomā. Potenciālajiem darbiniekiem jautā, kā darba devēju uzvedība ietekmēja intervijas gaitu, darba devējiem – vai kandidāts tiks pieņemts darbā, un kāpēc.

Refleksija

Nodarbības noslēgumā skolotājs apkopo skolēnu (audzēkņu) atbildes uz jautājumu: “Kādas kandidāta īpašības ir svarīgas darba intervijas laikā?”

Piezīmes

Metodiku iespējams pielāgot izmantošanai pamatskolā, pirms īstenošanas veicot skolēnu aptauju par labāk zināmajām profesijām. *Darba intervijas izvērtēšanas lapu* (Pielikums Nr.4.) var izmantot ne tikai simulāciju, bet arī reālu darba interviju pašizvērtēšanai.

Nodarbībā var iekļaut klipa “Kā sagatavoties darba intervijai” (2015) vai līdzīga videoklipa noskatīšanos.

Bibliogrāfija

1. Klases stundu programmas paraugs. (2016). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: http://visc.gov.lv/audzinasa/dokumenti/metmat/klases_stundu_progr_%20paraugs.pdf
2. Veidi, kā izgāzties darba intervijā. 1.- 3.sērija. (2018). Europass Latvija. Pieejams: <https://www.youtube.com/channel/UC3Md1QHk3zWzIeXrhqIrFeg>
3. Kā sagatavoties darba intervijai. (2015). RISEBA. Start Strong 8 (LV). Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=SiscgYLV0J0>

Intervijas jautājumi

1. Pastāstiet mums nedaudz par sevi.
2. Kāpēc Jūs uzskatāt, ka esat pietiekami kvalificēts šim darbam?
3. Kādi līdzšinējie sasniegumi līdz šim Jums snieguši vislielāko gandarījumu?
4. Kāpēc Jūs vēlaties strādāt mūsu kompānijā/uzņēmumā?
5. Kādi mācību priekšmeti vidusskolā Jums patika visvairāk, kādi – vismazāk?
6. Kurā profesijā vai kurā amatā Jūs sevi redzat pēc pieciem gadiem?
7. Ar kādām problēmām Jūs esat saskāries/ saskārusies, un kā Jūs kādu no tām risinājāt?
8. Kādas ir Jūsu stiprās, un kādas - vājās puses?
9. Kādu algu Jūs vēlaties?

Darba devēju lomu kartīšu paraugs

Darba devējs ir miegains	Darba devējs ir ļoti labā garastāvoklī
Darba devējs jau ir pieņēmis darbinieku uz šo vakanci, bet nav atcēlis interviju	Darba devējs ir steidzīgs
Darba devēja uzņēmumam ir finansiālas grūtības	Darba devējam vajadzīgs darbinieks, kurš veic citus darba pienākumus (ne tos, kas minēti sludinājumā)
Darba devējam vajadzīgs darbinieks uz noteiktu laiku (2 mēnešiem)	Darba devējs strādā šajā uzņēmumā pēdējās divas dienas pirms došanās pensijā
Darba devējs ir bēdīgs	Darba devējs vēlētos pieņemt vecāku darbinieku
Darba devējs vēlētos pieņemt pretendentam pretēja dzimuma pārstāvi	Darba devējs ir _____
Darba devējs _____	Darba devējs _____

Ieteicamais stāstījuma saturs

Skolotājs īsumā atgādina par to, ka pirms došanās uz darba interviju:

- vēlreiz jāpārlasa tā vakance, uz kuru esi pieteicies;
- jāpaņem līdzī mapē ar savu CV, pēc nepieciešamības – arī motivācijas vēstules un citi dokumenti;
- jānoskaidro precīza uzņēmuma/ kompānijas adrese un jāaprēķina laiks, kas tiks patērēts ceļā;
- jāierodas laicīgi;
- jāizvēlas neuzkrītošs, bet akurāts un gaumīgs apģērbs.

Darba intervijas laikā vēlams ievērot sekojošos ieteikumus:

- ievēro pieklājības normas (pieklauvē, pirms ienāc; sasveicinies, kad ienāc; pagaidi, līdz uzaicina apsēsties);
- sēdi taisni, nedīdies;
- esi pozitīvs, skaties cilvēkiem acīs;
- pirms sniegt atbildi, īsi apdomājies;
- pēc intervijas pateicies par veltīto laiku;
- ja intervētāji uzaicina, uzdod savus jautājumus;
- pieklājīgi atvadies un klusi aizver durvis aiz sevis;
- gaidi atbildi laikā, kuru noteicis intervētājs.

Lekciju ieteicams papildināt ar klipu “Veidi, kā izgāzties darba intervijā” (2018) noskatīšanos.

Darba intervijas izvērtēšanas lapas paraugs

Ārējā izskata atbilstība (<i>ļoti vāji – izcili un pamatojums</i>)
Pretendenta kontakts ar darba devēju (<i>ļoti vāji – izcili un pamatojums</i>)
Kas no pretendenta teiktā visvairāk ieinteresēja darba devēju?
Cik labi pretendenta pastāstīja par sevi? (<i>ļoti vāji – izcili un pamatojums</i>)
Cik daudz pretendents uzzināja par vakanci?
Pretendents runāja (<i>pārāk daudz – pārāk maz un pamatojums</i>)
Pretendents izturējās (<i>pārāk sasaistīti – pārāk vaļīgi un pamatojums</i>)
Pretendents bija (<i>pārāk daudz – pārāk maz un pamatojums</i>) neatlaidīgs
Pretendentam bija grūtības atbildot uz jautājumiem:
Pretendentam labi izdevās:

88. metodika „Darba un izglītības nozīme”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Gatavība tālākizglītībai un darba tirgum
Teorija	
Darbs ir mērķtiecīga cilvēka darbība, kas nodrošina cilvēkfaktora realizāciju darba procesā, izsaka sabiedriskās attiecības un attieksmi pret darba objektu, tajā atklājas un veidojas cilvēka spējas, talants, rakstura tips, griba, temperaments un citas psihiķes kvalitātes. Var teikt, ka darbā cilvēks fiziski un garīgi norūdās, izkopj pašvērtēšanas prasmes (Garleja, 2010). Cilvēks gūst gandarījumu darbā, ja sabiedrībā un ekonomiskajā dzīvē notiekošās pārmaiņas spēj uztvert kā izdevību, nevis kā draudus. Tomēr katra cilvēka dzīvē mēdz gadīties sarežģītas, neviennozīmīgas situācijas, kurās izdevības saskatīt nav viegli. Veicot situāciju analīzi grupās un apspriežot tās rezultātu, skolēni (audzēkņi) pilnveido izpratni par karjeras un dzīves notikumu mijiedarbību un uzlabo problēmu risināšanas kompetenci.	
Mērķauditorija	10.-12. klašu skolēni 1.- 2. kursa audzēkņi;
Mērķis	Izprast darba nozīmi katra cilvēka dzīvē.
Uzdevumi	
• Attīstīt prasmi argumentēti izteikt savu viedokli.• Veicināt audzēkņu prasmi mācīties no pašpieredzes un citu pieredzes.• Sekmēt prasmi apzināties nepieciešamās kompetences noteiktai profesijai.• Apgūt problēmrisināšanas prasmes.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi.• Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu.	
Darba forma un metodes	Situāciju analīze grupās (3-4 dalībnieki grupā).
Norises ilgums	60 min.
Sagatavošanās	Skolotājs, ņemot vērā darba tirgus likumsakarības, aktuālo situāciju darba tirgū un dažādu izglītības un tālākizglītības iestāžu piedāvājumu, jā sagatavo 4 - 5 situāciju apraksti (situāciju aprakstu paraugus skat., Pielikums Nr.1).
Nepieciešamie resursi	A3 balta lapa katrai grupai, flomāsteri.
Darba un izdales materiāli	Situāciju aprakstu kartītes (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolēni (audzēkņi) tiek sadalīti grupās, grupas iekārtojas darba telpā.2. Katra grupa izlozē vienu situācijas aprakstu un iepazīstas ar to.3. Skolotājs paskaidro, ka katra grupa analizē atšķirīgu situāciju, piedāvājot iespējamo labāko risinājumu (risinājumus) 7 minūšu laikā.4. Pēc 7 minūtēm grupas izlozes kārtībā iepazīstina citas grupas ar savu situāciju un tās iespējamajiem risinājumiem. Katras grupas uzstāšanās laiks ir 4-5 minūtes.5. Pēc katras grupas uzstāšanās savu viedokli par grupas piedāvāto risinājumu izsaka citu grupu dalībnieki un apkopo skolotājs.	
Refleksija	
Skolotājs, uzsverot konfidencialitātes saglabāšanu, aicina skolēnus (audzēkņus) izteikties par situācijām, kuras vajadzētu palīdzēt risināt, piemēram, tādas, kurās iesaistīti viņiem pazīstami cilvēki. Skolotājs aicina kopīgi pārrunāt šos gadījumus, lai palīdzētu skolēniem (audzēkņiem)	

apzināties, ka ikviens cilvēks jebkurā dzīves posmā var uzsākt mācības, pabeigt pamatskolu, apgūt profesiju, kura sniedz dzīves papildījumu u.c.
Piezīmes
Nodarbības gaitā skolēni (audzēkņi) var nonākt pie atziņas, ka daudzas karjeras izvēles tiek izdarītas, balstoties uz indivīda mainīgajām vērtībām. Šādā gadījumā nākamo karjeras izglītības nodarbību ieteicams veltīt vērtību jēdziena un ietekmes apgūšanai.   Skolotājam jāatgādina skolēniem (audzēkņiem), ka nodarbībā pārrunātie gadījumi nav apspriežami sociālos tīklos vai citur.
Bibliogrāfija
1. Garleja, R. (2010). Darbs, organizācija un psiholoģija. Rīga: RaKa.

Darba un izglītības nozīme

1. situācija. Laila ir 26 gadus veca sieviete. Viņai ir pamatskolas izglītība, uzsākusi mācības vidusskolā, bet 10. klasē mācības pārtrauca. Viņa vēlējas apgūt jurista profesiju, lai gan viņas sekmes bija diezgan viduvējas. Uz ģimenes atbalstu viņa nevarēja cerēt, jo bez viņas ģimenē vēl ir 2 jaunākas māsas. Laila ir ceturtais bērns, un kopā viņas ir 6 māsas. Māte meiteni audzina viena, sabiedrībā cenšas radīt iespaidu, ka ir gādīga māte, bet patiesībā viņu interesē vīrieši un uzdzīve. Laila ir spiesta pati gādāt par sevi un arī par jaunākajām māsām, tāpēc uzsāka darbu zivju cehā, lai būtu kādi ienākumi. Tā kā viņa ir centīga, izstrādes normu apjomi palielinās, tad viņa saņem labu atalgojumu. Reizēm darba vietā ir piespiedu dīkstāve. Tad viņas ar jaunāko māsu piepelnās gadījuma darbos zemnieku saimniecībās.

Tā ir aizritējuši vairāki gadi. Laila gribētu iegūt vidējās izglītības diplomu, tomēr pašlaik viņai vēl jāpalīdz izaudzināt un izskolot jaunāko māsu. Laila būtu labs darbinieks palīdzošajās profesijās, tomēr nezina, vai varēs skološanos apvienot ar darbu. Nestrādāt viņa šobrīd nevar atļauties, kaut gan apzinās, ka darbs konservu cehā nav profesija visam mūžam.

Kādu pārmaiņu ceļu jūs ieteiktu Lailai uzsākt?

2. situācija. Mārcim ir 19 gadu. Viņš ir bezdarbnieks. Sešus mēnešus strādāja algoto pagaidu darbu programmā. Nav pabeidzis pamatskolu, pilnībā pabeigta 5. klase. 6. klasē mācības uzsāka četras reizes, sasniedzot pilngadību, sestā klase tā arī palika nepabeigta. Dzīvo kopā ar māti, kura ir medmāsa onkoloģiskajā slimnīcā. Mārcis ģimenē ir trešais bērns, garīgā attīstība un veselība normāla. Māte nespēja viņu disciplinēt un likt apmeklēt skolu. Pirms gada izjuka viņa un draudzenes attiecības. Mārcim nav nekādu īpašu mērķu, mācīties viņš nevēlas. Varbūt gribētu apgūt mūrnieka amatu. Strādā sezonālus gadījuma darbus, bet pamatā viņu uztur māte.

Ko jūs ieteiktu Mārcim? Vai viņam vispār vajadzīga palīdzība?

3. situācija. Iveta ir sociālā darbiniece nelielā pašvaldībā. Viņai patīk darbs ar cilvēkiem, patīk būt noderīgai un izpalīdzēt. Paralēli darba viņa studē profesionālā bakalaura programmā „Sociālais darbs” Liepājas Universitātē, kuru šogad plāno absolvēt. Viņai ir trīs bērni, divi jau dzīvo atsevišķi no vecākiem, bet mazākais dēls vēl mācās pamatskolā. Pirms viņa uzsāka sociālās darbinieces darbu, viņa vairākus darbus strādāja savas ģimenes zemnieku saimniecībā.

Darbs tomēr bieži rada spriedzi, turklāt nereti jādzird pārmetumi gan no klientu, gan no dažu kolēģu puses, kuri sagaida, ka sociālais darbinieks varēs atrisināt nozīmīgākas sociālas problēmas sabiedrībā. Šogad darba apjoms palielinājies arī tāpēc, ka pieaudzis atskaišu un citas dokumentācijas skaits.

Iveta vēlētos atrast citu darbu, jo saprot (to bieži arī uzsver), ka šo darbu ilgi darīt nespēj neviens, jo agrāk vai vēlāk paredzams cilvēka radošo un fizisko spēku izsīkums.

Kā Iveta varētu mainīt savu karjeras ceļu?

4. situācija. Didzis studē maģistrantūrā. Viens no iemesliem, kāpēc viņš uzsāka studijas maģistrantūrā, bija tas, ka viņš nebija atradis darbu savā specialitātē “Tūrisma iestādes vadītājs”. Lietderīgāk viņam šķita nepapildināt bezdarbnieku rindas, tādējādi studijas bija kā glābiņš, kā pagaidu risinājums. Tagad viņš paralēli studijām meklē darbu. Līdz šim tas nav izdevies, jo Didzis nevēlas strādāt tajās viesnīcās, kuras viņam iesaka draugi. Viņam gribētos administrēt kādu viesu namu laukos. Viņš nav arī gatavs doties uz ārzemēm, piemēram, Erasmus+ praksē jeb meklēt darbu viesmīlības nozarē. Ja būtu vairākas izvēles, priekšroku dotu nevis aktīvā tūrisma pārstāvja profesijai vai gida darbam, bet strādātu birojā ar ienākošo vai izejošo tūrisma informāciju.

Ko jūs ieteiktu Didzim?

► 89. metodika „Karjeras izvēles situācijas”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Pašvērtējums/ Es – neatkārtojama personība
Teorija	
Lai skolēni (audzēkņi) izprastu karjeras plānošanas grūtību iemeslus, nepieciešams diagnosticēt iespējamās problēmas, kuras kavē karjeras lēmumu pieņemšanu, un apzināt šo problēmu cēloņus. Diagnosticēšanai var izmantot rakstisku aptauju (anketēšanu), kas var būt ne tikai pētniecības, bet arī mācību metode. Aptauja ļauj iegūt tālākai darbībai diskusijā, radošajā seminārā, projekta darbā u.tml. aktivitātēs nepieciešamo informāciju. Anketas veidā var tikt veidoti dažādi pašnovērtējumi, piemēram, sevis izpratnei, sevis novērtēšanai pēc dažādiem kritērijiem, apgalvojumiem. (Rubana, 2004). Metodikas pamatā esošā aptauja palīdz skolēniem (audzēkņiem) iepazīt karjeras attīstības problēmas dimensijas.	
Mērķauditorija	10.- 12. klašu skolēni, 1.- 4. kursu audzēkņi
Mērķis	Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) apzināties un pārvarēt aktuālās karjeras attīstības grūtības.
Uzdevumi	
• Individuāli aizpildīt anketaptauju.• Analizēt atbildes atbilstoši tematiem <i>Identitāte, Lēmumu pieņemšana, Informācija, Šķēršļi</i> (Pielikums Nr.2).• Apspriet rezultātus darba grupās.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.	
Darba forma un metodes	Individuāls praktiskais darbs, sarunas mazās grupās, vizualizēšana, stāstījums pārrunas.
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs vai pedagogs karjeras konsultants pirms nodarbības sagatavo darba lapu “Karjeras attīstības situācijas izvērtēšana” (Pielikums Nr.1) un darba lapu “Rezultātu izvērtējums” (Pielikums Nr.2) katram skolēnam (audzēkņim).
Nepieciešamie resursi	4-5 A3 papīra lapas (atkarībā no grupu skaita), pildspalvas, krāsainas līmlapiņas.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Karjeras attīstības situācijas izvērtēšana” (Pielikums Nr.1) un darba lapa “Rezultātu izvērtējums” (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Skolotājs skolēniem (audzēkņiem) izdala darba lapas “Karjeras attīstības situācijas izvērtēšana” (Pielikums Nr.1) un paskaidro, ka šī būs pašizpētes nodarbība, kuras rezultātus varēs ievietot darbu mapē.2. 10 – 15 min laikā skolēni (audzēkņi) individuāli aizpilda darba lapas.3. Skolotājs sadala klasi (grupu) grupās (3 – 5 dalībnieki grupā), katram skolēnam (audzēkņim) izsniedz darba lapu “Rezultātu izvērtējums” (Pielikums Nr.2.) un aicina iepazīties ar tās saturu (5 – 7 min.).4. Skolotājs katrai grupai iedod sagatavotu A3 lapu, uz kuras 4 kolonnās uzrakstītas iespējamās problēmu jomas (<i>Identitāte, Lēmumu pieņemšana, Informācija, Šķēršļi</i>) un lūdz uz lapas uzrakstīt grupas dalībnieku vārdus rindā vienu zem otra (skat. Rezultātu apkopojuma lapas paraugs saliedētā grupā Pielikumā Nr. 3).5. Katrs grupas dalībnieks piestiprina krāsainu līmlapiņu pie tā temata (grūtību grupas), kurš viņam šobrīd ir visproblemātiskākais, piemēram, <i>Informācija</i> (nepietiekama vai maz informācijas par profesijām, par situāciju darba tirgū u.c.), un ieraksta, kā šīs grupas grūtības izpaužas viņa situācijā. Izveidotā vizualizācija uzskatāmi ilustrē dalībnieku galvenās problēmu jomas (tematus).	

6. Grupas dalībnieki apkopo rezultātus, sagatavo īsu stāstījumu par pašizpētes rezultātiem, un, papildinot stāstījumu ar izveidoto vizualizāciju, iepazīstina ar tiem citus skolēnus (audzēkņus).   7. Skolotājs apkopo visu grupu rezultātus uz tāfeles, pārrunā ar skolēniem (audzēkņiem) nozīmīgākās karjeras attīstības grūtības klasē (grupā) un informē par nākamo karjeras izglītības nodarbību tematiem, kuri saistīti ar nodarbībā apzinātajām skolēnu (audzēkņu) karjeras attīstības grūtībām.
Refleksija
Skolotājs aicina skolēnus (audzēkņus) izteikties par ieguvumiem un grūtībām nodarbībā.
Piezīmes
Ja grupas dalībnieku starpā nav izveidojusies savstarpēja uzticēšanās vai skolēni (audzēkņi) kautrējas, grupu darba vietā, sākot no 2. soļa darba gaitā var turpināt frontālu darbu ar visu grupu, aicinot katru dalībnieku pielīmēt savu līmlapiņu uz vienas, visai klasei (grupai) kopīgas iepriekš 4 kolonnās sadalītas A3 izmēra lapas vai baltās tāfeles (skat. Rezultātu apkopojuma lapas paraugs nesaliedētā grupā Pielikumā Nr. 3).
Bibliogrāfija
1. Rubana, I.M. (2004). Mācīties darot. Rīga: RaKa.

Karjeras attīstības situācijas izvērtēšanas darba lapas paraugs

Cik lielā mērā šie apgalvojumi attiecas uz jūsu pašreizējo situāciju karjeras attīstībā?

Lūdzu, atzīmējiet ar X katrā rindā vienu atbildi! Pēc iespējas mazāk izvēlieties „Daļēji attiecas”!	Pilnīgi attiecas	Daļēji attiecas	Neattiecas
1. Man vēl ir jānoskaidro, kādu karjeru izvēlēties.			
2. Ja man karjera būtu jāizvēlas tagad, es neriskētu izdarīt īsto izvēli.			
3. Es vēl neesmu drošs, kādu karjeru es varētu veidot veiksmīgi.			
4. Es neesmu pārliecināts, vai mana pašreizējā izvēle (izglītība, profesija) man būs īstā.			
5. Es īsti nezinu, kādus mērķus es dzīvē vēlos sasniegt.			
6. Es neesmu pārliecināts, kāda profesija man patiktu ilgu laiku.			
7. Es skaidri nezinu savas stiprās un vājās puses, intereses un vērtības.			
8. Es nesaprotu, kā daži cilvēki var būt tik pārliecināti par to, kādā profesijā viņi strādās, lai nopelnītu sev iztiku.			
9. Svarīgu lēmumu pieņemšana man vienmēr ir padevusies grūti.			
10. Es jūtos nedroši daudzās dzīves jomās.			
11. Ir grūti saņemt pietiekamu informāciju par profesijām.			
12. Es īsti nezinu, kāda ir ikdiena manā sapņu darbā.			
13. Izglītība, kas nepieciešama manam sapņu darbam, ir pārāk dārga, vai studiju vieta ir pārāk tālu.			
14. Ir grūti atrast mācību, prakses vai darba vietu manis izvēlētajā profesijā.			
15. Man trūkst manam sapņu darbam atbilstošo spēju (piem., intelektuālā potenciāla vai mākslinieciskā talanta).			
16. Cilvēki, kuru viedoklis man ir svarīgs (piem., vecāki, draugi), uzskata, ka mans sapņu darbs man nav piemērots.			
17. Manā dzīvē ir citas problēmas un šķēršļi, kas sarežģī manu situāciju.			

Rezultātu izvērtējums

Par katru atbildi „Pilnīgi attiecas” vai „Daļēji attiecas”, ieskaitiet vienu punktu!

Karjeras izvēles situāciju raksturo 4 iespējamo problēmu jomas: identitāte (punktu summa par 1.–7. jautājuma atbildēm), lēmumu pieņemšana (8.–10. jautājums), informācija (11.–12. jautājums) un šķēršļi (13.–17. jautājums).

Identitāte (grūtības, kas saistītas ar paštēla skaidrību un stabilitāti)

1.–7. jautājums Mans rezultāts ir _____ punkti

Ja Jūsu rezultāts ir vairāk nekā 1 punkts, pajautājiet sev: „Kādas ir manas patiesās stiprās un vājās puses? Kas man tiešām patīk un kas nepatīk?” Mēģiniet sev noformulēt šīs personiskās iezīmes pēc iespējas godīgāk un skaidrāk nekā iepriekš. Parunājiet par to ar kādu cilvēku, kuram Jūs uzticiaties un kurš Jūs labi pazīst, vai pavērojiet sevi konkrētās ikdienas situācijās!

Lēmumu pieņemšana (vispārējās grūtības lēmumu pieņemšanā)

8.–10. jautājums Mans rezultāts ir _____ punkti

Ja Jūsu rezultāts ir vairāk nekā 1 punkts, pajautājiet sev: Vai Jums bieži ir grūti pieņemt lēmumus pat tad, ja tie ir saistīti ar nenozīmīgākiem jautājumiem? Vai Jūs bieži atliekat lēmumu pieņemšanu? Vai Jūs bieži atbildat uz jautājumiem ar „Es nezinu”? No psiholoģiskā viedokļa šīs grūtības ir saistītas ar to, ka trūkst drosmes pieņemt lēmumu. Tam var būt dažādi iemesli (tās varētu būt arī negatīvas dzīves pieredzes sekas, kuru novēršanai ir nepieciešama profesionāla palīdzība). Lai pieņemtu lēmumus, ir vajadzīga drosmē un optimisms („Viss būs labi!”), kā arī vēlme rast kompromisu („Katram variantam ir savas priekšrocības un trūkumi”). Šo attieksmi Jūs varat iemācīties! Lasiet par citu cilvēku veiksmes stāstiem, meklējiet konsultācijas ar interesējošās nozares speciālistiem, ļaujiet sevi iedrošināt tuviem cilvēkiem un iedrošiniet sevi pats!

Informācija (neapmierinātas informācijas vajadzības)

11.–12. jautājums Mans rezultāts ir _____ punkti

Ja Jūsu rezultāts ir vairāk nekā 1 punkts, apzinieties, ka ir nepieciešams laiks un pūles, lai savāktu informāciju, kas ir vajadzīga karjeras izvēlei: informāciju par nodarbinātību, par noteiktām profesijām un tām nepieciešamo izglītību. Var būt noderīgas intervijas ar strādājošiem cilvēkiem, grāmatas, žurnāli, kompaktdiski, internets, karjeras atbalsta centri un karjeras konsultācijas, tomēr svarīgi un noderīgi ir arī pašam iegūt pieredzi saistībā ar darba ikdienu (piemēram, Ēnu dienas).

Šķēršļi (īpaši ierobežojumi)

13.–17. jautājums Mans rezultāts ir _____ punkti

Ja Jūsu rezultāts ir vairāk nekā 1 punkts, pievērsiet uzmanību tam, ka šī problēmu joma ietver ierobežojumus dažādās jomās: ierobežoti finanšu un citi resursi, ierobežotas personiskās darbaspējas (nepietiekami attīstītas īpašas prasmes, veselības traucējumi), ierobežojumi, kas saistīti ar saistībām, piemēram, pienākumiem ģimenē, kā arī ekonomisko situāciju un darba tirgu. Visam nav rodami vienkārši risinājumi, bet ir vērts tik viegli nepadoties. Meklējiet dažādus risinājumus un pieņemamus kompromisus, lai šķēršļus novērstu! Apmeklējiet karjeras konsultantu, meklējiet Jūsu klases (grupas) audzinātāja vai pedagoga karjeras konsultanta atbalstu!

Rezultātu apkopojuma lapas paraugs saliedētā grupā

Vārds	Identitāte	Lēmumu pieņemšana	Informācija	Šķēršļi
Guntis				
Aija				
Krista				
Mārtiņš				

Rezultātu apkopojuma lapas paraugs nesaliedētā grupā

Identitāte	Lēmumu pieņemšana	Informācija	Šķēršļi

► 90. metodika “Skolotāja profesijas profils”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Profesiju daudzveidība, prestižs un pievilcība
Teorija	<i>Profesijas profila</i> demonstrēšana atklāj profesionāla karjeras ceļu profesijas izvēlē, tālākizglītības apgūvē un profesionālajā darbībā. Slaidrādē iekļautā vizuālā informācija (foto, video, izglītības dokumenti u. tml.), grafiskais atspoguļojums (sasniegumi, izaugsmes rādītāji u.tml.), tekstuālais materiāls (rakstura iezīmes, vērtības, prasmes, zināšanas u.tml.) palīdz skatītājam pilnīgāk uztvert profesionāla veidošanās pieredzi un palīdz attīstīt izpratni par karjeras perspektīvas veidošanu (Lemešonoka, 2017).
Mērķauditorija	5.-12. klašu skolēni
Mērķis	Atklāt skolotāja profesijas nozīmīgākos aspektus un karjeras iespējas izglītības jomā.
Uzdevumi	• Pilnveidot skolēnu prasmi analizēt iegūto informāciju par karjeras iespējām izglītības nozarē.• Pilnveidot skolēnu spēju salīdzināt profesijas profilu ar realitātē novēroto darbību.• Paaugstināt skolēnu spēju saskatīt līdzības un atšķirības dažādu mācību priekšmetu skolotāju darbības specifikā.
Prasmes	• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.
Darba forma un metodes	Stāstījums, slaidrādes un uzskates līdzekļu demonstrēšana, radošs darbs (skolotāja profesijas kolāžas veidošana) individuāli, pāros vai grupās, skolēnu stāstījums par kolāžas veidošanu un saturu, diskusija.
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo slaidrādi, uzskates līdzekļus, kas atspoguļo viņa profesionālo darbību, sasniegumus apliecinošus materiālus, foto, video, skolotāja izgatavotas lietas un materiālus, apbalvojumus u.c. Pirms nodarbības iespējams izveidot nelielu izstādi ar skolotāja sasniegumus apliecinošām priekšmetiem (apbalvojumi, diplomu, medaļas, dāvinājumi u.tml.), skolotāja radītiem darbiem (izdotām grāmatām, metodiskiem materiāliem, uzskates līdzekļiem u.tml.), skolotāja hobiju apliecinošiem priekšmetiem (dažādi izstrādājumi, rokdarbi, kolekcijas u.tml.).
Nepieciešamie resursi	Dators, projektors, skolotāja sasniegumus apliecinoši materiāli, skolotāja radīti oriģināldarbi un darinājumi, fotogrāfijas, video u.c.
Darba un izdales materiāli	-
Darba gaita	1. Skolotājs stāsta skolēniem par savas profesijas profilu saistībā ar mācību priekšmetu, kuru viņš māca, iepazīstina ar savas profesijas pienākumiem, atbildību, tiesībām un „neredzamo daļu” – ārpus stundām veicamo darbu, papildinot sniegto informāciju ar ilustratīviem piemēriem (slaidrāde, foto, video u.c.).2. Stāstījuma laikā skolotājs pievērš uzmanību tam, kuros mācību priekšmetos apgūtās zināšanas, prasmes, iemaņas, dotumi un attieksmes ir bijušas svarīgas viņa profesijas apgūvē un veiksmīgā karjerā. Stāstījumā skolotājs atspoguļo savas karjeras izvēli, attīstību un vadību.3. Lai atspoguļotu skolotāja personības daudzveidību, demonstrējumā vēlams atklāt arī skolotāja hobijus un ar tiem saistīto sevis bagātināšanu un sasniegumus. Skolotājs var demonstrēt brīvajā laikā izgatavotās lietas vai radītos mākslas priekšmetus.

4. Skolēni uzdod jautājumus un izsaka savas domas par stāstījumā dzirdēto un slaidrādē redzēto.
5. Skolotāja profesijas profila pētīšanu skolēni turpina individuāli mājās, izmantojot izglītības jomas speciālistu profesiju aprakstus (skat. (Profesiju aprakstu katalogs, 2007) un (Profesiju aprakstu katalogs, 2011).
6. Pēc profesijas profila individuālas izpētes skolēni pēc skolotāja norādījuma – klasē (grupās pa 3 – 4) vai mājās (individuāli)- veido kolāžas par dažādu mācību priekšmetu skolotāju profesijām.
7. Skolēni demonstrē kolāžas. Skolotājs lūdz skolēnus pārdomāt un izvērtēt, vai skolotāja profesija viņus interesē un vai viņi ir piemēroti tai, ja izvēlētos ar to saistīt savu nākotni.
8. Skolēni brīvā diskusijā dalās uzskatos par skolotāja profesijas specifiku, karjeras iespējām, savu piemērotību vai nepiemērotību šai profesijai.
9. Kolāžas nofotografē un ievieto darbu mapes sadaļā „Profesiju pasaules izzināšana”.

Refleksija

Skolēni atbild uz jautājumu „Ko jaunu es uzzināju par skolotāja profesiju?”. Skolēni var brīvā tekstā uzrakstīt pārdomas par tēmām: “Ieguvumi un atklājumi no iepazīšanās ar skolotāja profesijas profilu”, vai “Ko jaunu uzzināju par savu skolotāju?”

Piezīmes

Metodiku var izmantot arī citu profesiju profilu demonstrēšanā un izmantot par paraugu skolēna personīgā profila veidošanā, piem., apgūstot tēmu “Darba intervija”, lai uzskatāmi demonstrētu intervijas jautājuma “Lūdzu, pastāstiet par sevi” daudznozīmību.

Metodiku ieteicams izmantot oktobra mēnesī, sasaistot ar Skolotāju dienas pasākumiem, 12.kl. skolēniem, metodikas izmantošana var būt noderīga februārī, pirms lēmuma pieņemšanas par mācībām augstskolā.

Metodiku var izmantot ārpusstundu pasākumu ietvaros, sapulcinot vienkopus dažādu priekšmetu skolotājus un demonstrējot „skolotāju skati” dažādu grupu skolēniem (pa klašu līmeņiem u.c.), kā arī pielāgot izmantošanai vecāku pasākumos, demonstrējot skolotāju profilus iepazīšanās sanāksmēs u.c.

No skolēnu izveidotajām skolotāju profilu kolāžām var veidot izstādi izglītības iestādē, pašvaldības domē, jauniešu un dienas centrā u.c.

Bibliogrāfija

1. Lemešonoka, I. (2017). Skolēna karjeras vadības prasmju veidošanās vispārīzglītojošās skolas pedagoģiskajā procesā. Promocijas darbs. Rīga: Latvijas Universitāte.
2. Profesiju aprakstu katalogs. (2007). 1. sējums. Rīga: Profesionālās karjeras izvēles valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/karjera/docs/profesiju_aprakstu_katalogs_A4.pdf
3. Profesiju aprakstu katalogs. (2012). 2. sējums. Rīga: Nodarbinātības valsts aģentūra. Pieejams: http://www.nva.gov.lv/docs/pak_2012.pdf

▶ 91. metodika „Uzmini savu profesiju!”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Daudzveidīgā darba pasaule
Teorija	
Spēle „Uzmini savu profesiju!” ir intelektuāli radoša didaktiskā spēle, kas ļauj iepazīt profesiju pazīmes un pilnveido izpratni par profesijām. Spēles gaitā skolēni (audzēkņi) var uzdot jautājumus un saņemt savu klases (grupas) biedru atbildes par nozīmīgākajām profesijas pazīmēm: par darba stilu profesijā, darba pienākumiem, prasībām darbiniekiem (izglītība, kvalifikācija, fiziskā sagatavotība u.c.), darba laiku, algas apmēru, profesijas prestižu, pieprasījumu darba tirgū u.c. (Starptautiskā karjeras atbalsta ..., 2012), kā arī izvērtēt profesijas psiholoģisko piemērotību.	
Mērķauditorija	7. -12. klašu skolēni, 2. un 3. kursa audzēkņi
Mērķis	Iepazīt dažādu profesiju raksturīgās pazīmes.
Uzdevumi	
• Noskaidrot profesiju raksturīgās pazīmes, uzdodot slēgtos un atvērtos jautājumus. • Pētīt profesiju pievilcīgos un nepievilcīgos aspektus.	
Prasmes	
• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle, praktiskais darbs, stāstījums
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs iepriekš sagatavo uzlīmes (kartītes) ar profesiju nosaukumiem katram skolēnam (audzēknim). Lai skolēni (audzēkņi) varētu izlozēt uzlīmes (kartītes), ieteicams sagatavot vairāk uzlīmju (kartīšu) nekā nepieciešams spēlei. Atkarībā no skolēnu (audzēkņu) zināšanām par profesijām un kultūras īpatnībām, ieteicams precizēt izlozējamo profesiju nosaukumu kopumu, sagatavojot katrai konkrētajai mērķgrupai piemērotus profesiju nosaukumus.
Nepieciešamie resursi	Telpa, kurā var brīvi pārvietoties, apģērba piespraudes (ja izmanto piespraužamas kartītes ar profesiju nosaukumiem).
Darba un izdales materiāli	Kartītes ar profesiju nosaukumiem (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolēni (audzēkņi) sastājas aplī, viens otram aiz muguras un izlozē (uzlīmes) kartītes ar profesiju nosaukumiem. Katrs skolēns (audzēknis) paņem vienu uzlīmi (kartīti). 2. Skolēns (audzēknis) uzlīmi (kartīti) piestiprina uz muguras savam klases (grupas) biedram, kurš šo uzlīmi (kartīti) nedrīkst redzēt. 3. Tālākajā spēles gaitā skolēni (audzēkņi) brīvi pārvietojas pa klasi; viņu uzdevums ir ar jautājumu palīdzību noskaidrot, kādas profesijas nosaukums piestiprināts viņiem uz muguras. Jautājumi nedrīkst būt tieši, piemēram, „Kas es esmu?”, bet tādi, lai atbildes būtu aprakstošas, piemēram, „Kādā darba vidē es strādāju?” 4. Kad profesija ir uzminēta, uzlīmi (kartīti) noņem. 5. Kad visi skolēni (audzēkņi) ir uzminējuši savas profesijas, seko individuālais darbs – skolēns (audzēknis) izvērtē (3 -7 min) “savas” profesijas pievilcību – nepievilcību sev, atbilstoši sekojošajiem kritērijiem: prasības veselības stāvoklim, darba apstākļi, atbilstība interesēm, darba samaksa. 6. Skolēni (audzēkņi) sastājas aplī, katrs nosauc profesiju, kura bija uz viņa uzlīmes (kartītes) un īsi raksturo, kas tajā šķiet pievilcīgs un kas – nepievilcīgs, atbilstoši kritērijiem. Šajā laikā ir svarīgi ļaut katram izteikties, nekomentējot un neapšaubot viņa viedokli.	

Refleksija
Skolēni (audzēkņi) pēc kārtas katrs atbild uz sekojošiem jautājumiem: • Kas spēles laikā bija visvieglāk un kas - visgrūtāk?• Kādas pārdomas radušās pēc spēles?• Ko jaunu tu atklāji par sevi un profesijām? Noslēgumā skolotājs īsi apkopo nodarbības gaitu.
Piezīmes
Profesijas var būt no dažādām nozarēm, vai no vienas vai divām nozarēm. Ja profesijas ir no vairākām, noteiktām nozarēm, piem., izglītība, medicīna, tirdzniecība, tad, sākot no darba kārtības 5. punkta, var organizēt grupu darbu “pa nozarēm” – vienas nozares profesijas uzminējušie skolēni (audzēkņi) kopā izvērtē un raksturo nozares profesijas. Metodiku var modificēt, piem., uzdot jautājumus pāros (katrs pāra dalībnieks uzdod jautājumus tikai otram, iepriekš izlozētam pāra dalībniekam), vienoties par ierobežotu jautājumu (5 -7 jautājumi) skaitu u.c.
Bibliogrāfija
1. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Profesiju uzlīmju (kartīšu) paraugi

Skolotājs	Gids
Būvinženieris	Galdnieks
Psihologs	Lauksaimnieks
Automehāniķis	Programmētājs
Medmāsa	Sociālais darbinieks
Aktieris	Interjera dizainers
Pārdevējs	Zinātnieks
Vizuālā tēla stilists	Grāmatvedis

► 92. metodika “Es protu! Iemācies arī Tu!”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Nodarbošanās veidu daudzveidība
Teorija	
Mācīšanās lietpratībai ir vērsta uz skolēnu aktīvu iesaistīšanos un sadarbību, iesaistoties un sadarbojoties mācību uzdevumu risināšanā, skolēni mācās risināt uzdevumus <i>līdzīgi tam, kā tas notiktu viņu turpmākajā profesionālajā darbībā</i> (Namsone, Oliņa, 2018, 47). Viena no iespējām praktiski īstenot šāda veida mācīšanos ir arī <i>Talantu pēcpusdienu</i> , kuras laikā skolēni, radoši darbojoties savu skolas biedru vadītās aktivitātēs, var paplašināt savu redzesloku, izpētīt un salīdzināt dažādas karjeras iespējas.	
Mērķauditorija	1.-12.klašu skolēni
Mērķis	Dot iespēju skolēniem, iepazīstot dažādas brīvā laika pavadīšanas iespējas, izzināt savas intereses.
Uzdevumi	
• Apzināt brīvā laika pavadīšanas iespējas.• Izvēlēties nodarbības veidu atbilstoši savām interesēm.• Izmēģināt prasmes, lai precizētu savus nākotnes nodomus un pilnveidotu gatavību pieņemt karjeras attīstības lēmumus.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Stāstījums, praktisks darbs grupās, demonstrēšana
Norises ilgums	2 stundas
Sagatavošanās	Skolotājs veic skolēnu aptauju par viņu talantiem, brīvā laika pavadīšanas aktivitātēm un vēlmi un spēju par tiem pastāstīt skolas biedriem, iespēju robežās iesaistot skolas biedrus praktiskā darbībā. Skolēni kopā ar skolotāju, pasākuma organizētāju sagatavo aktivitātes skolas biedriem.
Nepieciešamie resursi	Telpa, aktivitāšu īstenošanai nepieciešamie materiāli, rakstāmpiederumi
Darba un izdales materiāli	Aptaujas lapa (Pielikums Nr.1) katram dalībniekam
Darba gaita	
1. Skolēni, kuri vada aktivitātes, pastāsta par saviem talantiem, prasmēm un brīvā laika aktivitātēm.2. Skolotājs sadala klasi (grupu) grupās (grupu skaits un skolēnu skaits grupā atkarīgi no aktivitāšu vadītāju skaita, kopējā pasākumu dalībnieku skaita un aktivitāšu nosacījumiem).3. Skolēni iesaista savus skolāsbiedrus aktivitātēs. Praktiski līdzdarbojoties, skolēni gūst priekšstatu par savām prasmēm konkrētajā jomā.4. Nodarbības noslēgumā katra grupa demonstrē sava darba rezultātus.	
Refleksija	
Skolēni, kuri līdzdarbojušies un iepazīnuši kādu no aktivitātēm, izsaka savas izjūtas, minot, kāpēc viņam tā patika vai nepatika, cik katrs no viņiem būtu gatavs ko līdzīgu mācīties apgūt u.tml. (Pielikums Nr.1).	
Piezīmes	

Lai noskaidrotu skolēnu talantus, var izmantot metodiku “Tas man patīk, to es daru!”

Pasākuma praktisko daļu var veidot pēc staciju principa – ikviens skolēns var apmeklēt noteiktu skaitu pieturpunktu pēc savām interesēm, iepazīstot jaunas brīvā laika pavadīšanas un jaunu prasmju apgūšanas iespējas.

Pirms grupu darba demonstrēšanas, grupas var izveidot īsu atraktīvu “grupas vizītkarti”, pastāstot, kas skolēniem šajā grupā ir kopīgs (raksturīgs).

Bibliogrāfija

1. Namsone D., Oliņa Z. (2018). Kas ir mācīšanās iedziļinoties jeb kādā procesā mācīšanās rezultāts var būt kompetence. Z. Oliņa, D. Namsone, I. France, I. Dudareva, L. Čakāne, P. Pestovs, D. Bērtule, J. Logins, J. Volkinšteine, G. Lāce un A. Butkēviča. *Mācīšanās lietpratībai*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 44- 65. lpp.

Aptaujas lapas paraugs

Skolēns: _____
(vārds)

1. darbnīca _____

Vai tev patika darboties šajā darbnīcā? Kāpēc?

Jā, jo _____

Nē, jo _____

Vai tu vēlētos nodarboties ar šo vaļasprieku? Kāpēc?

Jā, jo _____

Nē, jo _____

2. darbnīca _____

Vai tev patika darboties šajā darbnīcā? Kāpēc?

Jā, jo _____

Nē, jo _____

Vai tu vēlētos nodarboties ar šo vaļasprieku? Kāpēc?

Jā, jo _____

Nē, jo _____

▶ 93. metodika “Tirdziņš/gadatirgus”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Profesiju daudzveidības iepazīšana
Teorija	
<i>Tematiskais tirdziņš jeb gadatirgus</i> sniedz iespēju skolēniem praktiski iejusties dažādās profesijās, izmēģināt darbībā dažādus nodarbošanās veidus. Skolēni var izmantot savas amatniecības u.c. prasmes, veidojot radošos darbus. Sākumskolas skolēni var iejusties pircēja un pārdevēja lomās, 3.-4. klašu skolēni gūst pirmos priekšstatus grāmatvedībā, veic noformēšanas darbus un apgūst reklāmas veidošanas iemaņas. Pamatskolas posmā sociālo zinību ietvaros un vidusskolā ekonomikas apguves procesā vai interešu izglītības pulciņā skolēni var dibināt skolēnu mācību uzņēmumus, un realizēt savu produkciju, gūstot uzņēmējdarbības iemaņas (Korna, 2011).	
Mērķauditorija	1.- 12.klašu skolēni
Mērķis	Veikt konkrētai profesijai atbilstošās darbības un gūt priekšstatu par šīs profesijas ikdienu un darba vidi.
Uzdevumi	
• Izvēlēties kādai profesijai vai nodarbošanās veidam atbilstošos pienākumus un tos īstenot.• Praktiski darbojoties, izprast profesijas darba ikdienu un vidi.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Praktiskais darbs grupās, radošais darbs (reklāmas sagatavošana), lomu spēle
Norises ilgums	2 stundas
Sagatavošanās	Preces sagatavošana: katra klase sagatavo precī – pašu gatavotus vai audzētus pārtikas produktus, amatniecības izstrādājumus u.c., cenu zīmes, un tirgošanās vietas (stenda) noformējumu. Pienākumu sadale (profesiju, amatu, nodarbošanās veidu izvēle): katram klases skolēnam ir noteikts pienākums (preču uzskaitveži, pārdevēji, banķieri, kasieri, grāmatveži, kārtības sargi, noformētāji, reklamētāji, preču piegādātāji, atbildīgie par tīrību savā tirgošanās vietā u.tml., visi, protams, ir pircēji). Reklāmas izgatavošana: katra klase sagatavo sava tirgus stenda reklāmu ~ 3 minūtes (dziesma, dejas, dzeja, plakāti, uzsaukumi u.c.) Pasākuma afišas izgatavošana (Pielikums Nr.6).
Nepieciešamie resursi	Metodikas īstenošana piemērota telpa, galdi, krēsli, rakstāmpiederumi
Darba un izdales materiāli	Preču uzskaites lapas (Pielikums Nr.1, Pielikums Nr.2). Budžeta atskaites lapa (Pielikums Nr.3). Pienākumu sadales lapa (Pielikums Nr.4). Tirgošanās atļaujas (Pielikums Nr.7).
Darba gaita	
1.posms. Pasākuma plānošana un sagatavošana. 1. Pienākumu sadale – skolēnu interešu apzināšana.2. Dalībnieku pieteikumu apkopošana un saraksta izveide.3. Tirdziņa darba kārtības izstrāde (afīša, norises grafiks, tirdziņa iekārtojuma plāns).4. Telpu plānošana un iekārtošana tirdziņam. 2.posms. Pasākuma norise. 1. Tirgošanās vietu iekārtošana, noformēšana, reklāmu izvietošana, preču uzskaites, izvietošana (5 - 15 min).	

2. Tirgošanās atļauju izsniegšana (tirgošanās vietas, noformējuma, reklāmas, preces, tās kvalitātes novērtējums) (5 - 10 min).3. Tirdziņa norise (atbilstošo pienākumu pildīšana – preču tirgošana, reklamēšana, kārtības nodrošināšana) (30 - 40 min).4. Tirgošanās vietas novākšana, ietirgotās naudas saskaitīšana (20 - 30 min). 3.posms. Pasākuma izvērtēšana.   1. Preču uzskaitē un budžeta atskaite.2. Grāmatvedības dokumentu sakārtošana.3. Pašvērtējuma veikšana.
Refleksija
Rakstiska vai mutiska aptauja par skolēnu ieguvumiem, piedaloties pasākumā.
Piezīmes
Pasākums īstenojams atšķirīgi sākumskolas klasēs (tirdziņš, kurā pērk un pārdod, reklamē preci, kuru paši skolēni izgatavojuši). To organizē skolēnu pašpārvalde, sadalot pienākumus (skatīt pielikumu Nr.5).   Pamatskolas klasēs tirdziņu var īstenot pēc skolēnu mācību uzņēmumu veidošanas un darbības principiem, saņemot par to vērtējumu sociālajās zinībās.   Vidusskolas klasēs tirdziņā var piedalīties skolēnu mācību uzņēmumi, saņemot vērtējumu ekonomikā u.c. mācību priekšmetos atbilstoši apgūstamajai izglītības programmai un mācību priekšmetu programmām.
Bibliogrāfija
1. Korna, E. (2011) Karjeras izglītība. Tukuma 2. vidusskolas pieredze. Rīga: RaKa.

___ klases

Preču uzskaites lapa

Preces nosaukums	Preču daudzums	Preces cena (1 gabals/ iepakojums)

Klases preču uzskaitveži:

_____ klases

Budžets (ietirgotās naudas atskaite)

Tirgošanās sākumā _____ klasei bija preces _____ EUR vērtībā
summa vārdiem: _____).

Pēc tirgus kasē ir _____ EUR
summa vārdiem: _____).

Palikusi prece kopumā par _____ EUR
summa vārdiem: _____).

Kasieri:

Preču uzskaitveži:

_____ klases

Gadatirgus pienākumu sadale

Nr.	Vārds, uzvārds	Pienākums	Vērtējums
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			
8.			
9.			
10.			
11.			
12.			
13.			
14.			
15.			
16.			
17.			
18.			
19.			
20.			
21.			
22.			
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			

Klases vecākais:

Organizatoru darba pienākumi

Pienākumi	Atbildīgie (nodaļa, vārdi, uzvārdi, klase)
Tirgošanās vietu sakārtošana – atdalīšana ar krēsliem, katrai klasei ~ 2 soli	...
Naudas zīmju sagriešana, sadalīšana pa aploksnēm, kurā ir saspraustas kopā naudas zīmes katram bērnam 2 EUR vērtībā (iedot klasēm jau iepriekšējā dienā)	...
Saskaitīšana kopā un veiksmīgāko noteikšana Ietirgotās naudas atskaites lapu savākšana pēc tirgošanās.	<i>Finanšu nodaļa</i>
Tirdzniecības vietu pieņemšana un Tirgošanās atļauju izsniegšana	...
Pienākumu pildīšanas kontrolēšana un novērtēšana	...
Reklāmas pasākuma vadīšana un vērtēšana	...
Tirgošanās vietu nokārtošana starp pasākumiem un to beigās	<i>Visi</i>
Atskaites sagatavošana par tirgus norisi, labāko apbalvošana	<i>Kultūras nodaļa</i>

Pielikums Nr. 6

Metodika "Tirdziņš / gadatirgus"

Pasākuma afišas paraugs

GADATIRGUS

10.NOVEMBRĪ SVINĒSIM MĀRTIŅDIENU!

VIETA: xxx skolas ... telpa

LAIKS: 0000.gada 00.mēnesī plkst.00.00

NORISE:

- Katra klase sagatavojusi tirgus preci (gan ēdamas, gan neēdamas lietas, bet pašu audzētas vai gatavotas), cenu zīmes, tirgošanās vietas noformējumu),
- Katram klases skolēnam ir kāds pienākums (preču uzskaitveži, pārdevēji, baņķieri, kasieri, grāmatveži, kārtības sargi, noformētāji, reklamētāji, preču piegādātāji, atbildīgie par tīrību savā tirgošanās vietā u.tml., visi, protams, ir pircēji);
- 5 - 15 minūtes – tirgošanās vietas iekārtošana,
- 5 - 10 minūtes – tirgošanās vietu pieņemšana un tirgošanās atļaujas izsniegšana,
- 30 - 40 minūtes – tirgošanās un reklamēšanās (katra klase sagatavo sava tirgus stenda reklāmu ~ 3 minūtes – dziesma, deja, dzeja, plakāti, uzsaukumi u.tml.);
- 20 - 30 minūtes – tirgošanās vietas novākšana, ietirgotās naudas saskaitīšana

TIRGUS LAIKĀ DARBOSIES ZĪLNIECES.

DALĪBNIEKUS GAIDĪSIM MĀRTIŅDIENAS MASKĀS.

ORGANIZATORI UN PASĀKUMA VADĪTĀJI: skolēnu domes pārstāvji

Pielikums Nr. 7

Metodika "Tirdziņš / gadatirgus"

Tirgošanās atļaujas paraugs

XXXskolas

GADATIRGUS

TIRGOŠANĀS ATĻAUJA TIEK PIEŠKIRTA

4.c klasei

xxxx.gada xx.novembrī

MĀRTIŅDIENAS

Visi saka, visi saka:
„Mārtiņdiena! Mārtiņdiena!”
Kaut varētu Mārtiņdienu
Aiz ausīm noturēt!

▶ 94. metodika “Manas vērtības”

Joma	Pašizziņa
Tēma	Vērtības manā dzīvē.
Teorija	
Vērtības ietekmē cilvēka dzīves ceļa izvēli, nosaka ikdienas norisi, ikviena izvēli starp vajadzībām un iespējām, starp vēlamo un esošo, sabalansē brīvību ar atbildību. Cilvēka vērtību sistēma nosaka viņa mērķus un to sasniegšanas līdzekļus (Korna, 2011, 137). Vērtības var iedalīt divās grupās: terminālās un instrumentālās vērtības (Rokeach, 1973). Terminālās vērtības nosaka cilvēka mērķi, instrumentālās vērtības – mērķu (terminālo vērtību) sasniegšanas līdzekļus. Pētot vērtības, svarīgi ne tikai izziņāt, kādas vērtības par nozīmīgākām skolēni uzskata pašlaik, bet arī to, kāda viņuprāt būs viņu vērtību hierarhija (sakārtojums) pēc 5, 10 vai 15 gadiem, kādas vērtības viņi uzskata par nozīmīgām, domājot par ideāliem un sev nozīmīgiem cilvēkiem. Vidējās izglītības ieguves posmā jaunieši apzinās savas dzīves vērtības un to saikni ar savām iecerēm nākotnē (Klases stundu programmas..., 2016, 29), tādēļ vērtību izpēti un izvērtēšana ir nozīmīgs karjeras izglītības uzdevums.	
Mērķauditorija	10.-12.klašu skolēni, 1.-4. kursa audzēkņi
Mērķis	Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) izpratni par vērtībām un līdzekļiem, to nozīmi mērķa sasniegšanā.
Uzdevumi	
• Pārrunāt jēdzienus “vērtības”, “līdzekļi”, “mērķis”. • Nostiprināt skolēnu (audzēkņu) izpratni par mērķu saistību ar cilvēka dzīves vērtībām. • Praktiski izziņāt savas un citu vērtības un izvērtēt to nozīmību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu. • Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.	
Darba forma un metodes	Individuāls praktiskais darbs, pārrunas, piramidālā diskusija
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo katram skolēnam (audzēknim) darba lapu “Vērtības – mērķi un līdzekļi” (Pielikums Nr.1) vai 2 aplokšnes, kurās ievietotas vērtību kartītes – pa raustīto līniju sagriezta darba lapa “Vērtību kartītes” (Pielikums Nr.2). Katras krāsas kartītes vēlams ievietot atsevišķā aploksnē. Darbā lapā “Vērtības – mērķi un līdzekļi” paraugā ievietota pilnā metodikas versija (Pielikums Nr.1) skolotājs, metodikas īstenošanai grupās, tabulās var atstāt tikai vienu vai divas ailes, piemēram, “Man pašlaik...”, vai “Man pašlaik...” un “Man pēc 5 gadiem...”. Skolotājs sagatavo darba lapu “Pāru un grupu vērtības” (Pielikums Nr.3) katram skolēnu (audzēkņu) pārim.
Nepieciešamie resursi	Tāfele, krīts vai tāfeles flomāsteri, rakstāmpiederumi dalībniekiem.
Darba un izdales materiāli	Darba lapa “Vērtības – mērķi un līdzekļi” (Pielikums Nr.1) vai “Vērtību kartītes” (Pielikums Nr.2.) katram skolēnam (audzēknim) un darba lapa “Pāru un grupas vērtības”(Pielikums Nr.3.) katram skolēnu (audzēkņu) pārim.
Darba gaita	
1. daļa. Individuālās vērtības. 1. Skolotājs organizē īsas pārrunas par karjeru, tās veidiem un saistību ar vērtībām, vērtību veidiem.	

2. Skolēni (audzēkņi) saņem darba lapas “Vērtības – mērķi un līdzekļi” (Pielikums Nr.1) un izlasa tajā minētās terminālās vērtības (mērķus).
3. Ja nepieciešams, tukšajās rindiņās skolēni (audzēkņi) ieraksta tās terminālās vērtības (mērķus), kuras viņiem šķiet nozīmīgas, bet nav minētas sarakstā. Ja izmanto vērtību kartītes, skolēni (audzēkņi) uzraksta trūkstošās vērtības uz atbilstošajām kartītēm.
4. Skolēni (audzēkņi) atzīmē darba lapās savu terminālo vērtību (mērķu) pašreizējo sakārtojumu (hierarhiju), ierakstot ailē “Man pašlaik...” skaitli, kurš raksturo vērtības “vietu”. Tai vērtībai, kura ir “pirmajā vietā”, t.i., visaugstākā, ieraksta skaitli “1”, nākamajai “2” utt. Ja izmanto vērtību kartītes, skolēni (audzēkņi) uz galdiem veido kartīšu secību.
5. Skolotājs paskaidro, ka vērtību – mērķu sasniegšanai nepieciešams izvēlēties piemērotākās vērtības – līdzekļus (Pielikums Nr.1, otrā daļa).
6. Skolēni (audzēkņi) izlasa instrumentālo vērtību (mērķu sasniegšanas līdzekļu) sarakstu.
7. Ja nepieciešams, tukšajās rindiņās skolēni (audzēkņi) ieraksta tās instrumentālās vērtības (mērķu sasniegšanas līdzekļus), kuras viņiem šķiet nozīmīgas, bet nav minētas sarakstā. Ja izmanto vērtību kartītes, skolēni (audzēkņi) uzraksta trūkstošās vērtības uz kartītēm.
8. Skolēni (audzēkņi) atzīmē darba lapās savu instrumentālo vērtību (mērķu sasniegšanas līdzekļu) sakārtojumu (hierarhiju), ierakstot ailē “Man pašlaik...” skaitli, kurš raksturo vērtības “vietu”. Tai vērtībai, kura ir “pirmajā vietā”, t.i., visaugstākā, ieraksta skaitli “1”, nākamajai “2” utt. Ja izmanto vērtību kartītes, skolēni (audzēkņi) uz galdiem veido kartīšu secību.
9. Ja skolēni (audzēkņi) izmanto vērtību kartītes, viņi pieraksta 10 svarīgākās terminālās un instrumentālās vērtības (vērtību secība nav svarīga).

2. daļa. Kopīgās vērtības (Karjeras izglītība ..., 2006, 33).

1. Skolotājs sadala klasi (grupu) pāros. Katrs pāris saņem darba lapu “Pāru un grupu vērtības” (Pielikums Nr.3.). Pāra uzdevums – izmantojot katra skolēna (audzēkņa) nozīmīgākās 10 vērtības, vienoties par pāra 8 vissvarīgākajām terminālajām un instrumentālajām vērtībām. Vērtības atzīmē, ievēlot x darba lapas attiecīgajā laukumā ailē (8).
2. Nākamajā posmā 3 pāri apvienojas, veidojot grupas pa 6. Grupas uzdevums - vienoties par 6 vissvarīgākajām terminālajām un instrumentālajām vērtībām. Vērtības atzīmē, ievēlot x darba lapas attiecīgajā laukumā ailē (6).
3. Noslēgumā katra grupa nosauc izvēlētas 6 vērtības, skolotājs tās pieraksta uz tāfeles. Grupas diskusijā skolēni (audzēkņi) vienojas par 4 visnozīmīgākajām vērtībām.

3. daļa. Pārrunas par vērtību “izglītība”, “gudrība”, “talants”, “spējas” u.c. saistību ar cilvēka dzīvi, nākotnes mērķiem un izvēlēm.

Refleksija

Skolēni (audzēkņi) katrs (mutiski vai rakstiski) atbild uz jautājumu: “Kādā mērā tu piekrīti klases vērtību TOP 4? Kāpēc? Paskaidro savu vērtējumu!”. Ja uzdevumu veic rakstiski, pēc tam, kad skolotājs apkopojis skolēnu (audzēkņu) atbildes, atbildes ievieto skolēnu (audzēkņu) darbu mēpēs.

Piezīmes

Metodiku ieteicams īstenot sadarbībā ar mācību priekšmetu skolotājiem.

Starptautiskajā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmatā darbam ar grupu (2012, 12-13, 107-112) pieejama metodika “Man svarīgākās vērtības”, kas skolēniem (audzēkņiem) var būt noderīga pētot, kuras vērtības ir nozīmīgas konkrētu profesiju pārstāvjiem. Tālākā vērtību izpētē skolēni (audzēkņi) var izmantot arī karjeras vērtību testu tīmekļa vietnē niid.lv. (Karjeras vērtību tests, b.g.).

Bibliogrāfija

1. Karjeras izglītība profesionālās vidējās izglītības iestādēs. Skolotāja rokasgrāmata (2006). Rīga: Profesionālās izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/722/prof_karjeras_izgl_rokasgr_skolot.pdf
2. Karjeras vērtību tests. Pieejams: http://www.niid.lv/tests/testi/tests3_1.php

3. Klases stundu programmas paraugs. Metodiskais līdzeklis. (2016) Rīga: Valsts izglītības satura centrs.
4. Korna E. (2011). Karjeras izglītība. Rīga: RaKa.
5. Rokeach, M. (1973). The Nature of Human Values. New York: Free Press.
6. Starptautiskā karjeras atbalsta metodikas rokasgrāmata darbam ar grupu. (2012). Rīga: Valsts izglītības attīstības aģentūra. Pieejams arī: http://viaa.gov.lv/files/news/727/viaa_naviguide_interactive.pdf

Vērtības – mērķi un līdzekļi

Rokeach, 1973

Terminālās vērtības (mērķi)

Vērtības (mērķi)	Man pašlaik...	Man pēc 5 (10, 15) gadiem...	Ideālam...	Man nozīmīgam cilvēkam ...
Aizraujoša dzīve				
Bauda				
Brīvība				
Cilvēku līdztiesība, vienlīdzība				
Garīgās pasaules harmonija				
Gudrība (viedums)				
Ģimenes drošība				
Iekšējā harmonija				
Komfortabla dzīve				
Laime				
Laimīga ģimenes dzīve				
Miers pasaulē				
Nacionālā drošība				
Nobriedusi mīlestība				
Panākumi				
Pašcieņa				
Patiesa draudzība				
Skaistums pasaulē				
Sociālā atzinība				

Instrumentālās vērtības (mērķu sasniegšanas līdzekļi)

Vērtības (līdzekļi)	Man pašlaik...	Man pēc 5 (10, 15) gadiem...	Ideālam...	Man nozīmīgam cilvēkam ...
Atbildība				
Drosme				
Dzīvesprieks				
Godīgums				
Godkārbība				
Intelekts, izglītība				
Izpalīdzīgums				
Iztēle				
Loģika				
Mīlestība				
Neatkarība				
Paklausība				
Paškontrolē				
Piedošana				
Pieklājība				
Pienākums				
Talants, spējas				
Tīrība				
Uzskatu plašums				

Vērtību kartītes

Vērtības (mērķi)	Laime	Vērtības (līdzekļi)	Mīlestība
Aizraujoša dzīve	Laimīga ģimenes dzīve	Atbildība	Neatkarība
Bauda	Miers pasaulē	Drosme	Paklausība
Brīvība	Nacionālā drošība	Dzīvesprieks	Paškontrole
Cilvēku līdztiesība, vienlīdzība	Nobriedusi mīlestība	Godīgums	Piedošana
Garīgās pasaules harmonija	Panākumi	Godkārtība	Pieklājība
Gudrība (viedums)	Pašcieņa	Intelekts, izglītība	Pienākums
Ģimenes drošība	Patiesa draudzība	Izpalīdzīgums	Talants, spējas
Iekšējā harmonija	Skaistums pasaulē	Iztēle	Tīrība
Komfortabla dzīve	Sociālā atzinība	Loģika	Uzskatu plašums

Pāru un grupu vērtības

Vērtības (mērķi)	Vērtību izvēle		
	(8)	(6)	(4)
Aizraujoša dzīve			
Bauda			
Brīvība			
Cilvēku līdztiesība, vienlīdzība			
Garīgās pasaules harmonija			
Gudrība (viedums)			
Ģimenes drošība			
Iekšējā harmonija			
Komfortabla dzīve			
Laime			
Laimīga ģimenes dzīve			
Miers pasaulē			
Nacionālā drošība			
Nobriedusi mīlestība			
Panākumi			
Pašcieņa			
Patiesa draudzība			
Skaistums pasaulē			
Sociālā atzinība			

Vērtības (līdzekļi)	Vērtību izvēle		
	(8)	(6)	(4)
Atbildība			
Drosme			
Dzīvesprieks			
Godīgums			
Godkārtība			
Intelekts, izglītība			
Izpalīdzīgums			
Iztēle			
Loģika			
Mīlestība			
Neatkarība			
Paklausība			
Paškontrolē			
Piedošana			
Pieklājība			
Pienākums			
Talants, spējas			
Tīrība			
Uzskatu plašums			

► 95. metodika “Absolventa karjeras veiksmes stāsts”

Joma	Karjeras iespēju izpēte
Tēma	Veiksmīga karjera jebkurā vecumā
Teorija	
Ar <i>klipa</i> (videoklipa) palīdzību var ātri un uzskatāmi pastāstīt par dažādiem notikumiem, cilvēkiem, iespējām, idejām, pakalpojumiem, kā arī daudzām citām auditorijai noderīgām un vajadzīgām lietām. Pateicoties informācijas un citu tehnoloģiju attīstībai, ikvienam ir iespēja sagatavot videoklipu (Video kampaņas, 2019). Šajā metodikā radošais darbs – tematiska klipa izveidošana (ietverot absolventu interviju) un demonstrēšana ļauj ne tikai īstenot skolēnu (audzēkņu) karjeras izglītības uzdevumu, bet arī stiprina izglītības iestādes sadarbību ar absolventiem. Klipu veidošana pilnveido prasmi intervēt un veidot kontaktu ar mazpazīstamu personu, veidojot klipus pāros vai grupās skolēni (audzēkņi) pilnveido prasmi sadarboties.	
Mērķauditorija	9.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi
Mērķis	Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) atklāt veiksmīgas karjeras nosacījumus.
Uzdevumi	
• Apzināt savas skolas absolventus, viņu nodarbošanos un darba vietu.• Pētīt un analizēt uzņēmumu (iestāžu) vadītāju un darbinieku karjeras izaugsmi.• Izveidot 3-5 minūšu garu videoklipu par izvēlēto absolventu.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.	
Darba forma un metodes	Radošais darbs (klipa izveidošana par noteiktu tematu), intervija un demonstrēšana individuāli, pāros vai grupās
Norises ilgums	2-3 nedēļas
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo konkursa nolikumu, kuru ievieto izglītības iestādes mājas lapā un izsniedz vai izsūta skolēniem (audzēkņiem). Nolikumā norāda mērķus, uzdevumus, konkursa tematu, nosacījumus, darba vērtēšanas kritērijus. Skolotājs informē skolēnus (audzēkņus) par tīmeklī pieejamajiem resursiem, piem., (Videoklipu izveide Windows 10., 2018; Bezmaksas video montāžas programmatūra, 2015).
Nepieciešamie resursi	Dators, projektors, videokamera vai viedierīce, telpa noslēguma pasākumam, balvas konkursa dalībniekiem.
Darba un izdales materiāli	Nolikums (Pielikums Nr.1), pieteikuma veidlapa (Pielikums Nr.2).
Darba gaita	
1. Izglītības iestādes mājas lapā izsludina konkursu par interesantāko un veiksmīgāko videoklipu (3-5 min), kurā atspoguļots kāda izglītības iestādes absolventa – tagadējā uzņēmēja, vadītāja vai darbinieka karjeras ceļš, un ievieto konkursa nolikumu (Pielikums Nr.1).2. Skolēni (audzēkņi) izvēlas videoklipa varoni – absolventu un piesakās konkursam, iesniedzot pieteikumu (Pielikums Nr.2).3. Konkursa darba pieteikumā (Pielikums Nr.2) skolēni (audzēkņi) norāda ziņas par sevi un informāciju par videoklipa varoni (absolventa vārds, uzvārds, nodarbošanās, amats, darba vieta, skolas absolvēšanas gads) un īsu videosižeta anotāciju.4. Skolēni (audzēkņi) filmē un intervē absolventu.5. Skolēni (audzēkņi) veic izveidotā videomateriāla montāžu un noformēšanu (skat. resursus Videoklipu izveide Windows 10. (2018) un Bezmaksas video montāžas programmatūra. (2015)).6. Videoklipus skolēni (audzēkņi) demonstrē konkursa noslēguma pasākumā, uz kuru uzaicina klipu varoņus.	

7. Žūrijas komisija izvērtē videoklipus un apbalvo autorus. 8. Videoklipus ievieto izglītības iestādes mājas lapā.
Refleksija
Noslēguma pasākumā skolēni (audzēkņi) atbild uz jautājumiem: • Ar kādām grūtībām sastapāties, veidojot videoklipu?• Kā jutāties, intervējot un filmējot savu varoni?• Ko jūs ieguvāt, piedaloties šajā konkursā?• Ko jūs vēlētos un citiem ieteiktu iemācīties no sava videoklipa varoņa?
Piezīmes
Skolēnu (audzēkņu) izveidotos videoklipus ieteicams ievietot izglītības iestādes mājas lapas <i>Karjeras izglītības</i> sadaļas tēmā <i>Skolas absolventi</i> . Videoklipi ir ne tikai vērtīgs ieguvums – motivācija un iedrošinājums – skolēniem (audzēkņiem), kuri iepazīst skolas absolventus un viņu veiksmes stāstus, bet arī nozīmīgs izglītības iestādes tēla elements.
Bibliogrāfija
1. Bezmaksas video montāžas programmatūra (2015). Pieejams: http://elemento.lv/jaunumi/bezmaksas-video-montazas-programmatura/ 2. Videoklipu izveide Windows 10. (2018). Pieejams: https://support.microsoft.com/lv-lv/help/17205 3. Video kampaņas. (2019). Pieejams: http://prholding.lv/sabiedriskas-attiecibas-un-komunikacijas-vadiba/video-kampanas/

NOLIKUMS

Videoklipu konkursa „ Absolventu karjeras veiksmes stāsti”

Mērķis:

Aicināt audzēkņus apzināt absolventus – uzņēmējus, atspoguļojot viņu karjeras izaugsmi videoklipā.

Uzdevumi:

1. Aicināt audzēkņu interesi karjeras izglītības jomā.
2. Apzināt veiksmīgākos, perspektīvākos uzņēmējus.
3. Iepazīties ar absolventu uzņēmēju karjeras izaugsmi.
4. Sekmēt jauno, talantīgo jauniešu radošo darbību.
5. Attīstīt jauniešu prasmes darboties IKT jomā.

Organizators: _____

Dalībnieki: _____

Konkursa tematika – Konkurss tiek izsludināts par interesantāko un veiksmīgāko videoklipu - (3-5 min.), kurā atspoguļots kāda absolventa karjeras ceļš.

Norise: _____

Darbu vērtēšanas kritēriji:

1. Atbilstība tēmai.
2. Izvēlētais personas karjeras izaugsmes stāsta atainojums.
3. Sagatavotā materiāla iekļaušanās laikā (3-4min.).
4. Vizuālais noformējums.
5. Idejas un darba oriģinalitāte.

Konkursa darbus vērtē žūrijas komisija.

Konkursa darbu vērtēšanas protokola veidlapas paraugs:

N.p.k.	Autori	Atbilstība tēmai- max 5 punkti	Stāsta atainojums- max 7 punkti	Iekļaušanās laikā max 5 punkti	Vizuālais noformējums max 5 punkti	Idejas un darba oriģinalitāte max 5 punkti	Punkti kopā	Vieta
1.								
2.								
3.								
4.								

PIETEIKUMS

Videoklipu konkurss „Absolventu karjeras veiksmes stāsti”

IZVĒLĒTĀ PERSONĪBA _____

NODARBOŠANĀS, AMATS _____

DARBA VIETA _____

Īsa videoklipa anotācija

.....
.....

ZIŅAS PAR DARBA IESNIEDZĒJIEM:

Kurss (klase): _____

Darba autors/i - vārds, uzvārds, kurss

1. _____
2. _____
3. _____

Skolotājs-konsultants _____

► 96. metodika “Profesionālā izglītība, darbs un karjera”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Daudzveidīgā darba pasaule
Teorija	
<i>Viedoklis</i> ir uzskats, izpratne (par ko), attieksme, nostāja (pret ko). (Viedoklis, 2019) Viedokļu rings ir īpaša diskusijas forma, kurā tiek pausti un aizstāvēti atšķirīgi viedokļi, metodikas īstenošana pilnveido diskusijas dalībnieku prasmi argumentēti iepazīstināt citus ar savu viedokli, un paplašina skatījumu uz diskusijas tematu.	
Mērķauditorija	10.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi
Mērķis	Atklāt profesionālās izglītības nozīmi mainīgajā darba vidē.
Uzdevumi	
• Iemācīties noskaidrot, izteikt, argumentēt savu viedokli.• Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) apzināties profesionālās izglītības noderīgumu.• Veidot izpratni par konkrēto profesionālās darbību.	
Prasmes	
• Prasme uzturēt pozitīvu paštēlu.• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi.	
Darba forma un metodes	Diskusija
Norises ilgums	40 – 50 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo viedokļu kartītes; izlemj, kurš būs vadītājs - skolotājs vai kāds no skolēniem (audzēkņiem) un, ja viedokļu ringa vadītājs ir skolēns (audzēknis), izskaidro ringa vadīšanas noteikumus – vadītājs vada sarunu un stingri kontrolē uzstāšanās laika ievērošanu, bet nekomentē un nekoriģē dalībnieku izteikumus.
Nepieciešamie resursi	Telpa, aplī izvietoti krēsli katram dalībniekam, laika kontroles ierīce (smilšu pulkstenis, taimeris viedierīcē u.c.) ringa vadītājam
Darba un izdales materiāli	Viedokļu kartītes (Pielikums Nr.1).
Darba gaita	
1. Skolēni (audzēkņi) apsēžas aplī.2. Skolotājs iepazīstina ar viedokļu ringa uzdevumiem un noteikumiem. Ringā (atbilstoši mācību uzdevumam (skat. piezīmes) un ierobežotā laikā (2 - 3 minūtēs), jāpauž un jāpamato savs viedoklis par doto tematu.3. Kartīšu komplektu (kartītes ir viena virs otras, tā, lai teksts nav redzams) saņem pirmais ringa dalībnieks. Viņš atklāj pirmo kartīti, skaļi nolasa uz tās uzrakstīto viedokli un pamato to, piem., “<i>Mācies, ko gribi, tāpat Latvijā darba nebūs. Nepiekrītu, jo...</i>” (Kartītē paustajam viedoklim var piekrist vai nepiekrīst, taču abos gadījumos nepieciešams izvērsts pamatojums). Ja dalībnieks runā ilgāk par noteikto laiku, vadītājs viņu pārtrauc, sakot, ka paredzētais laiks ir beidzies.4. Ringa vadītājs par kartītē minēto viedokli piedāvā izteikties vēl 1-2 dalībniekiem, kuri vēlas.	

5. Viedokļu kartīšu komplektu saņem nākamais dalībnieks, atklāj nākamo viedokli un rīkojas tieši tāpat kā pirmais. Viedokļu ringu beidz, kad katrs dalībnieks ir nolasījis vienu viedokli un izteicies par to.
Refleksija   Novērtējot viedokļu ringu, skolēni (audzēkņi) atbild uz šādiem jautājumiem: • Kā jutāties ringa laikā?• Kas patika un nepatika?• Kurš viedoklis bija pārstāvēts visbiežāk, un kurš – visretāk?
Piezīmes   Viedokļu ringu var veidot par jebkuru karjeras izglītības tematu, nepieciešamais nosacījums – kartītes, kurās par tematu minēti dažādi viedokļi. Skolotājs var aicināt skolēnus (audzēkņus) nākamajam viedokļu ringam noformulēt kartīšu saturu un izgatavot tās.   Ja skolēnu (audzēkņu) skaits ir liels, klasi (grupu) vēlams sadalīt pāros, vai mazajās grupās pa 3 dalībniekiem. Šādā gadījumā pāri (grupas) izlozē viedokļa kartīti pirms uzstāšanās, to nolasa, 1-2 min laikā vienojas par viedokli un to prezentē (variants – visi pāri (grupas) izlozē katra savu viedokļa kartīti, 2-3 minūtes formulē viedokli, un pēc kārtas to prezentē).   Viedokļu ringā skolotājs var daudzveidīgi modificēt mācību uzdevumus, piem.,   • Dalībniekam, kurš nolasa viedokli, ir jāpiekrīt viedokļu kartītes saturam.• Dalībniekam, kurš nolasa viedokli, ir jānoliedz viedokļu kartītes saturs.• Par viedokļu kartītes saturu izteikties drīkst tikai viens dalībnieks.• Katrs dalībnieks, kurš nolasa viedokli, aicina citu dalībnieku noteiktā formā (piekrītot vai nepiekrītot) izteikties par dzirdēto.
Bibliogrāfija   1. Viedoklis. (2019). Pieejams: http://www.tezaurs.lv/#/sv/viedoklis

Viedokļu kartīšu paraugs

Mācies, ko gribi, tāpat Latvijā darba nebūs	Pēc profesionālās izglītības iegūšanas jāturpina mācīties augstskolā
Profesionālā izglītība ir pamats veiksmīgai karjerai	Profesionālās izglītības iegūšanas laikā noteikti jābūt vairākām praksēm
Man svarīgākais ir atalgojums, nevis darbs, ko daru	Izvēloties profesiju, man ir svarīgs ģimenes viedoklis
Man patīk strādāt darbu, kur uzreiz redzu rezultātu	Es negribu strādāt profesijā, kuru šobrīd apgūstu
Man ir (būtu) svarīgi nopelnīt vairāk, kā manam partnerim	Iegūstot labu izglītību, var iegūt labu darbu
Man patīk, ja skolā apgūto es tūlīt varu pārbaudīt praksē	Mani nesatrauc, ka izvēlos savam dzimumam neraksturīgu profesiju
Draugi labāk par mani zina, kur es varētu tālāk mācīties	Latvijā var atrast labu darbu pat tad, ja nav izglītības; galvenais ir pazīšanās
Man dzīvē svarīgāka ir izaugsme darbā, visu pārējo tam var pakārtot	Pēc profesionālās izglītības iegūšanas sāksu strādāt, lai kļūtu neatkarīgs

▶ 97. metodika “Izglītības un darba iespējas ārzemēs”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Izglītības un darba iespējas ārzemēs
Teorija	
Kompetencēs balstītas izglītības pieejai raksturīga virtuālā pētniecība, kura ietver plašu informācijas komunikācijas tehnoloģiju (IKT) un e-vides izmantošanu (Hawkins, 2005) Informācijas tehnoloģijas sniedz ātru piekļuvi karjeras informācijas resursiem, šī pieeja ir neierobežota laikā un lielākajai daļai mūsdienu cilvēku viegli pieejama no jebkuras vietas (Sampson, 2000). Ar izglītību un profesijām saistītas informācijas meklēšanas sistēmu izmantošana un norāžu (saišu) iegūšana uz citām karjeras atbalsta pakalpojumu tīmekļa vietnēm ir nozīmīgas IKT funkcijas karjeras attīstības atbalstā (Ķiņķere, 2008).	
Mērķauditorija	10. -12. klašu skolēni, 3. un 4. kursu audzēkņi.
Mērķis	Atklāt skolēniem (audzēkņiem) pieejamos interneta resursus tālākās izglītības iespēju izpētē ārzemēs.
Uzdevumi	
• Sniegt atbalstu skolēniem (audzēkņiem) IKT izmantošanai karjeras iespēju izpētē. • Palīdzēt skolēniem (audzēkņiem) saskatīt daudzveidīgas pētnieciskās iespējas virtuālajā vidē. • Veicināt skolēnu (audzēkņu) prasmi objektīvi izvērtēt informāciju.	
Prasmes	
• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu. • Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi. • Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām. • Prasme izvērtēt karjeras iespējas. • Prasme veidot karjeras vīziju. • Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi. • Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu.	
Darba forma un metodes	SVID analīze, pārrunas, praktiskais darbs (individuāli vai pāros)
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Pirms nodarbības skolotājs pārbauda tīmekļa vietnes un sagatavo elektronisko avotu apkopojumu par izglītības un nodarbinātības iespējām ārzemēs (Pielikums Nr.2). Skolēni (audzēkņi) pirms nodarbības patstāvīgi veic pašnovērtējumu, izmantojot metodiku “Braukt vai nebraukt?” (2010), iepazīstas ar informāciju informatīvajā materiālā “Vai studijas ārvalstīs ir labākā izvēle?” un veic SVID analīzi (Pielikums Nr.1).
Nepieciešamie resursi	Dators katram skolēnam (audzēkņim) vai skolēnu (audzēkņu) pārim, projektoris, interneta pieslēgums. Piezīmju papīrs un rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	SVID analīzes veidlapa (Pielikums Nr.1) un Tālākizglītības un darba iespēju saraksts (Pielikums Nr.2)
Darba gaita	
1. Pirms izglītības un darba iespēju ārzemēs virtuālās pētniecības skolotājs pārrunā ar skolēniem (audzēkņiem) veiktās SVID analīzes rezultātus un apkopo iespējamus ieguvumus un riskus mācoties un strādājot ārzemēs (var organizēt nelielu prātavētru par šo tēmu).	

2. Skolotājs nosūta elektronisko avotu saišu apkopojumu skolēniem (audzēkņiem) un informē par darba procesu: vispirms uz ekrāna projicē elektroniskā resursa adresi visai klasei, tad skolēni (audzēkņi) individuāli vai, strādājot pāri, atver doto resursu un iepazīstas ar tajā pieejamo informāciju.3. Galvenie ar tālākizglītību un darbu ārzemēs saistītie resursi tiek apskatīti īsā, konspektīvā veidā, katram resursam veltot aptuveni 3-4 min, tik daudz, lai skolēni (audzēkņi) savās piezīmēs atzīmētu, ka konkrētais resurss padziļināti jāpēta pēc nodarbības.4. Noslēgumā skolēni (audzēkņi) iepazīstas ar infografiku “Jaunieša ceļvedis izglītībai un karjerai Eiropā” (Jaunieša ceļvedis..., b.g.).
Refleksija
Pēc nodarbības skolēni (audzēkņi) atbild uz jautājumiem: • Vai esat apsvēruši iespējas turpināt mācības (studijas) ārzemēs? Kāpēc?• Vai domājat par darbu ārzemēs? Kāpēc?• Kurus no šodien apskatītajiem elektroniskajiem resursiem jūs jau zinājāt? Par kuriem resursiem šodien uzzinājāt pirmo reizi?• Kuri resursi jums šķita visnoderīgākie?
Piezīmes
SVID analīzes darba lapu (Pielikums Nr.1.) skolēni (audzēkņi) ievieto darbu mapē. Atrastos resursus skolēni (audzēkņi) var saglabāt digitālās darbu mapes sadaļā “Tālākizglītība”.   Virtuālo izglītības un darba iespēju ārzemēs pētniecību var izmantot vispārizglītojošo un profesionālo mācību priekšmetu stundās.
Bibliogrāfija
1. Braukt vai nebraukt? (2010). Pieejams: http://www.brauktvainebraukt.lv/2. Hawkins P. (2004). The Art of Building Windmills. Career tactics for the 21st century. Liverpool: Graduate into Employment Unit.3. Jaunieša ceļvedis izglītībai un karjerai Eiropā. (b.g.). Pieejams: http://viaa.gov.lv/library/files/original/ES_t_kli_infografika.png4. Ķiņķere A. (2008). Jauno un interaktīvo tehnoloģiju izmantošana mācību procesā. Rīga: Datorzinību centrs.5. Sampson, J. (2002). Quality and Ethics in Internet based Guidance. International Journal for Education and Vocational Guidance. Vol.2, Nr.3, pp 157–1716. Vai studijas ārvalstīs ir labākā izvēle? (b.g.) Pieejams: http://viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/studijas_arvalstis/?tl_id=299&tls_id=301

SVID analīzes veidlapas paraugs

Manas stiprās puses (priekšrocības) izglītības iegūšanai (darbam) ārzemēs	Manas vājās vietas (trūkumi) izglītības iegūšanai (darbam) ārzemēs
Iespējas, ko sniedz izglītības iegūšana (darbs) ārzemēs	Draudi (riski), kas saistīti ar izglītības iegūšanu (darbu) ārzemēs

Tālākizglītības un darba iespēju saraksta paraugs

Resursi lēmuma izvērtēšanai

- Gatavības ārzemju pieredzei pašnovērtējums: <http://brauktvainebraukt.lv/>
- Jaunieša ceļvedis izglītībai un karjerai Eiropā: http://viaa.gov.lv/library/files/original/ES_t_kli_infografika.png
- Konsultācijas par izglītības iespējām ārzemēs: <http://www.kalba.lv/lv/home/>
- Konsultācijas par izglītības iespējām ārzemēs: <https://dreamfoundation.eu/>
- Mācības, darbs, ceļošana, ES finanšu programmas, citi ES interneta resursi: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/eiropas-savieniba-arpolitika/sabiedribas-informesana-es-jautajumos/tavas-iespejas>
- CEDEFOP (Eiropas profesionālās izglītības attīstības centrs): <http://www.refernet.lv/>

Studiju iespējas ārvalstīs

- Studijas Eiropā: http://www.viaa.gov.lv/lat/karjeras_atbalsts/euroguidance_sadala/studijas_arvalstis/
- Studijas Kanādā: <http://www.educanada.ca/>
- Studijas ASV: <https://lv.usembassy.gov/lv/education-culture-lv/>
- Studiju iespējas Eiropā: <http://ec.europa.eu/ploteus/>

Darba piedāvājumi ārvalstīs

Ceļošana un darbs Kanādā: <http://international.gc.ca/world-monde/latvia-lettonie/index.aspx?lang=eng>

Darba meklēšana Eiropā (konsultācijas un informācija): <http://www.nva.gov.lv/eures/>

Vakances Eiropā: <http://www.eurojobs.com/>

Vakanču un prakses vietu piedāvājums EK institūcijās: <http://www.eurobrussels.com/>

Darba piedāvājumi ĀM, ES institūcijās un aģentūrās <http://www.mfa.gov.lv/ministrija/darba-piedavajumi-un-prakses-iespejas>

► 98. metodika “Virtuālā orientēšanās spēle”

Joma	Karjeras iespēju izpēte; karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Nodarbinātības iespējas pilsētā (novadā, reģionā, valstī)
Teorija	
Orientēšanās ir sporta veids, kas apvieno kartes lasīšanu un skriešanu. Dalībniekiem ir jāatrod un jāveic maršruts starp kontrolpunktiem pēc iespējas ātrāk. Tā kā ceļš starp kontrolpunktiem nav noteikts vai marķēts, dalībniekiem pašiem ir jāizlemj, kurp doties un tad jāveic izvēlētais ceļš neapmaldoties. Parasti karti ar kontrolpunktiem dalībnieki saņem starta brīdī, tāpēc nav iespējams iepriekš izplānot savu ceļu vai pārbaudīt, kur atrodas kontrolpunkti. Dalībnieks, kurš noteiktā secībā visātrāk apmeklē visus kontrolpunktus, uzvar (Orientēšanās – kas tas tāds?, 2019). Virtuālā orientēšanās spēle ir didaktiskā spēle, kurā tiek īstenotas divu veidu darbības (Buboviča, 2014): mācību – izziņošā (nodarbinātības iespēju izziņošana) un rotaļīgi-aizraujošā (sacensība starp grupām).	
Mērķauditorija	7.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi
Mērķis	Izzināt nodarbinātības iespējas noteikta reģiona uzņēmumos (iestādēs).
Uzdevumi	
• Veidot priekšstatu par uzņēmumu un iestāžu darbību noteiktā reģionā.• Izvērtēt iegūto informāciju par karjeras iespējām.• Salīdzināt nodarbinātības iespējas reģionos.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme sadarboties karjeras mērķa sasniegšanai.	
Darba forma un metodes	Didaktiskā spēle (spēle ar noteikumiem), kooperatīvā mācīšanās (grupu darbs), stāstījums
Norises ilgums	40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs sagatavo darba lapas (Pielikums Nr.1) Atkarībā no skolotāja izvēlētajās darba gaitas, profesiju nosaukumus (katrai grupai atšķirīgus vai visām vienādus) un reģionu nosaukumus (katrai grupai atšķirīgus vai visām vienādus) ieraksta darba lapās vai sagatavo atsevišķas kartītes profesiju vai reģionu izlozei.
Nepieciešamie resursi	Grupu darbam piemērota telpa, datori vai viedtālruni, bezvadu interneta pieslēgums, rakstāmpiederumi.
Darba un izdales materiāli	Virtuālās orientēšanās spēles darba lapa (Pielikums Nr.1) katrai grupai.
Darba gaita	
1. Skolēnus (audzēkņus) iepazīstina ar spēles noteikumiem. Katras grupas uzdevums būs noteiktā laikā noteiktā reģionā atrast pēc iespējas uzņēmumu un iestāžu, kurās strādā noteiktas profesijas pārstāvji.2. Skolēni (audzēkņi) veido darba grupas (3 – 5 dalībnieki grupā). Ieteicams vienoties par vienādu viedtālruni vai datoru skaitu grupās.3. Skolotājs izdala vai izlozē darba lapas, paskaidro, ka ieskaitīti tiks tikai tie ieraksti, kuros būs aizpildītas visas rūtiņas (uzņēmuma nosaukums, adrese – novads, iela, darbības joma), un izlozē profesijas un reģionus.4. Skolēni (audzēkņi) 2 minūšu laikā vienojas par pienākumu sadali grupā.5. Pēc signāla sākas spēle, kuras laikā katra grupa cenšas pēc iespējas ātrāk atrast un ierakstīt darba lapā informāciju par uzņēmumiem. Spēles laiks ir 10 minūtes.6. Pēc 10 minūtēm skolotājs savāc visas darba lapas, fiksē rezultātus un paziņo uzvarētājus.	

7. Darba lapas skolotājs atdod grupām. Katras grupas uzdevums – pēc 5 minūšu sagatavošanās īsi pastāstīt par vienu atrasto uzņēmumu, izmantojot uzņēmuma mājaslapā u.c. tīmeklī atrodamo informāciju.   8. Grupas prezentē uzņēmumus sākot ar uzvarētājiem – grupu, kura atradusi visvairāk uzņēmumu.
Refleksija   Grupu dalībnieki individuāli dalās pieredzē, atbildot uz jautājumiem: • Kas bija visgrūtākais, veicot uzdevumus?• Kā vērtējat sadarbību grupā?• Kas patika un nepatika šajā spēlē?• Kādu jaunu informāciju ieguvāt?
Piezīmes   Metodiku modificējot var: • visām grupām dot vienādu uzdevumu – vienā noteiktā reģionā atrast pēc iespējas vairāk uzņēmumu, kuros strādā noteiktas profesijas pārstāvji;• dot katrai grupai atšķirīgu uzdevumu – izlozētā reģionā atrast pēc iespējas vairāk uzņēmumu, kuros strādā noteiktas profesijas pārstāvji;• dot katrai grupai atšķirīgu uzdevumu – izlozētā reģionā atrast pēc iespējas vairāk uzņēmumu, kuros strādā izlozētas profesijas pārstāvji. Reģiona teritoriju var noteikt sākot ar atsevišķu pašvaldību (piem., novadu), ja tajā ir pietiekams uzņēmumu un iestāžu skaits, līdz pat valsts teritorijai (piem., meklējot virpotāju nodarbinātības iespējas Latvijā, Lietuvā, Igaunijā u.c.).   Metodiku var izmantot arī dažāda veida izglītības (profesionālās, augstākās, vispārējās vidējās, interešu, profesionālās ievirzes u.c.) iespēju izziņāšanā.   Uzdevuma laikā apkopoto informāciju skolēni (audzēkņi) ievieto darbu mapēs.
Bibliogrāfija   1. Orientēšanās – kas tas tāds? (2019). Pieejams: http://www.ozonsok.lv/kas-ir-orientesanas/2. Buboviča J. (2014). Didactic game for 5-6 years old children's cognitive development. Proceedings of the International Scientific Conference SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Vol 1, p. 531-540.

Virtuālās orientēšanās spēles darba lapas paraugs

Profesija:

Reģions:

Uzņēmums	Adrese	Darbības specifika

► 99. metodika “Zinātniskās pētniecības darbs karjeras izglītībā”

Joma	Pašizziņa, karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmuma pieņemšana.
Tēma	Profesija un tās piemērotība
Teorija	
Skolēnu zinātniskās pētniecības darbu (turpmāk – ZPD) izstrāde karjeras izglītībā paver iespēju zinātniskajā pētījumā paplašināt izpratni par profesijas vai kāda nodarbošanās veida būtību un izziņāt piemērotību tā veikšanai.	
Mērķauditorija	8.- 12.klašu skolēni
Mērķis	Pilnveidot skolēnu prasmi apkopot informāciju par interesējošo profesiju un profesionālo interešu jomu un izziņāt savu piemērotību šai jomai vai profesijai.
Uzdevumi	
• Apzināt dažādas profesijas (profesionālo interešu jomas).• Mācīties atrast nepieciešamo informāciju un izmantot to.• Izvēlēties un pētīt profesiju vai profesionālo interešu jomu.• Noteikt savu piemērotību izvēlētajai profesijai vai profesionālo interešu jomai.• Precizēt savus nākotnes nodomus.• Pilnveidot spēju pieņemt lēmumu.	
Prasmes	
• Prasme atrast informāciju par karjeras iespējām.• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme sniegt informāciju par sevi un karjeras pieredzi.• Prasme novērtēt un pilnveidot savu karjeras sniegumu.• Prasme veidot karjeras vīziju.• Prasme izvirzīt karjeras attīstības mērķi.• Prasme izstrādāt un īstenot karjeras attīstības plānu.	
Darba forma un metodes	Individuāls zinātniskās pētniecības darbs, vizualizēšana, stāstījums, demonstrēšana
Norises ilgums	1 mācību gads
Sagatavošanās	Skolēnu informēšana par zinātniskās pētniecības darba izstrādes kārtību, struktūru un noformēšanas nosacījumiem.
Nepieciešamie resursi	Dators, projektor, piemērota telpa ZPD aizstāvēšanai
Darba un izdales materiāli	Vadlīnijas skolēnu zinātniskās pētniecības darbu izstrādei un vērtēšanai (2017).
Darba gaita	
1. Skolēni izvēlas profesiju vai profesionālās darbības jomu.2. Skolēni, atbilstoši ZPD vadlīnijām (Vadlīnijas skolēnu zinātniskās..., 2017), apraksta darba aktualitāti un problēmu, izvirza pētījuma mērķi un uzdevumus, definē pētījuma jautājumu, apraksta izvēlētas metodes, plāno darba struktūru (Pielikums Nr.1).3. Skolēni veido ZPD teorētisko daļu, raksturo izvēlēto profesiju vai profesionālo jomu, izziņot profesijas saturu u.c. informāciju (piem., darbā lietojamie instrumenti un aprīkojums, darba vide, apstākļi un iespējas, nepieciešamā izglītība un radniecīgās profesijas), kā arī izglītības un karjeras iespējas.4. Skolēni veic pašizpēti un piemērotības noteikšanu (piem., anketēšana, intervijas, novērojumi, praktiskā darbība, virtuālā prakse, Ēnu dienas apmeklēšana, meistarklases, darbs vasarā u.tml.), salīdzina prasības konkrētās profesijas pārstāvjiem ar savām interesēm, spējām un vajadzībām, apzina profesijas pārstāvju viedokļus par darba ikdienu un specifiku,	

novēro profesijas veicējus viņu darbavietās, piedalās izmēģinājumdarbībā vai praktiski iesaistās darba vidē.   5. Skolēni veido secinājumus par paveikto, atbildot uz pētījuma jautājumu, precizē pētījuma gaitu, metodoloģiju, pētījuma bāzi, apraksta darba struktūru, novitāti un oriģinalitāti.6. Skolēni uzraksta anotāciju, pārbauda un precizē bibliogrāfiju un atsauces, un sagatavo datorprezentāciju vai plakātu (stenda referātu).
Refleksija
Skolēnu ZPD aizstāvēšana klasē un skolas konferencē
Piezīmes
Ja skolēniem ir grūtības izvēlēties profesiju vai profesionālās darbības jomu izpētei, var izmantot vietnē niid.lv pieejamos pašnoteicējus, piem., “Interesu tests” un “Kurš mācību priekšmets man patīk vislabāk?” (Karjeras izvēles testi, 2019). Kad virziens ir noskaidrots, skolēni var uzsākt konkrētās profesionālās darbības jomas izpēti. vai arī izvēlēties kādu no šīs jomas profesijām. Nozaru speciālistu karjerai var veltīt arī atsevišķas nodaļas citu jomu (nozaru) ZPD, integrējot karjeras izglītību citu mācību priekšmetu saturā.   Skolēni var izziņāt ne tikai konkrētas profesijas piemērotību sev, bet pētīt kādas profesionālās jomas izglītības un karjeras iespējas Latvijā, salīdzinot ar iespējām Baltijas valstīs, Skandināvijā, citur Eiropā vai pasaulē (Pielikums Nr.2).
Bibliogrāfija
1. Karjeras izvēles testi. (2019). Pieejams: http://www.niid.lv/tests/testi_sakums.htm2. Vadlīnijas skolēnu zinātniskās pētniecības darbu izstrādei un vērtēšanai. (2017). Rīga: Valsts izglītības satura centrs. Pieejams: http://visc.gov.lv/visc/projekti/dokumenti/esf_8321/20180108_zpd_vadlinijas.pdf

ZPD karjeras izglītībā struktūras 1. paraugs

Anotācija

Annotation

Ievads

1. Žurnālista profesijas jēdziens un tās apraksts

1.1 Žurnālista profesijas jēdziens

1.2 Žurnālista profesijas apraksts

1.2.1 Darba saturs

1.2.2 Vajadzīgās zināšanas, prasmes un rakstura īpašības

1.2.3 Žurnālistu ētikas kodekss

1.2.4 Izglītības ieguves iespējas un karjeras iespējas žurnālistikā

2. Piemērotības noteikšana žurnālista profesijai

3. Pētījumu rezultātu analīze

Secinājumi

Bibliogrāfija

1. pielikums. Pašnovērtējuma programma

2. pielikums. Interesu tests

3. pielikums. Anketas jautājumi respondentiem

4. pielikums. Intervijas jautājumi

ZPD karjeras izglītībā struktūras 2. paraugs

Anotācija

Annotation

Ievads

1. Jurista profesijas un jēdziena apraksts

1.1. Jurista profesijas jēdziens

1.2. Jurista profesijas apraksts

2. Jurista profesijas apguves un karjeras iespējas Latvijā un ārvalstīs

3. Piemērotības noteikšana jurista profesijai

4. Pētījumu rezultātu analīze

Secinājumi

Izmantotie informāciju avoti

Pielikums

ZPD karjeras izglītībā struktūras 3. paraugs

Anotācija

Ievads

1. Formālās izglītības ieguves iespējas militārajā jomā

1.1. Vidējās izglītības posms

1.1.1. Militārās izglītības iespējas Latvijā 20.gs. 2.pusē līdz 1990.gadam

1.1.2. Militārās izglītības ievirzes programmas pēc 1990.gada

1.2. Augstākās izglītības posms

1.2.1. Jēkaba Alkšņa Rīgas augstākā kara aviācijas inženieru skola 20.gs. 2.pusē līdz 1990.gadam

1.2.2. Valsts Robežsardzes koledža

1.2.3. Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija

2. Neformālās izglītības ieguves un karjeras iespējas militārajā jomā

2.1. Interesu izglītība kā neformālās izglītības veids

2.2. Pieaugušo militārā karjera

2.2.1. Zemessardze

2.2.2. Nacionālie Bruņotie spēki

2.2.3. Robežsardze

3. Empīriskais pētījums par jauniešu izglītības un karjeras iespējām Latvijā un ārvalstīs

3.1. Pētījuma apraksts (norises laiks, posmi, metodes, mērķauditorija, respondenti)

3.2. Salīdzinošā pētījuma par jauniešu militārās izglītības un militārās karjeras iespējamie rezultāti

Secinājumi

Ieteikumi

Izmantotās literatūras un avotu saraksts

Pielikumi

➤ 100. metodika “Karjeras iespēju kolāža”

Joma	Karjeras iespēju izpēte, karjeras lēmumu pieņemšana un īstenošana
Tēma	Karjeras iespēju daudzveidība, prestižs un pievilcība.
Teorija	
Kolāža ir projektīvā metode, radošā darba izteiksmes veids, kurā cilvēks atklāj savu priekšstatu par kādu tematu, jēdzienu, parādību, lietu kārtību u.tml., koncentrējoties uz būtisko un veidojot kompozicionāli vienotu attēlu, tā atklājot dominējošo nozīmes struktūru (Mārtinsone, 2010). Lai atklātu un pilnveidotu skolēnu (audzēkņu) priekšstatu par karjeras iespējām, karjeras izglītībā ieteicams veidot kolāžas par tautsaimniecības nozarēm, profesiju profiliem, darba stiliem, darba vidi u.c. nozarēs un profesijās, ietverot arī sekmīgai darbībai nepieciešamo zināšanu, prasmju, attieksmju un vērtību attēlus (simbolus, piktogrammas). Kolāžā var ietvert attiecīgās profesijas veikšanai nepieciešamo instrumentu, darba rīku attēlus un atspoguļot profesionāla dzīvesveidu, piem., darbu, sadzīvi, brīvo laiku, mācības, garīgumu un pilsoniskumu raksturojošus attēlus. Karjeras iespēju kolāžu var veidot par profesionālās darbības jomu (nozari) vai konkrētu darba vietu (skola, autoserviss, restorāns, Saeima u.c.), darba vidi (direktora kabinets, dārznieka apkopjamā teritorija u.c.) vai amatu (skolas direktors, direktora vietnieks, skolotājs, logopēds, psihologs, sociālais pedagogs, pedagogs – karjeras konsultants, u.tml.).	
Mērķauditorija	1.-12. klašu skolēni, 1.-4. kursu audzēkņi, 3.-9. klašu skolēni ar viegliem un 5.-9. klašu skolēni ar smagiem un vairākiem smagiem garīgās attīstības traucējumiem
Mērķis	Iepazīties ar karjeras iespējām noteiktā nozarē (jomā).
Uzdevumi	
• Attīstīt skolēnu (audzēkņu) prasmi atlasīt un izmantot informāciju par karjeras iespējām.• Pilnveidot skolēnu (audzēkņu) karjeras iespēju pētīšanas prasmes.• Attīstīt skolēnu (audzēkņu) spēju pielietot vizualizēšanas paņēmienus karjeras iespēju atspoguļošanā.	
Prasmes	
• Prasme izvērtēt karjeras iespējas.• Prasme veidot karjeras vīziju.	
Darba forma un metodes	Kolāžas veidošana individuāli, pāros vai mazajās grupās (3 – 4 dalībnieki), skolēnu stāstījums par kolāžas veidošanu un saturu, klausīšanās.
Norises ilgums	2 x 40 min.
Sagatavošanās	Skolotājs iepriekš paziņo kolāžas tematu (piem., “Karjeras iespējas nozarē (profesijā, konkrētā darba vidē vai darba vietā)”) un lūdz skolēnus (audzēkņus) izvēlēties vai piedāvā konkrētu nozari (profesiju u.c.). Skolēni (audzēkņi) vāc tematam atbilstošus materiālus (skat. Nepieciešamie resursi).
Nepieciešamie resursi	Izgriezumi no avīzēm, žurnāliem, reklāmām u.c., attēli, fotogrāfijas, zīmējumi, datorgrafika, dabas materiāli, noformēšanas līdzekļi, līme, šķēres, kolāžas fona lapas.
Darba un izdales materiāli	Kolāžas paraugi (Pielikums Nr.1) papīra vai digitālā formātā.
Darba gaita	
1. Skolotājs informē par mācību uzdevumu – kolāžas veidošanu.2. Skolēni (audzēkņi) individuāli, pāros vai mazās (3 – 4 dalībnieki) grupās veido kolāžu par izvēlēto tematu. Darbu (pēc skolotāja izvēles) var veikt klasē vai individuāli mājās. Darbu veicot klasē, skolotājs sadarbojas ar skolēniem (audzēkņiem), pārmaiņus piedaloties katras grupas darbā un sniedzot atbalstu individuāli.3. Skolēni (audzēkņi) demonstrē savu veikumu. Ja kolāža veidota individuāli, katra grupa pāris vai skolēns (audzēknis) brīvā tekstā pastāsta par kolāžas tapšanas procesu un komentē	

paveikto. Citi skolēni (audzēkņi) klausās, uzdod jautājumus un individuāli pierakstos atzīmē tās karjeras iespējas, kuras vēlas izpētīt padziļināti.
Refleksija
Atbildot uz skolotāja jautājumu, katrs skolēns (audzēknis) nosauc 3-4 karjeras iespējas, kuras viņus ieinteresējušas tālākai individuālai izpētei.
Piezīmes
Metodiku var izmantot interešu izglītībā, pētot izvēlēto interešu jomu. Metodiku var izmantot projektu nedēļas, karjeras nedēļas ietvaros vai zinātniski pētniecisko darbu izstrādē par profesijām, pievienojot kolāžu pētījumam kā ilustratīvu materiālu. Karjeras iespēju virtuālo kolāžu var veidot tīmekļa vietnē www.padlet.com .
Bibliogrāfija
1. Mārtinsone, K. (2010). Mākslu metodes un tehnikas profesionālajā darbībā. Rīga: RaKa.

Pielikums Nr.1

Metodika “Karjeras iespēju kolāža”

Karjeras iespēju kolāžas paraugs

Foto: I. Lemešonoka

Metodisko materiālu autori –

Mg.ed. Jānis Pāvulēns (Latvijas Lauksaimniecības universitāte)
Dr.pead. Inta Lemešonoka (Latvijas Universitāte)
Dr. psych. Ilona Laizāne (Latvijas Universitāte, Jaunmārupes pamatskola)
Mg.pead. Aelita Jankovska (Liepājas pilsētas Izglītības pārvalde)
Mg.pead., MG.ed. Aira Klampe (Liepājas universitāte)

Konsultanti –

Mg.pead. Ilvita Švāne (Latvijas Lauksaimniecības universitāte)
Mg.pead., Mg.ed. Evita Korna Opincāne (Tukuma 2.vidusskola)